

Leena Passi

ILMIÖ MITALITAIDE

1960-luvulla valetut suomalaiset mitalit

JYVÄSKYLÄ STUDIES IN THE ARTS 53

Leena Passi

Ilmiö mitalitaide

1960-luvulla valetut suomalaiset mitalit

Esitetään Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan suostumuksella
julkisesti tarkastettavaksi yliopiston vanhassa juhlasalissa (S212)
syyskuun 21. päivänä 1996 kello 12.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄ 1996

Ilmiö mitalitaide

1960-luvulla valetut suomalaiset mitalit

JYVÄSKYLÄ STUDIES IN THE ARTS 53

Leena Passi

Ilmiö mitalitaide

1960-luvulla valetut suomalaiset mitalit

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄ 1996

Editor:
Kalevi Pöykkö
Department of Art History, University of Jyväskylä
Technical editor:
Kaarina Nieminen
Scientific publishing, University of Jyväskylä

Word processing:
Marja-Leena Tynkkynen
Orvokki Honkanen

URN:ISBN:978-951-39-7885-3
ISBN 978-951-39-7885-3 (PDF)
ISSN 0075-4633

ISBN 951-34-0773-X
ISSN 0075-4633

Cover picture:
Mauno Kivioja, Mitali X, 1970
64 cm x 64 cm, valettu

Copyright© 1996, by University of Jyväskylä

Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 1996

ABSTRACT

Passi, Leena

The Phenomenon of Medal Art. Finnish Cast Medals in the 1960's

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 1996. 290 p.

(Jyväskylä Studies in the Arts,

ISSN 0075-4633; 53)

ISBN 951-34-0773-X

Summary

Diss.

The study examines the breakthrough of modern Finnish cast medals: There were raised 95 cast medals by 25 artists in the 1960's. Of the artists only five (5) had made medals before and others were newcomers. Of the "old" artists three (3) and one newcomer had made a cast medal or plaque before 1965 when the Guild of Medal Art in Finland was founded.

The examined cast medals turned out to be the basics of the modern Finnish medal art.

The study has its basics on the idea of the institutional nature of medal art - medals have usually been commissioned works - and on the idea of the social network in the field of artworld. Art historical methods and art sociology has been contributed and to study cast medals and medal groups has been built an operational tool on the basics of semiotics and structural linguistics: the metalanguage of the medal art.

The knowledge of the cast medals for the study has been collected by interviewing more than 200 persons, mostly artists and their relatives.

In Finland as a result of dualism in activities between numismatic associations and The Guild of Medal Art in Finland there arose two partly different ideas of the essence of the medal art: the numismatic idea of the medal art and the pictorial idea of the medal art.

The 1960's was the period of change in sculpture and the changes influenced on cast medals that broke the conventional metalanguage of the previous medal art. New materials of medals were experimented: aluminium, ceramics, wood with plastics and sandstone. Some medals also were etched on the bronze like graphics. Some medals had innovative shapes, holes and rough structure with white colour. And some of the medals had high reliefs and sculptural-like three-dimensional forms. The contents had current and new medal themes as spacemotifs, motifs that dealt with famine or with human rights and equality and medals that described living and working as an artist. A few opinion giving medals were modelled and some medals had an addition of humour. Sculptors modelled abstract medals and some influence of informalism, minimalism, naïvism, surrealism, expressionism and some features of formbreaking cubism could be found, too. Cast medals bore the features of the pictorial idea of the medal with connections to sculpture-like idea of modelling medals.

Cast medals were committed and exhibited more than ever. The role of commissioners, especially of the Guild, was remarkable in the development of the modern, cast medals in Finland. The Guild created a new institution and a new

social network for artists, collectors, medal manufacturers and sculptors that casted medals. The Guild also was obliged to fight its position as a newcomer as several medal artists. The Guild freed medal art largely of numismatic, coin-like features and established its own role as a publisher, commissioner, supporter, exhibitor and dealer of medal art.

The basics of the role of the Guild lied on the fact that it created a system for artists to model cast medals i.e. year medal, and acquired collectors and enthusiasts that were interested in cast medals and purchased them. That kind of activity encouraged artists to make new non-commissioned cast medals. The Guild acquired public acceptance for new medals and their innovative features basically by the year medal competitions and exhibitions. The exhibitions arranged by the Guild in the 1960's obtained publicity for cast medals: the features of the pictorial idea of the medal got their status as well as new medal artists got their status inside the artworld.

Keywords: cast medal, the metalanguage of medal art, the institutional nature of medal art, dualism in the field of medal art, the pictorial idea of the medal

SISÄLLYS

TYÖTÄ ALOITETTAESSA	9
JOHDANTO	11
1 Tutkimustekniikka	11
1.1 Rajausta	11
1.2 Näkökulma	12
1.3 Rakenne	16
1.4 Lähteet ja materiaali	16
1.5 Menetelmät ja termit	18
1.5.1 Metakieli rakenteena	19
1.5.2 Mitaliryhmät	21
2 Muutosten merkkejä	22
2.1 Kuvanveisto	21
2.2 Mitalitaide	24
2.3 Mitattavat ominaisuudet	28
MUODONMUUTOKSEN OSATEKIJÄT	30
1 Metakieli	30
1.1 Muoto	30
1.2 Mitattavat ominaisuudet	31
1.2.1 Reliefikorkeus	34
1.2.2 Paksuus	36
1.2.3 Halkaisija ja lävistäjä	38
1.3 Plastisuus ja muovailun elementit	39
1.3.1 Sulautuva - erottuva -akseli	40
1.3.2 Mitalit, joissa ei ole konventionaalista pohjaa	41
1.3.3 Graafisin keinoin ilmaisevat mitalit	42
1.3.4 Elementtien käytön erityispiirteet	43
1.4 Pinnan sekä syrjän ja reunan käsittely	43
1.4.1 Patina	43
1.4.2 Pintastruktuuri	44
1.4.3 Syrjä- ja reunamuodot	45
1.4.3.1 Syrjä	46
1.4.3.2 Reuna	47
1.5 Sommittelu ja legendan käyttö	47
1.5.1 Perustyyppit ja rakenteet	47
1.5.2 Teksti	48
2 Ilmaisusta sisältöön	50
2.1 Esittävä - ei-esittävä -akseli	51
2.2 Abstraktit ja kokeelliset mitalit	51
2.3 Kirjallisuudesta aiheensa saaneet mitalit	53
2.4 Naiskuvat	54
2.5 Työ, harrastukset ja ihmisen ulottuvuudet	56
2.5.1 Mitalitaide	56

2.5.2	Aika ja avaruus	57
2.5.3	Taiteilijana olemiseen liittyvät mitalit	57
2.6	Ihmisoikeudet ja tasa-arvo	58
KONTEKSTI		60
1	Taiteilijat, mitalit, tilaajat	60
1.1	Taiteilijat	60
1.2	Mitalit tilaajaryhmittäin	63
1.3	Tilaajayhteydet	67
2	Valinnat	68
2.1	Vuosimitalit	69
2.2	Näyttelyt	70
TOIMINTA MITALITAITEEN ALALLA 1960-LUVULLA		75
1	Suomen Mitalitaiteen Kilta	75
1.1	Perustaminen	75
1.2	Tuotetut mitalit	76
1.3	Näyttelyt	77
1.4	Muut aktiivisuuden muodot	79
1.5	Killan saama vastaanotto	80
2	Numismaattiset yhdistykset	83
3	Muu mitaliharrastus	84
4	Määrät javalmistus	85
VALETTUJEN MITALIEN VUOSIKYMMEN		87
1961 Tukiainen		87
1	Aimo Tukiainen, Pesät ja kultatuoli	87
1964 Juurikkala - Räsänen		89
1	Anja Juurikkala, Suomen Taideakatemian koulusta ihmisoikeuksiin	89
2	Kauko Räsänen, Helsingin kaupungin urheilumitalista Möhköön	90
2.1	Tilaus ja kilpailutyö	90
2.2	Vapaat mitalit	92
1965 Heino - Jaatinen - Kitula - Lähteenkorva - Nieminen - Savikurki		93
1	Raimo Heino, Dantesta Kekkoseen	93
1.1	Kilpailulähtöiset mitalit	93
1.2	Tilaustyö Gustaf Erik Eurén	95
1.3	Henkilömitalit	97
2	Toivo Jaatinen, Panssareista luomiskertomukseen	98
2.1	Vuosimitaliehdotukset	98
2.2	Vapaa sarja	99
3	Markku Kitula, Tanssista polttopisteeseen	100
4	Armas Lähteenkorva, P. Martti ja Yrjänä	103
5	Heikki Nieminen, Tellestä Tapiolan Kamerakerhoon	104
6	Viljo Savikurki, Sopivasta esineestä Yrjö Kokkoon	105
6.1	Kilpailuluonnokset ja kirjalliset aiheet	106

6.2	Lahjat ystäville	107
6.3	Lapsuusmuistot	108
1966	Häiväoja - Leinonen - Pyykkö - Turpeinen	110
1	Heikki Häiväoja, Kalevalaseura	110
2	Kullervo Leinonen, Laulavat ja kuulevat etnologin uneen	111
3	Kimmo Pyykkö, Bacchus	112
4	Leena Turpeinen, Kesästä tuomiolle	113
4.1	Kontrasti ja synteesi	113
1967	Finne - Hämäläinen - Kontio - Sakki	114
1	Johan Finne, Talismaani	114
2	Leila Hämäläinen, Picassosta ihmisoikeuksiin	116
2.1	Nainen	116
2.2	Vastakohdat	118
3	Pekka Kontio, Kontiosta naamioon	118
3.1	Vapaa kokeilu	119
4	Terho Sakki, Harakan pesästä kotkaan	120
4.1	Kilpailutyö	120
4.2	Vapaat työt	121
1968	Juva - Pullinen - Siikamäki - Somma	122
1	Kari Juva, Ravusta ystävään	122
1.1	Kaiverretut työt	122
1.2	Kipsikappaleisiin työstetyt mitalit	123
1.2.1	Piirroskuviot	123
1.2.2	Veistetyt uurteet	124
1.3	Plastoliiniaihioon kaatamalla toteutetut mitalit	125
2	Laila Pullinen, Mika Waltari	127
3	Arvo Siikamäki, Naisen elämää	128
4	Ossi Somma, Ajan kulumisesta yövartioon	128
1969	Kara - Terno	129
1	Timo Kara, Väinö Ollikainen	129
2	Nina Terno, Musta madonna	130
1970	Kivioja - Vikainen	131
1	Mauno Kivioja, Mitalista viluun ja auringonpalvojaan	131
2	Jussi Vikainen, Susanna ja kylpijä	132
	LOPUKSI	134
	SUMMARY	141
	LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	147
	MITALILUETTELO 1	169
	MITALILUETTELO 2	191
	YHDISTYKSET JA YHTEISÖT	203
	TEOSLUETTELO	221
	KUVALUETTELO	246

TYÖTÄ ALOITETTAESSA

Kuuntelin 1970-luvun alussa Jyväskylän kesäyliopistossa professori Jouko Tolvasen luentosarjaa grafiikasta, kiinnostuin taidehistoriasta ja suoritin approbaturarvosanan sinä kesänä. Mennessäni syyskuussa hakemaan todistusta erillisarvosanasta professori Tolvanen kysyi: "Kai te jatkatte?"

Alotettuani opiskelun Jyväskylän yliopistossa 1976 pääaineenani kirjallisuus, tuli aika miettiä sivuaineen proseminaariesitelmän aihetta - jotakin kuvanveistosta. Vs. apulaisprofessori Johannes Rantanen ehdotti Keski-Suomen museon Laitakarin kokoelmaan tutustumista ja mitalitaidetta aiheeksi sanoen: "Eihän sitä tarvitse elämäntehtäväksi ottaa."

Esitelmän tietoja hankkiessani kuvanveistäjä Raimo Heino mainitsi Suomen Mitalitaitteen Killasta: "Soita sinne ja kysy." Soitin. Killan silloinen yleissihtteri ja Suomen kansallismuseon rahakammion intendentti Jouko Voionmaa kertoi mitalitaitteesta innostuneesti ja lämmöllä. Pääaineen vaihduttua taidehistoriaksi professori Kalevi Pöyköstä tuli työni ohjaaja. Hän on tukenut 1980-luvun alusta lähtien mitalitaitteeseen syventymistäni tutkimustyön monipolvisissa vaiheissa.

On aika kiittää minua tukeneita ja avustaneita yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä. Suullisten ja kirjallisten tietojen antajien apu on ollut korvaamatonta. Taloudellista tukea olen saanut Suomen Kulttuurirahaston Satakunnan rahastolta ja Sariolan säätiöltä sekä Suomen Mitalitaitteen Killalta ja Onninen Oy:ltä, joita kaikkia muistan lämpimin ajatuksin. Viime vaiheessa Jyväskylän yliopiston taidehistorian laitoksen stipendi sekä Jyväskylän yliopiston julkaisutoimikunnan tuki ovat saattaneet tutkimustyön konkreettiseen päätösvaiheeseensa, mistä heille kiitos.

Perheeni on elänyt kärsivällisesti mitalin kalskeessa vuosikymmenet. Omistan työni heille: puolisololleni Juhanille ja lapsilleni Asmolle, Timo-Teemulle ja Milja-Maijalle.

Siikaisissa maaliskuussa 1996

Leena Passi

JOHDANTO

1 Tutkimustekniikka

1.1 Rajaus

Koska mitalit ovat olleet ja ovat edelleen usein tilaustöitä kuten julkiset monumentit, mitalitaiteelle on ominaista, ja välttämätöntä, yhteisöllisyys. Sidokset tilaajiin, valmistajiin, keräilijöihin, näyttelyiden järjestäjiin ja alasta kiinnostuneisiin muodostavat mitalitaiteen *toiminnan* sosiaalisen kentän¹ ja taidemaailman², joka on määritelty ja määrittelee edelleen mitalitaiteen olemassaoloa yhteisönsä jäsenten kautta. Mitalitaiteelle muodostuneet konventiot ovat olleet erityisen vahvoja, koska yhteisöt ominaislaatunsa mukaisesti pitävät kiinni säännöistään ja saavutetuista asemistaan.

Mitalitaiteen konventiot sekä taiteenlajeina että toiminnan alueella kokivat muutoksia Suomessa 1960-luvulla, mikä tekee ajankohdan kiinnostavaksi tutkimuksen kohteeksi. Mitalitaiteeseen heijastui kuvanveiston vapautumisen kausi uusine kokeellisine materiaaleineen ja ilmaisukeinoineen. Edistyshakuinen ja aktiivinen suhtautuminen kuvataiteisiin - apurahat, eläkkeet, taidetoimikunnat, aluenäyttelyt ja museoiden lisääntyminen³ - synnyttivät uutta toimintaa myös mitalitaiteen alalla aiempien yhteisöjen rinnalle. Suomen Mitalitaiteen Kilta syntyi

-
- 1 Bourdieu 1985, 180-187; Bourdieu näkee taistelun uuden ja vanhan välillä ja viittaa kentän menneisyyden jatkuvan läsnäoloon. (Ibid.); Zolberg liittää taiteen selvästi yhteiskunnalliseen kontekstiinsa osana erilaisia rakenteita ja normeja. Zolberg 1993, 8-55.
  - 2 Davies 1991, 39; Davies esittelee A. Dantonin termin *Artworld*, hyväksyy sen ja käyttää kattamaan sääntöjen ja konventioiden muodostamaa taiteen instituutiota. Davies 1991, 97-100.
  - 3 Reitala 1982, 462-469; Samanlainen ilmiö tapahtui USA:ssa II maailmansodan jälkeen, jolloin taiteilijoiden, näyttelyiden, keräilijöiden ja museoiden määrä lisääntyi huomattavasti. Zolberg 1993, 63.

1965. Uusia numismaattisia yhdistyksiä perustettiin samalla vuosikymmenellä⁴, mitaleita muovailleiden taiteilijoiden määrä lisääntyi ja valmistusmenetelmiä kehitettiin, mitaleiden määrä, järjestettyjen mitalinäyttelyiden sekä keräilijöiden määrät lisääntyivät.

1960-luku muodostaa taitekohdan, jolloin valetut mitalit alkoivat poiketa määrältään ja ilmaisullisilta ominaisuuksiltaan selvästi aiemmista. Käyttöön vakiintui termipari *vapaa valettu*, tarkoittamaan mitalia, joka ei ollut tilaustyö. Käsite on liitetty toisinaan kilpailua varten ideoituihin ja kipsisiin tehtyihin, mutta myöhemmin toteutettuihin mitaleihin. Tässä tutkimuksessa vapaa, valettu mitali on täysin ilman kilpailutarkoitetta tai tilausta syntynyt työ.

Käsillä oleva tutkimus selvittää minkälaisia olivat 1960-luvulla valetut suomalaiset mitalit suhteessa mitalitaiteen aiempiin konventioihin ja esittää muuttuneeseen mitalikäsitteeseen pohjautuvan selitysmallin uudistuksen syille. Kuvanveiston muutosten ohella mitalitaiteen taustayhteisöjen voi olettaa vaikuttaneen mitaleiden määrän lisäksi joidenkin ominaisuuksien vahvistamiseen valintatilanteissa esimerkiksi mitalikilpailujen ehdotuksia palkittaessa ja näyttelyitä suunniteltaessa.

Tutkimuksessa käsitellään yhteensä 95 valettua mitalia 25 taiteilijalta. Taiteilijat ovat: *Johan Finne, Raimo Heino, Leila Hietala (Hämäläinen), Heikki Häivöoja, Toivo Jaatinen, Anja Juurikkala, Kari Juva, Timo Kara, Pekka Kontio, Markku Kitula, Mauno Kivioja, Kullervo Leinonen, Armas Lähteenkorva, Heikki Nieminen, Laila Pullinen, Kimmo Pyykkö, Kauko Räsänen, Terho Sakki, Viljo Savikurki, Arvo Siikamäki, Ossi Somma, Nina Terno, Aimo Tukiainen, Leena Turpeinen ja Jussi Vikainen.*

Mitaliryhmä on rajattu yksiselitteisesti 1960-lukuun, niin että mukana ovat vuosina 1961-1970 valmistuneet teokset. Myös uniikkimitalit, yksi plaketti ja muulla tavalla kuin valamalla toteutetut - yksi keraaminen ja yksi syövytetty - työt kuuluvat ryhmään, koska näin kokonaisuus on vallinneen tilanteen mukainen. Ajoitukseltaan epävarmat mitalit ja muutama rajavuoden 1960 työ mainitaan ja joihinkin 1971 toteutettuihin töihin viitataan.

Taustayhteisö on jokainen 1960-luvulla valetun mitalin tuottanut yhteisö. Näitä on löytynyt seuraavat kuusi: *Helsingin kaupunki, Kalevalaseura r.y., NMKY:n Partiolippukunta Katajaiset, Suomen Mitalitaiteen Kilta r.y., Suomen Numismaattinen Yhdistys r.y. ja Tapiolan Kamerakerho r.y.*

1.2 Näkökulmat

Mitalitaiteen sidosten taustayhteisöihinsä on täytynyt vaikuttaa myös mitalikäsitteisiin. Ilmeiseltä näyttää, että on olemassa kaksi erilaista mitalikäsitteistä, jotka ovat vahvistuneet ja heikentyneet mitalitaiteen harrastajayhteisöjen toiminnan mukana. Kahtaalle suuntautumisen kehitys konkretisoitui meillä 1960-luvulla, jolloin *kuvataiteeseen painottuva* mitalikäsite alkoi tulla tunnetuksi *rahataiteeseen painottuvan* mitalikäsitteen rinnalla.

Tietynlaiset *dualismin* siemenet ovat olleet idullaan mitalitaiteen varhaisvai-

---

4 Luvut Perustaminen, Numismaattiset yhdistykset.

heista lähtien sen mukaan, mistä vaikutteet tulivat ja mitkä tahot mitalitaiteen parissa vahvimmin toimivat. Erilaiset mitalikäsitukset ovat johdettavissa mitalitaiteen vaiheista, jotka esitetään tässä pelkistetysti.

Renessanssiaikana syntyneet mitalit saivat rahankaltaisia piirteitä todennäköisiltä varhaisilta esikuviltaan, Rooman imperiumin aikaisilta rahoilta. Rahoille oli ominaista epäsäännöllinen pyöreys, muotokuva toisella puolella ja toisella kasvi- tai eläinaihe sekä sommittelurakenne, jossa laitaa kiertävä teksti sulkee sisäänsä kuvallisen aineksen. Vaikutteet siirtyivät muistorahojen, ns. Carrara- ja Sestorahojen välittämänä mitaleihin.⁵ Samanlaiset ominaisuudet näkyvät edelleen useissa rahoissa ja mitaleissa.

Muotokuva oli sekä rahoissa että Carraroissa ja Sestoissa tavallisesti tyyppitelevä kuva hallitsijasta tai toisinaan vasta hallitsijan asemaa tavoittelevasta henkilöstä ja kuvallinen aines kääntösivulla oli kaupungin tunnus tai symmetrinen kuvio, joka toistettiin eri lyöntikerroilla.⁶

Mitaliksi tarkoitettussa työssä etusivun - *averssin* - muotokuvan tuli luonnehtia mallin yksilöllisiä piirteitä ja näköisyyttä. Kääntösivu - takasivu - *reverssi* - esitti myös yksilöllisen, syventävän ja laajentavan kuvauksen mitalin henkilöstä tekstin - *legendan* - täydentämänä.⁷ Ensimmäiset mitalit valmistettiin valamalla, mikä antoi töille uniikkiluonteen ja korosti yhteyttä kuvataiteeseen.

Hyötynäkökohtien; valmistusnopeuden ja toistuvien sarjojen taloudellisuuden vuoksi mitaleita ryhdyttiin lyömään kuten rahoja. Silloin valetun työn ainutkertaisuus hävisi ja sekä halkaisijan koko että mitalin paksuus pienenivät.⁸ Lyöntitekniikkaa paranneltiin edelleen ja rahoista - ja mitaleista - tuli säännöllisen pyöreitä.⁹ Samalla mitalin rahankaltaisuus vahvistui.

Mitalitaiteen keräily kuului numismaatikkojen harrastuksiin, sillä eurooppalaiset keräilijät liittivät kokoelmiinsa sekä rahoja että mitaleita ja olivat kiinnostuneita molemmista.¹⁰ Mitalit ja rahat tulivat sijoitetuiksi samaan, numismaattiseen, rahatiiteen ja -taiteen luokkaan.

Suomessa kehitys oli pääpiirteissään samanlaista, vaikka tapahtuikin muutamaa vuosisataa myöhemmin. Valtaosa mitaleista oli lyötyjä omaehtoisen mitalitaiteemme alkuaajoista 1800-luvulta lähtien, mikä vahvasti yhteyttä rahaan. Mitalitaiteen harrastus keskittyi numismaattisiin yhdistyksiin, sillä jäsenet olivat kiinnostuneita sekä mitaleista että rahoista. Varhaisin yhdistys, Numismatiska

5 Jones 1979, 7-29; Hill - Pollard 1978, 15-20.

6 Ibid.

7 Ibid.

8 Hill - Pollard 1978, 20-32; Jones 1979, 178-179; Sen mukaan, mitä Jones on esittänyt renessanssimitaleiden kokotiedoista, valetut työt olivat halkaisijaltaan 100 mm:n molemmin puolin, Pisanellon (n. 1380-1455) mitaleiden mainitut halkaisijat olivat 68-110 mm, mutta pienempiäkin mitaleita valettiin. Esimerkiksi Matteo de' Pastin (n. 1420-1467/1468) *Tempio Malatestiano* (1450) oli halkaisijaltaan 40 mm. Lyötyjen mitaleiden halkaisijoiden pituudet vaihtelivat Jonesin mainitsemissa 1500-luvun töissä 61,5 ja 34 mm:n välillä. Lyödyt carrarat ja sestot olivat halkaisijoiltaan 21-34 mm. (Jones 1979, 178-179.)

9 Jones 1979, 58; Jones esittää lyöntitekniikan parantuneen 1500-luvulla. (Ibid.); Rahanvalmistuksen alkuaikoina paino, koko ja ulkomuoto standardisoitiin punnitsemalla metalli määräpainoiseksi, minkä jälkeen se sulatettiin Ø 10,3 mm:n pisaraksi mahdollisesti savimuotissa. Pisara lyötiin litteäksi jäähtymisen jälkeen, minkä vuoksi vanhat rahat olivat muodoltaan epäsäännöllisiä ja syrjissä näkyy murtumajälkiä. Smith 1982, 140-143.

10 Hill - Pollard 1978, 19-20; Jones 1979, 9-10; Myös Lagerqvist - Nathorst-Böös 1982, 235.

Föreningen i Finland (1914), nykyisin Suomen Numismaattinen yhdistys r.y., suuntasi toimintansa vahvasti mitalitaiteeseen kuten myös ikäjärjestyksessä toinen, Numismatiska Föreningen i Åbo r.f. (1937). Kolmantena perustettu Etelä-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho r.y. (1955) oli melko yksiselitteisesti rahatie-teen ja -taiteen harrastajien yhdistys.¹¹

Dualistista kehitystä korosti numismaattisten yhdistysten kentälle ainoas-taan mitalitaiteen edistämistä varten perustettu Suomen Mitalitaiteen Kilta. Kilta kohdisti toimintansa aluksi valettujen mitaleiden valmistuksen lisäämiseen ja näyttelyiden järjestämiseen, jolloin yhteys kuvataiteeseen ja etenkin veistotaiteen menetelmiin vahvistui. Mitaleiden uniikkiluonteen merkitys kasvoi.

Rahataiteeseen painottuvaan mitalikäsitelykseen on antanut lisänsä ns. metallinen historiankirjoitus, joka luotiin Ranskassa Ludvig XIV:n aikana 1600-luvun lopulta lähtien palvelemaan propagandistisiakin päämääriä. Taiteilijat toteuttivat Pienen akatemian antaman yksityiskohtaisen säännöstön mukaisia henkilö- ja tapahtu-mamitaleita, jotka syntyivät usean taiteilijan ja tarkastajan työvaiheiden tuloksina. Mitalin oli kuvitettava hallitsijan teko tai jokin tapahtuma ihannoivassa sävyssä. Samalla mitalin historiallinen ja mielipiteitä muokkaava vaikutus korostui. Tällaista kuvallisesti ja sisällöllisesti kaavamaisista sekä ennalta määriteltäviä il-maisua on nimitetty mitalitaiteen rappioksi.¹²

Metallinen historiankirjoitus on tukenut *muistorahan* käsitettä, sillä muistora-halla on oltava tapahtuman tai henkilön muistoarvo ja rahan vaihtoarvo. Muisto-rahalla on *muistomitalin* sisältöominaisuuksia, mutta rahankaltainen ulkonäkö. Muistorahaa lyödään tavallisesti pienehkö määrä, jolloin siitä muodostuu vai-keasti hankittava, numismaattinen keräilykohde ja sen rahallinen arvo kohoaa.¹³ Muistorahan ominaisuudet vahvistavat rahataiteeseen painottuvaa mitalikäsitelys-tä. Rahataiteeseen painottuvaa mitalikäsitelystä on tukenut myös mitalin määritel-mien sanapari "rahan muotoinen"¹⁴.

Rahataiteeseen mitalia lähentää symboliikka silloin, kun sen odotetaan noudattavan konventionaalisia sisältöjä niin, että tietty kuva tarkoittaa määrättyä sisältöä. Rahataiteesta muistuttavat koristeelliset koho- ja helmivyöreunukset sekä hammaslaidat, vaikka reunan korostusta esiintyi renessanssin valumitaleis-sakin.

Kuvataiteeseen painottuvaan mitalikäsitelyksen mukaan mitali on itsenäinen taideteos eikä edellytä sidonnaisuuksia henkilöön tai tapahtumaan, mutta ei myöskään sulje näitä pois. Symboliikan odotetaan olevan ainutkertaista ja tuoret-ta silloin kun sitä käytetään. Kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsitelyksen pohja-na on mitalitaiteen kuuluminen veistotaiteeseen menetelmiensä, materiaaliensa ja

---

11 Numismatiska Föreningen i Finland Protokoll I, 1-65, 1914-1923, 20.4.1914 § 1. SNYA; Berättelsen 1933-1936, 18.2.1936, Stadgar 1937, Numismatiska Föreningen i Åbo Protokoll 1937-1951. NfiÅA; Sandström 1991, 156-171; Etelä-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho r.y:n perustavan kokouksen pöytäkirja 13.3.1955. E-PNKA.

12 Jones 1979, 81-85; Myös Mark Jones. "The stylistic development of the medal on late 17th c. France". XVII FIDEM Budapest 1977. Esitelmäteksti.

13 Lajos Huszár. "Münze oder Medaille". XVII FIDEM Budapest 1977. Esitelmäteksti.

14 Ibid.

kolmiulotteisuuteen pyrkivän kokonaishahmotuksensa perusteella.¹⁵ Valumenetelmä tallentaa tarvittaessa työskentelyn jäljen, antaa muovailulle liikkumavaraa ja soveltuu pienten sarjojen tai uniikkimitaleiden valmistukseen. Valetuissa mitaleissa on mahdollista kokeilla tila-, muoto- ja materiaaliratkaisuja kuten vapaassa taideteoksessa. Rahankaltaisista piirteistä pyritään vapautumaan. Reunakoristeita on harvoin.

Yhteys *kuvanveistoon* ilmenee myös mitaleissa esiintyvissä taidehistoriallisille tyylikausille tunnusomaisissa piirteissä. Taidehistorioitsijat vahvistavat yhteyttä käyttäessään taiteentutkimuksen menetelmiä. Puolalainen Maria Strojnowska-Szczepaniak on eritellyt maansa mitalitaidetta muodon ja sisällön käsittein sekä kolmen funktion avulla, jotka hänen mukaansa mitalilla tulee olla: kommunikation, ilmaisuvoiman ja esteettisyyden funktiot.¹⁶ Venäläinen Alla V. Kosareva on jakanut maansa uudehkon mitalitaidteen kahteen pääryhmään, joista toiseen kuuluvat muovailun struktuuria ja ilmaisun veistoksellisuutta hyödyntävät ja toiseen graafisella viivalla ilmaisevat mitalit.¹⁷

Dualismi ja siitä kumpuavat erilaiset mitalikäsitukset eivät olleet 1960-luvulla syntyessään jyrkkiä, mutta ne olivat havaittavissa. Osa mitalitaidteen harrastajista on edelleen mukana sekä numismaattisessa että mitalitaidteen yhdistystoiminnassa. Mitalikäsitysten eroavaisuudet ilmenevät mielipiteiden lisäksi esimerkiksi tuotettujen mitaleiden ominaisuuksissa. Rahataiteeseen painottunut mitalikäsitys esittäytyy myös koottujen näyttelyiden temaattisissa valinnoissa tieteenaloittain, kaupunkien historiaa käsittelevin mitalein ja vastaavin ryhmitteilyn. Kuvataiteeseen painottuneen käsityksen omaavat näyttelyjärjestäjät korostavat valinnoissaan taiteilijoiden ohella teosten ilmaisullisia ominaisuuksia, materiaalin käyttöä, tyyllisiä seikkoja ja näyttelykokonaisuuden hahmottumista.

Mitalikäsitukset elävät rinnakkain, mutta nähtävissä on bourdieueulaisittain vanhan käsityksen, kentän menneisyyden läsnäolo ja ortodoksian puolustaminen asemien säilyttämisen hengessä sekä uuden tulokkaan kerettiläinen tienraivaus.¹⁸

Tutkimuksen näkökulma avautuu kohti kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsitoksen ilmenemistä 1960-luvulla valetuissa mitaleissa. Mitaleiden piirteet esitellään.

Tutkimuksen toinen näkökulma avautuu kohti mitalitaidetta yhteisöllisenä ilmiönä. Tämä perustuu: 1) käsitykseen taiteen institutionaalisesta luonteesta sosiaalisten käytäntöjen kontekstina, jossa instituution jäsenillä on rooli taiteen määrittelijänä¹⁹ ja 2) käsitykseen, jonka mukaan instituutiolla taidemaailman verkostona on vaikutusta myös teosten syntyymiseen.²⁰ Mitalitaidteen tutkimiseen

15 Wieslaw Müldner-Nieckowski. "Medaillenkunst und Bildhauerkunst/Diskrepanzen und Gemeinsamkeiten". XVII FIDEM Budapest 1977. Esitelmäteksti; Tutkimuksen kuluessa saadut suomalaisten mitalitaiteilijoiden tiedonannot.

16 Maria Strojnowska-Szczepaniak. "Der Ideeingehalt in der gegenwärtigen Medaillenkunst".

17 Alla V. Kosareva. "Taiteellisen kielen erityispiirteitä neuvostoliittolaisessa mitalitaideteossa 1960-1980 -luvulla". Esitelmäteksti. Suomen kansallismuseon rahakammio 3.3.1988; Myös A.V. Kosareva. "Neuvostoliiton uudemman mitalitaidteen erityispiirteitä". Mitali - Medaljen 2/1988, 10-15.

18 Bourdieu 1985, 180-187.

19 Davies 1991, 70-98 ja 216-221.

20 Zolberg 1993, 8-11 ja 53-60.

käsitykset soveltuvat, koska mitalitaide on pitkälle myös taustayhteisöjen taidetta ja koska tutkimuksessa etsitään muuttuneita ominaisuuksia ja muutosten syitä.

1.3 Rakenne

Tutkimuksessa on tekstiosa, materiaaliosa ja liitteet. Tekstiosassa hyödynnetään jäljemmäksi sijoitetun materiaaliosan perustutkimustietoa valittujen metodin avulla.

Materiaaliosa sisältää perustutkimustietoa mitalitaiteeseen liittyvistä yhdistyksistä ja mitaleista. Käsittely rajoittuu 1960-lukuun. Mitalit esitellään taiteilijoittain. Keskeisen aineiston muodostavat mitaleiden syntyvaiheet ja taidehistoriallinen analyysi. Tarvittaessa käsitellään valmistusta ja viitataan taiteilijan muuhun tuotantoon.

Liitteissä ovat mitaliluettelot 1 ja 2 sekä yhdistysten mitalitaiteeseen liittyvä toiminta 1990-luvun alkupuolelle saakka. Näyttelytietoja on koottu myös muilta kuin mitalitaiteeseen liittyviltä yhteisöiltä. Mitaliluettelossa 1 ovat taiteilijat, joiden mitaleita valmistui 1960-luvulla ja myöhemmin. Mitaliluettelo 2 sisältää taiteilijat, joiden mitalituotanto on syntynyt 1960-luvun jälkeen. Poikkeuksen muodostaa taiteilija, joka muovaili yhden valetun työn vuonna 1960 ja seuraavat valumitalinsa 1980-luvulta lähtien. Epätäydellisenäkin luettelot antavat yleiskuvan mitalitaiteen kentästä ja ovat pohjana tuleville lisäyksille ja korjauksille.

1.4 Lähteet ja materiaali

Mitalitaiteesta ilmestyy tutkimuksia harvakseltaan ja mitä lähemmäksi omaa aikaamme ja maatamme tullaan sitä niukemmaksi aineisto käy. Renessanssimitaleita käsitteli 1994 ilmestynyt, näyttelyyn liittynyt, mutta laajahkoin tekstein *The Currency of Fame. Portraitmedals of the Renaissance* (New York, London 1994). Parhaiten ajan tasalla ovat aikakausjulkaisut kuten The British Art Medal Societyn kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä *The Medal* (Wolverhampton 1982 alkaen), Kansainvälisen Mitaliliiton FIDEMin (Fédération Internationale de la Médaille) kongressijulkaisu *Médailles* (Paris 1937 alkaen) ja italialaisen S. Johnsonin tuottama *Medaglia* (Milan 1971 alkaen) unohtamatta Suomen Mitalitaiteen Killan *Mitali - Medaljen* (1987 alkaen) -lehteä. FIDEMin näyttelyluettelot käsittelevät nykymitalitaidetta, mutta ovat luetteloita.

Taidehistoriallisten tyylikausien mukaisesti tai tiettyyn ajanjaksoon tai taiteilijaan keskittyvistä teoksista tuoreimpia ovat Ulla Ehrensvärdin *Medaljgravören Erik Linberg 1873-1966*, 1-2 (Stockholm 1974, 1988), Ulf Abelin *Carl Milles - form, idé, medaljkonst* (Stockholm 1980) ja Mark Jonesin *The Art of the Medal* (London 1979).

Suomessa ilmestyneitä yleisteoksia ovat mm. Anne Valkosen *Taidetta molemmat puolet* (Jyväskylä 1990), Jouko ja Liisa Voionmaan *Suomen mitalitaidetta* (Helsinki 1964) ja J.J. Huldénin *Människor och medaljer* (Borgå 1962). Eniten tutkimuksellista tietoa sisältävät *Aboa* 1987 Turun maakuntamuseon vuosikirja 51/1987 (Turku 1991) ja Tuukka Talvion *Suomen mitalit 1799-1864* (Helsinki 1979).

Luettelojulkaisuja ovat Aarne Laitakarin *Suomen mitalit 1936-1968* (Helsinki 1969) ja tätäkin vanhemmat H.J. Boströmin *Suomen muistorahat I-II* (Helsinki 1932, 1936). Yksittäisistä artikkeleista viimeaikaisimpiin kuuluu Bengt von Bonsdorffin *Felix Nylund som medaljkonstnär* sarjassa *Taidehistoriallisia tutkimuksia - Konsthistoriska Studier* 12 (Helsinki 1991).

Yliopistojen taidehistorian laitoksilla on tehty joitakin proseminariesitelmiä, pro gradu -töitä ja kaksi lisensiaatintyötä mitalitaiteesta. Viimeksi mainitut ovat Tuukka Talvion *Suomen mitalitaide ennen vuotta 1865* (Helsingin yliopisto 1986) ja tämän tutkimuksen tekijän *Suomen mitalitaiteen uudistuminen 1960-luvulta lähtien* (Jyväskylän yliopisto 1986).

Tutkimusote ja metodologia tukeutuvat eniten Erwin Panofskyn teosten *Meaning in the Visual Arts* (New York 1955) ja *Studies in Iconology* (New York 1962) ohella teoksiin A.J. Greimas *Strukturaalista semantiikkaa* (Tampere 1980, suom. Eero Tarasti), Pierre Bourdieu *Sosiologian kysymyksiä* (Jyväskylä 1985, suom. J.P. Roos), Stephen Davies *Definitons of Art* (New York 1991) ja Vera Zolberg *Constructing a Sociology of the Arts* (Cambridge 1993). 1960-luvun kuvanveistoa ulkomailla käsittelevät Julia M. Bushin *A Decade of Sculpture* (New Jersey 1974) ja Edward Lucie-Smithin *Sculpture since 1945* (New York 1987) ovat toimineet rinnasteisina kotimaisille kokoomateoksille ja sanomalehtiartikkeleille ja käyttökelpoinen on ollut myös Albert E. Elsenin *Origins of Modern Sculpture: Pioneers and Premises* (New York 1974). Elsenin kuten Bushinkin kirjan modernin kuvanveiston menetelmien ja materiaalien esittelyt ovat osoittautuneet hyödyllisiksi.

Tiedot mitaleista ovat kotimaisesta luettelokirjallisuudesta, 1960-luvun näyttelyluetteloista, sanomalehtileikkeistä, arkistoista, taiteilijoilta itseltään ja heidän omaisiltaan sekä mitalinvalmistajien luetteloista ja tiedotteista. Yksi luetteloissa esiintynyt mitali on jäänyt tavoittamatta.²¹ Päällekkäisistä lähteistä kootut luettelot on tarkistettu taiteilijoiden ja mitalien tilaajien kanssa unohtamatta mitä diskurssianalyyseistä esitetään Jokinen - Juhila (Tampere 1991) ja Jokinen - Juhila - Suoninen (Tampere 1993) -teoksissa.

Joidenkin mitaleiden valupaikka- ja valajatiedot ovat puutteelliset, sillä vain mitalissa, pöytäkirjoissa tai muissa dokumenteissa näkyvät tiedot on ilmoitettu ja muistinvaraiset tiedot karsittu. Liitteen numismaattisten yhdistysten tiedoissa on joitakin muistinvaraisuuksia.

Ilmoitetut valettujen mitaleiden koko- ja patinointitiedot koskevat tutkimuksen kohteena ollutta kappaletta, sillä valumitaleiden koko ja värjäys saattavat vaihdella yksilöllisen valmistusmenetelmän vuoksi. Patinoinnin eri sävyjä on saatettu kokeilla tarkoituksellisesti ja säilytysolosuhteet ovat voineet muuttaa värjäystä.

Luetteloissa ja dokumenteissa esiintyvät saman mitalin eri nimet on mainittu. Suorat lainaukset ja nimet ovat alkuperäisessä muodossaan.

---

21 Kullervo Leinosen *Nainen* (1969) esiintyy luetteloissa The Finnish medal art exhibition in Poland 1969 ja Tapiolan syyslystit 1970. SMKA; Kullervo Leinosen töitä ei ole juurikaan 1960-luvun lopun sairastumisen jälkeen. Timo Aallon tiedonanto 9.10.1991; Jorma Hautalan tiedonanto 9.10.1991; Kullervo Leinosen muuttotieto. Väestörekisterikeskuksen kirje L. Passille 6.9.1991. LPA.

1.5 Menetelmät ja termistö

Yhteisöjen tarkastelussa käytetään Pierre Bourdieun, Stephen Davisin ja Vera Zolbergin jo mainittujen teosten sosiologisten näkemysten tukea. Taidehistoriallinen analyysi pohjautuu Erwin Panofskyn luomaan ja E. H. Gombrichin edelleen kehittämään ikonologiseen metodiin. 1960-luvulla valettujen mitaleiden piirteiden selvittämistä varten on tutkimuskäyttöön luotu deskriptiivinen termistö, *mitalitaiteen metakieli*, koska aiempaa tämän kaltaista välineistöä ei ole. Tutkittavien mitaleiden yhteismitallinen käsittely helpottuu ja mitalit voidaan luokitella ryhmiksi ominaisuuksiensa mukaan. Tämä mahdollistaa myös ominaisuuksien määrään perustuvan tarkastelun suurillakin mitaliryhmillä.

TAULUKKO 1 Metakielen ominaisuuksien ryhmittelykriteerit
Tutkimusta varten muodostettu.

<i>Muoto</i> epäsäännöllinen, aukollinen kulmikas, nelikulmainen pyöreä	<i>Syrjä ja reuna</i> ilmaisun osana hyödynnetty koristeltu, koristelematon kohoreuna, oheneva reuna
<i>Pintastruktuuri</i> sileä, sileähkö sileitä ja rosoisia kohtia rosoinen	<i>Teksti</i> laitaa myötäilevä horisontaali syrjässä eli sylinteripinnassa
<i>Reliefikorkeus</i> massiivisuuslukujen ääriarvot välillä 0-4 mm = matala 5-9 mm = matalahko 10-14 mm = keskiryhmä 15-19 mm = korkeahko 20- mm = korkea Kaikissa mitaleissa ei ole varsinaisia reliefejä; mm. graafisin ilmaisukeinoin toteutetuissa kokonaisuudoltaan veistoksenomaisissa	<i>Paksuus</i> mitalin paksuin kohta välillä 0-8 mm = ohut 9-11 mm = ohuehko 12-14 mm = keskivahva 15-18 mm = paksuhko 19- mm = paksu
<i>Plastisuus, pohja</i> pohjasta kokonaan erottuva pohjasta erottuva, elementtien välistä sulautu- vuutta kokonaan sulautuvin elementein muovailtu osittain sulautuvin elementein muovailtu ei varsinaista pohjaa graafisin ilmaisukeinoin toteutettu	

Lähtökohta mitalitermistön muodostamiselle on ollut ilmaisun ja sisällön välineellinen ja rakenteeseen perustuva erottaminen toisistaan. Panofsky on hyödyntänyt jakoa termein "factual meaning, expressional meaning" tarkoittamaan ilmaisuun liittyviä tekijöitä ja "intrinsic meaning, content" tarkoittamaan sisältöön liittyviä tekijöitä.²² Samoin tekee E.J. Greimas lingvistiikan pohjalta ja käyttää nimityksiä "signifiant" - ilmaisu - ja "signifié" - sisältö. Greimas tarkoit-

22 Panofsky 1955, 26-41.

taa *ilmaisulla* niitä elementtejä tai elementtiryhmiä, jotka tekevät mahdolliseksi merkityksen ilmenemisen havaintona ja jotka tunnustetaan samalla ihmisen ulkopuolisiksi. *Sisällöllä* hän tarkoittaa merkitystä tai merkityksiä, jotka kyseinen ilmaisu kattaa ja jotka ilmenevät, manifestoituvat, ilmaisun olemassaolon vuoksi.²³ Mitalin ilmaisuun kuuluvat kaikki nähtävissä olevat ulkoiset ominaisuudet. Ulkoiset ominaisuudet ovat tarkastelun lähtökohta, koska muodossa näkyvät taiteen muutokset ja elämä: "The life of art is manifested in the metamorphosis and transformation of this central theme: the development of form."²⁴ Mitalin ulkoisten ominaisuuksien pohjalle muodostettu välineistö on metakieli siinä merkityksessä, kuin Greimas sen kielitieteessä esittää, erotuksena objektikielystä, joka on hänellä tutkimuksen varsinainen kohde. Metakielellä hän tarkoittaa *tutkimisen kielellisiä välineitä* ja yleistää sanomalla, että tämä jäljentävä tai deskriptiivinen metakieli auttaa kuvaamaan mitä tahansa ilmaisukokonaisuutta ja on riippumaton siitä kielestä, jolla kuvaus tapahtuu.²⁵

1.5.1 Metakieli rakenteena

Mitalitaiteen metakieli on luotu jakamalla mitalin ilmaisu osiin. Osat on rakennettu strukturaalisesta lingvistiikasta saadun olettamuksen varaan: käsite tulee ymmärrettäväksi vastakohtansa avulla, oppositiona. Silloin semanttinen akseli on hyödynnettävissä vastakohtaparien muodostamisessa.²⁶

Semanttinen akseli rakentuu mitalitaiteessa kutakin ilmaisun ominaisuutta, metakielen osaa, kuvaavalle oppositioparille. Esimerkiksi mitalin pinnan struktuuria kuvaavan akselin toisessa päässä on rosoinen ja toisessa sileä. Oikeaoppinen ilmaisu on rosoinen vs. ei-rosoinen. Kuvauksissa, joita varten metakielen akselit on muodostettu, rosoinen - sileä -tyyppinen akseli ilman versus-merkintää antaa epätarkkanakin paremman luonnehdinnan mitalista kuin asiallisesi oikea. Mainitusta on yksi poikkeus. Akselin esittävä toinen ääripää on ei-esittävä, jota käytetään abstraktien ja nonfiguratiivisten mitalien kuvauksissa synonyymina.²⁷

Ilmaisun ominaisuuksien luokittelua ja termistön yhtenäistämistä varten muodostettu mitalitaiteen metakieli ei toimi sisällön tasolla. Mitaliin muovailtu rosoisuus saattaa olla esimerkiksi yhdessä työssä muotokuvan partaa, toisessa jäkälää ja kolmannessa abstraktia struktuuria vastakohtana muille elementeille. Sen sijaan termistön avulla löytyvät tekijät, jotka ovat ominaisia tutkittavalle mitaliryhmälle ja jotka poikkeavat mitalitaiteen aiemmista ilmaisukonventioista. Sisällön tasolla semanttinen akseli on ollut mallina käsiteparin *kuvaava- kertova* muodostamisessa. Esittävää mitalia pidetään usein myös kertovana, mutta esimerkiksi jonkin esineen kuva ilman vuosilukua, legendaa tai nimeä voi kertoa vähemmän kuin abstrakti mitali, jonka muovailu ja nimi viittaavat kerronnalliseen sisällön tulkintaan.

---

23 Greimas 1980, 18.

24 Blatt 1984, 21.

25 Greimas 1980, 23.

26 Greimas 1980, 27-30.

27 Osborne 1981, 2.

Mitalin ilmaisun osat, joille on muodostettu semanttiset akselit ovat *muoto* etusivua kohtisuoraan katsottaessa, *syrjä*, *reunan käsittely*, *pinnan käsittely*, *massiivisuus*, *muovailun elementit*, *plastinen käsittely - plastisuus*, *pohja*, *legendan sommittelu* ja *käyttö* sekä *esittävyys*. Mitalin pinnan, massiivisuuden ja muovailun elementtien oppositioparien termeissä on suhteellisia luonnehdintoja kuten *suuri*, *pieni*, *sileähkö* ja *ohuehko*, joita ei kuvallista ilmaisua sanalliseksi käännettäessä voi välttää.

Sommittelurakenteissa on joitakin säännönmukaisuuksia, jotka mainitaan käsittelyn yhteydessä, kuten *neliö/neliöitä ympyrässä/ympyröissä*, *ympyrä/ympyröitä ympyrässä*, *rakentuminen kolmen pisteen varaan*, *painottuminen keskiosaan* tai *horisontaaliseksi* tai *vertikaaliksi*.

Muotoa kuvaa kaksi oppositioparia: *pyöreä - kulmikas* ja *muotoa kokeileva - muotoa perinteisenä säilyttävä*; viimeksi mainittu tarkoittaa vuosisatoja käytettyä mitalin perusmuotoa *pyöreätä*, *aukotonta* työtä ilman lisättyjä osia. Muotoa kokeileva mitali voi olla *aukollinen* tai *koostua kiinteistä* tai *irrotettavista osista*.

Massiivisuuteen kuuluu myös kaksi ominaisuutta: *reliefikorkeus korkea - matala* ja *mitattava massiivisuusluku* määreinään *paksu - ohut*. Massiivisuusluku saadaan mittaamalla sylinteripinnasta katsottuna mitalin ohuin ja paksuin kohta. Näistä saadaan kaksi lukua - *massiivisuuden ääriarvot*, joiden erotus on *massiivisuusluku millimetreinä*<>. Pienempi luku kertoo *syrjän ohuimman kohdan* ja suurempi *paksuimman kohdan*, mutta se ei ilmaise suoraan mitalin *paksuutta*. Suoraan sylinteripinnasta katsottaessa ohuen mitalin reliefissä voi olla *hyvinkin korkea kohta* ja *paksussa mitalissa aivan matala reliefi*.²⁸ Massiivisuuteen liittyy myös *aukollisuus*, joka on yhteydessä *plastisuuteen*, *muovailun elementteihin* ja *sommitteluratkaisuun*.

Plastisuutta tarkastellaan *sulautuva - erottuva* -akselin avulla. Sulautuva *plastisuus* tarkoittaa *elementtejä*, jotka on *muovailtu asteittain pehmeästi pohjaan* tai *toisiinsa sulauttaen* tai *yrjän rajaavasti pohjasta erottaen*. Muovailun *elementit* kuuluvat osana *plastisuuteen* ja *ryhmittyvät koon* sekä *laadun mukaan* *oppositiopareiksi* *pieni - suuri* ja *terävää - tylppä*.

Pohjaan liittyvää *termiparia* *positiivinen - negatiivinen*, jolla *kuvataan pohjan tason yläpuolelle kohoavaa* ja *pohjan tason alapuolelle laskevaa muotoa*, käytetään *tarvittaessa*.

Pinnan käsittelyssä on kaksi aluetta: *patina vaalea - tumma täydennettynä värillä* ja *pintastrukturi rosoinen - sileä*.

Syrjän eli sylinteripinnan käsittelyssä vaihtoehdot ovat *ilmaisussa hyödynnetty - hyödyntämätön*.

Mitalin *reunaa* luonnehtivat *oppositiot* *koristeltu - koristelematon* ja *kohoreuna - oheneva reuna*.

Legendan *käyttöä* ilmaisevat *oppositiot* *perinteinen - uudistava* ja *sommittelua täydentävä - sommittelua hallitseva*.

Esittävä - ei-esittävä -oppositiopari *luonnehtii mitalin kokonaisilmaisua*.

---

28 Mitalien reliefimuotoja on kuvattu myös käyrien avulla. Turpeinen 1972. THL.

1.5.2 Mitaliryhmät

Mitaliryhmien tarkastelu pohjautuu rakenteelliseen ajattelutapaan, joka on johdettu Greimasin yksilöllisiä ja kollektiivisia luetteloita varten muodostamasta kaaviosta.²⁹ Metakielen mukaisella kuvaustavalla saadaan mitalien ominaisuuksien luetteloita, jotka koostuvat oppositioparien termeistä ja sisältöjen tarkastelu nostaa esiin mitaleiden teemat. Näistä syntyy kaavion mukaisesti 1960-luvulla valettujen mitaleiden kokonaisuus, jonka yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia esimerkiksi muuhun mitalitaiteeseen voidaan selvittää. Kaavio toimii havainnollistavana ja rakenteellisena taustatekijänä kokonaisuudelle. Esimerkkikaavio osoittaa tarkastelutavan.

Esimerkkikaavio

1960-luvulla valetut mitalit

1965 Kauko Räsänen, <i>Mater Mare</i>	pyöreä, sileä tummanruskea ohuehko positiivi-negatiivi -muovailu erottuva plastisuus esittävä, pelkistetty	naiskuva äiti meri elämän synnyttäjä
1968 Toivo Jaatinen, <i>Genesis 3</i>	epäsäännöllinen, rosoinen ruskea, osittain vaaleampi paksu, aukollinen korkeareliefinen abstrakti	luomistyön allegoria 1 Moos. 1: 3. valo on luotu taiteilijan työn allegoria
1969 Kari Juva, <i>Yksilö ja yhteisö</i>	pyöreä, oheneva, rosoinen tummanruskea, paksu, osittain sulautuva, pelkistetty	yksilö yhteisö vuorovaikutus

Rakennekaavio osoittaa konkreettisesti termien antaman yhteismitallisuuden; ilmaisu ja sisältö yhdistävät asianomaisen mitalin ja muut valetut mitalit metakielen avulla tarkasteltaviksi. 1960-luvulla valettujen mitaleiden metakielen ominaisuuksia tarkastellaan kaavion pohjalta kokonaisuuksina. Esimerkin tapaisia luetteloita ei ole syytä muodostaa, sillä yksittäiset ominaisuudet ilmenevät mitaleiden käsittelyn yhteydessä ja teosluettelosta, mutta tutkimusaineistosta on muodostettu seuraavat taulukot: 1) metakielen ominaisuuksien ryhmittelyn kriteerit, 2) 1960-luvulla valettujen mitaleiden mitattavat ominaisuudet, 3) 1960-luvulla valettuja mitaleita muovailleet taiteilijat, 4) 1960-luvulla valetut mitalit ryhmiteltynä tilaajittain, 5) 1960-luvulla valetut mitalit Suomen Mitalitaiteen Killan näyttelyissä sekä lisäksi 4) Suomen Mitalitaiteen Killan hallituksen ja palkintolautakuntien jäsenet 1965-1970. Taulukoissa 1 ja 2 on otettava huomioon millimetrimittausten mahdollinen suhteellisuus valettujen mitaleiden ollessa kyseessä.

29 Greimas 1980, 170-171.

2 MUUTOSTEN MERKKEJÄ

2.1 Kuvanveisto

Vielä 1950-luvulla suomalainen kuvanveisto oli pääasiassa esittävää ja realistista, vaikka pelkistettyjä muotoja ja yksittäisiä abstrahoivia kokeiluja oli esiintynytkin. Suurelta osalta sankarivainajien muistomerkkeihin keskittynyt veistäntä totutti myös yleisön esittävään kuvanveistoon. Itsenäisyyden aikaiset vaiheemme olivat luoneet kansallisia arvoja ja suomalaisuutta korostavan yleishengen, josta kuvataiteet mukaan luettuna kuvanveisto ammensivat osan ilmaisuaan ja sisältöään. Vasta 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa olosuhteet muuttuivat otollisiksi myös kuvanveiston irtautumiselle totutuista konventioista. Maalaustaiteessa uudistukset olivat olleet varhaisempia.³⁰

Kuvanveistossa oli tapahtunut uudistuksia muualla Euroopassa 1900-luvun alusta lähtien. Muutokset olivat kohdistuneet teosten ulkoiseen muotoon, valmistusmenetelmiin ja -materiaaleihin sekä pintastrukturiin ja tilakäsitykseen.³¹ Aiemmasta ilmaisusta irtauduttiin eniten 1960-luvulla, jota Edward Lucie-Smith nimittää kuvanveiston vallankumouksen ajaksi. Myös Julia M. Bush korostaa vuosikymmenen olennaista merkitystä veistotaiteen kehitykselle. Totunnaisen pronssiin valamisen lisäksi veistosten tekemiseen käytettiin mm. koneellisia menetelmiä, liimausta, ruuvausta, sulatusta, polttamista, hitsausta, pulttausta, niittausta, juottamista, leikkausta ja erilaista kokoamista. Materiaaleina olivat perinteisten pronssin, kiven, saven, kipsin ja puun lisäksi mm. betoni, rauta, rautaromu, styroks, muovit, lasi, tiili ja tina. Teosten pintoja naarmutettiin, rouhittiin, maalattiin, hiottiin, kiillotettiin, rypyttiin ja täydennettiin lisäyksin. Valoa ja tekniikkaa hyödynnettiin liikkuvissa veistoksissa. Pehmeitä, läpinäkyviä ja ilmalla täytettyjä veistoksia esiteltiin.³²

Myös Suomessa veistäjät esittelivät 1960-luvulla totutuista ilmaisukeinoista poikkeavia teoksia. Veistosten sellaisetkin ominaisuudet pääsivät muuttumaan meillä, jotka olivat muualla muuttuneet jo aiemmin. Selvimmin näkyivät abstraktin ilmaisun ja kokeellisten materiaalien ohella pinnan käsittelyn muutokset ja figuurien mittasuhteiden venytykset ja katkomiset. Materiaalivaikutusta tavoiteltiin, veistoksia tehtiin myös suoraan lopulliseen materiaaliinsa ja esineiden osia ja romua hyödynnettiin veistoksissa. Jalustaa ei pidetty aina tarpeellisena. Uudistunut veistäntä tuli näkymään mitalitaiteessa, koska tekijät olivat samoja.

1960-luvulla hitsausmenetelmää hyödynsi etenkin Eila Hiltunen (1922-), mutta tutkituista valumitaleiden muovailijoista myös mm. Heikki Häivöja (1929-), Terho Sakki (1930-) ja Aimo Tukiainen (1917-1996) tekivät veistoksia hitsaten. Laila Pullinen (1933-) räjäytti tai rei'itti konepistoolilla metallilevyjä, asetti näytteille puun juurakoita ja romurautaa. Romuveistäntää kokeili myös

30 Ahtola-Moorhouse 1980, 6-48, 1990a, 244-269, 1990b, 112-120, 1990c, 210-219; Karjalainen 1990, 29-41; Reitala 1982, 462-469; Valkonen 1958, 86-96; Valkonen 1986, 6-49; Vehmas 1946, 21; Ylikangas 1987, 215-217.

31 Elsen 1974, 88-130; Lucie-Smith 1987, 9-39.

32 Bush 1974, 23-33; Lucie-Smith 1987, 54-132; Schoedeck 1993, 241-265.

Kimmo Pyykkö (1940-).³³

Informalismilla oli meillä suhteellisen suuri osuus 1960-luvun alkupuolella sekä kuvanveistossa että maalaustaiteessa. Informalismi suuntautuneet taiteilijat korostivat veistosten pinnan ja materiaalien vaikutusta enemmän kuin muotoa.³⁴ Esimerkiksi hitsatun rautatyön pinta tehtiin rosoiseksi ja patinoitiin värikkääksi. Valetut metalliveistokset, joiden luonnos oli ollut plastoliini tai savi, työstettiin pintastruktuuriltaan rosoisiksi erilaisin naarmutuksin, raaputuksin, painantein ja kohoumin. Rosoisuutta syntyi myös, kun pieniä saven tai plastoliinin palasia lisättiin vierä viereen teoksen pintaan. Veistosten pinnan uurteet värjättiin patinoinnilla valkoiseksi tai työ jätettiin valun jäljiltä mahdollisimman vähälle käsittelylle, jolloin tuloksena oli harmaa, valkouurteinen ns. potkupatina.

Pinnan rosoisen struktuurin ja patinan valkouurteisuuden yhteisvaikutusta voi pitää veistotaiteen informalismina. Työn kokonaisuus jää taka-alalle pintarakenteen pyrkiessä nimenomaan hajottamaan muotoa ja taittamaan valoa jos mahdollista useaan suuntaan. Kuvanveisto perustuu kuitenkin kolmiulotteiseen muotoon, josta irrottautuminen on vierasta taiteenlajin olemukselle. Informalistinen ilmaisu jäi veistäjillä pääasiassa pinta- ja materiaalivaikutuksilla kokeiluksi, josta on usein löydettävissä luonnon lähtökohtia, vaikka teokset vaikuttavat ensi katsomalta abstrakteilta. Osa taiteilijoista pitäytyi 1960-luvullaikin pääasiassa esittävässä kuvanveistossa. Nyt tutkituista taiteilijoista heitä olivat mm. Anja Juurikkala (1923-), Kari Juva (1939-), Pekka Kontio (1933-1976), Viljo Savikurki (1905-1975) ja Nina Terno (1935-).

Ennen vuosikymmenen puoliväliä informalismi oli laimentunut ja siirtynyt yksittäisten taiteilijoiden ilmaisun osaksi.³⁵ Pinnan rosoisuuden ja patinoinnin lisäksi 1960-luvun ilmaisukeinoista jäi joidenkin taiteilijoiden käyttöön toinenkin väline: kontrastin hyödyntäminen tilan käsittelyssä. Kontrasti näkyy veistoksen ja sitä ympäröivän tilan totutusta poikkeavana vuorovaikutuksena ja/tai sommiteltavan alan rajojen sisäpuolelle jäävän tilan käytön vastakohtaisuutena. Kontrasti muodostuu veistoksissa muovailun elementtien ja tilan, tai kahden erilaisen struktuurin välille. Tässä tutkimuksessa käsitellyn Kauko Räsäsen (1926-) *Enkeliveistos* (1960, pronssi) on esimerkki työstä, jossa kontrasti syntyy sekä veistoksen ja sen ulkopuolisen tilan että myös veistoksessa itsessään olevan tilan - aukkojen - välille. Heikki Häiväojan useissa teoksissa, esimerkiksi *Kuvastuminen* (1966, pronssi) ja *Yhteistyömonumentti* (1967, pronssi), on kontrasti luotu kahden elementin väliin jäävän aukon keinoin. Leena Turpeisen (1941-) veistoksissa, esimerkiksi *Lepäävässä* (1970, pronssi, kuva 1), näkyy teoksen ja aukkotilan välisen kontrastin käyttö. Lepäävän pelkistetty figuuri on sileäpintainen ja kiiltävä muilta osin paitsi keskikohdastaan, jossa on rosoinen, pitkä halkeama. Halkeaman rosoisuus

33 Mm. Elinari] (ohannes) Vehmas. "Modernismia taidehallissa". US 15.1.1962; Soili Sinisalo. "Romua ja rautaa. Kuvataidetta Helsingissä". AL 25.11.1967, "Pronssinvalajat ja muut". US 10.11.1968 ja "Kauneuden ideologiaa". US 25.2.1968; Osin Ahtola-Moorhouse 1980, 32-34; Sinisalo 1990, 188-194; Heikki Häiväojan tiedonanto 9.9.1989; Laila Pullisen tiedonanto 23.8.1989; Kimmo Pyykön tiedonanto 14.4.1986; Terho Sakin tiedonanto 10.10.1990; Aimo Tukiaisen tiedonanto 16.6.1988.

34 Osborne 1981, 26; Osbornen määritelmä Art Informel = art without form. (Ibid.)

35 Mm. A. I. Routio. "Uusi maistuu vanhalta". Kauppalehti 12.9.1964; Olli Valkonen. "Nuorten hillitty juhlanäyttely". AL 13.9.1964.

on jäänne Turpeisen aiemmin soveltamasta kontrasti-ilmaisusta, jossa kaksi erilaista struktuuria toimi vastakkaisina tekijöinä: rikaskuvioinen, pienielementtinen osa, jota ympäröi rauhallinen, laajahko alue. Aluksi tämäntyyppinen kontrasti esiintyi Turpeisen maalauksissa (mm. Maalaus, 1967).³⁶

Struktuurin kontrastivaihtelulle perustuu Raimo Heinonkin (1932-1995) sommitteluratkaisu ”muoto, jonka välistä näkyy toinen muoto”, kuten hän määritteli ominaisuuden.³⁷ Kontrasti pysyy teoksen rajojen sisäpuolella; keskiosassa on pienikuvioista, rosoista tai uurteista struktuuria ja ympärillä sileä alue. Muovailutapa näkyy esimerkiksi vuonna 1964 julkistetun *Suomen Taiteilijaseuran 100-vuotismitalin* takasivulla (1963 muov., kuva 2) kuten myös pyöreässä veistoksessa *Pahan kukka* (1967, pronssi). Kontrastisommitteluun ovat yhdistettävissä useat veistotaiteessa 1960-luvulla esiintyneet kriittisesti muodon repeämissiksi nimittetyt tilaratkaisut.

2.2 Mitalitaide

Suomalaisen mitalitaiteen tyyllinen perusta on uusklassismissa, johon sekoittui realistisia piirteitä sekä ranskalaislähtöisestä, maalaukselliseksi nimitetystä mitalimuovailusta omaksuttuja valo- ja varjokohtien pehmeitä korostuksia. Esimerkkinä näistä on Ville Vallgrenin (1855-1940) *Albert Edelfelt* -mitali (1908, L, kuva 3). Teosten sisältö painottui 1900-luvun alussa historiallisen tilanteenkin vuoksi ihanteellisen ja romantisoivan isänmaalliseksi, mikä näkyy monipuolisesti Walter Runebergin (1838-1920) lyödyssä mitalissa *J. L. Runeberg* vuodelta 1904 (kuvat 4 ja 5).

Valmistuneet työt olivat ominaisuuksiltaan vallinneen mitalikäsitteen mukaisia: säännöllisen pyöreitä, melko ohuita ja sileästruktuurisia. Matala reliefi erottui selvästi pohjasta ja legenda kiersi useimmiten laittaa. Symboliikka ilmaistiin esittävin kuvin pääasiassa attribuutein varustettujen naishahmojen (myös Suomi-neito) avulla. Esimerkiksi ylevään, jaloon ja innoittuneeseen viittaavina attribuutteina käytettiin mm. tammenlehvää ja/tai laakeripuun oksaa, seppelettä, lyyraa, alttaria, palavaa tulta tai soihtua, runsaudensarvea, kirjaa ja (sulka-)kynää. Mitalin kokonaisuutta leimasi toisinaan virallinen, heraldiikan kaltainen säännönmukaisuus.³⁸

36 Leena Turpeisen kirje L. Passille 26.1.1986. LPA; Leena Turpeisen tiedonanto 29.1.1986; Turpeinen kävi Suomen Taideakatemiaan maalauslinjan 1963-1967, mutta on tullut tunnetuksi veistäjänä. (Ibid.)

37 Raimo Heinon tiedonanto 23.9.1986; Heino opiskeli Suomen Taideakatemiaan koulun maalauslinjalla (Taajamaa 1982, 33.) kuten Turpeinenkin, vaikka eri vuosikymmenellä. Ehkä opiskelulinja on antanut virikkeitä sommitteluratkaisuun ja sen nimeämiseen.

38 Mitalitaiteen uusklassismista mm. Olsen 1962, 20-21 ja Jones 1979, 99-109; Romantiikan kaudella syntyneestä valo- ja varjovastakohtien käytöstä, jugend-ilmaisusta mitalitaiteesta ja myöhemmistä tyylipiirteistä mm. Jones 1979, 110-156; Walter Runebergin Suomi-neidosta Reitala 1978, 159-162; Reverssillä hyödynnettyjen taruolentojen, muusahahmojen, erilaisten lehvien, köynnösten, lyyra- ja soihtukuvioiden lisäksi useissa mitalieissa oli ns. outoja olentoja, heraldiikan piiriin kuuluvia yhdistelmiä eri eläinten piirteistä. Mitalieissa oli esiintynyt vastaavanlaisia yhdistelmäahmoja symboleina jo renessanssin ajalta alkaen. Esimerkiksi Pisanellon *Niccolo Piccinino* -työssä on kotkan ja leijonan yhdistelmä sivukuvana (mitali n. 1441, Jones 1979, 18 kuva 36 b).

Kuitenkin jo 1900-luvun alkukymmenillä valmistui yksittäisiä mitaleita, joista voi havaita taiteilijan pyrkineen muodon pelkistämisen ohella löytämään konventioista poikkeavaa symboliikkaa. Esimerkiksi Gunnar Finne (1886-1952) muovaili 1915 *Johan Axel Palménin* mitalin (lyöty vasta 1921), jossa realistisen ja yksilöllisesti luonnehtivan muotokuvan reliefi etusivulla on suhteellisen korkea. Palménin erikoisala, ornitologia, on esitetty kolmen, hiukan pelkistetyin joutsenen suoraviivaisena lentona Suomen karttakuvan yllä. Struktuuri on jonkin verran roisoista (kuvat 6 ja 7). Gunnar Finnen symboliikkaa uudistaneesta mitalitaiteesta on toinenkin esimerkki *John Grundström - Suomen Sokeri* vuodelta 1947 (L, kuva 8). Mitalin reverssillä on tyylitelty, isosiipinen kotka, joka lentää kynsissään tukevasti sokerikeko. Teoksessa on sama aihe kuin Kotkan Sokeritehdas Osakeyhtiön liikemerkiksi n. 1912 suunnitellussa piirroksessa, jota sittemmin hyödynnettiin muunnettuna Suomen Sokerin Kotkan tehtaan sokerikekojen kääreissä.³⁹ Paikannimen ja tuotteen yhdistelmä on mitalissakin perinteitä rikkovan ennakkoluuloton.

Varhaisten esimerkkien jälkeen 1950-luvulla alkoi näkyä yhä useammin uusien ilmaisukeinojen etsintää mitaleissa. Koska valettuja mitaleita valmistui harvoin, konventioista vapautumaan pyrkivää muovailua esiintyi enemmän lyödyissä mitaleissa. Valettuja mitaleita toteuttivat Gerda Qvistin (1883-1957) 9 kappaleen lisäksi mm. Aarre Aaltonen (2), Annu Eklund (1), Armas Lähteenkorva (2), Kauko Räsänen (1), Ensio Seppänen (1) ja Heikki Varja (1). Mukaan on laskettu myös plaketit.⁴⁰ Gerda Qvistin jotkut 1950-luvun valumitalit kuten yksipuolinen, vapaa *Tukinuittajat* (1957, kuva 9), poikkeavat ajankohdan konventioista. Tukinuittajissa geometrisuutta tavoitteleva pelkistys ja sommittelurakente sekä liikesuuntien horisontaali, vertikaali ja diagonaali vaihtelu ovat ilmaisua uudistavia tekijöitä. Työkuvauksena aiheen esitys on lähellä laatukuvatyyppistä maalausta.

Lyödyissä mitaleissa perinteitä rikkovia piirteitä esittivät havaittavasti, vaikkakaan eivät säännöllisesti Wäinö Aaltonen (1894-1966), Eila Hiltunen, Essi Renvall (1911-1979), Kauko Räsänen, Viljo Savikurki ja Aimo Tukiainen. Konventioista poikkeavat ominaisuudet liittyivät tavallisimmin reverssien symboliikkaan tai pintastruktuureihin, mutta myös epäsäännöllisyyttä, luonnosta lähtevää abstrahointia, positiivi-negatiivi -muovailua ja kubisoivia elementtejä kokeiltiin.

Ajallisesti varhaisin esimerkkiteosta on Kauko Räsänen *Helsingin Olympiakisat 1952* (1951), jonka Olympiakomitea tilasi taiteilijalta kilpailun tuloksena.⁴¹ Muis-tomitalissa on alullaan positiivi-negatiivi -muovailu, jota Räsänen kehitti myöhemmin kaksi- ja moniosaisiin ja aukollisiin mitaleihin saakka. Konventionaaliset ja ilmaisua uudistavat piirteet elävät työssä rinnakkain. Legendan paikka,

39 Heikki Hongiston tiedonanto 14.11.1989 sekä hänen leikekirjansa kuvat. Heikki Hongiston arkisto; Piirroksen tekijästä ei ole toistaiseksi varmaa tietoa, mutta Finne oli toiminut silloisen Taideteollisen Keskuskorkeakoulun opettajana ja taiteilijana.

40 Laitakari 1969; Taiteilijoiden mitalitiedot; Aarre Aaltosen tuotannon osalta Liina-Kristiina Aaltosen tiedonanto 18.5.1981 ja Tom C. Bergrothin tiedonanto 3.3.1986.

41 XV Olympia Helsinki 1952 Cb:5, järjestelytoimikunnan työvaliokunta 23.10.1952 § 2. HA; Kilpailussa arvosteltiin toiselle sijalle Emil Filénin (1890-1958) ehdotus "XV kisat" ja kolmannelle Gunnar Finnen "Olympia". (Ibid.); Palkintolautakuntaan kuuluivat Oskari Jauhiainen, Arno Tuurna ja Carl Wilhelms. XV Olympia Helsinki 1952 Cb:5, järjestelytoimikunta 15.10.1951 § 9. HA.

struktuurin sileys - mikä on säilynyt Räsäselle luontaisena pienin vaihteluin yli neljän vuosikymmenen ajan - ja elementtien jyrkkä erottuminen pohjasta kuuluvat perinteiseen mitalikieleen kuten laakeriseppele- ja soihtusymboliikkakin.

Uutta luovia ominaisuuksia ovat averssin profiilien ja reverssin figuurien kuvaaminen suoralinjaisiin, pelkistetyin muodoin ja profiilien positiivi-negatiivi-vaihtelu. Olympialiikkeen rengastunnus perustelee laakeriseppeleen käytön symbolina: antiikin urheilukisojen palkinto on säilynyt edelleen olympialaisten maratonjuoksun kunniapalkintona ja soihtut kertovat kilpailujen alkuperästä Olymposvuorelta yhäkin kuljetettavan tulen vertauskuvana. Räsänen sovelsi perinteistä, aatteellisesti kohottavaa symboliikkaa oman aikansa kielelle ja vastaamaan omia ilmaisupyrkimyksiään (kuva 10).

Suorareunaiseen muotoon perustuvaa pelkistystä on myös Wäinö Aaltosen *Toivo Kuulasta* (1953, L) toteuttamassa työssä, joka on näyte hänen samantyyppisten mitaliensa ryhmästä. Averssin sommitteluratkaisu on vallinneiden konventioiden mukainen. Myös takasivun kuvallinen aines on suunniteltu legendan sisälle. Sanat VIRTÄ VENHETTÄ VIE yhdistyvät sisällön tasolla säveltäjän elämäntyöhön ja samalla rosoisin elementein luotuun aaltoliikkeeseen, joka näkyy katkelmallisissa viulun osissa ja kulmikkaan kasvokuvan hiuksissa. Veistoksellinen rosoisuus ja katkelmalliset kaaret olivat uudistavia piirteitä. Ne toimivat Kuulan sävellyksen nimen viestimän sattumanvaraisuuden kanssa samansuuntaisesti. Reverssin kuvitteellinen, suorasarmainen soittajan profiili laskee toiselta reunaltaan pohjan tason alapuolelle. Kasvokuva muistuttaa Aaltosen 1920-luvun kubisoivissa veistoksissa ja maalauksissa näkyviä kasvoja (kuvat 11 ja 12).

Aimo Tukiaisen *Aarne Kuusi* (1953) lyötiin Vakuutusyhtiö Salaman tilauksesta.⁴² Mitalin etusivun struktuuri, matalareliefisyys, plastisuus ja sommittelurakenne ovat totutun mitalikäsitteen mukaisia. Takasivun symboliikka poikkeaa konventioista, vaikka legenda VAKUUTUS.SUOMALAISUUS.RAITTIUS myötäilee laitaa (kuvat 13 ja 14).

Abstraktilta vaikuttavan reverssin lähtökohta on esittävä, poikki sahatun kuusenrungon pinta, jossa vuosirenkaat näkyvät sisäkkäisinä, epäsäännöllisinä ja aaltomaisina kohoviivoina. Näiden päällä renkaiden epäsymmetrisessä keskustassa on kaksi sileää, kärjet vastakkain asetettua kolmiota. Takasivun teksti viittaa mitalin henkilön toimintaan vakuutusalailla ja harrastuksiin raittiusmiehenä. Ajan kulumisen tematiikan esittää pelkistetty tiimalasi vuosirenkaiden ohella. Vuosirenkaiden merkitys on myös kasvu. Luonnon yksityiskohdasta kumpuava abstrahoitu, mutta tunnistettava ilmaisu on nähtävissä Tukiaisen muussakin tuotannossa, myös mitaleissa.⁴³ Hänen mitaleissaan on usein myös ympyräkehään asettava kiertävä liike. Graafisvoittoiset kohoviivat ovat yhdistettävissä myös 1950-luvun taideteolliseen muotoiluun, sillä mm. Tapio Wirkkalan (1915-1985) lasiesineisiin suunnittelemat raidoitukset tuntuvat samansukuisilta ilmaisukeinoilta, vaikka Wirkkalan raidoituksilla ei liene symbolista merkitystä.

Essi Renvallin 1954 muovailema *Frithiof Nevanlinna* (1957, L, kuvat 15 ja 16)

42 Aimo Tukiaisen tiedonanto 8.4.1986; Myös Voionmaa 1954, 118.

43 Vrt. luku Aimo Tukiaisen, Pesät ja kultatuoli.

on ääripiirteiltään epäsäännöllinen 56-58 millimetrin halkaisijamitoin. Aiemmin pyöreästä muodosta oli poikettu merkkien ja palkintomitalien lehtiköynnös-, kruunu- tai vaakunakoristeissa.⁴⁴ Renvallin mitalissa on myös etusivun alalaidassa painanne, joka jatkuu takasivulle rosoisena kohoumana. Reverssin symboliaines, Vakuutusyhtiö Pohjolan talo⁴⁵, on reunoiltaan epäsäännöllisessä, rosoisessa syvennyksessä ja rakennuksen kulmaperspektiivi on voimakas. Renvallin työssä epäsäännöllisyys, rosoisuus ja positiivi-negatiivi -muovailu rikkoivat mitalitaitteen totuttuja perinteitä ja laajensivat käsityksiä mitalin ilmaisumahdollisuuksista. Rakennus symbolina sinänsä on tavanomainen

Eila Hiltusen *Ilmari Kianto* (1957, L) ja *F.E. Sillanpää* (1959, L) sisälsivät etenkin takasivujen symboliikkaa uudistaneita piirteitä, Sillanpään mitalissa etusivukin poikkesi konventioista. Kiannon profiilissa averssilla on rosoisuutta ja kasvojen taustalla murtoviivainen koroke ja laittaa myötäilevä legenda ILMARI Kianto/ ARCTOPHILACIUS CALAMNIUS (Karhunvartijain piiriin kuuluva Kianto) (kuva 17). Sillanpään luonnehdinnassa Hiltunen on hyödyntänyt etusivulla kaksoismuotokuvaa: en face kuvaa "Taataa", jonka vierellä on keskiikäisen, kypsyyskauttaan elävän kirjailijan voimakas profiili. (Kuva 18.) Kaksoismuotokuvia on esiintynyt mitaleissa aiemminkin, mutta tavallisesti kuvattavia on silloin ollut kaksi, kuten mm. Carl Enhörningin (1745-1821) kaivertamassa *A.W. Ramsayn* mitalissa (1811, L) ja Walter Runebergin *Ernst ja Magnus Dahlströmin* (1921, L) mitalissa. Hiltunen laajesi etusivun ilmaisuasteikkaa henkilökuvalaan.

Ilmari Kiantoa ja hänen kirjailijalaatuaan luonnehtivat karhuintassujen painallukset reverssillä risteilevien suorien uurtoviivojen lomassa. Punainen viiva -romaanin lopputapahtumissa karhu kohosi päärooliin.⁴⁶ Legenda MUSIS/FAUNOQUE/ CARUS (Runottarille ja luonnonjumalille rakas) täydentää mitalin kertomaa luontoa kuvanneesta kirjailijasta (kuva 19). F.E. Sillanpään ominaislaatuun viittaa takasivun symboliikka, joka on yhdistettävissä Elämä ja aurinko -teokseen⁴⁷. Ympyrä- ja viitteellinen kolmiosommitelma yläosassa geometrisvaikutteisina uudistavat metakieltä ja samalla ne ovat aurinko ja auringsäteet alareunan figuurien yllä. Myös elementtien positiivi-negatiivi-uurtoviiva -vaihtelu poikkeaa totutusta. Rosoinen pintastrukturi esiintyy itsenäisenä ilmaisukeinona eikä parran tai hiusten kuvaamisen välineenä (kuva 20).

Pintastruktuurin rosoisuus tekee myös Viljo Savikurjen *Adam Wilke* -mitalista (1959, L, kuva 21) mitalitaitteen konventioita rikkovan työn. Averssin henkilö-

---

44 Boström I 1932 kuvallitteessa on 365 teosta, joista 313:ssa (85,75%) on koho-, helmivyö- tai muu koristereunus. Boström II 1936 -kirjan vastaavat luvut ovat 342 mitalia ja 293 reunusta (85,67 %). Laitakari 1969 luettelo 1026 mitalia, joista 333:ssa (32,45 %) reunus on koristettu. Luvut eivät ole suoraan sovellettavissa 1900-luvun alkupuoleen, koska Boström mainitsee kaikki tietoonsa tulleet (Ruotsi-)Suomeen liittyvät työt 1600-luvulta lähtien ja Laitakarilla on mukana suuri osa 1960-luvunkin mitaleista. Tavallisin oli mitalin kehän sisällä pysyvä koristelu. Reunujen yli menevät koristeet säilyivät pisimpään merkeissä ja suurina sarjoina lyödyissä näyttelyiden ja vastaavien palkintomitaleissa. Lukujen antama suunta on kuitenkin ilmeinen, sillä 1930-luvulta lähtien aiemmin yleinen reunusten koristelu on vähentynyt.

45 Renvall 1980, 20.

46 Kianto 1963.

47 Sillanpää 1932.

kuvan ja myös taustan käsittelyssä on rosoisuutta, joka on syntynyt taiteilijan lisätessä pieniä saven tai plastoliinin palasia muovailuvaiheessa vieri viereen työn pintaan. Ominaisuus on nähtävissä alullaan jo Savikurjen *Vihannin kaivoosrata*-mitalin (1953,) pinnassa. Ilmiö on mielenkiintoinen, koska Savikurki pitäytyi veistäjänä ennemminkin perinteiseen ilmaisuun kuin rajoja rikkovaan kokeiluun. Henkilökuva sinänsä on kuvitteellinen, koska Adam Wilkesta ei ole säilynyt kuvallista dokumenttia.⁴⁸ Reliefien mataluus, tekstin sijoittelu ja symboliikka kuten leikkeenomaiset kaaretkin työn molemmilla sivuilla kuuluvat mitalitaiteen konventioihin. Sen sijaan leikkeenomaisten kaarten asteittainen sulautuminen pohjaan poikkesi totutusta jyrkkärajaisestä elementtien erottamisesta mitalin pohjasta.

Tavallisesti plastisuuden sulautuvuus oli 1950-luvulla ja sitä aiemmin toteutetuissa mitaleissa muotokuvan, figuurin tai muiden kuvallisten ainesten sisäistä sulautuvuutta eikä ulottunut kuvallisen aineksen ja pohjan välille. Valetuissa mitaleissa näkyy menetelmänkin vuoksi myös pohjaan sulautuvaa muovailua enemmän kuin lyödyissä. Poikkeuksen muodostaa esimerkiksi Ville Vallgrenin mitali Albert Edelfeltistä (kuva 3).

2.3 Mitattavat ominaisuudet

Metakielen uudistumisen merkkejä esiintyi myös mitattavissa ominaisuuksissa, vaikka millimetrimittaus reliefikorkeuksien ja valettujen mitaleiden yhteydessä on epätarkkaa. Mitaleiden kokotiedot ovat kuitenkin tarpeellisia.

Massiivisuuden tekijät pysyttelivät vielä 1950-luvullakin melko muuttumattomina, sillä esitelty metakieltä uudistavat teokset ovat ohuita ja matalareliefisiä, niin että mitalin paksuin kohta on 0-8 millimetriä. Halkaisijoiden pituudet ovat kasvaneet 1950-luvun loppuun mennessä. Koska kasvu on ollut hidasta ja vähäistä, on tarkasteltava pitkän ajanjakson kuluessa valmistuneita töitä. Vanhimmat mitalit, ennen vuotta 1865 valmistuneet 26 kappaletta, jotka Talvio mainitsee ovat halkaisijoiltaan 29-67 millimetrin mittaisia.⁴⁹ Halkaisijoiden pituuksien keskiarvoksi saadaan 42,5 millimetriä.

1900-luvun alkukymmeninä lyötyjen mitaleiden halkaisijakoko vaihteli 22 ja 72 millimetrin välillä. Pienimpiä ovat olleet laulu- ja soittojuhlien mitalit, jotka ovat ominaisuuksiltaan enemmän merkkejä kuin mitaleita, mutta jotka sekä Boström että Laitakari ovat laskeneet mitaleiksi.⁵⁰ Kookkaimpiin varhaisiin lyötyihin mitaleihin kuuluu Emil Wikströmin (1864-1942) *Suomi julistautuu itsenäiseksi* (1923, Ø 72 millimetriä) ja valettuihin Lauri Leppäsen (1895-1977) *G. A. Wallin* (1928, Ø 130 millimetriä).

Tarkemmin käsiteltyjen 1950-luvulla lyötyjen seitsemän mitalin halkaisijoi-

48 Viljo Savikurjen leikekirja, lehtileike ilman päiväystä tai lehden nimeä. VSA.

49 Talvio 1979.

50 Boström I 1932; Boström II 1936; Laitakari 1969; Pienimpiä ja suurimpia halkaisijakokoja esiintyy suhteellisen vähän. Melkoinen osa 1960-luvulle saakka valmistuneista mitaleista oli halkaisijoiltaan 44, 45, 50, 55, 56 tai 57 millimetrin kokoisia. Kuitenkin 1950-luvulla oli halkaisija yhä useammin 56, 57 tai 60 millimetriä. (Ibid.)

den keskiarvo on 56,5 millimetriä. Valettu mitali on halkaisijaltaan 147 millimetriä. Koko kahdeksan ryhmän halkaisijoiden keskiarvoksi saadaan 67,8 millimetriä, kun kaikkien tuohon aikaan valmistuneiden ja liitteissä mainittujen mitaleiden halkaisijoiden keskiarvo on 61,8 millimetriä.

1960- ja 1970-luvuilla lyötyjen mitaleiden halkaisijakoko ylitti usein 70 millimetriä ja 1980-luvulla jo 80 millimetriäkin. Valetut mitalit saattoivat olla halkaisijoiltaan yli 200 millimetriä, jolloin niiden mitalinomaisuus on toisinaan kyseenalaistettu.

MUODONMUUTOKSEN OSATEKIJÄT

1 Metakieli

1960-luvulla valettujen, tutkimuksen kohteina olleiden 95 mitalin aiemmista poikkeavat ominaisuudet liittyivät muodon epäsäännöllisyyteen ja aukollisuuteen, reliefikorkeuteen, paksuuteen, kokoon, muovailun elementteihin sekä pintastruktuuriin ja esittävyden asteeseen. Näitä tarkastellaan seuraavassa mitalitaiteen metakielen termistön ja semanttisen akselin käsitteen avulla. Mikäli mitali on tilaustyö tai Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali, se mainitaan. (Taulukko 4.)

1.1 Muoto

Perinteinen mitalin pyöreä muoto oli tavallisin myös 1960-luvulla valmistuneissa valumitaleissa, sillä 70 teosta eli 74,7 % kaikista toteutetuista töistä oli pyöreitä tai pyöreähköjä. (Taulukot 1 ja 2.) Muodon semanttisen akselin perinteitä säilyttävään päähän sijoittuu lopulta kolme neljännestä - 71 teosta - koko mitaliryhmästä, sillä myös Heikki Häiväojan tilaustyö, kulmikas ja yksipuolinen *Kalevalaseura* -plaketti (1966, kuva 22)¹ tukee konventionaalista muotokäsitystä plaketin lajiominaisuuksillaan.

Muotoa kokeileviin teoksiin on laskettu tarkoituksellisesti epäsäännöllisiksi muovaillut 15 mitalia, joiden ääripiirteissä on erilaisia kohoumia ja muotoa rikkovia ulokkeita. Poikkeamat pyöreästä mitalin kehästä eivät olleet suuria, mutta selvästi havaittavia kuten esimerkiksi Kauko Räsäsen *Möhkön* (1969, kuvat 23 ja 24) istuvan naisfiguurin muotoisessa työssä. Toisella tavalla mitalin rajoja

---

1 Luku 1966. 1 Heikki Häiväoja, Kalevalaseura; HUOM. Materiaaliosassa mitalit käsitellään taiteilijakohtaisissa luvuissa.

koettelee Kari Juvan *Per personae per omnibus* (kuva 25) vuodelta 1968, jonka esineen kaltainen ulkomuoto tuo mitalitaiteeseen viitteitä minimalismista. Uurrettu legenda korkeaksi kasvatetulla syrjällä yhdistyneenä teoksen kapulamaiseen muotoon sisältää kuitenkin mitalitaiteessa perinteisesti olennaisen sanallisen liittymäkohdan sisältöön, jonka teema on ihmisen kautta kaikille.² Teos on pyöreä - ja kokeellinen.

1960-luvulla valmistui viisi (5,3 %) kulmikasta muotoa kokeilevaa mitalia, jotka ovat kaikki vapaita töitä. Kauko Räsänen muovaili näistä kaksi, *Via Salarian* ja *Maternitén*, molemmat vuonna 1967. Muut kulmikkaat teokset ovat Markku Kitulan *Polttopiste* (1970), Pekka Kontion *Eeva* (1967) ja Terho Sakin *Kotka* (1970). Pyöreä - kulmikas -akselin painopiste on lähes kokonaan pyöreiden mitaleiden päässä, mihin lienee yhtenä tekijänä vaikuttanut kulmikkaan työn totunnainen mieltäminen plaketiksi.

Aukollisuus näyttää keskittyneen muotoa kokeileviin mitaleihin, sillä vain Mauno Kiviojan *Pohjoinen kylä* (1970) ja Nina TERNON *Musta madonna* vuodelta 1969 ovat muotoa perinteisen pyöreänä säilyttäviä. Näistäkin toisen, TERNON Mustan madonnan kapea aukko on luonnonsavimateriaalin, keraamisen tekotavan ja ilmaisupyrimysten yhteistulos. Pohjoinen kylä -mitalin pyöreä aukko on aurinko kylän taivaalla ja sellaisena osa mitalin kerrontaa.³ (Kuvat 26 ja 27.) Aukollisista mitaleista kulmikkaiden ryhmään kuuluvat Räsäsen *Via Salaria* ja Kitulan *Polttopiste* (kuva 28). Muut aukolliset, muotoa kokeilevat teokset ovat Toivo Jaatisen *Genesis 3* (1968) sekä Kari Juvan *Droits de l'homme - Ihmisoikeudet* - ja Markku Kitulan *Murros* vuodelta 1969. Kaikkiaan seitsemässä mitalissa (7,4 %:ssa) tutkitusta teosjoukosta kokeiltiin ympäröivän tilan ja teoksen materiaalin välistä kontrastia aukon avulla.

Epäsäännöllisten, kulmikkaiden ja aukollisten mitaleiden muovailu keskittyi jonkin verran taiteilijoittain. 1960-luvun 25 taiteilijan ryhmästä 11 kokeili työssään pyöreästä poikkeavaa muotoa. Heistä kolmen mitalit kattavat lähes puolet muotokonventioista irrottautuneista teoksista. Kari Juvan mitaleista kuuluu muotoa kokeilevien teosten ryhmään neljä sekä Kauko Räsäsen ja Toivo Jaatisen mitaleista kolme. Markku Kitula, Pekka Kontio, Ossi Somma ja Jussi Vikainen toteuttivat kukin kaksi ääripiirteiltään tavallista kokeellisempaa teosta. Suhteessa mitalitaiteilijan työn pituuteen (vuodesta 1935 lähtien) Jussi Vikaisen molempien valettujen teosten kuuluminen muotoa kokeilevien ryhmään osoittaa ennakkoluulottomuutta ja alttiutta koetella perinteisen mitalikäsitteen rajoja.

1.2 Mitattavat ominaisuudet

Reliefikorkeuksien ja paksuuksien vertailun apuna on ollut mitaleiden massiivisuuden ääriarvoista mittaamalla saatu massiivisuusluku ja paksuus on määritelty kunkin teoksen vahvimman kohdan perusteella muutamin poikkeuksin. Mitalin ohuimman ja paksuimman kohdan numeraalinen erotus helpottaa vertailua ja

2 Luku 1968. 1 Kari Juva 1.2.1 Piirroskuviot.

3 Luku 1970. 1 Mauno Kivioja, Mitalista viluun ja auringonpalvojaan.

TAULUKKO 2 1960-luvulla valettujen mitaleiden mitattavat ominaisuudet

Taiteilijat ovat Valettujen mitalien vuosikymmen -luvun käsittelyjärjestyksessä.

Tiedot koskevat tutkittavana ollutta kappaletta.

*Markku Kitulan ja Leena Turpeisen *Tumultus - Kesä -66* -mitalin sivut on mainittu molempien kohdalla, vaikka kyseessä ovat saman mitalin eri puolet.

Koko ilmoitetaan pyöreän mitalin halkaisijan Ø tai kulmikkaan ja epäsäännöllisen mitalin sivujen a x b ja lävistäjän /l millimetripituuksina.

Massiivisuuden ääriarvot mitataan mitalin ohuimmasta ja paksuimmasta kohdasta, mm < > massiivisuusluku, mm

Taiteilija	Vuosi	Mitali	Koko mm	Massiivisuuden ääriarvot	< >
Tukiainen, Aimo	1961	Pesä I	98	5-9	4
		Kultatuoli	87	4-10	6
	1964	Pesä II	98	5-15	10
Juurikkala, Anja	1964	Suomen Taideakatemian koulu	68	6-18	12
	1969	Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969	95	1-24	23
Räsänen, Kauko	1964	Helsingin kaupungin urheilumitali	120	7-12	5
	1965	Mater Mare	120	5-11	6
	1967	Maternité, nelikulmainen	100 x 50 /113	5-17	12
		Via Salaria, nelikulmainen	115 x 115 /163	7-12 aukot	12
		Möhkö, epäsäännöllinen	86 x 71 /113	8-24	16
Heino, Raimo	1965	Dante	137	12-20	8
	1966	Pan	115	5-14	9
	1968	Gustaf Erik Eurén	108	6-26	20
		Sam Vanni	106	4-11	7
	1969	Pentti Kaskipuro	108	5-15	10
		Dan Andersson	104	4-11	7
		Paistaa se aurinko...	95	5-12	7
		Sumo	121	6-17	11
	1970	Sirkus	95	7-15	8
		Heikki Konttinen	105	6-25	19
Urho Kekkonen	115	7-18	11		
Jaatinen, Toivo	1965	Panssarit	115	6-11	5
	1967	Nooa	108	6-7	1
		Hevosratsastajat	126	5-15	10
	1968	Genesis 1, epäsäännöllinen	101 x 100 /143	3-30	27
		Genesis 2, epäsäännöllinen	105 x 110 /153	3-24	21
		Genesis 3, epäsäännöllinen	103 x 109 /150	5-26 aukot	26
	Kitula, Markku	1965	Tanssi	96	5-13
1966		Tumultus*	80	3-17	14
1969		Murros, epäsäännöllinen	77 x 83 /115	3-23 aukot	20
		Tasa-arvoisiksi	80	3-20	17
1970		Suma	80	4-33	29
		Polttopiste, kulmikas	79 x 77 /112	2-12 aukot	12

TAULUKKO 2 (jatkuu)

<i>Taiteilija</i>	<i>Vuosi</i>	<i>Mitali</i>	<i>Koko mm</i>	<i>Massiivisuuden ääriarvot</i>	<i>< ></i>
Lähteenkorva, Armas	1965	P.Martti	140	7-14	7
	1966	P.Y.	120	7-14	7
Nieminen, Heikki	1965	Telle	110	8-17	9
		Aarne Laitakari	81	3-13	10
	1969	Tapiolan Kamerakerho	65	4-13	9
Savikurki, Viljo	1965	Sopiva esine	109	9-13	4
		Paavo Montonen	117	5-13	8
		Tanhu	108	3-7	4
	1966	Siivetön Pegasus	110	6-13	7
		Järvi ja metsä	110	6-13	7
		Taneli Kuusisto	109	5-11	6
	1967	Äitini	109	6-13	7
	1968	Kilpalaulanta	108	6-15	9
		Särpimelle	114	5-18	13
	1969	Paimenidylli	108	8-13	5
		Seitsemän veljestä	118	3-13	10
1970	Yrkö Kokko	108	6-14	8	
Häiväoja, Heikki	1966	Kalevalaseura, nelikulmainen	75 x 75 /107	6-12	6
Leinonen, Kullervo	1966	Laulavat ja kuulevat	75	6-15	9
	1967	Pieni surrealistinen perhe, epäsäännöllinen	78 x 90 /120	5-8	3
		Etnologin uni	97	8-15	7
Pyykkö, Kimmo	1966	Bsacchus	94	8-22	14
Turpeinen, Leena	1966	Kesä -66*	80	3-17	14
	1967	Maanjäristys	87	5-19	14
	1968	Hiljainen mielenosoitus	115	5-8	3
	1969	Elojuhla	106	4-18	14
	1970	Tuomiolla	95	4-9	5
Finne, Johan	1967	Talismaani	72	19-25	6
Hämäläinen, Leila	1967	Picasso - La femme	120	7-12	5
	1968	Corrida	135	4-9	5
	1969	Ihmisoikeudet	110	7-20	13
Kontio, Pekka	1967	Katajaiset, epäsäännöllisen pyöreä	68-69 /69	1-10	9
		Eeva, kulmikas	70 x 107	8-16	8
Sakki, Terho	1967	Harakan pesä eli keräilijän kätö	90	10-21	11
	1969	Kalastaja	90	10-22	12
	1970	Kotka, kulmikas	115	8-12	4
Juva, Kari	1968	Rapu	67	2-21	19
		Aika ja aika I	70	3-15	12
		Ensimmäinen askel kuussa	65	4-23	19
		Jean Sibelius	84	3-23	20
		Filosofin kivi, epäsäännöllinen	56 x 33 /65	13-27	14
	Šakki	72	6-25	19	
	Muusa	88	11-19	8	

TAULUKKO 2 (jatkuu)

Taiteilija	Vuosi	Mitali	Koko mm	Massiivisuuden ääriarvot	< >
Juva, Kari, jatk.		Aika ja aika II	75	4-24	20
		Per personae per omnibus, kokeileva	44 x 45 x 44; Ø 45	42-44	2(44)
		Salaseura, epäsäännöllinen	78	4-19	15
	1969	Yksilö ja yhteisö	77	8-33	25
		Droits de l'homme, epäsään- nöllinen	68 x 76 /103	13-20 aukko	30
	1969	Itävalta - Ruotsi - Suomi mitalinäyttely, epäsäännöllinen	44 x 40 /58	6-12	6
		Ruma mies ja kultakala	71	8-31	23
1970	Ystävälleni	26	3-8	5	
Pullinen, Laila	1968	Mika Waltari	76	2-26	24
Siikamäki, Arvo	1968	Naisen elämää, epäsäännöllinen	78	8-22	14
Somma, Ossi	1966	Tempus fugit, syövytetty	100	9-11	2
	1968	Alfa ja Omega, epäsäännöllinen	110	6-27	21
		Yövärtio, epäsäännöllinen	110	8-30	22
Kara, Timo	1969	Väinö Ollikainen	85	6-11	5
Kivioja, Mauno	1970	Mitali X	67 x 64 /83	7-26	21
		Pohjoinen kylä	90	12-15 aukko	3(15)
		Vilu - Auringonpalvoja	91	6-25	19
Terno, Nina	1969	Musta madonna, keraaminen	118	5-19 aukko	14
	(1970	V. 1971, Hjalmar Taalqvist	108 x 71)		
Vikainen, Jussi	1970	Susanna, epäsäännöllinen	98	7-24	17
		Kylpijä, epäsäännöllinen	110 x 116 /161	7-16	9

kertoo kunkin taiteilijan mitalimuovailun reliefikorkeuksien ääriarvot eli materiaalin käytön rajat tutkituissa mitaleissa. Käytetyt raja-arvot ja saadut massiivisuusluvut ovat taulukoissa 1 ja 2. Tarkastelu sisältää myös teokset, joissa ei ole erotettavissa konventionaalista mitalin pohjaa.

Massiivisuuden pienintä ääriarvoa osoittava luku ei ole välttämättä suorassa suhteessa työn paksuuteen, sillä mitalin ohuin kohta voi olla esimerkiksi pienessä osassa reunaa ja muualta teos saattaa olla huomattavasti paksumpi. Työn kokonaisuus on otettava huomioon arvioitaessa sijoittumista paksu - ohut -akselille.

1.2.1 Reliefikorkeus

Tutkitussa mitaliryhmässä reliefikorkeuden semanttiselle akselille matala- ja matalahkoreliefiseen päähän sijoittuu 47 työtä, mikä on lähes puolet kaikista valmistuneista 95 mitalista. Korkea- ja korkeahkoreliefisiin teoksiin kuuluu 25

mitalia eli hiukan yli neljännes valetuista töistä ja keskiryhmään hiukan vajaa neljännes. 1960-luvulla valettuja mitaleita ei voidakaan pitää erityisen korkeareliefisinä, mutta muutos aikaisempaan näkyy korkea- ja korkeahkoreliefisten töiden ryhmänä, joka varhemmasta mitalitaiteesta puuttui. Ennen 1960-lukua valumitalit olivat pääasiassa matala- ja matalahkoreliefisiä, jolloin niiden korkein kohta jäi alle 14 millimetrin.⁴

1960-luvulla valettujen mitaleiden joukossa on kymmenen matalareliefistä, mutta massiivisuusluvultaan hyvin erilaista työtä. Esimerkiksi Kari Juvan *Per personae per omnibus* -teoksen massiivisuuden ääriarvot ovat 42 ja 44 millimetriä. Mitalin averssi ja reverssi ovat kuperia, joten massiivisuusluvuksi tulee 2 millimetriä, vaikka työssä ei ole reliefimuovailua, vaan uurtoviivalla piirrettyjä kuvioita. Toisenlainen esimerkki poikkeuksellisesta matalareliefisestä teoksesta on Mauno Kiviojan *Pohjoinen kylä*, jonka massiivisuusluku on 15 millimetriä. Mitalin pohjan ja kohoavien osien ääriarvot ovat 12 ja 15 millimetriä, mutta aukon vuoksi massiivisuusluvusta muodostuu suurehko. Sama koskee jokaista aukollista mitalia.

Taiteilija	Vuosi	Mitali	Koko mm	Massiivisuuden ääriarvot	<>
Aaltonen, Aarre	1920-luku	Jean Sibelius	84	3-10	7
		Zachris Topelius	84	4-14	10
Leppänen, Lauri	1926	G. A. Wallin	105	3-14	11
Qvist, Gerda	1920	Walter Runeberg	88	3-10	7
	1923	Jean Sibelius	90	4-14	10
	1927	Zachris Topelius	80	4-8	4
	1946	Jean Sibelius	90	5-16	11
	1957	Tukinuittajat	147	5-10	5
Renvall, Essi	1947	Alfred Kordelinin Säätiö	118	6-16	10

Matalareliefisiä ovat myös Terho Sakin *Kotka* sekä Viljo Savikurjen *Sopiiva esine* ja *Tanhu*, molemmat vuodelta 1965. Matalareliefisin ja ohuin käsitellyistä mitaleista on Toivo Jaatisen Suomen Mitalitaiteen Killan vaihtoehtoinen vuosimitali *Nooa* (1967, kuvat 29 ja 30),⁵ jonka massiivisuuden ääriarvot mahtuvat yhden millimetrin sisään. Ossi Somman syövytystyössä *Tempus fugit* (1966) ei ole kohokuvia, mutta mitalin korkeuserot vaihtelevat 9 ja 11 millimetrin välillä. Muut matalareliefiset työt ovat Kullervo Leinosen vaihtoehtoinen vuosimitali *Pieni surrealistinen perhe* (1967),⁶ Aimo Tukiaisen *Pesä I* (1961) ja Leena Turpeisen *Hiljainen mielenosoitus* (1968).

Korkeareliefisiä mitaleita valettiin 1960-luvulla 15. Ryhmän teoksille on ominaista myös paksuus, vaikka jokaisen ohuin kohta on vain muutama millimet-

4 Vertailuryhmässä on pieni joukko satunnaisesti valittuja 1920-1950-luvuilla valmistuneita valumitaleita.

5 Luku 1965. 2 Toivo Jaatinen 2.2.1 Vuosimitaliehdotukset.

6 Luku 1966. 2 Kullervo Leinonen, Laulavat ja kuulevat etnologin uneen.

ri. Kolmessa mitalissa on aukko. Eniten konventioista poikkesi Kari Juva *Droits de l'homme*. Juva töistä myös *Jean Sibelius* sekä *Aika ja aika II* vuodelta 1968, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali *Yksilö ja yhteisö* (1969)⁷ sekä *Ruma mies ja kutakala* vuodelta 1970 kuuluvat korkeareliefisiin mitaleihin. Toivo Jaatisen *Genesis* -sarjan kolme työtä ovat kohokuviltaan korkeita, samoin Ossi Somman molemmat valetut mitalit *Alfa ja Omega* sekä *Yöpartio* (kuvat 31 ja 32) vuodelta 1968 sekä Markku Kitulan *Murros* ja *Suma* (1970). Yhden tähän ryhmään kuuluvan teoksen toteuttivat Raimo Heino, Anja Juurikkala ja Laila Pullinen.

Massiivisuusluvuiltaan 15 ja 19 millimetrin väliin sijoittuvia, eli reliefeiltään korkeahkoja teoksia valmistui yhdeksän. Juva toteutti neljä ryhmään kuuluvaa mitalia ja Mauno Kivioja kaksi. Muut korkeahkoreliefisten töiden toteuttajat olivat Raimo Heino, jonka henkilömitali *Heikki Konttinen* vuodelta 1970 on kuvissa 33 ja 34 sekä Markku Kitula ja Kauko Räsänen kumpikin yhdellä mitalilla.

Mitalit keskittyivät jollekin massiivisuuden korkea - matala -akselille taiteilijoittain kullekin ominaisen muovailu- ja veistotavan mukaan. Selvästi korkeareliefisten teosten muovailija 1960-luvulla oli Kari Juva, jonka 15 mitalista yhdeksän oli kohokuviltaan korkeita tai korkeahkoja. Markku Kitulan kuudesta mitalista puolet kuului tähän ryhmään. Molempien taiteilijoiden ulottuvuuksia tutkiva ja kokeileva linja on ilmeinen, sillä heillä on myös matalampia mitaleita kuten Toivo Jaatisella, jonka *Nooa* ja *Genesis* -sarja ovat massiivisuudeltaan vastakohtia. Raimo Heinon 11 valetusta mitalista kaksi kuului korkea- tai korkeahkoreliefisiin ja muut keskiryhmään tai matalampiin. Hän muovaili mitalinsa suhteellisen maltillisin reliefikorkeuksin. Sama koskee Kauko Räsästä, jonka mitaleista yksi on korkeahko ja muut tätä matalampia. Ilman poikkeamia aivan matala- tai korkeareliefiseen suuntaan toteuttivat mitaleitaan Johan Finne, Heikki Häiväoja, Leila Hämäläinen, Timo Kara, Pekka Kontio, Armas Lähteenkorva, Heikki Nieminen, Kimmo Pyykkö, Arvo Siikamäki, Nina Terno ja Jussi Vikainen.

1.2.2 Paksuus

Massiivisuuden toisella akselilla, jossa oppositioiden ääripäät ovat paksu - ohut, mitalit sijoittuvat selvästi paksun ominaisuuden päähän, sillä ohuita töitä valettiin 1960-luvulla viisi ja ohuehkoja 12. Yhteensä näistä ei muodostu edes viidennestä koko tutkitusta ryhmästä. Paksut - 35 mitalia - ja paksuhkot - 20 mitalia - kattavat runsaat puolet koko ryhmästä (57,9%), mikä osoittaa, että materiaalia käytettiin valmistusvaiheessa teoksiin runsaasti. Mitalit olivat paksuja, mutta matalareliefisiä (taulukot 1 ja 2).

Ryhmiin sijoittelussa paksuuden mukaan on poikkeuksia. Mauno Kiviojan *Vilu - Auringonpalvoja* (1970) ja Nina TERNON *Musta madonna* ovat vain jostakin kohdastaan paksuja, mutta muualta selvästi ohuempia - teokset on siirretty paksuhkojen ryhmään. Pekka Kontion yksipuolinen *Eeva* (kuva 35) on paikoin reunukseltaan korkea, mutta muissa osissa materiaalia ei ole käytetty kovin runsaasti, minkä vuoksi työ soveltuu paksuudeltaan keskiryhmään ja Aimo

---

7 Luku 1968. 1 Kari Juva 1.3 Plastoliiniaihioon kaatamalla toteutetut mitalit.

Tukiaisen yksipuolinen *Pesä II* (1964, kuva 36) on kolmen munan kohdalta paksu, mutta muualta selvästi keskiryhmän teos.

Massiivisuudeltaan paksujen mitaleiden muovailu keskittyi taiteilijoittain enemmän kuin ohuiden. Kari Juvan teoksista kuuluu 12 paksujen ryhmään. Teosten paksuuteen ovat vaikuttaneet myös Juvan konventioista poikkeavat ja eri mahdollisuuksia kokeilevat mitaleiden valmistusmenetelmät, jotka olivat lähempänä veistämistä kuin saveen tai plastoliiniin muovailua.⁸ Raimo Heinon mitaleissa on paksuja ja keskiryhmän töitä kolme ja paksuhkoja neljä, eli hänkin käytti materiaalia mitaleissaan suhteellisen runsaasti, vaikka reliefit eivät olleet kovin korkeita. Markku Kitulan mitaleissa on kaksi keskiryhmän työtä, kolme paksua ja yksi paksuhko. Hänen korkeareliefiset teoksensa ovat myös paksuja kuten Toivo Jaatisenkin.

Materiaalin käytöltään keskiryhmään painottuvat Viljo Savikurjen mitalit, joista kahdeksan paksuin kohta sijoittuu 12 ja 14 millimetrin välille. Hänen muut 1960-luvulla valetut mitalinsa kuuluvat ryhmiin ohut, ohuehko ja paksuhko, joka on *Särpimelle* (1968, kuvat 37 ja 38). Armas Lähteenkorvan molemmat ja Heikki Niemisen kaikki kolme työtä ovat myös vahvuudeltaan keskiryhmässä kuten Heikki Häiväojan *Kalevalaseura* -plaketti. Muiden yhden mitalin muovailuiden taiteilijoiden Finnen, Pullisen, Pyykön ja Siikamäen teokset ovat paksuja, mutta Timo Karan *Väinö Ollikainen* (1969) on ohuehko ja Nina Ternon *Musta madonna* paksuhko.

Useiden kuvanveistäjien mitaleiden massiivisuudet vaihtelivat selvästi, mikä osoittaa taiteilijoiden kokeilleen ja etsineen ilmaisuunsa sopivia materiaalin käytön rajoja. Kauko Räsäsen 1960-luvulla valettuja mitaleita oli kaikissa muissa ryhmissä paitsi ohuissa. Toivo Jaatisen ja Leena Turpeisen mitaleita ei ollut yhtään keskiryhmässä, mutta kaikissa muissa. Leila Hämäläisen kolmesta työstä jokainen oli eri vahvuinen: ohuehko *Corrida* vuodelta 1968, paksu *Ihmisoikeudet* vuodelta 1969 ja keskiryhmää edustava *Picasso - La femme* vuodelta 1967. Anja Juurikkala, Mauno Kivioja ja Jussi Vikainen kokeilivat paksua ja paksuhkoa massiivisuutta, Pekka Kontio ja Aimo Tukiainen ohuehkon ja keskiryhmään kuuluvan paksuuden soveltuvuutta teoksiinsa ja Terho Sakki keskiryhmän ja paksuhkon mitalimassiivisuuden rajoja.

Paksujen ja paksuhkojen sekä myös korkea- ja korkeahkoreliefisten mitaleiden syntymiseen vaikutti omalta osaltaan muovailutavan muutos ja materiaalin tunnun tavoittelu, jotka molemmat kuuluivat 1960-luvun kuvanveiston ilmiöihin. 1960-luvulla syntyi myös useita mitaleita, joiden massiivisuusluku oli vähintään 15 millimetriä ja joissa ei ollut konventionaalista pohjaa. Perinteisten mitalikäsitusten ja muovailutapojen mukaan mitalilla oli pohjaksi katsottava taso, jolta elementit kohosivat ja josta ne erottuivat. Nyt taiteilijat toteuttivat mitaleita, joista ei voinut erottaa pohjaa, vaan muovailu kohosi ja laski asteittain sulautuen eri kohtiin massiivisen mitalin sivuilla kuten Markku Kitulan *Murroksessa* (kuvat 39 ja 40). Toinen vaihtoehto oli, että elementit erottuivat selvästi, mutta usealta eri tasolta kuten Mauno Kiviojan *Mitali X:ssä* vuodelta 1970 (kannen kuva). Piirre on osoitus muovailutavan muutoksesta, jossa näkyy siirtymä totutusta mitalikäsityk-

---

8 Luku 1968. 1 Kari Juva, Ravusta ystävään.

sestä kohti kolmiulotteista ja veistoksenomaista mitalikäsitystä.

Ohuissa ja matalareliefisisissä mitaleissa on nähtävissä pohjaksi katsottava taso, vaikka elementit olisivatkin asteittain sulautuvia kuten Toivo Jaatisen Nooassa tai Leena Turpeisen *Hiljaisessa mielenosoituksessa* (kuvat 41 ja 42).

1.2.3 Halkaisija ja lävistäjä

1960-luvulla valettujen ja muodoltaan pyöreiden mitaleiden halkaisijoiden pituudet vaihtelivat 26 ja 140 millimetrin välillä. Kulmikkaiden ja epäsäännöllisten mitaleiden, joista on kaksi mitta, lävistäjien pituudet olivat 58 ja 153 millimetrin välillä. Lävistäjää on hyödynnetty mittauksissa, koska se kertoo kulmikkaan työn suurimman ulottuvuuden kuten halkaisija pyöreän mitalin (taulukko 2).

Tutkittujen mitaleiden halkaisijoiden ja lävistäjien mittojen keskiarvo on 100,5 millimetriä, mikä on melko lähellä renessanssiajalla Jonesin mukaan vallinnutta valettujen mitaleiden kokoa.⁹ Tätä kokoperinnettä vasten halkaisijaltaan tai lävistäjältään 50 millimetriä lyhyemmät valumitalit ovat pieniä. Kaikki kolme 1960-luvulla valettua pientä mitalia kuuluvat Kari Juvan tuotantoon. Pienehköjä valettuja mitaleita ovat 51-80 millimetrin kokoiset teokset, joita valmistui 21.

Molemmin puolin laskettua keskiarvoa sijoittuvat halkaisijaltaan ja lävistäjältään 81-120 millimetrin mittaiset mitalit, joita toteutettiin 1960-luvulla yhteensä 60. Ryhmä oli suurin ja mitalikoko valetulle työlle ”normaali”. Ryhmän sisällä näkyy painotus yli 100 millimetrin mittaisiin teoksiin, joita oli 40 eli 66,6 % kaikista tutkituista 1960-luvulla valetuista mitaleista. Valumitaleiksikin suuriksi ovat osoittautuneet halkaisijaltaan tai lävistäjältään yli 120 millimetriä olevat työt, joita muovailtiin 1960-luvulla 11. Käytännön kokorajoitus on muodostunut osaksi Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailujen yhteydessä, sillä alkuvuosien jälkeen suurin sallittu halkaisijamitta on mainittu kilpailukutsussa.¹⁰ Täysin vapaiden mitaleiden kokoon rajoituksilla ei liene ollut samanlaista vaikutusta.

Suuria valettuja mitaleita muovailivat 1960-luvulla Toivo Jaatinen, Armas Lähteenkorva, Jussi Vikainen, Kauko Räsänen ja Leila Hämäläinen (Hietala), joiden teosten suurimpien ulottuvuuksien keskiarvot vaihtelivat Jaatisen 132,5 millimetristä Hämäläisen 121,6 millimetriin. Halkaisijakeskiarvoiltaan yli 100 millimetrin mittaisia olivat Raimo Heinon (ka 119), Viljo Savikurjen (ka 110,6) ja Ossi Somman (ka 106,6) mitalit. Heikki Häiväoan plaketin lävistäjä oli 107 millimetriä ja Nina Ternon keraamisen mitalin lävistäjä 118 millimetriä.

Kari Juvan korkeareliefiset ja paksut mitalit olivat halkaisija- ja lävistäjäkooltaan pienehköjä, sillä keskiarvo on 69,6 millimetriä. Kookkain hänen töistään on halkaisijaltaan 103 millimetriä ja pienin 26 millimetriä. Markku Kitulan massiivisuudeltaan suurten mitaleiden halkaisija- ja lävistäjäkokojen keskiarvo oli 93,8 millimetriä. Samoin Johan Finnen *Talismaani* (1967), Laila Pullisen *Mika Waltari* (1968, kuvat 43 ja 44) ja Arvo Siikamäen muovailema Suomen Mitalitaiteen Killan

9 Luku 2, viite 8. (Jones 1979.)

10 Esimerkiksi SMK:n kilpailukutsu 1969; Luonnosten halkaisijakoko rajattiin 100 millimetriin. (Ibid.); Myöhemmin raja on ollut usein 120 millimetriä. SMK:n kilpailukutsut. SMKA.

vuosimitali *Naisen elämää* (1968)¹¹ ovat massiivisuudeltaan paksuja ja halkaisijoiltaan pienehköjä. Teoksissa onkin nähtävissä pyrkimystä kolmiulotteiseen hahmottamiseen, eräänlaiseen tiivistyneeseen veistäntään. Näiden vastineeksi voidaan asettaa Leila Hämäläisen ohut ja halkaisijaltaan 135 millimetriä oleva *Corrida* (kuvat 45 ja 46) sekä Armas Lähteenkorvan molemmat 1960-luvulla valetut mitalit *P. Martti* (1965) ja *P.Y.* (1966), jotka olivat halkaisijoiltaan 140 millimetriä ja ja tarkoituksellisen matalareliefisiä.

Halkaisijoiden ja lävistäjien pituuksien keskiarvon ja suurimmaksi osoittautuneen kokoryhmän mitaleiden perusteella 1960-luvulla toteutetut valumitalit ovat noudattaneet kooltaan taiteenlajin perinteitä, vaikka poikkeamia oli sekä aivan pieniin että suuriin teoksiin. Valettujen mitaleiden koko kasvoi meillä kuitenkin aiemmasta. Tämä näkyy verrattaessa 1960-luvun valettujen mitaleiden ryhmää Laitakarin kirjan sisältämiin Gerda Qvistin 27 valettuun pyöreään henkilömitaliin, joiden halkaisijoiden mitat vaihtelivat 65 millimetristä 136 millimetriin.¹² Töiden kokojen keskiarvoksi saadaan 84,2 millimetriä. Luvun Reliefikorkeus alaviitteessä 2. mainittujen yhdeksän valetun mitalin halkaisijoiden keskiarvo on 88,4 millimetriä, mikä on myös pienempi kuin 1960-luvulla valettujen mitaleiden suurimmaksi muodostuneessa yli 100 millimetrin ryhmässä.

1.3 Plastisuus ja muovailun elementit

Pohjan osuus korostuu sekä konventionaalisen että konventioista irti pyrkivän mitalin muovailussa, kun tarkastellaan plastisuutta. Plastisuuden sulautuvuus ja erottuvuus tulevat ymmärrettäviksi suhteessa mitalin pohjaan. Sen kaltaista plastisuutta, jota tässä tutkimuksessa on tarkasteltu ja hyödynnetty terminä, on esiintynyt kolmen lajisena: 1) *mitalin pohjan ja reliefin välisenä plastisuutena*, jolloin reliefikuvio sulautuu kokonaan tai osittain pohjaan, 2) *mitalin reliefin rajojen sisäpuolelle jäävänä*, muovailun elementtien välisenä plastisuutena, jolloin reliefikuvio erottuu selvästi pohjatasosta ja 3) *mitalin kokonaisuuden plastisuutena*, jolloin työtä syrjästä eli sylinteripinnasta katsottaessa näkyvät mitalin ohuiden ja paksujen kohtien mahdolliset vaihtelut, koveruus ja kuperuus. Plastisuus ja muovailun elementit ovat ensisijainen aines, jonka varaan mitaleiden ilmaisu ja myös mitaliuden määrittely rakentuu mitattavien ominaisuuksien ohella.

Konventionaalista pohjaa vailla olevien mitalien plastisuus, silloin kun sitä on, on kokonaisuuden plastisuutta tai muovailun elementtien välistä sulautuvuutta.

Mitaleissa, jotka rakentuvat graafiselle ilmaisulle, muovailun elementtien tilalla on koho- tai uurtoviivoin pintaan luotuja kuvioita. Mahdollinen plastisuus on tällöin kokonaisuuden plastisuutta.

Tutkituissa 1960-luvulla valetuissa mitaleissa oli konventionaalista pohjaa vailla olevia töitä kuusi (6,3 %) ja graafiselle ilmaisulle rakentuvia töitä seitsemän (7,4 %). Plastisuuden sulautuva - erottuva - akselin avulla tarkasteltavia mitaleita oli suurin osa eli 82 teosta (86,3 %). Muovailun elementtien koko- ja laatuominais-

11 Luku 1968. 3 Arvo Siikamäki, *Naisen elämää*.

12 Laitakari 1969, 9-26; Saman mitalin kaksi eri kokoa on laskettu eri työksi.

suudet mainitaan tarvittaessa, sillä pieni - suuri ja terävä - tylppä -oppositioiden funktio on toimia plastisuuden kuvausten täydentäjinä. Vain erityispiirteitä käsitellään omana kokonaisuutenaan.

1.3.1 Sulautuva - erottuva -akseli

Kokonaisuudessaan 82 teoksen ryhmän plastisuus edustaa mitalitaiteen perinteistä ilmaisutapaa, minkä perusteella tutkituista mitaleista suurin osa on plastisuudeltaan totuttujen käsitysten mukaisia ja sijoitettavissa sulautuva - erottuva -akselille. 1960-luvulla valetut mitalit asettuvat tasapainoisesti oppositioparin muodostamalle akselille. Sulautuvuuden ääripäähän kuuluu 15 mitalia (18,3 %) ja kokonaan erottuvien mitaleiden päähän sijoittuu 14 mitalia (17,1 %). Mitalit, joiden plastisuus on osittain pohjaan sulautuvaa ovat suurin 38 työn (46,3 %) ryhmä. Reliefien elementtien välistä plastisuutta on 15 mitalissa (18,3 %), vaikka kohokuvio muutoin erottuu pohjasta.

Taiteilijoittain plastisuuden ominaisuudet jakautuvat ja keskittyvät jonkin verran. Plastisuudeltaan sulautuvien ryhmään kuuluivat Armas Lähteenkorvan, Laila Pullisen, Arvo Siikamäen, Ossi Somman ja Nina Ternon tutkitut mitalit. Plastisuudeltaan erottuvia mitaleita olivat Johan Finnen, Heikki Häiväojan sekä Anja Juurikkalan työt. Mitaleita, joiden reliefi erottuu pohjasta, mutta joissa on elementtien välistä sulautuvuutta edustavat Heikki Niemisen kaikki kolme 1960-luvulla valettua teosta. Timo Karan, Pekka Kontion, Kullervo Leinosen, Kimmo Pyykön ja Jussi Vikaisen mitaleissa plastisuus sulautui osittain pohjaan.

Plastisuudeltaan sulautuvien mitalien muovailun elementit olivat luonteeltaan tylppiä, mutta ryhmään kuului sekä suuri- että pienielementtisiä töitä. Suuria tai suurehkoja elementtejä oli mm. seuraavissa mitaleissa: Raimo Heinon *Sumo* (1969), Leila Hämäläisen *Ihmisoikeudet*, Kari Juvan *Ensimmäinen askel kuussa* (1968), Markku Kitulan *Tasa-arvoiseksi* (1969), Arvo Siikamäen vuosimitali *Naisen elämää* (kuvat 47 ja 48) sekä Nina Ternon *Musta madonna*. Selvästi pienielementtisiä teoksia oli vain kolme: Leila Hämäläisen *Corrida*, Toivo Jaatisen vuosimitali *Nooa* ja Leena Turpeisen *Hiljainen mielenosoitus*. Leena Turpeisen *Elojuhlassa* (1969) elementit olivat kooltaan vaihtelevia, mutta painotus oli lähempänä suurehkoja kuin pieniä.

Sulautuvuuden ominaisuus esiintyi jonkin verran useammin suurielementtisisissä teoksissa, mutta pienielementtisisissä mitaleissa ominaisuus on viety äärimilleen, mikä näkyy erittäin hyvin Nooan molemmilla sivuilla kuvissa 29 ja 30 sekä Hiljaisessa mielenosoituksessa kuvissa 41 ja 42.

Plastisuudeltaan pohjasta erottuviin kuuluivat mm. Raimo Heinon kaksi mitalia *Pan* (1966) ja *Paistaa se aurinko...* (1969). Kari Juvan mitaleista *Jean Sibelius, Šakki* (1968), *Aika ja aika II* sekä tilaustyö *Itävalta- Ruotsi - Suomi -näyttelymitali* vuodelta 1969 kuuluvat tähän ryhmään. Kauko Räsänen tilaustyö *Helsingin kaupungin urheilumitali* (1964)¹³ ja *Via Salaria* ovat plastisuudeltaan pohjasta erottuvia. *Via Salaria* on myös aukollinen, mutta ne negatiiviset painanteet, jotka

---

13 Luku 1964. 2 Kauko Räsänen 2.2.1 Tilaus ja kilpailutyö.

teoksessa ovat, erottuvat selvästi pohjasta. (Kuva 49.) Aimo Tukiaisen molemmat *Pesä* -mitalit ovat plastisuudeltaan pohjasta erottuvia. Ryhmän teoksissa on usein teräviä elementtejä, vaikka valumitalissa muotojen terävyys ei ole yhtä jyrkkää kuin lyödyssä työssä.

Mitaleita, joiden reliefi erottuu pohjasta, mutta joiden elementtien välillä on plastisuuden sulautuvuutta muovaili 1960-luvulla eniten Viljo Savikurki. Hänen teoksensa tässä ryhmässä ovat *Paavo Montonen* (1965), *Sopiva esine*, *Tanhu*, *Siivetön Pegasus* (1966), *Järvi ja metsä* (1966) sekä *Paimenidylli* (1969). Samaan plastisuuden kategoriaan kuuluu myös Raimo Heinon, Markku Kitulan, Kauko Räsäsen ja Terho Sakin töitä. Muovailun elementtien koko mitaleissa vaihtelee, mutta painottuu suurehkoon, sillä yhtään työtä ei voi nimetä pienielementtiseksi. Elementit ovat useimmiten tylppiä. Teräviä kohtia esiintyy Heikki Niemisen *Tellen* (1965, kuvat 50 ja 51) ja Raimo Heinolta tilatun *Gustaf Erik Eurén* -mitalin (1968)¹⁴ reverssillä ja Kauko Räsäsen *Maternitén* averssilla. Ryhmän mitaleita yhdistää plastisuuden ja elementtien laadun lisäksi muotokuva tai figuuriaihe toisella sivulla joko luonnonmukaisena tai pelkistettynä. Henkilömitaleissa esiintyykin usein muovailukaava: kasvokuva erottuu pohjasta, mutta elementtien välinen sulautuvuus näkyy reliefin sisällä.

Toinen henkilömitaleiden muovailulle ominainen plastisuuden muoto on osittainen pohjaan sulautuminen, jolloin sulautuvuutta on paikoin sekä elementtien välillä että reliefin ja pohjan välillä. Raimo Heinon henkilömitaleista mm. *Dan Andersson* (1969), *Pentti Kaskipuro* (1969) sekä tilaustyö *Urho Kekkonen* (1970) kuuluvat tähän ryhmään. Osittain pohjaan sulautuvien mitaleiden elementteiltään vaihtelevassa ja suuressa joukossa pääpaino on melko kookkailla muodoilla, mutta myös pienielementtisiä mitaleita valmistui. Näitä ovat Toivo Jaatisen toteuttama Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali *Panssarit* (1965)¹⁵, Kari Juvan *Aika ja aika I* (1968) ja Aimo Tukiaisen *Kultatuoli* (1961). Leena Turpeisen *Maanjärityksessä* (1967) ja Timo Karan *Väinö Ollikainen* -mitalissa elementtien koko vaihtelee sivuittain.

1.3.2 Mitalit, joissa ei ole konventionaalista pohjaa

Ryhmän mitaleista Markku Kitula on toteuttanut kolme, Kari Juva, Mauno Kivioja ja Kauko Räsänen kukin yhden. Teosten plastisuus on kokonaismuodon plastisuutta. Veistoksenomainen, kolmiulotteisuuteen pyrkivä plastisuus syntyi mitalitaiteeseen 1960-luvun lopulla, sillä työt ovat vuosilta 1969-1970.

Kari Juvan *Droits de l'homme* on aukollinen ja kokonaan vailla pohjaksi katsottavaa osaa. Aukko muuttaa teoksen plastisuuden veistoksenomaiseksi ja työ pysyy alasyrjällään itsenäisesti pystyssä (kuva 52). Etu- ja takasivu ovat melkein identtiset. Mitalin reunat ovat myös ilmaisun väline. Mauno Kiviojan *Mitali X:n* elementit (kannen kuvat) ovat monessa tasossa sekä averssilla että

14 Luku 1965. 1 Raimo Heino 1.1.2 Tilaustyö Gustaf Erik Eurén.

15 Luku 1965. 2 Toivo Jaatinen 2.2.1 Vuosimitaliehdotukset.

reverssillä. Plastisuus näkyy selvimmin syrjästä katsottuna. Sama koskee Kauko Räsäsen *Möhköä*, jonka plastisuus syntyy naisfiguurin jäsenten luonnollisesta muodosta (kuvat 23 ja 24). Alkuperäisen materiaalin, hiekkakivikappaleen asettamat rajat, tulevat esiin mitalin pyöreyyteen ja osittaiseen litteyteen pyrkivänä muovailuna.

Markku Kitulan *Murros* ja *Suma* ovat keskenään saman tyyppisiä. *Polttopiste* muodostaa oman lajinsa. *Murros* ja *Suma* ovat paksuja keskikohdastaan ja ohenevat huomattavasti reunoja kohti. *Murros* (kuvat 39 ja 40) on reunastaan 3 millimetriä ja *Suma* 4 millimetriä. *Murroksessa* on keskiosassa pieniä aukkoja sekä diagonaali syvennys, jotka lisäävät elementtien korkeuksien veistoksenomaisia vaihteluita. Plastisuus näkyy katsottaessa syrjästä, mutta myös suoraan etu- ja takasivuilla.

Polttopisteen (kuva 28) plastisuus on sivusta päin katsottuna kerrosteista. Ohuehkon työn epäsäännöllisiin reunoihin kiinnittyvän vinoneliön matalat elementit ovat päällekkäin. Aukot nelikulmion ympärillä ja sen keskellä eivät tee plastisuudesta veistoksenomaisen kolmiulotteista, vaan mitali on tasainen ja litteä - ohuimmalta kohdaltaan 2 millimetriä. Aukollisuus ei lisää plastisuutta kolmiulotteiseen suuntaan kuten *Juvan* työssä, koska lähtökohta on toinen: *Polttopiste* kuvaa tason, jolle säteet osuvat. *Juvan* mitalissa aukko jää käsivarsien kohottavan kaaren sisään.

Möhkössä, *Murroksessa* ja *Sumassa* on plastisuuden muovailun elementtien välistä sulautuvuutta.

1.3.3 Graafisin keinoin ilmaisevat mitalit

Seitsemän työn ryhmässä kuvallisen ilmaisun perustana on piirretty uurto- tai kohoviiva tai työkalulla uurtaen tehty jälki. Mitaleilla on pohjaksi katsottava taso, jolla uurteet tai kohoviivat ovat. Kari *Juvan* viiden mitalin kokonaisuutta täydentää *Mauno Kiviojalta* ja *Ossi Sommalta* kummaltakin yksi teos. Ryhmän mitaleiden plastisuus on kokonaisuuden plastisuutta, minkä osuus korostuu *Juvan* ja *Kiviojan* töissä. *Somman* teoksen ilmaisu pohjautuu graafiseen menetelmään.

Ossi Somman *Tempus fugit - Aika rientää -* (kuvat 53 ja 54) on toteutettu metalligrafiikasta sovelletuin keinoin syövyttämällä tasaisen pronssipyörylän pintaa happokäsittelyin. *Mauno Kiviojan* *Pohjoisen kylän* (kuvat 26 ja 27) takasivulla ovat uurtoviivat ja etusivulla kohoviivat ilmaisun välineinä, vaikka averssilla on muutama pieni kohouma viivojen välissä. Mitalin plastisuus näkyy sivulta katsottaessa koverana - etusivu - tai kuperana - takasivu. Yläreunan aukko vaikuttaa kokonaisuuden plastisuuteen kovin vähän, koska mitali on kohoviivoja lukuun ottamatta kauttaaltaan saman vahvuinen.

Kari Juvan *Filosofin kivi*, *Muusa*, *Per personae per ominibus* ja *Salaseura* syntyivät vuonna 1968 ja *Ystävälleni* on vuodelta 1970. Mitaleiden sileän pinnan kuvat ja tekstit ovat uurrettuja. Pienikokoinen ja esineellisyydessään *Per personae per omnibus* -työn sukulainen, soikea *Filosofin kivi* (kuvat 55 ja 56) on keskikohdaltaan paksu. Reverssin oikean laidan syvennys tehostaa kokonaisplastisuuden vaikutusta. Myös molemmilta sivuiltaan kupera *Muusa* (kuvat 57 ja 58) on syrjästä katsottuna keskiosastaan paksumpi kuten *Ystävälleni* -mitalikin. Sa-

laseuran averssilla olevat sormien painallukset luovat teokseen useita syvennyksiä ja reverssin kämmenpohjan muoto kohottaa keskiosan reunoja paksummaksi. Juvan mitaleiden graafiset uurtokuviot antavat töille osan niiden sisällöstä, mutta kokonaisplastinen muoto kohoumineen ja painanteineen on teosten olennainen osa.

1.3.4 Elementtien käytön erityispiirteet

Muovailun elementtien esiintymisessä 1960-luvulla valetuissa mitaleissa on kolme erityispiirrettä, joilla on yhteys kuvanveistossa käytettyihin ilmaisukeinoihin. Nämä korostivat ja edistivät kuvataiteeseen painottuneen mitalikäsitteiden leviämistä.

Pieniä elementtejä käytettiin kontrastin luomiseen suurten muotojen välissä sekä esittämissä ja pelkistetyissä että abstrakteissa mitaleissa. Raimo Heinon *Paistaa se aurinko...* (kuvat 59 ja 60) ja Leena Turpeisen Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali *Tuomiolla* (1970, kuvat 61 ja 62)¹⁶ ovat näistä esimerkkejä.

Toinen pieniin elementteihin liittyvä muovailun ominaisuus näkyy esimerkiksi Timo Karan *Väinö Ollikainen* -mitalin averssilla: pienet elementit ovat vierä vieressä ja muodostavat epätasaisen pintastruktuurin (kuvat 63 ja 64). Elementit luovat mitaliin rosoisuutta, joka yhdistyy informalistiseen pintakäsittelyyn.

Suuret ja suurehkot muovailun elementit liittyvät veistoksenomaisesti kokonaisplastisiin mitaleihin, joissa ei ole konventionaalista pohjaa.

1.4 Pinnan sekä syrjän ja reunan käsittely

1.4.1 Patina

Valettuja mitaleita tarkasteltiin valoisuus- ja tummuusasteen mukaan kolmessa ryhmässä, vaikka tosiasiallisesti eriasteisia valöörivaihteluita on enemmän. Mitalit jaettiin vaalea-, tumma- ja keskisävyisiin täydennettynä värin nimellä. Termit ovat epätäsmällisiä mutta ymmärrettäviä. Tummapatinaisten ryhmään liitettiin tummanruskeat, -vihreät ja -harmaat sekä mustat ja melkein mustat työt. Vaaleapatinaisiin kuuluivat vaaleanruskeat, -vihreät ja -harmaat sekä kellertäväsävyiset ja kirkkaat kullanväriset työt. Näiden vaalea - tumma - akselin ääripäiden väliin sijoitettiin värien keskisävyt. Mitaleiden väri saattaa vaihdella kappaleittain.

1960-luvulla valetuissa mitaleissa oli tummapatinaisia töitä 38 (40,4 %), keskisävyisiä 30 (31,9 %) ja vaaleapatinaisia 26 (27,6 %). Patinoinnin akselilla painotus oli kohti tummaa värjäystä. Mauno Kiviojan *Pohjoinen kylä* -mitalissa averssi on tummanharmaa, melkein musta ja reverssi värjäykseltään kiillotetun

---

16 Luku 1966. 4 Leena Turpeinen 4.1 Kontrasti ja synteesi.

vaalea ja siihen uurtaen tehdyt kuviot ovat mustia. Kaksivärinen työ ei ole mukana esitetyissä prosenttijakaumissa. Mitaleiden värjäykset keskittyivät jonkin verran taiteilijoittain.

Markku Kitulan ja Leena Turpeisen kaikki muut 1960-luvulla valetut mitalit ovat tummapatinaisia paitsi heidän yhteinen, keskiruskea *Tumultus - Kesä -66* -teoksensa. Armas Lähteenkorvan, Ossi Somman ja Aimo Tukiaisen valumitalit olivat patinaltaan keskiruskeita. Melko vaaleita olivat Kullervo Leinosen kolme teosta ja Mauno Kiviojan muut kuin esitelty Pohjoinen kylä -mitalin toinen sivu. Kauko Räsäsen mitalit olivat tummapatinaisia lukuun ottamatta vaaleaa ja kiillotettua *Via Salariaa*. Raimo Heinon 11 mitalista seitsemän oli sävyltään tummia.

Jokaisessa kolmessa värjäysryhmässä oli muutamia mitaleita, joiden uurteisesta erottuu valkoista, mikä on yhdistettävissä 1960-luvun informalistisiin ilmaisukeinoihin. Yhtenäisimmin tämä näkyy Kari Juvan *Ruma mies ja kultakala* -työssä sekä Viljo Savikurjen *Yrjö Kokosta* (1970, kuvat 65 ja 66) muovailemassa mitalissa, josta on valun jäljiltä tarkoituksellisen potkupatinainen kappale.¹⁷ Savikurjen *Särpimelle* (kuvat 37 ja 38) ja *Paimenidylli* (1969) -töiden patinoinnissa on samanlainen valkoinen tehokeino. Juvan teoksista myös *Aika ja aika I*, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitali *Yksilö ja yhteisö*, *Droits de l'homme* sekä tilattu näyttelymitali *Itävalta - Ruotsi - Suomi* on värjätty paikoin valkouurteiseksi. Johan Finnen *Talismaanista*, Raimo Heinon *Sam Vannissa*, Markku Kitulan *Polttopisteessä*, Timo Karan *Väinö Ollikainen* -mitalissa ja Kauko Räsäsen *Möhkön* pronssikappaleessa on myös hiukan valkoisuutta.

Oman kokonaisuutensa patinoinnin vaihteluissa muodostivat vaaleahkopintaiset ja mustaurteiset mitalit. Useat näistä teoksista ovat graafisesti ilmaisevia, mutta Johan Finnen *Talismaanista* (kuvat 67 ja 68) ja Laila Pullisen *Mika Waltarissa* erottuu tummia uurteita. Kari Juvan tutkituissa mitaleissa on useita mustaurteisia töitä.

1960-luvun valumitaleista kahdeksassa oli vihreä patina. Näistä Toivo Jaatisen ja Viljo Savikurjen teoksia on kaksi *Panssarit* ja *Nooa* sekä *Sopiva esine* ja *Särpimelle*. Raimo Heinon *Gustaf Erik Eurén*, Anja Juurikkalan *Suomen Taideakatemian koulu* (1964), Markku Kitulan *Tanssi* (1965) ja Heikki Niemisen *Telle* ovat muut vihreät työt. Juurikkalan ja Kitulan mitalit ovat hyvin tummia, kun Heinon mitali on vaalea ja Niemisen keskivihreä.

1.4.2 Pintastrukturi

Strukturin rosainen - sileä -akseli on jaettu neljään ryhmään: sileä, sileähkö, rosainen ja mitalit, joissa on rosoisia ja sileitä kohtia. Rosoissa töissä on joistakin vain lievästi rosoisia, mutta rosoisuutta on niin paljon, että mitalia ei voi pitää sileänä. Sileäköissä teoksissa erottuu epätasaisuuksia, pientä rosoisuutta tai matalaa ja kevyttä naarmutusta, mutta kokonaisuus ei ole kuitenkaan rosainen.

Valetuissa mitaleissa oli 1960-luvulla sileästruktuurisia töitä 40 ja sileäköjä

---

17 Luku 1965. 6 Viljo Savikurki 6.2 Lahjat ystäville.

töitä 33 eli rosoinen - sileä -akselilla painotus on selvästi sileässä päässä (76,8 %). Teoksia, joissa on sekä sileitä että rosoisia kohtia valmistui 14 ja kokonaan rosoisia 8. Rosoiksi katsotuissa mitaleissa on joitakin vain lievästi, mutta kauttaaltaan rosoisia töitä kuten Viljo Savikurjen *Kilpalaulanta* (1968) ja *Yrjö Kokko*. Pintastruktuuriltaan informalistiseen 1960-luvun kuvanveistoon liittyvät Nina Ternon *Musta madonna* ja Kari Juvan *Yksilö ja yhteisö* sekä Leena Turpeisen *Maajärjestys* ja Toivo Jaatisen *Genesis* -sarja.

Sileätköissä mitaleissa oli keskenään hyvin erilaisia töitä, mutta näistä erottuu kolme epätasaisuuden lajia. Terho Sakin *Kotkan* pinta on kauttaaltaan matalan, ohuista kohoviivoista muodostuneen rosoisuuden peitossa. Struktuurin kokonaisvaikutelma on sileähkö, koska rosoisuus on verkkomaisen tasaista ja säännöllistä (kuvat 69 ja 70). Timo Karan *Väinö Ollikaisessa* sileähkö epätasaisuus on syntynyt pienten elementtien vierekkäisyydestä kuten Leena Turpeisen *Tuomiolla* -mitalissakin. Raimo Heinon mitaleista *Dante* (1965), yksipuolien *Pan* (kuva 71), *Gustaf Erik Eurén* ja *Sam Vanni* (1968) ovat pintakäsittelyltään toisin paikoin kevyesti naarmutettuja. Lisäksi sileätköjä ovat työt, joiden uurtojen luoma vaikutelma on pintamainen kuten esimerkiksi Kari Juvan *Droits de l'hommessa*.

Teoksia, joissa näkyy sekä sileitä että rosoisia kohtia olivat mm. Johan Finnen *Talismaani*, Heikki Häiväoijan *Kalevalaseura*, Laila Pullisen *Mika Waltari*, Kimmo Pyykön *Bacchus* (1966) ja Jussi Vikaisen *Susanna* (1970).

Pinnan käsittelyn mukaan erottuu ryhmä taiteilijoita, joiden mitaleiden struktuurit olivat 1960-luvulla sileitä tai sileätköjä. He olivat Raimo Heino, Leila Hämäläinen, Anja Juurikkala, Timo Kara, Pekka Kontio, Kullervo Leinonen, Armas Lähteenkorva, Heikki Nieminen, Kauko Räsänen, Terho Sakki, Arvo Siikamäki, Ossi Somma ja Aimo Tukiainen.

Erilaisia struktuureja kokeilivat Toivo Jaatinen, Kari Juva, Viljo Savikurki ja Leena Turpeinen. Jaatinen toteutti rosoisen *Genesis* -sarjan lisäksi sileät *Nooan* ja *Panssarit* sekä sileätkön *Hevosratsastajat* (1967). Juvan teoksiin kuuluu jo mainittujen rosoisen ja sileätkön työn lisäksi kokonaan sileitä mitaleita kuten *Per personae per omnibus* tai *Salaseura* ja mitaleita, joissa on sileitä ja rosoisia kohtia kuten *Jean Sibeliuksessa* tai *Šakissa*. Savikurjen tuotannossa oli rosoisten ohella sileätköjä töitä kuten *Sopiva esine* ja *Tanhu* sekä sileitä kuten *Äitini* (1967) ja *Seitsemän veljestä* (1969). Turpeisen teoksissa oli rosoisen ja sileätkön lisäksi sileät työt *Elojuhla* ja *Hiljainen mielenosoitus* ja sileitä sekä rosoisia kohtia mitalin *Kesä -66* sivulla. Markku Kitulan teoksia oli kaikissa muissa paitsi pintakäsittelyltään rosoisten joukossa. Mauno Kiviojan mitaleissa oli sileitä ja rosoisia kohtia, vain *Pohjoisen kylän* toinen sivu oli sileä.

1.4.3 Syrjä- ja reunamuodot

Kymmenen taiteilijaa (40 %) tutkitusta 25 taiteilijan ryhmästä käytti 1960-luvulla valetuissa mitaleissaan syrjän tai reunan suomaa lisämahdollisuutta ilmaisussa. Teosten määrä oli 29 (30,5 %) kaikista tutkituista mitaleista. Keskittymistä muodostui taiteilijoittain, sillä Kari Juvan mitaleista syrjä- ja reunamuotoja oli 13 työssä ja Markku Kitulan sekä Kauko Räsänen kummankin teoksista kolmessa.

Lisäksi kaksi tähän ryhmään kuuluvaa mitalia toteuttivat Terho Sakki, Ossi Somma ja Jussi Vikainen. Yhden kokeilun taiteilijoita syrjän ja reunan käsittelyssä olivat Raimo Heino, Leila Hämäläinen, Mauno Kivioja, Pekka Kontio ja Kullervo Leinonen.

1.4.3.1 Syrjä

Syrjä eli sylinteripinta on tavallisesti viimeistelty ja siinä voi olla numerotietoja ja omistajamerkintöjä. Käytäntö on konventio mitalitaiteessa. Ilmaisun osana syrjää hyödynnettiin 1960-luvulla 13 valetussa mitalissa (13,4 %). Syrjää kuvaavan semanttisen akselin avulla tarkasteltaessa painotus on hyvin selvästi syrjää ilmaisussa hyödyntämättömien töiden päässä. Syrjän muovailussa käytetyt vaihtoehdot olivat: teksti, kohoumat ja painaumat, siirtymä ja ilmaisun oleellisena osatekijänä korostaminen.

Kolmen mitalin syrjään on uurrettu teksti, joka on myös teoksen nimi: Kari Juvan *Per personae per omnibus* ja *Salaseura* sekä Kauko Räsäsen *Via Salaria*. Juvan Salaseuran syrjässä on myös sormien väliköistä muovailtaessa syntyneitä kohoumia ja painanteita. Ossi Somman molempien valettujen töiden, *Alfan ja Omegan* sekä *Yövartion*, sylinteripinnoilla on kohoumia, jotka rikkovat konventionaalisen pyöreän muodon ja etsivät uutta ilmaisumahdollisuutta.

Harakan pesä eli keräilijän kätkö (1967, kuvat 72 ja 73) on Terho Sakin toteuttama Suomen Mitalitaiteen Killan ansiomitali,¹⁸ jossa muovailun elementti jatkuu yhtenäisenä etusivulta takasivulle. Syrjän kuperuus yhdistää sivut toisiinsa.

Syrjän kautta tapahtuva siirtymä oli osoitus mitalin totuttujen ominaisuuksien kyseenalaistamisesta. Kari Juva ja Kauko Räsänen, jotka hyödynsivät sylinteripintaa teksteihin kokeilivat myös siirtymää; Juva yhdessä ja Räsänen kahdessa mitalissa. Siirtymä on näissä kolmessa työssä saman tyyppinen. Juvan *Rapu* (1968) kuvaa ravun averssilla selkäpuolelta ja reverssillä vatsapuolelta. Räsäsen *Maternité* (kuvat 74 ja 75) ja *Möhkö* kuvaavat naisvartalon averssilla edestäpäin ja reverssillä takaapäin. Teoksissa on häivytetty syrjän mitalin sivuja erottava luonne esittämällä sama kohde tosiasiallisesti molemmin puolin. Syrjä muuttuu välittäjäksi ja saa toiminnallisen tehtävän käännettäessä mitaleita pystyakselinsa ympäri.

Leila Hämäläisen *Ihmisoikeudet* -teoksessa etusivun profiili muuttuu syrjän kautta takasivun kädeksi ja kahdeksi profiiliksi käännettäessä työtä vaaka-akselinsa ympäri. Hämäläisen mitalin siirtymä poikkeaa Juvan ja Räsäsen toteuttamasta siinä, että Hämäläisen kuvallinen aines reverssillä ei ole averssin tosiasiallinen kääntöpuoli.

Jussi Vikaisen *Susannassa* syrjä on ilmaisun luonnollinen osa, joka yhdistää sivujen sisällöt toisiinsa, sillä averssin yläreunassa näkyvien kasvojen omistajat näytetään reverssillä aidan takana kurkistaviksi mieshahmoiksi. Ilmaisun osana toimivat myös Kari Juvan *Droits de l'homme* ja Mauno Kiviojan *Pohjoisen kylän* sylinteripinnat.

---

18 Luku 1967. 4 Terho Sakki 4.1. Kilpailutyö.

1.4.3.2 Reuna

Reunan korostaminen oli vähäistä 1960-luvulla valetuissa mitaleissa, sillä vain kahdeksassa (8,4 %) työssä reunaa on korostettu. Reunaa kuvaavalla semanttisella koristeltu - koristelematon -akselilla painotus on hyvin selvästi koristelemattomassa päässä. Reunan dekoratiivinen korostaminen viittaakin rahataiteen ominaisuuksiin ja on vierasta kuvataiteeseen painottuvalle mitalikäsitelylle.

Raimo Heinon *Dante* on pohjaltaan kovera, jolloin reunat nousevat keskiosaa korkeammalle. Kari Juvan *Ensimmäinen askel kuussa* ja *Aika ja aika I* -töissä muovailu kohoaa kohti reunoja, joihin muodostuu ohut kohoviiva. Leila Hämäläinen on toteuttanut *Picasso - La femme* -mitalin averssille selkeän kohoreunuksen, joka toistuu reverssillä kohdittain. Pekka Kontion *Eevassa* on paikoin ohut, vaihtelevan korkuinen reunaelementti ja Terho Sakin *Kotkassa* reuna kohoaa kuin käpristyen. Jussi Vikaisen *Kylpijässä* (1970) reuna kohoaa mitalin vasemmalla puolella. Oikealla reunus levenee ja yhtyy jonkin verran koveraan pohjaan, jolloin syntyy vaikutelma syvennyksestä - kylpijän ammeesta. Teos on käsitellyistä ainoa, jossa reunalla on funktionaalinen ja sisältöön liittyvä merkitys. Kullervo Leinosen *Pienen surrealistisen perheen* toisessa laidassa on niin ikään osittain pohjaan sulautuva kohouma, joka korostaa reunaa.

Toisen tyyppistä huomiota reunaan on kiinnitetty silloin, kun reuna on oheneva. 1960-luvulla valettiin kymmenen ohenevareunaista mitalia, jotka ovat kahden taiteilijan tekemiä. Markku Kitula muovaili näistä kolme *Tasa-arvoisiksi*, *Murros* ja *Suma* -työt ja Kari Juva loput seitsemän: *Muusa*, *Rapu*, *Jean Sibelius*, *Aika ja aika II*, *Yksilö ja yhteisö*, *Itävältä - Ruotsi - Suomi -näyttelymitali* ja *Ystävälleni*. *Aika ja aika II* sekä *Yksilö ja yhteisö* ohenevat kokonaisuuden plastisuuden vaihteluiden mukaan. Ryhmän mitaleista kaksi on veistoksenomaisesti plastista ja neljä kokonaisuudoltaan plastista.

Toisella mitalin reunaa luonnehtivalla semanttisella akselilla kohoreuna - oheneva reuna painotusta on jonkin verran ohenevan reunan päässä verrattuna pelkästään kohoreunaisiin mitaleihin, joita edellä esiteltiin seitsemän. Oheneva reuna lähensi 1960-luvulla valettuja mitaleita kuvataiteeseen ja edisti samalla kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsitelyksen leviämistä.

1.5 Sommittelu ja legendan käyttö

1.5.1 Perustyyppit ja rakenteet

1960-luvulla valetuissa mitaleissa on, kuten yleensä mitaleissa, kaksi sommitteluratkaisujen perustyyppiä: 1) toisessa kuvallinen aines sijoitetaan sivun keskiosaan ja 2) toisessa kuvallinen aines kattaa tasaisesti koko sivun. Näiden yhdistelmässä taiteilija hyödyntää molempia ratkaisuja mitalin eri sivuilla. Mitaleita, joissa sommittelun painopiste oli keskiosassa molemmin puolin valettiin 55 (57,9 %). Mitaleita, joissa averssin elementit - usein henkilökuva - olivat keskellä sivua ja reverssin sommittelu kattoi koko sivun valmistui 13 (13,7 %). Molemmilla puolilla

koko sivun kattavia sommitteluratkaisuja esiintyi 27 mitalissa (28, 4 %).

Perustyyppien mukaisissa sommitteluratkaisuissa esiintyi 1960-luvun valumitaleissa ratkaisuja, joita olivat: kahden tai kolmen painopisteen varaan rakentuva sommittelu, säteittäinen sommittelu, ympyrä tai ympyröitä mitalin ympyrässä tai plaketin nelikulmiossa, nelikulmio tai nelikulmioita mitalin ympyrässä, ympyröitä nelikulmiossa ja leikkeen hyödyntäminen sommittelun osana.

Toivo Jaatisen *Nooassa* sommittelu rakentuu kahden painopisteen varaan molemmilla sivuilla: Nooa - Jumala, Nooa - arkki. Armas Lähteenkorva on hyödyntänyt yksipuolisessa *P. Martti* (kuva 76) sekä *P.Y.* -mitalissaan kolmen pisteen varaan rakentuvaa sommittelua. *P. Martti* sommittelun ainekset ovat Pyhä Martti, kerjäläinen ja hevonen ja *P.Y.* -työssä vastaavasti pyhä Yrjö, lohikäärme ja hevonen.

Aimo Tukiaisen jokaisen kolmen 1960-luvulla valetun mitalin sommittelu on säteittäinen, elementit suuntautuvat säteittäin kohti reunoja. Sama koskee Toivo Jaatisen *Panssarit* -vuosimitalia (kuvat 77 ja 78) sekä Kauko Räsäsen *Mater Maren* (1965) reverssiä ja myös Johan Finnen *Talismaanin* ja Raimo Heinon *Pentti Kaskipuron* takasivujen sommittelua.

Geometriset rakennesommitelmat ympyrä/ympyröitä ympyrässä tai nelikulmiossa ja nelikulmio/nelikulmiota ympyrässä toimivat elementtien sijoittelun tukena Johan Finnen, Heikki Häiväojan, Kari Juvan, Markku Kitulan, Heikki Niemisen, Kauko Räsäsen ja Terho Sakin joissakin teoksissa. Ympyröitä ympyrässä rakenteesta on esimerkkinä Heikki Niemisen *Aarne Laitakari* -mitalin (1965, kuvat 79 ja 80) reverssi - averssin henkilökuva painottuu keskiosaan. Niemisen *Tapiolan Kamerakerhossa* (1969) sommittelun apuna ovat nelikulmiot ympyrässä. Kauko Räsäsen *Via Salarian* nelikulmainen muoto on saanut sisäpuolelleen ympyräsommitelmia, joista osassa negatiivinen painanne on syventynyt aukoksi. Markku Kitula on sijoittanut *Polttopisteessä* nelikulmion ympyrän sisäpuolelle, mutta nelikulmion keskellä on pyöreä kontrastielementti - aukko. Terho Sakin *Harakan pesä eli keräilijän kätkö* on rakentunut averssillaan ympyrä ympyrässä sommittelulle ja reverssillään nelikulmio ympyrässä sommittelulle.

Leikkeen kaltainen rakenteellinen elementti on Raimo Heinon abstraktin *Paistaa se aurinko...* (kuvat 59 ja 60) -mitalin etusivulla. Samoin abstraktin Kimmo Pyykön *Bacchus* -työn (1966, kuvat 81 ja 82) sivujen alalaidasta on hahmotettavissa leike.

1.5.2 Teksti

Valetuissa mitaleissa oli 1960-luvulla 34 tekstillistä työtä (36,8 %). Tekstiksi on laskettu myös henkilömitalissa esiintyvä kuvatun henkilön nimi. Tekstin sijoitus myötäilee perinteisesti laitaa 24 mitalissa (70,6 %) eli semanttisella akselilla perinteinen - uudistava paino on konventionaalisella sijoittelulla. Sommittelua täydentävä - sommittelua hallitseva - akselilla seitsemän mitalin legenda hallitsee sommittelua, mutta muissa teksti on sommittelua täydentävä - vaikkakin sijoituksestaan perinteinen.

Sommittelua hallitseva teksti täyttää mitalin koko sivun, jolla ei ole muuta

muovailua. Tällaisia mitaleita valmistui kuusi. Laitaa kiertävien tekstiratkaisujen joukossa on kahdessa mitalissa sommittelua hallitseva kirjoitus. Pekka Kontion *Katajaiset* -mitalissa (1967, kuvat 83 ja 84) kirjaimet ovat kookkaita ja tyylieltyjä ja kuvallinen aines - *Leirikukkula*¹⁹ - jää niiden varjoon. Kari Juvan pienessä *Ystäväleni* -työssä kahteen sisäkkäiseen ympyrään asetellut tekstit täyttävät koko sivun. Juvan *Per personae per omnibus* -tekstiä on pidetty (myös) sommittelua hallitsevana, koska legendalla on keskeinen asema, vaikka sanat liittyvät myös kiinteästi sisältöön. Muut sommittelua hallitsevat tekstit olivat vaakasuorassa kuten Raimo Heinin *Dantessa*, Toivo Jaatisen *Panssareissa* tai Kari Juvan *Jean Sibeliuksessa* ja mitalissa *Itävalta - Ruotsi - Suomi*.

1960-luvulla valettujen mitaleiden tekstin sijoittelun ja sommittelurakenteen välillä näkyi yksi säännönmukaisuus, joka on ollut yleinen koko mitalitaiteen historian ajan. Mitaleissa, joissa teksti myötäilee laitaa, ainakin toisen sivun sommitelman painopiste on keskiosassa. Sommittelurakenne on henkilömitaleissa konventio. Tutkituissa valumitaleissa ei ole juuri poikkeusta tästä, ellei siksi katsota Heikki Niemisen *Tapiolan Kamerakerhon* takasivun sommitelmaa, joka kattaa jonkin verran keskikohtaa laajemman alueen. Painopiste on kuitenkin keskellä.

Toteutettujen valumitaleiden teksteissä on vain muutama kokonaisuus lisäävä ja syventävä yhdistelmä, vaikka tekstejä esiintyi runsaassa kolmanneksessa koko tutkitusta ryhmästä. Henkilön tai tilaajan nimi ei tuo ilmaisuun lisänäkökulmaa, vaikka se antaa tietoa ja suuntaa katsojan mielikuvia. Henkilön nimi on kuuden muotokuvamitalin tekstinä, tilaajan nimi viiden mitalin tekstinä ja työn nimi on tekstinä 15 mitalissa.

Kahdeksan 1960-luvulla valetun mitalin legendat ovat nimitekstiä laajempia. Puhtaasti informatiivisia näistä teksteistä on kolme, yksi Toivo Jaatisen *Panssareissa* ja kaksi Kari Juvan mitaleissa. Panssareiden teksti kuuluu SUOMEN/ MITALITAITEEN/KILTA/ ***/ENSIMMÄINEN/ VUOSIMITALI/ MCMLXV ja siitä käy ilmi työn tarkoitus. Juvan *Jean Sibeliuksen* tekstinä on SIBELIUS/JEAN S. 8. JOU/LUK. 1865 HÄM/EELINNASSA,/SÄVELTÄJÄ, TUL/TUAAN YLIOP/ PILAAKSI S./OPISKE (kuvat 85 ja 86).²⁰ Kolmas samaan luokkaan kuuluva teksti on näyttelymitalista: MITALI/NÄYTTELY/SUOMI-/ITÄVALTA-/RUOTSI/1969.

Raimo Heinin *Dante* -mitalin teksti on mitaliin kuvatun runoilijan säe, jolla on oma sisältönsä: NEL/MEZZO/DEL/CAMMIN/DI/NOSTRA/VITA (Elämämme keskipäivään ehtineenä).²¹ Säe viittaa Danten tekstiin ja laajentaa siten muotokuvan näkökulmaa. Heinin *Urho Kekkonen* -mitalin sanat URHO KEKKONEN/3.9./1970/VALTIOMIES/URHEILUMIES/KALAMIES antavat lisäsyvyyttä henkilökuvalle yhdessä muovailun kanssa. Samoin tekee Laila Pullisen *Mika Waltari* -mitalin teksti NEC UMBRAE TERRENT (Varjot eivät pelota) kuten myös Viljo Savikurjen *Yrjö Kokkoon* liittämä täydennys YKSINÄINEN PORO ja Nina Ternon *Mustan madonnan* vaatimus FOOD FOR EVERY MAN (Ruokaa

19 Luku 1967. 3 Pekka Kontio, Kontiosta naamioon.

20 Luku 1968. 1 Kari Juva 1.2.2 Veistetyt uurteet.

21 Luku 1965. 1 Raimo Heino 1.3 Henkilömitalit.

jokaiselle).²²

Silloin, kun tekstiä käytetään, ilmaisun monikerroksisuutta lisäävä legenda toimii vuorovaikutuksessa muovailun aineiden kanssa. Mitalissa, jossa toinen sivu on kokonaan legendan varassa ei vuorovaikutusta synny. Toisinaan osuva nimitelmä voi antaa mitalin kokonaisuudelle enemmän kuin laaja reverssin legenda. Esimerkiksi Leila Hämäläisen *Picasso - La femme*, Anja Juurikkalan *Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969* ja Viljo Savikurjen *Siivetön Pegasus sekä Järvi ja metsä* laajentavat mitaleiden kokonaisuutta tavallista nimitelmää enemmän.²³

2 Ilmaisusta sisältöön

1960-luvulla valetuissa suomalaisissa mitaleissa oli 55 vapaan työn ryhmä, joka aiemmasta mitalitaiteesta oli lähes puuttunut, koska mitalit olivat olleet pääasiassa tilattuja ja lyötyjä. Silloin mitaleiden sisältö ja muotokin oli ollut sidottu melko pitkälle mitalin tilauksen aiheuttaneeseen asiaan - henkilöön tai tapahtumaan eikä taiteilijoilla ollut mahdollisuutta käyttää mitaleita vapaaseen ilmaisuun kuvanveiston tai maalausten tapaan. Mitalit olivat vakiintuneet tyyppiltään henkilö- ja tapahtumamitaleiksi, joiden muovailussa vuosisatoja vallinneita perustekijöitä pidettiin itsestään selvyyksinä - pyöreys, laita myötäilevä teksti ja sommittelun painopiste keskiosassa. Lyöntitekniikka asetti kokorajoitusten lisäksi myös reliefikorkeudelle ja paksuudelle omat enimmäismittansa. Ja vaikka mitaleiden aiheet olivat olleet henkilöidensä ja tapahtumiensa vuoksi vaihtelevia, niin sisältöaines oli säilynyt alisteisena mitalin tarkoitukselle. Yksittäisiä valettuja mitaleita valmistui toisinaan, mutta uudistuksia ei juuri ollut. Vaikka varhemmissa mitaleissa oli korkeatasoisia ja taiteellisesti täysipainoisia töitä, niin kokonaisuutta luonnehtivat konventioiden asettamat rajat.

Kun taiteilijoilla oli mahdollisuus 1960-luvulla kokeilla mitalia vapaan ilmaisun välineenä aiempaa useammin, syntyi mitalitaiteeseen ulkoisten muutosten lisäksi uusia sisältöryhmiä. Suuri osa tutkituista mitaleista oli edelleen perustyyppiltään henkilömitaleita tai henkilömitalin luonteisia töitä. Mitalitaide oli ja on edelleen olemukseltaan kohtalaisen perinteisen sidottu taidemuoto, jota ei voi aivan toiseksi muuttaa muuttamatta koko taiteenlajin nimeä. Mitalitaiteella on kertovuuden ominaisuutensa ja tekstin käyttömahdollisuutensa vuoksi myös osaksi kirjallinen luonne.

Näkyvimmin 1960-luvulla valettujen mitaleiden joukosta erottuivat omaksi ryhmäkseen abstraktit ja kokeelliset teokset, koska ne poikkesivat aiemmista

---

22 Luvut 1968. 2 Laila Pullinen, Mika Waltari; 1965. 6 Viljo Savikurki 6.2 Lahjat ystäville; 1969. 2 Nina Terno, Musta madonna.

23 Luvut 1967. 2 Leila Hämäläinen 2.1 Nainen; 1964. 1 Anja Juurikkala, Suomen Taideakatemian koulusta ihmisoikeuksiin; 1965. 6 Viljo Savikurki 6.3 Lapsuusmuistot.

sisältökonventioista. Ryhmä ei ollut kuitenkaan kovin suuri. Esittävästä, usein luonnon yksityiskohdasta abstrahoituja tai pitkälle pelkistettyjä mitaleita valmistui muutamia. Avaruusteema oli uusi kuten myös yhteiskunnalliset ihmisoikeus- ja tasa-arvoaiheet. Osa valumitaleista liittyi taiteilijana olemiseen - taiteiliuteen - ja osa kirjallisuuteen. Suurimman ryhmän muodostivat naiskuviksi luokiteltavat teokset. Työhön ja harrastuksiin liittyviä mitaleita oli kohtalaisesti, mikä selittyy sillä, että henkilömitalityyppisten teosten reverssit olivat työ- tai harrastusaiheisia. Tutkituissa mitaleissa oli monikerroksisia teoksia, joiden tematiikalla on liittymäkohtia useisiin sisältöryhmiin.

2.1 Esittävä - ei-esittävä -akseli

Mitalin kaksipuolisuus ehdollistaa mitaleiden tarkastelua esittävä - ei-esittävä - akselilla, sillä mitalin eri sivut saattavat olla eri tyyppisiä. Abstraktin mitalin toinen puoli voi olla esittävä tai pelkistetty. Taiteilijat on sijoitettu siihen ryhmään, jossa heidän mitaleitaan oli 1960-luvulla eniten. Yhden valetun työn tekijät on sijoitettu toteutetun työnsä mukaan, vaikka laajemman tuotannon tarkastelu sisältäisi muitakin vaihtoehtoja.

Molemmilta sivuiltaan abstrakteja mitaleita valettiin 1960-luvulla yhdeksän eli 9,4 % koko tutkitusta määrästä. Lisäksi viiden mitalin toinen sivu oli abstrakti ja kaksi työtä oli kokeellisia. Toivo Jaatisen kolmen mitalin sarjatyö sekä yhden mitalin toinen puoli kuuluivat tähän ryhmään. Kimmo Pyykön ainoa 1960-luvulla toteutettu valumitali oli abstrakti.

Kokonaan esittäviä mitaleita valettiin hiukan yli puolet eli 48 (50,5 %). Näiden joukossa on pelkistettyjä töitä, mutta pelkistystä on vain sen verran, että mitalit säilyvät esittävinä. Taiteilijoita, joiden 1960-luvulla valetuista mitaleista suurin osa kuului tähän ryhmään olivat Raimo Heino, Heikki Häiväoja, Leila Hämäläinen, Timo Kara, Pekka Kontio, Armas Lähteenkorva, Heikki Nieminen, Kauko Räsänen, Terho Sakki, Viljo Savikurki, Nina Terno, Aimo Tukiainen ja Jussi Vikainen.

Pelkistettyjä töitä toteutettiin kaikkiaan 31 (32,6 %). Pelkistettyjen joukossa ovat esimerkiksi luonnon yksityiskohdasta siten abstrahoidut mitalit, että lähtökohta on havaittavissa ja tunnistettavissa. Enemmän pelkistettyjä kuin muita valumitaleita kuului 1960-luvulla Johan Finnen, Kari Juvan, Mauno Kiviojan, Markku Kitulan, Kullervo Leinosen, Laila Pullisen, Arvo Siikamäen, Ossi Somman ja Leena Turpeisen tuotantoon. Anja Juurikkalan toinen mitali oli esittävä ja toinen pelkistetty.

2.2 Abstraktit ja kokeelliset mitalit

1960-luvulla valetut abstraktit mitalit olivat Raimo Heinin *Paistaa se aurinko...*, Toivo Jaatisen *Genesis* -sarja, Markku Kitulan *Murros* sekä Kitulan ja Leena Turpeisen yhteistyö *Tumultus - Kesä -66*, Mauno Kiviojan *Mitali X*, Kimmo Pyykön *Bacchus* ja Kauko Räsänen *Via Salaria*. Näiden lisäksi Heinin *Gustaf Erik Eurénin* takasivu, Jaatisen *Panssareiden* etusivu, Kullervo Leinosen *Etnologin unen* (1967)

takasivu kuten Terho Sakin *Harakan pesän* ja Turpeisen *Maanjäristyksenkin* takasivut olivat abstrakteja. Kaksi kokeellista mitalia olivat Juvan *Per personae per omnibus* ja *Filosofin kivi*. Jaatisen ja Pyykön abstraktit mitalit edustavat kahta toisistaan erottuvaa abstraktin mitalitaiteen ryhmää.

Toivo Jaatisen *Genesis 1-3* on yhtenäinen sarja, jonka työt liittyvät toisiinsa Raamatun luomiskertomuksen tapahtumien kulun mukaan.²⁴ Mitalisarjalla on siten kirjallinen lähtökohta. Genesis -teokset ovat havainnollinen esimerkki myös mitalitaiteelle ominaisesta kertovuudesta. Teosten sisältö etenee ensimmäisessä mitalissa kuvatusta avaruuden yhtenäisestä, jäsentymättömästä alkutilasta pimeyden, autiuden ja tyhjyyden kautta valon luomiseen kolmannessa mitalissa (kuva 87). Ulkoisilta muodoiltaan Genesis -sarja rikkoo mitalitaiteen konventioita: teokset ovat epäsäännöllisiä, paksuja, korkeareliefisiä ja rosoisia. Genesis 3:een kuuluu myös kaksi pientä aukkoa, joissa maailmaan luotu valo todellistuu. Aukot ovat kontrasti sarjan keskimmäisen mitalin pimeydelle. Pintastruktuurin asteittainen tasoittuminen kohti sarjan viimeistä työtä on rinnakkainen ilmiö sisällön tapahtumille. Metakielen ominaisuudet yhdistävät mitalisarjan 1960-luvun informalismiin. Kokonaisuudella on myös ulottuvuus kuvanveistäjän työn allegoriana, mihin Jaatinen on viitannut huomauttamalla, että ihminen, taiteilija, voi kosketuksellaan pilata saven.²⁵

Kimmo Pyykön *Bacchus* on toisen tyyppinen kuin Jaatisen abstrakti mitalisarja, vaikka teosten metakielessä on yhtäläisyyksiä: molemmat ovat paksuja, korkeareliefisiä ja informalistisia. Elementeiltaan molemmat ovat osittain sulautuvia (kuvat 81 ja 82). Suurin ero liittyy sisältöön. Bacchuksessa ei ole osoitettavissa mitalitaiteelle ominaista kertovuutta tai konventioihin viittaavaa lähtökohtaa - Bacchus toimii pelkästään kuvanveiston keinoin ja painottuu materiaalilähtöiseksi - kuten Jaatisenkin työ, mutta kokonaan ei-esittävällä tasolla. Työn ominaisuudet ovat neutraaleja suhteessa työn nimeen. Bacchus on sisällöltään sillä tavoin abstrakti, että työ ei ole sidoksissa mihinkään itsensä ulkopuoliseen ja silloin sen tulkinta on suhteellista.²⁶ Tämän vuoksi Bacchus rikkoo ominaisuuksillaan perinteistä mitalikäsitystä enemmän kuin Genesis. Sen sijaan Bacchuksen sommitelurakenteesta hahmottuu leikkeen kaltainen alue, mikä on ollut vuosisatainen konventio mitalitaiteessa.

Muista 1960-luvulla valetuista mitaleista abstraktismiltaan saman tyyppisiä kuin Bacchus ovat mm. Markku Kitulan *Murros*, Mauno Kiviojan *Mitali X* ja Kauko Räsäsen *Via Salaria*. Raimo Heinon ja Terho Sakin mitaleiden sivuilla on edellisiä enemmän viitteitä itsensä ulkopuolelle - luontoon ja ihmisiin. Leena Turpeisen *Maanjäritys* ja *Kesä -66* -sivut sekä Markku Kitulan *Tumultus* -puoli²⁷ painottuvat luontolähtöiseen lyyrispohjaiseen informalismiin²⁸ ja kuuluvat sisällölläänkin ilmaisevaan ryhmään Jaatisen Genesis -sarjan kanssa (kuvat 88 ja 89). Turpeisen kontrastimuovailu on vuosimitalin kokonaisuutta kattava ominai-

24 Luku 1965.2 Toivo Jaatinen 2.2 Vapaa sarja.

25 Ibid.

26 Blatt, 1984, 341-342 sekä Taulukko 1, 96-97; Osborne 1979, 26.

27 Luku 1966. 4 Leena Turpeinen 4.1 Kontrasti ja synteesi; Luku 1965. 3 Markku Kitula, Tanssista polttopisteeseen.

28 Osborne 1981, 26.

suus.

Kari Juvan *Per personae per omnibus* (kuva 25) ja *Filosofin kivi* edustavat kokeellisina (kuvat 55 ja 56) ja esineellisinä minimalismia mitalitaiteessa, mutta eivät ole puhtaasti minimalistisia, sillä molemmissa on sisällöllisiä ominaisuuksia, joita minimalismiin ei juuri liity.²⁹

2.3 Kirjallisuudesta aiheensa saaneet mitalit

Ryhmän töissä ilmenee havainnollisimmin mitalitaiteen sidonnaisuus sanaan, vaikka vain yhdessä kirjallisesta lähtökohdasta muovailussa vapaassa työssä oli 1960-luvulla teksti. Valumitaleiden muovailijat liittivät mitalitaiteen kirjallisuutta muullakin tavalla kuin henkilömitalin takasivulla aiheenaan hyödyntävien taiteenlajien joukkoon. Kuvanveistäjät tarttuivat Raamatun, apokryfisten kirjoitusten ja tarinoiden lisäksi Kalevalaan, Seitsemään veljekseen ja Nummisuutareihin. Kirjallisuus eri muodoissaan säkein, lausein ja lainauksin oli esiintynyt varhaisemmassakin mitalitaiteessa, mutta sovitettuna tilatun työn tarkoitukseen. Mitalilla on ominaisuuksiensa vuoksi muusta kuvataiteesta poikkeavat edellytykset kirjallisuuden temaattiseen hyödyntämiseen. Aiheen antaneesta kirjasta muodostuu tulkinnan väline mitalille, mutta toisaalta kirjallinen mitali säilyttää taiteenlajin konventioita helpommin kuin muuttaa niitä. Kirjallisuusaiheisia mitaleita valettiin 1960-luvulla 14 (14,7 %).

Heikki Häiväojan *Kalevalaseura* -plaketti oli ainoa tilaustyö kirjallisuuteen liittyvien teosten joukossa. Geometrisesti pelkistetty kuvaus Kalevalan kaadetusta tammesta ja taivaan valoista antaa huomionosoitusplaketin saajalle symbolisen merkityksen vaikeuksien voittajana. Kalevalainen lähtökohta oli myös Viljo Savikurjen *Kilpalaulanta*- mitalilla. Kansalliskirjallisuuteemme yhdistyvät *Seitsemän veljestä* ja Nummisuutarit -aiheinen *Sopiva esine* -teokset.³⁰ Muut ryhmän mitalit olivat jo esitelty Toivo Jaatisen *Genesis* -sarja sekä hänen *Nooa* -työnsä, Raimo Heinon tarustoiheinen *Pan*, Armas Lähteenkorvan molemmat valutyöt *P. Martti* ja *P.Y.* sekä Jussi Vikaisen *Susanna*³¹ ja Ossi Somman *Yövärtio*. Kirjalliset aiheet edellyttävät usein kokonaan avautuakseen tarinan tuntemista.

Kilpalaulannalla on liittymäkohta taiteilijana olemista käsitteleviin mitaleihin. *Seitsemän veljestä* (kuvat 90 ja 91) sisältää Aleksis Kiven romaanista kosimiskohtauksen, joka saa yhteiskunnallista merkitystä. Männistön muorin Venlan kieltäytymisen ja ivan jälkeen veljekset havaitsivat todellisen tilansa ja vetäytyivät oppimaan ja kehittämään itseään. Lopulta heistä tuli yhteiskuntakelpoisia ja arvostettuja kansalaisia. Savikurjen mitaliin sisältyvä kehitysoptimismi ei näy suoraan muovailussa, joka painottuu hahmojen asentojen luomaan huumoriin, vaan yhdistyy mitaliin romaanin tematiikan avulla. Huumorin osuus näkyy myös *Sopivan esineen* figuurien pelkistetyssä vaateuksessa ja ilmeissä.

Toivo Jaatisen *Genesis* -sarjan ja Nooan lisäksi hengelliseen kirjallisuuteen

29 Sanqvist, 1988, 17.

30 Luku 1965. 6 Viljo Savikurki 6.1 Kilpailuluonnokset ja kirjalliset aiheet.

31 Luku 1970. 2 Jussi Vikainen, Susanna ja kylpijä.

liittyvät Armas Lähteenkorvan 1960-luvulla valetut pyhimyslegenda-aiheiset mitalit sekä Ossi Somman Yövärtio ja Jussi Vikaisen *Susanna* (kuvat 92 ja 93). Somman Yövärtio sisältää piilevän moitteen niille, jotka eivät jaksaneet valvoa. Lähteenkorvan ja Vikaisen töiden pohjimmainen sisältö on hyvän voitto pahasta.

Jussi Vikaisen *Susanna* monikerroksisena teoksena sisältää uskonnollista aihettaan enemmän. Mitalin reunan yli kurkistavat miesfiguurit luovat teokseen huumorin, joka jatkuu reverssillä hahmojen kiipeilevissä asennoissa. Ilmaisussa on hyödynnetty reunaa muovailun lisätilana, huumorin välineenä ja sisältöön liittyvänä tekijänä. Näiden yhteisvaikutus jää katsojalta syvimmillään tavoittamatta ellei tarina *Susannasta* ole tuttu. Tarinassa oikeudenmukaisuus perii lopulta voiton, mutta naisen asema syyttömänä ei olisi paljastunut pelkän miehisen yhteiskuntajärjestyksen voimalla, vaan ulkopuolista - Danielin ja Pyhän hengen apua tarvittiin. Mitalin humoristinen piirre jättää naisen asemaan liittyvän sisällön osan varjoonsa ja korostaa kuvauksena ihmisen tirkistelyluonnetta.

Raimo Heinon *Pan* huiluattribuutteineen painottuu kuvaukseksi, vaikka mitalin aiheena olleessa tarinassa ruokohuiluksi muuttuvaa nymfiä voi pitää konnotatiivisena viittauksena naisen asemaan.³²

2.4 Naiskuvat

Suurin yhtenäinen ryhmä 1960-luvulla valettujen mitaleiden joukossa olivat naiskuvat, joita oli 26 (27,4 %). Useille ryhmän mitaleille on ominaista, että nainen tulee esiin jonkin asian kautta kuten Raimo Heinon *Sam Vanni* -muotokuvamitalin reverssillä mallina.

Naisfiguurin avulla voitiin kuvata eri elämän alueisiin liittyviä sisältöjä, vaikka naisella ei ollut monessa mitalissa sinänsä symbolista merkitystä. Nainen tuli luonnehditukseksi äitinä, elämäntoverina ja kumppanina sekä mallina ja välittäjänä. Nainen esiintyi myös kuvauskohteena.

Toteutetut äitiäiheiset mitalit kertovat naisen osasta synnyttäjänä, hoivaajana ja kärsijänä. Kauko Räsänen *Maternité* ja *Mater Mare* -mitaleissa on teemana synnyttäjä-äiti. *Maternité*ssä äitiys korostuu yksilöllisenä olotilana, joka edellyttää ympäristöltä erityistä suhtautumista, pysähtymistä. Teoksessa oleva käden seisasento viestii tämän yksiselitteisesti. Mitalin muoto naisvartalon tosiasiallisena kuvauksena edestä ja takaa ei sinänsä tuo teemaan lisäsyvyyttä. Työssä on esineellisyyden vivahde, mikä on todennäköisesti seuraus siitä, että ensimmäisen version materiaali oli muovitettu puukappale.³³

Mater Maressa äitiyden teema laajenee metafyyksiseksi elämän synnyn ja alkulähteen tulkiksi. Etusivun naisfiguuri on symbolinen Äiti Meri (kuvat 94 ja 95). Nainen välittää mitalissa taiteilijan näkemyksen merestä elämän alkuna. Reverssin ilmaisu liittyy työn luonnon yksityiskohdasta abstrahoitujen teosten ryhmään - sivun positiiviset ja negatiiviset pyörylät harjannemaisten elementtien välissä ovat kuin auringon välke meren pinnalla.

32 Luku 1965. 1 Raimo Heino 1.1 Kilpailulähtöiset mitalit.

33 Luku 1964. 2 Kauko Räsänen 2.2 Vapaat mitalit.

Kauko Räsänen *Möhkö* painottuu kuvaukseksi ja materiaalikoekeluksi.

Hoivaava äiti esiintyy Heikki Niemisen *Telle* -mitalin takasivun lintuemon tulkitsemana.³⁴ Viljo Savikurjen teoksissa on kolme tähän ryhmään liittyvää äitiaihetta. Humoristisia ovat tyttärensä kosijoista kiinnostunut Männistön muori *Seitsemässä veljeksessä* sekä ravintoa hankkiva, juokseva naishahmo *Särpimelle* -työssä. *Äitini* on tyypiltään henkilömitali, johon on todellisella lämmöllä kuvattu taiteilijan lapsuusmuiston äiti. Lapsuusmuistoon liittyy myös *Paimenidyllin* naishahmo (kuvat 96 ja 97).³⁵ Nina TERNON *Musta madonna* on hoivaava, mutta kärsivä äiti (kuva 98).³⁶ TERNON pietä-kuvatradition keinoin muovailema työ tulkitsee äidin näkökulmasta 1960-luvulla vallinneen Biafran nälänhätään liittyneen tilanteen. Teksti FOOD FOR EVERY MAN korostaa yhteiskuntaa kohtaan suunnattua selkeää kritiikkiä.

Kahdessa viimeksi käsitellyssä mitalissa metakielen ominaisuudet ja sisältö tukevat toisiaan kiinteästi. Savikurjen pelkistetyt, sileät ja suurehkot, osittain sulautuvat elementit ja vaalea patina luovat teokseen lämmön, joka viestii taiteilijan tarkoittamalla tavalla. Vastaavasti TERNON teoksen rosoiset, ohuet elementit, valittu kuvaustapa ja käytetty materiaali tehostavat sisältöä.

Arvo Siikamäen *Naisen elämää* sivuaa sisällöltään myös hoivaavaa äitikuva. Mitali on liitettävissä taiteilijan tarkoituksellisen tulkinnanvaraisen muovailun perusteella myös yhteiskunnalliseen tematiikkaan³⁷ (kuvat 47 ja 48).

Markku Kitulan *Tasa-arvoisiksi* -mitalissa nainen on elämäntoveri kuten Siikamäen *Naisen elämää* -työssäkin. Kitulan teoksen nimen sijamuoto osoittaa taiteilijan halunneen painottaa sisältöä yhteiskunnalliseksi mielipiteen ilmaukseksi. Ilmaisun ominaisuuksilla taiteilija on viitannut naiselliseen pehmeeseen ja suuntaan, josta tasa-arvo hänen mielestään puuttuu. Averssin naishahmon muovailun elementit ovat enimmäkseen suuria, sileästruktuurista ja positiivisia. Takasivun miesfiguurissa on negatiivisia kohtia ja rosoisuutta enemmän (kuvat 99 ja 100).

Kullervo Leinosen *Pieni surrealistinen perhe* välittää turvallisen perheen ja toveruuden kuvan, josta figuurien tarkoituksellinen naivismi ja sijoittelu osaksi ylösalaisin tekevät surrealistisen. Naishahmo yhdistää sommittelun ja tematiikan kokonaisuudeksi (kuvat 101 ja 102).

Naisfiguuri välittää Mauno Kiviojan *Vilu - Auringonpalvoja* -mitalissa asennolla ja olemuksellaan kuvan ihmisen vilun ja lämmön tuntemuksista. Kari Juvan *Filosofin kiven* naishahmo on rauhallisen mietiskelyn merkityksen välittäjä, vaikka piirretty figuuri on ennen kaikkea kuvaus kuten *Ystävälleni* -mitalinkin viitteellinen naishahmo. *Muusan* kasvot Juvan teoksen etusivulla viestivät takasivun taiteilijan innoituksen lähteestä. Mitali liittyy myös taiteilijana olemisen tematiikkaan. Leila Hämäläisen *Picasso - La femme* välittää Picasson naiskuvan.

Heikki Niemisen *Tapiolan Kamerakerho* -työn naishahmo on malli ja kuvaus. Kuvaus on Jussi Vikaisen *Kylpijäkin*.

34 Luku 1965. 5 Heikki Nieminen, Tellestä Tapiolan Kamerakerhoon.

35 Luku 1965. 6 Viljo Savikurki 6.1 Kilpailuluonnokset ja kirjalliset aiheet sekä 6.3 Lapsuusmuistot.

36 Luku 1969. 2 Nina Terno, Musta madonna.

37 Luku 1968. 3 Arvo Siikamäki, Naisen elämää.

2.5 Työ, harrastukset ja ihmisen ulottuvuudet

Työtä ja harrastuksia kuvaavien mitaleiden joukossa oli 1960-luvulla eniten eri taiteenaloihin liittyviä teoksia osittain siksi, että ryhmässä on taiteilijoiden toteuttamia vapaita henkilömitaleita toisista taiteilijoista. Takasivuilla esiintyvät esimerkiksi veistos, piirustusluokka ja malli, grafiikan prässi, maisema ja poro tai pelkkä maisema. Tämän tyyppiset mitalit painottuivat sisällöltään konventionaalisia ominaisuuksia vahvistaviksi, koska reverssien luonnehdintojen oli vastattava etusivun henkilökuvaa. Ryhmässä on myös urheilu-, maatalous- ja kalastusaiheisia mitaleita. Etnologia, sirkustaide ja sumopaini olivat edustettuina partioliikkeen ja ratsastuksen, härkätaistelun, tanssin, tanhun, laulun ja mitalitaiteen ohella. Avaruusaiheiset mitalit kuvasivat ihmisen ulottuvuuksia 1960-luvulla ja joissakin teoksissa käsiteltiin aikaa joko suoraan tai symbolisesti.

Työhön liittyivät Raimo Heinon henkilömitaleista seuraavat: *Dante*, *Dan Andersson*, *Heikki Konttinen*, *Sam Vanni*, *Pentti Kaskipuro*, *Gustaf Erik Eurén* ja *Urho Kekkonen* sekä henkilömitalityyppinen *Sirkus* (1970). Viljo Savikurjen teoksia ryhmässä olivat *Yrjö Kokko*, *Taneli Kuusisto* (1966) ja *Paimenidylli*. Terho Sakin *Kalastajan* voi yhdistää harrastukseen tai työhön. Työ oli läsnä Leila Hämäläisen *Corridassa*, Timo Karan *Väinö Ollikaisessa*, Markku Kitulan *Sumassa*, Kullervo Leinosen *Etnologin unessa* ja Leena Turpeisen *Elojuhlassa*.

Timo Kara on kuvannut työaiheisessa *Väinö Ollikainen* -mitalissa takasivulla metallinvalajan ammattivälineistöä kahdelta suunnalta samanaikaisesti, ylhäältä ja sivulta, jolloin reverssin kokonaisvaikutelma lähenee abstraktia etenkin koska esineet eivät kuulu kaikkein tavallisimpiin työkaluihin. Teos liittyy sisällöltään myös mitalitaiteeseen (kuvat 63 ja 64).³⁸ Markku Kitulan *Suma* on tukkisuman kuvaus, joka on ilmaisultaan esittävästä yksityiskohdasta abstrahoitu.

2.5.1 Mitalitaide

Mitalitaiteeseen, kuten useimpiin sisällöllisiin teemoihin, liittyvät mitalit voivat olla sekä työhön että harrastuksiin liittyviä. 1960-luvulla syntyi kuusi (6,3 %) mitalitaideaiheista työtä. Näistä Terho Sakin *Harakan pesä eli keräilijän kätkö* -teoksen etusivun vertauskuva - pyöreähkö kohouma koho-uurto -viivojen ympäröimänä - kuuluu uuteen, mitalitaiteessa käyttöön hyväksytyyn pelkistettyyn symboliikkaan (kuva 72). Kuvio on lähtökohdiltaan pesä, joka on pelkistetty, mutta tunnistettava ja sisältää keräämisen, itsellään pitämisen ja kätkemisen merkitykset.

Pekka Kontion lyöty *Suomen Numismaattinen Yhdistys 50 vuotta* -mitalin (1964, L, kuvat 103 ja 104) ja Nina Ternon *Hjalmar Tallqvist* -mitalin takasivun symboliikka kuuluvat samaan uuteen ilmaisukieleen (1971, V) (kuva 105). Lähellä näitä ovat myös Johan Finnen *Talismaanin* etusivun ilmaisun ominaisuudet (kuva 67). Heikki Niemisen *Aarne Laitakari* -mitalin reverssin sommittelussa on samoja piirteitä, mutta sommittelun elementit - mitalit - ovat esittävydessään helpom-

---

38 Luku 1969. 1 Timo Kara, Väinö Ollikainen

min tunnistettavissa (kuva 80). Symboliikka on saanut alkunsa numismatiikan piiristä, jonka kehittymiselle rahakätköjen ja -löytöjen merkitys on ollut keskeinen.

Mitalitaiteen alkulähteisiin viittaa Anja Juurikkalan *Suomen Taideakatemian koulu* sekä sommittelurakenteensa että kuvauskohteensa - roomalaisen rahan kaltaisen profiilin - keinoin (kuvat 106 ja 107).³⁹ Kari Juvan näyttelymitali *Itävalta - Ruotsi - Suomi* sekä Toivo Jaatisen *Panssarit* kuuluvat samaan ryhmään. Jaatisen työ enemmän tekstinsä SUOMEN/MITALITAITEEN/KILTA/ ***/ENSIMMÄINEN/VUOSIMITALI/ MCMLXV kuin abstraktin, vaikkakin säteittäisen sommitelmansa perusteella.⁴⁰

2.5.2 Aika ja avaruus

Aika- ja avaruussaiheisia mitaleita valettiin 1960-luvulla kahdeksan (8,4 %). Aimo Tukiainen kaikki kolme tutkittua mitalia *Pesä I*, *Pesä II* ja *Kultatuoli* liittyvät sisällöltään aikaan.⁴¹ *Pesä I* on luonnon lähtökohdasta abstrahoitu, säteittäinen sommitelma ja ajan sekä luonnontapahtumien syklisen kiertokulun tulkki (kuva 108). *Pesä II* täydentää kokonaisuutta konkreettisemmalla luontoon liittyvällä kuvauksella. Kultatuoli yhdistyy suuremmin ihmisen elämään, mutta on sommitelmaltaan säteittäinen kuten *Pesä*-mitalitkin. Sommitelmarakenne on muodostunut symboliksi Tukiaisen mitaleissa.

Ossi Somma ja Kari Juva toteuttivat ryhmään kuuluvia mitaleita. Somman syövytystyö *Tempus fugit* esittää kaksi erilaista aikaa teoksen sivuilla.⁴² Samoin tekee Juva sarjamilaleissaan *Aika ja aika I* ja *Aika ja aika II*. Juvan työt liittyvät ihmisen orgaaniseen solujen alkuhistoriaan sekä luolamaalausten alkuhärkien kauteen ja avaruusaikaan. Kaksi viimeksi mainittua ovat saman mitalin sivuilla. Sommalla ja Juvalla on myös kokonaan avaruussaiheinen mitali: Somma muovaili *Alfa ja Omega* -teoksen ja Juvan työ oli *Ensimmäinen askel kuussa*⁴³ (kuvat 109 ja 110). Avaruusteemat kertovat 1960-luvulla vallinneesta kiinnostuksesta maapallon ulkopuolisiin ulottuvuuksiin. Molemmissa on sisältönä kuvitteellinen kuussa käynti ja siten ne jatkavat omalla tavallaan metallisen historiankirjoituksen perinnettä, vaikka kumpikaan ei voinut esittää asiatietoa, koska kuussa ei oltu muovailuajankohtana vuonna 1968 vielä käyty.

2.5.3 Taiteilijana olemiseen liittyvät mitalit

Taiteilijana olemisesta kertoivat valetuissa mitaleissaan 1960-luvulla Toivo Jaatinen, Kari Juva, Laila Pullinen ja Viljo Savikurki. Ryhmään kuului yhdeksän

39 Luku 1964. 1 Anja Juurikkala, Suomen Taideakatemian koulusta ihmisoikeuksiin.

40 Luku 1965. 2 Toivo Jaatinen 2.1 Vuosimitaliehdotukset.

41 Luku 1961. 1 Aimo Tukiainen, Pesät ja kultatuoli.

42 Luku 1968. 4 Ossi Somma, Ajan kulumisesta yövartioon.

43 Ibid.; Luku 1968. 1 Kari Juva 1.1 Kaiverretut työt ja 1.2.1 Veistetyt uurteet.

mitalia (9,4 %). Toivo Jaatisen *Genesis 1-3* -sarjan teokset liittyvät myös taiteilijan työhön. Viljo Savikurki muovaili ryhmän mitaleista kolme. Kirjallisuudesta aiheensa saaneen *Kilpalaulannan* lisäksi *Siivetön Pegasus* ja *Järvi ja metsä* ovat taiteilijan tuntojen tulkkeja. Kari Juvan *Muusalla* sekä *Ruma mies ja kultakala* -teoksella on yhteys ryhmän aiheeseen ja samoin Laila Pullisen *Mika Waltari* -työllä.

Viljo Savikurjen pintastruktuuriltaan rosoinen ja henkilömitalityyppinen *Kilpalaulanta* kuvaa Kalevalan kohtauksen, jossa Väinämöinen laulaa Joukahaisen suohon. Mitalin averssilla on naishahmo - Aino. Taiteilija on itse esittänyt mitalin olevan aikansa taide-elämän ilmiöiden kritiikkiä, sillä hänestä taiteessa menestyi se, joka piti eniten ääntä. Taiteesta muodostuu kilpalaulannan kohde. *Siivetön Pegasus* sekä *Järvi ja metsä* ovat saman mitalin versioita, joiden yksityiskohdissa on eroja (kuvat 111 ja 112 sekä 113 ja 114). Nämä saavat symbolisen merkityksen ja varhaisempi *Siivetön Pegasus* ilmaisee uralleen ryhtyvän taiteilijan epävarmuutta valintansa oikeudesta. Myöhemmin toteutettu *Järvi ja metsä* osoittaa varmuuden löytyneen. *Järvi ja metsä* -teoksen lopullinen tekstikin JÄRVI JA METSÄ on uurteiltaan selvä ja selkeä. Mitalit ovat sisällöltään Savikurjen henkilökohtaisten ratkaisujen pohdintoja, vaikka konkreettinen lähtökohta on ollut muistikuva.⁴⁴

Kari Juvan *Muusa* osoittaa olemassaolollaan taiteilijan tarvitsevan itsensä ulkopuolista vuorovaikutusta työssään. Omakuvamitali *Ruma mies ja kultakala* painottuu kuvaukseksi, mutta sisältää averssin ja reverssin vastakkaisuudessa taiteilijan pyrkimysten suunnan ja tuntojen välisen ristiriidan enemmän sanallisella kuin muovailullisella tasolla, sillä elementit ovat rosoisia molemmin puolin.⁴⁵ Laila Pullisen *Mika Waltari* - mitalin menneisyyteen ja muovailuhetken nykyisyyteen liittyvä aihe tulkitsee taiteilijan työssä läsnä olevan kontinuiteetin vuorotellen rosoisin ja silein elementein. Teksti NEC UMBRE TERRENT viittaa menneisyyteen, jonka hyväksyminen näyttäytyy taiteilijantyön edellytyksenä.⁴⁶

2.6 Ihmisoikeudet ja tasa-arvo

Pieneen mitaliryhmään kuuluu kahdeksan 1960-luvulla valettua työtä (8,4 %). Naiskuvista Markku Kitulan *Tasa-arvoisiksi*, Nina Ternon *Musta madonna* ja Jussi Vikaisen *Susanna* käsittelevät myös ihmisoikeuden ja tasa-arvon aiheita. Näiden lisäksi Anja Juurikkalan *Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969* ja Leila Hämäläisen *Ihmisoikeudet* liittyvät sisällöltään ryhmän teoksiin. Kari Juvan *Yksilö ja yhteisö* sekä *Droits de l'homme* ja Leena Turpeisen *Hiljainen mielenosoitus* kosketelevat myös ihmisoikeus - ja tasa-arvotemoja.

Ryhmän mitaleista viisi on syntynyt ehdotuksina Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun. Nämä ovat Hämäläisen, Juurikkalan, Juvan ja Kitulan työt. Aihepiiri oli vaihtoehtoinen, mutta ilmeisen ajankohtainen ja toteut-

44 Luku 1965. 6 Viljo Savikurki 6.1 Kilpailuluonnokset ja kirjalliset aiheet sekä 6.3 Lapsuusmuistot.

45 Luku 1968. 1 Kari Juva 1.1 Kaiverretut työt.

46 Luku 1968. 2 Laila Pullinen, Mika Waltari.

tamiskelpoinen. Killan kanssa yhteistyössä teoksista valmistui kolme.⁴⁷

Leila Hämäläisen, Anja Juurikkalan ja Nina Ternon mitaleissa symbolin kaltaiseksi ilmaisukeinoksi muodostuvat mustan rodun piirteet, joilla jokainen taiteilija kertoo teoksensa sisällön ja osoittaa epäkohtien suunnan. Hämäläisen mitalissa piirre näkyy molemmilla puolilla (kuvat 115 ja 116)⁴⁸ ja Juurikkalan mitalissa selvemmin etusivulla (kuvat 117 ja 118).⁴⁹ Ternon työn temaattinen yhteys Biafraan täydentää kokonaisuuden.

Kari Juvan *Yksilö ja yhteisö* esittää massiivisin, veistoksenomaisin muodoin jokaiselle ihmiselle kuuluvan oikeuden olla yksilö ja olla yhteisön jäsen (kuvat 119 ja 120).

---

47 SMK:n palkintolautakunta 2. ja 3.4.1969 § 1-9. SMKA.

48 Luku 1967. 2 Leila Hämäläinen 2.2 Vastakohdat.

49 Luku 1964. 1 Anja Juurikkala, Suomen Taideakatemian koulusta ihmisoikeuksiin.

KONTEKSTI

1 Taiteilijat, mitalit ja tilaajat

1.1 Taiteilijat

1960-luvulla valettuja mitaleita muovailleista 25 taiteilijasta viisi oli toteuttanut aikaisemmin lyötyjä mitaleita (liite 1 ja taulukko 3). He olivat *Armas Lähteenkorva*, *Kauko Räsänen*, *Viljo Savikurki*, *Aimo Tukiainen* ja *Jussi Vikainen*. Vain Lähteenkorvalla ja Räsäsellä oli valettu mitali tai plaketti tuotannossaan aiemmin. Savikurki, Tukiainen ja Vikainen muovailivat ensimmäisen valetun työnsä vasta 1960-luvulla. Mitalitaiteilijana Vikainen oli toiminut heistä kauimmin ja Tukiainenkin seuraavalta vuosikymmeneltä, 1940-luvulta lähtien sekä Savikurki, Räsänen ja Lähteenkorva 1950-luvulta alkaen. Aiemmin alalla työskennelleet toteuttivat tutkituista valumitaleista 24 eli noin neljänneksen (25,3 %). Kaikkiaan 1960-luvulla mitaleita, joko lyötyjä tai valettuja, teki kerättyjen tietojen mukaan 52 henkilöä (mitaliluettelo 1).

Tutkituista 1960-luvulla aloittaneista 20 taiteilijasta valetun mitalin muovailivat ensiksi *Leila Hämäläinen*, *Anja Juurikkala*, *Kari Juva*, *Timo Kara*, *Markku Kitula*, *Mauno Kivioja*, *Kullervo Leinonen*, *Heikki Nieminen*, *Laila Pullinen*, *Kimmo Pyykkö*, *Arvo Siikamäki*, *Ossi Somma* ja *Leena Turpeinen* eli 13 taiteilijaa. Muiden tuotantoon valmistui ensin lyöty mitali eli jokin yhteisö oli tilannut heiltä lyödyn mitalin ja he olivat jo saaneet roolin mitalitaiteen kentässä taiteilijoina ja heillä oli tietoa alasta ennen kuin he ryhtyivät muovailemaan valettuja mitaleita.¹ Valetun mitalin muovailijoina pysyttelivät 1960-luvulla Juurikkala, Kara, Kitula, Leinonen, Pullinen, Siikamäki, Somma ja Turpeinen. Uusista mitalitaiteilijoista *Johan Finne*, *Raimo Heino*, *Heikki Häivöja*, *Toivo Jaatinen*, *Pekka Kontio*, *Terho Sakki* ja *Nina Terno* olivat tehneet lyödyn tilaustyön ennen valetun mitalin toteuttamista.

---

1 Davies 1991, 70-98 ja 217-221; Zolberg 1993, 110.

TAULUKKO 3 1960-luvulla valettuja mitaleita toteuttaneet taiteilijat

V = valettu mitali ensin 1960-luvulla

L = lyöty mitali ensin 1960-luvulla

K = ensimmäinen 1960-luvulla valettu mitali yhteistyössä Killan kanssa

<i>Uudet mitalitaitelijat</i>	V	L	<i>Aiemmin mitaleita muovailleet</i>	V	L
Finne, Johan K	L		Lähteenkorva, Armas	K	
Heino, Raimo	L		Räsänen, Kauko		L
Häiväoja, Heikki	L		Savikurki, Viljo		L
Hämäläinen (Hietala), Leila	V, K		Tukiainen, Aimo		L
Jaatinen, Toivo K	L		Vikainen, Jussi	K	L
Juurikkala, Anja	V				
Juva, Kari	V, K				
Kara, Timo	V				
Kitula, Markku	V, K				
Kivioja, Mauno	V, K				
Kontio, Pekka		L			
Leinonen, Kullervo	V, K				
Nieminen, Heikki	V, K				
Pullinen, Laila	V				
Pyykkö, Kimmo	V, K				
Sakki, Terho	K	L			
Siikamäki, Arvo	V, K				
Somma, Ossi	V				
Terno, Nina		L			
Turpeinen, Leena	V, K				

Uuden 20 taiteilijan määrä valettujen mitaleiden tekijöinä oloissamme oli huomattava. 1960-luvulla koko ryhmästä vain yhden valumitalin tekivät Johan Finne, Heikki Häiväoja, Timo Kara, Laila Pullinen, Kimmo Pyykkö ja Arvo Siikamäki. Kaikkien muiden paitsi Finnen tekemiä mitaleita on valmistunut myöhemminkin eli mitalit säilyttivät paikkansa kuvanveistäjien tuotannossa. Koko 25 taiteilijan ryhmästä Johan Finnen lisäksi vain Kullervo Leinonen ei ole muovailut mitaleita myöhemmin. Leinosen 1960-luvulla toteuttamat valetut teokset jäivät tiettävästi hänen ainoiksi mitalitöikseen.

Valetun mitalin tekijöistä ensimmäisen mitalityönsä toteuttivat Suomen Mitalitaitteen Killan - yhteisön - vuosimitalikilpailuehdotuksena Toivo Jaatinen, Leila Hämäläinen, Markku Kitula, Mauno Kivioja, Kullervo Leinonen, Kimmo Pyykkö, Viljo Savikurki, Arvo Siikamäki, Leena Turpeinen ja Jussi Vikainen. Ilmeisesti Killan kilpailu antoi heille virikkeen ryhtyä kokeilemaan valetun mitalin muovailua. Killan ansiomitalista järjestetyn kutsukilpailun tuloksena syntyivät Terho Sakin ja Johan Finnen valetut mitalit.² Raimo Heino, Anja Juurikkala, Kari Juva, Timo Kara, Armas Lähteenkorva, Laila Pullinen, Ossi Somma, Nina Terno ja Aimo Tukiainen toteuttivat ensin valetun mitalin vapaana työnä.³ Heikki Häiväojalta, Pekka Kontiolta ja Kauko Räsäseltä oli tilattu valettu mitali

2 SMK:n palkintolautakunta sekä hallitus 1965-1970. SMKA.

3 Materiaaliosan alaluvut.

enemmän kuin he tekivät vapaita valettuja mitaleita. Heikki Niemiseltä tilattu Aarne Laitakari -mitali ja Killan valutarjouskokeiluksi syntynyt Telle olivat melko samanaikaisia töitä, mutta Nieminen ajoitti valutarjouskokeilun varhaisemmaksi.⁴ Molempien mitaleiden taustalla oli yhteisö.

Kokonaan muiden kuin Suomen Mitalitaiteen Killan tilaamia tai vapaita valettuja mitaleita toteutti 1960-luvulla kahdeksan taiteilijaa: Heikki Häiväoja, Timo Kara, Pekka Kontio, Armas Lähteenkorva, Laila Pullinen, Ossi Somma, Nina Terno ja Aimo Tukiainen. Kaikilla muilla 17 taiteilijalla oli jokin yhteistyö Killan kanssa.

Taiteilijat, jotka olivat mukana Suomen Mitalitaiteen Killan perustamisen alkuvaiheessa olivat Johan Finne, Eila Hiltunen, Pekka Kontio, Nina Terno ja Aimo Tukiainen.⁵ Vuosimitalikilpailuehdotuksia heillä ei ole, mutta jokainen toteutti lyödyn mitalin yhteistyössä Killan kanssa. Perustajajäseniä olivat lisäksi Raimo Heino, Heikki Nieminen, Kauko Räsänen, Terho Sakki, Viljo Savikurki, Ossi Somma ja Jussi Vikainen.⁶

Uuden taiteilijapolven aktiivisuus näkyy myös osallistumisena mitalitaiteen yhdistystoimintaan. Tutkitusta ryhmästä lähes puolet, 12 taiteilijaa, oli mukana Suomen Mitalitaiteen Killan hallituksessa ja palkintolautakunnassa ja tulivat siten osallisiksi mitalitaidetta varten luodun sosiaalisen verkoston toiminnasta⁷ (taulukko 4). Aiemmin mitaleita, joko valettuja tai lyötyjä, toteuttaneita heistä oli vain kaksi: Eila Hiltunen ja Kauko Räsänen. Hiltunen luopui jäsenyydestä melko

TAULUKKO 4 Suomen Mitalitaiteen Killan hallituksen ja palkintolautakunnan jäsenet 1965-1970

x = Suomen Kuvanveistäjäliiton nimeämä edustaja
z = sihteeri, jolla äänioikeus
o = sihteeri, jolla ei äänioikeutta

<i>Vuosi</i>	<i>Taiteilijajäsen</i>	<i>Maallikkojäsen</i>
1965	Kontio, Pekka Nieminen, Heikki x Sakki, Terho x	Miettinen, Jorma K. pj. Salmi, Martti Törmälä, Edwin Voionmaa, Jouko z
1966	Finne, Johan Hiltunen, Eila x Jaatinen, Toivo x Räsänen, Kauko	Miettinen, Jorma K. pj. Salmi, Martti Voionmaa, Jouko Nykänen, Anja o
1967	Heino, Raimo x Kontinen, Heikki x Räsänen, Kauko	Miettinen, Jorma K. pj. Törmälä, Edwin Voionmaa, Jouko Nykänen, Anja o

4 Heikki Niemisen tiedonannot 7.6. ja 26.9.1989.

5 SMK:n vuosikertomus 1965. SMKA; Jorma K. Miettisen kirje L. Passille 1.10.1981. LPA; Myös Luku 1 Suomen Mitalitaiteen Kilta 1.1 Perustaminen.

6 SMK:n luettelo perustajajäsenistä. SMKA.

7 Zolberg 1993, 8-11 ja 59-60.

TAULUKKO 4 (jatkuu)

<i>Vuosi</i>	<i>Taiteilijajäsen</i>	<i>Maallikkojäsen</i>
1968	Juva, Kari x Virolainen, Heikki x Räsänen, Kauko Terno, Nina	Miettinen, Jorma K. pj Törmälä, Edwin Voionmaa, Jouko Nykänen, Anja o
1969	Räsänen, Kauko Siikamäki, Arvo x Weckström, Marjatta x Terno, Nina	Miettinen, Jorma K. pj. Salmi, Martti Törmälä, Edwin Voionmaa, Jouko z
1970	Hietala, Leila x Kivijärvi, Harry x Häiväoja, Heikki Räsänen, Kauko	Törmälä, Edwin pj. Salmi, Martti Voionmaa, Jouko Kallio, Mikko Vahanen, Veli-Pekka o

pian. 1960-luvulla valettuja mitaleita toteuttaneista taiteilijoista osallistui Killan hallitukseen jo mainitun Räsäsen lisäksi Finne, Heino, Häiväoja, Hämäläinen, Jaatinen, Juva, Kontio, Nieminen, Sakki, Siikamäki ja Terno.⁸ Heistä kaikki Räsästä lukuun ottamatta olivat mitalitaiteilijoina uusia.

Killan toiminta on todennäköisesti innostanut taiteilijoita kokeilemaan valettujen mitaleiden muovailua. Toimintaan aktiivisesti osallistuneet 12 kuvanveistäjää toteuttivat runsaat puolet eli 51 koko vuosikymmenen valumitaleista, vaikka jokaisen mainitun taiteilijan valetuilla mitaleilla ei olekaan yhtymäkohtia Killan tuotantoon.

1.2 Mitalit tilaajaryhmittäin

1960-luvulla tutkittujen mitaleiden tilaajia olivat Helsingin kaupunki, Hämeenlinnan kaupunki, Kalevalaseura, NMKY:n partiolippukunta Katajaiset, Suomen Mitalitaiteen Kilta, Suomen Numismaattinen Yhdistys ja Tapiolan Kamerakerho.⁹ Suomen Mitalitaiteen Kilta tilasi kaksi mitalia ja oli yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa yhdessä mitalitilauksessa. Muut yhteisöt tilasivat kukin yhden mitalin, jotka olivat *Helsingin kaupungin urheilumitali*, *Kalevalaseura -plaketti*, *Katajaiset*, *Aarne Laitakari* ja *Tapiolan Kamerakerho*. Killan ja Hämeenlinnan kaupungin yhteistyö oli *Gustaf Erik Eurén* ja Killan omat tilausmitalit olivat *Itävalta - Ruotsi - Suomi -näyttelymitali* ja *Urho Kekkonen*.

8 SMK:n hallitus, työvaliokunta ja palkintolautakunta 1965-1970. SMKA.

9 Luku 1964. 2 Kauko Räsänen 2.1 Tilaustyö ja kilpailutyö; Luku 1965. 1 Raimo Heino 1.2. Tilaustyö Gustaf Erik Eurén ja 1.3 Henkilömitalit; Luku 1966. 1 Heikki Häiväoja, Kalevalaseura; Luku 1967. Pekka Kontio, Kontiosta naamioon; Luku 1968. 1 Kari Juva 1.2.2 Veistetyt uurteet; Luku 1965.5 Heikki Nieminen, Tellestä Tapiolan Kamerakerhoon.

Suomen Mitalitaiteen Kilta on katsottu tilaajaksi myös vuosimitalien ja ansiomitalin yhteydessä, koska yhdistysjulistii kilpailun ja toteutti valetun mitalin tulosten pohjalta. Tällöin Killan mitaleita oli 1960-luvulla kaikkiaan kymmenen sekä yhteistyö Hämeenlinnan kaupungin kanssa. Vuosimitalikilpailujen jälkeen Kilta toteutti itse tai osittain yhteistyössä taiteilijoiden kanssa 13 mitalia. Ryhmään on liitetty myös *Talismaani*.¹⁰

1960-luvulla valetut mitalit on jaettu ominaisuuksien välisten erojen tarkastelua varten seuraaviin ryhmiin: Suomen Mitalitaiteen Killan vuosi- tai ansiomitalit, Killan suoraan tilaamat mitalit, Killan kanssa yhteistyössä toteutetut mitalit, Killan vuosimitalikilpailuihin osallistuneet ja omatoimisesti toteutetut mitalit (11 työtä), muiden kuin Killan tilaamat mitalit. Vapaat mitalit ovat oma ryhmänsä (55 työtä), johon on sijoitettu joitakin kilpailuluonnoksia tai sellaisiksi aiottuja, mutta toisin toteutettuja töitä: *Dante*, *Sumo* ja *Pesä I*. Ryhmät ovat mitalimääriltään epätasaisia, mutta vastaavat 1960-luvun tilannetta (taulukko 5).

TAULUKKO 5 1960-luvulla valetut mitalit ryhmiteltyinä tilaajittain.
Mitali/taiteilija

<i>Suomen Mitalitaiteen killan vuosi- tai ansiomitalit</i>	<i>Suomen Mitalitaiteen killan kanssa yhteistyössä kokonaan tai osittain toteutetut</i>
Panssarit/Jaatinen Tumultus - Kesä -66/Kitula - Turpeinen Nooa/Jaatinen Pieni surrealistinen perhe/Leinonen Naisen elämää/Siikamäki Yksilö ja yhteisö/Juva Tuomiolla/Turpeinen Harakan pesä eli keräilijän kätkö (Sakki)	Tanssi/Kitula Mater Mare/Räsänen Telle/Nieminen Laulavat ja kuulevat/Leinonen Bacchus/Pyykkö Hevosratsastajat/Jaatinen Etnologian uni/Leinonen Corrida/Hämäläinen Droits de l'homme/Juva Tasa-arvoisiksi/Kitula Mitali X/Kivioja Sirkus/Heino Talismaani/Finne
<i>Suomen Mitalitaiteen Killan tilaamat tai Kilta ollut mukana tilaamassa</i>	<i>Muiden kuin Suomen Mitalitaiteen tilaamat</i>
Gustaf Erik Eurén/Heino Itävalta - Ruotsi - Suomi mitalinäyttely/Juva Urho Kekkonen/Heino	Helsingin kaupungin urheilumitali/Räsänen Aarne Laitakari/Nieminen Kalevalaseura/Häiväoja Katajaiset/Kontio Tapiolan Kamerakerho/Nieminen
<i>Suomen Mitalitaiteen killan kilpailuihin osallistuneet, omatoimisesti toteutetut</i>	
Sopiva esine/Savikurki Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Picasso - La femme/Hämäläinen	Paistaa se aurinko .../Heino Pan/Heino Kilta 1969/Juurikkala

10 Luku 1967. 1 Johan Finne, Talismaani.

TAULUKKO 5 (jatkuu)

*Suomen Mitalitaiteen killan kilpailuihin osallistuneet,
omatoimisesti toteutetut*

Kilpalaulanta/Savikurki	Ihmisoikeudet/Hämäläinen
Särpimelle/Savikurki	Suma/Kitula
Hiljainen mielenosoitus/Turpeinen	Susanna/Vikainen

Vapaat mitalit

Pesä I/Tukiainen	Genesis 2/Jaatinen
Kultatuoli/Tukiainen	Genesis 3/Jaatinen
Pesä II/Tukiainen	Rapu/Juva
Suomen Taideakatemian koulu/Juurikkala	Aika ja aika II/Juva
Dante/Heino	Ensimmäinen askel kuussa/Juva
P. Martti/Lähteenkorva	Jean Sibelius/Juva
Šakki/Juva	Filosofin kivi/Juva
Muusa/Juva	Seitsemän veljestä/Savikurki
Aika ja aika I/Juva	Kalastaja/Sakki
Per personae per omnibus/Juva	Siivetön Pegasus/Savikurki
Musta madonna/Terno	Salaseura/Juva
Mika Waltari/Pullinen	Elojuhla/Turpeinen
Alfa ja Omega/Somma	Väinö Ollikainen/Kara
Yövärtio/Somma	Polttopiste/Kitula
Möhkö/Räsänen	Yrjö Kokko/Savikurki
Paavo Montonen/Savikurki	Paimenidylli/Savikurki
Tanhu/Savikurki	Pentti Kaskipuro/Heino
P.Y./Lähteenkorva	Dan Andersson/Heino
Järvi ja metsä/Savikurki	Ruma mies ja kultakala/Juva
Taneli Kuusisto/Savikurki	Sumo/Heino
Tempus fugit/Somma	Murros/Kitula
Maternité/Räsänen	Kotka/Sakki
Äitini/Savikurki	Heikki Konttinen/Heino
Maanjäristys/Turpeinen	Pohjoinen kylä/Kivioja
Eeva/Kontio	Vilu - Auringonpalvoja/Kivioja
Sam Vanni/Heino	Kylpijä/Vikainen
Genesis 1/Jaatinen	Ystävälleni/Juva

Suomen Mitalitaiteen Killan ja muiden suoraan tilaamat mitalit olivat ominaisuuksiltaan melko samanlaisia. Sisällöltään jokainen liittyi työhön tai harrastukseen ja jokaisen teksti ilmoitti työn nimen. Syrjään tai reunaan teoksissa ei kiinnitetty erityistä huomiota, vain näyttelymitali *Itävalta - Ruotsi - Suomi* oheni kohti laitoja. Killan tilaamien, kuten muidenkin tilaamien, mitaleiden pintastruktuuri oli sileähkö, mutta reliefikorkeuksiltaan ja paksuuksiltaan jokainen Killan työ sijoittui eri ryhmään: *Gustaf Erik Eurén* (kuvat 121 ja 122) on paksu ja korkeareliefinen, *Itävalta - Ruotsi - Suomi* -näyttelymitali keskivahva ja matalahko ja *Urho Kekkonen* on melko paksu ja reliefikorkeuksiltaan keskiryhmässä. Muovailussa on pelkistystä ja abstrakteja aineksia. Muiden kuin Killan tilaamien töiden reliefit ovat matalahkoja, vain *Aarne Laitakari* erottuu hiukan korkeampana työnä. Materiaalin käytöltään eli paksuuksiltaan kaikki muut paitsi melko ohut *Katajaiset* kuuluvat keskivahvoihin ja plastisuudeltaan useimmat ovat erottuvia ja elementtien välistä sulautuvuutta hyödyntäviä. Ilmaisultaan mitalit ovat esittäviä tai pelkistettyjä.

Suomen Mitalitaiteen Killan vuosi- tai ansiomitaleiden ryhmässä työt ovat ääripiirteiltään melko konventionaalisia, sillä vain yksi teos on epäsäännöllinen: *Pieni surrealistinen perhe*. Reliefikorkeudet painottuvat keskiryhmästä matalaan - vain yksi työ, *Yksilö ja yhteisö* on korkeareliefinen. Paksu- ohut -akselilla mitalit sijoittuvat vaihtelevasti molempiin päihin, mutta kaksi koko vuosikymmenellä valettua ohutta teosta on tässä ryhmässä. Mitalit ovat *Nooa* ja *Pieni surrealistinen perhe*. Pintastruktuureiltaan työt ovat sileitä tai sileähköjä yhtä rosoista lukuun ottamatta. Muovailun elementit ovat plastisuudeltaan melko sulautuvia tai kokonaan sulautuvia. Reunaa on hyödynnetty ilmaisun osana kolmessa mitalissa ja tekstit kertovat mitaleiden muovailun syyn. Pelkistetyissä mitaleissa on informalismin, naivismin, surrealismen sekä osallistuvan ja mielipiteitä ilmaisevan taiteen piirteitä. Teemat käsittelevät mitalitaiteen lisäksi perhettä, naista ja yhteiskuntaa.

Killan kanssa kokonaan tai osaksi toteutetuissa teoksissa oli yksi epäsäännöllinen mitali, *Droits de l'homme*. Massiivisuuden ominaisuudet painottuvat melko paksuiksi ja reliefit matalahkoiksi tai mataliksi. Useimmissa struktuuri on sileä tai sileähkö. Plastisuuden ominaisuudet sen sijaan vaihtelevat. Pohjasta erottuvaa, mutta elementtien välistä sulautuvuutta sisältäviä muotoja on kolmessa, osittain sulautuvia kuudessa ja kokonaan sulautuvia muotoja kahdessa työssä. Kaksi mitalia oli vailla konventionaalista pohjaa. *Laulavat ja kuulevat* -mitalissa näkyvät ryhmälle ominaisimmat piirteet: sileä struktuuri, matala reliefi ja kohtalainen paksuus (kuvat 127 ja 128). Aukollinen *Droits de l'homme* rikkoo konventionaalisuutta syrjänsä ominaisuudella. Ryhmän mitaleiden ilmaisu vaihtelee karikatyylinomaisuudesta pelkistävään naivismiin ja abstraktismiin aiheinaan elämän synty, ihmisoikeudet, harrastukset ja työ.¹¹

Kilpailuihin osallistuneet ja omatoimisesti toteutetut mitalit olivat materiaalin käytöltään runsaampia eli paksumpia kuin muut tähän mennessä käsitellyt. Keskivahvojen tai paksujen töiden joukossa on yksi ohut: *Hiljainen mielenosoitus*. Useimmat teokset olivat matalareliefisiä, sileitä tai sileähköjä. Joukossa on yksi kokonaan rosoinen mitali, *Kilpalaulanta*. Plastisuus vaihtelee ryhmän mitaleissa, vaikka puolet teoksista kuuluu kokonaan tai osittain sulautuviin. Mukana on pohjasta erottuvaa muovailua ja myös plastisuuden toista äärilaitaa edustava mitali, ilman konventionaalista pohjaa oleva *Suma*. Reunan käsittelyyn on kiinnitetty huomiota kolmanneksessa mitaleista ja samoin kolmanneksessa on teoksen nimen kertova teksti, kuten Leila Hämäläisen *Picasso - La femme* -työssä (kuvat 123 ja 124). Ryhmän ainut epäsäännöllinen työ on *Susanna*.

Vapaiden mitaleiden ryhmä oli suurin ja ominaisuuksiltaan vaihtelevin. Useimmat kokeelliset, epäsäännölliset ja kulmikkaat teokset olivat vapaita mitaleita. Ääripiirteiltään konventionaalisesta pyöreystä poikkesi 16 työtä, mutta ryhmään sijoitettu *Sumo* (kuvat 125 ja 126) on pyöreä ja ominaisuuksiltaan totutun mitalin kaltainen sisältönsä uudistavasta otteesta huolimatta. Massiivisuuden paksu - ohut -akselilla vapaat mitalit sijoittuivat keskivahvasta kohti paksuja, joista *Per personae per ominibus* on konventionaalisuutta rikkinen esimerkki.

---

11 Kauko Räsänen *Mater Mare* on sijoitettu tähän ryhmään, vaikka Killan kanssa yhteistyössä toteutettiin vain muutama kappale ja muut ovat taiteilijan itsensä kustantamia. Luku 1964. Kauko Räsänen 2.1 Tilaus ja kilpailutyö.

Reliefikorkeudet vaihtelivat paksuuksia enemmän, mutta painotus oli keskiryhmästä korkeiden elementtien suuntaan. Korkeimmat reliefit löytyvät *Genesis 1-3* -sarjasta. Plastisuudeltaan vapaiden mitaleiden ominaisuudet vaihtelivat enemmän kuin muissa ryhmissä, koska aukollisuus, pohjan käsittelyn kokeilut ja graafiset keinot korostivat ryhmän töiden konventioita rikkovaa luonnetta. Struktuurit olivat useimmiten sileähköjä tai sileitä ja ilmaisu esittävää tai pelkistettyä, vaikka ryhmään kuului abstraktejakin mitaleita. Tematiikka käsitteli työtä, harrastuksia ja taiteilijana olemista täydennettynä naiskuvin sekä kirjallisin ja ajankohtaisin 1960-luvun aihein.

Mitalitaiteen konventioita rikkovat ominaisuudet painoutuivat vapaiden mitaleiden ryhmässä muodon ääripiirteiden, plastisuuden ja pohjan ominaisuuksien käsittelyyn, mutta teosten sisältö säilyi melko perinteisenä, vaikka uusiakin aiheita kosketeltiin. Mitalitaiteeseen keskittyneen Killan vuosi- tai ansiomitalit ja Killan kanssa yhteistyössä toteutetut mitalit olivat sisällöltään ja metakielen ominaisuuksiltaan vaihtelevampia kuin vapaat työt. Yhdistyksellä oli mahdollisuus valita kohtalaisen suuresta ja monipuolisesta osallistuneiden luonnosten joukosta palkittavat ja toteutettavat työt, jolloin vallitseva ilmaisun kirjo oli saatavissa monipuolisesti esiin. Ilmeisesti yhteisö luonteensa vuoksi saattoi myös valita kohtalaisen ennakkoluulottomasti, vaikka muodon ääripiirteet olivat Killan mitaleissa useimmiten konventionaalisen pyöreitä. Killan tuottamien mitaleiden massiivisuus vaihteli ja plastisuuden sulautuvuus oli vallitseva ominaisuus. Reunan ja syrjän hyödyntäminen näkyi *Yksilö ja yhteisö* sekä *Droits de l'homme* -mitaleissa ja *Harakan pesä eli keräilijän kätkö* -ansiomitalissa. Tekstejä Killan toteuttamissa mitaleissa oli harvemmin kuin muissa, mutta kirjaimet olivat viimeisteltyjä. Vapaiden teosten teksteissä näkyi teknisiäkin puutteita.

Taiteilijoiden omatoimisesti toteuttamissa kilpailutöissä korostuivat plastisuuden vaihtelevuus, reunan käsittely ja tekstien osuus. Suoraan tilatut mitalit olivat konventionaalisimpia ja oletettavasti toteutettu täyttämään mahdollisimman monenlaisia mitalinäkemyksiä. Muutamissa tapauksissa tilaajalla oli ollut toteutukseen liittyviä ehdotuksia ja toiveita. Näin oli laita *Helsingin kaupungin urheilumitalin*, *Kalevalaseura* -plaketin ja *Katajaiset* -mitalin.¹² Tilaajien toiveiden lopullista vaikutusta on kuitenkin vaikea todentaa, ehkä tilaustöissä ilmenee molemminpuolisten oletettujen odotusten mukainen vaikutus.

1.3 Tilaajayhteydet

Suomen Mitalitaiteen Killan osuus mitalien tilaajana ja tuottajana oli suoraan Killan toimintaperiaatteiden mukainen.¹³ Perustettu Kilta ryhtyi heti toteuttamaan tarkoitustaan luomalla mitalitaiteelle ja etenkin valetuille mitaleille sekä taloudel-

12 Luku 1964. 2 Kauko Räsänen 2.1 Tilaus ja kilpailutyö; Aluksi oli tarkoitus saada (plaketin) mitalin toinen puoli sileäksi, mutta taiteilijan ehdotuksesta edes piirroskuviot saatiin reverssille. Kauko Räsänen tiedonanto 13.4.1989; Kalevalaseura rajoitti vain aiheen Kalevalaan. Luku 1966.1 Heikki Häivöja, Kalevalaseura; Katajaiset mitaliin toivottiin partiolippukunnan tunnuksia. Veikko Tolinin tiedonanto 11.5.1989.

13 Luku Toiminta mitalitaiteen alalla 1960-luvulla Suomen Mitalitaiteen Kilta 1.1 Perustaminen ja 1.2 Tuotetut mitalit.

lisiä että yhteisöllisiä edellytyksiä. Killan aktiiviset jäsenet rakensivat mitalitaiteen kentälle yhdistyksen, josta muodostui instituutio suhteellisen nopeasti sitä mukaa kun tieto Killasta levisi¹⁴. Mitaleiden tuottamisen ja näyttelyiden järjestämisen lisäksi Kilta alkoi 1960-luvulla välittää jäsenkirjeissään tietoja valmistuneista valetuista ja lyödyistä mitaleista yhteyshenkilöineen, mikäli näistä oli Killalle ilmoitettu. Kilta tarjosi jäsentensä tilattaviksi myös vuosimitalikilpailuihin osallistuneita, taiteilijoiden omatoimisesti valattamia mitaleita, joita olivat mm. *Picasso - La femme, Suma* ja *Sopiva esine*. Yhdistys tarjosi toisinaan jäsenilleen muidenkin tuottamia valettuja mitaleita, joista on esimerkkinä *Katajaiset*. Kilta muodosti sosiaalisen verkoston, jonka varassa melkoinen osa uusista mitaleista sekä mitali- ja taiteilijatiedoista levisi.

1960-luvun Kiltaan ja etenkin sen hallitukseen johtivat myös joidenkin muiden tilaamien ja muutamien vapaiden valettujen mitalien yhteydet. *Aarne Laitakari* -mitalin tilanneen Suomen Numismaattisen Yhdistyksen sihteerinä toimi tuolloin¹⁵ Killan yleissihteerinä, Suomen kansallismuseon rahakammion intendentti Jouko Voionmaa. Lisäksi mitalin muovailut kuvanveistäjä oli Killan perustajajäsen ja hallituksen jäsen Heikki Nieminen. *Telle* syntyi Killan valukokeiluja varten ja Niemisen työ on *Tapiolan Kamerakerhon* mitali. Killan hallitukseen kuului *Katajaiset* -partiolippukunnan mitalitilauksen taustavoima, Edwin Törmälä.¹⁶ *Gustaf Erik Eurén* -mitalihankkeen aloitteen tekijä, lehtori Felix Seppälä oli Suomen Mitalitaiteen Killan perustajajäsen.¹⁷

Vapaiden valettujen mitaleiden syntyyn liittyviä yhteyksiä Suomen Mitalitaiteen Kiltaan ovat maininneet Kauko Räsänen ja Kari Juva. Kauko Räsänen sai *Maternitén, Via Salarian* ja *Möhkön* mallikappaleiden alkuperäiset materiaalit Killan puheenjohtajalta Jorma K. Miettiseltä kokeilua varten.¹⁸ Miettinen kokeili itsekin mitalien muovailua 1960-luvulla. Kari Juvaa innosti mitalitaiteen pariin Jouko Voionmaa ja Kilta valatti joitakin Juvan vapaita mitaleita vuoden 1969 näyttelyä varten, mutta taiteilija kustansi valutyön itse.¹⁹

2 Valinnat

Taidemaailman hyväksymien sääntöjen mukainen status sekä taiteilijalle itselleen että teoksille hankitaan näyttelyissä. Näytteille asetetut ja/tai kilpailuissa palkitut työt tulevat julkisiksi ja mikäli työt ovat ominaisuuksiltaan konventioista poikkeavia, tulevat poikkeamat hyväksytyiksi ja todetuiksi taiteen kentän sisällä. Muutokset riippuvat sosiaalisen kannatuksen rakenteesta eli palkinnoista, me-

14 Luku Toiminta mitalitaiteen alalla 1960-luvulla 1 Suomen Mitalitaiteen Kilta 1.5 Killan saama vastaanotto.

15 Talvio 1989, 56.

16 Luku 1967. 3 Pekka Kontio, Kontiosta naamioon.

17 SMK:n luettelo perustajajäsenistä. SMKA.

18 Kauko Räsänen tiedonanto 18.4.1985.

19 SMK:n hallitus 1.7.1969 § 3. SMKA; Mitalit valoi Toivo Jaatinen, mutta päätöksessä ei mainita minkä nimistä mitaleista oli kyse. (Ibid.); Kari Juvan tiedonanto 23.8.1989.

senaateista ja instituutioiden tuesta.²⁰ Näin tapahtui 1960-luvulla mitalitaiteessa ja etenkin uusien mitalitaiteilijoiden ja valettujen mitaleiden ollessa kyseessä, kun Suomen Mitalitaiteen Kilta aloitti toimintansa ja tuki valinnoillaan hyväksymiään mitaleiden ominaisuuksia.

2.1 Vuosimitalit

Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailujen palkintolautakunnissa eriävät mielipiteet esitettiin 1967 *Nooa* ja 1969 *Tasa-arvoisiksi* -työn puolesta ja äänestysten tuloksia olivat *Naisen elämää* -mitalin voitto 1968 sekä *Mitali X:n* sijoittuminen toiseksi vuoden 1970 kilpailussa.²¹

Nooa ja *Pieni surrealistinen perhe* ovat metakieleltään esittävältä pohjalta pelkistettyjä ja sisältöön tukeutuvia mitaleita, joiden plastisuus on sulautuvaa ja pintastruktuureissa näkyy huomattavan paljon sileitä kohtia. Piirteiltään mitalit ovat lähellä totuttuja ominaisuuksia.

Vuoden 1968 palkitut mitalit poikkeavat toisistaan paksuudeltaan ja elementtiensä kokojen puolesta. Ensimmäiselle sijalle äänestetyyn *Naisen elämää* -teoksen elementit ovat suuria ja pohjaan sulautuvia ja mitali on paksu, vaikka ei kovin suuri halkaisijaltaan. *Corrida* taas on halkaisijaltaan suuri. Muovailun elementit ovat pieniä ja mitali on ohut. Vuonna 1969 keskenään kilpailleet ja erimielisyyttä aiheuttaneet mitalit ovat metakieleltään melko samanlaisia, sillä *Yksilö* ja yhteisö sekä *Tasa-arvoisiksi* ovat molemmat paksuja ja veistoksenomaisia. *Tasa-arvoisiksi* on pintastruktuuriltaan sileämpi ja plastisuudeltaan sulautuvampi kuin *Yksilö* ja yhteisö.

Vuoden 1970 äänestyspari *Mitali X* ja *Sirkus* ovat erilaisia: *Mitali X* on abstrakti, geometrisille muodoille perustuva ja paksu työ, kun taas *Sirkus* on karikatyyrinomaisesti esittävä ja ohut.

Eriävät mielipiteet jätettiin mitaleiden puolesta, jotka ovat esittävältä pohjalta pelkistettyjä ja sisältöön tukeutuvia töitä. Molempien plastisuus on sulautuvaa ja pintastruktuureissa näkyy huomattavan paljon sileitä kohtia. Molemmat olivat myös kilpakumppaniaan ohuempia. Äänestysten kohteina olleista mitaleista paremman sijoituksen saaneet mitalit olivat paksumpia ja *Mitali X* kokonaan abstrakti ja vailla konventionaalista pohjaa. Suomen Mitalitaiteen Killan tuottamien mitaleiden ominaisuuksien kokonaisuuteen verrattuna *Nooa* ja *Tasa-arvoisiksi* edustavat matalampaa, ohuempaa, sileämpää ja sulautuvampaa vaihtoehtoa valittavana olleista. Äänestysten tuloksena paremmin sijoittuneet edustavat paksumpaa ja korkeareliefisempää vaihtoehtoa valittavana olleista. Killan palkintolautakunnan jäsenten valinnat tukivat mitalitaiteen ilmaisua uudistavia ominaisuuksia.

Killan palkintolautakuntien (taulukko 4) kaksi maallikkojäsentä, Edwin

20 Zolberg 1993, 174-175.

21 Luku 1965. 1 Raimo Heino 1.1 Kilpailulähtöiset mitalit; Luku 1965. 2 Toivo Jaatinen 2.1 Vuosimitaliehdotukset; Luku 1965. 3 Markku Kitula, Tanssista polttopisteeseen; Luku 1966. 2 Kullervo Leinonen, Laulavat ja kuulevat etnologin uneen; Luku 1968. 2 Leila Hämäläinen 2.2 Vastakohdat; Luku 1968. 3 Arvo Siikamäki, Naisen elämää; Luku 1970. 1 Mauno Kivioja, Mitalista viluun ja auringonpalvojaan.

Törmälä ja Jouko Voionmaa, jättivät eriävän mielipiteen selvemmin kertovan Nooan puolesta, kun taiteilijajäsenet Raimo Heino, Heikki Konttinen ja Kauko Räsänen sekä puheenjohtaja Jorma K. Miettinen kannattivat erottuvammin muovailtua ja sisällöltään viitteellisempää Pientä surrealistista perhettä. Voittaneella ehdotuksella oli enemmän konvetoista poikkeava metakieli kuin toiseksi tulleella.

Vuonna 1969 Tasa-arvoisiksi ja Yksilö ja yhteisö -luonnosten sisältöjen kertovuus oli jokseenkin samanveroista, mutta muovailultaan voittanut työ oli konventioita rikkovampi kuin toiseksi sijoitettu. Tässäkin tapauksessa maallikkojäsenet Edwin Törmälä, Martti Salmi ja Jouko Voionmaa sekä taiteilijajäsen Kauko Räsänen pitivät toiseksi tullutta ehdotusta parempana. Taiteilijajäsenet Arvo Siikamäki, Nina Terno ja Marjatta Weckström sekä puheenjohtaja Jorma K. Miettinen kannattivat voittanutta mitalia. Voittaneet ja äänestyksissä paremmin sijoittuneet mitalit ovat jonkin verran enemmän kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsityksen mukaisia kuin toiseksi tulleet ja vähemmän ääniä saaneet, vaikka kaikissa ehdotuksissa näkyvät yhteydet 1960-luvun veistotaiteen ilmaisumuotoihin.

2.2 Näyttelyt

1960-luvulla järjestetyistä näyttelyistä osa on karsiutunut valintoja koskevasta tarkastelusta ajankohtansa tai taiteilijoidensa vuoksi.²² Jäljelle jäävissä muiden kuin Suomen Mitalitaitteen Killan järjestämissä näyttelyissä oli mitaleita seuraavasti: 1) Taidegalleria Pinxin Viipurin Taiteilijaseuran näyttelyssä oli Aimo Tukiaisen valettuja mitaleita (*Pesä* -versiot ja *Kultatuoli*) ja samoin oli 2) Purnu 69 -kesänäyttelyssä. 3) Suomen Mitalitaidetta -näyttelyssä vuonna 1969 Wäinö Aaltosen museossa oli joitakin 1960-luvulla valettuja mitaleita. Nämä olivat Raimo Heinon *Sam Vanni* ja *Pentti Kaskipuro* sekä Heikki Niemisen *Aarne Laitakari*. Turun yliopiston ylioppilaskunnan kokoaman katselmuksen 273 työtä oli ryhmitelty mm. henkilömitaleiden osalta esimerkiksi teollisuuden alojen edustajiin, kirjailijoihin, taiteilijoihin ja kunniatohtoreihin. Mitaleita oli lainattu Numismatiska Föreningen i Åbo -yhdistykseltä ja yksityishenkilöiltä.²³ Metalliseen henkilöhistoriaan ja valittuihin aiheisiin sopivat Heinon ja Niemisen perinteisen henkilömitalin tapaan, vaikkakin 1960-luvun keinoin kertovat, sileähköt ja laittaa myötäilevin tekstein varustetut valumitalit.

Suomen Mitalitaitteen Killan 1960-luvulla järjestämään 11 näyttelyyn vuosina 1966 - 1970 mukaan otetut valetut mitalit ovat vuosijärjestyksessä taulukossa 6. Valintojen pääpiirteitä voi pitää tutkitun ajanjakson lyhyiden vuoksi vain suun-

22 Tarkastelusta karsiutuneet 1960-luvun mitalinäyttelyt olivat: Helsingin Taidehallissa 1964 (mukana Gerda Qvistin mitaleita), Lahden historiallisessa museossa 1970 (mukana presidentti J.K. Paasikiven mitalikokoelma) sekä Rooman 1961 ja Haagin 1963 FIDEM - katselmuksat (mukana Gerda Qvistin valu-mitaleita). Keski-Suomen taiteilijoiden näyttelyssä 1963 oli ArmasLähteenkorvan mitaleita, mutta hänen 1960-luvulla valetut mitalinsa eivät olleet vielä tuolloin valmistuneet.

23 Suomen mitalitaidetta. Turun Yliopiston Ylioppilaskunnan näyttely 1969. Monisteluettelo; Taidegalleria Pinxin näyttelyssä olivat Tukiaisen mukaan myös hänen valumitalinsa ja Purnussa samoin. Aimo Tukiaisen tiedonannot 16.6.1988 ja 11.8.1989.

taa antavina.

1960-luvulla jäi vaille julkista esittelyä 27 (28,1 %) valettua mitalia. Suurin osa oli vapaita töitä, mutta Killan tilaama *Urho Kekkonen* ja palkitsema *Mitali X* kuuluivat myös tähän ryhmään ja samoin kilpailuihin osallistuneet, mutta oma-toimisesti toteutetut *Susanna* ja *Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969*. Vuonna 1970 valmistuneista mitaleista vain muutama ehti näyttelyyn tutkitun ajanjakson kuluessa, mutta seuraavalla vuosikymmenellä useimmat käsitellyistä

TAULUKKO 6 1960-luvulla valetut mitalit Suomen Mitalitaiteen Killan näyttelyssä

Vuonna 1966 järjestetyssä näyttelyssä oli mukana Gerda Qvistin valumitaleita.

Vuodesta 1967 lähtien näyttelyissä oli uusia kotimaisia valettuja mitaleita.

Mitali/taiteilija, x = osallistunut mitali näyttelyluetteloiden mukaan

Poikkiviivat jakavat mitalit valmistumisvuosien mukaan.

<i>Mitali</i>		1967	1968	1969	1970
Pesä I/Tukiainen	1961	x, x			
Kultatuoli/Tukiainen		x, x			
Pesä II/Tukiainen	1964				
Suomen Taideakatemian koulu/Juurikkala					
Helsingin kaupungin urheilumitali/Räsänen		x, x		x	x
Mater Mare/Räsänen	1965	x, x	x, x, x, x	x	x, x
Dante/Heino		x, x	x		
Panssarit/Jaatinen		x	x, x, x	x	x, x
Tanssi/Kitula		x, x	x, x	x	x, x
P. Martti/Lähteenkorva					
Telle/Nieminen					
Aarne Laitakari/Nieminen		x	x, x, x		x
Paavo Montonen/Savikurki					
Sopiva esine/Savikurki		x, x	x	x	x
Tanhu/Savikaurki		x	x, x		
Pan/Heino	1966	x, x	x, x		
Kalevalaseura/Häiväoja					
Tumultus - Kesä -66/Kitula - Turpeinen		x, x	x, x, x	x	x, x
P.Y./Lähteenkorva			x		
Siiwetön Pegasus/Savikurki			x		
Järvi ja metsä/Savikurki			x	x	x
Taneli Kuusisto/Savikurki					
Laulavat ja kuulevat/Leinonen		x, x	x, x, x	x	x, x
Bacchus/Pyykkö		x	x, x, x		
Tempus fugit/Somma					
Maternité/Räsänen	1967	x	x	x	x
Via Salaria/Räsänen		x	x	x	x
Nooa/Jaatinen			x, x, x	x	x
Hevosratsastajat/Jaatinen			x	x,x	x,x
Äitini/Savikurki			x	x	x
Pieni surrealistinen perhe/Leinonen			x, x, x	x, x	x, x
Etnologin uni/Leinonen			x	x, x	x, x
Maanjäristys/Turpeinen				x, x, x	x, x
Talismaani/Finne				x, x	x
Picasso - La femme/Hämäläinen			x, x	x	x
Katajaiset/Kontio			x		
Eeva/Kontio			x	x	
Harakan pesä eli keräilijän kätkö/Sakki			x, x	x, x, x	x, x

TAULUKKO 6 (jatkuu)

<i>Mitali</i>		1967	1968	1969	1970
Gustaf Erik Eurén/Heino	1968		x	x	x
Sam Vanni/Heino			x	x, x	
Genesis 1/Jaatinen			x		
Genesis 2/Jaatinen			x		
Genesis 3/Jaatinen			x		
Kilpalaulanta/Savikurki			x, x	x, x	
Särpimelle/Savikurki			x, x	x, x	
Corrida/Hämäläinen			x	x	x
Rapu/Juva					
Aika ja aika I/Juva					
Per personae per omnibus/Juva					x
Salaseura/Juva			x	x	
Ensimmäinen askel kuussa/Juva					x
Jean Sibelius/Juva			x	x	
Filosofin kivi/Juva				x	
Šakki/Juva			x	x	
Muusa/Juva			x		
Aika ja aika II/Juva			x	x	
Mika Waltari/Pullinen					
Naisen elämää/Siikamäki				x	
Alfa ja Omega/Somma					
Yövärtio/Somma					
Hiljainen mielenosoitus/Turpeinen				x, x, x	x, x
Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen					
Kilta 1969/Juurikkala	1969				
Möhkö/Räsänen			x	x	
Pentti Kaskipuro/Heino			x	x	
Dan Andersson/Heino			x		
Paistaa se aurinko .../Heino			x		
Sumo/Heino			x	x	
Murros/Kitula			x, x	x, x	
Tasa-arvoiseksi/Kitula			x, x	x, x	
Tapiolan Kamerakerho/Nieminen					x
Paimenidylli/Savikurki					
Seitsemän veljestä/Savikurki				x	
Elojuhla/Turpeinen			x	x	
Ihmisoikeudet/Hämäläinen					
Kalastaja/Sakki					
Ruma mies ja kultakala/Juva					
Yksilö ja yhteisö/Juva			x	x	
Droits de l'homme/Juva			x	x	
Itävalta - Ruotsi - Suomi mitalinäyttely/Juva					x
Väinö Ollikainen/Kara			x	x	
Musta madonna/Terno			x	x	
(Nainen/Leinonen)			x, x	x)	
Sirkus/Heino	1970			x	
Heikki Konttinen/Heino				x	
Polttopiste/Kitula					
Suma/Kitula				x	
Yrjö Kokko/Savikurki					
Tuomiolla/Turpeinen				x	

TAULUKKO 6 (jatkuu)

Mitali	1967	1968	1969	1970
Kotka/Sakki				
Ystävälleni/Juva				
Mitali X/Kivioja				
Pohjoinen kylä/Kivioja				
Vilu - Auringonpalvoja/Kivioja				
Susanna/Vikainen				
Kylpijä/Vikainen				
Urho Kekkonen/Heino				

mitaleista ovat olleet esillä. Heikki Häiväojan, Anja Juurikkalan, Mauno Kiviojan, Laila Pullisen, Ossi Somman ja Jussi Vikaisen valettuja mitaleita ei esiintynyt Killan 1960-luvun näyttelyissä.²⁴

Suomen Mitalitaiteen Kilta esitteli näyttelyissä oman tuotantonsa ja toimintaansa liittyvät mitalit. Valettuja mitaleita tarvittiin lyötyjen rinnalle, sillä vuosimitalit ja ansiomitali asetettiin yleisön katseltaviksi ja osaksi taidemaailmaa heti valmistumisensa jälkeen. Myös kilpailuissa menestyneet *Tanssi*, *Mater Mare*, *Laulavat ja kuulevat*, *Hevosratsastajat*, *Talismaani*, *Etnologin uni*, *Corrida*, *Droits de l'homme* ja *Tasa-arvoiksi* olivat näyttelyissä 2-9 kertaa 1960-luvulla. Kokonaan omatoimisesti toteutetuista kilpailutoista näyttelyissä olivat esillä vähintään kolmasti *Sopiva esine*, *Pan*, *Picasso - La femme*, *Kilpalaulanta*, *Särpimelle* ja *Hiljainen mielenosoitus*. Killan yhteistyössä muiden kanssa tilaamista mitaleista useimmin oli esillä *Gustaf Erik Eurén*. Kokonaan muiden tilaamista mitaleista *Helsingin kaupungin urheilumitali* ja *Aarne Laitakari* olivat Killan näyttelyissä useimmin.²⁵

Näyttelyvalinnat tukivat Killan palkintolautakuntien valintoja, sillä metakie- len ominaisuuksien vaihtelevaisuus mitalitaiteessa tuli esiin. Teoksissa oli sulautuvuutta, paksuutta, ohuutta, reliefien korkeutta ja mataluutta, sileähköä pinta- struktuuria sekä myös kertovuutta ja abstraktisuutta. Muiden tuottamista ja vapaista mitaleista Killan näyttelyissä oli aukollisia, tekstillisiä, rosoisia sekä graafisin keinoin ja reunamuodoin ilmaisevia teoksia. Esiteltyjen mitaleiden ominaisuudet olivat sellaisia, jotka korostivat mitalitaiteen yhteyksiä kuvanveis- toon. Kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsitteen mukaiset piirteet olivat etusijalla, jolloin valumitaleiden julkinen status painottui myös kohti kuvataiteita ja veistotaiteen ajankohtaisia ilmaisukeinoja.

Poikkeamia Killan palkintolautakuntien valintojen mukaisista painotuksista oli joitakin. Voittanut työ ei ollut välttämättä useimmin esillä. Poikkeukset näkyvät mitaleissa, joiden sijoituksista äänestettiin tai merkittiin eriävä mielipide pöytäkirjaan kilpailuja ratkaistaessa. 1960-luvun näyttelyvalinnoissa vähemmistöksi jääneen opposition edustama ja toiseksi sijoitettu *Tasa-arvoiksi* esiteltiin neljä ja voittanut *Yksilö ja yhteisö* kaksi kertaa. Saman kaltainen oli äänestyksen jälkeen voittaneen *Naisen elämää* -mitalin näyttelyhistoria 1960-luvulla, sillä työ oli

24 SMK:n näyttelyluettelot 1966-1970.

25 Ibid.

mukana yhdessä näyttelyssä, kun toiseksi sijoitettu *Corrida* esiteltiin yleisölle kolmasti. Vuosikymmenen lopulla kilpailussa kolmanneksi äänestetty *Sirkus* ehti yhteen näyttelyyn, mutta *Mitali X* ei ollut lainkaan esillä. Mitaleiden valmistuminen vasta tutkitun ajanjakson lopulla on vaikuttanut näyttelyissä esiintymiseen, sillä myöhemmin tilanne on tasoittunut. Killan näyttelyissä valettujen mitaleiden tekijöinä useimmin tulivat esitellyiksi vuosimitalitaiteilijoiden Toivo Jaatisen, Kari Juvan, Markku Kitulan, Kullervo Leinosen, Arvo Siikamäen ja Leena Turpeisen lisäksi ansiomitalin muovailija Terho Sakki. Muulla tavoin toteutettujen mitaleiden tekijöistä suurin osa oli mukana Killan näyttelyissä 1960-luvulla. Kokonaan osallistumatta valetuilla mitaleillaan jääneiden taiteilijoiden valutoita on ollut myöhemmin Killan näyttelyissä. Häiväojan ja Vikaisen lyötyjä mitaleita esiteltiin 1960-luvullakin, mutta heidän valetuista teoksistaan *Kalevalaseura* ominaisuudeltaan yksityishenkilölle annettavana huomionosoitusplakettina sekä *Susanna* ja *Kylpijä* vasta myöhemmin valmistuneina eivät olleet esillä 1960-luvulla.²⁶ Pullisen tuotannossa *Mika Waltari* oli ensimmäinen mitali ja uniikkityö ja sai seuraa taiteilijan tekemistä valumitaleista vasta 1970-luvulla.

TOIMINTA MITALITAITEEN ALALLA 1960-LUVULLA

1 Suomen Mitalitaiteen Kilta

1.1 Perustaminen

Tultaessa 1960-luvulle mitalitaiteeseen liittyvä toiminta keskittyi pääasiassa Suomen Numismaattisen Yhdistyksen piiriin; Etelä-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho harrasti rahatiedettä ja -taidetta ja Numismatiska Föreningen i Åbo oli panostanut voimakkaasti 1940- ja 1950-lukujen mitali- ja näyttelyhankkeisiin. Suomen Numismaattisen Yhdistyksen pitkäaikainen sihteeri, Suomen kansallismuseon rahakammion intendentti Jouko Voionmaa oli erityisen kiinnostunut mitaleista. Rahakammion suojiin oli muodostunut mitalitaiteen informatiivinen tukikohta, josta käsin hoidettiin osallistumiset kansainvälisiin mitalinäyttelyihin 1940-luvun lopulta alkaen.¹ Toisaalta itsenäisen mitalitaiteen yhdistyksen perustaminen oli ollut lähellä jo Suomen Numismaattisen Yhdistyksen kantaäidin (Numismatiska Föreningen i Finland) syntyäikaan 1914.²

Akateemikko, professori Jorma K. Miettinen kiinnostui mitalitaiteesta ollessaan A.I. Virtasen mitalitoimikunnan sihteerinä 1964. Hän liittyi ulkomaisiin mitalitaiteen ystävien yhdistyksiin, tutustui näiden sääntöihin ja otti yhteyttä Kansallismuseon rahakammioon Jouko Voionmaahan ja numismaatikoon ja keräilijään, maisteri Aarre Vuorjokeen (1903) sekä kuvanveistäjä Aimo Tukiaiseen. Nämä sekä kuvanveistäjät Johan Finne, Eila Hiltunen, Pekka Kontio ja Nina Terno kokoontuivat miettimään erityisen mitalitaiteen yhdistyksen muodostamista. Tuloksena lähetettiin kutsut Suomen mitalitaiteen killan (huom. nimen kirjoitusasu toimintaa aloitettaessa) perustavaan kokoukseen Numismaattisen Yhdistyksen, Maecenas-killan, Taidegrafiikan ostorenkkaan ja mitalien valmistajien

---

1 SNY:n vuosikertomukset 1949-1965. SNYA.

2 Talvio 1989a, 13-15.

edustajille.³

Ensimmäinen, valmisteleva kokous pidettiin 13.4.1965 Helsingin Taidehallissa, jonne saapui 21 henkilöä. Yksimielisen perustamispäätöksen jälkeen valittiin sääntötoimikuntaan ja varsinaista perustavaa kokousta valmistelemaan Jorma K. Miettinen, Johan Finne, Eila Hiltunen, Kauko Räsänen ja Jouko Voionmaa.⁴ Toisessa kokouksessa Helsingin Taidehallissa 11.5.1965 oli 37 osallistujaa perustamassa Suomen Mitalitaiteen Kiltaa. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Jorma K. Miettinen ja yleissihteeriksi Jouko Voionmaa. Uuden yhdistyksen hallituksen muut jäsenet olivat Johan Finne, varatuomari Edwin Törmälä (1916-1976), dosentti Martti Salmi (1908-), Pekka Kontio, Heikki Nieminen ja Terho Sakki. Tilintarkastajiksi varajäsenineen valittiin Jouko Hautala, Toivo Vuorela ja Jussi Koivusalo (1929-) ja Harry Kivijärvi.⁵

Kokouksissa ilmeni Suomen Mitalitaiteen Killan perustamisen tarpeellisuus: valettuja mitaleita ei juuri valmistettu ja uusia mitalintekijöitä ryhtyi alalle kovin harvoin. Mitalitaiteilijoilta puuttui taustatuki ja kansainväliseen näyttelytoimintaan osallistuminen edellytti lisää resursseja. Keräilijöille oli voitava tarjota uusia, valettujakin mitaleita ja taiteenlajin yleistä tuntemusta ja arvostusta haluttiin kohentaa. Perustajajäsenet korostivat Killan mahdollisuuksia toimia tilaajien, taiteilijoiden, valmistajien, museoiden sekä muiden taidelaitosten ja keräilijöiden välisenä yhdyssiteenä.⁶

1.2 Tuotetut mitalit

Suomen Mitalitaiteen Kilta tuotti 1960-luvulla 17 mitalia, joihin kuuluu sekä valettuja että lyötyjä töitä. Kuuden ensimmäisen toimintavuoden aikana kertyi seitsemän vuosimitalia, sillä Kilta tarjosi jäsenmaksun 1967 vastineeksi jäsenten valittavaksi kaksi mitalia, Toivo Jaatisen *Nooran* ja Kullervo Leinosen *Pieni surrealistinen perhe* -työn.⁷ Vuosimitalista aiheutuneet kustannukset katettiin jäsenmaksutuloilla.⁸

-
- 3 Jorma K. Miettisen kirje L. Passille 1.10.1981. LPA; SMK:n vuosikertomus 1965. SMKA.
  - 4 SMK:n perustamista valmistelevan kokouksen pöytäkirja 13.4.1965 SMKA; säännöt luonnosteltiin Jorma K. Miettisen saamien ulkomaisten yhdistysten (Sociedad Espagnol de Amigos de la Medalla, Club Francais de la Médaille, Associazon degli Amici della medaglia, Fédération Internationale de la Médaille=FIDEM) sääntöjen pohjalta. Myös dosentti Martti Salmi osallistui suunnitteluun. Jorma K. Miettisen kirje L. Passille 1.10.1980.LPA.
  - 5 SMK:n perustavan kokouksen pöytäkirja 11.5.1965. SMKA; Hallituksen puheenjohtaja ja sihteeri valittiin kolmeksi vuodeksi, kahdeksi vuodeksi valittiin varapuheenjohtaja Johan Finne ja varainhoitaja Edwin Törmälä ja muut jäsenet, sekä Suomen Kuvanveistäjäliiton edustajat Heikki Nieminen ja Terho Sakki vuodeksi. (Ibid.); Kilta kutsui ensimmäiseksi notaarikseen rouva Anja Nykäsen. SMK:n hallitus 12.5.1965 § 3. SMKA.
  - 6 SMK:n perustavien kokousten pöytäkirjat 13.4. ja 11.5.1965. SMKA; Jorma K. Miettisen ja Eila Hiltusen kirjeet L. Passille 1.10.1980. LPA; Martti Salmen kirje L. Passille 6.10.1980. LPA; Jussi Koivusalon ja Heikki Niemisen kirjeet L. Passille 7.10.1980. LPA; Jouko Voionmaan tiedonanto 17.9.1980; Killan vaiheista myös Passi 1985, 7-48 ja Liiteosan yhdistysten toiminta.
  - 7 SMK:n palkintolautakunta 14. ja 15.6.1967 § 10. SMKA; Ennen nimimerkkikuorten avaamista päätettiin, että I ja II sijalle tulleet ehdotukset toteutetaan vuosimitaleina, joista jäsenet saavat valita kumman tahansa. (Ibid.)
  - 8 SMK:n tuloslaskelmat ja -taseet 1965-. SMKA.

Vuosimitali on toteutettu säännöllisesti kilpailun pohjalta. Palkintolautakuntana on ollut Killan hallitus täydennettynä kahdella Suomen Kuvanveistäjäliiton nimeämällä taiteilijalla niin, että kaikissa tapauksissa taiteilijajäsenillä on äänten enemmistö. Lautakunnalla on lupa valita toteutettavaksi vuosimitaliksi muukin kuin ensimmäiseksi sijoittamansa ehdotus.⁹

Suhteellisen kookkaat vuosimitalit toteutettiin 1960-luvulla valettuna, mutta myöhemmin vuosimitaleita on myös lyöty.¹⁰ Mitalin aihe on ollut taiteilijan valittavissa. Joinakin vuosina Kilta on antanut vapaan aiheen rinnalle vaihtoehdoisen teeman, esimerkiksi vuonna 1969 YK:n Ihmisoikeuksien julistuksen. Kilpailuluonnosten määrät vaihtelivat 1960-luvulla 23:sta (1965) 66:een (1967). Palkintosummat liikkuivat tuolloin 2.000-3.000 markan välillä.¹¹ Joitakin kilpailutöitä on toteutettu myöhemmin taiteilijoiden omasta tai keräilijöiden aloitteesta valettuina.

Vuosimitalien lisäksi 1960-luvun tuotannosta erottuu omaksi kokonaisuudekseen Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 neuvottelukunnan ja eri kansalaisjärjestöjen tuella valmistettu presidenttimitalien sarja (1967-1968), jossa on lyöty mitali jokaisesta Suomen presidentistä. Mitaleita valmistettiin 1960-luvulla kahdeksan ja sarjaan lisättiin 1983 mitali Mauno Koivistosta sekä 1994 mitali nykyisestä Tasavallan Presidentistä Martti Ahtisaaresta. Sarjan mitalityöt olivat suoria tilauksia lukuun ottamatta *Risto Ryti* ja *Kyösti Kallio* -mitaleita, joista järjestettiin kutsukilpailu. Mitaleiden tekijät olivat presidenttien hallintokausien mukaisessa järjestyksessä lueteltuina: *Johan Finne, Terho Sakki, Kauko Räsänen, Raimo Heino, Nina Terno, Eila Hiltunen, Pekka Kontio, Aimo Tukiainen, Toivo Jaatinen* ja *Heikki Häivöja*.¹²

1.3 Näyttelyt

Suomen Mitalitaiteen Kilta järjesti 1960-luvulla kotimaassa viisi ja ulkomailla kuusi mitalitaidetta esittelevää kokonaisuutta. Näyttelypaikkakuntia kertyi 16. Lukumäärässä ovat mukana kansainväliset FIDEM -näyttelyt, joihin Kilta toimitti Suomen osaston.¹³

Killan järjestämä ensimmäinen näyttely oli Ateneumin taidemuseossa vuonna 1966 (1991 alkaen Valtion taidemuseo) otsikolla *italian renessanssi - espanja - ranska - suomi*. Kokonaisuus loi katsauksen mitalitaiteen alkulähteille ja tutustutti uudehkoihin eurooppalaisiin valettuihin mitaleihin. Renessanssimitaleita oli esillä taiteilijoilta Antonio Pisanello, Matteo de'Pasti, Niccolò Fiorentino (1430-1514) ja Bartolomeo Melioli (1448-1514). Espanjalaisten ja ranskalaisten työt olivat melko uusia ja suomalaista valumitalitaidetta edusti *Gerda Qvist*. Kaikkiaan esillä

9 SMK:n säännöt § 4. SMKA; Kuvataiteen järjestö- ja sääntöopas 1979, 45.

10 Ibid.

11 SMK:n vuosimitalikilpailujen kutsut, palkintolautakunta ja hallitus sekä työvaliokunta 1965-. SMKA.

12 SMK:n hallitus ja työvaliokunta 1966-1968. SMKA; Rytin mitalin kutsu lähetettiin Kauko Räsäselle, Nina Ternolle ja Heikki Varjalle (1918-1986). SMK:n hallitus 25.11.1966 § 8. SMKA. ja Kallion mitalin Raimo Heinolle, Heikki Konttiselle (1910-1988) ja Kain Tapperille. SMK:n hallitus 18.12.1967 § 12. SMKA.

13 SMK:n hallitus ja työvaliokunta 1965- ja näyttelyluettelot 1966-. SMKA.

oli 105 teosta 39 taiteilijalta.¹⁴

Suomen Mitalitaiteen Kilta toi vuonna 1967 Amos Andersonin Taidemuseoon myös ulkomaista mitalitaidetta sisältäneen näyttelyn *Italia Puola Suomi*. Kävijöillä oli tilaisuus perehtyä tällä kerralla uusien italialaisten, puolalaisten ja suomalaisten mitalien kirjoon. Pääpaino 222 mitalin ja 68 taiteilijan muodostamassa kokonaisuudessa oli 1960-luvun aikana valmistuneilla mitaleilla ja vain joitakin kappaleita oli 1940- ja 1950-luvuilta. Esillä oli myös lyömällä valmistettuja mitaleita, kun edellisenä vuonna nähtiin pelkästään valumitaleita. Etenkin Puolan osastossa oli konventionaalisisista ilmaisukeinoista poikkeavia töitä, joista esimerkiksi *Bronislaw Chromyn* (1921-) muovailema Krakovan kuvanveisto-näyttelyn mitali *Planty* vuodelta 1965 oli aukollinen ja *Zofia Demkowskan* (1924-1991) vuonna 1965 toteuttama *Maisema* oli pintastruktuuriltaan kauttaaltaan rosoinen ja uurteinen. Useiden italialaistaiteilijoiden mitaleissa figuurien asentojen sommittelu ja muovailu oli dynaamista ja monipuolista verrattuna siihen, mitä suomalaisissa mitaleissa oli kyseiseen näyttelyyn mennessä nähty.¹⁵

Yhteistyössä Suomen Numismaattisen Yhdistyksen kanssa Kilta kokosi laajan katsauksen kotimaiseen mitalitaiteeseen Suomen kansallismuseoon 1968. Esillä oli 353 teosta ryhmiteltyinä numismaattisten yhdistysten omien tuotantojen lisäksi mitaleja kulttuurihistoriallisena ilmiönä teemoittain käsitteleviin kokonaisuuksiin mm. otsikoin: kirjailijoita, kaupunkeja, laiva mitalissa, käsi mitalissa, nainen mitalissa. Ajallisesti teokset kattoivat suomalaisen mitalitaiteen 1800-luvulta 1960-luvulle. Näyttelyn tiedollisen annin täydensi ryhmä *Mitaleja eri aineista* materiaalein: terrakotta, keramiikka, lasi, muovi, muovipuu, pronssi, kulta, hopea, tina, lyijy, alumiini ja rauta. Taiteilijoiden kiinnostus materiaalikokeiluihin 1960-luvulla oli konkreettisesti esillä. Mitalin valmistuksesta kertoi mukana ollut mallisarja, joka havainnollisti lyöntimenetelmän vaiheet.¹⁶

Itävalta Ruotsi Suomi -näyttely 1969 toi vielä kahden eri maan mitalit suomalaisten ohella yleisön ulottuville Ateneumin taidemuseoon. Teoksia oli 276 molemmin puolin kaikkiaan 57 taiteilijalta. Ruotsin osastossa oli töitä 1900-luvun alkukymmeniltäkin, kun taas itävaltalaiset ja suomalaiset esittelivät uusimpia mitaleitaan - sekä valettuja että lyötyjä. Kuten edellisessä, myös tässä näyttelyssä ilmeni aineen ja muodon välisten rajojen koettelu. Enemmistönä olivat perinteisin menetelmin eri metalleista valmistetut mitalit, mutta 1960-luvulla syntyneiden mitaleiden materiaaleina saattoi olla myös kivi, kipsi, akryyli, hiekkakivi, luu, muovi ja puu. Näyttely kiersi Jyväskylässä, Oulussa ja Vaasassa vuonna 1970.¹⁷

Kilta tutustutti toimintansa alkuvuosina yleisön ja taiteilijat mitalitaiteen renessanssin aikaisiin lähtökohtiin, suomalaisen mitalitaiteen historiaan, muutamien eurooppalaisten maiden mitalitaiteeseen sekä kokeilullisiin mitalimateriaaleihin ja valmistusmahdollisuuksiin. 1960-luvulla mitaleita oli ollut esillä maista, joissa alan perinteet olivat pidemmät kuin Suomessa. *Tapiolan Syyslystien* yhteydessä 1970 Kilta saattoi koota 23 taiteilijan teoksista 1960-luvun kotimaista

14 Mitalinäyttely. italian renessanssi - espanja - ranska - suomi 14.1.-6.2. 1966. Näyttelyluettelo.

15 Mitalinäyttely Italia Puola Suomi 19.3.-7.4.-67. Näyttelyluettelo.

16 Mitalinäyttely 7.5.-7.9. -68. Näyttelyluettelo.

17 Mitalinäyttely Itävalta Ruotsi Suomi 21.11.-14.12.-67. Näyttelyluettelo.

mitalitalimodernismia käsittelevän 107 työn katsauksen. Vain kolme Eila Hiltusen mitalia oli 1950-luvulta. Taiteilijoista runsaat puolet oli mitalिताiteilijoina uusia.¹⁸

Ulkomaille 1960-luvulla viedyissä näyttelyissä oli kaksi linjaa: 1) Pariisiin (1967) ja Prahaan (1969) FIDEM'eihin toimitettiin muutama kymmen viiden lähivuoden aikana valmistunutta mitalia ja 2) Bukarestiin ja Tukholmaan (1968) sekä Wrocławiin (1969) ja Varsovaan (1970) suunniteltiin laajat, yli 200 teoksen retrospektiiviset katsaukset suomalaiseseen mitalिताiteeseen. Suurten näyttelyiden taiteilijat edustivat kattavaa otosta *Walter Runebergista* viimeisimpien 1960-luvun valumitalien tekijöihin.¹⁹

Temaattisesti oman kokonaisuutensa ulkomaille suunnattujen näyttelyiden sarjassa muodosti vuonna 1968 Espanjan rahapajan museon järjestämään *Nainen mitalissa* -otsikoituun yhteiskatselmukseen lähetetty Suomen 27 mitalin osasto. Teosryhmän ajalliset, tyyllilliset ja materiaaliset ulottuvuudet sijoittuivat *Carl Jahnin* (1844-1912) kaivertaman, vuonna 1879 lyödyn hopeisen *Maitotalous* -mitalin ja *Kauko Räsäsen* vuonna 1967 veistämän muovipuisen *Maternité* -työn välille.²⁰

1.4 Muut aktiivisuuden muodot

Vuosi- ja vaalikokousten yhteydessä on pidetty säännöllisesti esitelmiä mitali - ja muusta kuvataiteesta. Itävalta Ruotsi Suomi -näyttelyyn liittyivät *Mitalिताiteen päivät* Helsingissä 21.-23.marraskuuta 1969. Osanottajamaista oli kutsuttu luennoimaan mm. kuvanveistäjä Helmut Zobl Itävallasta ja filosofian lisensiaatti Ulla Westermarck (nyk. filosofian tohtori Ehrensverd.) Ruotsista.²¹

Suomen Mitalिताiteen Killan toimintaan ovat kuuluneet retket mitalinvalmistajien tehtaisiin, kuvanveistäjien ateljeihin, taidenäyttelyihin, museoihin ja arkkitehtuuriltaan kiinnostaviin kohteisiin. Kilta on järjestänyt matkat ulkomaisiin FIDEM -näyttelyihin ja -kongresseihin toisinaan yhteistyössä Maecenas-killan kanssa. Toiminnan tavoite on ollut alan tuntemuksen lisääminen ja harrastuksen levittäminen yhä laajempien ihmisryhmien ulottuville. Neuvonta on osoittautunut tarpeelliseksi annettaessa tietoja mitalin tilaamisesta, valmistamisesta, jakelusta ja keräilystä. Kilta on avustanut myös neuvotteluissa tilaajan, taiteilijan ja lyöjän tai valajan välillä.²²

Näyttelyitä järjestäessään Kilta on tehnyt yhteistyötä useiden maiden mitalिताiteen ystävien yhdistysten, muiden järjestöjen ja museoiden kanssa. Kansainvälinen toiminta on kohdistunut usein FIDEM -näyttelyihin ja kongresseihin. FIDEMin jäseneksi Suomen Mitalिताiteen Kilta liittyi 1969, mutta yhteistyötä oli ollut jo aiemmin. 1960-luvulla Killan kansainvälinen yhteistyö painottui enemmän muihin kuin FIDEM -näyttelyihin. Mitaleiden, tietojen ja kokemusten

18 Syyslystit 1970. Mitalinäyttely. Teosluettelo.

19 SMK:n hallitus ja työvaliokunta 1965-1970. SMKA; ARTA MEDALIILOR IN FINLANDIA. Näyttelyluettelo 1968; Förteckning av den finska medaljutställningen. Näyttelyluettelo 1968; The Finnish medal art exhibition in Poland 1969. Näyttelyluettelo.

20 Espanjaan lähetettävät mitalit (Nainen mitalissa). Lähetyslista 29.5.1968. SMKA.

21 SMK:n hallitus 17.10.1969 § 4. SMKA.

22 SMK:n hallitus ja työvaliokunta 1965-. SMKA.

vaihto ulkomaisten yhdistysten ja kirjeenvaihtajien kanssa oli vilkasta. Aktiivinen toiminta herätti kiinnostusta Kiltaa kohtaan ja kannusti muidenkin maiden mitalitaiteen harrastajia järjestäytymään.²³

Killan 1960-luvulla muotoutuneet toimintatavat ovat säilyneet melko muuttumattomina. Alkuun satunnaisesti kartutettua *Peruskokoelmaa* varten saatiin vuosittainen määräraha talousarvioon 1971 alkaen.²⁴ Yhdistys päätti myöntää ansiomitaleita tavoitteidensa mukaisesta toiminnasta sekä yksityisille että yhteisöille 1967 alkaen. Samana vuonna Kilta perusti Mitalitaiteen edistämisrahaston Edwin Törmälän ehdotuksesta presidenttisarjasta saaduilla myyntituloilla. Tarkoituksena oli ollut muodostaa Mitalitaiteen edistämissäätiö, mutta pääoma osoittautui liian pieneksi. Kilta on jakanut pääasiassa kuvanveistäjille apurahoja ulkomaisia mitalinäyttely- ja opintomatkoja varten perustamisestaan lähtien. Vastaavasti Kilta on saanut taloudellista tukea Opetusministeriöltä mittaviin näyttelyhankkeisiinsa. Kaksi kertaa vuodessa ilmestyvää *Mitali - Medaljen* -lehteä Kilta on julkaissut vuodesta 1987 alkaen.²⁵

1.5 Killan saama vastaanotto

Suomen Mitalitaiteen Killan perustaminen huomioitiin päivä- ja paikallislehdissä eri puolilla maata, mutta artikkelit olivat joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta uutisluonteisia.

Ensimmäisestä perustavasta kokouksesta kertoi Uuden Suomen teksti *Mitalitaiteen kilta perustettu*²⁶ ja toista perustavaa kokousta Helsingin Sanomat selosti toukokuun 17 päivän uutisessaan *Mitalitaiteen harrastus voimakkaasti elpymässä*²⁷. Artikkelissa mainittiin alaa kohtaan lisääntynyt kiinnostus, melko suuri mitalituotannon määrä Suomessa, mutta tähän nähden pieni valettujen mitaleiden valmistusmäärä.²⁸ Syksyllä 1965 ennen ensimmäisen vuosimi-talikipailun päättymistä Suomen Sosialidemokraatti kertoi ajankohtaisista ja tulevista tapahtumista *Kilpailuja ja näyttelyitä tulossa mitalitaiteilijoille* -artikkelissaan mm.:

”Mitalitaiteen ystävät, ennen kaikkea mitalitaiteilijat ja keräilijät ovat joutuneet tooteamaan mitalitaiteen Suomessa jääneen muihin taiteen aloihin verrattuna hieman syrjittyyn asemaan. Esimerkkinä mainitaan valtion taidekokoelmat Ateneumissa: mitalitaiteelle ei ole näyttelytilaa sen suojissa. -- Killan toiminnan ensimmäisiä näkyviä merkkejä oli kilpailun julistaminen yhdistyksen vuosimitaliksi, tämä kilpailu päättyy nyt syyskuun loppuun mennessä.”²⁹

-
- 23 SMK:n hallitus ja työvaliokunta 1965-. SMKA. SMK:n kirjeenvaihto 1965-. SMKA.; Kirjeenvaihtajajäsenistä SMK:n hallitus 27.2.1969 § 10. SMKA.; Dutton 1980. SMKA.; Huom. Ron Duttonin (1935) tutustumismatkan ja tutkielman A Study of the Medal Guild of Finland and Art Medals of Sweden with proposal for the establishment of a british Art Medal Society pohjalta perustettiin englantilainen mitalitaiteen yhdistys.
- 24 SMK:n tulostase 31.12.1971. SMKA; Peruskokoelma on talletettu Tampereen taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseoon vuonna 1988. (SMK:n vaalikokous 10.11.1988 § 5. SMKA; Tre Tamu johtokunta 24.8.1988 § 125. Tre TamuA.)
- 25 SMK:n hallitus ja työvaliokunta sekä tulostaseet 1965-. SMKA.
- 26 ”Mitalitaiteen kilta perustettu”. US 4.5.1965.
- 27 ”Mitalitaiteen harrastus voimakkaasti elpymässä”. HS 17.5.1965.
- 28 Ibid.
- 29 ”Kilpailuja ja näyttelyitä tulossa mitalitaiteilijoille”. S.Sos. Dem 26.9.1965.

Samana päivänä ilmestyi Helsingin Sanomissa Tuuli Reijosen monipuolinen teksti *Mitä mitalitaide on?* Reijonen käsitteli Killan perustamista, näyttelyitä, vuosimitalikilpailua sekä mitalitaiteen varhaisvaiheita Suomessa ja myös 1960-luvulla työskennelleitä mitalitaiteilijoita:

”Aivan viime aikoina ovat nuoremmat kuvanveistäjämme myös tarttuneet kiinnostuneina mitalien valmistamiseen. Mainittakoon Hiltunen, Häiväoja, Kontio, Essi Renvall, Räsänen, Tukiainen, Vikainen. Elpynyt innostus on herättänyt myös järjestöllisen toiminnan asian eteenpäin viemiseksi. Niinpä vasta perustettuun Suomen Mitalitaiteen kiltaan liittyi heti alkuun 73 jäsentä, joista 17 taiteilijaa ja 8 museota. -- Järjesteillä on parhaillaan tähtäimessä suuri tammikuussa pidettävä kansainvälinen näyttely, joka käsittää valettuja mitaliteita renessanssiajasta nykypäivään saakka.”³⁰

Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailujen tulokset olivat 1960-luvulla esillä päivälehdissä sanoin ja kuvin. Pidettiin tärkeänä mainita myös teosten koko kuten uutinen *Jättiläismitali kilpailusaaliina* -otsikko vuodelta 1965³¹ osoittaa. Vuosimitalikilpailusta 1966 kertoneessa Helsingin Sanomien uutisessa *Kosmisia ja muita mitaliteita* luonnehdittiin jätettyjä ehdotuksia seuraavasti:

”Tämänkertaisen kilpailun ehdotuksia hallitsivat selvästi informalistiset materiaalilla kokeilut; erimuotoisia kosmisia tunteja haluttiin pronssiin valettavaksi. Toiseksi kilpailun havaittavaksi ryhmäksi tulivat esineelliset, usein naiivisti pyöristetyt figuuriaiheet. Tuntuu siltä, että mitalintekijöiden mielenkiinto on suuntautunut samaan aikaan sattuneeseen itsenäisyyden 50-vuotismitalin suunnittelukilpailuun. -- Materiaalivaikutuksen tavoittelu annetun tehtävän yhteydessä oli palkintolautakunnan mielestä aiheuttanut tiettyä vinosuuntausta. Osanoton runsaudesta huolimatta esiintyi idea-köyhyttä. Tekstin käyttöä oli vältetty ehkä tarpeettomastikin.”³²

Suomen Mitalitaiteen Kilta tiedotti aktiivisesti näyttelyistään. Lehdistö huomioi Killan näyttelyt 1960-luvulla uutisoiden ja toisinaan erillisin artikkelein, vaikka kuvataiteen kriitikot ja asiantuntijat puuttuivat aiheeseen harvoin.

Erik Kruskopf kirjoitti kuitenkin vuoden 1967 Italia Puola Suomi -näyttelystä Hufvudstadsbladetissa otsikolla *Medaljer från tre länder* ja lähti siitä, että mitalissa ilmaista sellaista, mitä ei voi ilmaista yksisivuisella reliefillä. Siksi mitalilla on oltava joko puhtaasti muotoon liittyvä tai kirjallinen teema, jolle on eduksi, että molempia sivuja katsotaan vuorotellen. Esimerkkinä nonfiguratiivisesta teeman käsittelystä Kruskopf mainitsi Killan vuosimitalin 1966 tekijöinä Markku Kitula ja Leena Turpeinen. Suomen muutoin aivan hyvän osaston puutteena kirjoittaja piti valettujen mitalien vähyyttä. Kruskopf esitti presidentisarjan tuolloin valmiina olleita mitaliteita käsitellessään, että henkilömitalit eivät ole kiitollisin laji mitalitaiteen rikkaassa valikoimassa.³³

Samasta näyttelystä kirjoitti Uuteen Suomeen Sakari Sunila, joka piti suurta

30 T[Tuuli] R[Reijonen]. ”Mitä mitalitaide on?” HS 26.9.1965.

31 ”Jättiläismitali kilpailusaaliina”. HS 12.10.1965; Kuva ja teksti myös mm. Savon St 12.10.1965 sekä HämSt ja Suomenmaa 13.10.1965.

32 ”Kosmisia ja muita mitaliteita”. HS 19.10.1966.; Myös mm. ” Rikt deltagande i medaljtävling”. Hbl 19.10.1966.; Kuva ja teksti mm. US 19.10.1966.

33 Kruskopf, Erik. ”Medaljer från tre länder”. Hbl 2.4.1967.

kansainvälistä näyttelyä havainnollisena mutta liian laajana. Suomalaisten osuutta hän piti puolinaisena ja mielikuvituksettomana ja vertasi mitalitaiteen historian eurooppalaisia perinteitä omiimme: ”Siirtyminen romanttisen hohtoisis-ta nymfihahmoista uuden ajan kuvastoon ei tapahtunut tarpeellisen perinteen tukemana”.³⁴

Kilta oli julkisuudessa esillä 1960-luvulla huomattavan paljon ja mitalitaidet-ta käsiteltiin lyhyesti myös radiossa ja televisiossa. Ensimmäisten ansiomitalien saajat mainittiin vuonna 1968 useissa lehdissä. Killan aktiivisuus herätti kiinnos-tuksen mitalitaiteeseen kokonaisuudessaan. Muidenkin kuin Killan tuottamat mitalit ja näyttelyt esiteltiin usein ja uusista mitaleista kertovat uutiset kiersivät lehdissä, jotka yhdessä ja osittain päällekkäin kattoivat koko maan, vaikka painopiste olikin eteläisen Suomen julkaisuissa. Näyttelyistä otetuissa kuvissa saattoi olla mitaleita muun kuvataiteen ohella kuten esimerkiksi Kankaanpään Taidekoulun oppilastöitä esitellessä Lallissa keväältä 1969.³⁵

Mitalitaiteen uutiskynnys tiedotusvälineissä kohosi Killan toimintamuotojen tultua tutuiksi. Vuosimitalikilpailuista saattoi olla 1970- ja 1980-luvuilla ja 1990-luvun alkupuolella muutaman rivin maininta ilman kuvaa. Näyttelyartikkeleita ilmestyi vähän verrattuna 1960-luvun tilanteeseen ja yritysten ja muiden yh-teisöjen tuottamat uudet mitalit jäivät vaatimattoman tiedotuksen varaan.

Suomen Mitalitaiteen Killan toiminnan saamasta vastaanotosta yleisön keskuudessa on vain vähän tietoja. Ateneumin taidemuseossa ja Suomen kansal-lismuseon rahakammiossa järjestettyjen näyttelyiden kävijämäärät sisältyvät museoiden koko vuoden tilastoihin, eikä Kiltakaan kerännyt tuolloin tietoja systemaattisesti. Ainoa konkreettinen mitalinäyttelyn kävijämäärä on vuoden 1967 Italia Puola Suomi -näyttelystä Amos Andersonin taidemuseossa, jossa mitaleihin tutustui 890 henkilöä.³⁶

Mitalitaiteen harrastuksen lisääntyminen näkyi 1960-luvulla Killan jäsenis-tön kasvuna. Kuuden ensimmäisen toimintavuoden jälkeen yhdistyksessä oli 135 jäsentä, joista oli 34 taiteilijaa, 99 tilaajaa ja kaksi kannattajajäsentä. Yhdentoista toimintavuoden jälkeen 1975 loppuun mennessä keräilijöiden eli tilaajien osuus oli kasvanut 171:een ja kannattajayhteisöjen määrä kymmeneen. Kolmekymmen-tävuotinen toiminta oli koonnut Killan jäseniksi vuoden 1995 loppuun mennessä 55 mitalitaiteilijaa ja 229 keräilijajäsentä. Toimintaa kannattavien jäsenten määrä oli edelleen kymmeneen.³⁷ Yhteisöjen tuki mitalitaiteelle on pysynyt vakiona melko pitkään, mutta taiteilijoiden ja alasta keräilijöinä tai muutoin kiinnostuneiden osuus on kasvanut edelleen.

---

34 Sakari Sunila. ”Kolmen maan mitalit”. US 7.4.1967.

35 ”Kankaanpään Taidekoulun neljäs lukuvuosi päättyi”. Lalli 25.5.1969.

36 Amos Andersonin Taidemuseon mitaleita sisältäneet näyttelyt ja niiden kävijämäärätiedot. Bengt von Bonsdorffin kirjallinen vastaus L. Passille 10.2.1981. LPA.

37 SMK:n jäsentiedot 1965-. SMKA.

2 Numismaattiset yhdistykset

Aiemmin perustetut maamme kaksi vanhinta numismaattista yhdistystä seurasi mitalitaiteen tapahtumia 1960-luvullakin ja tiedottivat niistä jäsenistölleen mahdollisuuksiensa mukaan sekä olivat yhteistyössä Suomen Mitalitaiteen Killan kanssa kuten esimerkiksi vuoden 1968 näyttely Suomen kansallismuseon rahakammiossa osoittaa. Näyttelykokonaisuuden korostuneen historioivassa ja temaattisessa mitaliryhmittelyssä ilmenee rahataiteeseen painottunut mitalikäsitys.

Kaksi vanhinta numismaattista yhdistystä tuottivat 1960-luvulla yhteensä viisi mitalia: Suomen Numismaattinen Yhdistys neljä ja Numismatiska Föreningen i Åbo yhden (vrt. Suomen Mitalitaiteen Killan 17 mitalia).

Ajankohdan toiminnallinen vireys näkyi uusien numismaattisten yhdistysten syntymisenä ja rahaan painottuvan harrastuksen lisääntymisenä. 1950-luvulla perustettiin Etelä-Pohjanmaan Numismaatikkojen lisäksi *Vaasanseudun Numismaatikot r.y. - Vasanejdens Numismatiker r.f.* (1958). Jäsenten mielenkiinto kohdistui rahatiiteeseen ja -taiteeseen ja kahdesta mitalitaiteen harrastajasta toinen ilmoitti lopettaneensa mitaleiden hankkimisen sen jälkeen, kun teosten ulkonäkö alkoi muistuttaa ”kivi- ja risukasoja”.³⁸

1960-luvulla sai alkunsa kuusi numismaattista yhdistystä, joista viidessä on ollut mitalitaiteeseen liittyvää toimintaa: kokouksissa on pidetty esitelmiä mitaleista ja rahanäyttelyissä sekä huutokaupoissa on ollut mukana mitaleita. Tällaisia yhdistyksiä olivat 1967 perustettu *Kaakkois-Suomen Numismaatikot r.y.*, 1969 alkunsa saaneet *Pohjois-Hämeen Numismaatikot r.y.* ja *Turun Numismaattinen Seura r.y.* sekä vielä vuodelta 1970 *Pohjois-Karjalan Numismaatikot r.y.* ja *Päijät-Hämeen Numismaatikot r.y.*, joka teetti myöhemmin valetun jäsenmitalin.³⁹ Turun Numismaattisen Seuran jäsenten kiinnostus mitaleihin ulottui oman 10-vuotismitalin ja sittemmin yksisivuisten näyttelymitalien lyöttämiseen.⁴⁰

Vuonna 1970 perustetun *Etelä-Kymenlaakson Numismaatikot r.y:n* toiminta on keskittynyt rahatiiteeseen ja -taiteeseen, koska rahojen arvo on kohtalaisen yksiselitteisesti määriteltävissä ja mahdolliset sijoituskohteet tunnistettavissa.⁴¹

38 Unto Heikkilän kirje L. Passille 3.5.1983. LPA; Tapio Ruusun tiedonanto 7.2.1986; Bror Löfmanin kirje L. Passille 6.4.1984. LPA.

39 Jouni Kreulan kirje L. Passille 30.3.1983.LPA ja tiedonannot 7.2.1986 ja 26.4.1988; Juha Jaakolan kirjeet L. Passille 2.5.1983 ja 10.4.1984. LPA ja tiedonannot 10.2.1986 ja 4.5.1988; Ilmari Häkkisen kirje L. Passille 13.4.1984. LPA; Leo Äären tiedonanto 13.11.1986 ja kirje L. Passille 31.5.1988. LPA; Juhani Enbergin tiedonanto 31.3.1989; Lauri Quistin kirje L. Passille 8.4.1983. LPA; Olavi Koskisen kirjeet L. Passille 10.4.1984 ja 17.5.1988. LPA; Osmo Salin kirje L. Passille 10.2.1984. LPA ja tiedonanto 4.5.1988; Yrjö Talvitien kirje L. Passille 2.4.1984. LPA.

40 Ilmari Häkkisen kirje L. Passille 13.4.1984. LPA; Leo Äären kirje L. Passille 31.5.1988. LPA; Liiteosa.

41 Kalevi Ääpäälän tiedonanto 26.4.1988.

3 Muu mitaliharrastus

Mitalitietoutta tarjottiin yleisölle 1960-luvulla myös lyhytelokuvan keinoin. *Mitalitaiteemme* -filmin kustansi Kultateollisuus Oy ja toteutuksesta vastasi Filmituotanto Laihanen Oy. Käsikirjoitus oli Jouko Voionmaan ja maisteri Kari Uusitalon, joka myös ohjasi filmin. Kuvaajana toimi Kalle Peronkoski. Lyhytfilmissä kerrottiin mitalitaiteen eurooppalaisen historian pääpiirteet valetuista renessanssimitaleista lähtien sekä vaiheet Suomessa taiteilijoineen. 1960-luvun alkupuolen mitalitaiteilijoita elokuvassa edustivat: Waino Aaltonen, Eila Hiltunen, Kalervo Kallio, Essi Renvall, Kauko Räsänen ja Aimo Tukiainen. Filmi sisälsi myös katsauksen mitalin lyöntimenetelmään. Taiteilijan tuoman kipsimallin muuttuminen tehtaassa kaiverretun stanssin avulla lyödyksi ja valmiiksi patinoiduksi pronssimitaliksi näytettiin vaihteittain.

Ensiesitys oli 15. maaliskuuta 1963 Helsingissä Hotelli Palacen kongressisalissa.⁴²

Vaikka mitalitaide oli elänyt yritysten ja yhteisöjen varassa, taiteilijoiden näkökulmasta kokonaistilannetta luonnehti hiljaisuus, sillä heidän mukaansa lyötyjä mitaleita tilattiin vähän ja vapaita valettuja mitaleita valmistui vähän. Mitalit olivat myös säilyttäneet sidoksensa henkilöihin, tapahtumiin, saavutuksiin ja sääntöihinkin, mikäli teos oli suunniteltu käytettäväksi esimerkiksi ansiomitalina. Tilaajilla oli usein selkeät toiveet tulevan mitalin sisällöstä ja ulkoisista ominaisuuksista liikemerkkiä myöten, jolloin taiteilijoille ei jäänyt suurtakaan mahdollisuutta toteuttaa omaperäistä symboliikkaa tai konventioista poikkeavia ilmaisukeinoja. Tilaajat pitivät etusijalla ehkä muita ominaisuuksia kuin sitä, että mitali toimisi täysipainoisena taideteoksena - ja toisaalta osa taiteilijoistakin piti mitalitaidetta enemmän annettuja teemoja ja merkkejä soveltavana sommitteluna kuin itsenäisesti ilmaisevana taidemuotona, mutta rajoitukset pakottivat taiteilijat etsimään myös uusia ratkaisuja.⁴³ Tästä oli näkynyt esimerkkejä lyödyissä mitaleissa jo ennen 1960-lukua.

---

42 "Mitalitaiteen historia talletettu filminauhalle". US 16.3.1963; Jouko Voionmaan tiedonannot 17.9.1980 ja 5.4.1989; Maininta tulevasta tapahtumasta on myös SNY:n pöytäkirjassa 11.2.1963 § 5. SNYA; Pöytäkirjamerkinnässä filmin tuottajana esiintyy Kallion Kello ja kulta (K. Kallion Kulta ja Kello). (Ibid.) K. Kallion Kulta ja Kello kuului tavallaan samaan perheeseen kuin Kultateollisuus Oy, sillä liikettä hoitivat Helsingissä ensin Kultateollisuus Oy:n toimitusjohtajan, konsuli Arno Viljasen isä ja veli ja myöhemmin veljen lapset. K. Kallion Kulta ja Kello välitti myös huomattavan määrän mitalitilauksia lyötäväksi Kultateollisuus Oy:öön. (Anne-Maj Piispan tiedonannot 22.7.1989 ja 6.11.1991.)

43 Hiltunen, s.a.(1973), 105-106; Eila Hiltusen kirje L. Passille 1.10.1980. LPA; Jussi Koivusalon ja Heikki Niemisen kirjeet L. Passille 7.10.1980. LPA; Marja ja Raimo Heinon kirje L. Passille 12.10.1980. LPA; Kauko Räsänen kirje L. Passille 13.10.1980. LPA; Osin Jorma K. Miittisen kirje L. Passille 1.10.1980 ja Martti Salmen kirje L. Passille 6.10.1980. LPA.

4 Määrät ja valmistus

Tiedot mitalien valmistuksesta ja määristä puutteellisinakin antavat taustan 1960-luvun taitekohdanomaiselle luonteelle. Laitakarin teoksessa luetellaan 1026 mitalia vuosilta 1936-1968 ja Boströmin teoksissa I ja II 406 + 560 mitalia, plakettia ja muistorahaa. Laitakarin mukaan 1950-luvulla valmistui 248 mitalia, joista 16 valettiin. 1960-luvulla toteutettiin Laitakarin ja tähän kerättyjen tietojen mukaan 363 mitalia, joista lyötyjä oli 257. Seuraavilla vuosikymmenillä 1970- ja 1980-luvuilla valmistuneiden mitaleiden määrät olivat vieläkin suurempia, vaikka liitteen Mitaliluettelo 2 on täydennetty vain osittain: 1970-luvun 817 työstä valettuja oli 333 ja lyötyjä 484 ja 1980-luvun 716 mitalista valettiin 317 ja lyötiin 399.

Suomalaiset lyödyt mitalit sekä kaiverrettiin että lyötiin usein ulkomailla vielä 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä, vaikka Suomen Rahapaja (nyk. Rahapaja Oy) aloitti mitalien lyönnin 1865. Suomalaisia mitaleita lyötiin mm. Ruotsissa, Venäjällä, Saksassa, Ranskassa ja Sveitsissä.⁴⁴ Numismatiska Föreningen i Finland oli ollut jo 1920-luvulla mukana hankkeessa, jolla oli tarkoitus saada ajanmukainen kaiverruskone Suomen Rahapajalle, mutta suunnitelma ei toteutunut.⁴⁵ Kotimaiset kultaseppäalan yrittäjät olivat kiinnostuneet tilausten lisääntymistä saattamaan lyöntimenetelmänsä kilpailukykyiselle tasolle. Ennen 1950-lukua mitaleita olivat lyöneet mm. *Auran Kultaseppä Oy* ja *Kultateollisuus Oy* Turussa, *Kultakeskus Oy* Hämeenlinnassa ja *Oy Tillander Ab* Helsingissä, jotka valmistivat mitaleita ajanmukaisin välinein jo 1960-luvulla. Ulkomailla lyödyistä mitaleista useimmat tulivat tuolloin ruotsalaisesta *Sporrong Oy*:stä, joka 1970-luvulla perusti tytäryhtiön *Tammisaaren*.⁴⁶ 1960-luvulla kotimaisten mitalinvalmistajien voi sanoa vakiinnuttaneen asemansa.

Valetut mitalimme tehtiin ulkomailla, useimmiten Ranskassa, Saksassa tai Tanskassa 1960-luvun loppupuolelle saakka. Yksittäiset taiteilijat olivat valaneet itse mitaleitaan satunnaisesti, Halosten taidevalimosta valmistui joitakin, samoin Suomen Kuvanveistäjäliitonkin toimesta, mutta koska valettuja mitaleita muovailtiin vain harvoin, ei mitaleiden valumenetelmiäkään ollut tarpeen kehittää. Gerda Qvist, joka toteutti kohtalaisen määrän valumitaleita, valatti työnsä ulkomailla.⁴⁷

Suomen Mitalitaiteen Kilta ryhtyi heti toimintansa aloitettuaan tilaamaan valunäytteitä kotimaisilta valajilta. Ennen 1960-luvun loppua Killan mitaleita

---

44 Talvio 1979, 8-47; Voionmaa J. 1964, 104-108.

45 Numismatiska Föreningen i Finland Protokoll I, 1-65, 1914-1923, 11.10.1921 § 3 ja 13.2.1922 § 2. SNYA; Talvio 1989, 23-24.

46 Aarno Ahon kirje L. Passille 6.10.1980; Veikko Nuutisen tiedonanto 16.3.1983; Auran Kultaseppä Oy:n mitaliluettelo 1969-1983; Arno Viljasen, Anne-Maj Piispan ja Kari Kouvoson tiedonannot 15.3.1983; Kultateollisuus Oy:n mitaliluettelo 1968-1983; Paavilainen 1930, 88; Ilkka Kunnaksen tiedonanto 4.9.1991; Mauno Honkasen tiedonannot 23.9.1980 ja 13.3.1984; Oy Tillander Ab:n mitaliluettelo 1947-1987; Tutustumiskäynnit mitalitehtaisiin 23.9.1980 ja 15.3.1983; Harri Strömbergin tiedonanto 14.3.1984; Samlarforum ja Keräilykenttä -lehdet.

47 Boström I 1932 ja Boström II 1936, mitaleiden valupaikkatiedot; Laurén 1991, 55-56; Marja Aintilan tiedonanto 3.3.1986; Peltola 1991, 133-134.

olivat valaneet mm. *Martti Suominen, Olli Raiskinen, Toivo Jaatinen, Markku Kitula ja Leena Turpeinen*. *Heikki Nieminen* oli 1960-luvun alkupuolella valanut joitakin oppilastöitä, esimerkiksi *Anja Juurikkalan* mitalin 1964.⁴⁸

---

48 Aimo Tukiaisen tiedonannot 12.3.1981, 16.6.1988 ja 11.8.1989; Heikki Niemisen tiedonannot 7.6. ja 26.9.1989; *Anja Juurikkalan* 14.6.1988 ja 27.9.1989; Suomen Mitalitaiteen Killan hallitus 1966-1969. SMKA; Vuosimitali 1966 oli tarkoitus valottaa Aug. Bischoffin valimossa, mutta lopulta Kitula ja Turpeinen valoivat työn itse. Vuoden 1967 vaihtoehtoisesta mitalista Nooa on sekä Toivo Jaatisen että Martti Suomisen valamia kappaleita. Olli Raiskinen valoi Killan näyttelymitalin 1969. (Ibid.); Kotimaisten valujen osalta Suomen Mitalitaiteen Killan hallitus ja työvaliokunta 1970-. SMKA.

VALETTUJEN MITALEIDEN VUOSIKYMMEN

Valetut mitalit käsitellään kronologisesti sen mukaan, milloin taiteilijan ensimmäinen 1960-luvulla valettu mitali on valmistunut. Silloin, kun samalle vuodelle osuu useita valumitalin tekijöitä, nämä ovat aakkosjärjestyksessä.

Ajoitukseltaan epäselvissä tapauksissa - signeerauksen, vuosiluvun tai muun luotettavan lähteen puuttumisen vuoksi - taiteilija on sijoitettu ensimmäisen varmaksi tiedetyn mitalin valmistumisvuoden, ei muovailuvuoden, mukaan. Taiteilija, jonka tuotantoon kuuluu kokeellisia uniikkimitaleita tai muulla tavalla kuin valamalla valmistettuja mitaleita, on sijoitettu ensimmäisen valetun mitalin valmistumisvuoden mukaan silloin, kun valettu mitali on 1960-luvulta. Mikäli valumitali on myöhemmältä ajalta, taiteilija on sijoitettu kokeellisen uniikkimitalin valmistumisvuoden mukaan.

Tekstissä käsitellään mitalien taustatiedot: syntyvaiheisiin, valmistukseen, tulkintaan ja metakieleen liittyvät seikat. Mitalien yhteyksiin muuhun tuotantoon viitataan silloin kun siihen on aihetta, mutta tekijöiden veistotuotantoa sinänsä ei käsitellä.

1961 Tukiainen

1 Aimo Tukiainen (1917-1996), Pesät ja kultatuoli

Aimo Tukiaisen tuotannon mittakaava vaihteli 1960-luvulla monumenteista mitaleihin ja ilmaisukeinojen ääripäät sijoittuivat luonnonmukaisten, esittävien veistosten ja abstrahoitujen materiaalikokeilujen välille. Melkoisella osalla Tukiaisen teoksia on yhteinen, ajankohdan veistotaiteeseen yleisemminkin liittynyt ominaisuus: hän on ottanut temaattiseksi lähtökohdakseen luonnon tai muun esittävän yksityiskohdan, jonka on abstrahoinut valmistusmateriaalin ehdoilla, niin että kokonaisuus vaikuttaa ei-esittävältä. Tällaisia töitä ovat mm. *Aarne Kuusen* mitalin reverssi, *Vaiennut linnake* (1960-1963, muistomerkkiluonnos ja

toteutukset), rinnakkaisreliefit *Kude* (1960, betoni ja rauta, pronssi) ja *Railo* (1961, betoni ja rauta, pronssi) alkusysäyksinään verkko ja jäiden lähtö sekä vesipisaroiden veden pintaan muodostamista renkaista innoituksensa saanut reliefi *Pisaroiita* (1962-1964, pronssi, myös nimellä *Pyörteitä*).¹

Peruslähtökohdiltaan samaan ryhmään edellisten kanssa kuuluvat Aimo Tukiaisen 1960-luvulla valamat yksisivuiset *Kultatuoli* (1961) ja *Pesä I ja II* -mitalit (1961 ja 1964).

Suomen Pankki järjesti kutsukilpailun 150-vuotismitaliaan varten vuonna 1961 kuvanveistäjille Oskari Jauhiainen (1913-1990), Eino Räsänen (1902-1970), Kauko Räsänen, Armas Tirronen (1913-1973) Aimo Tukiainen ja Heikki Varja (1918-1986). Tukiainen osallistui ehdotuksellaan *Kehityksen käyrä* ja voitti kilpailun, mutta mitali lyötettiin Eino Räsänen luonnoksen pohjalta.² Tukiainen siirsi kilpailuideansa toisen puolen vapaaseen työhön, muovaili luonnoksen uudelleen ja valoi mitalin *Pesä I*.³

Pintasturktuuriltaan sileähkön ja patinaltaan keskiruskean mitalin viivanomaiset kohoelementit erottuvat pohjasta. Kohoviivojen säteittäinen, osittain päällekkäin risteilevä verkosto ympäröi mitalin tasaiseksi jäävää keskiosaa. Sommitelma on melko symmetrinen. Työn nimi tukee aiheena ollutta luonnon yksityiskohtaa, pesää, joka kuvana (image) ja siihen liittyvänä sisältönä kertoo alkuperäisen aiheen antaneesta pankkitoiminnastakin. (Kuva 108.) *Pesä I* -mitalin muovailu osui lähelle huomattavasti kookkaampien *Kude*- ja *Railo*-reliefien suunnittelua ja valmistumista.⁴ Teoksia yhdistävä metakielen ominaisuus on pohjalla eri suuntiin risteileviin kohoviivoihin perustuva sommittelu, jotka olivat reliefeissä lähtöisin töiden alkuperäisistä materiaaleista. Mitalin ja reliefien pintastruktuurien karheus ovat erilaisia.

Pesä II syntyi myöhemmin Purnussa jälleen osaksi valukokeiluna ja rinnakkaisteokseksi *Pesä I*:lle.⁵ Tukiainen on lisännyt *Pesä II*:sen keskiosaan kolme työn reliefikorkeutta lisäävää munaa. Muilta elementeiltään yksiselitteisesti esittävä (linnun)pesä on kuin parinsa (kuva 36).

Kultatuoli sai aiheensa Aimo Tukiaisen naapurin mummon syntymäpäivästä ja valmistui samaan aikaan kuin ensimmäinen *Pesä*-mitali. *Kultatuoli* muodostuu työn keskelle neljästä toisiaan ranteesta pitävästä kädestä, mutta päivänsankari on "lentänyt" näkymättömiin.⁶ Mitalin sisällön idea osoittaa Tukiaiselle ominaisen, joissakin mitaleissa ilmenevän huumorin kumpuavan mitalin kohdehenkilöstä. Mummon ja neljän lapsen kasvot erottuvat tasaisin välein kehässä kultatuolin ympärillä. Sileähköstruktuurisen ja ruskeapatinaisen teoksen sommittelurakenne on säteittäinen ja elementtien katsetta kuljettava liike on laitaa kiertävä. Muovailun elementit erottuvat pohjasta (kuva 129).

1 Aimo Tukiaisen tiedonannot 16.6.1988, 11.8. ja 2.10.1989 ja 4.10.1991; Reliefien perusrakenne on toteutettu betonista ja raudasta ja loppukäsittely tehty vahan avulla ja valettu vahavaluna. (Ibid.); Tukiaisen veistotaiteesta enemmän Valkonen 1993.

2 Suomen Pankin 150-vuotismitalin kutsukilpailu 2. ja 7.3. 1961. SPA; Aimo Tukiaisen tiedonanto 2.10.1989.

3 Aimo Tukiaisen tiedonannot 12.3.1981 ja 2.10.1989.

4 Aimo Tukiaisen tiedonannot 16.6.1988, 11.8. ja 27.9.1989.

5 Aimo Tukiaisen tiedonanto 27.9.1989.

6 Aimo Tukiaisen tiedonannot 12.3.1981, 11.8. ja 27.9.1989.

Tukiaisen 1960-luvun valumitaleilla on yhteisiä sommittelun ominaisuuksia enemmän toistensa ja lyötyjen mitaleiden, kuin samanaikaisten reliefien kanssa: säteittäisyys ja elementtien synnyttämän liikkeen kierto mitalissa. Nämä ovat pelkistettävissä ympyrän kehän päättymättömäksi, ikuisiksi liikkeeksi. Taiteilijan antaman nimen konnotoimina Pesä-mitalien tema yhdistyy luonnon kiertokulkuun ja elämän uusiutumiseen ja Kultatuoli saa lisäksi syntymisen, nuoruuden ja ajan kulumisen merkitykset.⁷ Saman tyyppinen sommittelu ja symboliikka muodostuivat osaksi Tukiaisen mitalituotantoa, sillä esimerkkejä on useilta eri vuosikymmeniltä. 1960-luvulta ovat mm. lyödyt *Valtionrautatiet 1862-1962* ja *Pohjoismaiden Yhdyspankki*.

1964 Juurikkala - Räsänen

1 Anja Juurikkala (1923-), Taideakatamian koulusta ihmisoikeuksiin

Anja Juurikkala on säilyttänyt veistostensa yleislinjan esittävänä eikä hän mitaleissaankaan ole pyrkinyt rikkomaan taiteenlajin perinteisiä rajoja. Hän on kuitenkin yksi niistä muutamista taiteilijoista, jotka toteuttivat valetun mitalin 1960-luvulla ennen Suomen Mitalitaiteen Killan perustamista.

Suomen Taideakatemian koulu -mitalin luonnos syntyi opiskeluun liittyvänä sommittelutehtävänä. Muovailun tulos sai kiitosta opettajalta, Oskari Jauhiaiselta ja taideopiskelija toimitti työn valettavaksi Heikki Niemiselle.⁸ Paksuhkon mitalin pintastruktuuri on sileä, patina tummanruskea ja averssia kiertää kohokirjaimin teksti SUOMEN TAIDEAKATEMIAN KOULU. Elementtien plastisuus on osittain sulautuvaa. Sommittelu painottuu keskiosaan sekä etusivulla, jossa on ryhmä taideopiskelijoita, että takasivulla, jossa profiilikuva on sijoitettu keskelle. Kasvojen piirteet ovat vahvat, nenä kyömy ja päätä kiertää seppeleen tavoin taakse solmittu huivi. Työ muistuttaa mitalitaiteen varhaisia esikuvia, roomalaisia rahoja (kuvat 106 ja 107).

Mitalissa näkyviä ominaisuuksia löytyy esimerkiksi *Vitelliuksen sestertiuksesta*⁹: molemmissa kasvot ovat lihaiset, nenä kyömy, kaula paksuhko ja pään ympärille on solmittu mitalissa huivi ja sestertiuksessa laakeriseppele nauhoineen. Molemmat profiilit ovat myös ns. vaatettamattomia kaulakuvia (uusklassismin mitalitaiteeseen liittyvä ominaisuus). Juurikkala noudatti työssään tietoisesti mitalitaiteen varhaista esikuvaa.¹⁰

Anja Juurikkalan toinen 1960-luvun mitali on itse kirjasinmetalliin valettu

7 Bauer 1980, 45-46; Bauer liittää ympyrämuotoon auringon, toivon, onnen ja ikuisen vaelluksen. (Ibid.); Myös Tukiaisen viittasi itse kaiken kiertämiseen ja "elämän pyörimiseen" mitalituotannossaan. (Aimo Tukiaisen tiedonanto 27.9.1989.)

8 Anja Juurikkalan tiedonannot 14.6.1988 ja 27.9.1989; Juurikkalasta enemmän Jauhainen 1989.

9 Kuva esim. Jones 1979, 8 nro 10.

10 Anja Juurikkalan tiedonanto 27.9.1989.

Y.K. *Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969*. Juurikkala osallistui työn luonnoksella *Kaikki kansat* Killan vuosimitalikilpailuun. Mitaliehdotus sijoitettiin B-luokkaan lausuntonaan: ”Molemmiin puolin tasapainoinen, mutta etusivun figuuri liian monotoninen.”¹¹ Killan hallitus oli päättänyt jo aiemmin B-luokkaan arvostelluista luonnoksista, että näiden toteuttaminen sai jäädä taiteilijoiden omatoimisuuden varaan.¹²

Myös tässä Juurikkalan mitalissa kerronta jatkuu averssilta reverssille, vaikka työssä ei ole todellista henkilöä. Etusivun tyyllitelty kasvokuva en face erottuu pohjasta ja laittaa reunustaa kohokirjaiminen teksti Y.K. IHMISOIKEUDET SUOMEN MITALITAITEEN KILTA 1969. Nenän ja avoimen suun muoto sekä silmien kapeus ovat kuin afrikkalaisissa maskeissa¹³. Sileästruktuurisen ja harmaapatinaisen mitalin reverssin täyttävät pelkistetyt ihmisfiguurit, joista yksikään ei ole toista tarkemmin muovailtu, mikä perustelee tasa-arvoisuuden teeman. Etusivun naamiolla taiteilija osoittaa maanosaan, jonka ihmisoikeuksiin työ liittyy, mutta ei esitä suoraa mielipidettä (kuvat 117 ja 118).

Anja Juurikkalan mitalituotannolle on ominaista perinteisen henkilömitalin luonne: myös esimerkiksi *Villa Lante* (1988, V) -työn reverssillä on kasvokuva -kaksikasvoinen Janus. Useimmat Juurikkalan mitaleista ovat myös vapaita, valettuja töitä.

2 Kauko Räsänen (1926-), Helsingin kaupungin urheilumitalista Möhköön

Kauko Räsänen kriittistäkin keskustelua herättäneeseen veistotuotantoon kuului 1960-luvulla myös viisi valettua mitalia. Näistä kahdessa oli enemmän konventionaalisen mitali-ilmaisun ominaisuuksia ja kolme painottui kokeelliseksi. Kuitenkin vain yksi työ, *Via Salaria* (1967), erottuu abstraktina ja myös kiiltäväksi hiotulta patinaltaan omaksi lajikseen, muissa on figuuriaihe vaikka materiaali vaihtelee. Teosten pintastruktuuri on sileä poikkeuksena hiekkakivestä valmistettu *Möhkö* (1969), jonka pronssivaloskin on jonkin verran rosainen.

2.1 Tilaus ja kilpailutyö

Helsingin kaupungin urheilumitalin (1964) tilauksen lähtökohta oli valtuutettu Olavi Valppaan aloite parhaan urheilijan palkitsemiseksi vuosittain 20.12.1961. Urheilupalkintokomitea (puheenjohtajanaan apulaiskaupunginjohtaja Aarne I. Välikangas, jäseninä varatuomari Olavi Valpas ja toimistopäällikkö Esko Palmio) päätyi plakettiin kaupunginhallitukselle 5.6.1963 antamassaan mietinnössä.

11 SMK:n palkintolautakunta 2. ja 3.4.1969 § 5. SMKA; Anja Juurikkalan kirjeet L. Passille 6. ja 15.4.1984. LPA; Anja Juurikkalan tiedonanto 8.10.1991.

12 SMK:n hallitus 24.7.1968 § 5. SMKA; Päätös tehtiin Viljo Savikurjen tiedusteltua ehdotustensa valattamista Killan toimesta. Päätöksessä mainittiin kuitenkin, että mitaleita (Sopiva esine/Viljo Savikurki, Picasso/Leila Hietala) voidaan tarjota jäsenten tilattavaksi. (Ibid.)

13 Kuvat esimerkiksi Forman 1959, 64 ja 75; Toisen kuvan naamiossa otsan kohomuoto ja silmien kapeus ja toisen kuvan naamiossa nenän kolmiomaisuus ovat samanlaisia kuin Juurikkalan mitalissa. (Ibid.)

Plaketin hankkiminen annettiin tehtäväksi kuvataidetoimikunnalle, joka esitti toteuttajaksi Kauko Räsästä, minkä kaupunginhallitus hyväksyi. Helsingin kaupungista tuli 1960-luvulla harvinainen valetun mitalin tilaaja. Kaupungin edustajat käyttivät asiaa käsitellessään nimitystä plaketti, koska aluksi oli tarkoitus hankkia yksipuolinen, toiselta sivultaan sileä teos. Valutyö tehtiin Suomen Kuvanveistäjäliiton valimossa.¹⁴

Mitalin averssilla on idullaan kaksi Kauko Räsäsen mitaleille myöhemmin ominaisiksi tullutta piirrettä: positiivi-negatiivi -muovailu (vrt. Helsingin Olympiakisat 1952) ja ihmisfiguuri. Figuuri on ollut usein nainen sikiöasennossa tai raajat suuntautuneena säteittäisesti kohti mitalin ulkokehää kuten ilmaan kohotettavalla urheilijanuorukaisella Helsingin kaupungin tilaustyössä. Naisvartaloon muunnettuna asento esiintyy Räsäsen veistoksissakin mm. *Merestä noussut* -työssä (1953, pronssi) ja edellistä staattisempaan, istuvana versiona *Enkelissä* (1969, pronssi) ja ilmaantuu enemmän käpertyneenä myös 1960-luvulla valumitaliin *Mater Mare*. Positiivi-negatiivi -muovailu näkyy urheilumitalin matalareliefisellä etusivulla Stadionin tornissa ja alareunan käsissä. Takasivulle kuvataidetoimikunta toivoi kaupungin vaakunaa ja kaiverrettavaa, kulloinkin palkittavan urheilijan nimeä.¹⁵ Reverssistä tuli monipuolisempi, mutta uurto-viivoin piirrettynä, mikä ei ilmaisukeinona tue etusivun reliefimuovailua. Sisällöltään takasivun urheilukuvasto täydentää etusivun kerrontaa ja vahvistaa mitalin tarkoitusta (kuvat 130 ja 131).

Räsänen osallistui Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1965 ehdotuksella *Mater Mare*, joka arvosteltiin B-luokkaan. Palkintolautakunnan lausunto kuului: ”Kokonaisratkaisuna onnistunut ja hyvin kehitelty luonnos; takasivun kuva-aihe vaikuttaa kuitenkin ennen käytetyltä.”¹⁶ Killan pöytäkirjassa 17.2.1966 on merkintä, jonka mukaan ehdotus päätettiin lähettää valettavaksi Aug. Bischoffin valimoon Toivo Jaatisen Panssarit-luonnoksen kanssa.¹⁷ Kustannuksista vastaavaa ei mainittu, mutta joitakin kappaleita *Mater Marea* valettiin Düsseldorfissa ja mitalia on tarjottu Killan jäsenten tilattavaksi.¹⁸

Mater Maren (Äiti Meri) averssin halkaisee illusorista vaikutusta luova, veden pintaa kuvaava horisontaali linja, jonka alapuolelle jäävä - vedenalainen - osa figuurista on negatiivinen. Mitalin teema Äiti Merestä salattuna, vedenalaisena elämän synnyttäjänä on ilmeinen. Elementtien plastisuus on pohjasta erottuvaa, mutta reverssin veden kuvauksessa on sulautuvuutta yhdistyneenä positiivi-

14 Helsingin kaupunginhallituksen esityslista 29.8.1963 liitteineen, joissa on urheilupalkintokomitean mietintö; Helsingin kaupunginhallituksen esityslista 21.5.1964 ja pöytäkirja 21.5.1964 § 1594. HA; Valtuustoaloitteesta kului runsas vuosi komitean asettamiseen 7.2.1963. Komitean työ valmistui 5.6.1963. Urheilupalkinnon vuosittaista jakamista varten määriteltiin urheilupalkintotoimikunnan koko ja jäsenet ja ehdotettiin huomionosoituksen ajankohdaksi Helsinki-päivää 12.6. Kuvataidetoimikunnan esityksestä näkyy kaupungin oikeus jakaa plakettia tarpeelliseksi katsomansa määrä, sovittu valumäärä, taiteilijan palkkio ja valu- ja viimeistelykustannukset. (Ibid.); Taiteilijankappale ei kuulunut sopimukseen. Räsänen on ostanut nyt omistuksessaan olevan kappaleen ulkomaisesta divarista (!) Työssä ei ole nimikaiverrusta. (Kauko Räsäsen tiedonanto 13.4.1989.)

15 Kauko Räsäsen tiedonanto 18.4.1985; Mm. Aimo Tukiainen oli tuolloin Helsingin kaupungin kuvataidetoimikunnan jäsen. (Ibid.); Aimo Tukiainen tiedonanto 11.8.1989.

16 SMK:n palkintolautakunta 4. ja 8.10.1965 § 6. SMKA; Kauko Räsäsen tiedonanto 18.4.1985.

17 SMK:n hallitus 17.2.1966 § 2. SMKA.

18 SMK:n vuosikertomus 1965. SMKA.

negatiivi -muovailuun (kuvat 94 ja 95). Takasivun metakielen ominaisuudet kuuluvat samaan ryhmään Räsäsen 1960-luvun reliefien, esimerkiksi *Vaihtuvat volyymit* (1967, pronssi) -teoksen aaltomaisten, pystyelementtien katkomien muotojen kanssa, vaikka mitali on liitettävissä myös luonnon yksityiskohdasta abstrahoitujen töiden joukkoon.

2.2 Vapaat mitalit

Kauko Räsänen rikkoi mitalitaiteen konventioita vapailla teoksillaan *Maternité* (1967), *Möhkö* ja *Via Salaria*, jotka ovat materiaalilähtöisiä ja poikkeavat totutusta pyöreästä muodosta. *Via Salaria* on myös aukollinen - siinä sommittelun kontrasti muodostuu mitalin rajojen sisäpuolelle jäävien aukkojen avulla. Teosten tematiikan Räsänen säilytti perinteisenä lukuun ottamatta *Via Salariaa*.

Nelikulmaisessa mitalissaan *Maternité* Räsänen jatkaa äitiyden tematiikan kuvaamista: raskaana olevan naisvartalon keskiosa on muovailtu veistoksenomaisessa, paksuhkossa työssä ilman konventionaalista mitalin pohjaa. Muodot jatkuvat kuin luonnostaan averssilta reverssille, todelliselle kääntöpuolelle, joka on figuurin selkä. Taiteilija valmisti työn mallikappaleen (näyttelyissä muovipuun nimellä esiintyneen) muovitetusta puusta,¹⁹ mikä näkyy työn jäljessä syvennyksissä ja taitekohdissa jonkin verran. Plastisuus on sulautuvaa muualla paitsi etusivun negatiivisissa kohdissa. Averssin seis-asennossa oleva avokämmen lisää teokseen kiellon ja varomisen merkityksen (kuvat 74 ja 75).

Kokeellinen ja veistoksenomainen on *Möhkö*, jonka ääripiirteet ovat käpertyneen, jalat koukussa istuvan naisfiguurin ulottuvuuksien rajat (kuvat 23 ja 24). Hahmon asento viestii sulkeutuneisuudesta. Paksu työ on toteutettu kuten *Maternité*; elementit jatkuvat veistoksenomaisesti sivulta toiselle ja alkuperäisen materiaalin rakeisuus sekä tylpät muodot ovat säilyneet pronssiin siirrettyinäkin. (Kuva 132). Hiusten käsittelyssä kiveen uurtaminen on luonut muinaisten mesopotamialaisten ja egyptiläisten kiviveistosten kaltaisen ilmaisun, jossa uurtoviivat elävöittävät mm. hiuksia, vaatekappausta ja virtaavaa vettä.²⁰

Toisessa muovipuukokeilussaan, *Via Salaria*, Räsänen kehitti negatiivisten muotojen käytön äärimmilleen - osa elementeistä syvenee aukoiksi. Muut pyöreähköt painanteet ovat molemmilla sivuilla pohjasta erottuvina sommitelmina, jotka vihertävät pronssiin valetussa mitalissa. Nelikulmainen teos poikkeaa totutusta myös, koska se on kiinnitettävissä jalustaan pystyasentoon kuin veistos. Vastineeksi uusille metakielen ominaisuuksille työn syrjässä on uurtotekstinä nimi VIA SALARIA. Nimi on sama kuin Roomasta pohjoiseen johtavan tien, jonka varrella on hiidenkirnuja - kuten Räsäsen mitalissa aukkoja. Hiidenkirnut eivät olleet kuitenkaan työn aiheena vaan nimi on annettu myöhemmin²¹ (kuva 49).

Positiivi-negatiivi -muovailu sai ilmaisunsa myös Räsäsen kaksi- ja mo-

19 Kauko Räsäsen tiedonanto 18.4.1985.

20 Kuvat esimerkiksi Garbini 1968, 30 nro 17, 36 nro 20, 43 nro 32, 137 nro 102, 165 nro 117.

21 Kauko Räsäsen tiedonanto 3.5.1986; Räsäsestä myös Luostarinen 1991, 81-106; Talvio 1986, 30-32.

niosaisissa mitaleissa 1970-luvulla. Samalla vuosikymmenellä taiteilija siirtyi abstraktispainotteisista keinoista esittäviin ja käpertynyt naisfiguuri vakiintui hänen mitaliensa metakielellä usein esiintyväksi osaksi. 1960-luvulla lyödyistä mitaleista *Kunnallinen itsehallinto* (1964, kuvat 212 ja 213) on esimerkki, jossa näkyvät Räsäsen abstraktin muovailun perusainekset sileä pintastrukturi, elementtien ääripiirteiden kaarevuus, pyöreys, soikeus ja harjannemaiset kohoumat.

1965 Heino - Jaatinen - Kitula - Lähteenkorva - Nieminen - Savikurki

1 Raimo Heino (1932-1995), Dantesta Kekkoeseen

Raimo Heinin tuotannossa mitaleilla, myös vapailla valumitaleilla, on suuri osuus. Hän on toistaiseksi eniten mitaleita muovailnut suomalainen kuvanveistäjä. Heinin 1960-luvulla valetuista 11 mitalista kaikki muut paitsi lopullinen *Paistaa se aurinko...* (1969) -toteutus ovat määriteltävissä henkilömitaleiksi ja syntyneet alun perin vapaina töinä lukuun ottamatta *Gustaf Erik Eurén* (1968) ja *Urho Kekkonen* (1970) -mitaleita. Ilmaisun esittävästä, joskin pelkistävästä ja humoristisesti tyyppittelevästäkin linjasta poikkeavat *Paistaa se aurinko...* ja *Gustaf Erik Eurénin* reverssi.

Kilpailulähtöinen alkusysäys oli teoksilla *Dante* (1965), *Pan* (1966), *Paistaa se aurinko...*, *Sumo* (1969) ja *Sirkus* (1970). Kirjailijagalleriaan kuuluu *Dan Andersson* (1969) ja lahjoiksi taiteilijatovereille syntyivät *Sam Vanni* (1968), *Pentti Kaskipuro* (1969) ja *Heikki Konttinen* (1970).

1.1 Kilpailulähtöiset mitalit

Raimo Heino aikoi osallistua *Dante* -aiheiseen italialaiseen mitalikilpailuun, mutta ehdotus jäi lähettämättä. Heino asetti työn myöhemmin näyttelyyn, jolloin hänelle tuntemattomaksi jäänyt *Dante*-mitalien keräilijä osti pronssikappaleen ja taiteilijalle itselleen jäi kirjasinmetallinen työ.²² Patinaltaan melkein mustan mitalin averssi on kovera, elementit suurehkoja ja plastisuus sulautuvaa. Kirjalähteiden pohjalta toteutetun muotokuvan ääriviivat jäävät syvennykseen. Korvaläpällisen lakin nauhat ovat leuan alla, kaulus pysty ja piirteet terävät. Pintastruktuurissa näkyy Heinin mitaleissa 1960-luvulla esiintynyttä naarmutusta. Paksusta ja kookkaasta teoksesta syntyy yllättävä, kolikkomainen vaikutelma, koska teoksen reunat kohoavat laitoja kohti (kuvat 133 ja 134). Reverssin täyttää kohokirjaiminen *Divina Comedian* alkusäe NEL/MEZZO/DEL/ CAMMIN/

DI/NOSTRA/VITA. (Elomme keskipäivään ehtineenä.²³)

Dante liittyy myös Raimo Heinon omasta kiinnostuksesta syntyneeseen, vapaiden henkilömitalien sarjaan, jossa fiktiiviset hahmot tai todelliset taiteilijat ovat saaneet kuvauksensa. Samalla tavalla romantiikan ajan mitalintekijät 1800-luvulla kuvittivat henkilömitalisarjoja.²⁴ Heinon taiteilijagalleriaan kuuluvat mm. *Francois Villon* (1971), *Don Quijote* (1978) ja *Ernst Barlach* (1985).

Sarjaan kuuluva yksisivuinen kasvotutkielma *Dan Anderssonista* luonnehtii 1920-luvun kirjailijaa otsalle vedetyllä lierihatulla. Mitalin kohokirjaiminen nimi myötäilee vasenta laitaa (kuva 135). Kokeellinen uniikkityö kuvastaa myös taiteilijoiden kiinnostusta mitalinvalmistukseen: kuvanveistäjien keskuudessa vallitsi käsitys, jonka mukaan alumiinista ei saa onnistunutta valua. Toivo Jaatinen halusi muuttaa käsityksen ja toteutti Heinon mitalin alumiinisena.²⁵

Pan, *Paistaa se aurinko...* ja *Sirkus* saivat alkunsa luonnoksina Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuihin ja *Sumo* ensin yksisivuisena italialaisen mitaliyrityksen OAR:n mitalikilpailuun, jonka yhteydessä työ oli myös esillä. Taiteilija täydensi mitalin myöhemmin kaksipuoliseksi.²⁶ *Sumo* edustaa Heinolle ominaista, mitalitaiteen varhaisvaiheista peruspiirteensä saanutta ilmaisutyyppiä. Kohoteksti, tässä mitalin nimi, myötäilee laitaa ja pintastruktuuri on sileähkö. Plastisuus on kohdittain sulautuvaa ja luonnonmukaisten, esittävien figuurien kuvaus osittain pelkistettyä. Teokseen sisältyvä huumori syntyy molemmilla sivuilla painijahahmojen asennoista ja pyöreystä sekä averssin sumopainijan kasvojen ilmeestä, mutta toisaalta humoristinen kuvaus jättää varjoonsa sumopainin rituaaliluonteen (kuvat 125 ja 126).

Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun osallistunut *Pan* sijoitettiin B-luokkaan lausuntonaan: ”Hyvää suunnittelua, lopullinen veistoksellisuus puuttuu.”²⁷ Samoin sijoittui vuosimitaliehdotus *Paistaa se aurinko...*, jonka lausunnosta ”Molemmiin puolin tiettyä vauhtia, kasvot mielenkiintoiset, mutta reunakuvio häiritsevä,”²⁸ ilmenee, että alkuperäiseen luonnokseen kuului kasvokuva. Heino on jättänyt valetusta pronssityöstä kasvot pois. *Sirkus* sai III:n palkinnon ja lautakunta totesi ehdotuksesta: ”Ideassa hyvää oivallusta, kasvopuolella plastisesti lämmintä tuntua, hevospuolen muovailussa epävarmuutta.” Killan hallitus päätti myöhemmin tarjota jäsenten tilattavaksi jokaista neljää A-luokkaan sijoitettua työtä.²⁹

Yksipuolisena toteutettu *Pan* on Raimo Heinon 1960-luvun mitaleista ainoa muodoltaan epäsäännöllinen työ. Pinnan käsittelyssä on naarmutusta ja elementit erottuvat selvästi pohjasta. Paimenten suojeleja ja hedelmällisyyden jumala *Pan* on

23 (Alighieri) Dante 1963, 3-12. Suom. Elina Vaara.

24 Henkilömitalisarjojen aloittaja oli Jonesin mukaan David d'Angers (1788-1856), jonka sarjan *Galerie Contemporains* (1927 alkaen) antaman esikuvan mukaisia sarjoja valmistettiin vielä 1880-luvulla. (Jones 1979, 110-114.)

25 Raimo Heinon tiedonannot 12. ja 27.9.1989; Toivo Jaatisen tiedonanto 12.9.1989; Alumiinivalu ei ole aivan viimeistelty, sillä metallin pyöreäpohjainen kaatoaukko on jätetty paikalleen mitalin reunaan.

26 Raimo Heinon tiedonanto 27.9.1989.

27 SMK:n palkintolautakunta 15. ja 16.10.1966 § 6. SMKA.

28 SMK:n palkintolautakunta 2. ja 3.4.1969 § 5. SMKA.

29 SMK:n palkintolautakunta 1. ja 3.4.1970 § 7-10. SMKA; SMK:n hallitus 17.4.1970 § 2 ja SMK:n hallitus, työvaliokunta 30.6.1970 § 7. SMKA.

tunnistettavissa sorkkajaloista ja tyylytellyistä sarvista (kuva 71). *Sirkus* on sileähkö ja elementit sulautuvat osittain kuperaan pohjaan. Molempien mitalien fiktiiviset henkilöhahmot ovat pelkistettyjä - Sirkuksessa muovailultaan pehmeämpiä ja pyöreämpiä ja lisäksi jonglöörin kasvot on karrikoitu, mikä korostaa kuvauksen huumoria (kuvat 136 ja 137). Molemmissa töissä näkyy Heinon muissakin mitaleissa esiintyviä, pieniä, pallomaisia elementtejä, joista taruhenkilö Pan saa vierelleen kukan ja jonglööri pallonsa. Panin attribuutiksi usein liitettävä kolmipillinen ruokohuilu on osa työn sommittelua, ja viittaa Panin rakastamaan nymfi 'Syrinksiin', joka muuttui rakastajaansa paetessaan ruo'oksi.³⁰ Mitali kohoo kuvauksesta kerronnaksi, jos katsoja tuntee tarinan. Sirkus painottuu kuvaukseksi, sillä teoksessa ei ole viitteitä vertauskuvallisuuteen.

Ei-esittävän *Paistaa se aurinko...* (...”risukasaankin”) -työn elementit erottuvat pohjasta. Sileän ja painanteisen averssin alaosaan jää kulmikkaiden pystymuotojen luoma, konventionaalisen leikkeen kaltainen alue (kuvat 59 ja 60). Reverssin sommittelu on osaksi säteittäinen. Laakeiden, sileiden tasanteiden välisissä syvennyksissä näkyy kuutiomaisia, porrastettuja elementtejä. Sommittelurakenne pohjautuu Heinon käyttämään kontrastiin ”muoto, jonka välistä näkyy toinen muoto”. Mitalista tulee optimismin tulkki, sillä tekijän mukaan etusivu sopii aurinkopuoleksi ja takasivu risukasapuoleksi.³¹ Ilmaisultaan teos kuuluu samaan ryhmään eräiden Heinon 1960-luvun mitaleiden, mm. *Suomen Taiteilijaseura 1864-1964* (reverssi) ja *Gustaf Erik Eurén* (reverssi) kanssa.

1.2 Tilaustyö Gustaf Erik Eurén

Ajatus hämeenlinnalaisen 1800-luvulla eläneen lehtorin Gustaf Erik Eurénin mitalin muovailuun oli vuosilta 1966-1968, jolloin Raimo Heino toimi Hämeenlinnassa kuvaamataidon opettajana. Mitali oli aluksi *vapaa* työ, jota valettiin muutama kappale Suomen Kuvanveistäjäliiton valimossa 1968.³² Tietoja valmistusmäärän lisäämisestä on Suomen Mitalitaiteen Killan ja Hämeenlinnan kaupunginhallituksen pöytäkirjoissa.

Hämeenlinnalainen lehtori Felix Seppälä teki helmikuussa 1967 aloitteen kaupunginhallitukselle mitalin lyöttämisestä vuodeksi 1968, jolloin Eurénin syntymästä tuli kuluneeksi 150 vuotta. Seppälä oli tiedustellut lyödyn mitalin hankintakustannuksia Kansallismuseon rahakammiosta intendentti Jouko Voionmaalta. Seppälä mainitsi esittäneensä mitalihankkeen kirjallisesti Hämeenlinnan Neekerit r.y.:lle ja suullisesti Numismaattiselle kerholle.³³

”Ohimennen saanen mainita, että intendentti Voionmaa sanoi, että hämeenlinnaisten tuskin tarvitsee hakea mitaliluonnoksen valmistavaa taiteilijaa muualta, sillä kaupungin gissanne on hyvä mitalitaiteilija, kuvanveistäjä Raimo Heino, joka on suunnitellut mm. Suomen Taiteilijaseuran 100-vuotismitalin.”³⁴

30 Radice 1971, 105.

31 Raimo Heinon tiedonanto 12.9.1989.

32 Raimo Heinon tiedonanto 20.6.1989.

33 Hämeenlinnan kaupunginhallituksen esityslista 27.2.1967, liitteenä Felix Seppälän kirje 21.2.1967. HKA.

34 Ibid.

Kaupunginhallitus päätti antaa muistomitalin lyöttämishankkeen kulttuurilautakunnan valmisteltavaksi.³⁵ Kulttuurilautakunta neuvotteli Felix Seppälän, Raimo Heinon ja kahden mitalinvalmistajan, Kultateollisuus Ky:n ja Hopeakeskus Oy:n kanssa kustannuksista ja esitti kaupunginhallitukselle 4.000 mk:n varaamista vuodelle 1968 Gustaf Erik Eurénin muistomitalin lyöttämistä varten. Kaupunginhallitus jätti asian pöydälle³⁶ ja päätti luopua mitalihankkeesta kaupungin kireän rahatilanteen vuoksi.³⁷ Virallisen tilauksen peruuntuessa Eurénin mitalin julkinen kohtalo jäi silloin ratkaisematta.

Seuraavan kerran asia esiintyy Suomen Mitalitaiteen Killan hallituksen pöytäkirjassa maaliskuussa 1968, jolloin päätettiin tilata valaja (Martti) Suomiselta 50 kappaletta Raimo Heinon muovailemaa Gustaf Erik Eurén -mitalia. Felix Seppälä oli esittänyt valmistamista Killalle. Seppälälle päätettiin ilmoittaa, että jos hän huolehtii taiteilijan palkkiosta, niin Kilta luovuttaa hänelle, tai palkkion maksaneelle, 25 kappaletta kyseistä mitalia. Killalle jää toiset 25 kappaletta ja oikeus valattaa lisää korkeintaan jäsenten tilaama määrä.³⁸

Hämeenlinnan kaupunginhallitus oli saanut Felix Seppälältä uudelleen käsiteltäväkseen Eurén -mitaliasian. Seppälä ilmoitti, että Suomen Mitalitaiteen Kilta lyöttää (!) mitalit ja esitti, että kaupunki ostaisi rahoituksen turvaamiseksi 20 mitalia 80 markan kappalehinnalla. Kaupunginhallitus vei asian valtuustoon, joka viimein päätti kokouksessaan 21.5.1968 oikeuttaa kaupunginhallituksen ostamaan 15 kappaletta Eurén -mitalia.³⁹

Suomen Mitalitaiteen Killan pöytäkirjassa on toinenkin merkintä kyseisen mitalin valattamisesta Suomisella,⁴⁰ mutta lopulta suurimman osan mitaleista valmisti Aug. Bischoffin valimo Düsseldorfissa ja Killan vuosikertomus vahvistaa toteutuksen vuodelle 1968.⁴¹ Lisäksi Killan pöytäkirjassa on merkintä Raimo Heinon osallistumisesta mitalin julkistamisjärjestelyihin Hämeenlinnan museos-
sa.⁴²

Itse mitali on oikealle katsovan profiilikuvansa käsittelyltä jonkin verran uurtainen. Kohokirjaiminen teksti GUSTAF ERIK EURÉN ei ole aivan samansuuntainen laidan kanssa. Patinan kokonaissävy viherryksineen on poikkeuksellisen vaalea Heinon 1960-luvun mitalituotannossa. Takasivun ”muoto, jonka välistä näkyy toinen muoto” -kontrastisommitelman suorakulmio-, pallo- ja tankovaihte-
luille taiteilija itse antoi selityksen, jonka mukaan pyöreät kohoelementit ovat oppilaita, tasaiset alueet koulurakennusta ja tankomaiset, teräväreunaiset muodot rappusia⁴³ (kuvat 121 ja 122). Mitali viittaa kuvaamansa henkilön elämäntyöhön.

---

35 Hämeenlinnan kaupunginhallitus 27.2.1967 § 12. HKA.

36 Hämeenlinnan kaupunginhallitus 2.10.1967 § 11, asia n:o 8, liitteenä kulttuurilautakunnan esitys 28.8.1967. HKA.

37 Hämeenlinnan kaupunginhallitus 9.10.1967 § 13. HKA.

38 SMK:n hallitus 8.3.1968 § 6-8. SMKA.

39 Hämeenlinnan kaupunginvaltuusto 21.5.1968 § 8, esityslistan asia n:o 6. HKA.

40 SMK:n hallitus 24.7.1968 § 3-4. SMKA.

41 SMK:n vuosikertomus 1968. SMKA.

42 SMK:n hallitus 13.9.1968 § 7. SMKA.

43 Raimo Heinon tiedonanto 20.6.1989.

1.3 Henkilömitalit

Urho Kekkonen 70-vuotismitali oli Suomen Mitalitaiteen Killan työvaliokunnan tilaus elokuussa 1970, jolloin myös päätettiin käydä luovuttamassa mitalilahja henkilökohtaisesti silloiselle tasavallan presidentille ja Killan suojelijalle tämän syntymäpäivänä 3.9.1970.⁴⁴ Työvaliokunta kirjasi luovutuksen sekä presidentin kiitospuheessaan antaman luvan valmistuttaa mitaleita keräilijöille ja päätti valottaa mitalia tilausten mukaan, enintään 100 kappaletta, Toivo Jaatisen valiomossa. Samalla päätettiin taiteilijan palkkiosta, mitalin myyntihinnasta sekä markkinoinnista jäsenille, museoille, yhdistyksille ja vastaaville.⁴⁵

Taiteilijatovereista muovailuista mitaleista valmistuivat syntymäpäivälahjoiksi *Sam Vanni* ja *Heikki Konttinen*. Vanni toimi Raimo Heinon opettajana Suomen Taideakatemian koulussa, mikä oli alkusysäys mitalille. Heino sai mallin valokuvan työskentelynsä pohjaksi, kun Simo Rista ikuisti Vannin piirteet. Heikki Konttinen istui tietoisesti lahjamitalinsa etusivua muovattaessa Heinon mallina. *Pentti Kaskipuron* mitalin syntymistä edisti taiteilijoiden pitkä tuttavuus.⁴⁶

Ominaisuuksiltaan henkilömitalina *Urho Kekkonen* mitali kuuluu samaan ryhmään Heinon taiteilijatovereistaan toteuttamien töiden kanssa. Kaikki ovat patinaltaan tummanruskeita tai melkein mustia, struktuuri on sileä ja muovailun elementtien ja pohjan yhtymäkohdissa on sulautuvuutta. Jokaisen teoksen averssia myötäilee henkilön nimitelmä, Kekkonen mitalissa täydennettynä sanalla VALTIOMIES. Presidenttityössä on legenda reverssilläkin: URHEILUMIES/KALAMIES. Mitaleiden massiivisuudessa on eroja, sillä Heikki Konttinen -teos on paksuimmalta kohdaltaan 25 mm, Sam Vanni vain 11 mm ja Pentti Kaskipuro 15 mm ja *Urho Kekkonen* 18 mm.

Muotokuvissa elementit ovat pyöreäköjiä ja selvärajaisia. Presidentin kasvot on toteutettu vakavaimpina (kuvat 138 ja 139), taiteilijatovereita luonnehditaan huumorin keinoin karrikoiden: Sam Vannin hiukset kohoavat runsaina, pyöreäköinä elementteinä (kuvat 140 ja 141), Heikki Kaskipuro on saanut linnunsiipimäiset hiuskaaret (kuvat 142 ja 143) ja Heikki Konttinen katselee maailmaa silmät sirrillään, suu hymynhäiveessä (kuvat 33 ja 34).

Takasivujen näkökulmat henkilöihin ovat myös huumorin sävyttämiä. *Urheilumies* - kalamies Kekkonen istuu ison kalan selässä kättelemissä kumpaniaan. Heikki Konttinen taas seisoo kookkaan ja ilmeisen vauhdikkaan kalan selässä, millä Heino viittaa Veljmies-suihkukaivoveistokseen. Sam Vanni on reverssin alalaidassa selin katse kohti taideopiskelijoita ja piirustustelineitä, joiden keskellä erottuu seisova malli. Mallin asento on tyypillinen rouva Laineelle, joka toimi noin 15 vuotta STA:n koulussa. Tämänkin mitalin sommittelurakenteesta löytyy yhteys Heinon käyttämään kontrastisommitteluun. Pentti Kaskipuro vääntää grafiikan prässä raajat sommiteltuina puristimen varsien kanssa voimakkaaseen liikkeeseen. *Mosse-kissa* lepää prässin alla.⁴⁷

Lahjamitalit ystäville ja vapaan henkilögallerian kuvittaminen osoittivat

44 SMK:n hallitus, työvaliokunta 27.8.1970 § 7. SMKA.

45 SMK:n hallitus, työvaliokunta 10.9.1970 § 7. SMKA.

46 Raimo Heinon tiedonannot 25.9.1985, 20.6., 12. ja 27.9.1989.

47 Ibid; Raimo Heinosta myös Passi 1986, 26-29.

Raimo Heinon kiinnostuksen mitalitaiteen perinteisiin ja esittäviin lähtökohtiin, joita hänen 1960-luvunkin mitalinsa noudattivat muutamien poikkeuksin.

2 Toivo Jaatinen (1926-), Panssareista luomiskertomukseen

Toivo Jaatinen muovaili 1960-luvulla kuusi valettua mitalia, joista kolmella hän osallistui Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuihin ja kolme muodostaa yhtenäisen sarjan. Kilpailuehdotukset ovat *Panssarit* (1965) sekä *Nooa* ja *Hevoskilpailut* (1967). Sarjamitali *Genesis 1-3* valmistui vuonna 1968.

2.1 Vuosimitaliehdotukset

Panssarit oli ehdotus Suomen Mitalitaiteen Killan ensimmäiseksi vuosimitaliksi. Palkintolautakunta valitsi kaksi kehityskelpoisinta luonnosta, joista ainakin toinen oli tarkoitus toteuttaa varsinaisena vuosimitalina. *Panssarit* oli näistä toinen ja luonnoksesta tuli myös vuosimitali. Ehdotuksesta annettu lausunto kuului: "Dynaaminen luonnos, joka on valettavaksikin sopiva; sen jäsentely on mitalinomainen."⁴⁸ Yksi, vaikka ei pääasiallinen lähtökohta työn muovailulle oli ollut toteuttaa sellainen kilpailuehdotus, jonka tekijä ei olisi helposti tunnustettavissa.⁴⁹

Nooa merkittiin kilpailupöytäkirjaan nimellä *Noak*, jolla työ on esiintynyt Killan näyttelyluetteloissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Tällöin nimen muoto on ollut *Noa*.⁵⁰ Jaatinen itse käyttää ja pitää oikeana muotoa *Nooa* Raamatun alkuperäisen kirjoitusasun mukaan.⁵¹ *Hevoskilpailut*-mitalin nimen taiteilija on muuttanut myöhemmin nimeksi *Hevosratsastajat*.⁵²

Molemmat kilpailuehdotukset arvosteltiin A-luokkaan. Äänestyksen jälkeen *Nooa* sijoittui toiseksi. Palkintolautakunta päätti toteuttaa kaksi vuosimitalia. *Nooasta* annettiin lausunto: "Herkkä ja rauhallisen plastinen teos. Sommittelu hallittu, muovailussa jonkin verran epävarmuutta" ja *Hevosratsastajista* todettiin: "Herkkä muotoilu ansiokas. Sommittelussa ansioita hevosia esittävällä puolella. Liian graafinen mitalityöksi."⁵³ *Nooa* valettiin kotimaassa ja *Hevosrat-*

48 SMK:n palkintolautakunta 4. ja 8.10.1965 § 4-8. SMKA.

49 Toivo Jaatisen tiedonanto 11.4.1985. Jaatisen mukaan hänen kilpailuehdotustaan ei tunnustettukaan muovailun perusteella. (Ibid.)

50 SMK:n palkintolautakunta 14. ja 15.6.1967 § 3-11. SMKA; SMK:n näyttelyluettelot 1965-. SMKA; *Noak*-muoto esimerkiksi: Kansallismuseo 7.5.-7.9.1968, Tukholma (Statens Historiska Museet) syyskuu 1968, Tapiolan syyslystit 1970, Suomen mitalitaidetta Moskovassa 1972, XV FIDEM Helsinki 1973, Taidetta Pohjolassa 1980, Mitalin uusi kevät 1983, Kämmeren kokoinen avaruus 1995 (Oulu ja Alajärvi). *Noa*-muoto esiintyy mm. Porvoo 6.1.-7.2.1988 ja Lahti 5.5.-26.5.1988 -näyttelyiden luetteloissa ja *Nooa* 16.11.1991-5.1.1992 Alajärvi -luettelossa. (Ibid.)

51 Toivo ja Taimi Jaatisen kirje L. Passille 7.10.1985. LPA; Toivo Jaatisen tiedonanto 17.10.1989; Myös Raamattu 1 Moos 6: 9.

52 SMK:n palkintolautakunta 14. ja 15.6.1967 § 7-11. SMKA; Toivo ja Taimi Jaatisen kirje L. Passille 7.10. 1985. LPA; Toivo Jaatisen tiedonanto 17.10.1989.

53 SMK:n palkintolautakunta 14. ja 15.6.1967 § 7-11. SMKA.

sastajat lähetettiin Aug. Bischoffin valimoon Düsseldorfiin.⁵⁴

Jaatisen vuosimitalikilpailuihin muovailemat työt ovat kaikki ohuehkoja, melko matalareliefisiä ja pintastruktuuriltaan sileitä. Hevosratsastajien reverssillä on jonkin verran uurteisuuutta. Nooan tumma patina vihertää eniten, muiden värjäyksen pääsävy on ruskea. Panssarien etusivu on abstrahoiduin kun Nooa ja Hevosratsastajat ovat ilmaisultaan pelkistettyjä.

Panssarien averssin sommitelman perusrakenne on säteittäisyys, jota pienten elementtien vaaka- ja pystysuorat liikelinjat kohdittain katkovat. Koska elementit ovat eri tasoissa ja osaksi terävä kulma kohti katsojaa, taittuu valo etusivulle monesta suunnasta ja luo mataliin kuvioihin oman liikkeensä valöörivaihteluilla. Tästä syntyy valon informalistinen plastisuus averssille, jonka elementeissä ei muutoin ole paljonkaan sulautuvuutta, sillä kuviot erottuvat selvästi toisistaan ja pohjasta niillä alueilla, joilla konventionaalista pohjaa näkyy. Mitali välittää kuvauksen pirstoutuneesta ja rikkonaisesta panssareiden maailmasta. Reverssin täyttää teksti SUOMEN/MITALITAITEEN/ KILTA.../ENSIMMÄINEN/ VUOSIMITALI/MCMLXV, jonka yhteys etusivuun jää heikoksi (kuvat 77 ja 78).

Toivo Jaatisen *Hevosratsastajat* syntyi hevosurheilussa ilmenevien negatiivisten piirteiden tulkiksi.⁵⁵ Pelkistettyjen figuurien pään, käsien, jalkojen ja vartaloiden pystyissä asennoissa voi havaita itsensä tehostamisen ja korostamisen ilmauksia (kuvat 144 ja 145). Kriittisyydessään ja myös elementtiensä muodolita mitali on sukua mm. Jaatisen *Pitsiä ja höyheniä* -veistokselle (1973, pronssi).⁵⁶

Nooa kertoo ihmisestä, joka sai perheineen armon hävitettävän pahuuden keskellä.⁵⁷ Matalien elementtien plastisuus on sulautuvaa. Averssilla erottuvat kahdet kasvot: profiili ja en face. Tarkkaan muovaillut yksityiskohdat nenä, suu, silmät, osa kulmakaarista ja leuasta korostavat tilannetta, jossa Jumala puhuu Nooalle. Takasivulla kertomus jatkuu ja valmiin arkin keula kaartuu kohtisuorana perspektiivikuvana vieressään pieni figuuri (kuvat 29 ja 30).

2.2 Vapaa sarja

Genesis-sarjaan kuuluu kolme ei-esittävää, veistoksenomaista, massiivisuudeltaan paksua työtä, jotka pohjautuvat sisällöltään Ensimmäisen Mooseksen kirjan alaotsikkoon Genesis.⁵⁸ Kolmen teoksen luonnokset syntyivät Jaatisen käteen osuneista savikokkareista vierailulla Leena Turpeisen ja Markku Kitulan luona.⁵⁹

Pintastruktuuriltaan rosoiset mitalit ovat rinnastettavissa luomiskertomuk-

---

54 SMK:n hallitus 14.11.1967 § 3. SMKA; Martti Suominen valoi pöytäkirjamerkinnän mukaan 41 kappaletta Nooa-mitalia, mikä hänelle korvattiin, mutta seitsemästä kappaleesta vaadittiin uusi valu. (SMK:n hallituksen pöytäkirja 4.3.1968 § 8. SMKA; Toivo Jaatinen on mainittu mitalin valajana jo aiemmin ja osan hän on valanutkin sekä patinoinut kaikki valmistusmäärän mukaiset 51 kappaletta. (SMK:n hallitus 13.1.1968 § 1. SMKA.); Toivo Jaatisen tiedonannot 17.10.1989 ja 4.10.1991.

55 Toivo Jaatisen tiedonannot 11.4.1985 ja 26.9.1989.

56 Kuva esimerkiksi Suomalaista kuvanveistotaidetta 1974, 16 nro 1.

57 Raamattu. 1 Moos. 6: 7.

58 Raamattu. 1 Moos. 1.

59 Toivo Jaatisen tiedonanto 26.9.1989.

seen. *Genesis 1* on patinaltaan tummanruskea eivätkä paikoin korkeat kohoelementit muodosta tarkoituksella suunniteltua sommitelmaa. Työ kuvaa olotilaa, joka oli yhtenäistä, jäsentymätöntä avaruutta. *Genesis 2* on värjätty karpalon-punertavaksi ja liitettävissä Raamatun kohtaan: "Alussa loi Jumala taivaan ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä ja Jumalan henki liikkui vetten päällä."⁶⁰ Taiteilija on jo jonkin verran sommitellut, ryhmitellyt ja järjestänyt elementtejä teoksen sivuille. Viimeisessä, *Genesis 3* -mitalissa Jaatinen on madaltanut suurimpia kohoumia, pienentänyt ja sommitellut elementtejä niin, että osa työn sivusta muodostuu aukeaksi. Alareunassa olevat kaksi pientä aukkoa suodattavat ilman läpi teoksen, jonka patina on kirkkain ja ilmaisee valon luomista⁶¹ (kuva 87).

Mitalisarja osoittautuu myös taiteilijan luomistyön allegoriaksi, mihin viittaa lainaus: "On alkumassa, savi. Kun ihminen koskee, syntyy elämää. Se on muovailun alku. Savi on itsessään hyvännäköinen - ihminen voi pilata sen."⁶² Jaatinen on lisännyt allegoriaansa syvyyttä mainitsemalla *Genesis*-sarjaansa liittyvän ajatuskulun, jonka mukaan ihminen voidaan valjastaa tai riisua.⁶³ Ilmaisultaan sarja on kokeellisin Toivo Jaatisen 1960-luvun valumitaleista, mutta kertovuuden piirteiltään työt sijoittuvat mitalitaiteen perinteeseen. Sarja on esimerkki Jaatiselle tyypillisestä tavasta rikkoa mitalitaiteen ulkonaisia konventioita ja säilyttää sisällön ominaisuuksia.

3 Markku Kitula (1945-1991), *Tanssista polttopisteeseen*

Markku Kitula muovaili 1960-luvulla kuusi valettua mitalia, joista *Murros* (1969) ja *Polttopiste* (1970) olivat vapaita töitä ja *Tanssi* (1965), *Tumultus* (1966), *Tasa-arvoiseksi* (1969) ja *Suma* (1970) syntyivät ehdotuksina Suomen Mitalitaiteen Killan vuosi-mitalikilpailuihin. Lukuun ottamatta Sumaa, Killan pöytäkirjoista löytyy useita merkintöjä kunkin kilpailutyön vaiheista. Kaikkiaan Kitulan tuotannossa on veistosten lisäksi 11 valettua mitalia vuosilta 1965-1977, minkä jälkeen hän ei muovailut mitaleita.

Tanssi vuosimitaliluonnos oli toinen kahdesta kehityskelpoisesta ehdotuksesta, joista mainittiin Toivo Jaatisen mitaleiden yhteydessä. Palkintolautakunta totesi: "Aiheeltaan itsenäinen, valettavan mitalin luonteinen. Varsinkin toinen puoli (I) on rytmillisen jäntevästi toteutettu, toinen puoli kyllä hieman sovinnainen, valettavaksi mitaliksi sopivan kokoinen."⁶⁴ Killan hallitus päätti yksimielisesti tuottaa *Tanssin* vuosimitalina ja pyytää taiteilijalta korjattua luonnosta tekstillä täydennettynä toista sivua varten. Samalla hallitus päätti pyytää Toivo Jaatiselta kehiteltyä ja ilman tekstiä olevaa luonnosta tarjottavaksi jäsenten tilattavaksi myöhemmin. Markku Kitulan oli lähdeittävä tuolloin asepalvelukseen

60 Raamattu. 1 Moos. 1: 1-2.

61 Toivo Jaatisen tiedonanto 26.9.1989; Raamattu. 1 Moos. 1: 3.

62 Turpeinen 1972, 4. THL; Turpeinen mainitsee taiteilijan luomistyön, mutta ei viittaa Raamatun luomiskertomukseen. (Ibid.)

63 Toivo Jaatisen tiedonanto 26.9.1989.

64 SMK:n palkintolautakuna 4. ja 8.10.1965 § 6-8. SMKA.

eikä hän voinut toteuttaa Killan antamassa määräajassa Tanssin uutta kipsimallia. Tällöin Killan hallitus katsoi olevansa vapaa harkitsemaan muita vaihtoehtoja ja päätti, että vuosimitali toteutetaan Jaatisen ehdotuksen pohjalta ja että Kitulan Tanssi tarjotaan jäsenille myöhemmin.⁶⁵

Tumultus-sivu oli alun perin kaksi erillistä puolta käsittänyt kilpailuluonnos samoin kuin Leena Turpeisenkin *Kesä -66*, joka voitti vuosimitalikilpailun 1966. Toiseksi sijoitettiin *Bacchus*, kolmanneksi *Tumultus* ja neljänneksi lunastus *Laulavat ja kuulevat*. Kolmas ja neljäs sija ratkaistiin äänestyksellä. Palkintolautakunta totesi Kesä -66 -työstä, että A-puoli oli omaperäinen, veistoksellinen ja sommitteeltaan varma, mutta B-puolen muutorikkauden elementtirunsaus ei ole täysin hallittua. *Tumultus* oli lautakunnan mukaan veistoksellinen, omaperäinen ja muodoltaan elävä teos, jossa kuitenkin elementtien tasa-arvoisuus vähentää kokonaisvaikutusta. B-puolelta puuttui kiinteyttä ja johdonmukaisuutta.⁶⁶

Mitalin toteuttamisvaiheessa Kilta mielti vaihtoehtoja, joiden mukaan kilpailusäännöt sallivat vuosimitaliksi tuotettavan muun kuin voittaneen ehdotuksen ja tuloksena yhdistettiin Kesä -66 ja *Tumultus* -ehdotusten A-puolet. Hallituksen jäsenet Edwin Törmälä ja Jouko Voionmaa jättivät eriävän mielipiteen, sillä kahden motiivin yhdistämisellä syntyi valheellinen tulos ja kilpailuetiikan kannalta teko oli arveluttava. Teosta ei myöskään voitu nimetä pelkästään voittaneen ehdotuksen mukaan.⁶⁷ Koska taiteilijoilla itsellään ei ollut mitään menettelyä vastaan ja kilpailuehdotukset olivat myös yhteistöitä, vuosimitali toteutettiin suunnitellun kaltaisena.⁶⁸

Tasa-arvoisiksi sijoittui kolmanneksi vuosimitalikilpailussa 1969 äänestyksen jälkeen. Lautakunnan jäsenet Kauko Räsänen, Edwin Törmälä ja Jouko Voionmaa jättivät eriävän mielipiteen, jonka mukaan ehdotus *Tasa-arvoisiksi* olisi pitänyt asettaa ensimmäiselle sijalle. Lausunto kuului: "Sommittelultaan voimakas, muodoltaan rikas ja herkkä. Kummatkin puolet täydentävät plastisesti toisiaan." Mitalia päätettiin tarjota jäsenten tilattavaksi.⁶⁹

Suma arvosteltiin A-luokkaan ja Suomen Mitalitaiteen Kilta päätti tarjota tätäkin työtä jäsenten tilattavaksi. Palkintolautakunnan mukaan ehdotus oli veistoksellisesti vankka ja muotokieleltään hallittu, mutta ideassa oli jonkin verran köyhyyttä ja reikä rikkoi muodon.⁷⁰ Kitula jättikin aukon pois valaessaan lopullista mitalia.

Näistä neljästä mitalista *Tanssi* on ominaisuuksiltaan konventionaalisin ja työn nimi kertoo aiheesta, jonka Kitula on kuvannut pelkistetyin, tikku-ukkomaisin ja molemmat sivut täyttävin figurein. Averssilla liikelinjat ovat verkkomaisempia kuin reverssin vertikaaliksi painottuvat elementit. Takasivulla muovailussa on enemmän sulautuvuutta, mutta molemmin puolin kuviot erottuvat pohjas-

65 SMK:n hallitus 1.11.1965 § 1; SMK:n hallitus 20.11.1965 § 1-5. SMKA. Killan hallitus päätti myös, että "Kuvanv. Kitulan ehdotus tullaan pitämään etusijalla, kun toisen mitalin tarjoaminen killan jäsenille tulee ajankohtaiseksi." (Ibid.); SMK:n hallitus 17.2.1966 § 3. SMKA.

66 SMK:n palkintolautakunta 15. ja 16.10.1966 § 5. SMKA

67 SMK:n syyskokous 4.11.1966 § 5. SMKA; SMK:n hallitus 25.11.1966 § 11. SMKA.

68 Markku Kitulan ja Leena Turpeisen tiedonannot 4.2.1986 ja 20.6.1988.

69 SMK:n palkintolautakunta 2. ja 3.4.1969 § 6-7. SMKA; SMK:n hallitus 22.4.1969 § 1. SMKA.

70 SMK:n palkintolautakunta 1. ja 3.4.1970 § 7. SMKA; SMK:n hallitus 17.4.1970 § 2. SMKA.

ta (kuvat 146 ja 147). Pintastrukturi on sileähkö kuten kaikissa Kitulan mitaleissa ja patina tumma, mustanvihertävä.

Tumultus-sivu keskiruskeana on patinaltaan vaalein Kitulan 1960-luvun mitaleista, sillä kaikki muut ovat tummanruskeita, Suma melkein musta. Muovailun elementeiltään *Tumultus* on kuin Tanssin abstrahoitu versio: sommitelma on hajotettu koko sivun alueelle ja elementit ovat yhteydessä toisiinsa vuoroin kohoten pohjan tasolta ja vuoroin laskien plastisesti sulautuen (kuva 89). Kohomuodot luovat harjanteita ja kokonaisuudessa korostuvat informalistiset valo- ja varjovastakohdat. Elementeistä on hahmotettavissa hyvin pitkälle abstrahoituja figuurikatkelmia, joissa pääsisällöksi osoittautuu kohoava ja laskeva liike. *Tumultus* on enemmän kuvaava kuin kertova työ. Nimi on latinaa ja merkitsee levottomuutta, sekamelskaa, häiriötä ja myös kapinaa.⁷¹

Tasa-arvoisiksi, *Suma* ja vapaa mitali *Murros* ovat veistoksellisuudessaan rinnakkaistöitä. Kaikki myös ohenevat reunaan kohti. *Tasa-arvoisiksi* -mitalin averssilla on muutamain plastisesti sulautuvien, kookkain yksityiskohdin muovailtu naisfiguuri ja reverssillä selkeäreunaisin painantein kuvattu miesfiguuri (kuvat 99 ja 100). Etusivulla ei voi erottaa konventionaalista pohjaa, jota Sumassa ja *Murros*ksessa ei havaita kummallakaan puolella. Elementit kohoavat ja laskevat lähes kolmiulotteisesti.

Tasa-arvoisiksi liittyy Killan vaihtoehtoiseen kilpailuteemaan Y.K:n ihmisoi-keuksien vuoteen, Suman aiheena on tukkisuma joessa (kuvat 148 ja 149) ja aukollinen, nonfiguratiivinen *Murros* kuvaa muovailussa ja elementtien liikkeessä tapahtuvaa *murrosta* (kuvat 39 ja 40). *Murros* on näistä kolmesta veistoksenomaisin ja poikkeaa eniten perinteisistä mitalitaiteen ominaisuuksista sisällöltään.

Polttopiste litteänä, aukollisena ja suorareunaisia muotoja hyödyntävänä vaikuttaa kokeelliselta erilaisuudessaan Markku Kitulan mitaleiden joukossa, vaikka sommittelu painottuu keskiosaan kuten useimmissa Kitulan teoksissa. *Polttopiste* kuvaa pelkistetysti nimen kertoman asian - suurennuslasilla auringsäteellä paperille, filmille tms. poltettavan reiän⁷² (kuva 28).

Kitulan 1960-luvun valumitaleissa oli useita mitalitaiteen metakieltä uudistaneita ominaisuuksia: aukollisuus, informalistisuus, nonfiguratiivisuus ja suurielementtisyys. Tyypillisin ja eniten konventioita rikkonut piirre oli se, että useista hänen mitaleistaan ei voi erottaa tavanomaista pohjaa tai etsiä reliefikorkeutta. Muovailun elementit kohoavat ja kasvavat kohti keskiosaan painottuvaa paksuinta aluetta ja plastisuuden sulautuvuus liittyy ilmaisuun kokonaisrakennetta luovana tekijänä. Veistoksellisuus Kitulan mitaleissa syntyy suurielementtisyiden ja voimakkaan plastisen sulautuvuuden yhteisvaikutuksesta. Piirre on ilmeisen luonteenomainen Kitulan muovailulle, sillä hänen kookkaammissa teoksissaan esiintyy samankaltaisia ilmaisukeinoja kuten esimerkiksi veistoksessa *Lapsi ja puistotäti* (1969) ja vielä myöhemmin *Ikkuna tulevaisuuteen* -työssä vuodelta 1978 (kuva 150). Kitula myös valoi mitalinsa itse lukuun ottamatta Tanssia.

71 Leena Turpeisen tiedonanto 16.2.1990; Kitula ja Turpeinen etsivät kilpailuehdotuksilleen sopivia nimimerkkejä yhdessä. Latinankielinen *Tumultus* tuntui sopivalta ja sillä oli perustansa Turpeisen aiemmissa latinanopinnoissa. (Ibid.)

72 Markku Kitulan ja Leena Turpeisen tiedonannot 4.2.1986 ja 20.6.1988.

4 Armas Lähteenkorva (1906-1993), P. Martti ja Yrjänä

Armas Lähteenkorva kuului kuvanveistäjiin, jotka kokeilivat valetun mitalin muovailua jo 1950-luvulla, jolloin syntyivät yksipuoliset teokset *Pyhä Yrjänä* (1957) ja *Henrik Zilliacus* (1958). Nämä olivat harjoitustöitä Lähteenkorvan opiskellessa kuvanveistoa professori Publio Morbiduccin (1889-1963) johdolla Roomassa. Zilliacus toimi tuolloin Suomen Rooman-instituutin johtajana ja mitalista tuli hänen 50-vuotismitalinsa.⁷³

Kaksi Lähteenkorvan 1960-luvulla valettua mitalia toteutuivat vapaina töinä. Hän mainitsi osallistuneensa niillä Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuihin, mutta ei menestynensä. Myöhempi näistä, *P.Y.* (1966), käsittelee samaa aihetta kuin edellisen vuosikymmenen *Pyhä Yrjänä*, mutta on muovailunsa plastisuudelta huomattavasti sulautuvampi kuin selvärajainen ja sileältä pohjalta kohoava teeman ensimmäinen toteutus. *P. Martti* on yksipuolinen ja vuodelta 1965.⁷⁴ Molempien teosten sisältö liittyy pyhimyskertomuksiin ja molemmissa on plastisuuden sulautuvuuden ohella yhteisinä piirteinä sileähkö pintastruktuuri ja sommittelun rakentuminen kolmen pisteen varaan sekä keskiruskea patina.

P. Martti -mitalin alkusysäys oli Lähteenkorvan muistama runon katkelma, jossa *Pyhä Martti* ratsasti auttamaan kerjäläistä. Luonnonmukaisuutta seuraten, mutta pelkistään taiteilija kuvasi runon tarinaan liittyvän Martinus Tours´laisen, joka halkaisi viittansa miekalla kahtia palelevan kerjäläisen suojaksi⁷⁵ (kuva 76).

P.Y.-mitalin muovailu on pelkistävämpää ja elementit sulautuvat pohjaan enemmän kuin *P. Martin* mitalissa. Se, mitä hevosesta ja ratsastavasta *P.Y.* -ritarista on näkyvissä, on kuvattu realistisesti. *P.Y.*:n reverssi on nimeltään *Murtavia voimia* ja ilmaisultaan kokonaan abstrakti (kuvat 151 ja 152). Lähteenkorva mainitsi kaksi itselleen ominaista tyyliä: 1) täsmällisen ja 2) sävähtävän, jota molemmat 1960-luvulla valetut työt edustavat.⁷⁶ *P.Y.* - *Pyhä Yrjö* -mitalin sisältö on suoraan kappadokialaisen ritarin legendasta, jonka mukaan tämä pelasti kaupungin ruokauhreja vaativalta pedolta, mutta asetti pelastamisen ehdoksi kaupunkilaisten kastamisen kristinuskoon.⁷⁷

73 Armas Lähteenkorvan kirjeet L. Passille 20.2.1981 ja 16.10.1989. LPA; Armas Lähteenkorvan tiedonannot 9. ja 27.10.1989; Myös osin Talvio 1993a, 38-40; Häneltä puuttuvat tiedot Lähteenkorvan 1960-luvun valetuista mitaleista.

74 Armas Lähteenkorvan kirjeet L. Passille 20.1.1981 ja 16.10.1989. LPA; Armas Lähteenkorvan tiedonannot 9. ja 27.10.1989.

75 Ibid; Martinus Tours´lainen (n. 316-n. 400) oli syntyjään unkarilainen, kerjäläisiä auttava armeijan upseeri, joka tarinan tapahtuma-aikana n. 337 oli Ranskassa. Hänen toiveensa oli elää erakkona, mutta hän joutui toimimaan pitkään Tours´in piispana. Hänet haudattiin basilikaan lähelle Tours´ia ja julistettiin ritareiden ja hevosmiesten pyhimyukseksi. (Bentley 1986, 219; Reed 1978, 60-62.)

76 Armas Lähteenkorvan kirje L. Passille 16.10.1989. LPA; Armas Lähteenkorvan tiedonannot 9. ja 26.10.1989.

77 Ritarin tullessa lohikäärmeen vaanimaan kaupunkiin kaikki eläimet oli jo syötetty hirviölle ja oli siirryttävä arvalla valittuihin ihmisuhreihin. Uhrausvuoro oli osunut kuninkaan tyttäreeseen. Ritari kukisti lohikäärmeen. Ritari lienee ollut sotilas, joka kärsi marttyyrikuoleman 300-luvulla. Hänestä on useita tarinoita. Keskiajalla Pyhästä Yrjöstä tuli suosittu pyhimys ja ritareiden ja useiden kilttojen suojelija. (Bentley 1986, 76; Reed 1978, 44-45.); *Pyhä Yrjö* tunnetaan myös partiolaisten suojelijana. Hirviön ja ihmisen ja hyvän ja pahan välistä tematiikka sisältäviä tarinoita on jäljitetty hyvinkin vanhoihin kulttuureihin saakka mm. sumerilaisiin. (Tolin 1987, 329-332.); Aiheesta löytyy mm. Yrjö Jylhän runo *Pyhä Yrjänä ja lohikäärme*. (Jylhä 1963, 19.)

P.Y. -teoksen etusivun kuvaustapa ja aihe noudattavat Pyhä Yrjö -ikonien kansainvälistä perinnettä, mutta Lähteenkorva muovaili tietoisesti pyhimykselle paksuhkon keihään - vahvemman ase - ikoneihin kuuluvan ohuen peitsen sijasta.⁷⁸ Ikonien yläalaidassa esiintyy pyhimyksen lisäksi toisinaan Jeesus tai prinsessan vanhemmat seuraamassa lohikäärmeen kukistumista. Taistelu lohikäärmeen kanssa tulkitaan kirkon oppien puolustamiseksi pahuutta vastaan.⁷⁹ Myös Lähteenkorvan työ kertoo hyvän ja pahan välisestä taistelusta, jota reversin abstrakti sommitelma täydentää nimensäkin perusteella.

Aihe esiintyy tyyliteltyinä mm. joissakin suomalaisissa lääkärimitaleissa kuten Felix Nylundin (1878-1940) *Ali Krogiuksen* lyödyssä mitalissa (1929). Veistoksista Emil Cedercreutzin (1879-1949) *Partiopoika - Pyhä Yrjänä* (1937, pronssi) tuo teemaan partioaatteen ja Mikko Hovin (1879-1962) *Lohikäärmeen tappaja* (*Pyhä Yrjänä*, 1940, pronssi) esittää hevoseettoman figuurin. Cedercreutzin työssä pyhimyksen tilalla on partiopoika, mutta Hovin miesfiguurilla on aseenaan paksuhko keihäs kuten Lähteenkorvan Yrjänällä. Hovin työtä on pidetty sodan tunteiden tulkkina.⁸⁰

Armas Lähteenkorvan valetut mitalit ovat luokiteltavissa tyypiltään henkilömitaleiksi, joissa on mitalille ominaista kertovuutta. Aihemaailmaan on ilmeisesti vaikuttanut osaltaan italialainen opettaja, jonka tuotantoon kuului samansisältöisiä teoksia.⁸¹

5 Heikki Nieminen (1926-), Tellestä Tapiolan Kamerakerhoon

Heikki Niemisen toteutti veistosten lisäksi 1960-luvulla kolme valettua mitalia, joista kaksi *Telle* ja *Aarne Laitakari* olivat vuodelta 1965 ja *Tapiolan Kamerakerho* vuodelta 1969. Telle oli vapaa työ, mutta liittyi Suomen Mitalitaiteen Killan toiminnan alkuvaiheisiin selvitettyä valimoiden työn laatua. Kilta teetti yksittäisiä mitaleita eri paikoissa - Telle lähetettiin valettavaksi Tanskaan. Huomionosoitusmitalit Aarne Laitakari ja Tapiolan Kamerakerho syntyivät tilauksesta.⁸² Teokset ovat kaikki esittäviä ja kertovia ja tukeutuvat mitalitaiteen perinteiseen metakieleen, minkä lisäksi Niemisen 1960-luvun valetuille mitaleille on ominaista elementtien erottuvuus pohjasta ja sommittelun geometriset piirteet.

Telle ja *Aarne Laitakari* ovat nimensä mukaisesti henkilömitaleita. Tellen patina on vihreä ja Laitakarin mitalissa värjäys on keskiruskea. Tellen pintastruktuuri on sileä kun Laitakarissa näkyy jonkin verran epätasaisuutta, mutta vain *Tapiolan Kamerakerhon* mitalissa on tarkoituksellista naarmutusta muovailupuikon jäljiltä elävöittävässä pintaa. Tapiolan Kamerakerhon patina on tummanruskea. Telle-mitalin takasivun pelkistetyn, kahta poikasta ruokkivan linnun siipien ja

78 Armas Lähteenkorvan kirje L. Passille 16.10.1989. LPA; Armas Lähteenkorvan tiedonannot 9. ja 26.10.1989.

79 Jääskinen 1966, kuva nro 1; Pyhät kuvat 1983, 103.

80 Kuva esim. Tolin 1987, 99; Veistos oli partiolaisten lahja marsalkka Mannerheimille tämän täyttäessä 70 vuotta. (Ibid.); Vartio 1960, 13.

81 Armas Lähteenkorvan tiedonannot 9. ja 27.10.1989 ja kirje L. Passille 16.10.1989. LPA.

82 Heikki Niemisen kirje L. Passille 4.3.1981. LPA; Heikki Niemisen tiedonannot 7.6. ja 26.9.1989.

pyrstösulkien suorat, viuhkamaiset kohourtoelementit luovat systemaattisen ja kurinalaisen vastakohtan linnun vartalon, kaulan ja pään kaarimuodoille. Siipien yläreunat ovat terävät ja melkein suorakulmaiset (kuvat 50 ja 51). Etusivulta ovat tunnistettavissa taiteilijan vaimon piirteet. Mitali osoittautuu lapsistaan huolehtivan äidin allegoriaksi.

Numismaatikko ja mitalinkeräilijä Aarne Laitakaria luonnehtivat mitalien ja rahojen kolikkomaiset pyörylät ja negatiivinen valumuotin kuva, joiden sommittelun perusrakenne on ympyröitä ympyrässä. Näiden alapuolella on vaakasuorassa puheenjohtajan nuija. Takasivun alaosaa reunustaa kohoteksti SUOMEN NUMISMAATTINEN YHDISTYS ja etusivun vastaavassa kohdassa on kohokirjaimin mitalin henkilön nimi (kuvat 79 ja 80). Kamerakerhoon kuuluvasta harrastuksesta kertovat averssilla nelikulmaiset linssit, joihin osuu sektorin muotoisia valokiiloja. Nelikulmaisten linssien pohjat laskevat syvyysuunnassa vinottain. Ylä- ja alalaitaa myötäilee kohoteksti TAPIOLAN/ KAMERAKERHO. Reverssin suorakaiteet ovat kohoviivoja, jotka rajaavat osittain selin istuvaa alastonta naisfiguuria (kuvat 153 ja 154).

Heikki Nieminen kiinnostui valutekniikasta jo 1950-luvulla, jolloin hän kokeili asbestikuitua muotin tekoon. Vahavaluna syntyi myös oppilaiden luonnoksista pronseja, joista esimerkkinä on jo käsitelty Anja Juurikkalan Suomen Taideakatemian koulu. Kun Nieminen oli muovailnut valmiiksi Suomen Numismaattisen Yhdistyksen tilaaman⁸³ Aarne Laitakarin 75-vuotismitalin, hän kokeili silikonikumia muottien valmistukseen. Ensimmäiset kappaleet Nieminen valoi itse ja havaitsi menetelmän käyttökelpoiseksi. Sen jälkeen Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo teki sarjasta loput. Mitali on ensimmäinen tällä tekniikalla Suomessa valettu teos.⁸⁴ Tapiolan Kamerakerho on Niemisen valutyötä⁸⁵.

6 Viljo Savikurki (1905-1975), Sopivasta esineestä Yrjö Kokkoon

Viljo Savikurki säilytti veistostuotantonsa perusilmaisun esittäväenä ja toisinaan huumoriin saakka pelkistäväenä, mikä näkyy hänen mitaleissaankin. Savikurki muovaili 1960-luvulla 12 valettua mitalia, joista kolmella hän osallistui Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuihin ja loput olivat vapaita mitaleita. Kilpailutöitä olivat Kasvatusalusta (1965) sekä Kilpalaulu ja Särpimelle vuonna 1968. Muut ovat *Tanhu* ja *Paavo Montonen* vuodelta 1965, *Siivetön Pegasus*, *Järvi ja metsä* sekä *Taneli Kuusisto* vuodelta 1966, *Äitini* (1967), *Paimenidylli* ja *Seitsemän veljestä* vuodelta 1969 sekä vuonna 1970 valmistunut *Yrjö Kokko - yksinä(i)nen poro*.

Viljo Savikurjen 1960-luvulla valetut mitalit ovat melko ohuita ja reliefeiltään matalia. Hän pelkisti figuurit niin, että vaatetuksen yksityiskohdat kuten hihan suu, hameen helma tai housun lahje erottuvat selvästi ja muu osa sulautuu elementeiltään pehmeään kokonaisuuteen. Tällainen muovailutapa luo aihevalinnan ohella Savikurjen mitaleille tyypillisen kansanomaisuuden. Useimpien

83 SNY:n hallitus 15.12.1965 § 7. SNYA.

84 Heikki Niemisen tiedonannot 7.6.1989 ja 26.9.1989; Myös Nieminen 1995, 27.

85 Heikki Niemisen tiedonannot 7.6. ja 26.9.1989.

teosten patina on vaalea, josta poikkeavat vain vihertävä Sopivan esineen kappaleet, tummanruskeat Särpimelle ja Paimenidylli sekä potkupatinainen Yrjö Kokon mitali, josta on myös ruskea versio.

6.1 Kilpailuluonnokset ja kirjalliset aiheet

Vuosimitalikilpailuehdotus Kasvatus-alusta sijoittui B-luokkaan lausuntonaan: ”Harvinaisen huumorintäyteinen luonnos, jossa kansalliseen aiheeseen sopivaa aitoa naiviutta ja lämpöä, sommittelu varma; veistoksellisesti kuitenkin voimaton.”⁸⁶ Kilpailunimimerkki näkyy säilyneiden kipsimallien takana edelleen. Savikurki toteutti mitalin myöhemmin omatoimisesti sekä ruskea- että vihreäpattinaisena nimellä *Sopiva esine*. Luonnokset Kilpalaulu ja Särpimelle arvosteltiin myös B-luokkaan ja molempien lausunto kuului: ”Herkkä ja huolellinen, kansanomainen suoritus. Liiksi traditionaalinen.”⁸⁷ Teokset ovat esiintyneet sittemmin nimellä *Kilpalaulanta* ja *Särpimille* myös monikkomuodossa, mutta ensiksi mainitusta on luonnoslehtiöissä nimi Ukonlaulu ja kipsimallien takana erottuvat tekstit Aino sekä Väinämöinen laulaa Joukahaisen suohon.⁸⁸

Vuonna 1968 Viljo Savikurki tiedusteli kilpailutöidensä valattamista Killan toimesta. Kilta päätti tarjota mitaleita jäsenille mutta jättää valun taiteilijan huoleksi⁸⁹ (vrt. luku Anja Juurikkala). Sopiva esine ja Kilpalaulanta ovat aiheeltaan kirjallisia ja Särpimille on humoristinen kuvaus ruuasta ja syömisestä.

Sopiva esine -mitalin lähtökohta on Aleksis Kiven Nummisuutarit -näytelmä. Averssin istuva, kenkäparia kohottava mieshahmo osoittautuu Eskoksi ja reverssin henkilöt tämän vanhemmiksi, Martaksi ja Topiaaksi (kuvat 155 ja 156). Savikurjen luonnospierrosten sommitteluratkaisuissa, joissa etusivulla on kaksi figuuria ja takasivun hahmot istuvat ja joissa Eskon liikelinjat ovat lopullista toteutusta vauhdikkaampia. Luonnosten teksti on ESKO sekä pysty- että vaakasuorana versiona, mutta valmiissa mitalissa ovat sanat SOPIVA ESINE (kuvat 157 ja 158). Reverssin Martalla on kädessään s-kirjaimen muotoinen ja Topiaalla v-kirjaimen muotoinen esine - taiteilijan nimikirjaimet - tai remmi ja pikari, sillä Savikurki on maininnut kasvatuksen tapahtuvan ”remmillä ja pikarilla”.⁹⁰ Tätä sisältöön liittyvää mahdollisuutta tukee työn ensimmäinen, kasvatukseen viittaava nimi.

Kilpalaulannan kirjallinen viite on vuosimitaliehdotusten takana ja kohta kuvittaa Kalevalan kolmannen runon tapahtumia.⁹¹ Joukahainen erottuu humo-

86 SMK:n palkintolautakunta 4. ja 8.10.1965 § 4-8. SMKA; Kilpailuehdotuksen kirjoitusasu on Savikurjen käyttämän mukainen.

87 SMK:n palkintolautakunta 3. ja 4.6.1968 § 3-5. SMKA.

88 Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt ja kilpailukipsit. VSA.

89 SMK:n hallitus 24.7.1968 § 5. SMKA; Savikurki valatti mitaleita todennäköisesti useassa paikassa, sillä eri kappaleiden välillä on huomattavia tasoeroja. Lopulliseen nimen valintaan on vihje muistiinpanojen katkelmassa: ”Taiteilija tekee aina esineet sopivan kokoiset.” (Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt. VSA.)

90 Aleksis Kivi, 1962; Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt. VSA; Leena Turnerin tiedonanto 25.10.1988.

91 Kalevala 1984, 3;301-330.

ristisen pienenä kookkaan, hajareisin ja kasvot suoraan ylös kohotettuna laulavan Väinänöisen jalkojen välissä suossa hevosen, reen osien sekä länkien ja luokin näkyessä eri puolilla mitalin sivua. Ainon puolivartalokuva etusivulla henkii rauhallisuutta. Savikurki on maininnut mitalin kuvaavan myös 1960-luvun taide-elämän ilmiöitä. Sitä arvostetaan, joka pitää eniten ääntä itsestään.⁹² Allegoria tulkitsee kriittistä suhtautumista itsensä esille tuomiseen myös Savikurjen tuotantoon nähden poikkeuksellisen rosoisen pintastruktuurin keinoin (kuvat 111 ja 112). *Särpimelle*-mitalista valettiin ensin takasivu, jossa huumori muodostuu juoksevan, nutturapäisen naisen ja pakoon pyristelevän kukon tilannekomiikasta (kuvat 38 ja 39). Averssilla huumorin keino on vastakkain asettelu, jossa on istuva pikkutyttö syömässä melkein kokonaista reikäleipää. Laitaa kiertää ä-, ö- ja i-kirjaimista koostuva, merkityksetön teksti. Molemmat puolet sisältävä mitali on hyvin tummanruskea, yksipuolinen kappale on tätä vaaleampi.

Viljo Savikurjen 1960-luvun valumitaleihin kuuluu kirjallisuuslähtöinen *Seitsemän veljestä*, josta on myös lyöty, Aleksis Kiven Seuran tilaama rinnakkaisytyö. Näitä verrattaessa havainnollistuu lyödyn ja valetun mitalin välinen ero: lyödyssä työssä taiteilija on voinut kipsimallin suuremman muovailukoon vuoksi korostaa ja tarkentaa yksityiskohtia - valettu mitali vaikuttaa luonnosmaisemmalta. Toisaalta Savikurjen kaikille valumitaleille ovat ominaisia kokonaisvaltaiset, suurin elementein kuvatut figuurit. Lyödyn mitalin pintastruktuuri on sileämpi ja averssin tekstinä on mitalin/romaanin nimi ja reverssillä vuosiluvut. Valetussa mitalissa näkyvät pelkät vuosiluvut. Molemmat työt on signeerattu 1969, mutta lyöty mitali julkistettiin 10.10.1970, jolloin tuli kuluneeksi sata vuotta Seitsemän veljeksien ensimmäisen painoksen ilmestymisestä (kuvat 90 ja 91). Aihe on ollut Savikurjelle mieluinen ja läheinen, sillä mitalista on säilynyt muotoa kokeileva kipsiversio, jossa oven kohdalla on todellinen aukko.⁹³ Savikurki noudattaa tarkkaan Kiven romaanin kohtausta, jossa veljekset astuvat aapiskirjat kädessä Männistön muorin tupaan kosiakseen Venlaa. Eero pitää vain ovea auki toisille ja Lauri jää vartioimaan eväspusseja. Takasivulla muori raottaa uteliaana ovea ennen veljesten astumista sisään⁹⁴ (kuva 159). Savikurki on keskittänyt sommitte-lun negatiivisen oviaukon ympärille. Tilannekomiikan kuvaava sommittelu on teoksen humoristisen kerronnan ydin.

6.2 Lahjat ystäville

Paavo Montonen, Taneli Kuusisto ja *Yrjö Kokko* ovat lahjaksi syntyneitä henkilömitaleita. Paavo Montosen profiilikuva on yksipuolinen, Kuusiston ja Kokon mitaleissa on molemmat puolet. Paavo Montonen oli Eteläkarjalaisten Liiton pitkäaikainen toiminnanjohtaja ja vieraili Savikurjen luona sekä kotiseutu- ja kansanpe-

---

92 Turpeinen 1972, 12. THL.; Turpeinen esitteli Savikurjen mitalit Sopiva esine, Taneli Kuusisto, Siivetön Pegasus, Äitini, Kilpalaulanta, Särpimille, Seitsemän veljestä, Paimenidylli ja Kunnia-isänmaa-vapaus-oikeus. (Turpeinen 1972, 11-13. THL.) Turpeisen haastatteluviitteissä ei ole päiväystä.

93 Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt ja kipsit. VSA; HS 10.10.1970.

94 Kivi 1963, 36-37.

rinneasioissa että myös yksityishenkilönä. Kotiseutuun liittyvät asiat olivat tärkeitä Viljo Savikurjelle, joka luonnosteli muotokuvamitalin Montosen vierailujen aikana⁹⁵ (kuva 160). Taneli Kuusisto ja Viljo Savikurki kasvoivat saman järven, Savitaipaleen Kivijärven⁹⁶ rannalla, jonka karttakuva on mitalin takasivulla. Sileinä erottuvat kohoviivat ovat ympäristöään korkeampia jääteitä kevätaurin-
gon lämmittämällä järven jäällä. Luonnosten joukossa on suunnitelma onnitte-
kirjeeksi. Mitali valmistui vasta säveltäjän 60-vuotispäivän jälkeen⁹⁷ (kuvat 161 ja 162).

Yrjö Kokko -mitalin etusivu luonnehtii kirjailijaa voimakkain muodoin, vaikka teos on ohuehko. Luonnoksissa näkyvät päähine ja kaulus (kuvat 163 ja 164) ovat muuttuneet kohoaviksi ja laskeviksi elementeiksi, joiden uurteissa on potkupatinalle ominaista kipsin valkoisuutta valun jäljiltä. Takasivun porosymboliikka kertoo Kokosta pohjoisen alueen kirjailijana, jota legenda YKSINÄNEN PORO täydentää (kuvat 65 ja 66). Yksinänen-muoto liittyy mahdollisesti Savikurjella olleeseen tapaan jättää toisinaan i-kirjain pois esimerkiksi nimestään ja käyttää muotoa Savikuren.⁹⁸ Luonnospiirroksissa on kuitenkin muoto yksinäinen poro, mutta myös vaihtoehto kävelevä poro.⁹⁹

6.3 Lapsuusmuistot

Tanhu (kuva 165) on yksipuolinen ja kansantanhun rauhallisen vaiheen kuvaus. *Äitini* (kuvat 97 ja 98) ja *Paimenidylli* ovat lapsuudenmuistojen henkilömitalin tyyppisiä kuvia. Paimenidyllin reverssillä on uurtotekstinä mitalin nimi PAI-MEN/IDYLLI. Tyttöhahmo molemmissa mitaleissa on ilmeisesti taiteilijan sisar.¹⁰⁰ (Kuvat 166 ja 167). Luonnoslehtiöstä voi seurata Paimenidyllin ideointi- ja sommitteluvaihtoehtoja, joiden joukossa on mietteissä tehty kysymys: "Täytyisikö sen olla Ekspressionistinen?" Tanhun kohdalla on mm: "Karjalaisten juhla," ja lisäksi: "Riippuu ilmassa tehdä mitaleja abstraktisin kuvin ilmaan säännöllistä rytmiä, sanoisin yllätyksellisin muodoin. Ja sanottu työtapana hallitsi koko tämän taiteen aluetta." Sekä vielä: "Vanha konsti on aina uusi."¹⁰¹ Savikurki noudatti tarkoituk-
sellisesti valitsemaansa ilmaisulinjaa.

Siivetön Pegasus ja *Järvi ja metsä* ovat saman teoksen versioita ja liittyvät Savikurjen muistamiin tapahtumiin, hevosen putoamiseen jäihin.¹⁰² Siivetön Pegasus valmistui ensin, koska Järvi ja metsä -työn reverssin sommittelussa on ilmeisiä parannuksia ja teksti JÄRVI JA METSÄ näyttää joihinkin Siivetön Pegasus -työn valukappaleisiin jälkeen päin uurtaen lisätyltä kuin koemielessä.

95 Martta Järveläisen tiedonanto 31.8.1989.

96 Leena Turnerin tiedonanto 20.11.1989; Tieto poikkeaa Turpeisen esittämästä Säynätjärvestä. (Ibid.)

97 Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt. VSA.

98 Lindström 1976, 404.

99 Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt. VSA.

100 Turpeinen 1972, 12-13. THL.; Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt. VSA.

101 Viljo Savikurjen muistiinpanot ja luonnoslehtiöt. VSA.

102 Turpeinen 1972, 11. THL ; Leena Turnerin tiedonanto 6.3.1990.

Ajoitusta tukee myös signeerausten sijoitus eri versioissa. Siivetön Pegasus -mitalin etusivulla ei ole signeerausta, vaan se on takasivun oikeassa alalaidassa. Järvi ja metsä -mitalin signeeraus on etusivulla kasvokuvan kaulan alapuolella -takasivulla ei ole taiteilijan merkintöjä. Lisäksi molemmista teoksista on kahdenlaisia aversseja. Siivetön Pegasus -työn etusivun joissakin kappaleissa on luonnosmaisesti uurtaen lisätty horisonttiviiva (kuva 168), mutta useimmissa ei ole. Järvi ja metsä -työn tekstejä on kahdenlaisia: jo mainittua vapaalla kädellä uurrettua ja selvästi punsselilla lyötyjä (kuva 113). Uurrettujen tekstien kirjaimissa on eroja (kuva 169).

Averssilla on nuorukaisen lähes en face kasvokuva ja reverssilla mies, hevonen ja reki. Siivetön Pegasus -mitalissa reen jalas on sivun alalaidassa kiinni kuin tilan puutteen vuoksi, miehen käsi kyynärpäältä taivutettuna noin 90 asteen kulmassa ja jalka jää aisan taakse. Hevosella ei ole riimua tai suitsia (kuva 170). Järvi ja metsä -mitalissa reki on irti alalaidasta, miehen käsi melkein suorassa ja vasen jalka aisan edessä. Hevosella on suitset, joista mies taluttaa sitä. (Kuva 114).

Mitalin versioiden syntyvaiheet ovat olleet taiteilijan työskentelyä tietyn teeman parissa, mutta muistikuvan konkretisoimisen lisäksi teoksiin yhdistyy uranvalintaa koskevaa vertauskuvallisuutta. Savikurjen ryhtyminen taiteilijaksi ei ollut ongelmaton sukutilan pojan roolista.¹⁰³ Siivillä varustettu Pegasus symboloi taiteilijana olemisen pohdintaa.¹⁰⁴ Siivetön Pegasus on sidottu maahan ja mitalissa vapaana ohjaimista ja ilman taluttajaa. Taiteilijan uran valinta ei ollut ensin hallinnassa, mutta Järvi ja metsä -mitalissa Pegasus on taluttajan ohjattavana ja taiteilija oli tehnyt oikean valinnan. Mitalit olivat ilmeisen henkilökohtaisia puheenvuoroja.

Savikurki käytti samantyyppistä hevossymboliikkaa sulkakynän kera lyödyssä *Talonpoikaisrunoilijat - Wäinämöisen weljenpojat* -mitalissa (1974), jonka takasivulla runoilijoiden nimet on uurrettu pellon vakoihin. Hevonen kulkee pois päin ja koettaa vapautua längistään suitset vapaina (kuva 171).

Savikurjen vapaat mitalit ovat ominaisuuksiltaan mitalitaiteen konventioiden mukaisia, mutta samalla ne muodostavat hänen tilattujen mitaleidensa kanssa harvinaisen yhtenäisen kokonaisuuden. Lyötyjen tilaustöiden aiheet liittyvät kotiseutuun, suomalaisuuteen ja kansalliseen kirjallisuuteemme - näistä hän valitsi vapaidenkin teostensa teemat ja täydensi kokonaisuutta maalaiselämän ja taiteilijana olemisen kuvauksilla.

---

103 Lindström 1976, 404.

104 Bauer 1980, 150; Radice 1971, 23, 107 ja 120; Siivetön Pegasus ja Järvi ja metsä -mitaleihin kuvattu henkilö on mahdollisesti Savikurjen Aatami-setä, joka tuki tätä päätöksessä taiteilijaksi ryhtymisen puolesta. (Leena Turnerin tiedonanto 6.3.1990 ja kirje L. Passille 7.3.1990. LPA.)

1966 Häiväoja - Leinonen - Pyykkö - Turpeinen

1 Heikki Häiväoja (1929-), Kalevalaseura

Heikki Häiväojan, kuten useimpien muidenkin mitalitaiteilijoiden, veistotuotannon asteikko ulottuu monumenteista mitaleihin. 1960-luvulla syntyi myös valettu *Kalevalaseura*-plaketti.

Kalevalaseura r.y. ryhtyi hankkimaan tunnustuspalkintoa vuonna 1964, jolloin työvaliokunta päätti samalla jättää taiteilijavaihtoehtojen selvittämisen professori Aune Lindströmin ja kuvanveistäjä Albin Kaasisen tehtäväksi. Yhdistys asetti rajoituksen plakettille: siinä tuli olla kansallinen sisältö, jota ei kuitenkaan määritelty tarkemmin. Vuoden 1965 alun pöytäkirjoissa mainitaan Heikki Häiväoja työn toteuttajaksi, mutta kyseisen vuoden tunnustuspalkinnot jaettiin kunniakirjoina, koska plaketti ei ollut vielä valmis.¹⁰⁵

Aluksi tunnustusplaketit ovat olleet tekstittömiä, mutta Häiväojan vuodesta 1989 valamien töiden alareunassa on kohoteksti KALEVALASEURA, mikä näkyy uudessa kipsimallissa (kuva 172). Teksti oli tarpeen, koska teosta ei osattu katsoa taiteilijan mukaan oikein päin.¹⁰⁶ Plaketit ovat olleet tämän jälkeen noin yhden senttimetrin aiempia korkeampia, mutta muut ominaisuudet - pintastruktuurin osittainen rosoisuus, esittävyys ja muovailun elementtien erottuvuus pohjasta - ovat entisellään (kuva 22). Patinaltaan plaketti on keskiruskea. Sommittelurakenne on ympyrä neliössä, sillä pelkistetyt tammenlehdet muodostavat melkein täyden ympyräkaaren ylälaidasta lähtien oikean reunan kautta alalaitaan. Vasemmalla kaari jatkuu segmenttinä, jonka yläpuolella on vielä pieni, melkein täysi ympyrä. Keskellä erottuu vaakasuora puun runko.

Häiväoja löysi plakettiin kansallisen sisällön Kalevalasta, jonka luomistarun mukaan Väinämöinen toi Sampsa Pellervoisen autiolle maan kamaralle kylvämään puita. Vain tammi ei kasvanut ennen kuin merestä nousut Tursas lopulta sai puun itämään; mutta nyt tammi ei lakannut kasvamasta vaan peitti auringon ja kuun ja esti pilvien liikkeit. Puun kaatoon saatiin avuksi vedestä nousut peukaloinen, joka kasvoi jättiläiseksi. Plaketissa tammi on kaadettuna ja plaketin saaja voi pitää itseään symbolisena kaatajana ja vaikeuksien voittajana. Tunnustuspalkintoon yhdistyy mitalitaiteessa toisinaan esiinnyvä amuletin piirre, jos saaja tuntee runon jatkon: "Kenpä siitä oksan otti,/se otti ikuisen onnen;/kenpä siitä latvan taittoi,/se taittoi ikuisen taian;/kenpä lehvän leikkaeli,/se leikkoi ikuisen lemmen."¹⁰⁷

Kalevalaseuran plaketissa ilmenee Heikki Häiväojan mitalitaiteen ominais-

105 Kalevalaseura r.y:n työvaliokunta 16.10.1964 § 11. KA; Heikki Häiväojan tiedonannot 9.9. ja 5.10. 1989; Kalevalaseuran johtokunta 9.1.1965 § 7 ja vuosikokous 28.2.1965 § 18 sekä työvaliokunta 13.9.1965 § 5, 4.10.1965 § 4 ja 16.12.1965 § 8. KA; Marjatta Jauhaisen tiedonanto 16.10.1989; Sirkka-Liisa Mettomäen tiedonannot 9. ja 22.10.1991; Pirkko Alhoniemen tiedonanto 22.10.1991. Pirkko Alhoniemi ja hänen kanssaan saman vuonna 1966 palkitut saivat plaketin. (Ibid.); Vuonna 1965 palkitut saivat kunniakirjan. (Pirkko-Liisa Rausmaan tiedonanto 9.10.1991.)

106 Heikki Häiväojan tiedonannot 9.9. ja 5. 10.1989.

107 Kalevala 1984, 2; 175-176.

laatu. Hän toteuttaa mitalinsa usein niin, että teokseen syntyy kuvatun aiheen ainesten ja mitalin muovailun syyn tai tarkoituksen välinen yhteys, joka lisää työn kertovuutta. Kuitenkin plaketti poikkeaa esittävytydessään ja geometrisoivassa pelkistyksessäänkin Häiväoijan 1960-luvulla muovailemista sileästruktuurisista ja abstrakteista lyödyistä mitaleista, joista on esimerkkinä *Kansallis-Osake-Pankin 75-vuotismitali* (1964, kuvat 214 ja 215).

2 Kullervo Leinonen (1938-), Laulavat ja kuulevat etnologin uneen

Kullervo Leinonen työskenteli 1960-luvulla taidemaalarina, jonka teoksissa esiintyi konkretismia, ekspressiivisyyttä ja abstrakteja muotoja. Hänen kaikki neljä valettua mitaliaan ovat 1960-luvulta ja liittyvät Suomen Mitalitaiteen Killan toimintaan. Yhtä näistä mitaleista ei ole toistaiseksi tavoitettu.

Leinonen osallistui Killan vuosimitalikilpailuihin 1966 ja 1967. Ensimmäisellä kerralla hänen luonnoksensa *Laulavat ja kuulevat* sijoittui äänestyksen jälkeen neljänneksi ja lunastettiin. Työtä päätettiin myös tarjota jäsenten tilattavaksi (vrt. luku Markku Kitula). Seuraavana vuonna Leinonen jätti kilpailuun ehdotukset *Pieni surrealistinen perhe* ja *Etnologin uni*. Palkintolautakunta päätti neljällä äänellä seitsemästä sijoittaa ensimmäiseksi Pienen surrealistisen perheen ja kolmanneksi Etnologin unen. Jäsenet Edwin Törmälä ja Jouko Voionmaa esittivät ensimmäiselle tilalle luonnosta Noak (huom. kirjoitusasu) ja kuvanveistäjäjäsenen Nina Ternon mukaan olisi ollut jaettava kaksi ensimmäistä palkintoa. Lausunto Pienenstä surrealistisesta perheestä kuului: ”Tämä ehdotus on omaperäinen ja taiteellisesti hyvin hallittu kokonaisuus. Sommittelu ja muovailu varmaa. Reunan muodossa tutkimisen varaa.” ja Etnologin unesta todettiin: ”Hyvin sommiteltu ja varmasti muovailtu ehdotus, mutta mitalin eri puolet tyyllillisesti ristiriidassa.” Voittaneesta työstä tuli toinen vaihtoehtoisista vuosimitaleista ja Etnologin uni toimitettiin valettavaksi Auo. Bischoffin valimoon.¹⁰⁸

Laulavat ja kuulevat ja Etnologin uni -mitalin toinen sivu ovat ilmaisultaan samantyyppisiä, Pieni surrealistinen perhe poikkeaa näistä jonkin verran. Patinaltaan *Laulavat ja kuulevat* on keskiruskea, kuten muutkin Leinosen tässä käsiteltävät mitalit, vaikka Pienenstä surrealistisesta perheestä on myös kokeilukappale, jossa toinen puoli on vihreä. Laulavat ja kuulevat on struktuuriltaan sileähkö ja halkaisijaltaan 1960-luvun valumitaleiden joukossa pienehkö, 75 millimetriä. Plastisuudeltaan pohjaan sulautuvat, melko suuret elementit luovat monumentaalisen vaikutelman naivistisesta pelkistyksestään huolimatta. Viitteellisten figuurien luonnosmainen kömpelyys on mitalin naivismin perusta, jota täydentävät pyöreinä, negatiivisina pisteinä averssille painetut suut ja reverssille kuvatut silmät. Kuuleville ei ole muovailtu suuta ja laulavien silmät erottuvat heikosti. Mitalista on käytetty muutamissa Killan näyttelyluetteloissa (mm. Italia. Puola. Suomi ja Mitali -10) nimeä Näkevät ja kuulevat, mutta tässä mikään ei anna syytä

108 SMK:n palkintolautakunta 15. ja 16.10.1966 § 5-9.SMKA; SMK:n hallitus 25.11.1966 § 3. SMKA; SMK:n palkintolautakunta 14. ja 15.6. 1967 § 7-11. SMKA; SMK:n hallitus 18.12.1967 § 7. SMKA.

poiketa alkuperäisestä nimestä (kuvat 127 ja 128).

Pieni surrealistinen perhe on epäsäännöllisen ovaalin muotoinen ja matalampi reliefteiltään kuin *Laulavat ja kuulevat*. Etusivun kaksi viitteellistä, pyöreähköistä ja lapsenomaisesti muovailtua figuuria ovat syvennyksessä. Pelkistys on samankaltaista kuin *Laulavissa* ja *kuulevissa*, mutta elementtien veistoksenomaisuus puuttuu. Surrealistinen vaikutelma syntyy suureksi osaksi sivun poikki uurretusta horisontaalisesta kaariviivasta, jonka alapuolelle sijoitetut hahmot tuntuvat leijuvan. Epätodellisuuden piirrettä vahvistavat muutama kohouma ja pieni uurre sekä reverssin pää alaspäin muovailtu hahmo. Takasivun figuurien raajojen asennot ja pieni lapsihahmo lisäävät kokonaisuuden irrationaalisuuden tuntua (kuvat 101 ja 102).

Etnologin unen averssin metakielen ominaisuudet ovat edellisten kaltaisia. Sommitelmasta voi erottaa pään - pääkallon - muotoa ja joukon erillisiä, osittain pehmeän geometrisesti pelkistettyjä elementtejä. Abstrakti reverssi koostuu voimakasrajaisista ja -muotoisista, paikoin negatiivisista kuvioista, joiden kaariliike suuntautuu kohti ylälaitaa. Jotkut särmät ja kulmat kohoavat selvästi taustasta. Ylöspäin kohoavien kaarien aktiivista ja voimaa osoittavaa liikettä tasapainottaa oikealla horisontaalien elementtien rauhallisuus.¹⁰⁹ Kokonaismuovailu on yhdistettävissä Leinosen maalauksissa esiintyneeseen ”dynaamiseen sommitteluun”¹¹⁰. Ominaisuuksiltaan takasivu poikkeaa Leinosen muiden esiteltyjen mitaleiden metakielestä (kuvat 173 ja 174). Leinosen mitaleissa poikkeamat perinteisestä ilmaisusta liittyvät muovailullisiin aineksiin, elementteihin, tyyllisiin keinoihin ja sisältöön. Teosten ääripiirteet hän säilytti melko konventionaalisina.

3 Kimmo Pyykkö (1940-), *Bacchus*

Kimmo Pyykön 1960-luvulla valettu mitali poikkeaa hänen muusta sen ajan tuotannostaan, joka oli esittävää ja esineellistävääkin. Hitsatut rautaveistokset sisälsivät mielipidetaitteen piirteitä ja valetuissa veistoksissaan hän pyrki plastiseen lopputulokseen, joka olisi ollut toteutettavissa perinteisestikin saveen muovailemalla.¹¹¹

Pyykkö osallistui Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitalikilpailuun 1966 tuloksena toinen sija ehdotuksella *Bacchus*, millä nimellä työ esiintyy Killan pöytäkirjassa. Kilpailun jälkeen käytössä on ollut säännöllisesti muoto *Bacchus*, jota tässäkin käytetään. Palkintolautakunta totesi luonnoksesta: ”A-sivu veistoksellisesti mielenkiintoinen, hallittu suunnittelu keskittynyttä. Informalistisia aineksia käytetty harkiten. Vastapuolelta ei toista toisiaan liikaa, mutta sopivat hyvin yhteen. B-puolella jonkin verran epävarmuutta.”¹¹²

Mitali on massiivisuudeltaan osittain paksu ja korkeareliefinen. Patina on keskiruskea. Struktuurissa on sekä sileitä että rosoisia, mutta ei teräväsärmäisiä,

109 Bauer 1980, 24-27.

110 Ahti Susiluoto. ”Uusi maistuu vanhalta”. KU 1.4.1966.

111 Kimmo Pyykön tiedonanto 14.4.1986.

112 SMK:n palkintolautakunta pöytäkirja 15. ja 16.10.1966. § 5-9. SMKA; Mitalin nimi: SMK:n näyttelyluettelot 1967 alkaen.

kohtia ja elementeissä näkyy sulautuvuutta etenkin averssilla. Etusivu on muovailtu veistoksenomaisesti, niin että konventionaalista pohjaa ei voi erottaa, vaan elementit kohoavat ja laskevat reunoista keskiosan rosoisiin syvennyksiin päin. Sommittelun painopiste on keskiosassa. Reverssillä korostuvat vaakasuorat ainekset ja horisontaalia linjaa vahvistaa alhaalla erottuva leikkeenkaltainen alue, vaikka työ ei ole muutoin mitalitaiteen perinteiden mukainen (kuvat 81 ja 82).

Bacchus on tekijänsä ainoa täysin ei-esittävä mitali, ”sellainen roiskaisu”¹¹³. Informalistisessa työssä mitalitaiteen metakieltä uudistavat lisäksi korkeareliefi-syys ja veistoksenomaisesti muovailtu averssi. Nimen viittaus roomalaisen taruston viinin ja kasvun jumalaan antaa vaihtoehdon mitalin sisällölle esteettisen muotokokeilun rinnalla.

4 Leena Turpeinen (1941-), Kesästä tuomiolle

Leena Turpeinen toteutti 1960-luvulla sekä vapaita mitaleita että Suomen Mitalitaiteen Killan kilpailuihin osallistuneita töitä. Vuosimitalikilpailuihin ovat syntyneet *Kesä -66* (Tumultuksen kääntöpuoli), *Hiljainen mielenosoitus* ja *Tuomiolla* kun taas *Maanjäritys* ja *Elojuhla* ovat vapaita mitaleita.

Vuoden 1966 kilpailun voittaneen ehdotuksen lausuntona oli: ”A-puoli omaperäinen, jossa hyvä veistoksellinen ote. Sommittelu selkeä, varma. B-puolella muotorikkautta, mutta elementtien runsaus ei täysin hallittua”(vrt. luku Markku Kitula). *Hiljainen mielenosoitus* sijoitettiin 1968 B-luokkaan varustettuna toteamuksella: ”Yliherkkä ehdotus.” Vuodelta 1969 löytyi Killan hallituksen pöytäkirjasta maininta, jonka mukaan kyseinen ehdotus päätettiin lunastaa, mikä tarkoittanee ostamista tässä yhteydessä. Kilpailun 1970 luonnos *Tuomiolla* voitti yksimielisesti ja palkintolautakunnan arvostelma kuului: ”Sommittelullisesti hyvin hallittu teos ja plastisesti herkkä, mutta toteutuksessa jonkin verran toistuvuutta.”¹¹⁴

Patinaltaan kaikki Turpeisen 1960-luvun mitalit ovat melko tummia, Tuomiolla lähes musta. Vaaleasävyisin on Kesä -66 väriltään keskiruskeana. Mitaleissa on kaksi muovailutapaa: Kesä -66:n edustama ja Maanjärityksen edustama, johon kuuluvat myös Hiljainen mielenosoitus ja Elojuhla. Tuomiolla sisältää piirteitä molemmista.

4.1 Kontrasti ja synteesi

Kesä -66:n sommitteluratkaisuna on Turpeisen 1965 lähtien hyödyntämä (vrt. luku Kuvanveisto.) kontrasti-ilmaisuu, joka rikkoo mitalitaiteen konventioita. Mitalin sivun tila on jaettu pienikuvioisiin rosoisiin alueisiin, jotka ovat syvennyksissä

113 Kimmo Pyykön tiedonanto 14.4.1986.

114 SMK:n palkintolautakunta 15. ja 16.10.1966 § 5-9, palkintolautakunta 3. ja 4.6.1968 § 5 ja palkintolautakunta 2. ja 3.4.1970 § 7-10. SMKA; SMK:n hallitus 2.4.1969 § 1. SMKA; Samanlaista ilmaisua on käytetty joidenkin ostojen yhteydessä. Esimerkiksi SMK:n hallitus 1.7.1969 § 2. SMKA.

sekä näitä ympäröivään sileähkөөn, suurielementtiseen osaan. Sileiden kohtien horisontaalit ja vertikaalit harjannemaiset viivat sulautuvat asteittain ympäristöönsä ja luovat työhön tukirakenteen, jonka lomaan rosoiset, pienet elementit jäävät (kuva 88). Harjannemaisessa muovailussa on idullaan Turpeisen mitaleiden toinen ilmaisutapa. Kesä -66 -työn nimi osoittaa sisältöön, josta metakielen osien vaihtelu informalistisena valo- varjotekijöiden vastakohtaisuutena viestii. Markku Kitulan Tumultus-sivu monipuolistaa mitalin kesäsisältöä.

Maanjärityksessä (1967) näkyvät molemmat perusmuovailutavat, mutta harjannemaisuus on selkeää ja harjanteen molemmille puolille haaroittuu samantaisia, eri kokoisia kohoviivoja. Reverssin rauhallinen elementti on pintastruktuuriltaan rosoinen. Etusivulla paksun mitalin harjanteen toisessa päässä on pallomainen elementti, jossa näkyy kaksi vierekkäistä negatiivista pistettä - silmät. Viitteellinen olio on maanjärityksen häiritsemä (kuvat 175 ja 176). *Hiljainen mielenosoitus* -työssä harjannemaiset elementit muodostuvat kasvoista ja käsistä, jotka ovat kämmenpuoli katsojaan päin, mutta eivät ilmaise mielenosoituksen aihetta. Plastisuus on ohuessa ja matalareliefisisessä mitalissa sulautuvaa (kuvat 41 ja 42) kuten *Elojuhlassakin* (1969), jonka reliefit ovat kuitenkin korkeampia. Averssilla pelkistetyt, harjanteista muovailut figuurit ovat osittaisessa juoksuliikkeessä, kiirehtimässä elojuhlaan. Abstraktin reverssin sommittelu painottuu horisontaaliksi (kuvat 177 ja 178). Molemmat työt kuvaavat esittämäänsä tilannetta enemmän kuin kertovat siitä.

Tuomiolla -mitalissa kahden muovailutavan synteesi näkyy molemmilla puolilla. Etusivun yksi ja takasivun neljä kohofiguuria ovat matalahkoja, melko kapeita ja harjannemaisia sekä plastisuudeltaan pohjaan asteittain sulautuvia. Jokaisen hahmon keskellä on negatiivinen pystysuora alue, jonka elementit ovat pieniä ja rosoisia. Ympäröivien rauhallisten alueiden pintastruktuuri on lievästi rosoista (kuvat 61 ja 62). Mitalin elementit toimivat Turpeisen käyttämän kontrasti-ilmaisun voimalla. Pelkistetyssä, esittävässä teoksessa muovailutapojen ja sisällön vuorovaikutuksella Turpeinen on luonut mitalin, jonka molempien puolien välillä on kertovuutta enemmän kuin hänen aiemmissa mitaleissaan: averssin tuomarihahmolla on kerronnallinen yhteys reverssin kumaraisiksi kuvattuihin, tuomiolla oleviin hahmoihin. Tuomio-mitalin teema on ihmisen vastuu teoistaan. Työssä näkyy myös Turpeiseen siirtymä ensimmäisten mitalien abstraktista, informalistispainotteisesta ilmaisusta kohti esittävää kerrontaa. Esittävin, pelkistetyin aineksin kuvaa myös Hiljainen mielenosoitus, mutta Maanjäritys ja Elojuhla -mitaleissa esiintyy sekä figuratiivisia että nonfiguratiivisia elementtejä rinnakkain.

1967 Finne - Hämäläinen - Kontio - Sakki

1 Johan Finne (1918-), Talismaani

Johan Finnen ensimmäinen valettu mitali syntyi Suomen Mitalitaiteen Killan toiminnan johdannaisena. Killan hallitus päätti joulukuun kokouksessaan 1966 tuottaa itselleen ansiomitalin kutsukilpailun pohjalta. Kutsutuiksi tulivat Johan

Finnen lisäksi Pekka Kontio ja Terho Sakki.¹¹⁵

Johan Finne jätti kaksi ehdotusta: Talismaani, Hannun vaakuna ja Mitalin ydin. Viimeksi mainittu jäi kokonaan toteuttamatta, mutta *Talismaania* valettiin muutama kappale myöhemmin. Luonnos arvosteltiin kolmannelle sijalle kilpailussa ja siitä annettiin lausunto: ”Ehdotus on etusivultaan selkeä ja mitalitaiteen killan (huom. kirjoitusasu) symbolin sovitus onnistunut. Kääntösivun symboli muovailultaan ja aiheeltaan vähemmän onnistunut.”¹¹⁶ Mitalin nimeksi on vakiintunut alkuosa Talismaani, sillä pitkää muotoa ei esiinny missään kyseisen pöytäkirjan jälkeen ja taiteilija itse käyttää myös lyhyttä muotoa.¹¹⁷

Talismaani on massiivisuudeltaan paksu ja struktuuriltaan melko sileä, mutta takasivulla on rosoisuuttakin. Halkaisija on lyhyehkö (72 mm) 1960-luvulla valetulle mitalille. Averssilla on epäsäännöllisen nelikulmion muotoinen syvennys, josta erottuu Killan symboliksi tarkoitettu mitali kohomuotoina suoraan ylhäältä ja sivulta päin kuvattuna. Vaalean patinan lomassa on matalaa naarmutusta. Takasivun patina on etusivua tummempi, sillä uurteiden pohjassa on mustaa värjäystä. Ilmaisuu on pelkistettyä kuten averssilla.

Reverssin pohjasta erottuvista kookkaista elementeistä hahmottuu kuvio, jonka lähtökohtana on pidettävä Hannun vaakunaa kilpailuluonnoksen nimen pitkän muodon mukaan. Hannun vaakuna on kehittynyt ristien perusmuodosta kuten hakaristikin. Sakaroiden kulmien liike kiertää oikealle auringon kulun suuntaan ja kuvion sisältöön liittyvät merkitykset ovat samoja kuin ristien: pysytysuora linja edustaa aktiivista, miehistä elementtiä ja tulta ja vaakasuora linja vastaa passiivista, naisellista elementtiä ja vettä. Ristikuvio on aineksiltaan myös lähellä neliötä, jolloin siihen yhdistyvät neljä alkuainetta, ja neljä perusilman-suuntaa.¹¹⁸ Finnen mitalin reverssi osoittautuu Killan aineellisen ja näkyvän, aktiivisen toiminnan vertauskuvaksi (kuvat 67 ja 68).

Kun on kyseessä mitali, jonka on tarkoitus sisältää symbolisia aineksia, sisällön tulkintaa on etsittävä käytetyn tyyppisistä aineksista. Lisäksi mitalin nimessä Talismaani, on viittaus onnea tuottavaan esineeseen, jossa ajatellaan olevan taikavoimaa. Silloin Talismaani on omistajalleen kuin amuletti - kuten mitali toisinaan keräilijälle.¹¹⁹

Finnen lyödyn K.J. Ståhlbergin mitalin reverssin symboliikassa on joitakin yhtäläisiä kuvallisia aineksia Talismaanin kanssa. Hän on myös muissa teoksissaan, esimerkiksi veistoksessa *Kiinalainen pegasi* (1967, pronssi)¹²⁰, hyödyntänyt ristikuviota vapaamuotoiseksi sommitelmaksi. Veistoksen muovailun elementeissä on yhtymäkohtia Talismaaniin, vaikka teokset muutoin poikkeavat toisistaan.

115 SMK:n hallitus 20.12.1966 § 5. SMKA.

116 SMK:n hallitus 9.6.1967 § 1-5. SMKA; Itse asiassa Talismaani toteutettiin yhteistyössä Killan kanssa, sillä Finne hyväksyi mitalin valukustannukset taiteilijanpalkkiokseen kilpailusta. SMK:n hallitus 13.1.1968 § 11. SMKA.

117 Johan Finnen tiedonannot 29. ja 31.5.1989.

118 Bauer 1980, 24-27 ja 40-45.

119 Cook, John, ”La médaille - amulette”. FIDEM XIX Firenze 1983. Kongressiesitelmä 12.10.1983.

120 Kuva esimerkiksi Suomalaista kuvanveistotaidetta 1974, 8 kuva 2.

2 Leila Hämäläinen (Hietala) (1934-), Picassosta ihmisoikeuksiin

Leila Hämäläisen 1960-luvulla valetut mitalit saivat alkunsa Suomen Mitalitaiteen Killan kilpailuehdotuksina peräkkäisinä vuosina 1967, 1968 ja 1969. Hän kehitteli veistoksissaan ja mitaleissaan samoja teemoja rinnakkain, mutta vasta 1960-luvun jälkeen.

Leila Hämäläinen osallistui kilpailuihin luonnoksilla *La femme, Corrida* ja *Ihmisoikeudet*. *La femme* sijoittui A-luokkaan lausuntonaan: ”Vauhdikas ja rehevä mitalinomainen ehdos, mutta plastiikassa epävarmuutta.” Mitalia tarjottiin jäsenten tilattavaksi. Vuonna 1968 *Corrida* kilpaili ensimmäisestä sijasta ja palkittujen töiden järjestys ratkesi kolmen äänestyksen jälkeen: A-luokan paremmuusjärjestystä ratkottaessa *Corrida* ja Naisen elämää saivat tasatuloksen. *Corridaa* kannattivat Jorma K. Miettinen, Edwin Törmälä ja Jouko Voionmaa. Naisen elämää -luonnos sai kannatusta Kauko Räsäseltä, Kari Juvalta ja Nina Ternolta. Heikki Virolainen piti parhaana ehdotusta Maagiset kuviot. Ensimmäisestä sijasta äänestettäessä *Corrida* hävisi yhdellä äänellä ja toisesta sijasta äänestettäessä *Corrida* voitti viidellä äänellä Maagisten kuvioden kahta vastaan. *Corrida* oli palkintolautakunnan mukaan lyyrinen, herkkä ja sommittelullisesti voimakas työ, jossa molemmat puolet korostivat toisiaan. Myös tätä teosta päätettiin tarjota jäsenten tilattavaksi. *Ihmisoikeudet* arvosteltiin vuonna 1969 B-luokkaan ja siitä kirjattiin lausuma: ”Erittäin voimakas sommittelultaan, mutta veistoksellisesti kokonaisuudoltaan aika löysä.”¹²¹

2.1 Nainen

La femme -työ on saanut myöhemmin taiteilijalta nimekseen *Picasso - La femme*, mutta Killan näyttelyluetteloissa esiintyy myös lyhyt nimi Picasso.¹²² Alun perin vuona 1966 muovaillun mitalin ajoituksessa on esiintynyt epätietoisuutta pöytäkirjoista huolimatta, koska Killan arkistossa on kuvakortti, jossa Hämäläisen mitali on vuoden 1968 palkittujen töiden kanssa. Kortti on sommiteltu erillisistä pikkukuvista eikä ole 1968 palkittujen dokumentti. Tätä tukee vuosimitalikilpailun 1968 pöytäkirja, jossa palkituja ehdotuksia oli vain kaksi. Samoin kilpailun ratkaisuaika 3. ja 4.6.1968 tukee Hämäläisen teoksen ajoitusta vuodelle 1967 kuten kilpailupöytäkirja 1967, sillä Leila Hietalan mitali Picasso oli valittu 29.5.1968 Espanjaan Nainen mitalissa -näyttelyyn.¹²³ Killan kuva selittyy sillä, että eri vuosina kilpailujen hyviksi arvostelluista kipsiluonnoksista teetettiin kortteja.

Kookas Picasso - *La femme* on pintastruktuuriltaan sileä, matalareliefinen ja

121 SMK:n palkintolautakunta 14. ja 15.6.1967 § 3-7. SMKA; Leila Hämäläisen tiedonannot 8.2.1968 ja 29.6.1989; SMK:n hallitus 24.7.1968 § 5. SMKA; SMK:n palkintolautakunta 3. ja 4.6.1968 § 3-11. SMKA; SMK:n palkintolautakunta 2. ja 3.4.1969 § 3-5. SMKA.

122 Leila Hämäläisen tiedonannot 8.2.1968 ja 29.6.1989; SMK:n näyttelyluettelot XV FIDEM 1973 Helsinki, Mitali -10 15.3.-3.4.1975 ja Finska medaljkonsträrer 24.1.-29.2.1976 sekä FIDEMin luettelo XIV INTERMEDAILLE KÖLN 71.

123 SMK:n kuva-arkisto. SMKA; SMK:n palkintolautakunta 3. ja 4.6.1968. SMKA; C-luokassa oli yksi *La femme* ehdotus. (Ibid.); Espanjaan lähetettävät mitalit (Nainen mitalissa) -luettelo, jossa näkyy päiväys 29.5.1968. SMKA.

epäsäännöllisen pyöreä ja reunoja kiertää kohoava korostus (kuvat 123 ja 124) . Mitalia on patinoitu ruskean ja tummanharmaan sävyisiksi. Luonnoksessa ei ollut tekstiä averssilla, vaan takasivulla olivat kohoteksti PICASSO ja uurtokirjaimin LA FEMME FLEUR. Valetussa työssä on etusivullakin kohoteksti PICASSO, mutta reverssillä Hämäläinen on jättänyt legendasta fleur-sanan pois. Mitalin lähtökohtina ovat olleet Hämäläisen mieleen jääneet Picasson (1881-1973) kaksi maalausta.¹²⁴

Averssin naishahmon asento ja ilme noudattavat esikuvansa Picasson *Unelma* -maalauksen (1932)¹²⁵ vastaavia ominaisuuksia. Picasson maalauksen naisfiguuri istuu nojatuolissa kädet sylissä. Hämäläinen on kuvannut naisesta näkyviin ylävartalon ja kädet kyynärpäihin saakka. Pään asento on molemmissa töissä samanlainen. Picasson maalauksessa erottuva, musta, suun kohdasta alkava keskiviiva levenee vähitellen ja ulottuu vasempaan reunaan. Hämäläinen muovaillut kasvojen keskiviivan kohoelementtinä niin, että alaosa on korkeampi kuin keskiviivan yläpuolella jäävä alue. Kohomuoto jatkuu mitalissa vastaavasti vasempaan laitaan saakka. Hämäläinen on pelkistänyt kasvoja voimakkaammin ja muuttanut suljettujen silmäluomien kaaria omaan työhönsä symmetrisimmiksi kuin *Unelmassa* on. Hämäläisen naishahmon muovailun elementit sulautuvat osittain pohjaan. Ilmaisukeinoiltaan mitali on kuvanveistoa, ei mitalin pintaan piirretty Picasson maalauksen toisinto (kuva 179).

Takasivu on saanut aiheensa *La Femme Fleur* -työstä (1949).¹²⁶ Maalus on kukassa olevan kasvin muotoon pelkistetty kuva Picasson silloisesta vaimosta, Françoise Gilotista, jonka mukaan Picasso totesi työnsä yksityiskohdasta: "A woman holds the whole world - heaven and earth - in her hand."¹²⁷ Maalauksessa naisen käsi, kukan lehti, päättyy pyöreään palloon, joka on myös Hämäläisen mitalissa tyyliteltyinä. Kukan keskustassa olevat kasvonpiirteet Hämäläinen on kuvannut niin ikään tyyliteltysti ja kukan muut osat muistuttavat enemmän kasvia kuin esikuvana olleessa maalauksessa (kuva 180).

Leila Hämäläinen käytti samaa työmenetelmää kuin Picasso toisinaan ja otti lähtökohdakseen jonkun muun taiteilijan teoksen. Hämäläinen noudatti esikuviaan kohtalaisen huolellisesti, mutta hänen sisällöllinen lisänsä näkyy etenkin mitalin reverssillä kukan keskustan kasvojen surumielisessä ilmeessä, josta löytyy viittaus taiteilijan vaimona olemisen vaikeuteen ja myös Picasson hänelle säilyttämään vastuun - ja vallan - taakkaan, jota maapallo kädessä ilmeisesti symboloi. Mitalia voi pitää kunnianosoituksena Picasson elämäntyölle ja samalla se liittyy suomalaisessakin mitalitaitteessa esiintyvään Picasso-innoitteisten teosten ryhmään.

---

124 Leila Hämäläisen tiedonannot 8.2.1986 ja 29.6.1989.

125 Kuva esimerkiksi Porzio ja Valsecchi (toim.) 1975, ei suvunro:a, *Unelma* 1932, Victor Ganz Collection, New York.

126 Kuva Öhman 1988, 47.

127 Gilot & Lake 1965, 109-114.

2.2 Vastakohtat

Corrida ja *Ihmisoikeudet* ovat massiivisuudeltaan vastakohtia: *Corrida* ohuehko ja matalareliefinen ja pienielementtinen ja *Ihmisoikeudet* paksu ja suurielementtinen. Patinaltaan *Corrida* on melkein musta - *Ihmisoikeudet* tätä vaaleampi ns. kylmäpatinoitu hopeanitraatilla.¹²⁸ *Corrida* on nimensä mukaisesti härkästelun kuvaus, jonka etusivulla naisen viitteellisistä kasvoista erottuu kukkaa pitelevä käsi. Takasivun näkökulma on ilmaperspektiivi: laittaa myötäilevät pyöreät elementtijonot muodostavat katsomon ja pieni kohouma keskiosassa on härkä ja matadori (kuvat 45 ja 46). Reverssi kuuluu esittävästä lähtökohdasta pelkistettyjen teosten ryhmään, sillä kuvaustavan vuoksi sivu vaikuttaa abstraktilta.

Ihmisoikeudet-mitalissa on myös rosoisia kohtia ja elementit sulautuvat pohjaan. Etusivun tyyllitellyn profiilin kohomuodot ja hiusten aaltoliike ovat horisontaali vastine pystysuoralle kädelle, jonka sormet harovat ilmaa. Kasvojen ilmeen ja liikkeen yhteisvaikutelma luovat ahdistuksen ilmapiirin, joka jatkuu takasivun kahdessa profiilissa. Näistä lapsi on pää alaspäin. Sommitelurakenteen vertikaalisuutta korostaa lasta kohti kurottava käsi. Reverssi saadaan oikeaan asentoon kun työ käännetään alakautta ympäri, jolloin elementtien kasvu reunoista keskiosaa kohti muodostaa ympyrän kehään verrattavan liikeradan.¹²⁹ Mitalin sisällössä on viitteitä Hämmäläisen 1970-luvun veistoksiin ja mitaleihin, joissa esiintyi kriittisiä mielipiteen ilmauksia. Kolmen 1960-luvulla valetun mitalin ryhmä on metakieleltään perinteiden mukainen, *Ihmisoikeuksien* massiivisuus ja ekspressiivisyys sekä *Corridan* takasivun pelkistys poikkeavat eniten konventioidista (kuvat 115 ja 116).

3 Pekka Kontio (1933-1976), Kontiosta naamioon

Pekka Kontion tuotannossa on neljä valettua mitalia, jotka kaikki liittyvät 1960-lukuun tai sen läheisyyteen. Kaksi näistä, *Pro Pekka Kontio* ja *Naamio*, ovat ajoitukseltaan epävarmoja. *Pro Pekka Kontio* on 1950- ja 1960-lukujen taitteesta ja *Naamio* 1960- ja 1970-lukujen vaihteesta. Teokset kuitenkin esitellään pääpiirteisään. Ensimmäinen ajoitukseltaan varmaksi tiedetty Kontion valettu mitali, *Katajaiset* valmistui 1967 ja vapaa mitali *Eeva* syntyi samana vuonna.

Pro Pekka Kontio on yksipuolinen, kirjasinmetallinen ja signeeraamaton uniikki-kappale, joka on tehty muistolahjaksi.¹³⁰ Väriltään tummanharmaassa mitalissa on rosoisin elementein muovailtuna taiteilijan 3/4 -omakuva ja laittaa kiertävä teksti PRO PEKKA KONTIO (kuva 181). Reunoissa on toisin paikoin kohoumia. Metakielen ominaisuudet viittaavat rahoista saatuihin vaikutteisiin, mutta työhön sisältyy myös amuletin piirre sen tarkoituksen vuoksi. *Naamio* on tyyllillisesti lähellä Pekka Kontion 1970-luvulla lyötyjä mitaleita Arvo Turtiaisesta ja Väinö Linnasta. *Naamio*-mitalin koho- ja uurtoviivat muodostavat nelikulmai-

128 Leila Hämmäläisen tiedonanto 29.6.1989.

129 Ibid.

130 Kirsti Kontio-Ollilan tiedonanto 9.5.1989; Kontio-Ollila sai mitalin muistolahjaksi ennen lähtöään ulkomaille ettei olisi unohtanut mitalin tekijää. (Ibid.)

sen alueen, joka hahmottuu pelkistetyiksi kasvoiksi etusivulle. Melkein yläreunaan saakka ulottuu suora uurtoviiva kuin masto keskellä kasvoja, jotka muistuttavat purjetta. Averssin ja reverssin kaarevat, aaltomaiset elementit tukevat purjetulkintaa. Takasivu on abstrakti ja työ kokonaisuudessaan paksuhko (kuva 182). Naamio-nimi sisältää konnotatiivisen viittauksen siihen, että naamion takana on jotakin. Silloin mitalin sisällöksi vahvistuu ihminen, taiteilija elämän merellä.

NMKY:n partiolippukunta Katajaisten mitali *Katajaiset 50 vuotta* tilattiin suoraan Pekka Kontiolta juhlatoimikunnan puheenjohtajan Edwin Törmälän ehdotuksesta. Hän kuului myös Suomen Mitalitaiteen Killan hallitukseen. Mitäli sai lisänimekseen *Leirikukkula*. Lippukunta jakoi mitalin numeroituja kappaleita huomionosoituksina, mutta Killan keräilijäjäsenille tarjottiin pieni erä ostettavaksi.¹³¹

Ruskeapatinaisen teoksen pintastruktuuri on osittain rosoinen ja averssia kiertää tyylitelty kohoteksti KATAJAISSET/1917/1967. Sivun keskiosaan on muovailtu asteittaisesti pohjaan sulautuvien elementien leirikukkula. Takasivulla erottuu rosoisella pohjalla sileä, kärjellään oleva kolmio, jolle on uurrettu partiolilja. Symbolikuviot ovat samat kuin Katajasoljessa, jossa on punaisen kolmion päällä valkoinen partiolilja.¹³² Mitalin lähtökohta oli tilaajan edustaman lippukunnan tunnusten toteutus. Partiolaisille lilja on muodostunut jalon hyveeseen pyrkivän, aatteellisen toiminnan vertauskuvaksi. Kristillisessä kuvaperinteessä lilja liittyy Mariaan, jolloin kukka on Jumalaa ja ihmisiä yhdistävän, täyttyneen rakkauden symboli. Kristillisessä ikonografiassa kolmio viittaa kolmiyhteyteen ja kärjellään oleva kolmio merkitsee myös ylhäältä alas laskeutuvaa.¹³³ Kaikki mainitut sisällölliset ainekset liittyvät NMKY:n yhteyteen perustetun lippukunnan mitaliin (kuvat 83 ja 84).

3.1 Vapaa kokeilu

Pekka Kontion vapaa mitali *Eeva* on yksipuolinen ja pintastruktuuriltaan sileähkö. Työn ääripiirteet poikkeavat mitalitaiteen konventioista. Epäsäännöllisen 8-kulmion muotoisen mitalin lepäävä naisfiguuri on toteutettu osittain uurtoviivalla piirtämällä ja osittain matalin, pohjaan sulautuvien elementien. Laitoja korostaa vaihtelevan korkuinen pystyreunus kuten Pro Pekka Kontiossa. Alastonmallitutkielman tapaan kuvatus, pelkistetyh hahmon asento vaikuttaa vartalon loivan kaaren vuoksi ajalehtivalta ja hiukan epätodelliselta (kuva 35). Eeva-mitalin kaltainen naiskuvaus on ilmeisesti kiinnostanut Kontiota, sillä säilyneiden kipsimallien ja muottien joukossa on neljä samaan kokonaisuuteen kuuluvaa luonnos-

131 Tolin 1987, 44, 262, 301-303; Veikko Tolinin tiedonanto 11.5.1989; Tolinin mukaan mitalista tuli ensimmäinen partiolippukunnan tilaama valettu mitali. Veteraanipartiolaiset pitivät lippukunnan juhlaa myös partioliikkeen toimintakiellosta vapautumisen juhlanä. NMKY:n piirissä oli ollut toimintaa aiemmin mm. merkkien suoritusten muodossa. (Ibid.); SMK:n jäsenkirje kesäkuu 1967. SMKA.

132 Tolin 1987, 316.

133 Tolin 1987, 35, 200 ja 319; Lethner 1969, 106; Bauer 1980, 39, 226-227.

ta: kolmessa on istuva naisfiguuri ja yhdessä mies ja nainen.¹³⁴ Hahmojen kokonaismuoto tuo mieleen Henry Mooren (1898-) ja Henri Matissen (1896-1954) figuurit. Kipsiluonnokset ovat epäsäännöllisen kulmikkaita tai pyöreähköjä ja niiden reunoissa on pystykorostuksia.

Eeva-mitaliin verratuna figuurit ovat rehevämpiä (kuvat 183 ja 184). Kontio muovaili myös veistoksen *Eeva* vuonna 1968 (pronssi, 78 cm).¹³⁵

Pekka Kontion 1960-luvulla valetut mitalit rakentuivat esittävyiden ja figuurin kuvauksen varaan, mutta rosoisuus, uurteiden käyttö ja kulmikkaat reunamuodot poikkesivat mitalitaiteen konventioista. Rosoisuus ja uurteisuus olivat myös usein Kontion veistosten metakielen ominaisuuksia. Tarkasteltaessa myös ajoitukseltaan epävarmoja teoksia Naamio-mitalin reverssi täydentää kokonaisilmaisua ei-esittävään suuntaan, mikä ei ollut Kontiolle luonteenomaista.

4 Terho Sakki (1930-), Harakanpesästä kotkaan

Terho Sakin tuotanto vaihtelee kookkaista julkisista monumenteista muistorahoihin. Sakin valetuista mitalista kolme on toteutettu 1960-luvulla ja näistä ensimmäinen yhteistyössä Suomen Mitalitaiteen Killan kanssa. *Kalastaja* (1969) ja *Kotka* (1970) olivat vapaita töitä.

4.1 Kilpailutyö

Terho Sakki sai kutsun Killan ansiomitalikilpailuun (vrt. luku Johan Finne) ja hän osallistui kolmella luonnoksella: *Harakan pesä eli keräilijän kätkö*, Mitalimiesten puutarha ja Yhteisen asian ympärillä. Ensiksi mainittu ehdotus arvosteltiin parhaaksi ja sen todettiin olevan yleismuodoltaan mitalinomaisen ja kokonaisuutena sekä veistoksellisesti ja sommittelullisesti ansiokkaan, mutta liian paksun ja reunoiltaan viimeistelemättömän ja tekstin puuttumista pidettiin valitettavana. Ehdotusta pidettiin toteuttamiskelpoisena pienten muutosten jälkeen.¹³⁶

Harakan pesän pintastruktuuri on sileähkö, patina keskiruskea ja muoto pyöreähkö. Asteittain pohjaan sulautuvien elementtien sijottelun vuoksi työ luo optisen harhan kulumistaan pyöristetystä neliöstä. Syrjä kuuluu osana ilmaisuun. Averssin vasemmalta laidalta pyöristetty, rosoinen ja uurteinen reuna jatkuu takasivulle. Keskiosasta oikeaan laitaa ulottuu negatiivinen pinnaltaan sileä nelikulmio. Mitalin muovailu jatkuu puolelta toiselle yhtenäisenä, mikä poikkesi mitalitaiteen totutuista perinteistä. Etusivun alalaitaan taiteilija on lisännyt uurtotekstin SUOMEN MITALITAITEEN KILTA. Ansiomitalikilpailusta säilyneen kuvan¹³⁷ perusteella voi todeta reunan muodon siirtyneen lopulliseen toteutukseen lähes muuttumattomana. Reverssin niukat elementit, negatiivinen

134 Pekka Kontion arkisto. PKA.

135 Kuva esimerkiksi Pekka Kontio 1933-1976, takakannen sisäpuolella.

136 SMK:n hallitus 9.6.1967 § 1-5. SMKA.

137 SMK:n kuva-arkisto. SMKA; SMK:n hallitus 13.9.1967 § 2. SMKA

nelikulmio ja osittainen reunus tekevät sivusta abstraktin. Etusivun yläosassa on puolipallon muotoinen pesä uurtoviivoin kuvattujen risujen ympäröimänä. Mitalin nimi kertoo sisällön, mutta taiteilijan implisiittisestä viittauksesta harakkaan löytyvät myös kiiltävästä pitämisen ja itselleen keräämisen merkitykset. Mitalitaitteen keräilijä on tullut luonnehdituksi. Tulkintaa aineelliseen suuntaan vahvistaa neliö, josta löytyy materiaalisen maailman, neljän alkuaineen ja neljän pääilmansuunnan symboliikka¹³⁸ (kuvat 72 ja 73).

4.2 Vapaat työt

Kalastajassa ja Kotkassa esiintyvät Terho Sakin kaksi muovailutapaa, joista syntyy hänen mitalituotantonsa ilmaisun voima ja herkkyyys. Kalastajan elementit ovat suurehkoja, sileitä sekä kohdittain kulmikkaita ja pohjasta erottuvia. *Kotkan* elementit ovat matalampia, osittain pohjaan sulautuvia ja struktuuri on rosoinen. Rosot ovat matalia, eivätkä teräviä ja peittävät epätasaisuudellaan koko pinnan. Kokonaisvaikutelmaltaan sileähkö, pinnan peittävä rosoisuus on luonteenomainen Sakin tämän muovailutavan mitaleille. Kulmikkain elementein muovailtujen teosten rosoisuus on terävää ja lohkaemaista. Kotka muistuttaa ääripiirteiltään epäsäännöllistä 7-kulmiota ja reunalla on ilmaisullinen tehtävänsä kuten Harakan pesässä, vaikka toisenlainen: reuna luo tässä mitaliin perspektiivistä etäisyyttä. Takasivun pelkistetyt puut kuvaavat ympäristön, jossa etusivun kotka lentää (kuvat 69 ja 70). Mitali on enemmän kuvaava kuin kertova.

Kalastaja -mitalin etusivulla olevasta profiilikuvasta taiteilija on todennut. ”Sydvestilakista henkilön tietää kalastajaksi, jos päässä olisi baskeri, se olisi jotakin muuta.” Takasivun pelkistetty kala on lahna.¹³⁹ Henkilömitalityyppinen työ kuvaa kalastajan. Tieto taiteilijan kalastusharrastuksesta antaa mahdollisuuden laajentaa sisällön taiteilijan omaksi kuvaksi, jota tukee Sakin lausuma viittaus; useissa valokuvissa hänen päässään on baskeri (kuvat 185 ja 186). Mitalin elementtien kaltaista lohkaemaisuutta esiintyy Sakin kookkaammisakin teoksissa, joista esimerkkinä on veistos *Taiteen tammi* (1968, pronssi, kuva 187).

Terho Sakin 1960-luvun vapaissa mitaleissa on alku luonto- ja maisemaiheisille mitaleille, joita hän ei ole tarkoittanut sarjaksi, mutta jotka muodostavat oman kokonaisuutensa. Näitä ovat esimerkiksi seuraavalla vuosikymmenellä valetut *Lapponia* (1971), *Metsän henki* (1971) ja *Maalaismaisema* (1972). Konventioista poikkeavia piirteitä Sakin 1960-luvun valetuissa mitaleissa olivat rosoisuus ja lohkaemaisuus, etäntyminen Harakan pesän reverssillä esittävästä ilmaisusta ja syrjän hyödyntäminen tasa-arvoisena osana mitalia.

138 Bauer 1980, 40-45.

139 Terho Sakin tiedonannot 22.8. ja 6.10.1989 sekä 10.10.1990.

1968 Juva - Pullinen - Siikamäki - Somma

1 Kari Juva (1939-), Ravusta ystävään

Kari Juvan 1960-luvulla valetut 15 mitalia syntyivät runsaan kahden vuoden jakson aikana. Näistä on 12 vapaata mitalia, *Yksilö ja yhteisö* ja *Droits de l'homme* olivat ehdotuksia Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitaliksi 1969 ja samalta vuodelta on tilaustyö *Itävalta -Ruotsi - Suomi näyttelymitali*.

Juvan kiinnostus valmistusmenetelmiin tuotti mitaleita, jotka sopivat paremmin hänen kookkaita muotoja veistoksen keinoin toteuttavaan ilmaisuunsa kuin perinteinen, yksityiskohtaisen tarkka työskentely. Juva jätti savi - plastoliini-vaiheen kokonaan pois ja muovaili, veisti, kaiversi tai piirsi suoraan kipsiaihioon tai -muottiin tai sitten hän kaiversi negatiivisena plastoliiniin. Valamisen menetelmät ovat olleet tavanmukaisia. Juvan valumitaleiden tekotavoissa 1960-luvulla erottuu kolme ryhmää: 1) negatiivisina kipsimuottiin kaiverretut työt, 2) mitalit, joita varten taiteilija valoi kipsikappaleen mahdollisimman valmiine positiivisine ja negatiivisine elementteineen sekä 3) teokset, joiden mallikappale on valmistettu kaatamalla kipsi mahdollisimman pitkälle työstettyyn plastoliiniaihioon. Tästä on saatu mitalin toinen puoli ja toinen puoli on tehty aihioon kaadetun kipsin pinnalle.¹⁴⁰

1.1 Kaiverretut työt

Rapu, Aika ja aika I ja *Ensimmäinen askel kuussa* vuodelta 1968 sekä *Ruma mies ja kultakala* vuodelta 1969 kuuluvat Kari Juvan kosteaan kipsimuottiin kaivertamalla toteuttamiin töihin. Näille on yhteistä paksuus ja korkeat reliefit. Pintastruktuuri on sileähkö, josta selvimmin poikkeaa *Ruma mies* ja kultakala osittain rosoisena. Mitalien kokeilunomaisuutta osoittaa myös, että harmaapatinaisten taiteilijan itse valamien kirjasinmetallikappaleiden lisäksi vain Ravusta on valettu pronssisia, patinaltaan ruskeita kappaleita. Teosten plastisuus on sulautuvaa tai osittain sulautuvaa ja muiden mitaleiden sommittelurakenne painottuu keski-osaan, mutta *Aika ja aika I*:n elementeillä on vertikaali rakenne.

Rapu kuvaa mitalin nimen eläimen luonnonmukaisesti averssilla selkäpuolelta ja reverssillä vatsapuolelta. Mitali on reunastaan ohut ja se toimii ilmaisun osana, niin että sivulta katsottuna työ on veistoksenomainen ja keskiosaa kohti kohoava. Tyyllitelty, kapea kohoteksti RAPU myötäilee ylälaitaa. Ravun tuntosarvet muodostavat kaarevan korostuksen molemmille laiduille - reverssillä näin tekevät ravun jalat (kuvat 188 ja 189). Samantyyppisesti rakentuu *Ruma mies ja kultakala* -mitalin averssi, jolla taiteilijan liioittelevan ikäänntyneiden omakuvakavojen¹⁴¹ molemmilla puolilla on kaarevat kohoviivaiset korostukset. Takasivun kultakalan pyrstö toimii samoin, mutta vain oikealla laidalla. Kala on mitalin

140 Kari Juvan tiedonannot 15.3.1986, 23.8. ja 9.9.1989.

141 Kari Juvan tiedonannot 23.8. ja 9.9.1989.

reverssillä, koska Juvan ensimmäinen pronssiveistos oli kala - *Neekerinkala* (1962). Taiteilijan 30-vuotispäivänään muovailema työ sisältää pohdintaa nimen vastakohtana ruma - kulta avulla taiteilijana olemisesta, tavoitteista ja ajan kulumisesta¹⁴² (kuvat 190 ja 191).

Aikateemaan liittyvät *Ensimmäinen askel kuussa* (kuvat 109 ja 110) ja *Aika ja aika I*. Epätodelliseksi pelkistetty, kypärän sisällä oleva kasvokuva ja kuvitteellinen avaruuskengän painallus kuun pinnalla enteilevät seuraavan vuoden 1969, kuukävelyä. Reunamuoto on kohoava kuten *Aika ja aika I* -työssäkin. Mitali aloittaa Juvan kolmen mitalin aikasarjaan, joka kuvaa ihmisen olemassaolon ulottuvuuksia. Metakieli vaikuttaa abstraktilta vaaka- ja pystysuorine kohoviihasommitelmineen ja pallomaisine ketjumuodostelmineen, mutta kuuluu esittävästä yksityiskohdasta aiheensa saaneiden töiden ryhmään. Teos on ihmisen näkökulmasta lähtevää tulkintaa biologisen elämän orgaanisten alkuaineiden olomuodosta, kuvioin esitettyä symbolista kerrontaa¹⁴³ (kuvat 192 ja 193).

1.2 Kipsikappaleisiin työstetyt mitalit

Kari Juvan valmiiksi valamiin kipsikappaleisiin saattoi toistaa piirros-, hionta- tai talttakäsittelyjä niin kauan, että tarkoitettu lopputulos oli saavutettu.¹⁴⁴ Ryhmään kuuluvat mitalit voi jakaa kahteen joukkoon sen mukaan onko kipsin kuvio saatu aikaan piirtämällä vai taltalla tai puukon terällä. Työstämismenetelmien kokeellisuuden lisäksi useat kipsiin toteutetut teokset rikkovat muodollaan konventionaalisen mitalitaiteen metakielen litteyttä ja pyöreyttä.

1.2.1 Piirroskuviot

Muusa, *Filosofin kivi* ja *Per personae per omnibus* ovat vuodelta 1968 ja *Ystävälleni* valmistui 1970 ja kaikki ovat myös pronssiin valettuja. *Muusa* ja *Ystävälleni* noudattavat mitalin pyöreätä ulkomuotoa, pintastruktuuriltaan kaikki ovat sileitä ja patinaltaan keskiruskeita tai melko vaaleita, vain *Muusa* on tummanruskea. Jokaisen piirros on myös esittävä, vaikka tyyllitelty. Paksuja ovat kaikki paitsi *Ystävälleni*, joka on ohut ja halkasijaltaankin vain 25 millimetriä.

Pienen ystävän mitalin averssilla on uurtoviivalla piirretty figuuri ja reverssiä kiertää kaksi sisäkkäistä, uurrettua tekstikehää: YSTÄVÄLLENI*/KARI JUVA (kuvat 194 ja 195). Taiteilija on käyttänyt mitalia pienenä muistolahjana ja sitä on myös joidenkin monumenttien kuten *Thalian ja Pegasoksen* (1970, pronssi) perustuksissa.¹⁴⁵ *Muusa* on reunaltaan oheneva, kupera ja etusivulla on uurtoteksti MUUSA. Pelkistetyt en face kasvot vaikuttavat aineettomilta, koska ääriiviiva on samaa, suljettua viivaa ja koska sivulla ei ole tekstin lisäksi mitään, mikä kiinnittäisi kasvot aineelliseen taustaan. Kasvoista on tunnistettavissa taiteilijan vaimon

142 Kari Juvan tiedonannot 23.8. ja 9.9.1989.

143 Ibid.

144 Ibid.

145 Ibid.

piirteitä. Takasivulla on parrakas taiteilija kuvattuna myös edestäpäin, mutta kiinnitettynä aineelliseen maailmaan, mitalin sivun pohjaan hartialinjan avulla. Muusa innoituksen antajana ja suojeelijana on aineeton (kuvat 57 ja 58).

Filosofin kivi ja *Per personae per omnibus* on tarkoitettu hypistelyesineiksi¹⁴⁶. Mitaliin kuuluva käteen sopivuus tulee kokeiluksi pienissä töissä, joista ensin mainittu on soikeahko. Averssilla on naisen torso selkäpuoleltaan ja reverssillä peukalolle tarkoitettussa painaumassa abstrakti kuvio. Filosofin kiveen sisältyy kädessä pitämisen merkitys ja siihen liittyy myös amuletinomainen piirre mietiskelyesineenä, mitä vahvistaa yläreunan rengas, josta työn voi pujottaa kannattimeen (kuvat 55 ja 56). PER PERSONAE PER OMNIBUS (Ihmisen kautta kaikille) uurtotekstin sijoituskohta vastaa perinteisen mitalin syrjää. Kokonaisuus on venynyt tankomaiseksi halkaisijamitan pienentyessä ja paksuuden kasvaessa. Averssille Juva on piirtänyt käden ja sydämen, reverssille pelkistetyn figuurin osia. Kapulamainen, käteen sopiva muoto sisältää viestin ominaisuuden ja työn lähtökohtana onkin ollut sinetti¹⁴⁷, johon liittyvät konnotatiiviset sisällöt sulkeminen, kuljetus, avaaminen ja katsominen (kuvat 25, 196 ja 197).

1.2.2 Veistetyt uurteet

Ryhmän mitalien metakieli rakentuu lyhyiden, eri paksuisten ja syvyisten kipsin pintaan tehtyjen uurtojen varaan. Kaikki mitalit ovat paksuja ja korkeita, vaikka korkeus ei muodostukaan tavanomaisista reliefeistä vaan valettujen kipsikappaleiden vahvuuksien vaihteluista. Struktuureissa on sileitä ja rosoisia kohtia ja pronssiin toteutettujen mitalien värjäys on keskiruskea, vain *Šakin* syvennyksissä on mustaa. Muut ryhmän työt ovat *Aika ja aika II* ja *Jean Sibelius* niin ikään vuodelta 1968.

Aika ja aika II, aikasarjan toinen työ, kuvaa ihmisen olemassaolon ulottuvuudet kivikaudelta nykyaikaan. Kuperalta etusivulta hahmottuu avaruudessa elävä pyöreäsilmäinen olento¹⁴⁸. Takasivun uurteet taivattavat valoa eri suuntiin ja hajottavat kokonaismuodon informalistisen struktuurin tavoin, mutta viivojen lomasta erottuu neljä sorkkaa, häntä ja osa päätä, jotka viittaavat luolamaalausten eläinkuviin (kuvat 198 ja 199). Aikasarjan komas mitali valmistui 1970-luvulla. *Jean Sibelius* (1865-1957) -mitalin lyhyet, suorat taltan jäljet luovat työn molemmille puolille voimaa, joka tulkitsee Sibliuksen merkitystä ja antaa samalla averssin profiilille rytmikkään, informalistisvaikutteisen lisäpiirteen. Reverssillä on pelkkä teksti, tietosanakirjan ote¹⁴⁹, joka on katkottu käytettävissä olleen tilan mukaan. SIBELIUS/JEAN S.8. JOULUK. 1986 HÄM/ EENLINNASSA/SÄVELTÄJÄ, TUL/TUAAN YLIOP/PILAAKSI S./OPISKE (kuvat 85 ja 86).

Šakki on nimensä mukaisen pelin, mutta ei todellisen pelitilanteen, kuvaus. Etusivun ylälaitaan ulottuvan, profiilikuvan ilme on keskittyneen raskas ja harkitseva. Negatiivisten osien rosoisuus jatkuu takasivun šakkilaudan mustissa

146 Kari Juvan tiedonannot 23.8. ja 9.9.1989.

147 Ibid.

148 Ibid.

149 Ibid.

ruuduissa ja nappuloissa. Valkeat nappulat ovat piirrettyjä. Sivun ilmaisuuden ominaisuudet palautuvat osaksi kubistisiin sommittelukäsityksiin, joiden mukaan tavoitteena oli esittää objekti usealta taholta samaan aikaan; šakkilauta on kuvattu ylhäältä päin ja nappulat sivulta (kuvat 200 ja 201).

Itävalta - Ruotsi - Suomi näyttelymitali (1969) ja *Salaseura* (1968) sisältävät sekä piirrosviivaa että taltalla uurtamista niin, että näyttelymitali painottuu enemmän veistämistyöskentelyyn ja Salaseura piirtämiseen. Uurtoteksti MITALI/NÄYTTELY/SUOMI-/ITÄVALTA-/RUOTSI/1969 viestii etusivulla taiteilijan asettaneen näyttelyn osallistujamaat näyttelyn nimestä poikkeavaan järjestykseen. Työ oli Suomen Mitalitaiteen Killan tilaus.¹⁵⁰ Reverssin kuviot ovat saman tyyppisiä kuin Filosofin kivessä ja Per personae per omnibus -mitaleissa (kuvat 202 ja 203). *Salaseuran* muoto on kämmenen pohjan mukainen, toiselta sivultaan kupera ja toisella sivulla on sormien painallukset, jolloin reunakin on epätasainen. Uurretuissa käärmeen ja silmän kuvioissa on kaiverrustyöskentelyn jälkiä. Käärme viittaa viisauteen, parantavaan voimaan ja hedelmällisyyteen¹⁵¹ ja silmä on kaikkinäkevä Horuksen silmä kuoleman voittamisen symbolina¹⁵². Teoksen kokonaisuudessa on mukana kantamisen merkitys, jolloin Salaseura saa myös amuletin piirteen. Teksti SALASEURA on uurrettu syrjään (kuvat 204 ja 205).

1.3 Plastoliiniaihioon kaatamalla toteutetut mitalit

Mahdollisimman pitkälle työstettyyn plastoliiniaihion kipsiä kaatamalla toteutettujen teosten ryhmään kuuluvat *Yksilö ja yhteisö* ja *Droits de l'homme* vuodelta 1969 ja *Mietiskelijä* vuodelta 1968.

Kari Juva osallistui suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun ehdotuksilla *Yksilö ja yhteisö* ja *Droits de l'homme*. Molemmat arvosteltiin A-luokkaan ja paremmuusjärjestyksestä äänestettäessä (vrt. luku Marku Kitula). *Yksilö* ja *yhteisö* sijoittui ensimmäiseksi lausuntonaan: "Teema johdonmukainen ja toteutus selkeä. Rohkea ja omaperäinen muotokokeilu. Plastisesti hyvin yhtenäinen ja ehjä." *Droits de l'homme* äänestettiin toiseksi kirjaamalla: "Kiintoisasti mitalitaiteen rajoja kokeileva ehdotus, mitalin syrjä ei ole loppuun asti harkittu."¹⁵³ Valmis *Yksilö* ja *yhteisö* on patinaltaan tummanruskea ja pintastruktuuriltaan rosainen. Paksun ja korkeareliefisen teoksen plastisuus on osittain sulautuvaa ja reuna oheneva. *Droits de l'homme* on melkein musta, epäsäännöllinen, aukollinen ja pintastruktuuriltaan sileähkö joistakin uurteistaan huolimatta.

Yksilö ja yhteisö -mitalista valmistui ensin yhteisöpuoli monine figureineen plastoliiniaihioon negatiivisena ja yksilösivun taiteilija toteutti kipsiin positiivise-

150 SMK:n hallitus 1.7.1969 § 5-7.SMKA. Tilausmäärä oli 200 kpl ja tarkoituksena oli jakaa osanottajille ilmainen kappale. Myyntihinnaksi määriteltiin 20 mk. (Ibid.)

151 Hall 1979, 285.

152 Bauer 1980, 453; Horuksen silmä on voimakkain egyptiläinen maaginen amuletti, joka on koleman voittamisen ja uudelleen syntymisen symboli. (Ibid.); Bauer 1980, 209. Kristillisessä symboliikassa Tuomas Akvinolaisen embleminä esiintyy silmä, Jumalan silmä, sillä Akvinolainen uskoi saaneensa inspiraationsa Jumalalta. (Ibid.); Bauer 1980, 39. Peruskuvioiden symboliikassa silmä esiintyy Jumalan luomisvoiman vertauskuvana. (Ibid.)

153 SMK:n palkintolautakunta 2. ja 3.4.1969 § 3-9. SMKA.

na.¹⁵⁴ Sivultapäin katsottaessa teoksen ylä- ja alaosat ovat huomattavasti paksumpia kuin keskiosa, jossa on aallonpohjaa muistuttava, asteittain kaareutuva syvennys. Urteiden ja rosoisuuden yhteisvaikutuksesta syntyy informalismille ominaista muodon hajottamista ja valon taittumista pinnassa monelle taholle. Mitalin nimi kertoo suoraan sisällön, joka toimii vuorovaikutuksessa mitaliin perinteisesti kuuluvan kaksipuolisuuden kanssa - toista ei voi olla ilman toista (kuvat 119 ja 120).

Droits de l'homme -työn nimen kirjoitusasuksi on vakiintunut pienellä kirjaimella alkava *homme*-sana, vain palkintolautakunnan pöytäkirjassa ja joissakin Killan vuoden 1969 pöytäkirjoissa on iso H-kirjain, mutta jo vuosikertomuksessa 1969 kuten näyttelyluetteloissakin on pieni alkukirjain.¹⁵⁵ Mitalin tekovaiheessa Kari Juva on lisännyt kipsin sisälle tuen aukollisen rakenteen turvaamisen vuoksi. Työ muodostuu yhtenäisestä elementistä, joka on kuin ihmisen ylävartalo pelkistettynä ja kädet kohotettuna pään yläpuolelle kaareksi. Pää on profiiliasennossa ja aukko pään ja käsivarisen välissä. Alasyrjä on niin leveä, että mitali pysyy sillä itsenäisesti pysyissä, mikä lähentää työtä pienoisyveistökseen. Takasivu on lähes etusivun peilikuva. Nimi *Droits de l'homme* (Ihmisoikeudet) kertoo teoksen sisällön, jota käsivarsien kohoava ja yhtyvä liike tukee. Muodostuneessa kehässä on myös viite ikuisen liikkeen symboliikkaan (vrt. Aimo Tukiainen) (kuva 52).

Mietiskelijä aiemmin syntyneenä kuin edelliset on kuitenkin eräänlainen päätepiste Juvan kokeellisten mitalien muovailussa, sillä työ on kuin pienoisyveistos, eikä sitä ole otettu mukaan 1960-luvulla valettujen mitalien kokonaistarkasteluun. Tummapatinainen työ on kulmikkaan C-kirjaimen muotoinen ja sen oikea katsomiskulma on itsenäisesti pystyasennossa. Kirjaimen kaaren sisällä on pelkistetty, istuva mietiskelijäfiguuri. Sisällöllisesti työ liittyy ajattelijaveistoksiin. Mitalinomaisuutta teoksessa on sen suhteellinen litteys ja C-kirjaimen muotoinen kaarevuus, mutta kaksipuolisuus tai sivuja yhdistävä kertovuus puuttuvat. Näitä ei ole kuitenkaan kaikissa perinteisissäkään mitaleissa. Kuitenkin ne piirteet, jotka *Mietiskelijässä* nousevat etualalle, yhteys kolmiulotteisiin ajattelijaveistoksiin ja pystyasento, tekevät siitä pienoisyveistoksen, jossa on mitailin kaltaisia ominaisuuksia (kuva 206).

Kari Juva toteutti eniten valettuja mitaleita 1960-luvulla maassamme ja hänen töidensä asteikko on monipuolinen. Veistoksenomaisesti toteutetuilla sekä enemmän piirrosten keinoin kuvioituilla teoksilla on yhteyksiä hänen muuhun tuotantoonsa. Valetuista mitaleista näkyy ennakkoluuloton kokeilullisuus ja selkeys. Konventioista poikkeavaa suhtautumista mitalin muovailuun osoittaa kipsi- ja plastoliinimuotteihin sovellettu kaiverrustekniikka, joka on ollut perinteinen osa lyöntimenetelmää, mutta pikkutarkasti käsin tai koneellisesti metallitanssiin toteutettua.

---

154 Kari Juvan tiedonannot 23.8. ja 9.9.1989.

155 Ibid.

omalta ajaltamme. Mitali on rinnastettavissa myös Pullisen käsityksiin taiteellisesti luomisesta¹⁵⁸, mistä kertovat hänen veistostensa hellenistisen kauden merkit ja joidenkin teosten nimissä mukana oleva menneisyys, esimerkiksi *Arktisessa Afroditessa* (1972, pronssi).

3 Arvo Siikamäki (1934-), Naisen elämää

Arvo Siikamäen tuotannossa mitalien osuus on pieni. Valettu mitali syntyi ehdotuksena Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1968. *Naisen elämää* selviytyi voittajaksi äänestysten jälkeen. (Vrt. luku Leila Hämäläinen.) Lausunto työstä kuului: "Veistoksellisesti vankka ja selkeä ehdotus, jossa hyvä plastinen ote. Ajanhenkeä kuvaava, omintakeinen ja voimakkaasti mitalinomainen."¹⁵⁹

Mitali on pintastruktuuriltaan sileä, patinaltaan melkein musta ja paksu. Plastisuus on sulautuvaa molemmilla puolilla ja muovailun elementit suuria ja pelkistettyjä. Teoksen nimi viittaa suoraan sisältöön. Averssilla on istuva naisfiguuri, josta erottuu pään muoto, otsatukka, osittain käsivarsia ja hartioita ja vartaloa sen verran, että asentoa voi pitää isuvana. Reverssin muovailu on samalla tavalla pelkistävää. Kaksi osittain näkyvää hahmoa on mahdollista tulkita joko äidiksi ja lapseksi tai naiseksi ja mieheksi, sillä figuurit ovat viitteellisiä ja lähes saman kokoisia, mikä tukee nainen-mies -vaihtoehtoa (kuvat 47 ja 48). Mitali painottuu kuvaavaksi, mutta juuri hahmojen tulkinnanvaraisuus yhdistyneenä kasvojen negatiiviseen syvennykseen lähentää mitalia Siikamäen veistoksiin, joissa esiintyy saasteisiin, kuolemaan ja tuhoon liittyviä sisältöjä symboleinaan kaasunaamarit, pääkallot ja kahleet. Hahmot taiteilija on maininnut jättäneensä tarkoituksellisen viitteellisiksi.¹⁶⁰ Naisen elämää rikkoo mitalitaiteen konventioita veistoksenomaisuudellaan ja pelkistyksellään.

4 Ossi Somma (1926-), Ajan kulumisesta yövartioon

Ossi Somman mitaleita valmistui 1960-luvulla kolme, joista valettuja, vapaita mitaleita on kaksi vuodelta 1968 ja yksi viimeistelty, syövytetty työ vuodelta 1966. Näitä aiemmin hän valoi kirjasinmetallista kaksi viimeistelemtöntä kokeilua 1964-1965 ja syövytti yhden pronssikokeilun.¹⁶¹ Kirjasinmetalliset työt ovat väreiltään harmaita ja halkaisijoiltaan 76 ja 90 millimetriä. Pienemmässä on kohoteksti MITALITAIDE ja suuremmassa MITALI sekä vuosiluku 1964. Aiheina näissä on suorakaide- ja palkkimuodoista kehitetyjä elementtejä. Syövytystyö on vihertävänruskea ja yläosastaan alaosa ohuempi. Toisella puolella on tunturin lakea muistuttava kohouma. Halkaisijaltaa työ on näistä pienin 70 millimetriä.

Valmiiksi syövytetty, ohuehko mitali on *Tempus fugit* (Aika rientää), joka on

158 Laila Pullisen tiedonannot 23.8. ja 5.10.1989.

159 SMK:n palkintolautakunta 3. ja 4.6.1968 § 6-11. SMKA.

160 Arvo Siikamäen tiedonanto 29.9.1989.

161 Ossi Somman tiedonannot 24.4.1984, 8.2.1986 ja 19.10.1989.

patinaltaan ruskea ja struktuuriltaan sileähkö. Nimen muodostama rosainen kohoteksti myötäilee laitaa, syövytetyt reliefit ovat valmistustekniikankin vuoksi matalia. Ajan kulumista symbolisoivat etusivulla joonialainen pylväs ja monikaarinen silta sekä takasivun tälle vastakohtaiseksi muodostuva virtaviivainen, yksikaarinen silta (kuvat 53 ja 54). *Alfa ja Omega* sekä *Yövärtio* ovat patinaltaan keskiruskeita ja struktuuriltaan sileähköjä. Plastisuus on molemmissa sulautuvaa. Reunojen epäsäännöllisyys poikkeaa mitalitaiteen konventioista, mutta työt ovat lähtökohdiltaan esittäviä.

Alfa ja Omega -mitalin averssilla on uurrettu Alfa kirjain ja silmä kohomuodon alapuolella. Reverssillä kuin ilmasta laskeutuvan jalkaterän alla erottuu Omega ja näiden vierellä vasemmalla on viitteellinen figuuri. Ajan kulumisen tematiikkaa käsittelevässä työssä on katkelma kuvitteellisesta kuussa käynnistä, jota etusivun silmä tarkkailee.¹⁶² Elementtien kokonaisvaikutus on epätodellinen katkelmallisuuden, pohjaan sulautuvan plastisuuden ja takasivun yläosassa näkyvän jalan vuoksi. Etusivun silmä on tulkittavissa kaikkinäkevän Jumalan silmäksi (kuvat 207 ja 208).

Yövärtion molemmilla puolilla erottuu jalka - averssilla polven kohdasta taivutettu ja reverssillä koko sääriosa polvesta alaspäin kaareva muodon kuin helman vieressä. Etusivulla on lisäksi sammunutta soihtua pitelevä käsi ja tulta kuvaava kohoviivaryhmä. *Yövärtio* on nimensä mukainen kuvaus, mutta tässäkin mitalissa katkelmalliset figuurin osat luovat epätodellisuuden tunnun samalla kun teemana on ajan kulumisen. Ossi Somman käyttämän kristillisen symboliikan perusteella *Yövärtio* on liitettävissä Uuden Testamentin tapahtumasta¹⁶³ alkunsa saaneeksi ja laajennettavissa Somman teosten yhteiskuntakriittisyyden pohjalta ihmisten tuntemaan välinpitämättömyyden kuvaukseksi (kuvat 31 ja 32).

1969 Kara -Terno

1 Timo Kara (1945-), Väinö Ollikainen

Väinö Ollikaisen (1924-) mitali syntyi Timo Karan opiskellessa Suomen Taideakatemian koulussa. Hän työskenteli samalla Suomen Kuvanveistäjäliiton valimossa, jossa valuri Ollikainenkin toimi. Tämä ehdotti Karalle mitalin muovailua, jotta tuntuma veistämiseen ei häviäisi valutöiden aikana. Ollikainen istui ruokatuntisin Karan mallina ja esitti myös toiveita takasivun aiheista.¹⁶⁴

Henkilömitali Väinö Ollikaisesta on ohuehko, muovailun elementteiltään mata-lahko ja osittain sulautuva. Pintastruktuuri on sileähköä ja kohoteksti VÄINÖ OLLIKAINEN 69 kiertää averssin laitaa. 3/4-profiili on toisin paikoin epätasainen kuin pienistä savenpaloista vierä viereen muovailtu. 1960-luvun

162 Ossi Somman tiedonannot 8.2.1986 ja 19.10.1989.

163 Raamattu. Matt. 26: 36-45.

164 Timo Karan kirjeet L. Passille 27.2.1981 ja 16.5.1988 ja tiedonanto 2.9.1989.

ilmaisukeinoihin kuuluu tummanruskean patinan uurteissa näkyvä valkoisuus ja takasivun luoma abstrakti vaikutelma. Mitali kuuluu kuitenkin esittävästä lähtökohdasta pelkistettyjen töiden ryhmään, sillä reverssin suoraviivaiset ja geometrisiksi hahmottuvat kohonauhaelementit kuvaavat valajan työkaluja. Kara on kuvannut pelkistään ylhäältä päin kahdet pihdit ja kaatorenkaan. Upokas näkyy taustalla lieriön sivukuvana. Reverssin metakieli poikkesi totutusta (kuvat 63 ja 64).

2 Nina Terno (1935-), Musta madonna

Nina TERNON ensimmäinen valettu mitali *Hjalmar Tallqvist* on movailtu 1970 ja valettu 1971, mutta TERNON kokeellinen, keraaminen uniikkimitali *Musta madonna* valmistui 1969. Teos on osoitus 1960-luvulla vallinneesta taiteilijoiden ennakkoluulottomasta suhtautumisesta mitaleiden muovailuun.

Musta madonna on yksipuolinen, vapaa mitali, joka on esiintynyt myös nimellä Musta pietä Suomen Mitalitaiteen Killan näyttelyluetteloissa.¹⁶⁵ Työ on poltettua luonnonsavea, jota löytyi TERNON kodin läheltä maata kaivettaessa. Sinisavi sopi kokeiltavaksi mitaliin, jonka taiteilija poltti takassaan.¹⁶⁶ Musta madonna on TERNON ensimmäinen toteutus aiheesta, josta hän myöhemmin valmisti vielä kaksi mitaliversiota sekä veistoksia. Teoksen metakielen ominaisuudet liittyvät mitalitaiteeseen, vaikka valmistusmenetelmä ja -materiaali poikkeavat taiteenlajin konvetsioista.

Pyöreän mitalin sommittelu painottuu keskiosaan ja suoran vaatimuksen esittävä kohokirjaiminen legenda FOOD FOR EVERY MAN (Ruokaa jokaiselle) myötäilee alalaitaa. Plastisuus on asteittain pohjaan sulautuvaa. Korkeina kohoumina erottuvat istuvan naishahmon olkapää, polvet, jalat ja sylissä makaava lapsi. Naisen vasemmalla puolella oleva uurtoviiva luo mitaliin kapean aukon. Figuurien piirteet ovat mustalle rodulle tyypillisiä. Teksti on osallistuvalla, mielipiteitä esittävälle taiteelle ominaisen julistava, mutta täydentää samalla sisältöä (kuva 98).

Musta madonna on syntynyt aikana, jolloin tiedotusvälineissä esiintyi uutisia Biafrassa vallinneesta nälänhädästä.¹⁶⁷ Figuurit ovat äärimmäisen laihoja ja pietä-aihe vahvistaa teoksen välittämää toivottomuuden tuntua. Pietä-muotokonvention valinta liittyy mitalin kristilliseen kuvatraditioon siltä osin kuin pietä-aiheisissa teoksissa ilmaistaan äidin kokemaa kärsimystä lapsen tuskan ja kuoleman vuoksi. Tämä on TERNON mitalin oleellisin sisältö ravinnon vaatimuksen ohella, mutta teemat kietoutuvat yhteen. Kristillisiin pietä-aiheisiin teoksiin

165 Mitalinäyttely Itävalta - Ruotsi - Suomi 21.11.-14.12. '69, 40 ja kuva 267.

166 Nina TERNON tiedonannot 28.1.1986, 26.5. ja 21.9.1989.

167 Biafran tilanteesta on avustusjärjestöjen kokoamia tietoja. Punaisen Ristin kansainvälinen komitea arvioi, että järjestöjen avun varassa oli 850.000 henkilöä, joista suurin osa oli naisia ja lapsia. Nälkään kuolleita arvioitiin olleen useita kymmeniä tuhansia. SPR, Gunnar Rosénin kirje L. Passille 1.11. 1989. LPA; Koko Biafran sodan aikana väestöstä arvioitiin kuolleen noin kaksi miljoonaa henkeä, joista suurimman osan arvioitiin olleen niin ikään naisia, lapsia ja vanhuksia. Yrjö Höysniemi. "Ihmisen kohtalo Nigeriassa - meidän vastuumme". Tule ja auta 1, 1970.

kuuluu osana toivo ja viittaus ylösousemukseen, minkä vuoksi äitihahmo on kuvattu toisinaan hymyileväksi pelastajan äidiksi.¹⁶⁸

Mitalin nimen madonna-sana täydentää kokonaisuutta viittauksella teoksiin, joissa taiteilijat ovat kuvanneet lempeän äidin iloa lapsestaan (mm. Fra Filippo Lippi; Donatello, Botticelli, Leonardo da Vinci). Ternon luoma musta madonna on vailla mahdollisuutta äidin onneen seuranaan kärsimys. Musta on vertauskuva mitalin kuvaamalle tilanteelle, mutta samalla se vahvistaa ajankohdaisen aiheen. Musta madonna -teos on monikerroksinen kokonaisuus, jossa maasta otettu, poltettu materiaali ja rosoinen struktuuri yhdistyvät pietä-aiheen kärsimyksen ja madonna ja lapsi -kuvauksen kontrastiin. Patinan ruskean ja mustan vaihtelut täydentävät kokonaisuuden. Rosoinen ja toisinaan valkouurteinen pintastruktuuri sekä laihat figuurit ovat Nina Ternon veistosten peruselementtejä edelleen.

Hjalmar Tallqvist -mitalissa näkyy myös struktuurin rosoisuus ja valkouurteisuus. Epäsäännöllisen soikeahko henkilömitali on paksu ja averssiltään kupera ja reverssiltään kovera. Suomen Numismaattisen Yhdistyksen tilaamassa mitalissa¹⁶⁹ Tallqvist kuvataan numismaatikkona, jota luonnehtivat takasivun syvennyksessä pyöreähköt kohoelementit ja uurtoviivat (kuva 105). Symboliikassa on yhteys Terho Sakin Harakan pesän vertauskuviin (vrt. luku Terho Sakki, Harakan pesästä kotkaan).

1970 Kivioja - Vikainen

1 Mauno Kivioja (1941-) Mitalista viluun ja auringonpalvojaan

Mauno Kiviojan kolmesta 1960-luvun lopun valetusta mitalista kaksi on vapaata uniikkityötä vuodelta 1970 *Pohjoinen kylä* ja *Vilu - Auringonpalvoja* ja samalta vuodelta on myös kilpailulähtöinen *Mitali X*.

Kivioja osallistui Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1970 ehdotuksella Mitalli X ja äänestyksen jälkeen työ sijoittui toiseksi lausuntonaan: "Veistoksellisesti eheä ja voimakas ehdotus, mutta tietty maneerit heikentää yleisvaikutelmaa." Teos päätettiin valottaa ja tarjota jäsenten tilattavaksi. Valutilaus osoitettiin ensin Düsseldorfin Kagelmacherille, mutta sieltä ei tullut vastauksia. Tilaus peruttiin ja mitalin valoi lopulta Toivo Jaatinen.¹⁷⁰ Mitalista on kilpailupöytäkirjassa ja Killan muissakin pöytäkirjoissa 1970 sekä vuosikertomuksessa kilpailunimimerkin muoto, jossa on kaksi l-kirjainta, mutta myöhemmin nimi on vakiintunut oikeinkirjoitusta vastaavaksi.

Mitali X on massiivisuudeltaan paksu ja patinaltan vaaleanruskea. Työssä ei ole konventionaalista pohjaa, vaan kulmikkaat ja lieriömäiset positiiviset ja

168 Schiller 1968, 192-194.

169 SNY:n hallitus 23.10.1970 § 4, 8.2. 1971 § 3 ja 2.3. 1971 § 5. SNYA; Ternon Tallqvistin mitali oli valettu ennen 8.2.1971 kokousta, jossa vahvistettiin taiteilijan palkkio ja 2.3.1971 kokouksessa päätettiin myyntihinta. (Ibid.)

170 SMK:n palkintolautakunta 1. ja 3.4.1970 § 3-10. SMKA; SMK:n hallitus 17.4.1970 § 2. SMKA; SMK:n työvaliokunta 30.6.1970 § 7 ja 21.12.1970 § 4-5. SMKA.

negatiiviset elementit lomittuvat ja osittain sulautuvat toisiinsa rytmikkäästi eri korkuisina. Struktuurissa on sileitä ja rosoisia kohtia. Sommittelu rakentuu vaakaja pystysuorien pintojen ja reunojen varaan ja kokonaisuus luo tasapainoisen ja rauhallisen vaikutelman. Mitali on kokeilu, jossa taiteilija halusi sijoittaa eriarvoisia massoja suhteessa toisiinsa¹⁷¹ (kannen kuvat). Metakielen ominaisuuksilla on yhteyksiä geometrisiin perusmuotoihin perustuviin pelkistysme-netelmiin, joita Kiviojan veistoksissa tuolloin esiintyi.

Vilu - Auringonpalvoja -mitali on ilmaisukeinoiltaan lähellä Mitali X:ää, mutta työn lähtökohtana on naisfiguuri, joka on pelkistetty osaksi kulmikkain, osaksi pyöreähköin lieriömäisin muodoin. Teoksessa on perinteinen pohja, jonka rosoiselta struktuurilta averssin paleleva ja seisova naishahmo ja reverssin lepäävä auringonpalvoja erottuvat selvästi. Patina on vaalea (kuvat 209 ja 210). Takasivun naisfiguuri noudattaa aineksiltaan Kiviojan samannimistä graniittiveistosta *Auringonpalvoja* (1968).¹⁷² Mitali on enemmän kuvaus kuin kertomus, mutta sisältö pohjautuu myös kontrasti kylmä - lämmin käyttöön ja taiteilijan ajatukseen arktisesta auringosta, joka näkyy, mutta ei lämmitä.¹⁷³

Pohjoisessa kylässä esiintyy edellistä selvemmin arktisen auringon idea: yläreunassa on pyöreä aukko, joka on tosiasiallinen aurinko kylän taivaalla. Mitalin reunaan on hyödynnetty ilmaisun osana. Etusivun kylä on koveraan ja tummapatinaisen pohjaan kohoviivoin muovailtu sivuperspektiivistä. Taksivun patina on tarkoituksellisesti eri värinen - vaalea - ja sivun aineksina ovat pelkistetyt tummaviivaiset uurtokuviot sileällä pohjalla.

Näistä erottuvat selvimmän tikku-ukko ja vinoneliö. Kupera reverssi kuvaa pohjoisen kylän noitarummun kalvoa. Arktisen auringon pyöreä aukko on tyhjä; aurinko on mukana kuin kuva, joka näkyy, mutta lämmittää harvoin. Mitaliin sisältyy uurtokuvioiden osoittama merkitys pohjoisiin alueisiin usein liitettävästä šamanismista (kuvat 26 ja 27).

Mauno Kiviojan varhaiset mitalit ja veistokset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, jossa metakielen aineksia on testattu sekä isoon että pieneen kokoon. Pohjoinen kylä edustaa ilmaisultaan Kiviojan mitaleiden linjaa, johon kuuluvissa teoksissa on koho- ja uurtoviivoja, kaaria ja aukkoja. Mitali X:n kanssa samaan ryhmään kuuluvissa töissä pelkistys pohjautuu pääasiassa kuutio- ja lieriömuotoihin, jotka taiteilija on siirtänyt kuvaamaan esimerkiksi figuuria kuten *Vilu - Auringonpalvoja* -mitalissa.

2 Jussi Vikainen (1907-1992), *Susanna* ja kylpijä

Jussi Vikaisen pääasiassa esittäviin ja luononmukaisiin figureihin pohjautuvaan veistotuotantoon kuuluu lyötyjen ohella myös valettuja mitaleita, joista ensimmäiset kaksi, *Susanna* ja *Kylpijän*, hän toteutti jo kypsässä iässä vuonna 1970.

Jussi Vikainen osallistui Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun luonnoksella *Susanna*, joka sijoittui B-luokkaan lausunnolla: "Nokkelan idean

171 Mauno Kiviojan tiedonannot 16. ja 23. 11.1987 ja 10.5.1990.

172 Kuva esimerkiksi Suomalaista kuvanveistotaidetta 1974, 27.

173 Mauno Kiviojan tiedonannot 16. ja 23.11.1987 ja 10.5.1990.

toteutus takasivulla ansiokas, mutta etusivu melko veltto.”¹⁷⁴ Myöhemmin omatoimisesti valatettu mitali on epäsäännöllisen pyöreä, tummapatinainen, osittain rosainen ja plastisuudessa on sulautuvuutta. Massiivisuudeltaan mitali on paksu kun *Kylpijä* on paksuhko. Patinaltaan *Kylpijä* on vaalea, pintastruktuuriltaan sileähkö ja plastisuudeltaan sulautuva. *Kylpijä* on Susannan rinnakkaistyö.

Susanna on averssiltään hiukan kovera ja reverssiltään kupera. Etusivulla on naishahmo vedessä kuvattuna takaa päin. Ylälaidasta näkyvät kahdet kasvot, jotka Vikainen on muovailnut kurkistamaan reunan yli vedessä olevaa Susannaa. Takasivulla kurkistavat figuurit osoittautuvat selkäpuolelta kuvatuiksi miehiksi, joiden mitalin ylälaidasta pitelevissä asennoissa on huumorinkin piirre. Hahmot ovat luonnonmukaisia, mutta eivät yksityiskohtaisen tarkkoja. Teos liittyy kansainväliseen kuvataidetraditioon, jonka tematiikka pohjautuu kristilliseen, mutta Raamatusta pois jätettyyn kertomukseen Susannasta. Lukuisista samanaiheisista maalauksista tunnetuimpiin kuuluu Tintoretton (1518-1592) *Kylpevä Susanna* noin vuodelta 1560.¹⁷⁵ Tarinan Susanna oli Jooakimin kaunis vaimo, jota kaksi kansan vanhinta tuomaria himoitsi. He piiloutuivat puutarhaan Susannan aikoessa kylpyyn ja vaativat tätä palvelijoiden poistuttua suostumaan heidän esittämiinsä pyyntöihin. Susannan kieltäytyttyä tuomarit kertoivat Susannan tavanneen puutarhassa nuoren miehen ja Susanna tuomittiin uskottomuudesta kuolemaan. Jumala herätti Danielissa pyhän hengen ja Daniel kuulusteli erikseen vanhimpia tuomareita, jolloin heidän valheensa paljastui ja Susanna havaittiin viattomaksi syytöksiin.¹⁷⁶ Kertomuksessa esiintyvä hyvän voitto pahasta on myös Vikaisen mitalin sisältö ja samalla työ osoittautuu naisasiamitaliksi, vaikka merkitys on jonkin verran piilevä (kuvat 92 ja 93).

Kylpijä on yksipuolinen ja sijoitettu sisätiloihin. Naishahmo istuu pesemässä käsivarsiaan vesiastiassa, jonka reuna muodostaa oikealle kohoavan kaaren. Sommittelu painottuu keskiosaan. Ilmaisun ominaisuuksista ei käy selville muita yhtymäkohtia Susanna -mitaliin kuin kylpeminen ja naisfiguurien nuoruus ja nutturakaus. Mitali painottuu kuvaukseksi (kuva 211).

Jussi Vikaisen 1960-luvulla valetut mitalit liittyvät ilmaisunsa ominaisuuksiltaan hänen samaan aikaan valmistuneisiin veistoksiinsa, esimerkiksi naistutkielmiin *Askel* (1970, pronssi) ja *Lepo* (1970, pronssi).¹⁷⁷

174 SMK:n palkintolautakunta 1. ja 3.4.1970 § 3-6. SMKA; Jussi Vikaisen kirje L. Passille 23.2.1981. LPA; Jussi Vikaisen tiedonannot 24.4.1985 ja 3.4.1990.

175 Kuva esimerkiksi Suomen ja maailman taide 8, 244.

176 Raamattu ja sen kulttuurihistoria 6. 1971, 350-352 ja 356-353.

177 Kuvat esimerkiksi Suomalaista kuvanveistotaidetta 1974, 78.

LOPUKSI

1960-luvulla valetut suomalaiset mitalit syntyivät ilmeisen vireänä ja muutoksille myönteisenä ajankohtana. Kuvanveiston vapautuminen totutuista konventioista loi pohjaa myös mitalitaiteen uudistumiselle, vaikka julkisen veistännänkään vastaanotto ei ollut yksiselitteisen hyväksyvää.

Yleisön kielteisistä reaktioista on useita esimerkkejä kuluvalle 1990-luvulle saakka. 1960-luvun alussa Kauko Räsäsen Enkeli oli lopulta poistettava alkupe-
räiseltä paikaltaan yksityisenä hautamuistomerkkinä, koska teos ei vastannut vallinneita makutottumuksia eikä yleisiä mielikuvia enkelistä. Lisäksi työssä oli "palasia pois ihmisestä".¹ Modernin kuvanveiston kontrasti-ilmaisu ja revitty muoto ei tullut ymmärretyksi sen enempää kuin Eila Hiltusen kuparitangoista hitsaama abstrakti suihkukaivoveistos Suomen Pankin edustalle vuonna 1961. Työ sai kutsumanimen "Variksenpesä". Hiltusen Sibeliuksen monumentin hyväksyminen oli aluksi niin ikään vaikeaa.² Seuraavina vuosikymmeninä uuden vastustajat puolustivat ortodoksiaansa mm. Harry Kivijärven Paasikivi -monumentin ja Veikko Hirvimäen Mika Waltarin muistomerkkin hankkeita vastaan.

Rinnakkaisilmiö mitalitaiteessa oli esimerkiksi kahden abstrahoidun lyödyn mitalin herättämä negatiivinen arvostelu, jossa kirjoittaja totesi Heikki Häiväojan *Kansallis-Osake-Pankki 75 vuotta* -mitalin (1964, kuvat 214 ja 215) ja Kauko Räsäsen *Kunnallinen itsehallinto 100 vuotta* -mitalin (1965, kuvat 212 ja 213) olevan vaikeaselkoisia ja samankaltaisia. Kirjoittaja arveli samankaltaisuuden olevan "varma merkki taiteen täysipainoisuudesta".³ Kirjoittaja puolusti esittävän mitalin ortodoksiaa uusia ilmaisukeinoja hyödyntäviä mitaleita vastaan.

-
- 1 Anne. "Harppua soittava enkeli eli 'pelätti' kirkkomaalla". SK 14.3.1961; Artikkelissa on katsaus veistoksesta syntyneeseen kirjoitteluun. Nimimerkin käyttö osoittaa asian vaikeuden.
  - 2 PE. "Variksenpesä noussut Suomen Pankin edustalle". US 17.8.1961; (Sakari) Saarikivi. "Eila Hiltusen abstraktio". HS 20.8.1961; "Eila Hiltusen hitsaustyö ensisijalle kilpailussa Sibeliuksen monumentista. Seuraaviksi Peitson ja Renvallin työt. Sibeliusseura tyytymätön tulokseen". HS 18.9.1962 (Uutinen); Osin Teo Snellman. "Patsaat ovat kohtalomme". US 27.4.1968. Snellman esittää luonnonmukaisia henkilökuvia puolustavia näkemyksiä. (Ibid.)
  - 3 Taidetyperys. "Taiteellinen näkemys". AL 12.2.1965.

Mitaleiden metakielen muutokset seurasivat kuvanveiston ilmaisussa tapahtuneita materiaalien, menetelmien ja ulkoisten sekä sisäisten ominaisuuksien muutoksia, niin että useat 1960-luvulla valetut mitalit ovat muodostuneet modernin, konventioista vapautuneen ja sisällöltään ennakkoluulottoman suomalaisen mitalitaiteen perusteoksiksi.

1960-luvun valetuissa mitaleissa näkyi joidenkin uusien mitalimateriaalien -muovitettu puu, hiekkakivi, poltettu savi ja alumiini - kokeilu. Pronssia huomattavasti huokeampaa kirjasinmetallia taiteilijat olivat käyttäneet aiemminkin. Valmistusmenetelmissä tapahtui edistystä: Suomessa ryhdyttiin valamaan mitaleita aiemman, lähinnä Saksassa ja Tanskassa valattamisen ja yksittäisten kokeilujen sijasta, valumenetelmää helpotettiin silikonimuotin avulla ja myös lyöntiin käytetyt koneet uusittiin ajanmukaisiksi.

Taiteilijat kokeilivat aiemmasta poikkeavia tapoja valmistaa mitaleita, kuten Ossi Somma, joka syövytti mitalinsa tai Nina Terno, joka poltti savimitalinsa takassaan. Lähimmäksi kuvanveiston suoraan materiaaliin tapahtuvaa veistäntää ja materiaalivaikutuksen tavoittelua sijoittuivat kuitenkin Kari Juva ja Kauko Räsänen. Juvan mitaleiden mallikappaleiden valmistuminen joko negatiivisena suoraan kipsimuottiin kaivertamalla, valamalla kipsikappale jatkotyöskentelyä varten positiivisin ja negatiivisin elementein tai kaatamalla kipsi mahdollisimman pitkälle työstettyyn plastoliiniaihioon mallikappaleta varten olivat luovaa uuden kokeilua ja menetelmien soveltamista omaan työskentelytapaan. Juvan kokeilu tuotti valumitaleita, jotka edustivat selkeästi kuvataiteeseen painottuvaa mitalikäsitystä veistoksenomaisine piirteineen. Kauko Räsänen suoraan muovipuuhun ja hiekkakiveen toteuttamat mitalit olivat veistäntää suoraan materiaaliin.

Valettuja ja vapaita valettuja mitaleita toteutettiin määrällisesti enemmän kuin milloinkaan ennen Suomessa jonkin tietyn ajanjakson kuluessa ja ryhmä oli kokonaisuutena mitalitaiteen kentässä lähes uusi. Valettuja mitaleita muovailleiden taiteilijoiden määrä oli suuri Suomen oloissa. 1990-luvun näkökulmasta katsottuna aktiivisten valumitaleiden tekijöiden määrä ei ole kovin paljon kasvanut, vaikka yksittäisiä kokeilijoita on useampia. 1960-luvulla syntyneet valetut mitalit olivat suomalaisessa mitalitaiteessa ilmiö, jonka vaikutukset ovat nähtävissä edelleen.

***

1960-luvulla valetut mitalit rikkoivat ominaisuuksillaan mitalitaiteen konventionaaliseksi muodostuneita piirteitä. Osa valmistuneista mitaleista oli perinteisiäkin. Vapaiden töiden suhteellisen suuri joukko, 55 työtä valmistuneista 95:stä, horjutti mitalitaiteen olemistavan perusteita tilattuna, lyötynä ja määrätynlaista totuttua symboliikkaa hyödyntävänä virallisena juhlatäiteenä. Taiteilijat saattoivat muovilla valetun mitalin kuten pienoisteoksen vapaasta aiheesta odottamatta tilausta tai tietämättä ennakkoon työn menekkiä. Jokaisella metakielen akselin kuvaamalla alueella löytyi poikkeamia aiemmista ilmaisukonventioista.

Suurin osa tutkituista valumitaleista oli *muodoltaan* pyöreitä, mutta vapaissa mitaleissa ja joissakin kokonaan tai osaksi Suomen Mitalitaiteen Killan kanssa toteutetuissa töissä oli muodon epäsäännöllisyyttä, kulmikkuutta ja kokeellisuutta. Innovatiivisimmat esimerkit olivat Kari Juvan minimalismia lähenevät *Per*

personae per omnibus ja *Filosofin kivi* sekä Kauko Räsänen *Möhkö*. Perinnäisen pyöreiden rikkojaksi osoittautui myös Markku Kitula useissa mitaleissaan.

Mitaleiden *halkaisijakoko* kasvoi jonkin verran aiemmasta valumitalin koosta, vaikka 1960-luvulla muovailtiin joitakin aivan pieniäkin mitaleita. Näiden vastapainoksi valmistui kookkaita mitaleita, joiden toteuttajia olivat selvimmin 1960-luvulla Leila Hämäläinen, Toivo Jaatinen, Armas Lähteenkorva, Kauko Räsänen ja Jussi Vikainen. Muiden kuin Hämäläisen kookkaimmat mitalit olivat vapaita töitä.

Massiivisuuden ominaisuuksista reliefikorkeudeltaan lähellä konventioita, eli matalia tai matalahkoja mitaleita, oli lähes puolet valmistuneista töistä. Vapaat mitalit olivat ryhmiä verrattaessa paksumpia ja myös korkeareliefisempiä kuin muut työt. Uusi, perinteitä rikkova osajoukko muodostui korkeareliefisistä mitaleista, joita ovat mm. Toivo Jaatisen *Genesis 1-3*, Markku Kitulan *Suma* ja Kari Juvan *Yksilö ja yhteisö*. Massiivisuudeltaan aiempaa huomattavasti paksumpia, mutta reliefeiltään matalia tai matalahkoja mitaleita tutkituissa töissä oli suurin osa. Paksuudet ja reliefikorkeudet vaihtelivat samankin taiteilijan mitaleissa, mikä osoittaa taiteilijoiden kokeilleen materiaalin käytön vaihtoehtoja. Korkeareliefistä muovailua ja runsaasti materiaalia useimmin hyödyntäneitä taiteilijoita olivat Kari Juva ja Markku Kitula.

Plastisuudeltaan perinteisten, osittain tai kokonaan pohjaan sulautuvien mitaleiden suurimman ryhmän rinnalle kohosi uusi, pieni kuuden työn joukko: mitalit, joissa ei voinut erottaa konventionaalista pohjaa. Useimmat näistä olivat Markku Kitulan muovailemia, mutta myös Kari Juva, Mauno Kivioja ja Kauko Räsänen toteuttivat ryhmään kuuluvan työn. Suhteessa pohjaan oman kokonaisuutensa muodostivat kolmen taiteilijan seitsemän mitalia, joiden ilmaisu perustui graafisille keinoille. Kari Juvan ja Mauno Kiviojan aiheet olivat uurtovivalla piirrettyjä.

Elementtien käytön erityispiirteitä 1960-luvulla olivat pienten ja suurten elementtien vaihtelun avulla luotu kontrasti, pienten vierekkäisten elementtien käyttö ja suurten elementtien muodostama veistoksenomaisuus kokonaan vailla konventionaalista pohjaa olevissa mitaleissa. Esimerkiksi Kari Juvan *Droits de l'hommessa* yhdistyvät perinteitä rikkovat ominaisuudet suhteessa mitalin pohjaan: mitalin ja sen välisen tilan kontrasti muodostuu aukosta, mitalissa ei ole konventionaalista pohjaa ja mitali pysyy veistoksenomaisesti pystyssä syrjällään.

Patinoinnissa perinteisten erivärisien tummien ja vaaleiden mitalien joukkoon loivat konventioista poikkeavan lisänsä mitalit, jotka olivat sellaisenaan valun jäljiltä ns. potkupaatinaisia tai jotka oli tarkoituksellisesti värjätty musta- tai valkouurteisiksi. Pinnan struktuuri oli tutkituissa mitaleissa totutun sileää tai sileähköä, sillä kauttaaltaan rosoisia mitaleita oli vain kahdeksan. Näistä Toivo Jaatisen *Genesis 1-3*, Nina Ternon *Musta madonna* ja Leena Turpeisen *Maanjärjestys* olivat pintastruktuuriltaan selvimmin informalistisia. Muita struktuurin poikkeamia mitalitaiteen perinteisestä sileydestä olivat erilaiset naarmutukset, vierekkäisten palasten luoma rosoisuus sekä Terho Sakin *Kotka* -mitalin kaltainen verkkomainen, matala ja kokonaisvaikutukseltaan sileähköltä näyttävä rosoisuus. Pintastruktuurin käytön mukaan oli havaittavissa ryhmä taiteilijoita, joiden kaikki 1960-luvulla valetut mitalit olivat sileitä tai sileähköjä. Heitä olivat Raimo

Heino, Leila Hämäläinen, Anja Juurikkala, Timo Kara, Pekka Kontio, Kullervo Leinonen, Armas Lähteenkorva, Heikki Nieminen, Kauko Räsänen, Terho Sakki, Arvo Siikamäki, Ossi Somma ja Aimo Tukiainen.

Useimmat tutkitut mitalit olivat *syryjän* käsittelyltään konventionaalisia eli syrjä oli viimeistely siistiksi. Joissakin mitaleissa hyödynnettiin syrjää ilmaisun osana tekstiin, painaumiin, kohoumiin tai siirtymiin ja myös sommittelun osaksi. Siirtymässä sivulta toiselle ja ilmaisun osana käytössä näkyi syrjän perinteisen roolin kyseenalaistaminen, jota kokeilivat Leila Hämäläinen *Ihmisoikeuksissa*, Kari Juva *Ravussa* ja *Droits de l'homme*ssa, Mauno Kivioja *Pohjoisessa kylässä*, Kauko Räsänen *Maternitéssa* ja *Möhkössä* sekä Jussi Vikainen *Susannassa*.

Reunan käsittelyssä näkyi irtautuminen konventiosta, sillä vain harvoin 1960-luvulla valetuissa mitaleissa reunaa koristeltiin. Joissakin tutkituissa mitaleissa muovailu kohosi reunoja kohti, jolloin keskiosa työstä jäi koveraksi, kuten Raimo Heinon kookkaassa *Dantessa*. Selvimmin näkyy kohoreunus Leila Hämäläisen *Picasso -La femme* -mitalissa kun taas Pekka Kontion *Eevan* reunat ovat epätasaisen paksuisia ja korkuisia sekä särmäisiä, mutta yhtään näistä mitaleista ei voi sanoa rahan kaltaisiksi. Kari Juva ja Markku Kitula ottivat käyttöön reunan ilmaisumahdollisuudet ja ohensivat elementtejä kohti reunoja yhteensä 12 mitalissa. Teoksista muodostui veistoksenomaisesti tai kokonaismuodoltaan plastisia. Kokonaismuodoltaan plastinen on esimerkiksi Kari Juvan vuosimitali *Yksilö ja yhteisö* ja veistoksenomaisesti plastinen on esimerkiksi Markku Kitulan *Suma*.

Sommittelultaan ja legendan käytöltään tutkitut mitalit noudattivat usein mitalitaiteelle ominaisinta ja tutuinta linjaa, jolloin sommittelu painottui sivun keskiosaan ja teksti, jos sitä oli käytetty, kiersi konventionaalisesti laitaa. Vaihtoehtoisesti elementit täyttivät tasaisesti koko sivun tai taiteilijat käyttivät erilaisia ympyrä-, nelikulmio- tai kolmiorakenteita sommittelun pohjana säteittäisen sommittelun ohella. Legendat syvensi ja laajensi vain harvoin teoksen kuvallista sisältöä, sillä useimmin tekstinä toimi mitalin tai henkilön nimi. Vähiten legenda oli käytetty Suomen Mitalitaiteen Killan toteuttamissa mitaleissa, mutta tekstit olivat viimeistellympiä kuin esimerkiksi vapaissa mitaleissa.

1960-luvulla valettujen mitaleiden ilmaisun uusissa ominaisuuksissa näkyi muissa kuvataiteissa, myös kuvanveistossa, vallinnut abstraktismi ja siinä mitalitaiteen informalismin olennaisin ilmentymä - pintastruktuurin rosoisuus ja valkouurteisuus. Selvästi abstrakteja mitaleita valettiin kuitenkin vain kahdeksan tekijöinään Raimo Heino, Toivo Jaatinen, Markku Kitula, Mauno Kivioja, Kimmo Pyykkö, Leena Turpeinen ja Kauko Räsänen. Luonnon yksityiskohdasta lähtenyt abstrahointi näkyi mm. Aimo Tukiaisen *Pesä I*:ssä. Tutkituissa mitaleissa esiintyi vaikutteita myös minimalismista, naivismista, surrealismista ja muotoa hajottavasta kubisoinnista.

Esittävyys ja esittävältä pohjalta lähteneen pelkistyksen suuri osuus 1960-luvulla valetuissa mitaleissa osoittaa taiteenlajissa säilyneen sidonnaisuuden konventioihin ja "näköisyyteen". Mitalin pitkä rooli perinteisesti julkisena teoksena on ilmeisesti vaikuttanut taustatekijänä, vaikka ei välttämättä tietoisesti.

Sisällössä ja vertauskuvissa valettujen mitaleiden taiteilijat pyrkivät irtautumaan aiemmin tavanomaisesta virallisuudesta ja perinteisistä lehvä-, lyyra- ja runotarsymboleista. Koska mitalit olivat aiemmin olleet pääasiassa henkilön tai tapahtuman kunniaksi tilattuja, aiheet olivat usein liittyneet työhön tai harrastuk-

siin. Näitä käsiteltiin myös valetuissa mitaleissa, mutta tematiikkaa ja symboliikkaa koetettiin ajankohtaistaa. Yhteiskunnallisia mielipiteitäkin ilmaistiin mitaleissa. Mitalitaiteeseen tuli 1960-luvun tapahtumiin liittyviä sisältöjä: avaruuden valloitus, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja nälänhätä. Uusi, kirjallisuudessa aiemmin esiintynyt teema oli taiteilijana olemisen problematiikka, taiteilius, jota käsittelivät Toivo Jaatinen, Kari Juva, Laila Pullinen ja Viljo Savikurki. Valumitaleiden kirjallisissa teemoissa lähtökohtana olivat Kalevalan, Seitsemän veljeksien ja Raamatun sisällöt. Näistä ainut tilaustyö oli Heikki Häiväojan *Kalevalaseura*. Kirjallisen sisällön, taiteiliuden pohtimisen sekä abstraktin ilmaisun yhdistelmästä on ainoa esimerkki Toivo Jaatisen *Genesis 1-3*. Myös joitakin ekspressiivisiä, osallistuvia ja mielipiteitä ilmaisevia mitaleita muovailtiin, ja huumori näkyy muutamissa etenkin Raimo Heinon ja Viljo Savikurjen mitaleissa.

Vapaiden valumitaleiden rinnalla valettuja mitaleita tehtiin yhdistyksien tilaustöinä ja yhteistyössä Suomen Mitalitaiteen Killan kanssa joko suoraan vuosimitaleina tai omatoimisesti kilpailuun osallistumisen jälkeen. Killan vuositai ansiomitalit ja Killan kanssa yhteistyössä toteutetut mitalit olivat vaihtelevimpia sekä ilmaisun että sisällön suhteen. Vapaiden mitaleiden ilmaisussa taiteilijat etsivät selvimmän uusia keinoja, mutta sisällöltään useat työt olivat perinteisiä. Suoraan tilatut mitalit olivat konventionaalisimpia, mutta ryhmä oli pieni.

***

Ne 1960-luvulla valetut mitalit, jotka poikkesivat konventioista, edustivat ominaisuuksillaan muutosta - uusia, kerettiläisiä piirteitä mitalitaiteen kentässä. Piirteet poikkesivat rahataiteeseen painottuvasta mitalikäsitelmästä ja sen vuoksi osa numismatiikan harrastajista luopui mitalitaiteen keräilystä ja puolusti siten edustamaansa ja aiemmin vallinnutta tyyllillistä ortodoksiaa. Konventioista poikenneet valetut mitalit edustivat kuvataiteeseen painottuvaa mitalikäsitelmää veistoksenkaltaisine ominaisuuksineen.

Valettujen mitaleiden piirteiden muutoksiin vaikuttivat kuvataiteiden uudistushenkkinen ilmapiiri ja uusien mitalitaiteilijoiden ajankohtaiset ideat ja kokeiluhenkki. Lisäksi muutoksille loi pohjaa yhteisöjen tuki, jonka varassa osa mitaleista syntyi. Vapaiden valumitaleiden valmistuminen ajoittuu muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vuoden 1965 jälkeen, mikä osoittaa, että perustetun mitalitaiteen yhdistyksen olemassaolo ja toimintaperiaatteet loivat vapaiden valumitaleiden muovailulle myönteisen ilmapiirin. Samoin tietoisuus valettujen mitaleiden keräilijöiden olemassaolosta, uusien keräilijöiden kiinnostuminen mitaleista ja yhteisestä toiminnasta antoi rohkeutta vapaiden mitaleiden toteuttamiseen.

Taiteilijat, jotka eivät olleet aiemmin muovailleet mitaleita toteuttivat teoksensa usein ilman ennakkokäsityksiä ja omaan aikaansa liittyvin ilmaisukeinoin ja koulutuksensa antamin tuorein virikkein. Kokeilunhalu ja kiinnostus mahdollisiin vaihtoehtoihin työskentelymenetelmiin sai mm. Kari Juvan tekemään konventioista irtautuneet mitalinsa. Muun Euroopan ja Yhdysvaltojen kuvanveiston rajoja rikkovat ilmaisukeinojen uudistukset nähtiin Suomessa ajankohtaissa näyttelyissä ja taiteilijat matkustivat ulkomaille näyttelyihin tutustumaan. 1960-luvun ilmapiiri tarjosi jo alalla toimineille kuvanveistäjille mahdolli-

suuksia ryhtyä kokeilemaan valettujen mitaleiden muovailemista tuloksena kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsitksen mukaisia töitä, kuten tekivät mm. Kauko Räsänen, Aimo Tukiainen ja Jussi Vikainen.

Todennäköisesti ilman yhteisöjen tukea valettujen mitaleiden määrä ei olisi ollut niin suuri kuin mitä se oli 1960-luvulla. Mitaleiden konventioita rikkovat ominaisuudet saivat tukea, mutta myös kritiikkiä, yhteisöjen ja yhdistysten jäseniltä sen mukaan, mikä yhteisö oli kyseessä. Useat uudet taiteilijat tulivat määritellyiksi mitalitaiteilijoina etenkin Suomen Mitalitaiteen Killan kautta, samoin kuin valettujen mitaleiden konventioita rikkovat piirteet saivat legitimitteittinsä valumitalin ominaisuuksina Killan julkistavan tuen avulla.

Suomen Mitalitaiteen Kilta oli avainasemassa mitalitaiteen muutoksissa. Yhdistyksen luomat verkostot tukivat valumitalitaiteen kehitystä 1960-luvulla. Killan vuosimitalikilpailujärjestelmä antoi julkisuutta ja palkintoja, jotka määrittivät valetut mitalit uusine ominaisuuksineen. Killan näyttelyt määrittivät julkisesti sekä näyttelyihin valitut taiteilijat että mitalit hyväksytyiksi taidemaailman sisällä ja antoivat näille statuksen mitalitaiteen kentässä. Taiteilijat, jotka osallistuivat Killan toimintaan aktiivisesti, saivat käytännön tietoa jäsenten verkostoista ja sen mahdollisuuksista. Aktiivisuutensa vuoksi Kilta sai 1960-luvulla myös virallisuontaisen aseman, koska yhdistys järjesti esimerkiksi ulkomaille suunnatut ja kulttuurinvaihtoon kuuluneet näyttelyt.

Jäsenkirjejärjestelmä välitti tietoa keräilijöille uusista, saatavilla olleista mitaleista ja samalla taiteilijoista yhteystietoineen. Kilta loi toiminnallaan itselleen roolin mitalitaiteen julkistajana, tilaajana, tukijana, näytteille asettajana ja välittäjänä. Samalla yhdistys tuli määritelleeksi hyväksymisillään ja hylkäämisillään valettujen mitaleiden ominaisuuksia sekä kuvataiteeseen painottunutta mitalikäsitystä. Kilta loi kasvualustan suomalaisen mitalitaitteen avantgardismille ja modernismille ja Killan toiminta osoitti julkisuuden merkityksen mitalitaiteelle ja -taiteilijoille.

Kilta kokosi mitalitaiteesta kiinnostuneet jäsenet; taiteilijat, keräilijät, mitalinvalmistajat ja valajat ja muodosti uuden instituution mitalitaiteen kenttään. Yhdistyksen oli raivattava asemansa uutena tulokkaana aiemman numismaatiikan harrastukseen tukeutuneen kentän sisällä. Kuvataiteeseen painottuneen mitalikäsitksen ja ajankohtaisen kuvanveiston keinoja hyödyntävän mitalitaiteen oli vallattava alueensa aiempien ilmaisu- ja käsityskonventioiden joukossa.

Killan aktiivisuuden tuloksena toiminta mitalitaiteen alalla siirtyi etäämmäksi numismaattisista yhdistyksistä, vaikka näitäkin perustettiin lisää. Killan asema mitalitaiteeseen keskittyneenä yhdistyksenä korostui. Tämä vahvisti dualismia ja kahden erilaisen mitalikäsitksen rinnakkaista olemassaoloa. Numismaattisten yhdistysten toiminta oli vakiintunut totuttuihin muotoihinsa vuosikymmenten aikana ja tuotettujen mitaleiden ominaisuudet olivat luoneet pohjan rahataiteeseen painottuvalle mitalikäsitkselle. Molemmille käsityksille ja niiden taustalla oleville yhteisöille syntyi oma painopistealueensa ja kannattaja- ja harrastajaryhmänsä.

***

Mitalitaiteen ominaisuuksien pohjalle muodostettu, semanttisten akselien avulla kuvaava metakieli soveltui toteutetun kaltaiseen mitalien ja mitaliryhmien tarkasteluun. Metakieli tarjoaa vastaisuudessaakin termeiltään yhtenäisen ja tarpeen mukaan sovellettavan mitaleiden käsittelyn välineen, joka tätä tutkimusta aloitettaessa puuttui. Mitaleiden ilmaisukeinot hahmottuivat menetelmän avulla sanalliselle tasolle niin, että mitaleita ja mitaliryhmiä saattoi vertailla keskenään huolimatta muutamien termien epätarkkuudesta ja suhteellisuudesta.

Mitaliryhmien vertailun perusteella oli havaittavissa eri tilaajille tunnusomaisia piirteitä, jotka erottivat ryhmät toisistaan. Myös vapaiden ja muiden mitalien väliset erot näkyivät. Uusia ilmaisun ominaisuuksia kokeilevien taiteilijoiden työt erottuivat joukosta. Kuvataiteeseen painottuvan mitalikäsitteilyn mukaiset piirteet tulivat esiin ryhmiä tarkasteltaessa siitäkkin huolimatta, että mitalitaide on yhä säilynyt kertovan luonteensa vuoksi suhteellisen perinteisenä ja kirjallisena verrattuna muihin kuvataiteisiin. Tutkimuksen alussa esitetty dualismi ja kahden erilaisen mitalikäsitteilyn olemassaolo saivat vahvistuksensa, sillä kuvataiteeseen painottunut mitalikäsite syntyi ja voimistui 1960-luvulla aiemman, rahataiteeseen painottuneen mitalikäsitteilyn rinnalle. Tässä on lähtökohtia tulevillekin tutkimuksille.

Tutkimukseen kuuluneiden 25 taiteilijan teoksista käsiteltiin vain 1960-luvulla valetut mitalit, mutta useimmilla on mittava mitali- ja veistostuotanto, jota on tutkittu äärimmäisen vähän. Heidän mitalituotantojensa tutkiminen kokonaisuudessaan antaisi kuvan kunkin mitalitaiteesta, mutta tällä kerralla tutkimuskohteena oli 1960-luvulla valettu mitalitaide.

Yllättävä tulos oli vapaiden mitaleiden ryhmän sisällöllinen konventionaalisuus, vaikka ilmaisun ominaisuuksissa oli eniten uusia, veistoksenomaisia piirteitä. Mitaleita pitkään muovailleiden taiteilijoiden kiinnostuminen valettujen mitaleiden tekemisestä osoitti taiteilijoiden luovan energian kestävyys. Valetun mitalitaiteen edistämistä varten perustetun Killan toteuttamien mitaleiden ominaisuuksien vaihtelevuutta saattoi odottaa. Yllätys ei ollut suoraan tilattujen mitaleiden ryhmän suurin konventionaalisuus tutkituista, sillä suorat tilaukset lienevät lähimpänä ns. yleisiä makutottumuksia, jotka harvoin ovat avantgardistisia. Kokonaisuutena ajankohdan veistotaiteen taustaa vasten olisi voinut odottaa, että valetuissa mitaleissa olisi ollut nyt havaittua enemmän abstrakteja ja muotoa kokeilevia teoksia.

Mitalitaiteen yhteisöllisyyden tutkimiselle olivat hedelmällisenä tukena käsitykset mitalitaiteen kentästä, taidemaailmasta ja taiteen institutionaalisesta luonteesta sosiaalisten suhteiden verkostona. Tutkimus osoitti sosiaalisten suhteiden verkoston merkityksen taidemaailmassa olennaisena tekijänä vähintäänkin silloin, kun on syntymässä uudenlainen - tässä tapauksessa valetun mitalitaiteen kaltainen ja aiemmin vasta idullaan ollut taustayhteisöihin tukeutuva ilmiö.

SUMMARY

THE PHENOMENON OF MEDAL ART

Finnish cast medals in the 1960's

The aim of the study

The study has two main streams. One point of view turns on the pictorial idea of the medal which seems to have been born in the 1960's with the dualism among the devotees and associations on the field of medal art. The new cast medals looked out very different from the ones realised before. The other point of view turns on the social character of medal art. The basics of this lies on the idea that art as a phenomenon has an institutional nature as a social context. So that the members of the institution have a role as an authorizer of art within the institution of the Artworld and the institution as the network of artworld should have an influence on the new works of art. In the case of this study: there must have been institutional influence on the breakthrough of the cast medals in the 1960's in Finland. Most medals have been and still are - at least structured medals - commissioned and public works for a certain purpose.

Within medal art there happened quite a lot in the 1960's in Finland: there were founded new associations - e.g. The Guild of Medal Art in Finland - and new collectors got interested in art medals, a new generation of sculptors began to make medals - and more cast medals than ever in Finland. Also the methods of manufacturing and casting medals were improved and medals were exhibited more often than before. So

- what were the new features of cast medals in the 1960's in Finland ?
- had the artists made medals before or were they new medal artists ?
- what was the proportion between free and commissioned cast medals ?
- how did the commissioned and free cast medals differed from each other?
- what was the role of the societies and enthusiasts as supporters of the new cast medals in the 1960's in Finland ?

The research material consisted of 95 cast medals - all the cast medals that could be found - made by 25 artists that realised cast medals in the 1960's .

Methods

In addition to the framework of art historical methods by Erwin Panofsky and E.H. Gombrich and art sociology by Pierre Bourdieu, Stephen Davis and Vera Zolberg, semiotics and especially structural linguistics have contributed to shaping the methodology of the present study. *The metalanguage of medal art* has been built to describe and classify medals and to give an operational, uniform language to discuss medals.

The metalanguage of medal art contains the comparable characteristics that medals have formulated and constructed out of elements that are the subdivisions of expression. It is to structural linguistics that the metalanguage of medal art owes its basic assumption: an idea is understood in terms of its opposite idea, so the characteristics of the medals are given by the concept of a semantic axis. The used opposite pairs - semantic axes are as follows:

- shape: *round - angular, treated - untreated conventional - innovative*
- massiveness: *high relief - low relief, thick medal - thin medal*
- plasticity: *non-contrasting - contrasting*
- elements of modelling/pertaining to the moulding: *small - large, hard - soft*
- base of the medal: *positive - negative*
- treatment of the surface: patina/colouring *light - dark, structure rough - smooth*
- surface of the rim: *treated - untreated*
- edge: *raised edge - thinning edge, decorated edge - undecorated edge*
- legend: *traditional (along the edge) - innovative, harmonising (with the composition) - dominating*
- representation: *representative - non-representative/abstract*

In addition to the above pairs, the size of the medal is mentioned, the regularities in the placement of elements and the construction of the composition are given when necessary. For the contents of the medals there have been used the pair of terms *descriptive - narrative*. The terms refer to the contents of medals in order to complement the iconographic method. In this study the operational/technical division of medals according to their expression (signifiant) and content (signifié) was also used.

The medals were classified according to their commissioners as follows: the year medals and the medal of honour of the Guild of Medal Art in Finland (7+1 pieces), medals completed or partly carried out together with the Guild (13 pieces), medals that had taken part in the year medal competition, but had been realised by the artists themselves (11 pieces), the medals that the Guild had commissioned alone or together with other commissioners (3 pieces), medals that someone other than the Guild had commissioned (5 pieces) and free, non-commissioned medals (55 pieces).

Sculpture

The 1960's was the period of change and breakthrough especially in sculpture in Finland. Sculptors got rid of conventional means of expression and there could be seen changes in the formal outlook of sculpture, in raw materials, in the methods of making sculpture, in the structure of the works and in the artists ideas of the space between the statue and in the open air around it. In addition artists showed figures partly or changed the dimensions of the figures or used sexual themes more openly than before. There were also a flow of abstract sculpture and the contents of sculptures were freed from conventional ideas.

Artists wanted to make the surface of statues rough and light-refracting or use different colours. Statues had holes and besides cast bronze, stone and wood sculptors experimented with materials such as concrete, ironjunk, plastics, glass, styrox or pieces of all kinds of ready-made objects. Metal was acquired in ingots, bars, tubes, mesh, wire etc. Informalistic means of expression in Finland could be seen especially on the rough, cast surface with white grooves or statue without patina at all. Artists wanted to emphasize the effects of raw materials.

Some sculptors utilized the contrast between the work and the open air around or inside it. Another kind of using contrast was more typical of the 1960's: Mr. Raimo Heino and Ms Leena Turpeinen composed their works so that the middle part had small elements with rough surface with smooth and large areas around them. Mr. Heino called that contrast of the torn shape: "The shape between which you can see another shape".

The changes of sculpture can also be seen on cast medals of the 1960's in Finland.

Associations

The phenomenon *dualism* had its roots in the history of medal art. Dualism could be seen in the social-historical institutions on the field of medal art in the 1960's in Finland. Some devotees of medal art still stayed with the earlier born numismatic associations and their activities whereas others moved nearer the pictorial arts with their activities especially after 1965 when the Guild of Medal Art in Finland was founded. As a result of this dualism between devotees there arose two, partly different kinds of ideas of the essence of medal art. One that rather emphasized the coin-like features of medals is called in this research *the numismatic idea of the medal* and the other, that pressed the pictorial art-like features of the medal, which is called *the pictorial idea of the medal*.

The function of the activities within medal art shows firm connections that medal art has with its backgrounds - associations, and other commissioners of medals. Especially the Guild of Medal Art in Finland has played the role on the field of medal art and artworld in the 1960's and also afterwards. The Guild has commissioned at least one, (usually) cast medal a year, supported medal artists, exhibited medals, founded its own collection, given lectures and all kinds of information of medal art. The Guild has also been active on the international field of medal art (FIDEM) and connected its members: artists, collectors, scholars, commissioners and medalmanufacturers. Mainly the Guild has built the social

network inside the medal art field since 1960's and supported the pictorial idea of the medal with its pressures and commands on cast medals.

The central position of the Guild of the Medal Art in Finland among other associations as a commissioner, editor and exhibitor of medals was central in the 1960's as has been shown in this study.

Artists

Only five of the 25 artists that realised cast medals in the 1960's had made medals before: *Armas Lähteenkorva, Kauko Räsänen, Viljo Savikurki, Aimo Tukiainen* and *Jussi Vikainen*. Lähteenkorva, Räsänen and Tukiainen of "the old" artists in addition to "the newcomer" *Anja Juurikkala* had made a cast medal or a plaque before 1965. A new generation of Finnish medal artists began working in the 1960's. Among these 20 newcomers were 13 artists that first modelled a cast medal. They were: *Leila Hämäläinen, Anja Juurikkala, Kari Juva, Timo Kara, Markku Kitula, Mauno Kivioja, Kullervo Leinonen, Heikki Nieminen, Laila Pullinen, Kimmo Pyykkö, Arvo Siikamäki, Ossi Somma* and *Leena Turpeinen*. The artists that started with struck medals before cast works were *Johan Finne, Raimo Heino, Heikki Häiväoja, Toivo Jaatinen, Pekka Kontio, Terho Sakki* and *Nina Terno*.

Of all the artists 17 had committed a cast medal together with the Guild of Medal Art in Finland and in addition to that 3 of the artists committed a cast medal together with another association.

12 artists of the whole group acted as members of the board of the Guild of Medal Art in Finland and only one of them, Kauko Räsänen, had made medals before. These 12 sculptors realised 51 (53,4%) cast medals of the 1960's - but all their cast medals were not works for the Guild.

The Guild had an activating, encouraging and educational influence on artists although the majority of the most active members of the Guild were laymen.

Cast medals in the 1960's in Finland

Most works in the whole group were round or roundish but there were also 15 medals with a new, *innovative shape* and six angular medals. There could be seen one speciality within the innovative group: most works with holes were not traditionally shaped - only one round medal had *a hole*.

The diameters and diagonals of the cast medals in the 1960's seem to have grown in length but not very much. The artists were experimenting with both short and long diameters of their cast medals.

The two new characteristics of the mass were: the works had not extremely high reliefs but most medals were *quite thick*. There were 55 thick or quite thick medals of the whole group. The special group of the 15 thick works with high reliefs showed that the artists of those medals rather aimed at *sculpture-like* and *three-dimensional* forms than traditional modelling with a clear base and relief.

A study of the characteristics of the plasticity and modelling indicated that that six medals with new, *non-conventional sculpture-like forms* - they were medals without conventional base - and nine medals - *either carved or raised* - *graphic lines* were

made. The plasticity of the graphic medals is referred to as *the plasticity of the base* and the six medals as sculpture-like plasticity in order to separate the two new kinds of plasticity from the conventional plasticity of the base and relief.

The new way of making a *contrast* - torn shape - was to modell large and small elements side by side. Sculptors created also a kind of roughness with modelling small elements side by side. *Rough structure* was a new phenomenon in the treatment of the surface although only eight medals with rough surface and 14 medals with some rough areas were made. The rest of the works had more or less smooth and conventional surface. The most commonly used colour for patina was brown. Eleven medals had the new kind of patina with white colour especially on rough areas. This kind of patina is referred to as *informalistic patina* in this study.

The surface of *the rim* was used on 14 works. Innovative medals had prints, bumps or negative areas or a hole on their rims. Medals could even stand on the rim. In a few medals the elements of modelling and also the motif continued from averse to reverse across the rim. *The edge* got thinner on ten medals and raised on seven medals. Only one cast medal bore some resemblance with decorated edge, which deepens the image of coin-like features on medals.

Only eight medals had a *legend* that deepened the contents of the medal. Other medals with legend only showed the name of the person portrayed or the name of the medal. *Compositional structures* that were used on the medals were: the construction of the composition emphasized the middle part of the side, construction built on two or three central points or the composition uniformly filled the whole side. Geometric circles and squares also were used.

The contents of the medals cast in the 1960's had some new and current medalmotifs. There were medals that had spacemotifs, motifs that dealt with famine, medals with motifs of human rights and equality and medals that described working and living as an artist. Also a few medals had an addition of humour. Eight medals were *abstract* and some influence of *informalism, minimalism, naïvism, surrealism, ekspressionism, opinion giving art* and some *features of formbreaking kubism* could be found, too.

The majority of experimentally formed, innovatively shaped and angular medals were *non-commissioned* works. Artists experimented with new means of expression in order to emphasize the characteristics of the shape, plasticity and the base of the medal. Medals were thick and their reliefs were high but their contents turned out to be quite conventional describing work, occupation and hobbies. The contents and stylistic features of the medals of *the Guild of Medal Art in Finland* showed greater variety than the other groups. Although non-contrasting plasticity was emphasized on the above medals, there were works with holes, with innovative treatment of the base, rough structure and a treated surface of the rim. The artists used the legend less often than in other categories but the texts were carefully finished.

The medals that *took part in the year medal competition but were accomplished by the artists own* had varying plasticity and treatment of the rim. Several works had legend. The representation of the medals covered all the tree types: representative, non-representative / abstract and simplified. The contents of the medals in this

group were describing education, hope, how the good wins the evil, human rights, the women's movement and hobbies. *Commissioned* medals had the most conventionalized metalanguage: the works were representative with quite standard outlook as a group - though a small group.

Conclusions

The cast medals in the 1960's broke the conventional metalanguage of the previous medal art in Finland. New materials for medals were experimented: aluminium, ceramics, wood with plastics and sandstone. Some medals also were etched on the bronz like graphics. The group of cast medals was a new, innovative and during the 1960's also experimental group among Finnish medal art. Cast medals bore the features of the pictorial idea of the medal with connections to sculpture-like idea of making art medals. The cast medals in the 1960's turned out to be the basics of modern Finnish medal art.

Cast medals were made - and exhibited - more than ever and by the biggest group of new Finnish sculptors than ever. The role of the Guild of Medal Art in Finland was remarkable in the development of the modern, cast medals. The Guild created a social network for artists, collectors, medal manufacturers and sculptors that casted medals. The Guild created a new institution in the field of medal art in Finland. As a new association the Guild also was obliged to fight its position as a newcomer against earlier born numismatic associations, which were not so interested in developing medal art. The Guild freed medal art largely of numismatics and established its own role as a publisher, commissioner, supporter, exhibitor and dealer of medal art.

The basics of the role of the Guild lies on the fact that the Guild first created a system for artists to model cast medals i.e. year medals, and acquired collectors and enthusiasts that were interested in cast medals and purchased them. Also that encouraged artists to make non-commissioned cast medals. The exhibitions arranged by the Guild in the 1960's (11 exhibitions in 16 towns also abroad) obtained publicity for cast medals and medal art and artists. The features of the pictorial idea of the medal got their status in exhibitions for cast medals. As well as the new artists whose medals were accepted for exhibitions got their status as medal artists inside the art world. The Guild acquired public acceptance for new cast medals and their new features basically the year medal competitions and medal exhibitions.

The metalanguage of medal art proved to be a useful operational tool to discuss medals and medalgroups. As well the theories of art sociology of Bourdieu, Davis and Zolberg were fruitful to the study.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Painamattomat lähteet

Auran Kultaseppä Oy:n arkisto (AKA), Turku.
Taidemitaliluettelo 1961-1982.

Etelä-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho r.y:n arkisto (E-PNKA), Lapua.
Pöytäkirjat 1955-.

Heikki Hongiston arkisto, Helsinki.

Helsingin kaupunginarkisto (HA), Helsinki.
Kaupunginhallituksen pöytäkirjat 1963-1964. Opetus- ja sivistystoimi.

Helsingin yliopiston taidehistorian laitos (THL), Helsinki.
Aintila, Marja, Gerda Qvistin mitalitaide. Pro gardu -työ 1963.
Talvio, Tuukka, Suomen mitalitaide ennen vuotta 1854. Lisensiaatintyö
1986.
Turpeinen, Leena, Suomalaisia vapaita valumitaleita 1965-1971.
Proseminariesitelmä 1972.

Hämeenlinnan kaupunginarkisto (HKA), Hämeenlinna.
Kaupunginhallituksen ja -valtuuston pöytäkirjat 1967-1968.

Jyväskylän yliopiston taidehistorian laitos, Jyväskylä.
Passi, Leena, Raimo Heinon henkilömitalit Keski-Suomen museon Laita-
karin kokoelmassa. Proseminariesitelmä 1979.
Passi, Leena, Suomen Mitalitaiteen Kilta - merkitys ja vaikutus mitaleiden
tyyllilliseen kehitykseen. Pro gradu -työ 1981.
Passi, Leena, Suomen mitalitaiteen uudistuminen 1960-luvulta lähtien.
Lisensiaatintyö 1986.

Kalevalaseura r.y:n arkisto, Helsinki.
Johtokunnan ja työvaliokunnan pöytäkirjat 1965.

Pekka Kontion arkisto (PKA), Valkeakoski. (Kirsti Kontio-Ollila.)

Museovirasto, Suomen kansallismuseon rahakammio, Helsinki.
Suomen Numismaattinen Yhdistys r.y:n arkisto (SNYA).
Protokoll I 1-65, 1914-1924.
Protokoll II 66-133, 1924-1934.
Protokoll 1934-1945.
Pöytäkirjat 1946-1977.
Vuosikertomukset 1914-1977.

Epävirallinen mitaliluettelo 1920-1981. (Klaus Selinheimo.)
 Kirjasto. (MK)
 Kansallismuseo: Näyttelyt.
 Muinaistieteellinen toimikunta. Pöytäkirjat 1960-1961.

Numismatiska Föreningen i Åbo r.f.s arkiv (NfiÅA), Turku.
 Medaljer, präglade av Numismatiska Föreningen i Åbo rf 1935-1979.
 Berättelsen 1933-1936, 18.2.1936.
 Protokoll 1937-1982.
 Årsberättelser 1937-1982.

Leena Passin arkisto (LPA), Siikainen.
 Mitalitaiteilijoiden, mitalitaiteen keräilijöiden ja numismaatikkojen kirjeet
 1980-.

Rahapaja Oy, Vantaa.
 Kultateollisuus Oy:n arkisto.
 Taidemitaliluettelo 1968-1982.
 Oy Tillander Ab:n arkisto.
 Taidemitaliluettelo 1947-1987.

Viljo Savikurjen arkisto (VSA), Helsinki. (Leena Turner.)
 Säilyneet muistiinpaot ja luonnoslehtiöt.
 Säilyneet kipsimallit.

Suomen Mitalitaiteen Kilta r.y:n arkisto (SMKA), Helsinki.
 Hallituksen ja työvaliokunnan pöytäkirjat 1965-.
 Hallituksen näyttelytoimikunnan pöytäkirjat 1972-1985.
 Näyttelyluettelot 1966-.
 Sanoma- ja aikakauslehtiartikkelit.
 Tulostaseet 1965-.
 Valokuva-arkisto 1965-.
 Vuosikertomukset 1965-.
 Vuosimitalikilpailujen palkintolautakunnan pöytäkirjat 1965-.
 Wiscard-kortisto 1965-.

Suomen Pankin arkisto, Helsinki.
 Pöytäkirjat/150-vuotisjuhla-aineisto.

Tampereen Taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseon arkisto, Tampere.
 Johtokunnan pöytäkirjat 1989.

Turun yliopiston taiteiden tutkimuksen laitos, taidehistoria, Turku.
 Luostarinen, Laura, Muuttuva mitali - Kauko Räsänen mitalitaide vuosina
 1951-1977. Pro gradu -tutkielma.

Suomen valtionarkisto (VA), Helsinki.

Suomen Kuvanveistäjäliitto.

Johtokunnan pöytäkirjat liitteineen 1934-1936.

Näyttelyitä koskevia asiakirjoja 1930-1979.

Näyttelyluetteloita.

Yleiskokousten pöytäkirjat liitteineen 1913-1944.

Valtion taidemuseo, Helsinki

Ateneumin taidemuseon näyttelyluettelot (ATN).

Suomen taide ulkomailla 1929-1936.

Suomen taide ulkomailla 1951-1953.

Väestörekisterikeskus, Helsinki.

Tietohuoltoyksikkö.

Suullisia ja kirjallisia tietoja antaneet

Aalto, Timo, taidemaalari ja graafikko, Helsinki.

Aaltonen, Liina-Kristina, dipl. arkkitehti (k. 1990), Helsinki.

Aho, Arno, kauppaneuvos (k. 1987), Turku.

Ahola, Kari, erityisopettaja, Etelä-Hämeen Numismaatikot r.y., Hämeenlinna.

Aiha, Martti, kuvanveistäjä, Helsinki.

Aintila, Marja, fil. maisteri, Helsinki.

Alhoniemi, Pirkko, kotim. kirjall. apul.professori, Turku.

Aniszewski, Tadeusz, lehtori, Joensuu.

Arkela, Pertti, sihteeri, Vaasanseudun Numismaatikot r.y. Vaasa.

Asunta, Mikko, taidemaalari, kuvanveistäjä, Jyväskylä.

Aurén, Bo, graafikko, Kokkola.

Bergh, Erik, intendentti, Turku.

Bergroth, Tom C., intendentti, Turku.

von Bonsdorff, Bengt, museonjohtaja, Helsinki.

Catani, Anne, rouva, Helsingin Numismaattinen Yhdistys r.y., Helsinki.

Cosma, Marjo, toiminnanjohtaja, Suomi -Romania Seura, Helsinki.

Da Cudan, Antonio, kuvanveistäjä, Viitasaari.

Eklund, Annu, kuvanveistäjä, Hämeenlinna.

Engberg, Juhani, tekniikko, Turun Numismaattinen Seura r.y., Turku.

Eriksson, Olof, graafikko, heraldikko, (k. 1987), Helsinki.

Finne, Johan, kuvanveistäjä, Helsinki.

Forss, Aulis, kulttuurisihteeri, Raahе.

Gryta, Radoslav, kuvanveistäjä, Riihimäki.

Grönberg, Carina, keräilyosaston hoitaja, Helsinki.

Hahl, Maija, amanuenssi, Lahti.

Haupt, Matti, kuvanveistäjä, Helsinki.

Hartman, Mauno, kuvanveistäjä, Kalliola.

Hautala, Jorma, taidemaalari ja graafikko, Helsinki.

Hautala, Jouko, professori (k. 1983), Helsinki.

Heikkilä, Unto, isännöitsijä, (k. 1989), Vaasanseudun Numismaati-

- kot, Vaasa.
- Heino, Marja, taidemaalari, Helsinki.
- Heino, Raimo, kuvanveistäjä (k. 1995) Helsinki.
- Helenelund, Tea, kuvanveistäjä, Vaasa.
- Helin, Martti, museonjohtaja, Tampere.
- Hemmi, Jaakko, dipl. insinööri, Helsinki.
- Hietala, Leila, ks. Hämäläinen, Leila.
- Hietanen, Unto, kuvanveistäjä, Tampere.
- Hiltunen, Eila, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Hirvelä, Markku, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Hirvimäki, Veikko, kuvanveistäjä, Jyväskylä.
- Holländer, Tove, aluetaidemuseotutkija, Turku.
- Holopainen, Risto, ekonomi, Helsinki.
- Hongisto, Heikki, dipl. insinööri, Helsinki.
- Honkanen, Mauno, taiteilija, Helsinki.
- Huhtamo, Kari, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Hujanen, Paula, arkistonhoitaja, Suomi-Neuvostoliitto-Seura r.y. (Suomen ja Venäjän kansojen ystävyyssseura), Helsinki.
- Hurmerinta, Olavi, taidemaalari ja graafikko, Vantaa.
- Hutri, Armas, kuvanveistäjä, Espoo.
- Hynynen, Kirsti, toiminnanjohtaja, Suomen Kuvanveistäjäliitto r.y., Helsinki.
- Häiväoja, Heikki, kuvanveistäjä, Vantaa.
- Häkkinen, Ilmari, metsätalouden insinööri, Turun Numismaattinen Seura r.y., Turku.
- Hämäläinen, Leila, kuvanveistäjä, Koski HL.
- Härkönen, Ensio, kuvanveistäjä, Kankaanpää.
- Härkönen, Vilho, kuvanveistäjä, Lappeenranta.
- Iivonen, Kaija-Riitta, kuvanveistäjä, Porvoo.
- Iivonen-Korkalainen, Marianne, taidemaalari, Porvoo.
- Ingberg, Pirkko, sihteeri, mitaliosaston hoitaja, Helsinki.
- Jaakola, Juha, arkkitehti, Pohjois-Hämeen Numismaatikot r.y., Tampere.
- Jaakonen, Pirkko, kanslisti, Harjavalta.
- Jaatinen, Raimo, kuvaamataidon opettaja, Vantaa.
- Jaatinen, Taimi, rouva, Perttula.
- Jaatinen, Toivo, kuvanveistäjä, Perttula.
- Jauhiainen, Marjatta, fil. maisteri, Kalevalaseura r.y:n sihteeri, Helsinki.
- Jauhiainen, Oskari, kuvanveistäjä (1990), Helsinki.
- Junno, Tapio, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Juurikkala, Anja, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Juva, Kari, kuvanveistäjä, Espoo.
- Jämsä, Aarne, kuvanveistäjä, Orivesi.
- Järveläinen, Martta, kirjastonhoitaja, Lappeenranta.
- Kaivanto, Kimmo, taidemaalari ja graafikko, Helsinki.
- Kallio, Mikko, agronomi (k. 1988), Helsinki.
- Kannosto, Erkki, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Kantokorpi, Voitto, taidemaalari ja kuvanveistäjä, Alavus.
- Kara, Timo, kuvanveistäjä, Keuruu.
- Karttunen, Kalle, kuvanveistäjä, Turku.
- Karttunen, Laila-Kaarina, kuvanveistäjä, Helsinki.

- Karvonen, Oka, taidemaalari, Kuopio.
- Katiskoski, Kaarina, amanuenssi, Turku.
- Kava, Matti, maanviljelijä, Harjavalta.
- Kettunen, Annikki, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Keturi, Alpo, taidemaalari, Seinäjoki.
- Kimari-Ermala, Vuokko, taidemaalari, Turku.
- Kitula, Markku, kuvanveistäjä (k.1991), Espoo.
- Kivijärvi, Harry, kuvanveistäjä, Espoo.
- Kivioja, Mauno, kuvanveistäjä, Nokia.
- Koivusalo, Jussi, kuvanveistäjä, Espoo.
- Kokko, Aune, hammaslääkäri, Helsinki.
- Komu, Väinö, kuvanveistäjä, Lahti.
- Kontio-Ollila, Kirsti, kielikouluttaja, Valkeakoski.
- Konttinen, Heikki, kuvanveistäjä (k. 1988), Espoo.
- Konttinen, Marjatta, fil. maisteri, Espoo.
- Koskela, Matti, taidegraafikko ja kuvanveistäjä, Lahti.
- Koskinen, Olavi, yllilääkäri, Pohjois-Karjalan Numismaatikot r.y., Joensuu.
- Koskinen, Pauli, kuvanveistäjä, Kouvola.
- Kouvonen, Kari, tuotantopäällikkö, Turku.
- Kreula, Jouni, dipl. insinööri, Kaakkois-Suomen Numismaattinen Kerho r.y., Imatra.
- Kuivajärvi, Ulla, kassanhoitaja, Päijät-Hämeen Numismaatikot r.y. Lahti.
- Kukkonen, Pertti, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Kunnas, Ilkka, toimitusjohtaja, Hämeenlinna.
- Kupela, Kirsti, Goethe-Instituutti, Turku.
- Kylänpää, Hannele, kuvanveistäjä, Tuusula.
- Lahtinen, Marjo, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Lappalainen, Arto, kuvanveistäjä, Nokia.
- Levonen, Kaija, teollinen muotoilija, Helsinki,
- Loisa, Ulla, apulaiskanslisti, Lappeenranta.
- Louhi, Matti, taidegraafikko, Jyväskylä.
- Lähteenkorva, Armas, kuvanveistäjä (k. 1993), Heinola.
- Löfman, Bror, prokuristi (k. 1989), Vaasanseudun Numismaatikot r.y. Vaasa.
- Madekivi, Assi, kuvanveistäjä, Tampere.
- Martsikainen, Taisto, kuvanveistäjä (k. 1982), Paukarlahti.
- Matikainen, Anna-Liisa, kuvanveistäjä, Vantaa.
- Melaja, Irma, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Mettomäki, Sirkka-Liisa, fil. maisteri, Kalavalaseura r.y:n sihteeri, Helsinki.
- Miettinen, Jorma K., akateemikko, Helsinki.
- Moilanen, Kaarlo, insinööri, Etelä-Kymenlaakson Numismaatikot r.y. Kotka.
- Mylläri, Elsa, sihteeri, Kuopion Numismaatikot r.y., Kuopio.
- Mäki, Martti, taidemaalari, Oulu.
- Mäkinen, Erik, kuvanveistäjä, Turku.
- Mäkinen, Pertti, kuvanveistäjä, Lavia.
- Mäntylä, Eila, toimistovirkailija, Hämeenlinna.
- Mäntynen, Taru, kuvanveistäjä, Varkaus.

- Määttänen, Paula, lasiosaston hoitaja, Salo.
- Neuvo, Liisa, kuvanveistäjä, Nummela.
- Neuvonen, Antti, kuvanveistäjä, Kellokoski.
- Niemi, Marjatta, hum. kandidaatti, Etelä-Hämeen Numismaatikot r.y., Hämeenlinna.
- Nieminen, Heikki, kuvanveistäjä, Espoo.
- Nukari, Pirkko, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Nummelin, Matti, kuvanveistäjä, Turku.
- Nurminen, Matti, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Nuutinen, Veikko, myyntipäällikkö, Turku.
- Ojansivu, Juha, kuvanveistäjä, Vantaa.
- Ojonen, Pekka, arkkitehti, Kirkkonummi.
- Olin, Antero, taidegraafikko ja -maalari, Helsinki.
- Ovaska, Kari, kuvanveistäjä (k.1995), Helsinki.
- Paananen, Kyllikki, taiteilija, Helsinki.
- Paavilainen, Reijo, kuvanveistäjä, Pyhäranta.
- Palasto, Marjatta, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Papinaho, Pentti, kuvanveistäjä (k. 1992), Orimattila.
- Pelkonen, Toivo, kuvanveistäjä, Lahti.
- Peltokangas, Matti, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Petterson, Kurt, insinööri, Kauniainen.
- Piispa, Anne-Maj, hallintojohtaja, Turku.
- Pitkänen, Pekka, kuvanveistäjä, Vantaa.
- Popovits, Zoltan, kuvanveistäjä, Kirkkonummi.
- Pullinen, Laila, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Pyykkö, Kimmo, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Pääläinen, Maini, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Quist, Lauri, metsänhoitaja, Pohjois-Karjalan Numismaatikot r.y., Joensuu. (Lappeenranta.)
- Rausmaa, Pirkko-Liisa, tutkija, Helsinki.
- Ropponen, Tapio, tuotantopäällikkö, Helsinki.
- Rosén, Gunnar, professori, Helsinki.
- Roth, Jarkko, kuvanveistäjä, Vehmaa.
- Rustholkarhu, Seija, kuvanveistäjä, Vihti.
- Ruusuu, Tapio, sihteeri, Keski-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho r.y., Kannus.
- Rytkönen, Pekka, kuvanveistäjä, Järvenpää.
- Räike, Kauko, kuvanveistäjä, Rauma.
- Räsänen, Kauko, kuvanveistäjä, Espoo.
- Sailo, Nina, kuvanveistäjä, Espoo.
- Sakki, Terho, kuvanveistäjä, Hyvinkää.
- Salasmaa, Liisa, arkistonhoitaja, Suomen Pankki, Helsinki.
- Salmi, Martti, professori, Helsinki.
- Salminen, Teuvo, työnjohtaja, taiteilija, Hämeenlinna.
- Salo, Aila, kuvanveistäjä, Rauma.
- Salojärvi, Antero, varastopäällikkö, Keski-Suomen Numismaatikot r.y., Jyväskylä.
- Salonen, Risto, kuvanveistäjä, taidemaalari, Helsinki.
- Sandström, Håkan, lehtori, Turku.
- Selinheimo, Klaus, pankinjohtaja, Helsinki.
- Seppänen, Ensio, kuvanveistäjä, Kemi.

- Siikamäki, Arvo, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Sipiläinen, Anneli, kuvanveistäjä, Riihimäki.
- Somma, Ossi, kuvanveistäjä, Nokia.
- Sorvari, Olavi, talousneuvos, Seinäjoen Seudun Numismaatikot r.y., Alajärvi.
- Stahl, Alan M., Dr Ph., Assistant Curator of Medals, The American Numismatic Society, New York.
- Suikkanen, Marjo, kuvanveistäjä, Tampere.
- Suokko, Jaakko, maanviljelijä, Etelä-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho r.y., Lapua.
- Suvanto, Timo, kuvanveistäjä, Lapua.
- Talvitie, Yrjö kir. tohtori, Päijät-Hämeen Numismaatikot r.y., Lahti. (Helsinki.)
- Tammilehto, Raine, teknikko, Hyvinkään Seudun Numismaatikot r.y., Hyvinkää.
- Tapper, Kain, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Tarkka, Kaarina, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Terno, Nina, kuvanveistäjä, Espoo.
- Tielinen, Erja, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Tolin, Veikko, toimitusjohtaja, Helsinki.
- Tukiainen, Aimo, kuvanveistäjä (k. 1996), Helsinki.
- Tumova, Helena, soitonopettaja, Alajärvi.
- Turner, Leena, psykologi, Helsinki.
- Turpeinen, Leena, kuvanveistäjä, Espoo.
- Turtiainen, Kaarlo, fil. lisensiaatti, Pohjois-Kymenlaakson Numismaatikot r.y., Elimäki.
- Ulmanen, Veijo, kuvanveistäjä, Espoo.
- Utriainen, Raimo, kuvanveistäjä (k. 1994), Helsinki.
- Vainio, Merja, kuvanveistäjä, Helsinki.
- Vainio, Taru, lehtori, Hyvinkää.
- Valonen, Antti, Karkkilan Valimomuseosäätiön varapuheenjohtaja, Karkkila.
- Varanka, Jarmo, palomestari, Pohjois-Kymenlaakson Numismaatikot r.y., Kouvola.
- Varja, Heikki, kuvanveistäjä (k. 1986), Mäntsälä.
- Vellonen, Jarmo, kuvanveistäjä, Porvoo.
- Vesalainen, Eino, taidemaalari ja graafikko, perusk. opettaja, Hyvinkää.
- Veuro, Jaakko, kuvanveistäjä, Valkeakoski.
- Viitasalo, Pirkko, kuvanveistäjä, kultaseppä, Lahti.
- Vikainen, Juhani, taidegraafikko, Rusko.
- Vikainen, Jussi, kuvanveistäjä (k. 1992), Vehmaa.
- Viljanen, Arno, konsuli, kauppaneuvos, Turku.
- Virolainen, Heikki W. kuvanveistäjä, Helsinki.
- Virolainen, Petri, hum. kandidaatti, Pohjois-Hämeen Numismaatikot r.y., Tampere.
- Voionmaa, Ilkka, lehtori, Helsinki.
- Voionmaa, Jouko, kanslianeuvos (k. 1991), Helsinki.
- Volama, Mauri, pankinjohtaja, Seinäjoen Seudun Numismaatikot r.y., Peräseinäjoki.
- Vuorjoki, Aarre, fil. maisteri, Helsinki.
- Vänskä, Raimo, fil. maisteri, Pohjois-Karjalan Numismaatikot r.y., Joensuu.
- Weckström, Marjatta, kuvanveistäjä, Espoo.
- Äijälä, Raimo, kuvanveistäjä, Naantali.
- Ääpäälä, Kalevi, rakennusmies,

Etelä-Kymenlaakson Numismaatikot r.y., Karhula.

Ääri, Leo, fil. maisteri, Turun Numismaattinen Seura r.y., Lieto.

Österberg, Anneli, toiminnanjohtaja, Pohjoismainen Taideliitto, Helsinki.

Sanomalehdet ja lyhenteet, jos käyetty

Aamulehti (AL)	Kansanlehti
Etelä-Suomen	SanomatKansan Uutiset (KU)
Forssan lehti	Kauppalehti
Helsingin Sanomat (HS)	Keskisuomalainen
Hufvudstadsbladet (Hbl)	Lalli
Hämeen Sanomat (HämSt)	Lapin Kansa
Hämeen Yhteistyö	Pohjolan Sanomat
Iisalmen Sanomat	Satakunnan Kansa (SK)
Iltalehti	Savon Sanomat (SavonSt)
Iltasanomat	Suomen Sosialidemokraatti (S.Sosdem)
Itä-Häme	Tule ja auta
Kainuun Sanomat	Turun Sanomat
Kaleva	Uusi Suomi (US)

Painetut lähteet ja kirjallisuus

Wäinö Aaltonen 1894-1966, 1994. Wäinö Aaltosen taidemuseon julkaisuja nro 10. Toim. Heidi Pfäffli. Turku.

Aav, Marianne, 1990. Emil Wikström. Ars - Suomen taide 5. Keuruu.

Abel, Ulf, 1980. Carl Milles - form, idé, medaljkonst. Stockholm.

Ahtola, Taisto, 1963. Hämeenlinnan näyttelykausi. Suomen taide 63. Porvoo.

Ahtola-Moorhouse, Leena, 1980. Katsaus suomalaiseen kuvanveistotaiteeseen 1910-1980. Suomalaista veistotaidetta. Finnish Sculpture. Suomen Kuvanveistäjäliitto. Porvoo.

Ahtola-Moorhouse, Leena, 1990a. Kuvanveisto 1900-1950. Ars - Suomen taide 5. Keuruu.

Ahtola-Moorhouse, Leena, 1990b. Julkisen kuvanveistotaiteen käänne 1960-luvulla. Ars - Suomen taide 6. Keuruu.

Ahtola-Moorhouse, Leena, 1990c. Kokeilevat konkretistit ja kineetikot 1960-luvun virrassa. Ars - Suomen taide 6. Keuruu.

Alighieri, Dante, 1963. Jumalainen näytelmä. Divina Commedia. Suom. Elina Vaara. Porvoo.

- Anne., "Harppua soittava enkeli eli 'pelätti' kirkkomaalla". Satakunnan Kansa 14.3.1961.
- Attwood, Philip, 1985. The Medal and the badge. The Medal No. 7, Winter. Wolwerhampton.
- Babelon, Jean, 1927. La Médaille et Les Médailleurs. Paris.
- Babelon, Jean, 1946. Portraits en Médaille. Paris.
- Bauer, Wolfgang, 1980. Lexikon der Symbole. Wiesbaden.
- Bentley, James, 1986. A Calendar of Saints. The Lives of the Principal Saints of the Christian Year. S B Orbis Book London.
- Bergh, Erik, 1987. Jussi Vikainen, varsinaissuomalainen kuvanveistäjä. En skulptör från Egentliga Finland. Teksti Erik Bergh. Turku.
- Blatt, Sidney J. and Blatt, Ethal S., 1984. Continuity and Change in Art: The Development of Modes of Representation. Erlbaum Lawrence London.
- Bonham, E. Richard, 1988. Casting medals in pewter using plaster molds, rubber molds and the lost wax technique. Médailles. Cinquantenaire de la FIDEM. XXIème Congrès Colorado Springs 1987. Paris.
- Bonsdorff, Olavi, "Modernin taiteen kansainvälinen näyttely Helsingissä". Itä-Häme 7.11.1961.
- Boström, H. J., 1932. Suomen muistorahat I, henkilömitalit ja -plaketit. Helsinki.
- Boström, H. J., 1936. Suomen muistorahat II, tapahtuma- ja juhlamitalit. Helsinki.
- Bourdieu, Pierre, 1985. Sosiologian kysymyksiä. Käännös J.P. Roos. Jyväskylä.
- Bruun, Patrick, 1982. Kejsarporträtt och forskningsproblem. Numismaattisia tutkimuksia. Studia numismatica. Seinäjoki 1982.
- Bush, Julia M., 1974. A Decade of Sculpture. The 1960's. Associated University Presses, Cranbury, New Jersey.
- Davies, Stephen, 1991. Definitions of Art. Cornell University Press Ithaca New York.
- Eco, Umberto, 1971. Den frånvarande strukturen. Ruots. Estrid Tenggren. Lund.
- E[ldvard]. R[ichte]r., "Suomalainen mitalitaidenäyttely Budapestissa. Jälkimuistelmia". Helsingin Sanomat 9.2.1936.
- E[ldvard]. R[ichte]r., "Mitä wieniläiset sanoivat mitaleistamme". Helsingin Sa nomat 24.2.1936.
- Ehrensverd, Ulla, 1974. Medaljgravören Erik Lindberg 1873-1966. Del I. Stockholm.
- "Eila Hiltusen hitsaustyö ensisijalle kilpailussa Sibeliusmonumentista. Seuraaviksi Peitson ja Renvallin työt. Sibeliusseura tyytymätön tulokseen". Helsingin Sanomat 18.9.1962.
- Elsen, Albert E., 1974. Origins of Modern Sculpture: Pioneers and Premises. New York.
- Emblemata, Herausgegeben Arthur Henkel und Albrecht Schöne, Handbuch zur Sinnbildkunst Des XVI und XVII Jahrhunderts. Stuttgart 1967.
- Ervamaa, Jukka, 1981. R.W. Ekmanin ja C.E. Sjöstrandin Kalevala-aiheinen taide. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja 81. Helsinki.
- Felder, Peter, 1978. Medailleur Johan Carl Hedlinger. Verlag Sauerländer Aarau - Frankfurt am Main - Salzburg.

- Fennica IX, 1938. *Analecta Archaeologica VIII-IX*. Muinaistieteellisen toimikunnan vuosikertomus vuodelta 1935. Helsinki.
- Forman, A. ja B., 1959. *Kaukomaiden taidetta*. Egypti, Afrikka, Amerikka, Oseania, Indonesia. Toim. L. Hájek. Porvoo.
- Garbini, Giovanni, 1968. *Mesopotamian, Egyptin ja muiden Lähi-idän maiden taide*. Ladottu Helsingissä, painettu Hollannissa.
- Gilot, Françoise & Lake, Carlton, 1964. *Life with Picasso*. Bristol.
- Gombrich, E. H., 1986. *Art and Illusion. A Study in the psychology of pictorial representation*. Oxford.
- Greimas, A. J., 1980. *Strukturaalista semantiikkaa*. Suom. Eero Tarasti. Tampere.
- Hall, James, 1979. *Dictionary of Subjects and Symbols in Art*. Revised edition. New York.
- Hammacher, A. M., 1988. *Modern Sculpture. Tradition and Innovation*. Harry N. Abrams, New York.
- "Hankkikaa arvokas hämäläismitali". *Hämeen Sanomat* 5.9.1968
- Hauser, Arnold, 1982. *The Sociology of Art*. Translated by Kenneth J. Northcott. Chicago.
- Heino, Raimo, s. a. *The Figurative and the Abstract Tendencies in today's Finnish Medal Art. Médailles. Xvème Congrès de la F.I.D.E.M.* Helsinki 1973. Darmstadt.
- Hellström, Harald B., 1951. *Vaakunatietoutta. I Kilpi*. Suomen Taidepiirtäjäläi-ton julkaisuja I. Helsinki.
- Hill-Pollard, 1978: Hill, Sir George, 1920. *Medals of the Renaissance*. Revised and enlarged by Graham Pollard. London.
- Hiltunen, Eila, s.a. *We legendary Finns. Médailles. Xvème Congrès de la F.I.D.E.M.* Helsinki 1973. Darmstadt.
- Hinze, Bertel, 1924. *Renässansmedaljer*. Helsingfors.
- Huldén, J. J., 1962. *Människor och medaljer. Ett urval artiklar i tidningar och tidskrifter 1917-1959*. Borgå.
- Höysniemi, Yrjö, "Ihmisen kohtalo Nigeriassa - meidän vastuumme". *Tule ja auta* 1, 1970.
- Ilvas, Juha, 1990. *Kuvanveisto 1800-luvulla*. *Ars - Suomen taide* 5. Keuruu.
- "Inhemsk medaljkonst ställs ut". *Hufvudstadsbladet* 7.5.1968.
- Jaatinen, Raimo, 1994. *Mitalien valamisesta. Mitali - Medaljen* 2. Helsinki.
- Jaatinen, Toivo, s.a. *Casting of Medals. Médailles. Xvème Congrès de la F.I.D.E.M.* Helsinki 1973. Darmstadt.
- Jauhiainen, Oskari, 1989. *Anja Juurikkala. Kuvanveistäjä. Sculptor. Teksti Oskari Jauhiainen*. Vaasa.
- Jokinen, Arja - Juhila, Kirsi, 1991. *Diskursseja rakentamassa. Näkökulma sosiaalisten käytäntöjen tutkimiseen*. Tampere.
- Jokinen, Arja - Juhila, Kirsi - Suoninen, Eero, 1993. *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere.
- Jones, Mark, 1979a. *The Art of the Medal*. British Museum Publications. London.
- Jones, Mark, 1979b. *The Dance of Death. Medalllic Art of the First World War*. British Museum Publications. London.
- Jylhä, Yrjö, 1963. *Kauneimmat runot*. Toim. ja valikoinut tekijä. 2. p. Helsinki.

- Jääskinen, Aune, 1966. Ikonitaiteen mestariteoksia. Helsinki.
- Kalevala. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 14. 25. p. Mikkeli 1984.
- "Kankaanpään Taidekoulun neljäs lukuvuosi päättyi". Lalli 25.5.1969.
- Karjalainen, Tuula, 1990. Uuden kuvan rakentajat. Konkretismin läpimurto Suomessa. Porvoo-Helsinki.
- Keräilykenttä- julkaisut 1974-1977. Tammisaari.
- Kianto, Ilmari, 1963. Punainen viiva. 20.p. Helsinki.
- Kienast, G. W., 1967. The Medals of Karl Goetz. Euclid, Ohio.
- "Kilpailuja ja näyttelyitä tulossa mitalitaiteilijoille". Suomen Sosialidemokraatti 26. 9.1965.
- Kish, Guido, 1975. Studien zur Medaillengeschichte. Studien in Medallic History. Darmstadt.
- Kivi, Aleksis, 1962. Nummisuutarit. Helsinki.
- Kivi, Aleksis, 1963. Seitsemän veljestä. Porvoo.
- Kjellin, Helge, 1956. Ryska ikoner i Svensk och Norsk ägo. Stockholm.
- Konstmedaljer 1971/76 från Sporrang. Norrtälje 1977.
- Koroma, Kaarlo, 1963. Yhteistoimintanäyttely Hämeenlinnan taidemuseossa. Suomen Taide 63. Porvoo.
- Kosareva, Alla V., 1988. Neuvostoliiton uudemman mitalitaiteen erityispiirteitä. Käännös Markku Tuominen. Mitali - Medaljen 2. Helsinki.
- "Kosmisia ja muita mitaleja". Helsingin Sanomat 19.10.1966.
- Kozamanis-Schauenburg, Athina, 1977. Die Bildnismedaille. Eine Kleinbildneri. Waldkirch im Breisgau.
- Krauss, Rosalind E., 1987. Passages in Modern Sculpture. The MIT Press Cambridge, Massachusetts and London. Fifth printing.
- Kruskopf, Erik, "Medaljer från tre länder". Hufvudstadsbladet 2.4.1967.
- Kruskopf, Erik, 1990. Sodanjälkeinen kuvataide vuoteen 1960. Ars - Suomen taide 6. Keuruu.
- Lagerqvist, Lars O. - Nathorst-Böös, Ernst, 1981. Mynt, sedlar och medaljer. Ur numismatikens historia. Borås.
- Laine, Osmo, "Grafiikkaa ja kuvanveistoa". Turun Sanomat 13.1.1964.
- Laitakari, Aarne, 1969. Suomen mitalit 1936-1968. Suomen Numismaattisen Yhdistyksen julkaisuja 1. Tapiola.
- Laurén, Kristina, 1991. Mitalitaiteilija Gerda Qvist (1883-1957). Aboa 1987. Turun maakuntamuseon vuosikirja 51/1987. Turku.
- "Leila Hietalalle toinen palkinto". Hämeen Yhteistyö 9.6.1968.
- Lethner, Ernst, 1969. Church and religion. Symbols, signs and signets. New York.
- Lindqvist, Sven E., 1983. Suomen kuntosuomalaismitalit 1955-1980. Helsinki.
- Lindström, Aune, 1976. Viljo Savikurki 1905-1975. Kalevalaseuran vuosikirja 56. Helsinki.
- Lucie-Smith, Edward, 1969. Movements in Art since 1945. London.
- Lucie-Smith, Edward, 1987. Sculpture since 1945. Universe Books New York.
- Luostarinen, Laura, 1991. Muuttuva mitali - Kauko Räsänen mitalitaide vuosina 1951-1977. Aboa 1987. Turun maakuntamuseon vuosikirja 51/1987. Turku.
- Lähteenkorva, Armas, "Haagin mitalinäyttely". Taide 1963, nro 4.

- "Lähteenkorvan mitalinäyttely". Itä-Häme 20.6.1968.
- Malmberg, Matti, 1990. *Sylloge nomismatum academicorum*. Helsinki. Malmö Museum Monadsblad, 1951, April 138. Malmö.
- Martin, David, 1981. *Sculpture and enlivened space: Aesthetics and History*. The University Press of Kentucky.
- Medaglie di Pisanello e della sua cerchia. Mostre del Museo nazionale del Bargello, 1. Firenze 1983.
- Medaglie italiane del Rinascimento. Italian Renaissance Medals. Museo nazionale del Bargello, 13. Firenze 1983.
- Medaglie italiane del Rinascimento. Italian High Renaissance Medals. Museo nazionale del Bargello, 26. Firenze 1983.
- "Medaljkonst". Hufvudstadsbladet 14.11.1929.
- Mitali - Medaljen -julkaisut 1987-. Helsinki.
- "Mitalinäyttely Kansallismuseossa". Uusi Suomi 7.5.1968.
- "Mitalitaide". Iltalehti 9.7.1923.
- "Mitalitaide elää renessanssia". Uusi Suomi 7.4.1968.
- "Mitalitaiteen harrastus voimakkaasti elpymässä". Helsingin Sanomat 11.5.1965.
- "Mitalitaiteen historia tallennettu filminauhalle". Uusi Suomi 16.3.1962.
- "Mitalitaiteen killan ansiomerkin ensimmäiset kappaleet jaettiin". Hämeen Sanomat 14.5.1968.
- "Mitalitaiteen kiltä jakoi ansiomitalit". Vaasa 14.5.1968.
- "Mitalitaiteen kiltä perustettu". Uusi Suomi 4.5.1965.
- "Mitalit mitaleista Eila Hiltuselle ja Aimo Tukiaiselle". Aamulehti 14.5.1968.
- Murray, Aleksander S., 1992. *Who's who in Mythology. Classic Guide to the Ancient World. Second Edition. Re-written and Considerably Enlarged*. London.
- Nieminen, Eino, 1994. Taisto Martiskainen. Joensuun taidemuseon julkaisuja 1. Joensuu.
- Nieminen, Heikki, 1995. Kirje toimitukselle. Mitali - Medaljen 1. Helsinki.
- Numismaatikko-julkaisut 1974-. Helsinki.
- O(lavi). B(onsdorff)., "Onko kuvanveisto enää kuvanveistoa?". Keski-suomalainen 21.11.1965.
- Olsén, Brita, 1962. *Lea Ahlborn, en svensk medaljkonstnär under 1800-talet*. Lund.
- O(nni). O(kkone)n., "Unkarilaisen mitalitaiteen näyttely Kansallismuseossa". Uusi Suomi 27.10.1935.
- O(nni). O(kkone)n., "Mitalinäyttely Ateneumissa". Uusi Suomi 19.4.1936.
- Osborne, Harold, 1979. *Abstraction and Artifice in Twentieth Century Art*. Clarendon Press Oxford.
- The Oxford Companion to the Decorative Arts. Edited Harold Osborne. London 1975.
- The Oxford Companion to Twentieth-Century Art. Edited Harold Osborne. New York 1981.
- Paavilainen, Albin, 1930. Suomen Kultaseppien Liiton 25-vuotishistoriikki. Helsinki.
- Panofsky, Erwin, 1955. *Meaning in the Visual Arts*. New York.

- Panofsky, Erwin, 1962. *Studies in Iconology*. 4th ed. New York.
- Passi, Leena, 1985a. Medal art as a means of communication. Médailles. Xxème Congrès de la F.I.D.E.M. Stockholm. Wolverhampton.
- Passi, Leena, 1985b. Mitali XX. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 20 toiminnan vuotta. Helsinki.
- Passi, Leena, 1986. Raimo Heino - A Finnish medallist. The Medal No. 8, Summer. Wolverhampton.
- Passi, Leena, 1987. Ilmiöitä mitalitaiteessa. Mitali - Medaljen 1. Helsinki.
- Passi, Leena, 1988a. Suomalaista mitalitaidetta. Näkökulmia lähtökohtana Suomen Mitalitaiteen Killan peruskokoelma. Tampereen taidemuseon julkaisuja XXV. Tampere.
- Passi, Leena, 1988b. Muutamia näkökulmia mitalitaiteeseen. Mitali - Medaljen 2. Helsinki.
- Passi, Leena, 1990. Terho Sakin mitalien herkkyyks ja voima. Mitali - Medaljen 2. Helsinki.
- Passi, Leena, 1992. Raimo Heinin mitalitaiteen kolme ulottuvuutta. Mitali - Medaljen 1. Helsinki.
- Passi, Leena, 1993. Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarja - jatkoa tulossa? Mitali- Medaljen 2. Helsinki.
- PE. "Variksenpesä noussut Suomen Pankin edustalle". Uusi Suomi 17.8.1961.
- Peltola, Sinikka, 1991. Kuvanveistäjä Arttu Halonen - Taidevalun uranuurtaja Suomessa. Halosen taiteilijasuvun jäseniä. Jyväskylän yliopiston taidehistorianlaitoksen julkaisuja 4. University of Jyväskylä. Studies in Art History. Jyväskylä.
- Penny, Nicholas, 1993. *Materials of sculpture*. New Haven Yale University Press.
- Porzio, Domenico ja Valsecchi, Marco toim., 1975. Picasso. Elämä ja teokset. Ruotsista suom. Kyllikki Villa, kuvatekstit suom. Ritva Sievänen- Allén. Ladottu Helsingissä, painettu Veronassa.
- Pyhät kuvat. Ortodoksisen kirkkomuseon taidearteita. Kuopio 1983.
- Raamattu. Pieksämäki.
- Raamattu ja sen kulttuurihistoria 6. nide, 1971. Suom. toim. Maunu Sinnemäki. Vanha Testamentti, Apokryfiset kirjat. Lisäyksiä Danielin kirjaan Susanna kylvyssä. Helsinki.
- Rácz, Istvan - Peltola, Leena, 1977. Suomen taidetta 1940-1975. Keuruu.
- Radice, Betty, 1971. *Who's who in the Ancient World. A Handbook to the survivors of the Greek and Roman Classics*. Chatham.
- Reed, Olwen, 1978. *An Illustrated History of Saints and Symbols*. Tornbridge Kent.
- Reijonen, Tuuli, "Mitä mitalitaide on?". Helsingin Sanomat 26.9.1965.
- Reijonen, Tuuli, "Kuvanveistäjäliiton näyttely". Helsingin Sanomat 21.11.1965.
- Reijonen, Tuuli, "Mitalitaide esittäytyy". Helsingin Sanomat 13.5.1968.
- Reinikainen, Raimo, "Veistäjät sairaanhoitajien helmoissa". Kansan Uutiset 3.4.1966.
- Reitala, Aimo, 1978. Karhuntaaljaan puettu Suomi, Walter Runebergin ja Suomi-neidon historia. Taidehistoriallisia tutkimuksia - Konsthistoriska studier n:o 4. Helsinki.

- Reitala, Aimo, 1982. Kuvataide ja taideteollisuus. Suomen kulttuurihistoria III. Porvoo.
- "Rikt deltagande i medaljtävling". Hufvudstadsbladet 19.10.1966.
- Routio, A. I., "Uusi maistuu vanhalta". Kauppalehti 12.9.1964.
- Ruthven, Malise, 1984. Islam in the World. Bury St. Edmunds Suffolk.
- Saarikivi, S., "Eila Hiltusen abstraktio". Helsingin Sanomat 20.8.1961.
- Saarikivi, S., "Taideakatemian kolmivuotisnäyttely III". Helsingin Sanomat 11.11.1965
- Samlarforum -julkaisut 1974-1977. Norrtälje.
- Sandqvist, Tom, 1988. Den meningslösa kuben. Den minimalistiska bildkonstens teoretiska förutsättningar och bakgrund. Lund.
- Sandström, Håkan, 1991. Numismatiska Föreningen i Åbo r.f. 1937-1987. Aboa 1987. Turun maakuntamuseon vuosikirja 51/1987. Turku.
- Scher, Stephen K., 1994. The Currency of Fame. Portrait Medals of the Renaissance. New York, London.
- Schiller, Gertrude, 1968. Ikonographie der christlichen Kunst. Band 2. Die Passion Jesu Christi. Gütersloh.
- Schodek, Daniel L., 1993. Structure in sculpture. The MIT Press Cambridge, Massachusetts and London England.
- Sculpture: The adventure of sculpture in the nineteenth and twentieth centuries. Antoinette Le Normand-Romain et alii. Rizzoli International Publications New York 1986.
- Selz, Jean, 1963. Modern sculpture. Origins and evolution. Translated by Annette Michelson. Heineman and London.
- Sillanpää, Frans Emil, 1932. Elämä ja aurinko. Helsinki.
- Sinisalo, Soili, "Romua ja rautaa. Kuvataidetta Helsingissä". Aamulehti 25.11.1967.
- Sinisalo, Soili, "Kauneuden ideologiaa". Uusi Suomi 25.2.1968.
- Sinisalo, Soili, "Pronssinvalajat ja muut". Uusi Suomi 10.11.1968
- Sinisalo, Soili, 1990. Kuvataide 1960-luvulla. Ars - Suomen taide 6. Keuruu.
- Smith, Cyril Stanley, 1982. A Search for Structure. Selected Essays on Science, Art and History. 2nd ed. Halliday Litograph, United States of America.
- Snellman, Teo, "Patsaat ovat kohtalomme". Uusi Suomi 27.4.1968.
- Sunila, Sakari, "Kolmen maan mitalit". Uusi Suomi 7.4.1967.
- "Suomalainen mitalinäyttely Budapestissa". Uusi Suomi 9.2.1936.
- Suomalaisia pienoisteoksia. Koonnut Yrjö A. Jäntti, 1980. Helsinki.
- Suomalaista kuvanveistotaidetta, 1974. Suomen Kuvanveistäjäliitto. Helsinki.
- "Suomalaista mitalitaidetta Tukholmassa". Aamulehti 5.9.1968.
- "Suomen mitalitaide huomion esineenä ulkomailla". Iltalehti 13.8.1923.
- Suomen Taide 1953-1954. Suomen Taiteilijaseura. Porvoo 1955.
- Suomen Taide 1957-1958. Suomen Taiteilijaseura. Porvoo 1958.
- Suomen taide 61 - Suomen taide 69. Vuosijulkaisut. Suomen Taiteilijaseura 1961-1969. Porvoo.
- Suomen Taiteen vuosikirja 1946. Toim. E.J. Vehmas ja Y.A. Jäntti. Porvoo 1946.
- Suomen Taiteen vuosikirja 1947. Toim. E.J. Vehmas ja Y.A. Jäntti. Porvoo 1947.
- Supinen, Marja, 1990. Ville Vallgren. Ars - Suomen taide 5. Keuruu.
- Susiluoto, Ahti, "Uusi, parempi aika". Kansan Uutiset 1.4.1966.

- Taajamaa, Bruno, 1982. Terho Antero Sakki, monumentaaliveistäjä. Auranen (Forssa).
- Taidetyperys., "Taiteellinen näkemys". Yleisönosasto. Aamulehti 12.2.1965.
- Talvio, Tuukka, 1979. Suomen mitalit 1799-1964. Helsinki.
- Talvio, Tuukka, 1986. The medals of Kauko Räsänen. The Medal No. 8 Summer. Wolverhampton.
- Talvio, Tuukka, 1989a. Rahan vuoksi - Suomen Numismaattinen Yhdistys 1914-1989. Suomen Numismaattisen Yhdistyksen julkaisuja n:o 3. Helsinki.
- Talvio, Tuukka, 1989b. Suomen Rahapaja 125 vuotta. Historiaa ja nykypäivää. The Mint of Finland 125 Years. Helsinki.
- Talvio, Tuukka, 1992. Valettu mitali Suomessa ennen vuotta 1965. Mitali - Medaljen 1. Helsinki.
- Talvio, Tuukka, 1993a. Armas Lähteenkorva 1906-1993. Mitali - Medaljen 1. Helsinki.
- Talvio, Tuukka, 1993b. Numismaattinen kokoelma. H.F. Antell ja Antellin valtuuskunta. Helsinki.
- Talvio, Tuukka, 1995. Legenda rahoissa ja mitaleissa. Mitali - Medaljen 1. Helsinki.
- Tolin, Veikko, 1987. 80 vuotta partiointia 1907-1987. Jyväskylä.
- Tucker, William, 1977. The Language of sculpture. Thames and Hudson London.
- Valkonen, Anne, 1990. Taidetta molemmat puolet. Suomalaista mitalitaidetta 1919-1989. Jyväskylä.
- Valkonen, Markku, "Taidetta työympäristössä". Uusi Suomi 1.4.1966.
- Valkonen, Markku, 1986. Muutosten tahto. 1960-luvulta nykypäivään. Suomen ja maailman taide. Suomen taide 6. Porvoo.
- Valkonen, Markku, 1990. Kuvataide vuoden 1970 jälkeen - kohti sitoutumista. Ars - Suomen taide 6. Keuruu.
- Valkonen, Olli, 1958. Kuvanveistomme nykyhetkestä. Suomen Taide 1957-1958. Suomen Taiteilijaseura. Porvoo.
- Valkonen, Olli, "Uudet monumenttiluonnokset". Helsingin Sanomat 18.9.1962.
- Valkonen, Olli, "Nuorten hillitty juhlanäyttely. Kuvataidetta Helsingissä". Aamulehti 13.9.1963.
- Valkonen, Olli, 1993. Aimo Tukiainen, kuvanveistäjä. Helsinki.
- Vartio, Marja-Liisa, 1960. Mikko Hovi. Suomen Taideakatemia pienin taidesarja 2. Helsinki.
- Vehmas, E.J., "Suomalaista kuvanveistoa. Kuvanveistäjäliiton juhlanäyttely". Uusi Suomi 10.9.1960.
- Vehmas, E.J., "Modernismia taidehallissa". Uusi Suomi. 15.1.1962.
- Vehmas, E.J., "Viipurilaisten näyttely". Uusi Suomi 17.11.1963.
- Vehmas, E.J., "Nuorten 20. näyttely". Uusi Suomi 12.9.1964.
- Voionmaa, Jouko, 1947. Uusimmasta mitalitaiteestamme. Suomen Taiteen vuosikirja 1947. Toim. E.J. Vehmas ja Y.A. Jäntti. Porvoo.
- Voionmaa, Jouko, 1957. Några synpunkter på den moderna finska medaljkonsten. Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad. Maj. Köbenhavn.
- Voionmaa, Jouko, 1964. Rahat ja niiden tekijät. Muistorahat. Mitalit. Suomen

- Rahapaja 1864-1964.
 Voionmaa, Jouko ja Liisa, 1964. Suomen mitalitaidetta. Helsinki.
 Who is who in Mythology, 1988. Classic Guide to the Ancient World by
 Alexander S. Murray. Studio Editions London.
 Üexkull, Petra, "Koristeelliset veistokset syntyivät hitsaten". Iltasanomat
 10.2.1960.
 Ylikangas, Heikki, 1987. Käännekohtat Suomen historiassa. 3.p. Helsinki - Juva.
 Ylinen, Allan, 1985. Numismaatikkoja ja numismatiikkaa mitaleissa. Helsinki.
 Zobl, Helmut, 1969. Das Format der Medaille. Mitteilungen der Öster-
 reichischen Numismatische Gesellschaft Band XVI, n:o 3. Wien.
 Zolberg, Vera L., 1993. Constructing a Sociology of the Arts. Cambridge
 University Press.
 Öhman, Nina, 1988. Pablo Picasso. Moderna Museets utställningskatalog nr
 222. Stockholm.

Näyttelyluettelot

- ARS UNIVERSITARIA 1640-1990. Mitaleita Helsingin yliopiston kokoelmista.
 Sinebrychoffin taidemuseo. Toim. Kati Heinämies, teksti Tuukka
 Talvio. Espoo 1990.
 ARTA MEDALIILOR ÎN FINLANDIA IULIE 1968. INSTITUTUL ROMAN. s. l.
 1968.
 ART MEDALS FROM FINLAND. AN EXHIBITION IN THE PEOPLE'S
 REPUBLIC OF CHINA. Foreword Leena Passi, käännös Ilkka Voion-
 maa. Myös kiinankielinen laitos. Helsinki. 1990. Moniste.
 IV BIENNALE INTERNAZIONALE DEL BRONZETTO DANTESCO. Ravenna.
 1979.
 VII BIENNALE INTERNAZIONALE DEL BRONZETTO DANTESCO.
 Ravenna. 1985.
 DNI KULTURY FINSKIEJ W POLSCE MAJ 1974. REWOLUCJI
 PAŹDZIERNIKOWEJ W WARSAWIE 1974. EXHIBITION ON
 MODERN FINNISH JEWELRY AND MEDAL ART 1976. Government
 Printing Centre 1976.
 FIDEM -luettelot:
 Modern medaljkonst, 1955. Stockholm. 1955. [VI].
 ESPOZIONE INTERNAZIONALE DELLA MEDAGLIA CONTEMPORANEA
 1961. Roma. 1961. [IX].
 HEDENDAAGSE PENNINGKUNST UIT DRIE EN DERTIG LANDEN 1963.
 Haag. 1963. [X].
 ÉXPOSITION INTERNATIONALE DE LA MÉDAILLE ACTUELLE 1967.
 [PARIS.] XII. s. l.
 MEZINÁRODNÍ WÝSTAVA SOUČAFNÉ MEDAILLE 1969. [PRAHA XIII] s. l.
 XIV. INTER MEDAILLE KÖLN 71. Köln. 1971
 XV FIDEM 1973 HELSINKI. Helsinki. 1973.
 XVIᵉ CONGRÈS DE LA FIDEM CRACOVIE 1975. Cracovie. 1975.

- A BUDAPESTI XVII. KONGRESSUS NEMZETKÖZI ÉREMKIÁLLITÁSA 1977. Budapest. 1977.
- XVIII Congresso FIDEM Lisboa 1979. Lisboa. 1979.
- XIX CONGRESSO F.I.D.E.M. FIRENZE 1983. Milano. 1983.
- F.I.D.E.M. Fédération Internationale de la Médaille XXe Congrès Stockholm 1985. Stockholm. 1985.
- F.I.D.E.M. XXI Congress International Federation of Medalllic Art Colorado Springs Colorado 1987. Printed in the United States of America. 1987.
- XXII FIDEM 1990 HELSINKI. Helsinki. 1990.
- IN THE Round. Contemporary art medals of the world. FIDEM XXIII. London. 1992.
- XXIV FIDEM '94 BUDAPEST. KONGRESSUS ÉS NEMZETKÖZI ÉREM-MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS. Budapest Felsman Tamás & Tepes Ferenc, Nógrádi nyomda, Salgótarján. 1994.
- Finlands Nutida konst. Liljevalchs Konsthall. Katalog n:o 76. Stockholm. 1929.
- Gunnar Finnen mitalituotantoa. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1987. Moniste.
- Finnische Medaillen. Ausstellung in Wien Februar 1936. Helsinki. 1936.
- Finnische Medaillenkunst. Staatliche Museen zu Berlin, Münzkabinet. Berlin. 1985.
- FINNISH ART MEDALS. An exhibition of Finnish Art Medals, FINNFEST '86, Berkeley, Ca. Helsinki. 1986.
- The finnish medal art exhibition in Poland 1969. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1969. Moniste.
- Finnskirminnispenningar í 100 ár. Norraena na húsið, Reykjavik. Kultateollisuus Oy. 1986. Moniste.
- Finska medalkonsträrer. Nationalmusei utställningskatalog nr 395. Erikoispaino Oy. 1976.
- FÖRTECKNING AV DEN FINSKA MEDALJUTSTÄLLNINGEN I STOCKHOLM, KUNGLIGA MYNTKABINETTET, SEPT. 1968. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1968. Moniste.
- Helsingin Taidehalli. Avajaisnäyttely 1928. Helsinki. 1928.
- Eila Hiltunen. Takautuva näyttely 1943-1983 Helsingin kaupungintalossa. s. l. s. a.
- Lektor J.J. Huldéns medaljsamling, Finlands medaljkonst samt Medaljer berörande Finland. Katalog. Malmö. 1951.
- Itävaltalainen mitalinäyttely Helsingissä 1936. s.l. 1935.
- KAARINA TARKKA. Mitaleita ja pienoisveistoksia. Nelimarkka-museo. 1995. Moniste.
- Kankaanpään Taidekoulu 1965-1990. 25-vuotisjuhlanäyttely Porin taide-museossa. Kokemäki. 1990.
- Karjala mitalitaiteessa. Mitalitaiteen näyttely Etelä-Karjalan museossa 1979. Etelä-Karjalan museo, Kansallismuseon rahakammio ja Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1979. Moniste.
- Kesänäyttely 1972. Sommarutställning. Summerexhibition. Wäinö Aaltosen museo. s.l. 1972.
- Kesänäyttely 1976. Sommarutställning. Summerexhibition. Wäinö Aaltosen museo. Turku. 1976.

- Pekka Kontio 1933-1976. Amos Andersonin taidemuseo, Tampereen nykytaiteen museo, Turun taidemuseo. Multiprint-Taucher. s. l. 1979.
Kuuden mitalitaiteilijan tuotantoa. Hvitträsk. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1985. Moniste.
- KÄMMENEN KOKOINEN AVARUUS. Suomen Mitalitaiteen Killan 30-vuotisnäyttely Oulun kaupunginkirjasto, Nelimarkka-museo. Helsinki. 1995. Moniste.
- LÍSTAHAÐÍÐ Í REYKJAVÍK 1972. NORRÆN LIST. NORDISKA KONST-FÖRBUNDET. Reykjavik. 1972.
- Kerttu Luhtalan mitalikokoelma. Heinolan kaupunginmuseo. s. a. (Valmistui 1990.) Moniste.
- MEDALJERNOJE ISKUSSTVO FINLANDII. KATALOG VYSTAVKI. ISKUSSTVO LENINGRADSKOJE OTDELENIJE. BBK 85. 12 M 42. Izdatelstvo Iskusstvo. 1985.
- Medals Today Exhibition. International exhibition of modern medals, Company Goldsmiths, Goldsmith Hall. London. 1973.
- Mitaleja ja pienoisveistoksia - Medaljer och miniatyrskulpturer. Näyttely Vanhassa kappalaisentalossa Porvoossa - Utställning i Gamla kaplansgården i Borgå. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1988. Moniste.
- Mitaleja Neuvostoliitosta. Venäläinen ja neuvostoliittolainen mitalitaide 1800- ja 1900-luvuilla. Medaljer från Sovjetunion. Rysk och sovjetisk medaljkonst från 1800- och 1900-talen. Helsinki, Hämeenlinna - Helsingfårs, Tavastehus. Helsinki. 1987.
- Mitali - ajatonta ajassa. Näyttely vitriinissä. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1986. Moniste.
- Mitali- ja grafiikkanäyttely. Kultateollisuus Oy. Turku. 1978.
- Mitali-10. Suomen Mitalitaiteen Killan 10-vuotisjuhlanäyttely Tampereen Taidemuseossa. Helsinki. 1975.
- Mitali Medaljen 88. Lohjan museo Lojo Museum. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1988. Moniste.
- Mitalin monet kasvot. Näyttely Lahden historiallisessa museossa. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1988. Moniste.
- Mitalin uusi kevät. Medaljens nya vår. Helsingin kaupungin taidemuseon julkaisuja n:o 9. Helsinki. 1983.
- Mitalinäyttely Helsingin Taidetalossa. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1981. Moniste.
- MITALINÄYTTELY Italia Puola Suomi. MEDALJUTSTÄLLNING Italien Polen Finland. EXPOSITION DE MÉDAILLES Italie Pologne Finlande. Amos Andersonin Taidemuseo. Amos Andersons Konstmuseum. Helsinki. Helsingfors 1967. Tilgman. (Helsinki.) 1967.
- Mitalinäyttely Itävalta Ruotsi Suomi. Ateneumin taidemuseo. Tilgman. (Helsinki.) 1969.
- MITALINÄYTTELY. MEDALJUTSTÄLLNING. EXHIBITION OF MEDALS. Kansallismuseo. Nationalmuseum. Nationa Museum. Tilgman. (Helsinki.) 1968.
- MITALINÄYTTELY MEDALJUTSTÄLLNING EXPOSITION DES MÉDAILLES. Italian renessanssi - Espanja - Ranska - Suomi. Italiensk renässans -

- Spanien - Frankrike - Finland. Renaissance Italienne - Espagne - France - Finlande. Ateneum Helsinki. Suomen Mitalitaiteen Kilta - Gillet för Medaljkonst i Finland - Guilde des Amis de la Médaille en Finlande. Vammala. 1966.
- MITALINÄYTTELY RAUMAN TAIDEMUSEOSSA. MERIKAPTEENI WINTERIN MERIAIHEISTEN MITALIEN KOKOELMA. AILA SALON MITALITUOTANTO. SUOMEN MITALITAITEEN KILLAN VUOSIMITALIT JA PRESIDENTTISARJA. Suomen Mitalitaiteen Kilta ja Rauman Taidemuseon Säätiö. 1981. Moniste.
- Mitalitaidetta Aleksilla. Helsingin juhlatiimien Aleksanterinkadun ikkunanäyttely. Suomen Mitalitaiteen Kilta. 1977. Moniste.
- Mitalitaidetta -näyttely Siikaisten pääkirjastossa. Suomen Mitalitaiteen Kilta ja Siikaisten Päivien toimikunta. 1984. Moniste.
- Mitalitaidetta Suomen Mitalitaiteen Killan ja Tampereen taidemuseon kokoelmista. Lainattava aluetaidemuseon näyttely. Tampere. 1990.
- MODERNE MEDALJEKUNST. Udstilling i Strøgets Mødested, Handelsbanken, København. Udstillingen er arrangeret i samarbejde med Den kgl. Møntog Medaillesamling, Nationalmuseet, København - Gillet för Medaljkonst i Finland og Nationalmuseum, Helsingfors - Kungliga Myntkabinettet, Stockholm. København. 1974. Moniste.
- Modernia mitalitaidetta. Suomen Mitalitaiteen Kilta, Tampereen Taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseo ja Nelimarkka-museo. 1991. Moniste.
- NEDELJA FINSKOJ KULTURY V SSSR 1980. Helsinki. 1980.
- NUMISMATISK UTSTÄLLNING FRÅN HÄLSOVÅRDSOMRÅDET I FINLAND. NUMISMAATTINEN NÄYTTELY SUOMEN TERVEYDENHUOLTOALALTA. V NORDISKA MEDICINHISTORISKA KONGRESSEN I HELSINGFORS. V POHJOISMAINEN LÄÄKETIETEEN HISTORIAN KONGRESSI HELSINGISSÄ 1975. Lääketieteen historian museo ja Kansallismuseo. Luettelo Hindrik Strandberg. 1975. Moniste.
- Felix Nylund. Veistoksia, maalauksia, piirustuksia ja grafiikkaa. Amos Andersonin taidemuseo. s. l. 1965.
- Felix Nylund 1878-1940. Amos Andersonin taidemuseo. Taucher Studio/Multiprint. 1978.
- Pienoistaidenäyttely Kansallispankin pääkonttorissa 1989. s. l. 1989.
- Pienoistaidenäyttely Postipankin pääkonttorissa 1989. s. l. 1989.
- Purnu 69. Orivesi Pitkäjärvi. Helsinki. 1969.
- Purnu 73. Orivesi Pitkäjärvi. Taiteilijaryhmä Purnu 73. s. l. 1973.
- Purnu 75. Orivesi Pitkäjärvi. Suomen Taiteilijaseura. s. l. 1975.
- Purnu -79. Orivesi Pitkäjärvi. Oriveden kulttuurilautakunta. Tampere. 1979.
- PÄÄKAUPUNKI MITALEISSA. HUFVUDSTAD I MEDALJER. Helsingin kaupunginmuseum. Helsingfors stadsmuseum. Teksti Heli Halste-Korpela. s. l. 1987.
- GERDA QVISTIN MUISTORYHMÄ. Turun Taideyhdistyksen 70. vuosi-näyttelyssä Turun Taidemuseossa v. 1960. Turun taidemuseo ja Turun Taideyhdistys 1960. Moniste. (Painetussa näyttelyluettelossa viitataan erilliseen, Gerda Qvistin muistoryhmän luetteloon.)

- RAHA KAUTTA AIKOJEN. Suomen Numismaatikkoliiton 10-vuotisnäyttely Tampereella. Suomen Numismaatikkoliitto. s. 1. 1980.
- Essi Renvall. Mitalit. Muistonäyttely Kansallismuseossa. Helsinki. 1980.
- Kauko Räike. Veistoksia. Porin taidemuseo. Pori. 1983.
- Kauko Räsänen. Hvitträsk 1974. Helsinki. 1974.
- SCULPTOR 80. SUOMEN KUVANVEISTÄJÄLIITON 70-VUOTISJUHLA-NÄYTTELY. The 70th Anniversary exhibition of Association of Finnish Sculptors. Kajaani. 1980.
- SUOMALAISIA MITALEITA URHO KEKKOSEN KOKOELMISTA. AMERIN KULTTUURISÄÄTIÖN Galleria. Osana XXII FIDEM 1990 HELSINKI -tapahtumaa. 1990. Moniste.
- SUOMALAISIA TAITEILIJAMITALEITA.NÄYTTELY. SUOMEN YHDYS-PANKKI OY. FAGEPAINO OY. s. 1. s. a. (Allan Ylinen.)
- SUOMALAISTA MITALITAIIDETTA SUOMEN MITALITAIIDEN KILLAN KOKOELMASTA. Tampereen taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseo. 1989. Moniste.
- Suomen Kuvanveistäjäliiton 30-vuotisjuhlanäyttely 1940. Ateneum. Mercatorin kirjapaino. 1940.
- SUOMEN MITALITAIIDETTA. LAHDEN HISTORIALLISEN MUSEON MITALITAIIDEN KOKOELMIEN NÄYTTELYLUETTELO. 1974.
- SUOMEN MITALITAIIDETTA MOSKOVA 1972. Suomenkielinen esipuheen ja lähetettävien mitaleiden luettelo. Moniste.
- Suomen mitalitaidetta. Turun yliopiston ylioppilaskunnan näyttely 1969. Turun yliopiston ylioppilaskunta. 1969. Moniste.
- SUOMEN MITALITAIIDEN KILLAN PERUSKOKOELMAN VALETUT MITALIT JA KILLAN OMA TUOTANTO 1965-1980. Suomen Mitalitaitteen Kilta.1980. Moniste.
- SUOMEN MITALITAIIDEN KILTA Uusimmat mitalit. GALLERIA TAIDEPISTE. Suomen Mitalitaitteen Kilta. 1977. Moniste.
- SUOMEN MITALITAIIDEN KILTA Vuosimitalit 1965-1989. Tampereen taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseo. 1989. Moniste.
- SYYSLYSTIT 1970. MITALINÄYTTELY. Suomen Mitalitaitteen Kilta. 1970. Moniste.
- SUOMEN TAITEILIJASEURAN 100-VUOTISJUHLANÄYTTELY. KONSTNÄRGILLET I FINLAND 100-ÅRS JUBILEUMSUTSSTÄLLNING. Helsinki. 1964.
- TIEDE- JA TEKNOLOGIAMITALIT. VETENSKAP- OCH TEKNOLOGIMEDALJER SCIENCE AND TECHNOLOGY MEDALS. FIDEM XXII HELSINKI 1990 HEUREKASSA. Toim. Leena Passi. Suomen Mitalitaitteen Kilta.Tampere. 1990.
- Tšekkoslovakian nykygrafiikkaa, pienoisveistoksia ja mitaleita. Tjeckoslovakisk nutidsgrafik, miniatyrskulpturer och medaljer. Suomen lasimuseo, Finlands glasmuseum. Porin taidemuseo, Björneborgs konstmuseum. Suomen Taiteilijaseura, Konstnärget i Finland. Helsinki. 1983.
- Turkulaista nykytaidetta. Modern Åbokost. Modern art in Turku 71. Wäinö Aaltosen museo ja Turun kaupungin kuvataidelautakunta. s. 1. 1971.
- Unkarilaisia mitaleja. Näyttely Kansallismuseossa. Helsinki. 1935.

Unkarilaista mitalitaidetta Kansallis-Osake-Pankin pääkonttorissa 1979.
KOP/Offset. 1979.

Vuoden taiteilijat kutsuvat. Artists of the year invite. Suomen Taiteilijaseuran
hyväksymä näyttely. Taidehalli 1981. Helsinki. 1981.

153 VYSTAVKA FINSKOGO NZOBRAZITELNOGO ISKUSSTVA. KATALOG.
s. 1. 1953.

Esitelmätekstit

Cook, John, "La médaille - amulette". XIX FIDEM Firenze 1983
kongressiesitelmä.

Huszár, Lajos, "Münze oder Medaille". XVII FIDEM Budapest 1977. Alkuperäis-
tekstin saksannos. Moniste.

Jones, Mark, "The stylistic development of the medal in late 17th c. France".
XVII FIDEM Budapest 1977. Kongressiesitelmä. Moniste.

Müldner-Nieckowski, Wieslaw, "Medaillenkunst und Bildhauerkunst/
Diskrepanzen und Gemeinsamkeiten". Alkuperäistekstin saksannos.
Moniste.

Strojnowska-Szczepaniak, Maria, "Der ideeinhalt in der gegenwärtigen
polnischen Medaillenkunst". XVII FIDEM Budapest. Alkuperäistekstin
saksannos. Moniste.

Kuvalähteet

1.	Markku Kitula	50.-51.	Leena Passi
2.	Raimo Heino/Seppo Hilpo	52.	Arto Passi
3.-5.	Arto Passi	53.-54.	Leena Passi
6.-7.	Musovirasto/Tuukka Talvio	55.-58.	Arto Passi
8.	Arto Passi	59.-60.	Leena Passi
9.	Museovirasto/Tuukka Talvio	61.-66.	Leena Passi
10.	Kauko Räsänen/Ilmari J. Alanko	67.-68.	Arto Passi
11.-12.	Arto Passi	69.-71.	Leena Passi
13.-14.	Museovirasto/Tuukka Talvio	72.-73.	Pekka Sakki
15.-20.	Arto Passi	74.-75.	Leena Passi
21.	Leena Passi	76.	Amas Lähteenkorvan arkisto 16.10.1989
22.-28.	Leena Passi	77.-78.	Raimo Jaatinen
29.-30.	Raimo Jaatinen	79.-80.	Leena Passi
31.-32.	Arto Passi	81.-82.	Arto Passi
33.-34.	Museovirasto/Tuukka Talvio	83.-86.	Leena Passi
35.	Arto Passi	87.	Raimo Jaatinen
36.-44.	Leena Passi	88.-91.	Leena Passi
45.-48.	Arto Passi	92.-93.	Arto Passi
49.	Kauo Räsänen arkisto 6.6. 1988.	94.-100.	Leena Passi
		101.-102.	Arto Passi

- 103.-104. Leena Passi
105. Arto Passi
106.-107. Anja Juurikkalan arkisto
9.9.1989.
108. L & J Voionmaa, 1964, 53.
109.-114. Leena Passi
115.-116. Arto Passi
117.-118. Leena Passi
119.-122. Arto Passi
123.-124. Leila Hämäläisen arkisto
29.6.1989.
125.-126. Leena Passi
127.-128. Arto Passi
129.-132. Leena Passi
133.-135. Leena Passi
136.-137. Raimo Heinon arkisto
12.9.1989.
138.-141. Leena Passi
142.-143. Seppo Hilpo
144.-145. Raimo Jaatinen
- 146.-149. Leena Passi
150. Markku Kitula
151.-152. Armas Lähteenkorvan arkisto
16.10.1989
153.-154. Heikki Nieminen
155.-172. Leena Passi
173.-174. Arto Passi
175.-178. Leena Passi
179.-180. Teoksessa Öhman, Nina 1988.
181.-184. Leena Passi
185.-186. Pekka Sakki
187.-193. Leena Passi
194.-197. Arto Passi
198.-199. Leena Passi
200.-203. Arto Passi
204.-205. Leena Passi
206. Arto Passi
207.-213. Leena Passi
214.-215. Arto Passi
Kannen kuva Mauno Honkanen

MITALILUETTELO 1

Perustiedot

L = lyöty, V = valettu, koko millimetreinä

Materiaali on pronssi/tompakki, ellei toisin mainita.

Lyötyjen mitaleiden erillisiä jalometallikappaleita tai -sarjoja ei mainita.

Taiteilijat, joiden mitaleita valmistui 1960-luvulla ja myöhemmin

Eriksson, Olof

1. Suomen Ayrshireyhdistys, 1961, L, Ø 55
2. Tampereen kaupungilta, 1962, L, Ø 30
3. Ålands redarförening r.f., 1965, L, Ø 34
4. Suomen kirjakauppiasliitto, 1966, L, Ø 80
5. Kiitos kirjasta, 1966, L, Ø 80
6. Merenkulkulaitos, 1967, L, Ø 70
7. Helsingin kirjatyöntekijäin yhdistys, 1969, L, Ø 80
8. Suomalaisen lähetystyön 100-vuotismitali, 1969, L, Ø 70
9. Kansaneläkelaitoksen ansiomitali, 1974, L, Ø 32, nauhallinen
10. Pyhän Lazaruksen kansainvälinen kokous Turussa, 1975, L, Ø 80
11. Insinööriupseeriliitto, 1975, L, 61 x 78, plaketti
12. Nylands Brigads 350-års minnesmedalj, 1976, L, Ø 50
13. Helsingfors Sparbank - Helsingin Säästöpankki, 150-vuotismuistoraaha, 1976, L, 45 x 45 ja 57 x 62
14. Pommern, 1976, L, Ø 56
15. Sigyn, 1976, L, Ø 56
16. Suomen Joutsen, 1976, L, Ø 56
17. Itäisen Helsingin Teollisuusyhdistys, 1976, L, Ø 70
18. Metsämiesten Säätiö, 1977, L, Ø 70
19. Suomen Apteekkariyhdistys, 1979, L, Ø 31 ja 80
20. Suomen Kultaseppien Liiton 75-vuotisjuhlamitali, 1980, L, Ø 75

Finne, Johan

1. Hufvudstadsbladet 1864 - 1964, 1964, L, Ø 40 ja 70
2. Hugo E. Pipping, 1965, L, Ø 70
3. Talismaani, 1967, V, Ø 72
4. K.J. Ståhlberg, 1968, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarjaan
5. Nils Gustav Borgström, 1968-1969, L, Ø 70

Haupt, Matti

1. Suomen Olympiakomitea, 1952, L, Ø 56
2. Helsingin Sanomat - Päivälehti, 1952, L, 75 x 97, yksipuolinen ansioplaketti
3. Antti Wihuri 1883 9 X 1953, 70-vuotismitali, 1953 L, Ø 56
4. Merenneito - Suomen Höyrylaivaosakeyhtiö, 1956, L, 67 x 56, yksipuolinen plaketti
5. Vapaa lehdistö, 1956, L, Ø 56, yksipuolinen ansiomitali
6. 1889 Päivälehti - Iltasanomat 1932 - Helsingin Sanomat 1904, 75-vuotisjuhlamitali, 1964, L, 25 x 22
7. Ivar Hörhammer, 100-vuotismuistomitali, 1983, L, Ø 70

Heino, Raimo

1. Suomen Taiteilijaseura 100 vuotta, 1964 (muov. 1963), L, Ø 70
2. Dante, 1965, V, Ø 137, myös kirjasinmetalli
3. Pan, 1966, V, Ø 115
4. Nokia, 1967 (muov. 1966), L, Ø 70
5. Gustaf Erik Eurén, 1968, V, Ø 108 ja 113
6. Kyösti Kallio, 1968, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Killan presidentti-sarjaan
7. Panssarivaunupataljoona, 1968, L, Ø 72
8. Sam Vanni, 1968, Ø 106
9. Dan Andersson, 1969, V, Ø 104, myös alumiini
10. Pentti Kaskipuro, 1969, V, Ø 108
11. Paistaa se aurinko..., 1969, V, Ø 95
12. SALT, 1969, L, Ø 70
13. Sumo, 1969, V, Ø 121
14. Jorma Tuominen, 1969, L, Ø 70
15. Hämeenlinnan kaupungin urheilumitali, 1970, L, Ø 50, yksipuolinen
16. Urho Kekkonen, 1970, V, Ø 115
17. Heikki Konttinen, 1970, V, Ø 100
18. Sirkus, 1970, V, Ø 95

19. Martti Haavio, 1971, L, Ø 72
20. Hämeenlinnan kaupunki, 1971, L, Ø 70
21. Robert Koch, 1971, V, Ø 120
22. Francois Villon, 1971, V, Ø 120
23. Fredrik IX ja Margarethe II 1972, L, Ø 45
24. Lahja Hintikka, 1972, V, Ø 112
25. Hämeenlinnan postimerkkikerho, 1972, L, Ø 45
26. Paavo Kouri, 1972, L, Ø 70
Kuusi suomalaista kirjailijaa -sarja, 1972, L, Ø 45, nrot 27-32:
27. Johan Ludvig Runeberg
28. Zachris Topelius
29. Aleksis Kivi
30. Frans Emil Sillanpää
31. Mika Waltari
32. Väinö Linna
33. Vilho Lampi, 1972, V, Ø 140
34. Larin-Kyösti, 1972, L, Ø 72
35. Arvo Lehesmaa - Aino Inkeri Notkola, 1972, L, Ø 72
36. Säästöpankkiansioista, 1972, L, Ø 70
37. Matti Viherjuuri, 1972, V, Ø 120
38. Jouko Voionmaa, 1972, V, Ø 130
39. Turun Taiteilijaseura, 1972, V, 170 x 165
40. Taisto Ahtola, 1973, L, Ø 80
41. Aarne Karjalainen, 1973, L, 135 x 140
42. Mäntän kaupunki, 1973, L, Ø 74
Vuoden 1972 Nobel-palkinnon saajat -sarja, 1973, L, Ø 46, nrot 43-47:
43. Kirjallisuus: Heinrich Böll
44. Fysiikka: John Schreiffer, John Bardeen, Leon Cooper
45. Taloustiede: Kenneth Arrow, John Hicks
46. Lääketiede: Gerald M. Edelman, Sidney E. Porter
47. Kemia: Christian Anfisen
48. Eskon puumerkki, 1974, V, Ø 170
49. C. A. Gustafsson, 1974, L, Ø 70
50. Mats Hede, 1974, L, Ø 60
51. Marianne Hisinger-Jägerskiöld, 1974, L, Ø 60
52. Göran Tamm, 1974, L, Ø 60
53. Kultateollisuus Ky - Suomen Kultasepät 75 vuotta, 1974, L, Ø 75
54. Paavo Nurmi, 1974, L, Ø 40 ja 60
55. Kaija Viherjuuri, 1974, V, Ø 130
56. Carl Michael Bellman, 1975, L, Ø 70
57. Europeiska Byggnadsvårdsåret, 1975, L, Ø 65, kaksi osaa
58. ETYK 75, L, Ø 110
59. Suomen Mitalitaiteen Killan hallitus, 1975, V, Ø 175
60. Uuno Tuomi, 1975, L, Ø 72
61. Niilo-Paavo Virtanen, 1975, L, Ø 70
62. Gunnar Perén, 1975, L, Ø 60
63. Valdemar Sandelin, 1975, L, Ø 70
64. Georg Malmstén, 1975, L, Ø 70
65. Ville Ritola, 1976 (muov. 1975), L, Ø 40 ja 60
66. Alf Pröysén, 1976, L, Ø 70
67. Antti Lampisuo, 1976, V, Ø 140
68. Osvald Helmuth, 1977, L, Ø 70
69. Bubo Bubo/The World Wildlife Fund, Huuhkaja, 1977, L, Ø 50 kuuluu Maailman Luonnon Säätien mitalisarjaan, Pandasivu Mauno Honkanen
70. Oy Alex Lindberg Ab 80 vuotta, 1977, L, Ø 80
Suomen Tasavallan presidentit -sarja, 1977, L, Ø 45, nrot 71-78:
71. K. J. Ståhlberg
72. L. Kr. Relander
73. P. E. Svinhufvud
74. K. Kallio
75. R. H. Ryti
76. C. G. E. Mannerheim
77. J. K. Paasikivi
78. U. K. Kekkonen
79. Helsingin Taidehallin 50-vuotisjuhlamitali, 1978, L, Ø 74
80. Jyväskylän yliopistoyhdistyksen 60-vuotismitali, 1978, L, Ø 74
81. Lahden MM 78 hiihto, 1978, L, Ø 70
82. Don Quijote, 1978, V, Ø 103
83. Martti Salmi, 1978, V, Ø 140
84. Oulun läänin Talousseura 1828-1978, 1978, L, Ø 70
85. Tampereen Keskussairaala, 1978, L, Ø 70
86. YYA 30 vuotta, 1978, L, Ø 70
87. WSOY 100-vuotisjuhlamitali, 1978, L, Ø 70
88. Hvitträsk - Eliel Saarinen, 1979, L, Ø 80
89. Jesus Syrach - Ville Vallgren -mitali, 1979, L, Ø 100
90. Kalliolan Vapaaopisto 1919-1979, 1979, L, Ø 74
91. Hämeen Sanomat, 1979, L, Ø 75
92. Tampereen Teknillinen Korkeakoulu, 1979, L, Ø 75
93. Demarilehti 1895-1980, V, Ø 110
94. Jyväskylän Suurajot, 1980, L, Ø 80
95. Väinö Pekkala, 1980, L, Ø 70
96. Tango, 1980, V, 150 x 165 ja 110 x 120
97. Yhtäköyttä yhteistyötä, Elanto-lehti,

- ti, 1980, V, Ø 120
98. Suomen Muinaismuistoyhdistys - Ella Kivikoski, 1981, V, Ø 130
  99. Nandor Mikola, 1981, L, Ø 70
  100. Teknillinen Korkeakoulu, 1981, L, Ø 80
  101. Työväenliike, 1981, L, Ø 70
  102. Eero Hiironen, 1981, L, Ø 70
  103. Mikko Kallio, 1982, V, Ø 125
  104. Olli Närvä, 1982, V, 190 x 175
  105. Santasalo - Sohlberg 50 vuotta, 1982, L, Ø 70
  106. Valtiovarainministeriö, 1982, L, Ø 55
  107. Raimo Heino, sculptor 50 vuotta, 1982, L, Ø 60 yksipuolinen
  108. Marcus Collin, 1982, L, Ø 85
  109. Rolf Nevanlinna, 1983, L, Ø 55
  110. Nils Robert af Ursin, 1983, L, Ø 80
  111. Jalmari Rinne, 1983, V, Ø 120
  112. Henrik ja Helena Sarvas, 1983, V, Ø 125
  113. Sam Vanni, 1984, L, Ø 80
  114. Keski-Uusimaa, 1984, L, Ø 80
  115. Artium cultori, 1984, V, Ø 110, jaluusta
  116. Onni Oja, 1985, L, Ø 80
  117. Elokuu, 1984, V, Ø 110
  118. Sammakon virsi, 1985, V, Ø 120
  119. Valion laboratorion rehuneuvottelukunta, 1984, V, Ø 125
  120. Ernst Barlach, 1985, V, Ø 130
  121. ETYK, 1985, L, Ø 80
  122. Elanto, 1985, V, Ø 120
  123. Jorma Seppänen, 1985, V, Ø 125
  124. Teknillisen Korkeakoulun liikuntamitali, 1985, L, Ø 55, yksipuolinen
  125. Dr. Jekyll ja Mr. Hyde, 1985, V, Ø 120
  126. Oy Tillander Ab 125 vuotta, 1985, L, Ø 80
  127. Raimo Heino, 1985, V, Ø 145
  128. Visitatio 29. 4. 1985, piispantarkastus, L, 70 x 74
  129. Neles, 1986, L, Ø 80
  130. SYK Suomalainen Yhteiskoulu 100 vuotta, 1986, L, Ø 80
  131. Kauko Räsänen 60 vuotta, 1986, V, Ø 120
  132. Länsiväylä-juoksu, 1986, L, Ø 60
  133. Pohjoismainen Betoniliitto, 1986, V, Ø 100
  134. Henrik Schauman, 1986, L, Ø 80
  135. Aarni Erä-Esko, 1986, V, Ø 120
  136. FAO - Rome, 1986, L, Ø 50
  137. Urho Kekkonen 1900-1986, L, Ø 40 ja 70
  138. FIEJ, 1986, L, Ø 80
  139. H.G. Porthan, 1986, L, Ø 56
  140. Sanomalehtien liitto, 1986, L, Ø 80
  141. Kirkon hallintovirkamiehet, 1987, V, Ø 120
  142. Anto Leikola, 1987, V, Ø 120
  143. Ylermi Runko, 1987, V, Ø 120
  144. Turun ev. lut. seurakunnat, 1987, L, Ø 90
  145. Suomen Kaupunkiliitto, juhluvuo- den mitali, 1987, L, Ø 80
  146. Paavo ja Birgitta Talvio, 1987, V, Ø 120
  147. Klaus Järvinen, 1987, V, Ø 120
  148. Harri R. Nevanlinna, 1988, L, Ø 80
  149. Suomen Pyhäkouluyhdistys 100 vuotta, 1988, L, Ø 70
  150. Olympiastadion 50 vuotta, 1988, L, Ø 80
  151. Suomen Rooman Instituutti - FVN DATIO INSTITVTI ROMANI FINLANDIAE MCMXXXVIII, L, Ø 56
  152. Länsiväylä-kävely, 1989, L, Ø 60
  153. Vana Tomas ja Rahva Rinne, 1989, V, Ø 120
  154. Heikki Halonen, 1989, V, Ø 120
  155. Suomalainen lionismi 40 vuotta, 1989, L, Ø 80
  156. Irja Manner, 1989, L, Ø 60, yksi- puolinen
  157. Sisäasiainministeriö, 1989, L, Ø 80
  158. Esko Rekola, 1989, L, Ø 80
  159. Patrik Bruun, 1990, L, Ø 56
  160. Teletekno, 1990, L, Ø 80
  161. Ilkka Voionmaa, 1990, L, Ø 33, yksi- puolinen
  162. Shamaani, 1990, V, Ø 120
  163. Ari Vihma, 1990, V, Ø 120
  164. Pekka Sarvas, 1990, V, Ø 120 (kaksi hiukan toisistaan poikkeavaa versiota)
  165. Seinäjoen Keskussairaala, 1991, V, Ø 120
  166. Gunnel Sievers, 1991, V, Ø 120
  167. Jorma K. Miettinen, 1991, V, Ø 120
  168. Mauno Honkanen, 1991, V, Ø 120
  169. Hahmo, 1991, V, Ø 100
  170. Paavo Pekkanen, 1991, L, Ø 80
  171. Till Ulla 30.3. 1991, V, Ø 120
  172. Lauri Jauhiainen, 1991, V, Ø 120
  173. Akaki Akakievitš, 1992, V, Ø 120
  174. Serenadi, 1992, V, Ø 120
  175. Ritarin hauta, 1992, V, Ø 120
  176. Pesäpallo, 1992, V, Ø 120
  177. Pesäpallo, 1992, L, Ø 60, yksipuolinen
  178. Aimo Tukiainen, 1992, V, Ø 120

179. Matti Klinge, 1992, V, Ø 120
180. Tampereen yliopistollinen sairaala, 1992, L, Ø 80
181. Naantali, 1992, V, Ø 130
182. Päivi Setälä, 1993, V, Ø 120
183. Kiipeilijä, 1993, V, Ø 110
184. Papillo Papyri, 1993, V, Ø 110
185. Paperinkeräys, 1993, L, Ø 70
186. Ilkka Voionmaa, 1993, V, Ø 120
187. Olli Lehto, 1993, L, Ø 70
188. Yhtyneet Kuvalehdet, 1993, L, Ø 60
189. Yrjö Sormunen, 1993, V, Ø 120
190. Lars O. Lagerqvist, 1994, V, Ø 120
191. Klaus Selinheimo, 1994, V, Ø 100 ja 120
192. Jälleenrakennus -Yhtyneet, 1994, L, Ø 60
193. Lunamania, 1994, V, Ø 110
194. Nightmare, 1994, V, Ø 120
195. Terminator, 1994, V, Ø 110
196. Sota-aika -Yhtyneet, 1994, L, Ø 60
197. Maaltapako - Yhtyneet, 1994, L, Ø 60
198. Konsensus - Yhtyneet, 1994, L, Ø 60
199. Euroaika - Yhtyneet, 1994, L, Ø 60
200. Niilo Luukanen, 1994, V, Ø 120
201. Yhtyneet Kuvalehdet, juhlamitali, 1994, L, Ø 80
202. Niilo Pesonen, 1994, L, Ø 70
203. Kalervo Siikala, 1994, V, Ø 120
204. Risto Ryti, 1994, L, Ø 80
205. Tauno Aikää, 1994, V, Ø 120
206. Anja Sarvas, 1994, V, Ø 120
207. Kuutamoa ankean maiseman yllä, 1995, V, Ø 120
208. Erkki Helamaa, 1995, V, Ø 120
209. Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö, 1995, L, Ø 90
210. Paavo Hohti, 1995, V, Ø 120
211. Jaakko Hemmi, 1995, V, Ø 120
212. Holger Fransman, 1995, L, Ø 80
213. Päiviö Tommila, 1995, L, Ø 80
214. Mikko-Poika Pohtola, 1995, V, Ø 105
215. Kari J. Sillanpää, 1995, V, Ø 110
216. Niilo Voipio, 1995, V, Ø 110, yksipuolinen

Helenelund, Tea

1. Jöns Budde, 1949, L, Ø 56
2. Svenska Folkskolans vänner 1882-1962, L, Ø 76
3. Johan August von Born 1815-1878, 1965, L, Ø 56
4. Samuel Fredrik von Born, Oulun palon muistomitali, 1972, L, Ø 56
5. Borgå biskopssäte 1723-1973, 1973,

L, Ø 70

6. Gösta Cavonius, 1975, L, Ø 56
7. Katedralskolan i Åbo 700 år, 1976, L, Ø 70
8. Handelshögskolan vid Åbo Akademi 50 år, 1977, L, Ø 70
9. J. L. Runeberg, 1977, L, Ø 60
10. Lauri Koivisto, 1978, L, Ø 70
11. Matti Laurila, 1978, L, Ø 70
12. Svenska Folkskolans vänner 100 år, 1982, L, Ø 76
13. Reino Lehväslaiho, 1983, L, Ø 76
14. Tor-Erik Teir, 1988, L, Ø 70
15. Maximilian Modeen 1863-1904, 1991, L, Ø 61
16. S:t Johannes Logen Korsholm, 1992, L, Ø 70
17. Alexander Edvard Modeen 1917-1899, 1993, L, Ø 70
18. Fjalar 1910-1989 och Nea 1919-1991, 1994, L, Ø 70
19. Elsa 1896-1980 och Werner 1840-1914, 1995, L, Ø 70

Hiltunen, Eila

1. Sairaanhoidtajien koulutussäätiö, 1956, L, Ø 56
2. Maanmittausinsinöörien liitto, 1957, L, 80 x 55
3. Ilmari Kianto, 1957, L, Ø 56
4. Yrjö Meurman, 1957, L, Ø 56
5. Aarno Turunen, 1957, L, Ø 56
6. E.A. Saarimaa 70 vuotta, 1958, L, Ø 56
7. Espoo 1458-1958, L, Ø 56
8. A.J. Palmén 75 vuotta, 1959, L, Ø 56
9. F.E. Sillanpää, 1959, L, Ø 60
10. Kauppakamariplaketti, 1960, L, 80 x 56 yksipuolinen
11. William Kerppola, 1960, L, Ø 70
12. Suomen Lääkäriliitto 1910-1960, L, 86 x 56, yksipuolinen
13. Martti Rapola, 1961, L, Ø 70
14. The Finnish - American Society, 1962, L, Ø 70
15. Carl Axel Nordman, 1962, L, Ø 60
16. Helsingfors Sparbank 1963, 1963, L, Ø 70
17. Juuso Kivimäki, 1963, L, Ø 56
18. Luterilainen Maailmanliitto, 1963, L, Ø 56
19. Jean Sibelius, 1965, L, Ø 56
20. C.G. E. Mannerheim, 1967, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarjaan
21. L. A. Onerva, 1967, L, Ø 70
22. Armas Vartiainen, 1971, L, Ø 70
23. Kotiliesi 50 vuotta, 1972, L, Ø 70

24. Musiikki - Fazer, 1972, L, Ø 30 ja 70
  25. Islanti, 1973, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan
  26. Grönlanti, 1973, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan
  27. Jälleenrakennus, 1973, juotettu messinki, Ø 70
  28. Lapsen alku 1973, juotettu messinki, Ø 110
  29. Ylösousemus, 1973, juotettu messinki ja kupari, Ø 110
  30. Kansallisooppera 100 vuotta, 1973, L, Ø 56
  31. Alvar Aalto, 1974, L, Ø 50 ja 80
  32. Winston Churchill, 1974, L, Ø 45
  33. Shaahitar Farah, 1974, V, 115 x 80, muotokuvaplaketti
  34. Sylvi Kekkonen, 1974, L, 110 x 66, plaketti
  35. Christopher Polhem, 1974, L, Ø 56
  36. Tekniska Museet Stockholm, 1974, L, Ø 40 ja 56
  37. Pro Futura Europa, 1975, L, Ø 70
  38. Christina Ford, 1976, V, 110 x 80, muotokuvaplaketti
  39. HKM Kaarle XVI Kustaa, 1976, L, 47 x 50
  40. HKM Kuningatar Silvia, 1976, L, 47 x 50
  41. Birger och Fredrik Ljungström, 1976, L, Ø 45
  42. Old Friends Strong Ties, 1976, L, Ø 78
  43. Raitainen reliefi I, 1976, V, 110 x 180, messinki, kehystetty
  44. Raitainen reliefi II, 1976, V, 130 x 230, messinki, kehystetty
  45. Telefonen 100 år, 1976, L, Ø 45
  46. Ingmar Bergman, 1978, V, 110 x 85, muotokuvaplaketti
  47. Ingmar Bergman, 1976, L, Ø 85
  48. Tyyni Tuulio, 1978, L, Ø 70
  49. Helge Haavisto, 1980, L, Ø 70, rauta
  50. Erna och Viktor Hasselblad, 1980, L, Ø 80
  51. Helvi Sipilä, 1981, L, Ø 70
  52. Raitainen reliefi III, 1982, V, 130 x 230, punametalli, kehystetty
  53. Aale Tynni, 1984, L, Ø 70
- Honkanen, Mauno**
1. NJK 100-vuotismitali ja plaketti, 1961, L, Ø 55 ja 55 x 55
  2. Saha - Palo, 1965, L, Ø 70, yhteistyö Ossi Somman kanssa
  3. Suomi - Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö 1890-1965, 1965, L, Ø 70
  4. Finnair, 1973, L, 65 x 65
  5. Casa Academica, 1974, L, Ø 35 ja 65, yksipuolinen
  6. Liikemainonta Mc Cann, 1976, L, Ø 71, jalusta
  7. Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy, 1976, L, Ø 70
  8. Unitas-plaketti, 1976, L, 62 x 77
  9. Lasse Viren, 1976, L, Ø 50
  10. Erik von Frenckell 1897-1977, 1977, L, Ø 70
  11. Oy A. Ilmonen 25 vuotta, 1977, L, Ø 70
  12. Aarre Lauha 70 vuotta, 1977, L, Ø 70
  13. Helsingin kiinteistöyhdistys, 1977, L, Ø 70
  14. The World Wildlife Fund/ Pandasivu, 1977, L, Ø 50, Maaillan Luonnon Säätiön mitalisarja, muut sivut Raimo Heino, Terho Sakki, Nina Terno
  15. Oy A. Palmberg Ab 50 vuotta, 1977, L, Ø 70
  16. Rotarytoiminta Suomessa 50 vuotta, 1977, L, Ø 55
  17. Suomen Vapaamuurarijärjestö 200 vuotta, 1977, L, Ø 65, muovailut Mauno Honkanen, piirtänyt Björn Landström
  18. YIT, 1977, L, Ø 70
  19. Kauhavan kunta, 1978, L, Ø 70
  20. Suomen Jääkiekkoliitto 50 vuotta, 1978, L, Ø 70
  21. Seitsenmainos 25 vuotta, 1978, L, Ø 70
  22. OLS 100 vuotta, 1980, L, Ø 70, muovailut Mauno Honkanen, piirtänyt Hannu Ryti
  23. Sotkamon juhannuskisat, 1980, L, Ø 70
  24. Suomen Kiinteistöyönantajain Liitto, 1980, L, Ø 70
  25. Gustaf von Numers, 1981, L, Ø 80
  26. Hotelli Druzhba, 1982, L, Ø 70
  27. Keravan I Apteekki, 1983, L, Ø 80
  28. Rajaseututyö, 1983, L, Ø 70
  29. Pro Raahe, 1984, L, Ø 70 muovailu ja takasivu Mauno Honkanen, etusivun piirtänyt Leo Kosonen
  30. Laitilan seurakunta, 1988, L, Ø 75
  31. Helsingin NMKY 100 vuotta, 1988, L, Ø 70
  32. Suomen Mitalitaiteen näyttely Kiinassa 1990, 1990 V, Ø 93
- Hutri, Armas**
1. Hankkija 1905, 50 vuotta, 1955, L,

- Ø 56
2. Hämäläisosakunnan Ilveshiihto, 1961, L, 70 x 60
  3. Lauritsalan kauppala 1932-1966, L, 61 x 70
  4. T.I. Wuorenrinne, 1967, L, 65 x 66
  5. Finnish Contractors Ltd (Irakin panto), 1969, L, Ø 70
  6. Johannes Linnankoski, 1970, L, Ø 70
  7. Tammisto-mitali, 1970, L, Ø 70
  8. Horisontti, 1974, V, Ø 110
  9. Meri, 1974, V, Ø 120
  10. Tunturi, 1974, V, Ø 120
  11. Urpo Ratia 2.12. 1980, 1980, L, Ø 72
  12. Forssan kirjapaino - Esko Aaltonen 70 vuotta, 1987, L, Ø 70

Häiväoja, Heikki

1. Pentti Eskola - Suomen Geologinen seura, 1963, L, Ø 55
2. Taidemuseo Ateneum, 1963, L, Ø 70
3. Kansallis-Osake-Pankki 75 vuotta, 1964, L, Ø 70
4. Helsinki - Helsingfors 150 vuotta, 1965, L, Ø 80
5. Hämeen Heimoliitto 40 vuotta, 1965, L, Ø 70
6. Lions Club Turku, 1965, L, Ø 56
7. Suomen Rakennusinsinöörien Liitto 25 vuotta, 1965, L, Ø 70
8. Suomen Kuvalehti 50 vuotta, 1966, L, Ø 73
9. Kalevalaseuran plaketti, 1966, V, 75 x 75
10. Suomi - Finland - Sotainvalidien Veljesliitto 1917-1967, L, Ø 72
11. Saimaan kanava 1963-1968, 1968, L, Ø 70
12. Suomen Kameraseurojen liitto, 1968, L, Ø 70, yksipuolinen
13. Väinö Tanner, 1969, L, Ø 70
14. Ilmari Helanto 65 vuotta, 1972, L, Ø 70
15. Makromolekyyliekongressi Helsingissä, 1972, L, Ø 70
16. Jorma Pätiälä 60 vuotta, 1972, L, Ø 70
17. Suomen Kaupunkiliitto, 1972, L, Ø 70
18. Maecenas-kilta, 1973, L, Ø 70
19. Sotavammaisten tuki- ja tutkimussäätiö, 1973, L, Ø 70
20. Munkkiniemen yhteiskoulu 1938-1973, 1974, L, Ø 70
21. Pesticide Chemistry -kongressi, 1974, L, Ø 70
22. Vaasan höyrymylly, 1974, L, Ø 70
23. Vantaa kaupungiksi, 1974, L, Ø 70
24. Erkki Leikola 75 vuotta - Orion, 1975, L, Ø 70
25. A. E. Martola 60 vuotta, 1975, L, Ø 70
26. Raf. Haarla Oy 100 vuotta, 1976, L, Ø 70
27. Urho Kekkonen 20 vuotta tasa-valtan presidenttinä, 1976, L, Ø 45
28. G. W. Sohlberg 1876-1976, 1976, L, Ø 70
29. Suomen Urheiluliitto 70 vuotta, 1976, L, Ø 50
30. Aune Lindström, 1977, L, Ø 70
31. Lindström-yhtiöt 130 vuotta, 1978, L, Ø 70
32. Rafael Paasio 75 vuotta, 1978, L, Ø 70
33. Suomen Lääketieteen Säätiö, 1978, L, Ø 65
34. Upseerikoulutus Suomessa 200 vuotta, 1978, L, Ø 70
35. Elinkeinovapaus - Yrittäjien Keskusliitto 1979-1979, 1979, L, Ø 70
36. Oy Huber Ab 100 vuotta, 1979, L, Ø 70
37. Suomen Kaupunkiliiton ystä-vyysmitali sarana, 1979, L, 61 x 72
38. Adolf Ehnrooth 75 vuotta, 1980, L, Ø 70
39. Aarne Koskelo - Kaukomarkkinat, 1980, L, Ø 70
40. Per aspera ad astra - Lännen tehtaot, 1980, L, Ø 70, kolme variaatiota
41. Sotainvalidien Veljesliitto 1940-1980, 1980, L, Ø 70
42. Martti I. Turunen, 1980, L, Ø 70
43. Tekniska Föreningen i Finland 100 år, 1980, L, Ø 70
44. Oy Veikkaus Ab 40 vuotta, 1980, L, Ø 70
45. Duodecim, 1981, L, Ø 70
46. Paavo Honkajuuri - Rauma-Repola, 1981, L, Ø 70
47. Kasvinsuojeluseura, 1981, L, Ø 70
48. Jaakko Pajula, 1981, L, Ø 70
49. Pankkitoimihenkilöliitto 50 vuotta, 1981, L, Ø 70
50. Pankkitoimihenkilöliiton V edustajakokouksen mitali, 1981, L, Ø 45
51. Jussi Saukkonen - Suomi-Amerikka - yhdistysten liitto, 1981, L, Ø 70
52. Erik Sarlin, 1982, L, Ø 70, pyörivä keskiosa
53. Helsingin Puhelinyhdistys, 1982, L, Ø 70

54. Suomen Pesuteollisuusliitto 40 vuotta, 1982, L, Ø 70
  55. Jorvin sairaala, 1983, V, Ø 110
  56. Lappeenrannan kaupungintalo - Evä- Kara, 1983, L, Ø 70
  57. Opettajain ammattijärjestö OAJ, 1983, L, Ø 70
  58. Vihervuosi - Asuntosäätiö, 1984, L, Ø 70
  59. Keravan seurakunta, 1984, L, Ø 80
  60. Elias Lönnrot, 1984, L, Ø 55, muotokuva sivu Häiväoja, toinen sivu Olof Eriksson
  61. Teuvo Larmi, 1984, L, Ø 70
  62. Lemminkäinen Oy, 1985, L, Ø 72
  63. Martela Oy, 1985, L, Ø 70
  64. Otto Trüstedt - Outokumpu Oy, 1985, L, Ø 80, jalusta kuparimalmia
  65. Suomen Betoniyhdistys, 1985, L, Ø 70
  66. Suomen Hypoteekkiyhdistys, 1985, L, Ø 75
  67. Tornion apteekki, 1986, L, Ø 75
  68. Suomen Pankki 175 vuotta, 1986, L, Ø 70
  69. Delaware, 1987, L, Ø 70
  70. Jämsän äijän kirmaisuus, 1987, L, Ø 50, plaketti
  71. Severi Savonen - Tuberkuloosin vastustamisyhdistys, 1987, L, Ø 70
  72. Eduskunnan plaketti, 1988, L, 100 x 120, pysyy pystyssä
  73. Snellman-suku, 1989, L, Ø 70
  74. Joensuun yliopisto, 1989, L, Ø 80
  75. Sotainvalidien Veljesliitto 50 vuotta, 1990, L, Ø 40 ja 70
  76. Veikko Palotie, 1990, L, Ø 80
  77. RUK Suunnistus, 1991, L, 60 x 60
  78. Verohallinto, 1992, L, Ø 80
  79. ETYK Helsinki 1992, L, Ø 70
  80. Kollinmäen Hervottomat - Jämsän Äijän kirmaisuus, 1992, L, Ø 50, teksti Kasimir Häiväoja
  81. Lea Piltti, 1992, L, Ø 65
  82. Serlachius, 1993, L, Ø 70
  80. Martti Ahtisaari, 1994, L, Ø 72, kuu- luvu Suomen Mitalitaitteen Killan presidenttisarjaan
  81. Jämsä, 1994, L, Ø 70
- Hämäläinen (aik. Hietala), Leila**
1. Picasso - La femme, 1967 (muov. 1966), V, Ø 120
  2. Corrida, 1968, V, Ø 133
  3. Ihmisoikeudet, 1969, V, Ø 110
  4. Martta Salmela-Järvinen, 1970, L, Ø 75
  5. Hurja parooni von Münchhausen, 1971, V, Ø 120
  6. Makakit, 1971, V, Ø 100
  7. Me kaksi, 1971, V, Ø 100
  8. Eino Kajaste, 1972, L, Ø 75
  9. Seutusunnittelun Keskusliitto, 1972, V, Ø 115
  10. Jouko Voionmaa, 1972, L, Ø 70 mm
  11. Helsingin kaupungin vaakunalaatta, 1973, L, 100 x 135
  12. I.G.I., 1974, L, Ø 80
  13. Iso ja pienet, 1974, V, Ø 120
  14. Lahden kaupungin historiallinen museo 50 vuotta, 1974, L, Ø 80
  15. Missikilpailu, 1974, V, Ø 135
  16. Suomen Joutsen, 1974, L, Ø 80
  17. Tuhotut, 1974, V, Ø 135
  18. Irja Ketonen, 1975, L, Ø 80
  19. Rakasta minua hellästi, 1979-1980, V, Ø 95
  20. Viestikoelaitos, 1980, L, Ø 60, yksipuolinen
  21. Emojänis tuli pyrynä metsän rajaa, 1987, V, Ø 120
  22. Kesähattu ja kukkasakset, 1987, V, Ø 112
  23. Hattu, 1987, V, Ø 115
  24. Venus, 1987, V, Ø 117
  25. Fellini, 1987, V, Ø 120
  26. Afrikan aavikoilta, 1987, V, Ø 120
  27. Savannin saalistajat, 1987, V, Ø 120
- Jaatinen, Toivo**
1. Rautatien rakentaminen, 1962, L, Ø 50
  2. Didrich von Essen, 1963, L, Ø 56, muovailut Toivo Jaatinen, piirtänyt Gustaf von Numers
  3. Panssarit, 1965, V, Ø 115, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitali
  4. Nuorison taidetapahtuma, 1965, L, Ø 70
  5. Hevosratsastajat, 1967, V, Ø 126
  6. Nooa, 1967, V, Ø 108, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitali Genesis-sarja, 1968, V, 90 x 110, nrot 7-9:
  7. Genesis 1
  8. Genesis 2
  9. Genesis 3
  10. Pro Puritaté, 1971, V, Ø 100
  11. Pisanello, 1973, V, Ø 110, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitali
  12. Olavirlinnan 500-vuotisjuhlamitali, 1975, L, 68 x 71
  13. Avaruustelakointi, 1975, L, Ø 70
  14. Urho Kekkonen, 1975, L, Ø 50, kuuluu kolmen Kekkonen mitalin sarjaan

15. Pallas Athene - Decem Anni, 1975, V, Ø 120
  16. Ruotsin kuningas ja kuningatar, 1976, L, Ø 50
  17. Uuden Valamon luostari, 1976, L, Ø 80, suunnittelussa mukana Ivan Kdriawtseff
  18. Valtion teknillinen tutkimuskeskus, 1976, V, Ø 120
  19. Metsämaan kirkko, 1977, V, Ø 90
  20. Vilho Siivola, 1977, L, Ø 70
  21. Suomen Metsäyhdistys - Pro Silvis, 1977, L, Ø 70
  22. C. L. Engel, 1978, L, Ø 40 ja 80
  23. Aluminium, 1979, L, Ø 120
  24. Suomen Kirkon Seurakuntatoiminnan Keskusliitto, 1979, L, Ø 70
  25. Suomen Metsätieteellinen seura, 1979, L, Ø 70
  26. Erkki Tanttu, 1979, L, Ø 80
  27. Äiti Teresa, 1980, V, Ø 100
  28. J. W. Snellman, 1981, L, Ø 55
  29. Tansania, 1981, V, Ø 120
  30. Otto Wegelius, 1981, L, Ø 70
  31. Aikakauslehdistö 200 vuotta, 1982, L, Ø 70
  32. Neste Oy, 1982, L, Ø 80
  33. Suomen Työnantajain Keskusliitto, 1982, V, Ø 110
  34. Höyrylaiva Ilmarinen 150 vuotta, 1983, L, Ø 70
  35. Ahti Karjalainen, 1983, L, Ø 70
  36. Mauno Koivisto, 1983, L, Ø 72, kuu- luu Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarjaan
  37. Martin Luther, 1983, L, Ø 70
  38. Nurmijärven Säästöpankki, 1983, V, Ø 100, jalusta
  39. Nuorison taidetapahtuma, 1983, V, Ø 120, suurennos 1965 lyödystä mitalista
  40. Oy Wilh. Schauman Ab, 1983, L, Ø 70
  41. Turkistuottajat, 1983, L, Ø 80
  42. Vallankumous, 1983, V, Ø 120
  43. Museovirasto, 1984, L, Ø 80
  44. Seurasaari, 1984, V, Ø 110
  45. Valtioneuvosto, 1984, L, Ø 60
  46. Nordia, 1985, L, Ø 30 ja 55
  47. Pekka Peltokallio, 1986, L, Ø 75
  48. Itsenäinen Suomi LXX, 1987, L, Ø 70
  49. Kurkijoki, 1988, L, Ø 70
  50. Korkein oikeus, 1988, L, Ø 70
  51. Yliopiston Farmasiakunta, 1989, L, Ø 80
  52. Suomen Lakimiesliitto - K. J. Ståhlberg, 1989, V, Ø 110
  53. Vilho Askola 1990 (muov. 1989), V, Ø 110
  54. Helsingin yliopisto 350 vuotta, 1990, L, Ø 56
  55. Matti ja Maija Viitasaari, 1991, V, Ø 110
  56. Yrjö Pessi, 1991, V, Ø 112
  57. Helsingin Diakonissalaitos, 1992, V, Ø 105
  58. Suomenkielisen Raamatunkäännöksen 350-vuotisjuhlamitali, 1992, L, Ø 75
  59. Marianpäivästä jouluuun, 1993, V, Ø 105
  60. Max Siurala, 1993, V, Ø 100
  61. Vanhan Valamon luostari, 1993, V, Ø 110
  62. Tuhat vuotta Sortavalaa, 1994, V, Ø 75
  63. Kovat ja pehmeät arvot, 1994, V, Ø 120, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
  64. Yhtyneet Paperitehtaat 1920-1995, 1995, L, Ø 80
- Jauhiainen, Oskari**
1. Kansanapu 1942-1946, 1946, L, Ø 31 ja 54
  2. Nationalhjärpen 1942-1946, 1946, L, Ø 31 ja 54
  3. Oulu 1605-1955, 1955, L, Ø 56
  4. Heikki Huhtamäki 60 vuotta, 1960, L, Ø 56
  5. Mauno Vannas 70 vuotta, 1961, L, Ø 56
  6. Karl Hedman 1864-1931, 1964, L, Ø 56
  7. Tervakoski Osakeyhtiö 1818-1968, 1968, L, Ø 56
  8. Sampsa Mantere 60 vuotta, 1974, L, Ø 56
  9. Mikael Agricola, 1979, L, Ø 56
  10. Salme Vannas, 1989, L, Ø 56
- Juurikkala, Anja**
1. Suomen Taideakatemian koulu, 1964, V, Ø 68
  2. Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969, 1969, V, Ø 95
  3. Arvi Salonen - Keskitien tukisäätiö, 1981, L, Ø 70
  4. Juho Mietala - In vino veritas, 1983, V, Ø 115
  5. Veikko Eelis Pohjanpelto, 1983, L, Ø 70
  6. Mauri Heinonen 1986 (muov. 1984), V, Ø 113
  7. Henrik Rinne, 1984, V, Ø 86

8. Villa Lante, 1988, V, Ø 83
9. Seppo Mattinen, 1988, V, Ø 80
10. Inkeri Kilpinen, 1988, V, Ø 80
11. Simo Örmä, 1988, V, Ø 80
12. Unto Paananen, 1988, V, Ø 80
13. Arto Soini, 1988, V, Ø 91
14. Sokeritehdas Salo 1918-1988, Pentti Lehtola 2.10. 1928-1988, 1988, V, Ø 91
15. Kaarina Aho, 1989, V, Ø 73
16. Jaakko Juurikkala, 1989, V, Ø 90
17. Hans Nubold, 1989, V, Ø 97
18. Eero Rantanen, 1989, V, Ø 48
19. Terho Reijonen, 1990, V, Ø 73
20. Urpo Kärri, 1990, V, Ø 62
21. Aale Hakava, 1990, V, Ø 85
22. Oskari Jauhiainen 1913-1990, 1990, V, Ø 40
23. Mauno Honkanen, 1991, V, Ø 84
24. Kari-Paavo Kokki, 1992, V, Ø 98
25. Gunvor Olin-Grönqvist, 1992, V, Ø 92
26. Kangasvuokko, 1992, V, Ø 97
27. Teemu Penttinen, 1992, V, Ø 97
28. Carlo Santachiara 1993, V, Ø 83
29. Pentti Juurikkala, 1994, V, Ø 90
30. Tuukka Juurikkala, 1995, V, Ø 112
31. Heikki Karhu, 1995, V, Ø 97
32. Sinikka Karhu, 1995, V, Ø 85
33. "Emäntä, 1995, V, Ø 95
34. "Firenze, casa Finlandese", 1995, V, Ø 109
35. Jaakko Ihamäki, 1995, V, Ø 83
36. Vuokko Juurikkala, 1996, V, Ø 112
37. Rauta Juurikkala, 1996, V, Ø 90
38. Jorma Hynninen, 1996, V, Ø 90
- kirjasinmetalli, Ø 71
16. Ystävälleni, 1970, V, Ø 25
17. H. O. Gummerus, 1970, L, Ø 70
18. Astro, 1971, V, Ø 205
19. David ja Goljat, 1971, V, Ø 110
20. Münchhausen, 1971, V, Ø 120
21. Syölätti, 1971, V, Ø 105
22. Astro matkalla, 1971, V, Ø 127, viimeistelemätön
23. Luonnonsuojelu, 1972, V, Ø 148
24. Pro numismatica, 1972, V, Ø 120
25. FIDEM XV Helsinki 1973, L, Ø 70
26. Arno Viljanen, 1974, V, 118 x 123
27. Turun Kauppakorkeakoulu, 1975, L, Ø 70
28. Militza 1976 (muov. 1975), V, Ø 105
29. Agenttiliitto - Finnish Foreign Trade Agents Federation, 1976, L, Ø 70
30. Aaltonen - Marini - Moore, 1976, V, Ø 140
31. Genesaret, 1976, V, Ø 120
32. Henry Moore, 1976, V, Ø 145
33. Teatteripäivät, 1976, L, Ø 70
34. Äidiksi tulo, 1976, V, Ø 150
35. Aika ja aika III, 1979, V, Ø 164
36. Vanhustyön Keskusliitto, 1979, L, Ø 70
37. Gordionin solmu, 1981, työstetty puu ja nahka, 110 x 30
38. Sibelius, 1981, V, Ø 130
39. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 150 vuotta, 1981, L, Ø 56
40. Suomen Kunnallisliitto, 1981, L, Ø 70
41. Orvokki Kuortti, 1983, V, 126 x 111
42. Helsingin Sanomat 100 vuotta, 1989, L, Ø 70-90, kolme osaa

Juva, Kari

1. Rapu, 1968, V, 64 x 67, myös kirjasinmetalli
2. Ensimmäinen askel kuussa 1968, V, Ø 65, myös kirjasinmetalli
3. Aika ja aika I, 1968, V, Ø 70, myös kirjasinmetalli
4. Filosofin kivi, 1968, V, 56 x 33
5. Muusa, 1968, V, Ø 88
6. Per personae per omnibus, 1968, V, 44 x 45 x 44
7. Aika ja aika II, 1968, V, Ø 75
8. Salaseura, 1968, V, Ø 75
9. Šakki, 1968, V, Ø 72
10. Sibelius, 1968, V, Ø 84
11. Mietiskelijä, 1968, V, 75 x 55
12. Yksilö ja yhteisö, 1969, V, Ø 77
13. Droits de l'homme, 1969, V, 68 x 76
14. Näyttelymitali Suomi-Itävalta-Ruotsi, 1969, V, 44 x 41
15. Ruma mies ja kultakala, 1969, V,

Kaivanto, Kimmo

1. Kotka, 1962, L, 69 x 69, yksipuolinen
2. Kotkan meripäivät, 1962, L, 57, yksi-puolinen
3. Jääkiekon MM -kisat, Suomen Jääkiekkoliitto - Tampere 1965, 1965, L, Ø 74
4. Finnjet, 1977, L, Ø 45 ja 80

Kara, Timo

1. Väinö Ollikainen, 1969, V, Ø 85
2. Finlandiamitali, 1977-1978, V, Ø 110
3. FIDEM XIX Firenze, 1983, V, Ø 105
4. Kokeilu, 1984, V, 116 x 117
5. Erämaakirkko, 1984, V, Ø 110
6. Luonnonsuojelumitali, 1988, V, Ø 110
7. Pihlajavesi, 1988, V, Ø 110

8. Väinämöinen soittaa, 1988, V, Ø 110

Karvonen, Oka

1. Partaharjun leirikylä 25 vuotta, 1970, L, Ø 70
2. Iisalmen Kamera, 1975, V, Ø 117
3. Kuopion 200-vuotismitali, 1982, L, Ø 80

Kimari-Ermala, Vuokko

1. Varsinais-Suomi - Satakunta, 1970, L, Ø 50, palkintomitali
2. Kupittaaan Kisat, 1976, L, 50 x 50, palkintomitali
3. Veli Arvonen, 1978, L, Ø 70
4. Oiva Salminen, 1987, L, Ø 70

Kitula, Markku

1. Tanssi, 1965, V, Ø 96
2. Kesä -66 - Tumultus, 1966, V, Ø 79 /Tumultus-sivu, Kesä -66 -sivu Leena Turpeinen, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
3. Murros, 1967, V, 77 x 83
4. Tasa-arvoiseksi, 1969, V, Ø 80
5. Polttopiste, 1970, V, 78 x 80
6. Suma, 1970, V, Ø 80
7. Ufo, 1971, V, Ø 80
8. Jännite, 1972, V, 74 x 68
9. Vanavesi, 1972, V, Ø 74
10. Napapiiri, 1973, V, 104 x 101
11. Kohtauspaikka, 1977, V, Ø 120

Kivijärvi, Harry

1. Antti Kukkonen, 1964, L, Ø 56
2. Göran Ehnroth, 1966, L, Ø 70
3. Paavo Ravila, 1972, L, Ø 70
4. Färsaaret, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan

Kivioja, Mauno

1. Mitali X, 1970, V, 68 x 64
2. Vilu - Auringonpalvoja, 1970, V, Ø 91
3. Pohjoinen kylä, 1970, V, Ø 90
4. Aurinkopaletti, 1972, V, 99 x 103
5. Kääntyvä muoto, 1973, V, Ø 94
6. Maskuliininen mitali, 1973, V, 75 x 83
7. Armo, 1974, V, Ø 86
8. Aurinko - Sateenkaari, 1974, V, 89 x 98
9. Pelimanni, 1974, V, 69 x 79
10. Vanhapoika, 1975, V, 78 x 70
11. Sirkushevonen - Haarniskapoika, 1976, V, Ø 115
12. Keikyä 1920-1980, V, Ø 108

13. Moottorimies - Eteläpuisto 30 vuotta, 1984-1985, V, Ø 125
14. Pirkkala, 1987, L, Ø 75
15. EY, 1993, V, Ø 105

Koivuniemi, Hemmi

1. Pori 400 vuotta 1958, 1958, L, Ø 69, yksipuolinen
2. Satakunnan Maanviljelysseura 21.-23.7. 1961 - 100-vuotisnäyttely, 1961, L, Ø 55, yksipuolinen
3. Porin kaupunginvaltuusto, 1974, L, 77 x 121, yksipuolinen
4. Pori-Seura 1901-1976, 1976, L, Ø 70
5. Porin Lyseo 1879-1979, L, Ø 70
6. Porin tulliraha, 1980, L, Ø 65, yksipuolinen

Kontio, Pekka

1. Pro Pekka Kontio, 1950-luvun loppu/ 1960-luvun alku, V, kirjasinmetalli, Ø 76, uniikki
2. Georg Gauffin - Bruno Sarlin - Huoltajasäätio, 1962, L, Ø 56
3. M.O. Karttunen 60 vuotta, 1964, L, Ø 70
4. Suomen Numismaattinen Yhdistys 50 vuotta, 1964, L, Ø 70
5. Heikki Honkanen, 1965, L, Ø 70
6. Katajaiset, 1967, V, Ø 68-69
7. J.K. Paasikivi, 1967, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarjaan
8. Matti Pohto, 1967, L, Ø 70
9. Eeva, 1967, V, 70 x 107, yksipuolinen
10. Naamio, 1960-luku/1970-luvun alku, V, Ø 110
11. Hilma Honkanen, 1976, L, Ø 70
12. Väinö Linna, 1966-1976, L, Ø 70
13. Arvo Turtiainen, 1966-1976, L, Ø 70

Konttinen, Heikki

1. Hannes Kolehmainen, 1969, L, Ø 70

Koskinen, Pauli

1. Kaarlo Jaakko Gummerus, 1960, L, Ø 56
2. SVUL Keski-Suomen piiri, 1962, L, Ø 45, yksipuolinen urheilumitali
3. Jyväskylä, 1967, L, Ø 45
4. Eurooppa-Cup Helsinki 1967, 1967, L, Ø 40, yksipuolinen urheilumitali
5. Kouvola, 1968, L, Ø 55
6. Kymen läänin taidetoimikunta, 1971, L, Ø 56
7. Karhulan kauppala, 1976, L, Ø 55

8. Kotkan kaupunki, 1978, L, Ø 55
9. SV liittokokous, 1979, L, Ø 60
10. Johan Franco, 1979, L, Ø 50, yksipuolinen
11. Kymen Maakuntaliitto, 1980, L, Ø 80
12. Kymen maatalousnäyttely, 1981, L, Ø 70
13. Kouvolan kaupungin urheiluplaketti, 1982, L, 98 x 68, yksipuolinen

Leinonen, Kullervo

1. Laulavat ja kuulevat (Näkevät ja kuulevat), 1966, V, Ø 75
2. Etnologin uni, 1967, V, Ø 97
3. Pieni surrealistinen perhe, 1967, V, 78 x 90, Suomen Mitalitaiteen Kilan vuosimitali
4. Nainen, 1969, V, Ø 109

Lähteenkorva, Armas

1. Suomen kirkon 800-vuotisjuh-lamitali, 1955, L, Ø 70
2. Helsingin kaupungin ansiomitali, 1956, L, Ø 31
3. Jalo Lahdensuo, 1957, L, Ø 56
4. Pyhä Yrjänä, 1957, V, Ø 100, yksipuolinen
5. Henrik Zilliacus 50 vuotta, 1958, V, Ø 100, yksipuolinen
6. S. Mattsson, 1959, L, Ø 56
7. Aarne Sihvo 70 vuotta, 1959, L, Ø 56
8. SVUL Keski-Suomen piiri, 1960, L, 35 x 50, plaketti
9. Karkkilan postimerkkikerho, 1960, L, Ø 45, piirros Armas Lähteenkorva, kaiverrus Ville Vuojolahti, yksipuolinen
10. P. Martti, 1965, V, Ø 140, yksipuolinen
11. P.Y., 1966, V, Ø 120
12. Emil Luukka 70 vuotta, 1967, L, Ø 70
13. Uspenskin katedraali 100 vuotta, 1968, L, Ø 70
14. Paavo Talvela 75 vuotta, 1970, L, Ø 70
15. Vapaamuurarilooši 50 vuotta, 1972, L, Ø 70
16. A. F. Airo 75 vuotta, 1973, L, Ø 70
17. Sigrid Sirenus, 1977, L, Ø 70
18. Heinola 140 vuotta, 1980, L, Ø 70 mm, reverssi Eero Railimo
19. Kangassaari, 1987, L, 35 x 50, plaketti, teksti K. Mikkola

Miettinen, Jorma K.

1. Sisäinen olemus, 1965, V, Ø 100
2. Whole Body Counting, 1965, V, Ø 65
3. Kohtalon kivi, 1965, V, 65 x 80
4. Suojele ympäristöäsi, 1966, V, Ø 72
5. Viisauden kivi, 1966, V, Ø 74
6. Kuun valloitus, 1966, V, Ø 60
7. Timo VIII A, 1967, V, Ø 73
8. Picasso ad Honorem, 1967, V, Ø 113
9. Onni, 1967, V, Ø 78
10. Ars Nova et Antiqua, 1967, V, Ø 100
11. De Gaulle, 1967, V, Ø 87
12. Jean Sibelius, 1967, V, Ø 80
13. Pro Sculptura, 1967, V, Ø 80
14. Nakorn Pathon, 1968, V, 55 x 75
15. Jomon Haniwa, 1968, V, 62 x 105
16. Kioto, 1968, V, 65 x 115
17. Jomon Spirit, 1969, V, Ø 79

Nieminen, Heikki

1. Telle, 1965, V, Ø 110
2. Aarne Laitakari 75-vuotta, 1965, V, Ø 81
3. Gunnar Stähle, 1966, L, Ø 56
4. Tapiolan Kamerakerho, 1969, V, Ø 65
5. Urho Kekkosen, 1975, L, Ø 50, kuuluu kolmen Kekkonen mitalin sarjaan
6. Kivenlahden venekerho, 1982, L, Ø 55
7. Yö, 1985, V, Ø 75
8. Vieno Johannes Sukselainen, 1986, L, Ø 75
9. Huhtamäen hölkkä, 1987, L, Ø 54, urheilumitali
10. Väinö Valve, 1994, L, Ø 70
11. Risto Ryti, 1996, L, Ø 56

Nylund, Kalle (Karl)

1. Kokkola, 1970, L, Ø 70
2. Suomen Numismaattikoliitto r.y., 1974 (muov. 1973), L, Ø 70
3. Ykspihlaja, 1975, L, Ø 70

Paananen, Kyllikki

1. Paavo Nurmi, 1966, L, Ø 60, kulta
2. Hillevi Gyllenbögél, 1975, L, Ø 70
3. Volvo-yhtiön eläkeläisplaketti, 1977, L, 70 x 110
4. Magnus Malmberg, 1983, L, Ø 70
5. Martti Janhunen, 1986, L, Ø 70

Papinaho, Pentti

1. Suomen kuntourheiluliitto, 1964, L, Ø 50, yksipuolinen
2. Haapamäen Yhteislyseo, 1968, L, Ø 50
3. Suomen Kirkkomusiikkiliitto, 1968, L, Ø 70, yksipuolinen
4. Kymenlaakson Sähkö Oy, 1969, L, Ø 70, yksipuolinen
5. Paikallislehtien Liitto 25 vuotta, 1970, L, Ø 70
6. Rakennusliike Pasanen Kuopio, 1970, L, Ø 70, yksipuolinen
7. Päijät-Hämeen Numismaatikot, 1971, V, 70 x 80
8. Hakkapeliitat, 1971, L, Ø 72, yksipuolinen
9. Lasse Viren, 1972 ja 1973, L, Ø 60, yksipuolinen
10. Einari Vuorela, 1972, L, Ø 60, yksipuolinen
11. Hämeen Ratsumiehet - Hämeen Ratsujääkäripataljoona, 1975, V, Ø 150, yksipuolinen
12. Ratsumieskillan jetoni, 1975, L, Ø 33
13. Suomenkieliset tietosanomat 200 vuotta, 1975, L, Ø 72
14. Orimattila, 1976, V, Ø 120, yksipuolinen plaketti
15. Lahden Purjehdusseura, 1976, V, Ø 130, yksipuolinen
16. Salpausselaän Keinosiemennysyhdistys, 1976, V, Ø 130
17. Yhteiskunnan rakentajat - Rank Xerox Oy, 1978, V, Ø 240, yksipuolinen plaketti
18. Suomen Eläinlääkärikunta 150 vuotta, 1979, L, Ø 70
19. Itä-Hämeen maatalouskeskus 100 vuotta, 1980, L, Ø 70
20. Isku Oy, 1980, L, Ø 70
21. Jokimaa - Lahden Hevosystävien Seura, 1980, V, Ø 120, yksipuolinen
22. Ampumahiihdon MM Lahti 1981, 1981, L, Ø 60
23. Multia, 1981, V, Ø 120, yksipuolinen
24. Ikaalinen, 1982, L, Ø 70
25. 100 vuotta tekstiiliteollisuutta Orimattilassa, 1982, L, Ø 70
26. Lauri Sutela, 1983, L, Ø 70
27. Elimäki, 1985, V, Ø 140, yksipuolinen plaketti
28. Hollola, 1985, V, Ø 240, yksipuolinen plaketti
29. Korkeakoulutuksen tunnustus-pal-

kinto, 1986, V, Ø 120, plaketti, jalusta

30. Linja-autoliitto, 1988, L, Ø 70
31. Vapausoturiien Huoltosäätiö, 1989, L, Ø 60
32. Myrskylän Myrsky, 1989, L, Ø 60, urheilumitali
33. Jyväskylän Suurajojen 40-vuotismitali, 1990, L, Ø 70

Pullinen, Laila

1. Nec umbrae terrent (Waltari-mitali), 1968, V, Ø 70, uniikki, jalusta
2. Pallas omnia mea mecum porto, 1974 V, Ø 70
3. Benedictus Qui Venit In Nomine Domini, 1975, V, Ø 150
4. SPR Hädän kolmet kasvot, 1977, V, 90 x 30 x 20, kolme osaa kukin mainitun kokoinen, koottava, hajotettava
5. Ei vain huvin vuoksi - Ej blott till lyst (Didrichsen-mitali) 1978, V, Ø 83
6. Gunnar Didrichsen, 1978, V, Ø 120
7. Nec umbrae terrent, 1978, V, 95 x 103, jalusta, uusi Waltari-mitali

Pyykkö, Kimmo

1. Bacchus, 1966, V, Ø 95
2. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta 1868-1968, 1968, L, Ø 803. Elämisen ehdot, 1971, V, alumiini, Ø 120
4. Kevät - Syksy, 1971, V, alumiini, Ø 120
5. Oikeusministeriö, 1973, L, Ø 70
6. Ruotsi, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan
7. UKK, 1978, L, 100 x 95
8. Montessori, 1981, V, Ø 100
9. Mauno Koivisto, 1982, L, 85 x 100, plaketti
10. Seura, 1984, L, Ø 80
11. Mauno Koivisto (Linja), 1987, L, 72 x 100
12. Tänään, 1989, V, 75 x 115
13. DTM Tander, 1995, L, Ø 50
14. J.K. Paasikivi, 1995, L, Ø 33 ja 70
15. Porvoo 650 vuotta, 1996, L, Ø 80

Rustholkarhu, Seija

1. Sotasokeat, 1970, L, Ø 70
2. Rytmiä veressä, 1971, V, Ø 100
3. 1-2-3-4. 1971, V, Ø 100
4. Liisa, 1972, V, 96 x 89

5. Perhe, 1972, V, Ø 90
  6. Unikuva, 1982, V, Ø 100
  7. Onnellinen lapsuus, 1974, V, Ø 109
  8. Yksi päivä, 1974, V, Ø 112
  9. Ystävykset, 1974, V, Ø 145
  10. Pieni huilunsoittaja, 1975, V, Ø 120
  11. Hiljaiseloa, 1976, V, Ø 120
  12. Lapsuus ja nuoruus, 1977, V, Ø 110
  13. Nestori, 1977, V, Ø 126
  14. Mummin Kalle, 1977, V, Ø 115
  15. Hyvät ja pahat unet, 1978, V, Ø 100
  16. 100 % villaa, 1978, V, Ø 100
  17. Yksi vaihtoehto, 1978, V, 98 x 79
  18. Lapsuus, 1980, V, Ø 220, molemmat puolet erikseen
  19. Ylistys luonnolle, 1983, V, Ø 120
  20. Leikit kun on lopussa, 1984, V, Ø 120
  21. Sitä ihmistä en unohda koskaan, 1984, V, Ø 120
  22. Sortumatta souda, 1984, V, Ø 110
  23. Tarua vai totta, 1986, V, 98 x 90
  24. Hurma turma, 1986, V, Ø 105
  25. Yksinäinen latu, 1986, V, Ø 110
  26. Oli siellä kerran ihmisiäkin, 1986, V, Ø 100
  27. Hänen kotiseutunsa, 1986, V, Ø 115
  28. Haamujen tanssi, 1986, V, Ø 90
  29. Kauneimmankin ruusun alla piilee piikki pistäväinen, 1986, V, Ø 120
  30. Tikki, 1987, V, Ø 100
  31. Kahdet kasvot, 1989, V, Ø 100
- Räsänen, Kauko**
1. XV Olympia Helsinki 1952, 1951, L, Ø 54
  2. Turvaa tulevaisuus, 1953, V, 100 x 60, yksipuolinen
  3. Virkamiesliitto, 1958, L, 88 x 60 mm, yksipuolinen
  4. Riihimäki kaupungiksi, 1960, L, Ø 72
  5. Pro Sculptura, 1960, L, Ø 72, toinen sivu Heikki Varja
  6. Postisäästöpankki 75 vuotta, 1961, Ø 30
  7. Helsingin Agenttiyhdistys, 1961, L, Ø 72
  8. Gunnar Soininen, 1963, L, Ø 55
  9. P.J. Myrberg, 1963, L, Ø 54
  10. Bensow, 1964, L, Ø 72
  11. Helsingin urheilumitali, 1964, V, Ø 120
  12. Kunnallinen itsehallinto 100 vuotta, 1965, L, Ø 70
  13. Mater Mare, 1965, V, Ø 120
  14. Jean Sibelius, 1965, L, Ø 30
  15. Sotasokeat, 1965, L, Ø 72
  16. Kansakoulu 100 vuotta, 1966, L, Ø 72
  17. Nordia, 1966, L, Ø 30, 54 ja 65
  18. Kansallinen kokoomus 50 vuotta, 1967, L, Ø 30 ja 72
  19. Kunnallinen kansanvalta 50 vuotta, 1967, L, Ø 72
  20. Maternité, 1967, V, 100 x 50, malli muovipuuta
  21. Via Salaria, 1967, V, 115 x 115, malli muovipuuta
  22. P.E. Svinhufvud, 1968, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Kilan presidenttisarjaan
  23. Hans Bröckl, 1969, L, Ø 72 mm
  24. Liikesivistysrahasto, 1969, L, Ø 72
  25. Möhkö, 1969, V, Ø 80, malli hiekkakiveä
  26. Suomen Messut 50 vuotta, 1969, L, Ø 72
  27. Aarne Eskola, 1970, L, Ø 72
  28. Martti Kaila, 1970, L, Ø 72
  29. Käpylä 50 vuotta, 1970, L, Ø 70
  30. Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 1970, L, Ø 80
  31. Muinaismuistoyhdistys, 1970, L, Ø 72
  32. Sculptor, 1970, L, Ø 80
  33. Suomen Kultaseppien Liitto, 1970, L, Ø 80, kaksi osaa
  34. Vaihtoehdot, 1969-1973, L, Ø 80, vapaa mitali
  35. Espoo, 1971, L, Ø 72
  36. Kymin Oy 100 vuotta, 1971, L, Ø 70
  37. Kaksoset, 1971-1973, V, Ø 120
  38. Edwin Linkomies, 1972, L, Ø 80
  39. Säästöpankit 150 vuotta, 1972, L, osin V, Ø 72
  40. YK:n ympäristönsuojelukonferenssi - Only One Earth, 1972, L, Ø 50, kaksi osaa
  41. ETYK Helsinki, 1973, L, Ø 70, kaksi osaa
  42. Katso ihmistä, 1973, L, Ø 80, vapaa mitali
  43. Kaukas 100 vuotta, 1973, L, Ø 80
  44. Kerava 50 vuotta, 1973, L, Ø 70
  45. Kustaa IV Adolf, 1973, L, Ø 50, kaksi osaa
  - Kymmenen suurta tutkimusmatkailijaa -sarja* 1973, L, Ø 45, nrot 46-55:
  46. Marco Polo
  47. Kristoffer Kolumbus
  48. Vasco da Gama
  49. Fernanda Magellanes
  50. James Cook
  51. David Livingstone

52. Adolf Erik Nordenskiöld
53. Robert E. Peary
54. Roald Amundsen
55. Sven Hedin
56. Satakunnan museo, 1973, L, Ø 80
57. Suomen museoliitto 50 vuotta, 1973, L, Ø 70
58. Eero Tammissalo, 1973, L, Ø 80
59. Aarre Vuorjoki, 1973, V, 125 x 103
60. Bertel von Bonsdorff, 1974, L, Ø 80
61. Lappeenranta 325 vuotta, 1974, L, Ø 80
62. Vilhelm Moberg, 1974, L, Ø 56
63. Leonardo da Vinci, 1974, L, Ø 60, kolme osaa
64. L.M. Ericsson 100 vuotta, 1975, L, Ø 70, kolme osaa, sisäosa Ø 60
65. Finska Läkaresällskapet, 1975, L, Ø 80, kaksi osaa
66. Finska Läkaresällskapet, J. W Runeborg, 1975, L, Ø 80, kaksi osaa
67. Helsingin ev.lut. seurakunnat, 1975, L, Ø 90, kuusi osaa, joista 4 kpl 25 x 25
68. Erkki Kinnunen, 1975, L, Ø 72 *Nobel-palkinnon saajat 1974 -sarja*, 1975, L, 40 x 40, nrot 69-74:
69. Fysiikka: Martin Ryle, Antony Hewish
70. Kirjallisuus: Eyvind Johnson, Harry Martinson
71. Kemia: Paul J. Flory
72. Lääketiede: George Palade, Albert Claude Christian de Duve
73. Rauhanpalkinto: Sean Mc Bride, Eisaku Sato
74. Taloustiede: Gunnar Myrdal, Friedrich von Hayek
75. YK:n kansainvälinen naistenvuosi, 1975 L, Ø 50, kolme osaa, sisäosa Ø 20
76. C.G.E. Mannerheim, 1976, L, Ø 60 kaksi osaa *Pohjoismaisia säveltäjiä -sarja*, 1976, L, Ø 45, nrot 77-80:
77. Carl Nielsen
78. Wilhelm Stenhammar
79. Edward Grieg
80. Jean Sibelius
81. Mauri Pohto, 1976, L, Ø 80
82. Mauno Salojärvi, 1976, L, Ø 50
83. Työterveyslaitos, 1976, L, Ø 80
84. Georg Henrik von Wright, 1976, L, Ø 80
85. Henry Dunant, 1977, L, Ø 45
86. Kansallinen kokoomus, 1977, L, Ø 72
87. Michelangelo, 1977, L, Ø 60, kolme osaa
88. Aimo Tukiainen, 1977, L, Ø 80
89. Virkamiesliitto, 1977, L, Ø 80
90. Martti Auriola, 1979, V, Ø 89
91. Georg Nyström, 1979, L, Ø 60
92. Tampereen aluesäästöpankki, 1979, L, Ø 80
93. Carl Wegelius, 1979 L, Ø 80
94. YK:n kansainvälinen lapsen vuosi, 1979, L, Ø 45, kaksi osaa
95. Katso maata jonka saimme, 1980, L, Ø 60, vapaa mitali
96. Urho Kekkonen 80 vuotta, 1980, L, Ø 70
97. Erkki Kivalo, 60 vuotta, 1980, L, Ø 80
98. Suomen Rakennusurakoitsijaliitto 60 vuotta, 1980, L, Ø 80
99. Belagerung der Alten Weste - Gustav II Adolf, 1982, L, Ø 30 ja 70
100. Salon kaupunki, 1981, L, Ø 70
101. Suomen Kelloseppäliitto, 1981, L, Ø 80
102. Lech Walesa, 1981, L, Ø 60
103. Jan Magnus Jansson 60 vuotta, 1982, L, Ø 70
104. Kööpenhaminan Tivoli, 1982, L, Ø 70
105. Eino Roiha, 1982, V, Ø 90
106. Suomen Eduskunta 75 vuotta, 1982, L, Ø 80, kaksi osaa
107. Mika Tiivola, 1982, L, Ø 70, kaksi osaa
108. Ensio Hukkataival, 1983, L, Ø 70
109. Kuhmon kamarimusiikkijuhlat, 1983, L, Ø 80
110. Suomen Psykiatriyhdistys, 1983, L, Ø 80, kaksi osaa
111. Olavi Jaakkola, 1984, L, Ø 70
112. Aleksis Kivi, 1984, L, Ø 80
113. Gösta Serlachiuksen taidesäatiö, 1984, L, Ø 80
114. Solferino, Tutti Fratelli, 1984, L, Ø 45
115. Hanasaaren kulttuurikeskus, 1985, L, Ø 80
116. SEFE, 1985, L, Ø 80
117. Suomen Lääkäriliitto, 1985, L, Ø 80, kaksi osaa
118. Rautakirja Oy 75 vuotta, 1985, L, Ø 80, kolme osaa, sisäosa 45 x 80
119. Heidelbergin yliopisto 600 vuotta, 1985, L, Ø 30
120. Suomen mitalitaiteen näyttelymitali 1985, V, Ø 109
121. Sakari Timonen, 1985, L, Ø 80
122. Oulun Suomalainen Klubi, 1986, L, Ø 80

123. Ernst Aleksander Homén, 1986, L, Ø 80
124. Nils Lindberg, 1986, L, Ø 70
125. Neljä sivua, 1986, V, 75 x 75 x 75
126. Helsingin kaupunki 175 vuotta - Helsinki Annos Caput Finlandiae, 1987, L, Ø 80
127. Neidon uni, 1987, V, Ø 105, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
128. Annus Pacis, 1986, L, Ø 70
129. Pro Iustitia, 1986, L, Ø 80
130. Carl Palmstedt - IVA, 1986, L, Ø 45
131. Metsäalan kuljetuksenantajat (MKA), 1987, L, Ø 80
132. Rakennuskunta Haka 50 vuotta, 1988, L, Ø 80
133. Finlandia-88, 1988, L, Ø 50, kolme osaa, sisäosa 23 x 33
134. Adam - Eva, 1988, L, Ø 60, vapaa mitali
135. Raha-automaattiyhdistys 50 vuotta, 1988, L, Ø 80
136. Societas Scientiarum Fennica 50 vuotta, L, Ø 80
137. Kansallinen kokoomus 70 vuotta, 1988, L, Ø 80
139. Espoon musiikkiopisto 25 vuotta, 1988, L, Ø 80
139. Sporrong-mitali, 1988, L, 90 x 65
140. Marjo Matikainen, 1988, L, Ø 80
141. Nils Oker-Blom, 1989, L, Ø 80
142. Yrjö Alanen, 1989, L, Ø 80
143. Kaarlo Hartiala, 1989, L, Ø 80
144. Teollisuuden ja liikkeenharjoittajien seura Pamaus 100 vuotta, 1989, L, Ø 80
145. Tampereen raatihuone 100 vuotta, 1989, L, Ø 80
146. Tampereen raatihuone 100 vuotta, 1989, L, Ø 80, 2-osainen, oma kustanne
147. XXII FIDEM Helsinki 1990, 1990, L, 50 x 50, kaksi osaa, osat yhdessä kulmittain 70 x 70
148. Suomen Akatemia, 1990, L, Ø 80
149. Eino ja Saara Roiha - Yhdessä vuodesta 1940, 1990, V, Ø 110
150. Arvo Aho, 1990, V, Ø 110
151. Josef Hackl, 1990, L, Ø 60, kaksi osaa
152. Suomen maakuntakirjailijat, 1991, L, Ø 70
153. Liike ja lepo, 1980-1991, L, Ø 60, vapaa mitali
154. Espoo - Esbo, 1991, L, Ø 60
155. Oskar Huttunen, 1991, L, Ø 80
156. Suomen Radiologiyhdistys, 1991, L, Ø 70
157. Suomen kunnallisliitto, 1991, L, Ø 80
158. Markus Palokangas, 1991, L, Ø 80
159. Suomi - Finland 75, 1917-1992, L, Ø 33 ja 70
160. Panu Hakola 60 vuotta, 1992, L, Ø 80
161. Käkisalmi 700 vuotta, 1992, L, Ø 80
162. Nordia '93, 1993, L, Ø 60
163. Äiti Karjala, 1993, V, Ø 120
164. Pekka Jauho, 1993, L, Ø 80
165. Alcol 100 vuotta, 1994, L, Ø 80
166. Finlandia 95, 1995, L, 70 x 55
167. Suomen ihotautilääkärit, 1995, L, Ø 80
168. Albrecht Dürer, 1996, L, Ø 50

Sailo, Nina

1. Suomen Säästöpankkiliitto, Kiitokseksi Ruotsin ja Tanskan avustustoiminnasta sodan aikana, 1945-1946, L, Ø 56
2. Suomen luotsi- ja majakkalaitos, 1946, L, Ø 56, yhteistyö Alpo Sailon kanssa
3. Kauppakorkeakoulu, 1950, L, Ø 56
4. Major Svante Pahlson 70 vuotta, 1952, L, Ø 56
5. Vilho Väisälä, 1959, L, Ø 56
6. Leo Aario, 1966, L, Ø 56
7. Alpo Sailo 100-vuotismitali, 1977, L, Ø 56
8. Lauri Pihkala 90 vuotta, 1978, L, Ø 70
9. Kaarina Kari 90 vuotta, 1978, L, Ø 70
10. Eino J. Aro 70 vuotta, 1979, L, Ø 70
11. Boris Karppela 70 vuotta - Kyykkä, 1980, L, Ø 40,5 yksipuolinen
12. Hankkija, 1981, L, Ø 70, yksipuolinen
13. Solör-Wärmlands Finnkultur-föreningen, 1982, L, Ø 56
14. Simo Härkönen, 1984, L, Ø 70
15. A.I. Virtanen, 1986 (muov. 1960-luvulla), L, Ø 70
16. Ahti K. Vuorensola, 1988, L, Ø 70
17. Tahko Pihkala 1888-1988, L, Ø 70, sama aihe kun mitalissa nro 8
18. Golden Wedding 16.8.1939-16.8.1989, Mick ja Evelyn Singleton, 1989, L, 62 x 55
19. Pertti ja Helmi Virtaranta, 1991 (muov. 1990), L, Ø 70
20. Eero Paakkari, 1990, L, Ø 70
21. Ensio Friberg, 1990, L, Ø 70

22. Carl Gustav Mannerheim, 1991, L, Ø 70
23. Lotta-mitali, 1993, L, Ø 60
24. Viipurin pelastus - Viljo Vesterinen, Säkkijärven polkka, 1993, L, Ø 70
25. Bellevue 100-vuotta, 1993, L, Ø 64
26. Allan Ylinen 70 vuotta, 1994, L, Ø 60

Sakki, Terho

1. Suomen ja Neuvostoliiton nuorison ystävyyspäivä, 1962, L, Ø 45
2. E-juhluvuoden mitali, 1966, L, Ø 70
3. Suomen rauta- ja koneliikkeiden yhdistys 60 vuotta, 1967 (muov. 1966), L, Ø 73
4. Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlamitali, 1967, L, Ø 72
5. Lauri Kristian Relander, 1967, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarjaan
6. Harakan pesä eli Keräilijän kätkö, 1967, V, Ø 90, Suomen Mitalitaiteen Killan ansiomitali
7. Eduskunnan urheilukerho, 1968, L, Ø 70
8. Starckjohann, 1968, L, Ø 72
9. Seinäjoen kaupunki, 1969, L, Ø 72
10. Kalastaja, 1970, V, Ø 90
11. Ahlaisten kunnan hiihto, 1970, L, 51 x 44, urheiluplaketti
12. Kotka, 1970, V, 115 x 114
13. Tampereen Hammaslääkäriseura, 1970, L, Ø 72
14. Lapponia, 1971, V, Ø 110
15. Metsän henki, 1971, V, Ø 100
16. Maalaismaisema, 1972, V, Ø 100
17. Pienet pallot, 1972, V, Ø 98
18. Sauna, 1973, V, Ø 102
19. Respectus vitae, 1971-1973, V, Ø 90
20. Hanko - Hangö 1874-1974, 1974, L, Ø 70
21. Järvimaisema, 1974, V, Ø 107
22. Maailman Lastenlääkäriliitto, 1974, V, Ø 120, ansiomitali
23. Ruotsin jalkapallomestaruus, 1975, L, 43 x 43, urheiluplaketti
24. SVUL 75-vuotisjuhlamitali, 1975, L, Ø 49
25. SVUL, 1975, L, Ø 70
26. Martti Salmi, 1978, L, Ø 75
27. Suomen teknillisten tieteiden akatemia, 1976, L, Ø 75
28. Edwin Törmälä, 1976, L, Ø 75
29. Terje Enkvist, 1977, L, Ø 70
30. Falco Peregrinus/The World Wildlife Fund, Muuttohaukka, 1977, L, Ø 50, kuuluu Maailman Luonnon Säätiön mitalisarjaan, Pandasivu Mauno Honkanen
31. OKO 75 vuotta, 1977, L, Ø 70
32. Suomi itsenäisenä 60 vuotta, 1977, L, Ø 70
33. Suomi-Seura, 1977, L, Ø 70
34. E. J. Toivanen, 1977, V, Ø 110
35. Reino Ala-Kulju, 1978, L, Ø 70
36. Oy Alko Ab, 1978, L, Ø 70
37. Huipun hiihto, 1978, L, 70 x 50, urheiluplaketti
38. Mikko Juva 70 vuotta, 1978, L, Ø 74
39. Heikki Suomalainen, 1978, L, Ø 74
40. Suomen Sydäntautiliitto, 1978, L, Ø 70
41. Teosto 50-vuotisjuhlamitali, 1978, L, Ø 74
42. Teosto 50-vuotisjuhlamitali, 1978, V, Ø 104
43. Työ lasten hyväksi, 1978, L, Ø 74
44. Valkotakit, 1978, V, Ø 92
45. Lääkäriooppera, 1979, V, Ø 100
46. Risto Orko 80 vuotta, 1979, L, Ø 74
47. Tyko Sallinen, 1979, L, Ø 70
48. Harald Teir, 1979, L, Ø 70
49. Wäinö Aaltonen, 1980, L, Ø 70
50. Toivo Rautavaara, 1980, L, Ø 74
51. K.P. Ruuskanen, 1980, L, Ø 60
52. Esko Suomalainen, 1980, L, Ø 70
53. SVUL 80-vuotisjuhlamitali, 1980, L, Ø 70
54. SVUL, 1980, L, Ø 45, urheilumitali
55. Robert Boldt, 1981, L, Ø 70
56. IPAC, 1981, L, Ø 70
57. Maj ja Tor Nessling, 1981, L, Ø 75
58. Nordia-81, 1981, L, Ø 30 ja 55
59. Nordia-81, 1981, L, Ø 50, yksipuolinen
60. Recallmed, 1981, V, Ø 95, yksipuolinen
61. Sipihölkä, 1981, L, Ø 50, yksipuolinen urheilumitali
62. J. V. Snellman, 1981, L, Ø 70
63. Matti Sulamaa, 1981, L, Ø 70
64. Suomen Numismaattinen Liitto, 1981, L, Ø 70
65. Suomen Pesäpalloliitto 60 vuotta, 1981, L, Ø 70
66. Niilo Hallman, 1982, L, Ø 75
67. V. A. Koskenniemi, 1982, L, Ø 70
68. Lääketieteen informaatiopäivät, 1982, L, Ø 55, yksipuolinen
69. Jorma K. Miettinen, 1982, L, Ø 80
70. Ylioppilaskunnan laulajat 100 vuotta, 1982, L, Ø 75
71. Kalevan Kierros, 1983, L, Ø 60, yksipuolinen urheilumitali

72. Erkki Kivinen, 1983, L, Ø 74
 73. Mauno Koivisto 60 vuotta, 1983, L, Ø 33 ja 70
 74. Maanmittaushallitus 350 vuotta, 1983, L, Ø 75
 75. Pekka Somer, 1983, L, Ø 75
 76. Vakuutusyhtiö Sampo 75 vuotta, 1983, L, Ø 75
 77. Kalevan Kierros, 1984, L, Ø 60, yksi- puolinen urheilumitali
 78. Ernst Palmén, 1984, L, Ø 75
 79. Perinteet - Kotiseutu, 1984, L, Ø 45, yksipuolinen
 80. SVUL Nuorten Suurkisat 1985-1986, 1984, L, Ø 70
 81. Sulo Toivonen, 1984, L, Ø 74
 82. Geologian Tutkimuskeskus 100 vuotta, 1985, L, Ø 70
 83. Kalevan Kierros, 1985, L, Ø 55, yksi- puolinen urheilumitali
 84. Kostamus 1977-1985, L, Ø 70
 85. Einari Teräsvirta, 1985, L, Ø 75
 86. Grels Teir, 1986, L, Ø 70
 87. Suomen Matkailuliitto 1887-1987, 1986, L, Ø 70
 88. Hyvinkään aluesairaala, 1987, L, Ø 70
 89. Finlandia-hiihto, 1987, L, Ø 70
 90. Suomen mielenterveysseura, 1987, L, Ø 70
 91. LVAEA, 1987, V, Ø 100
 92. Kuusamon kunta, 1988, L, Ø 75
 93. Kalle Achte, 1988, L, Ø 75
 94. Veikko Sjöblom, 1989, L, Ø 75
 95. Lars R. Holsti, 1989, L, Ø 75
 96. Kauppaopetus 150 vuotta 1939-1989, 1989, L, Ø 75
 97. H. G. Porthan, 1989, L, Ø 70
 98. Christer Boucht, 1988-1989, L, Ø 70
 99. SVUL 90, 1990, L, Ø 70
 100. Tavastia-mitali, 1990, L, Ø 75
 101. Esso 70 vuotta, 1990, L, Ø 70
 102. Erik ja Harry ja Arne Berner, 1990, L, Ø 70
 103. Pekka Tienari, 1991, L, Ø 75
 104. Arvi Paloheimo, 1991, L, Ø 70
 105. Suomi 75 vuotta 1992 (muov. 1991), L, Ø 75
 106. Olof Alftan, 1992, L, Ø 75
 107. Kauhajoki, 1992, V, Ø 100, ansio- mitali
 108. Kari Suomalainen, 1993, L, Ø 75
- Savikurki, Viljo**
 1. Esko Aaltonen, 1953, L, Ø 56
 2. Kotiseutuliiitto, 1953, L, Ø 56, ansio- mitali, reversi samanlainen kuin
- Esko Aaltosen mitalissa
 3. Vihannin kaivosrata, 1953, L, Ø 56
 4. Niilo Helander, 1954, L, Ø 56
 5. V.A. Heiskanen, 1955, L, Ø 56
 6. Suomalainen emmentaljuusto 1856-1956, 1956, L, Ø 56
 7. Viipurilainen osakunta, 1956, L, Ø 56
 8. Suomen Kennelliitto, 1957, L, 86 x 52 plaketti, jonka päällä mitali Ø 56
 9. Suomen Kennelliitto, 1957, L, Ø 56, yksipuolinen, averssi samanlainen kuin edellisessä mitalissa
 10. Adam Wilke, 1959, L, Ø 56
 11. Sopiva esine (Kasvatus-alusta), 1965, V, Ø 109
 12. Tanhu, 1965, V, Ø 108, yksipuolinen
 13. Paavo Montonen, 1965, V, Ø 117
 14. Siivetön Pegasus, 1966, V, Ø 110
 15. Järvi ja metsä, 1966, V, Ø 110
 16. Taneli Kuusisto, 1966, V, Ø 109
 17. Kuusankoski, 1967, L, Ø 56
 18. Äitini, 1967, V, Ø 109
 19. Kilpalaulanta, 1968, V, Ø 108
 20. Särpimelle (Särpimille), 1968, V, Ø 114, yksipuolinen
 21. Särpimelle (Särpimille), 1968, V, Ø 114, averssi samanlainen kuin edellisessä, myöhemmin valettu
 22. Paimenidylli, 1969, V, Ø 108
 23. Seitsemän veljestä, 1969, V, Ø 118
 24. Seitsemän veljestä, 1970 (muov. 1969), L, Ø 73
 25. Yrjö Kokko - yksinä(i)nen poro, 1970, V, Ø 106
 26. Kolme sanaa (Puuttuvat sanat), 1971, V, Ø 104
 27. Ilmari Turja, 1971, V, Ø 105
 28. Sotamiehen kunnia, 1971, V, Ø 105, kääntöpuolella Ilmari Turjan muotokuva
 29. E. J. Ellilä, 1974, L, Ø 56
 30. Suomen Konsulttitoimen Liitto, 1974 (muov. 1973), L, Ø 70
 31. Talonpoikaisrunoilijat - Wäinämöisen weljenpojat, 1975, L, Ø 56
 32. Nimeämätön, kolme figuuria, 1970-luku, V, Ø 108, yksipuolinen
 33. Nimeämätön, tähti, 1970-luku, V, Ø 106, yksipuolinen
- Seppänen, Ensio**
 1. Lapin Maanviljelysseura r.y. 75 vuotta, 1960, V, Ø 130
 2. Peräpohjolan Maanviljelysseura r.y., 1965, L, 50 x 70

3. SVUL Länsi-Pohjan piiri - Ville Pörhölä 1968, L, Ø 70
4. Tornion kaupunki 350 vuotta, 1971, L, Ø 70
5. Gerhard Kuntscher 1900-1972, L, 50 x 70
6. Lapin läänin palokuntaliitto r.y., 1982, L, Ø 32
7. Pohjoisen lapsen puolesta, 1982, L, Ø 80
8. Finnswe-loppet, 1983, L, Ø 90

Siikamäki, Arvo

1. Naisen elämää, 1968, V, Ø 75, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
2. SOK 75 vuotta, 1979 L, Ø 70
3. Suomen Maaseudun puolue, 1985, L, Ø 80, myös hopeinen rintamerkki

Somma, Ossi

1. Tempus fugit, 1966, syövytys, Ø 100, uniikki
2. Alfa ja Omega, 1968, V, Ø 110
3. Yövirtio, 1968, V, Ø 110
4. Alkemisti, 1972, V, Ø 110
5. Mitalin toinen puoli, 1973, V, 250 x 120
6. Rahaa riittää, 1981, V, Ø 100, alumiini
7. Sensuuri, 1989, V, Ø 105, alumiini
8. Mitalin toinen puoli, 1990, V, Ø 120, yhteistyö Seija Ruskon kanssa
9. Kaksi sakkia, 1992, V, Ø 120
10. Ylituotanto, 1993, V, Ø 120
11. 1993, 1993, V, Ø 105

Tapper, Kain

1. Haapajärvi - Suolahti, 1962, L, Ø 60
2. Äänekoski kaupungiksi 1973, 1973, L, Ø 72
3. Grönlanti, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan
4. Vakuutus Aura, 1977, V, 85 x 60 x 65
5. Jyväskylän - Jämsänkoski, 1978, L, Ø 60
6. Hiihdon MM -kisarit Lahti 1978, L, Ø 70
7. Aimo Kanerva, 1979, L, Ø 80
8. J. E. Niemi, 1979, L, Ø 80
9. Erik Pihkala, 1979, L, Ø 80
10. Luhanka-soutu, 1980, L, Ø 50, yksipuolinen
11. Pihtiputaan keihäskarnevaalit, 1989, L, Ø 70

12. Vetaraanien EM -kisarit, 1980, L, Ø 60, yksipuolinen
13. Keski-Suomen museo 30 vuotta, 1982, L, Ø 80
14. Veikko Vionoja, 1982, L, Ø 80
15. Finlandia-hiihto, 10-vuotisjuhlamitali, 1983, L, Ø 70
16. Adalbert van der Pals, 1984, L, Ø 80
17. Rakeva, 1986, V, Ø 140
18. Porin syväsatama, 1987, V, Ø 120
19. Sulkavan soutu, 20-vuotisjuhlamitali, 1987, L, Ø 60
20. Saarijärven kaupunki, 1989, V, 120 x 90, ansiomitali
21. Soudun tuki, 1989, V, Ø 120
22. Tapperin oma taideseura Aurinko, 1993, V, Ø n. 85
23. Tauno Palo, 1993, V, Ø n. 85
24. Tanssiva karhu, 1994 V, Ø n. 85
25. SM Hiihdot 1994. V, Ø n. 85
26. Nuorten SM Hiihdot Pikku sukki, 1995, V, k.n. 150 + Ø 90

Terno, Nina

1. Risto Rytty, 1967, L, Ø 72, kuuluu Suomen Mitalitaiteen Killan presidenttisarjaan
2. Rafael Koskimies, 1968, L, Ø 72
3. Erik Palmén, 1968, L, Ø 70
4. Matti Virkkunen, 1968, L, Ø 70
5. Musta madonna, 1969, keraaminen, Ø 118, yksipuolinen, uniikki
6. H.J. Tallqvist, 1971 (muov. 1970), V, 108 x 71
7. Pietá, 1972, V, Ø 190, betoni, yksipuolinen
8. Valtameri, 1973, L, Ø 70
9. Haliaetus Albicilla/The World Wildlife Fund, Merikotka, 1977, L, Ø 50, kuuluu Maailman Luonnon Säätiön mitalisarjaan, Pandasivu Mauno Honkanen
10. Pietá, 1981, V, Ø 190
11. Viljam Sarjala, 1981, L, Ø 70
12. Ruben Jaari, 1983, L, Ø 70
13. Tornion seurakunta 300 vuotta, 1986, L, Ø 80

Tukiainen, Aimo

1. Suomen Lakimiesyhdistys 1898-1948, 1948, L, Ø 56
2. Väinö Alfred Tanner, 1951, L, Ø 56
3. Aarne Kuusi, 1953, L, Ø 56
4. A.A. Granfelt - Raittiuden ystävät 1853-1953, 1953, L, Ø 56
5. J.S. Sirén 70 vuotta, 1959, L, Ø 70

6. Pro Lauttasaari - Drumsö, 1961, L, Ø 75
7. Pesä I, 1961, V, Ø 98, yksipuolinen
8. Kultatuoli, 1961, V, Ø 85, yksipuolinen
9. Ph. U. Strengberg 1805-1872, 1961, L, Ø 56, yhtiön 200-vuotismitali
10. Erkki Laitakari 70 vuotta, 1962, L, Ø 72
11. Valtion Rautatiet 1862-1962, L, Ø 70
12. Pohjoismaiden Yhdyspankki 1862-1962, L, Ø 70 ja 80
13. Sven Erik Rosenlew, 1962, L, Ø 70
14. Suomen kielen oikeudet, 100-vuotismitali, 1963, L, Ø 75
15. Pesä II, 1964, V, Ø 98 m, yksipuolinen
16. Laulu-Miehet, 50-vuotisjuhlamitali, 1964, L, Ø 70
17. Emil Hartela 70 vuotta, 1965, L, Ø 78
18. Rolf Nevanlinna 70 vuotta, 1965, L, Ø 72
19. A.I. Virtanen 70 vuotta, 1965, L, Ø 72
20. Heikki Hosia 60 vuotta, 1967, L, Ø 72
21. Urho Kekkonen, 1967, L, Ø 72, kuu-luu Suomen Mitalitaiteen Kilan presidenttisarjaan
22. Väinö Nuorteva 1889-1967, 1967, L, Ø 72
23. Finnrap - Suomen Paperitehtaitten Yhdistys 1918-1968, 1968, L, Ø 72
24. Finncell - Suomen Selluloosayhdistys 1918-1968, 1968, L, Ø 72
25. L.A. Puntila, 1968, L, Ø 75
26. Sakari Mustakallio, 1968, L, Ø 75
27. Tervan-Palon suku, 1969, L, Ø 75
28. Åke Kihlman - Kummikuntaliitto, 1969, L, Ø 75
29. Tampella - Åke Kihlman, 1969, L, Ø 75
30. Juuso Walden, 1970, L, Ø 70
31. Finlayson - Forssa, 1970, L, Ø 75
32. Oy Kyrö Ab, 1970, L, Ø 70
33. Suomen Liikemiesyhdistys, 1971, L, Ø 72
34. Jussi Lappi-Seppälä, 1971, L, Ø 75
35. Sanomalehtien Liitto, 1971, L, Ø 72
36. Gerda Qvist, 1972, L, Ø 72
37. Jakob von Julin, 1973, L, Ø 75
38. K.E. Kallio, 1974, L, Ø 75
39. K.A. Fagerholm, 1974, L, Ø 75
40. Syntymätön lapsi, 1974, V, Ø 95
41. Üusi hattu 1974, V, Ø 95
42. Posti- ja lennätinlaitos, 1974, L, Ø 85
43. Juho Koivisto, 1975, L, Ø 75
44. Erkki Partanen, 1975, L, Ø 80
45. Toivo Angervo, 1975, L, Ø 75
46. Nordia-75 muistomitali, 1975, L, Ø 30 ja 56 ja 56
47. Helsingin Suomalainen Klubi, 1976, L, Ø 80
48. Suomi - Finland, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan
49. Tauno Nurmela, 1977, L, Ø 80
50. Erik von Frenckell - Stadion-säätiö, 1977, L, Ø 80
51. Purnu, 1977, V, Ø 120
52. Paavo Vara, 1978, L, Ø 80
53. Hämeen Museoseura 70 vuotta, 1978, L, Ø 80
54. Kalle Päätaalo, 1978, L, Ø 70
55. Aspo Oy, 1979, L, Ø 74
56. Urho Ruola, 1980, L, Ø 70
57. Pentti Halonen, 1980, L, Ø 80
58. Vähittäiskaupan mitali (Vähittäiskauppiasliitto), 1980, L, Ø 74
59. Nuorisoseuraliike 100 vuotta, 1981, L, Ø 75
60. Hugo Raninen, 1981, L, Ø 80
61. Osmo Järvi, 1981, L, Ø 80
62. Turun historiallinen museo 100 vuotta, 1981, L, Ø 75
63. Helsingin kauppaoppilaitos 100 vuotta, 1981, L, Ø 80
64. Erkki Ala-Könni, 1982, L, Ø 85
65. Aimo Turunen, 1982, L, Ø 90
66. Sara Hildén, 1982, L, Ø 80
67. Suomen varustamoyhdistys, 1982, L, Ø 90
68. Eino Jutikkala, 1983, L, Ø 80
69. Miina Sillanpää, 1983, L, Ø 80
70. Kanava - Suomalainen Suomi, 1983, L, Ø 85
71. Anders Langenskiöld, 1984, L, Ø 75
72. Eino Parpola, 1984, V, Ø 130
73. "Mala", 1985, V, Ø 130
74. Helsingin kauppakorkeakoulu, 1985, L, Ø 80
75. Lauri Malmberg, 1986, L, Ø 75
76. Pro Valetudine Fennorum, 1986, V, Ø 125
77. Kalle Kallio, 1988, V, Ø 125
78. Liisa Voionmaa, 1988, V, Ø 130
79. Maria ja Juho Lallukka, 1988, L, Ø 80
80. Eero Helme, 1989, L, Ø 80
81. Erkki Saxén, 1989, V, Ø 130
82. Orivesi 1450-1990, 1988, V, Ø 120
83. Orivesi 1450.1990, 1990, L, Ø 80
84. Väinö Linna 70 vuotta, 1990, L, Ø 75

85. Hinni ja Urho, 1992, V, Ø 125
86. Kauko Rastas 1994 (muov. 1993), L, Ø 75
87. Wäinö Aaltonen 100 vuotta, 1994, L, Ø 80

Turpeinen, Leena

1. Kesä -66 - Tumultus, 1966, V, Ø 79/Kesä -66-sivu, Tumultus-sivu Markku Kitula, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitali
2. Hiljainen mielenosoitus, 1967, V, Ø 115
3. Maanjäristys, 1967, V, Ø 87
4. Elojuhla, 1969, V, Ø 110
5. Tuomiolla, 1970, V, Ø 95, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitali
6. Rytmejä, 1971, V, Ø 100
7. Kiuruvesi, 1973, V, Ø 100, uusi sarja 1985, josta teksti poistettu toiselta sivulta
8. Keräilijän uni, 1973, V, Ø 100
9. Tuntematon sotilas, 1973, V, Ø 93
10. Urho Kekkonen, 1975, L, Ø 50, kuu- luu kolmen Kekkonen mitalin sarjaan
11. Otto-livari Meurman, 1976, L, Ø 80
12. Elias Lönnrot 150 vuotta, 1977, L, Ø 45
13. Saalem 50 vuotta, 1977, L, Ø 70
14. Turvattu kehitys, 1979, V, Ø 93
15. Sleepy, 1992, V, Ø 90
16. Lampuri, 1994, V, Ø 95
17. Kukonlaulun aikaan, 1994, V, Ø 120
18. Poloneesia ja lambadaa, 1995, V, Ø 120

Utriainen, Raimo

1. Ida Aalberg, 1968, L, Ø 58
2. Suomen Kansallisteatterin 100-vuotisjuhlamitali, 1972, L, Ø 70
3. Eliel Saarinen -plaketti (Kaupungin-taloplaketti), 1975, L, Ø 80
4. Lauri J. Kivekäs - Nokia, 1979, L, Ø 85
5. Björn Westerlund - Nokia, 1979, L, Ø 80

Varja, Heikki

1. Pikkutytöt, 1934, V, Ø 140
2. Lahden kaupungin plaketti, 1958, V, 90 x 120
3. Pro Sculptura, 1960, L, Ø 72, toinen sivu Kauko Räsänen
4. Lahti 1905 - 1965, L, Ø 45, ansio-

mitali

5. Valkeakoski, 1967, L, Ø 70
6. Viestikilta, 1967, L, Ø 55
7. Kultakukko-viesti, 1972, L, Ø 70
8. Wäinö Aaltonen 1894-1966, 1974, L, Ø 70
9. Hallitsijat I, 1975, V, Ø 120
10. Hallitsijat II, 1975, V, Ø 120
11. Hevosmies, 1975, V, Ø 120
12. Kaislikossa, 1975, V, Ø 145
13. Kala, 1975, V, Ø 170
14. Kaupunki I, 1975, V, Ø 120
15. Kaupunki II, 1975, V, Ø 120
16. Heikki Lehtonen Imatran Voimassa 1934-1975, 1975, L, Ø 75
17. Linnunpesä, 1975, V, Ø 153
18. Linnunpoika, 1975, V, Ø 140
19. Lintu, 1975, V, Ø 170
20. Lento, 1975, V, Ø 134
21. Savonlinna, 1975, L, Ø 80
22. Kaupunki, 1975, V, Ø 145
23. Hirvenhiihto, 1976, V, Ø 65, osanotto- ja palkintomitali
24. Mäntsälän Urheilijoiden Ampujat, 1976, V, Ø 62, palkintomitali
25. Lauri Viita 1916-1976, L, Ø 70
26. Suomalainen Sanomalehtimiesliitto, 1976, L, Ø 70
27. Assu, 1976, V, Ø 100, yksipuolinen
28. Martti Miettunen, 1977, L, Ø 80
29. Mäntsälän Veli, 1977, V, Ø 95, urheilumitali
30. Tierakennusmestariliitto, 1977, L, 70
31. Linnankoski-hiihto, 1978, L, Ø 70, urheilumitali
32. Mäntsälän ajo, 1978, V, Ø 76, urheilumitali
33. Sota ja rauha, 1978, V, Ø 180
34. Eloholkkä, 1979, V, Ø 75, urheilumitali
35. Iltaloma, 1979, V, Ø 120
36. Kesäteatteri, 1979, V, Ø 110
37. Lukuhetki, 1979, V, Ø 100, yksipuolinen
38. Vilho Setälä, 1979, V, Ø 70
39. TVL Uusimaa, 1979, V, Ø 80, urheilumitali
40. Mikko Mäkelä, 1980, L, Ø 70
41. Mäntsälän ajo, 1980, V, Ø 80, urheilumitali
42. Porvoon Urheilijat 60 vuotta, 1980, V, Ø 76
43. Tuska, 1980, V, Ø 100
44. TVL Uusimaa, 1980, V, Ø 150, urheilumitali
45. Anneli Varja, 1980, V, Ø 120, yksipuolinen

46. Eläkevakuutus Oy Ilmarinen 20 vuotta, 1981, L, Ø 74
  47. Sepän Soitto, 1981, L, Ø 70
  48. Sotaveteraanien veljestuki, 1981, L, Ø 70, toinen sivu Olli Mustonen
  49. SUL Uusimaa, 1981, L, Ø 80, plaketti
  50. Lahdeen Purjehdusseura, 1982, L, Ø 80
  51. Ahto Linja, 1982, V, Ø 102
  52. Tykkyytä I, 1982, V, Ø 100
  53. Tykkyytä II, 1982, V, Ø 100
  54. Tykkyytä III, 1982, V, Ø 100
  55. Tykkyytä IV, 1982, V, Ø 100
  56. Kesäteatteri, 1983, V, 130 x 150, plaketti
  57. Runotar, 1983, V, 140 x 190, plaketti
  58. Allergialiitto, 1984, L, Ø 80
  59. Lahden Ilmailukerho, 1984, L, Ø 60, yksipuolinen
  60. Tampereen ev. lut. seurakunnat, 1984, L, Ø 80
  61. Sakari Sohlberg, 1985, L, Ø 70
  62. Tiedemies, 1985, V, Ø 100
  63. Lasse Andersson, 1986, L, Ø 70
  64. Hopeasompa SM Lahti, 1986, L, Ø 60, alumiini, urheilumitali
  65. Aamu ja ilta, 1986, V, Ø 100
  66. Laulu ja soitto, 1986, V, Ø 100
  67. Iltalomalle, 1986, V, Ø 109
- Vikainen, Juhani**
1. Juurikassokeri, 1970, L, Ø 120
  2. Jaakko Stenius, 1976, V, Ø 150
  3. Turun Pursiseura, 1976, L, Ø 100
  4. ASA-Radio - Arvo A. Sakrelius, 1977, L, Ø 70
  5. Bertel Cardberg, 1977, L, Ø 55
  6. Lauri Rauramo, 1977, L, Ø 70
  7. Jukka Tuominen, 1977, V, Ø 140
  8. Osmo Vihanto, 1977, L, Ø 70
  9. Diavoli volanti, 1979, V, Ø 170
  10. Nikodemus Teodosius Toukola, 1979, L, Ø 70
  11. Turun Numismaattinen Seura, 1979, L, Ø 70
  12. Finn-Cup, 1980, L, Ø 70
  13. Ruskon Yritys, 1981, L, Ø 50
  14. Suomen Sokeri, 1981, L, Ø 100
  15. Ruskon Yritys, 1984, L, Ø 80
  16. 150 vuotta kauppaopetusta - Turku 1989, 1989, L, Ø 56
- Vikainen, Jussi**
1. Åbo Akademis biblioteks boktorn, 1935, L, Ø 56
  2. J. J. Wecksell, 1936, L, Ø 56
  3. Åbo Svenska Klassiska Lyceum, 1937, L, Ø 56
  4. Erik Savón, 1937, L, Ø 56
  5. Turun raatihuone, 1937, L, 45 x 68, plaketti
  6. Åbo Svenska Samskola, 1938, L, Ø 56
  7. Apothea aboensis, 1939, L, Ø 56
  8. Severin Johansson, 1939, L, Ø 56
  9. Svenska Lyceum i Wiborg 50 år, 1939, L, Ø 56
  10. Turun Kauppaopisto 100 vuotta, 1939, L, Ø 56
  11. Suomen urhoolliselle armeijalle, 1940 L, Ø 56, rauta
  12. Jon Hartman, 1942, L, Ø 56
  13. Maarian kunnan mustoksi, 1943, L, Ø 60
  14. Naantalin 500-vuotismitali, 1943, L, Ø 56
  15. Turun kaupungilta, 1943, L, 71 x 104, plaketti
  16. P. C. Rettig & Co 100 vuotta, 1945, L, Ø 56
  17. Kummikuntamitali - Mieron tielle Herran huomaan, 1946, L, Ø 56
  18. Bore-yhtiön 50-vuotismitali, 1947, L, Ø 56
  19. Suomen Merivakuutusyhdistys 100 vuotta, 1950, L, Ø 56
  20. Turun Ammattioppilaitos - Göteborgs Yrkeskola, 1951, L, Ø 56
  21. Harald Jensen - Suomen Trikoo, 1952, L, Ø 56
  22. H. J. Saarto 70 vuotta, 1953, L, Ø 56
  23. Varsinais-Suomen Maanviljelysseura, 1955, L, Ø 45
  24. Vakka-Suomen maamieskoulu 50 vuotta, 1956, L, 75 x 100, plaketti
  25. Mannerheimin patsaan paljastusmitali, 1960, L, Ø 72
  26. Carolus Wrede, 1960, L, Ø 56
  27. Augusta Heurlin, 1961, L, Ø 56
  28. Rakennushallitus 150 vuotta, 1961, L, Ø 72
  29. Turun linnan restaurointi, 1961, L, Ø 56
  30. Ilmari Kataja - Sampo, 1962, L, Ø 72
  31. Tullihallitus 150 vuotta, 1962, L, Ø 56
  32. Turun Kauppakorkeakoulu, 1962, L, Ø 56 ja 72
  33. Tornion kaupungin perustaja Kustaa II Adolf - Tornion museo- ja kotiseutuyhdistys, 1964, L, 80 x 80, plaketti
  34. Lions Club Turku-Aura, 1963, L, Ø 72

35. Toivo Edward Olin 80 vuotta, 1965, L, Ø 72
36. Turku - Leningrad ystävyysmitali, 1965, L, Ø 72
37. Uusikaupunki 350 vuotta, 1966, L, Ø 72
38. Rauman kaupungilta, 1967, L, Ø 32
39. Turun käsityöläisten eläke- ja avustuskassa 100 vuotta, 1967, L, Ø 56
40. Hugo Österman 75 vuotta, 1967, L, Ø 72
41. Olavi Meurman, 1968, L, Ø 72
42. Kustaa Hiekka, 1969, L, Ø 72
43. A. R. Klossner, 1969, L, Ø 72
44. Varsinais-Suomen kokoomus, 1969, L, Ø 70
45. Kylpijä, 1970, V, 110 x 116
46. Susanna, 1970, V, Ø 100
47. Auringonpimennys, 1971, V, Ø 100
48. Tyttö, 1971, V, Ø 100
49. Yrjö Väisälä, 1972, L, Ø 72
50. Auno Kuiri, 1972, L, Ø 72
51. Ruusu kuin ruusu, 1973, V, Ø 100
52. Turun Taiteilijaseuran 50-vuotismitali, 1974, V, Ø 100
53. Vehmaan työn patsas, 1975, L, Ø 70
54. Aarno Aho, 1976, L, Ø 72
55. Sylvi Siltanen, 1976, L, Ø 72
56. Tuomiokapituli 700 vuotta, 1976, L, Ø 80
57. Jukolan Juhani ja Männistön Venla, 1977, V, Ø 160
58. Säskylän hyväksi, 1979, L, Ø 70
59. Peipohjan ammattikoulu, 1979, L, Ø 70

Vormala, Annikki

1. Nordisk Numismatisk Union 7.-8.9.1968 Helsinki - Turku, 1968, L, Ø 35 hopea

Wirkkala, Tapio

1. Suomen Ayrshireyhdistys 1901-1951, 1951, L, Ø 56, ansiomitali
2. Outokumpu Oy, 1960, L, Ø 56
3. Suomen Metsästysyhdistys SMY 1865- 1965, L, 58 x 58, yksipuolinen
4. RUK 1920-1970, L, Ø 80
5. A. Ahlström Oy, 1971, L, Ø 80
6. SMY 1971, 1971, L, 58 x 58
7. Karhulan tehtaat 100 vuotta, 1974, puristettu lasi, Ø 110
8. Martti Hovi, 1975, V, Ø 70
9. A. Ahlström Oy, 1977, L, Ø 70

MITALILUETTELO 2

Perustiedot

L = lyöty, V = valettu, koko millimetreinä

Materiaali on pronssi/tompakki ellei toisin mainita.

Lyötyjen mitaleiden erillisiä jalometallikappaleita tai -sarjoja ei mainita.

Taiteilijat, joiden mitaleita on valmistunut 1970-luvulla ja sen jälkeen

Aiha, Martti

1. Helsinki, 1978, L, Ø 45 ja 75

Asunta, Mikko

1. Jyväskylän yliopisto, 1972, L, Ø 72

Aurén, Bo

1. Viljami Kalliokoski, 1984, L, Ø 75
2. Turkiseläinten kasvattajien ansiomitali, 1974, L, Ø 75
3. Kokkolan kaupungin ansiomitali, 1975, L, Ø 70
4. Anders Chydenius, 1979, L, Ø 70
5. Juho Jaakonaho, 1982, L, Ø 50 ja 80
6. Suomen Satamaliitto 60 vuotta, 1982, L, Ø 85
7. Luovan työn mitali, 1985, L, Ø 80
8. Venetsialaismaraton, 1985, L, Ø 70
9. Korttesjärven kulttuurimitali, 1986, L, Ø 100
10. Finlands Filatelister, 1986, L, Ø 45
11. Einar Cederberg, 1988, L, Ø 80
12. Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liitto, 1988, L, Ø 80
13. Veho Pro Auto, 1988, L, Ø 80
14. Suomen yleisurheilun tuki, 1989, L, Ø 75
15. Kokkolan kaupunki 350 vuotta, 1970, L, Ø 60, yksipuolinen
16. Pentti Jokela, 1990, L, Ø 80
17. 50. Suomi - Ruotsi yleisurheilumaa-ottelu, 1990, L, Ø 50
18. Kokkolan kaupunki 375 vuotta, 1995, L, Ø 60, yksipuolinen

da Cudan, Antonio

1. Syntymä, 1974, V, Ø 40 ja 80
2. Luominen avaruudessa, 1977, L, Ø 70
3. Oulun läänin taidetoimikunta, 1984, L, Ø 70
4. Jämsä - Himos, 1988, L, Ø 70
5. Jussi Kurikkala, 1988, L, Ø 70

Dahlqvist, Börje

1. Wärtsilä - Helsingin telakka, 1977,

L, Ø 70

Eklund, Annu

1. Heini, 1960, V, Ø 95
2. Sibeliuksen syntymäkoti-mitali, 1985, L, Ø 55
3. Hannu Tyry, 1990, V, Ø 110
4. Alpo Eklund, 1991, V, Ø 115
5. Omakuva, 1992, V, Ø 125
6. Alku, 1993, V, Ø 120

Fredriksson, Nils

1. Länsiväylä-juoksu, 1976, L, Ø 50, osanottajamitali
2. Palonvara-juhlaplaketti, 1982, L, 65 x 53
3. Sotaveteraanit, 1985, L, Ø 55

Gryta, Radoslav

1. Nuorten taiteen tuki r.y., 1983, V, Ø 120
2. Toivo, 1983, V, Ø 120
3. Työttömyys, 1983, V, Ø 120
4. Suomen Taideakatemian koulu, 1983, V, Ø 400
5. Hellyys, 1984, V, Ø 120
6. Jäät lähtevät, 1984, V, Ø 110
7. Kotini, 1984, V, Ø 120
8. Veikon koti, 1984, V, Ø 115
9. Mitalin synty, 1984, V, Ø 110
10. Sisäpiha, 1988, V, Ø 110
11. Saareke, 1988, V, Ø 105

Hartman, Mauno

1. Tanska, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan

Hietanen, Unto

1. Isältä pojalle, 1978, V, Ø 100, palkintomitali vuoteen 1983 saakka
2. Jääkiekkoseura Ilves 1931-1981 50 vuotta, 1981, L, Ø 80
3. Ajatusyhteys - Tampereen puhelinlaitos, 1982, L, Ø 70
4. Alpo Lahti, 1984, L, Ø 70
5. Martti Liesmaa, 1984, L, Ø 70
6. T. F. Schlaegel Jr. - Gr, O'Connor,

1984, L, Ø 70

Hirvelä, Markku

1. Suomen Taideakatemia koulu, 1983, L, Ø 75
2. Kosti Huuhka 80 vuotta, 1995, L, Ø 80

Hirvimäki, Veikko

1. Maakuntavaellus, 1979, L, Ø 55
2. Jyväskylän kesä, 1980, L, Ø 60
3. Jyväskylän Kiri 50 vuotta, 1980, L, Ø 60
4. Jyväskylän Klubi, 1987, L, Ø 60
5. Jyvässeutu, 1990, L, Ø 80

Huhtamo, Kari

1. Taiteilija ja malli, 1971, V, 112 x 126
2. Nimetön 1, 1973, V, Ø 98
3. Nimetön 2, 1973, V, Ø 130
4. Nimetön 3, 1973, V, Ø 114
5. Nimetön 4, 1973, V, Ø 99
6. Anonyme V, 1974, Ø 85, alumiini
7. Mitali, 1970-luku, V, Ø 110, alumiini
8. Negapos, 1974, Ø 80, alumiini
9. Vinkkeli, 1974, V, Ø 76, alumiini
10. Mitali, 1976, V, Ø 85, messinki
11. Arkadian SYP, 1977, L, Ø 40
12. Edwin Törmälä, 1977, V, Ø 100
13. Krapula, 1978, V, Ø 100
14. Mitali (Nainen - Mies), 1980, vanne-sahattu alumiini, Ø 110
15. Mitali, 1980, vanne-sahattu alumiini, Ø 110
Teema ja muunnelmia -sarja, 1985, tieto koneohjatulla lasersäteellä leikattu, Ø 100 nrot 16-20:
16. Teema, teräs
17. Teräs ja akryyli
18. Teräs ja akryyli, valkoinen
19. Musta, valkoinen ja kirkas akryyli
20. Musta akryyli
21. Teräs ja akryyli, 1986, tietokone-ohjatulla lasersäteellä leikattu, Ø 90
22. Teräs ja akryyli, 1986, tietokone-ohjatulla lasersäteellä leikattu, Ø 90, sininen ja oranssi
23. Keltainen, 1986, tietokoneohjatulla lasersäteellä leikattu, Ø 90, rauta, epoksijauhemaalaus
24. Punainen, 1986, tietokoneohjatulla lasersäteellä leikattu, Ø 90, rauta, epoksijauhemaalaus

Hurmerinta, Olavi

1. APU-lehti, 1977, L, Ø 39 ja 70, uusintalyönti 1983, Ø 70

Hyppönen, Lauri

1. Självständigt 60 år, 1977, L, Ø 60

Härkönen, Ensio

1. Ajan puristuksessa, 1988, V, Ø 110

Härkönen, Vilho

1. Kasvot, 1975, V, Ø 65
2. Kultainen leikkaus, 1975, V, Ø 99
3. Kulttuurin uhrit, 1977, V, Ø 118, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
4. Kehitysvaiheita - Turku Åbo 1229-1979, L, Ø 70
5. Muinaislöytö, 1980, V, Ø 98, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
6. Mr. Colombo - harjoitusvastustaja, 1983, V, Ø 85, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
7. Suomen Lähetysseura - Finska Missionssällskapet 1859, 1983, L, Ø 80
8. Arktinen abstraktio, 1988, V, Ø 100
9. Pro Lappeenranta, 1989, V, Ø 100
10. Aimo Vuorinen, 1989, V, Ø 100
11. In memoriam, 1991, V, Ø 90
12. Jaakko Amberla, 1991, V, Ø 100
13. Eino Härkönen, 1993, V, Ø 100
14. Kädet, 1983-1995, V, Ø 100
15. Syvillä vesillä, 1995, V, Ø 100
16. Rudolf Koivu 1996, V, Ø 105

Iivonen, Kaija-Riitta

1. Suomalainen unelma, 1972, V, Ø 98, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
2. Mitalitaiteen tekijä, 1973, V, Ø 120
3. Opistotyö - Opistolehti, 1974, L, Ø 70
4. Iloiset energiansäästäjät, 1974, V, Ø 118
5. Hugolle, 1970-luvun alkupuoli, V, Ø 110

Iivonen-Korkolainen, Marianne

1. Idylli, 1974, V, Ø 120

Jaatinen, Raimo

1. Napoleon, 1971, V, Ø 120
Lassen hölkkä -sarja, 1976, 1977, 1978, 1979, L, Ø 60, neljä versiota jokaisessa sarjassa, nrot 2-5
6. Eurydike, 1990, V, 100 x 110

7. Kalevala, 1993, V, Ø 110
8. Arvo Ylppö, 1993, V, Ø 115
9. Mikael ja vastustaja, 1994, V, 110 x 105
10. Viimeinen juna Novosibirskiin, 1994, V, 130 x 11
11. Goodbye, baby, 1994, V, Ø 110
12. Varo pitkää matkaa, 1994, V, 115 x 110
13. Näkemiin lapset, 1994, V, 180 x 130
14. Yöjuna, 1994, V, 160 x 170, plaketti
15. Pahan kuningattaren peili, 1994, V, 190 x 145
16. Moshe Yosselevich lähtee leirille, 1995, V, 110 x 114

Junno, Tapio

1. My Lai, 1971, V, Ø 90
2. Yksinäisyys, 1971, V, Ø 90
3. Kuuma aurinko, 1974, V, Ø 120
4. Suudelma, 1974, V, Ø 120
5. Suuri hotellipalo (Palava mies), 1977, V, 120 x 100
6. Sota ja rauha, 1977, V, 86 x 66
7. Vammaisten vuosi, 1982, V, Ø 80
8. Pyörre, 1984, V, Ø 90
9. Kaj Franck 75 vuotta, 1986, L, Ø 70
10. Pentti A. Järvinen, 1988, L, Ø 80
11. Amos Anderson - Konstsamfundet, 1990, L, Ø 80
12. Eero Nelimarkka 100-vuotismitali, 1991, V, Ø 140
13. Tamro, 1995, L, Ø 78

Jämsä, Aarne

1. Pelokas maailma, 1980, V, Ø 100

Kannosto, Erkki

1. Kamelianainen - Marquerite Gautier, 1973, V, Ø 115
2. Nightmare, 1973, V, Ø 115
3. Odotus, 1973, V, Ø 130
4. Toistuvat kulmat, poistuvat pulmat, 1973, V, Ø 110
5. Bongo - Bongo, 1974, V, 91 x 99
6. Revyy, 1974, V, Ø 120
7. Viesti herra Gordionille, 1974, V, 83 x 95
8. Gustav Elfving, 1975, L, Ø 80
9. Suomen Mitalitaiteen Killan näyttelymitali, 1975, V, Ø 55
10. Suomen Mitalitaiteen Killan näyttelymitali, 1975, V, Ø 250, pro-to-tyyppi
11. Taiteilijaelämää, 1976, V, Ø 100 mm
12. Aarre Merikanto - Juha, 1977, V, Ø 130

13. Modest Musorgsky, 1977, V, Ø 130
14. Mitalinkeräilijän mitali, 1978, V, Ø 110
15. Heijastus, 1979, V, Ø 110
16. Reino Lindroos, 1980, L, Ø 80
17. Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitto SAK 75 vuotta, 1982, L, Ø 70
18. Sven Långstedt, 1982, V, Ø 110
19. Havusahatavara - Uusiutuva luonnonvara, 1984, V, Ø 90
20. Lauri Heikinheimo, 1984, L, Ø 70
21. Kukko ja kana, 1984, V, Ø 90
22. Isä aurinko - Äiti maa, 1984, V, Ø 90
23. Herman Fritjof Antell, 1985, L, Ø 70
24. Dewitt ja Lila Wallace - Valitut Palat, 1985, L, Ø 70
25. Missale Aboense - Kirja 500 vuotta, 1987, L, Ø 80
Teräsmies -sarja, 1987, V, 100 x 150, seitsemän eri teosta, epäsäännöllisenmuotoisia, nrot 26-32
33. Valon nopeudella, 1988, V, 150 x 150
34. Snellmanin sukuseura, 1988, L, Ø 80
Terroristit -sarja, 1989, V, 190 x 195, nrot 35-37:
35. Terroristit I
36. Terroristit II
37. Terroristit III
38. Väinö Voionmaa, 1991, L, Ø 70 mm
39. Millä elämää mitataan, 1992, V, Ø 80 - Tuulinen päivä, 1992, V, Ø 80, molemmat puolet erikseen
40. Paso doble, 1995, V, Ø 120
41. Sarajevo, 1995, V, Ø 100

Kantokorpi, Voitto

1. Hopeasompa SM, Nuorten talvikisat Alavudella 1972, L, 50 x 35, yksipuolinen urheiluplaketti
2. Alavus, 1973, L, Ø 70
3. Hommage a Magritte, 1975, V, Ø 95
4. Monda, 1976, V, Ø 110
5. Nature morte, 1977, V, 95 x 105
6. Vanha haapa, 1979, V, Ø 110
7. Huerta San Isidoro, 1980, V, Ø 100
8. Aquila, 1982, V, Ø 110
9. Granada, 1982, V, Ø 120
10. Georg August Wallin, 1989, V, Ø 180
11. Ähtäri, 1991, L, Ø 80
12. Arvi Mäenpää, 1993, V, Ø 115
13. Aquila 2, 1993, V, Ø 105

Karttunen, Kalle

1. Raasin viesti, 1974, L, Ø 60, yksipuolinen urheilumitali
2. VS viestisuunnistus, 1975, L, 60 x 60
3. Aurora, 1977, L, Ø 70

Karttunen, Laila-Kaarina

1. Juuresta latvaan, 1975, V, Ø 110
2. Xochitl, 1976, V, Ø 120
3. Lapinlahti, 1977, L, Ø 70
4. Kalle Achté, 1978, Ø 110
5. Erik Anttinen, 1982, L, Ø 70
6. Lapua, 1983, L, Ø 70
7. Myrskylintu, 1985, V, Ø 110
8. Luoto, 1985, V, Ø 105
9. Kaislikko, 1985, V, Ø 105
10. Kierteet, 1986, V, Ø 105
11. Kuohkea kuori, 1986, V, Ø 105
12. Lomitse, 1986, V, Ø 105
13. Omnitele, 1992, V, Ø 115

Kava, Matti

1. Klaus Laihininen 50 vuotta, 1975, V, Ø 120
2. Harjavallan Osuuspankki, 1976, L, Ø 70
3. SVUL Satakunnan piiri 1908-1978, L, Ø 70
4. Harjavallan Jymy, 1982, L, Ø 60, yksipuolinen urheilumitali
5. Satakunnan Riistanhoitopiiri, 1982, V, Ø 135
6. Satakuntamitali, 1987, L, Ø 70
7. Kokemäki - Harjavalta - Hiittenharju - Pitkäjärvi, 1989, L, Ø 70
8. Pro Harjavalta, 1993, V, Ø 140, jalustallinen huomionosoitusmitali

Keturi, Alpo

1. M. E. Takala, 1977, L, Ø 40 mm
2. Väinö Tuomaala, 1978, L, Ø 40
3. Lakeuden luontopolku 1988 (muov. 1987), L, Ø 50

Kettunen, Annikki

1. Impi, 1982, V, Ø 100
2. Korven Heikki, 1982, V, Ø 105
3. Luhtalinnut, 1982, V, Ø 120
4. Mennään metsään, 1982, V, Ø 105

Koivu, Putte

1. Saartorengas, 1971, V, Ø 80, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali

2. Auschwitz, 1974, V, Ø 119, kirjasinmetalli

Komu, Väinö

1. Palaveri, 1985, V, Ø 270, yksipuolinen
2. Pyhäjärvi-mitali, 1986, L, Ø 70

Koskela, Matti

1. Graphica creativa, 1975, V, Ø 70
2. Hämeen läänin taidetoimikunnan juhlamitali, 1976, L, Ø 70
3. Eino Leino, 1978, L, Ø 70
4. Lahden kaupunki 75 vuotta, 1980, L, Ø 50 ja 70
Finlandia-hiihto, L, Ø 55, urheilumitalisarja, nrot 5-10:
5. Hämeenlinna, 1979
6. Tuulos, 1980
7. Lammi, 1981
8. Koski, 1982
9. Hollola, 1984
10. Lahti, 1985
11. Valmetin jäänsärkijämitali, 1985, L, Ø 55
12. Lahti MM 89, 1988, L, Ø 70

Kosonen, Leo

1. Pro Raahe, 1984, L, Ø 70, /averssin piirros, reverssi ja muovailu Mauno Honkanen

Kotilainen, Teuvo S.

1. Martti B. Aimonen, 1982, L, Ø 40

Kukkonen, Pertti

1. Aimo Viitala, 1987, V, 115 x 102
2. Kuutamoo, 1988, V, Ø 120, rauta
3. Tiimalasi, 1988, V, 110 x 135, rauta
4. Muinaiset ajat, 1989, V, Ø 110, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
5. Kuun valo, ilo maan, 1990, V, Ø 110
6. Rautakyynele mursi muurin, 1990, V, Ø 100, rauta
7. Elena ja Nikolai, 1990, L, Ø 85, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
8. Nokakkain, 1992, V, Ø 110
9. Suojaava taivas, 1992, V, Ø 115
10. Kuvajaisen kurkistajat, 1992, V, Ø 115
11. Federico, 1993, V, Ø 85
12. Poliitikon painajainen, 1993, V, Ø 115, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
13. Jussi Ikonen, 1994, V, Ø 110

14. Verisilmä, 1994, V, Ø 115
15. Estonia, 1994, V, Ø 115
16. Hiljaisuus, 1995, V, Ø 122

Kylänpää, Hannele

1. Elämää, 1976, V, Ø 115
2. Jean Sibelius, 1989, L, Ø 70

Lahtinen, Marjo

1. Mika Waltari, 1978, L, Ø 70
2. Suomen Kiinteistöpankki 75 vuotta, 1982, L, Ø 74
3. Matias Calonius, 1984, L, Ø 70 mm
4. Finlandia-hiihto, 1990, L, Ø 60, urheilumitali

Laine, Osmo

1. Turun lyseo 90 vuotta, 1993, L, Ø

Lappalainen, Arto

1. Ossi Somma 60 vuotta, 1986 V, Ø 107
2. Martti Helin, 1992, V, Ø 110
3. Taisto Toivonen, 1993, V, Ø 110
4. Laukaus Sarajevossa, 1993, Ø 100

Levonen, Kaija

1. Suomen kirkon sisälähetysseura, 1971, L, Ø 70
2. Suomen evankeliumiyhdistys, 1973, L, Ø 70

Louhi, Matti

1. Liikunnanopetus 100 vuotta, 1982, L, Ø 80/piirros, muovailu Hannu Veijalainen

Luukkonen, Kaarina

1. Ivalojoen Kultala, 1974, L, Ø 45

Madekivi, Assi

1. Kevättä ilmassa, 1978, V, Ø 180, yksipuolinen
2. Kolmas uimahyppy, 1978, V, Ø 90, alumiini
3. Repäisy, 1978, V, Ø 105, alumiini, yksipuolinen
4. Pirkanmaan Maakuntaliitto, 1981, puristettu lasi, Ø 100, yhteistyö Martti Helinin kanssa
5. Äidin mitali, 1982, V, Ø 80, myös alumiini
6. Juupajoki, 1983, L, Ø 83
7. Pegasos, 1983, V, Ø 85, alumiini
8. Iltajumppa, 1985, V, Ø 90, alumiini
9. Mitaleja tukassa, 1985, V, Ø 70, alumiini

10. Mitalinmetsästäjä, 1985, V, Ø 75, alumiini
11. Pohjanmaan Sotilaslääni, 1988, L, Ø 70
12. Vigilia, 1988, V, Ø 105, alumiini, pronssi Ø 100
13. Kuuhullu, 1989, V, Ø 90

Martiskainen, Taisto

1. Avanto, 1978, V, Ø 100, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
2. Bomba, 1978, L, Ø 70
3. Pomona, 1978, V, Ø 115

Matikainen, Anna-Liisa

1. Eliel Saarinen - Hvitträsk, 1973, L, Ø 80
2. Pro Kokemäki, 1975, V, Ø 80

Melaja, Irma

1. Populaatio, 1974, V, Ø 120, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
2. Elämän alku, 1979, V, Ø 100
3. Nimetön, 1984, V, Ø 100

Mäki, Martti

1. Oulun Pyrintö 75 vuotta, 1979, L, Ø 60

Mäkinen, Erik

1. Kuusi vuosikymmentä, 1978, V, Ø 120
2. Moreeni, 1978, V, Ø 98
3. Kaupunkilaiselämää I, 1982, V, Ø 125
4. Kaupunkilaiselämää II, 1982, V, Ø 125
5. Kesäaurinko polttaa, 1982, V, Ø 110
6. Minulla on sinua ikävä, 1982, V, Ø 120
7. Nefer Nefer Nerfer, 1983, V, 135 x 110
8. Dolce vita, 1984, V, Ø 120
9. Elämän ilo, 1984, V, Ø 125
10. Rakkaus I, 1984, V, Ø 120
11. Rakkaus II, 1984, V, Ø 120
12. Onni, 1985, V, Ø 120
13. Seitsemän, 1985, V, 125 x 135
14. Hyviä ystäviä, 1978-1985, V, Ø 90
15. Curriculum vitae, 1983-1985, V, Ø 120
16. Kahdestaan, 1983-1985, V, Ø 120
17. Ajattelen sinua, 1987, V, 135 x 130
18. Kaupunkilaiselämää III, 1987, V, 130 x 140
19. Kerava 88, 1988, V, Ø 140
20. Omakuva, 1989, V, Ø 150

21. Seitsemän, 1989, V, 125 x 130
22. Maaemo, 1989, V, 125 x 130
23. Kadonnut Eurydike, 1989, V, 140 x 130
24. Raunistula I, 1990, V, 120 x 110
25. Raunistula II, 1990, V, Ø 130
26. Rytmiä, rytmiä, 1990, V, 120 x 120
27. Portti, 1990, V, Ø 125
28. Moreeni II, 1991, V, 140 x 130
29. Kasvot, 1991, V, Ø 130
30. Elämäkerta I, 1991, V, 80 x 90
31. Elämäkerta II, 1991, V, 80 x 90
32. Ihmisiä yössä, 1992, V, 130 x 140
33. Orfeuksen ikävä, 1993, V, 120 x 110
34. Orfeus ja Eurydike, 1994, V, 120 x 110
35. Maanjäristys, 1995, V, Ø 120, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali

Mäkinen, Pertti

1. Kankaanpään Maila 1958-1978, 1978, L, Ø 60
2. Niin metsä vastaa..., 1982, V, Ø 98
3. Suru, 1983, V, Ø 88
4. Linnunpäästäjä, V, Ø 100
5. Kevät voittaa, 1984, V, Ø 98
6. Varjo hangella, 1984, V, Ø 106
7. Tuuli se taivutti koivun larvan, 1984, V, Ø 110
8. Kauneuskilpailu, 1984, V, Ø 118
9. Viestinnän mikropiirit, 1985, V, Ø 110
10. Halla, 1985, V, Ø 108
11. Kankaanpää-Tuomarla -hiihto, 1988, L, Ø 70
12. Kilta, 1988, V, Ø 108, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
13. Katkennut kynös, 1988, V, Ø 110
14. Jos metsään haluat..., 1988, V, Ø 98
15. Komiteamietintö, 1988, V, Ø 118
16. Musta maanantai, 1988, V, Ø 118, alumiini
17. Karuselli, 1988, V, Ø 108, alumiini
18. Yhdistävä ajatus, 1988, V, Ø 108, alumiini
19. Lasisilmä, 1988, V, Ø 118, alumiini
20. Remmi, 1988, V, Ø 90, alumiini
21. Oispa kesä - Oispa talvi, 1990 V, Ø 110, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
22. Akseli Gallen-Kallela, 1990, V, Ø 80
23. Kankaanpää Taidekoulu 25 vuotta, 1990, V, Ø 120
24. Ranskalaiset korot, 1993, V, Ø 100
25. Brysselin pitsiä, 1993, V, Ø 100

Mäntynen, Taru

1. Lastenhuone, 1977, V, Ø 100
2. Nukketeatterissa, 1978, V, Ø 100
3. Varkaus, 1979, L, Ø 40 ja 80
4. Saima-mitali, 1983, L, Ø 75
5. Pehmoisä, 1984, V, Ø 120
6. Leppävirta, 1989, V, Ø 140
7. Suomen positiivisin ihminen, 1992, V, Ø 110

Neuvo, Liisa

1. A. I. Arwidsson, 1973, L, Ø 70
2. Santeri Alkio, 1973, L, Ø 80, V, Ø 50-60 ja 120
3. Pro Mikkeli, 1983, V, Ø 115
4. Tauno Palva, 1990, L, Ø 80
5. Vilho Väisälä Award, 1992, V, Ø 120
6. Olavi Neuvo, 1996, L, Ø 80
7. Martti Pokela, 1996, L, Ø 80

Neuvonen, Antti

1. Katsomo, 1972, V, Ø 90, tina
2. Löydös, 1975, V, Ø 105
3. Mitalipuu I, 1975, V, Ø 110
4. Mitalipuu II, 1975, V, Ø 110
5. Muisto, 1975, V, Ø 100
6. Runonlaulajat - Pohjolan emäntä, 1977, V, Ø 120
7. Enon kalajutut, 1978, V, Ø 100
8. Rakentaja, 1978, V, Ø 120, yksipuolinen
9. Siivekkäät, 1978, V, Ø 120
10. Isä meidän, 1979, V, Ø 110
11. Tampere 200 vuotta, 1979, L, Ø 80 ja 90
12. Moneta Finlandiae - Rahapaja-mitali, 1981, L, Ø 45
13. Helsingin Työväenyhdistys 100 vuotta, 1984, L, Ø 70
14. Einar Winqvist, 1968, L, Ø 75
15. Exodus, 1987, V, Ø 120
16. Nuori rakentaja, 1987, V, Ø 120
17. Lahja hänelle I, 1989, V, Ø 110
18. Lahja hänelle II, 1989, V, Ø 110
19. Pekka Halonen, 1990, L, Ø 75

Nieminen, Jorma

1. Ranuan kunta, 1975, L, Ø 70

Nissilä, Maarit

1. Kuntoile luonnossa, 1987, L, Ø 60, plaketti
2. Sukeltaja, 1987, V, 140 x 105, plaketti
3. Kukan kantaja - kukan antaja, 1992, V, Ø 110

4. Neuvottelukosketus, 1992, V, Ø 110
5. Yhteinen onni, 1993, V, Ø 110
6. Uusi valos, 1993, V, Ø 100
7. Inspiratio, 1993, V, Ø 90
8. Ennen ja jälkeen, 1995, V, Ø 110
9. Matkalla, 1995, V, Ø 95

Nukari, Pirkko

1. Tammihiiren talviuni, 1974, V, Ø 90
2. Yö, 1977, V, Ø 115

Nummelin, Matti

1. Turun Metsänkävijät, 1975, L, Ø 70
2. Varsinais-Suomen mielisairaanhoidopiirin kuntainliitto, 1976, L, 80 x 80, plaketti
3. Jaakko Kahila, 1979, L, Ø 70
4. Aki Tammisto, 1979, L, Ø 70
5. Helsinki City Maraton, 1981, L, Ø 70, uusintalyönnit 1982 ja 1983
6. Tiedon meri, 1982, L, Ø 70
7. Koulutuspäälliköiden yhdistys, 1987, L, Ø 70
8. Oriveden Orihiihto, 1987, L, Ø 56
9. Partio Ilves, 1987, L, Ø 56

Nupponen, Lauri

1. Erva-Latvala Oy 60 vuotta, 1985, L, Ø 70

Nurminen, Matti

1. Postisäästöpankin Penninki r.y., 1971, L, Ø 40
2. Suo, 1975, V, Ø 110

Nykänen, Pertti

1. Hämeenkyrö 700 vuotta, 1990, L, Ø 80

Ojaniemi, Kimmo

1. Turun Taideyhdistyksen satavuotisjuhlamitali, 1991, L, Ø 80

Ojansivu, Juha

1. Santeri Alkio, 1972, V, Ø 120
2. Lauri Viita, 1978, V, Ø 115

Ojonen, Pekka

1. Puujärvi, 1982, L, Ø 45
2. Ison ympyrän hiihto, 1983, L, Ø 50 ja 70

Oker-Blom, Nils

1. Samuel Panelius, 1984, L, Ø 70
2. Jakob von Heine - Oskar Medin, 1985, L, Ø 70
3. Johan Järnefelt, 1989, L, Ø 70

4. Erik Malm, 1990, L, Ø 70

Olin, Antero

1. Päijät-Hämeen luontoystävällinen teollisuusmaakunta, 1977, L, Ø 70

Ovaska, Kari

1. Santeri Alkio, 1972, V, Ø 120
2. Oiva Polari, 1982, V, Ø 120
3. Oskari Jauhiainen, 1982, V, Ø 110
4. Anja Juurikkala, 1993, V, Ø 115

Paavilainen, Reijo

1. Kuninkaanlähteen hölkkä, 1976, L, Ø 50
Kalevan kierros, L, Ø 60, urheilumitali, nrot 2-6: 1977, 1978, 1979, 1980, 1981
7. Kankaanpään kevätkirmaisuus, 1978, L, Ø 51, urheilumitali
8. Helsingin yleisurheilun MM-83 muistomitali, 1983, L, Ø 70
9. Helsingin yleisurheilun MM-83, 1983, L, Ø 60, osanottajamitali
10. ETYK, 1985, L, Ø 70
11. Tampereen yliopisto, 1985, L, Ø 80
12. Finlandia-hiihto, 1986, L, Ø 60, urheilumitali
13. Pirkanmaan maakuntaliitto, 1986, L, Ø 70
Kalevan kierros, 1986-1995, L, Ø 60, urheilumitali, nrot 14.-23.
24. Finlandia-hiihto 1986, L, Ø 60, urheilumitali
25. Kankaanpään kevätkirmaisuus, 1986, L, Ø 50, urheilumitali
26. Finlandia-hiihto, 1987, L, Ø 60, urheilumitali
27. Arje Scheinin, 1987, L, Ø 80
28. Jaakko Ilkka, 1988, L, Ø 80
29. Ylöjärven kunta, 120 vuotta, 1988, L, Ø 70
30. YYA -sopimus 40 vuotta, 1988, L, Ø 33 ja 70
31. Kuninkaanlähteen hölkkä, 1988, L, Ø 55
32. Hopeasompa, 1989, L, Ø 60, urheilumitali
33. Suomen Kennelliitto 100 vuotta, 1989, L, Ø 70
34. Saki Paatsama, 1989, L, Ø 60
35. Suomen Apteekkariliitto 300 vuotta, 1989, L, Ø 80
36. Suomen Rahapaja 125 vuotta, 1989, L, Ø 35, hopea
37. Suomen kolikkorahasarjan jetoni, 1989, L, Ø 20

38. Theodor M. Scheinin, 1991, L, Ø 80
39. Mynämäen kunta, 1991, L, Ø 80
40. Suomalainen patentti 150 vuotta, Patentti- ja rekisterihallituksen 50-vuotismitali, 1992, L, Ø 70
41. Clas Thunberg, 1992, L, Ø 80
42. Round the World Air Race, 1992, L, Ø 55
43. XVIII Mint Directors Conference 1994 Finland - 18. Rahamestareiden konferenssi, 1993, L, Ø 60
44. Teljän hölkkä, 1993, L, Ø 60
45. KANKU Kenkähölkkä, 1994, L, Ø 55
46. Satakunnan Sotaveteraanipiiri, 1995, L, Ø 60
47. Suomi-EU, 1995, L, Ø 33 ja 70
48. Tahdon, Kankaanpään Taidekoulu, 1995, L, Ø 80

Palasto, Marjatta

1. Suomen Šakkiliitto, 1982, L, Ø 55, ansiomitali, yksipuolinen

Pelkonen, Toivo

1. Helmenkalastaja, 1973, V, Ø 110
2. Juhlavuosi, 1975, V, Ø 120, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
3. Terveet harrastukset, 1975, V, Ø 110
4. Ukko Paavo, 1982, V, Ø 107
5. Asser Stenbäck, 1983, L, Ø 75
6. Painajainen, 1988, V, Ø 110
7. Unelma, 1988, V, Ø 110
8. Nimetön, V, Ø 110
9. Abortti - kotimainen kansanmurha, 1992, V, Ø 120
10. Kuningasmieliset, 1993, V, Ø 115

Peltokangas, Matti

1. Kevyt kosketus, 1981, V, Ø 110, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
2. J. R. Danielson-Kalmari, 1983, V, Ø 105
3. Vuoden uusmaalainen, 1983, V, Ø 110
4. Nykyaika, 1983, V, Ø 120
5. Joutsenlaulu, 1984, V, Ø 110, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
6. Nuorisomitali, 1986, L, Ø 70
7. Syvä uni, 1988, V, Ø 110, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali

Pietilä, Reima

1. Teknillinen Korkeakoulu 100- vuo-

tisjuhlamitali, 1972, L, Ø 50

Piri, Markku

1. Yleisurheilun EM -kisat, juhlamitali, 1994, L, Ø 60

Pitkänen, Pekka

1. Hauen hammas, Kalevalan 150-vuotisjuhlamitali, 1985, L, Ø 80
2. Haka-Tosno, 1985, L, Ø 80

Popovits, Zoltan

1. Kostamus, 1978, L, Ø 80
2. Svetogorsk, 1979, L, Ø 80
3. Irco - Bagdadin kongressipalatsi, 1982, L, Ø 80

Pykkänen, Helena

1. Suomen Kulttuurirahasto 50 vuotta, 1988, L, 67 x 83

Pääläinen, Maini

1. Kotona, 1978, V, Ø 100
2. Elämää, 1986, V, Ø 121, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
3. Kevät, 1990, V, Ø 110

Rahikainen, Pentti

1. Suomen Pankin Virkailijayhdistys, 1977, L, Ø 70
2. Finlandia-88, Filatelistiliiton maailmannäyttely, 1988, L, Ø 70

Rask, Jonas

1. Leo Jokela 1932-1995, 1995 L, Ø 60

Rauhala, Osmo

1. Maija Grundström, 1985, L, Ø 56

Renvall, Tuomas

1. Mitali 1, 1993, V, Ø 75, hopea
2. Mitali 2, 1993, V, Ø 75, hopea

Roth, Jarkko

1. Kylä, 1980 (muov. 1978), V, Ø 150
2. Leikin lomassa - lapsen vuoden mitali, 1979, V, Ø 100, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali
3. Johan Wikström, 1979, L, Ø 70
4. Dante-mitali, 1979-1980, V, Ø 150
5. Otto H. Meurman, 1980, L, Ø 80
6. Jussi Vikainen, 1980, L, Ø 70
7. Pekka Brummer 70 vuotta, L, Ø 70
8. Yrjö V. Paatero, 1981, L, Ø 80
9. Pro arte metallica, 1981, L, Ø 80, Suomen Mitalitaiteen Killan huo-

- mionosoitusmitali
10. DFG 30-vuotismitali, 1982, L, Ø 70
  11. Eero Mustakallio, 1982, L, Ø 70
  12. Gunnar Nurmi, 1983, V, Ø 130
  13. Tuomas Peltonen, 1984, L, Ø 70
  14. Sauli Viikari, 1984 L, Ø 80
  15. Arno Viljanen, 1984, L, Ø 80
  16. Kivikartio 1945-1985, 1985, L, Ø 80
  17. .Kultateollisuus Oy 85 vuotta, 1985, L, Ø 33 ja 85
  18. Verner Arvela, 1986, L, Ø 80
  19. Åke Sandberg, 1987, L, Ø 56
  20. Turun Akatemian perustamisesta 350 vuotta, 1989, L, Ø 70
  21. Punkalaidun 350 vuotta, 1989, L, Ø 70
  22. Turun kaupungin liikennelaitos 100 vuotta, 1990, L, Ø 80
  23. Pekka Halonen, 1991, L, Ø 70
  24. Kaarinan veneilijät, 1991, L, Ø 70
  25. Viimeinen kevät, 1992, hiottu kivi, Ø 150, laatikko 190 x 360 x 90, puu
  26. Mauno Koivisto, 1993, L, Ø 33 ja 70

Rusko, Seija

1. Mitalin toinen puoli, 1990, V, Ø 120, yhteistyö Ossi Somman kanssa

Ryti, Hannu

1. OLS 100 vuotta, 1980, L, Ø 70/ piirros, muovailu Mauno Honkanen
2. SVUL Pohjois-Pohjanmaa, 1981, L, Ø 70

Rytkönen, Pekka

1. Työväenopisto Jämsänkoski, 1986, L, Ø 50
2. Työväenopisto Järvenpää, 1986, L, Ø 50
3. Työväenopisto Vantaa, 1986, L, Ø 50
4. Jämsänkoski, 1988, L, Ø 80
5. Liskojen yö, 1989, V, Ø 110
6. Onnen onkija, 1992, V, Ø 110
7. Omatunto, 1994, V, Ø 105
8. Jälki, 1995, V, Ø 105

Räike, Kauko

1. Kankaanpään puolesta, 1972, L, Ø 70
2. Rauman kauppaoppilaitos 50 vuotta, 1974, L, Ø 70
3. Satakunnan K-kauppiaat, 1975, L, Ø 70
4. Jalmari Karhula, 1978, L, Ø 70
5. Pro Eura, 1979, L, Ø 70
6. Rasti-Lukko, 1981, L, Ø 70, plaketti

7. Rauman kaupunki - Ruoripojat, 1981, L, Ø 70
8. Satakunnan seutukaavaliitto, 1981, L, Ø 70
9. Niinisalons varuskunta 50 vuotta, 1985, L, Ø 70
10. Tauno Koskela, 1986, L, Ø 70

Saalasti, Risto

1. Maataloustuottajain Keskusliitto 60 vuotta, 1977, L, Ø 50 ja 70

Saarikuru, Erkki

1. Rakel Wihuri 80 vuotta, 1985, V, Ø 120
2. K.K. Kankaanranta - Oikeuden puolustaja, 1989, V, Ø 120

Salmela, Erkki

1. Suomen Taiteilijaseura 125 vuotta, 1989, L, Ø 80

Salminen, Teuvo

1. Count Basie, 1984, V, Ø 60
2. Pro Mathematica, 1984, L, Ø 70
3. Pro Scientia, 1984, L, Ø 70
4. Heinolan kaupungin koululaitos, 1984, L, Ø 60, palkintomitali
5. Matematiikkaolympialaiset - 26. International Mathematical Olympiad, 1985, L, Ø 60
6. Hotelli Pitkä-Jussi, 1986, L, Ø 60
7. Joutsu, 1986, V, Ø 60
8. Heinolan ammattikoulu, 1987, V, Ø 75
9. Hämeenlinnan kaupunkimaraton, 1987, L, Ø 70
10. Rehti urheilu, 1987, L, Ø 45, yksipuolinen, urheilumitali

Salo, Aila

1. Rauma-Kolpino, ystävyyskaupunkien 10-vuotismitali, 1973, V, Ø 110
2. Oiva Tuominen, 1973, V, Ø 95
3. Pare Ankriss' kon Duulajoll', 1974, V, Ø 155
4. Erkki Tuuli, 1974, V, Ø 110
5. Hollming Oy 30 vuotta, 1975, V, Ø 108
6. Joulupukki - Lapin eläjä, 1975, V, Ø 100
7. Mitali veronmaksajalle, 1975, V, Ø 100
8. Niin on, jos siltä näyttää, 1975, V, Ø 105
9. Mitali asuntosäästäjälle, 1975, V, Ø 90

10. Pohjanlahden Biennale, 1977, L, Ø 80
11. Hilda Myyryläinen, 1981, V, Ø 109
12. Reino Salo, 1981, V, Ø 120
13. Alpo Sarava, 1981, V, Ø 120

Salonen, Risto

1. Harlekiini, 1971, V, Ø 80
2. Katakombi, 1971, V, 65 x 62
3. Silkkiköysi, 1971, V, Ø 80

Sievänen, Jaakko

1. Islanti, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisaarjaan

Sipiläinen, Anneli

1. Tuhoutuminen, 1972, V, Ø 100
2. Ensi kesänä, 1974, V, Ø 118
3. Leo Ojala, 1974, L, Ø 80
4. Kaivos, 1976, V, Ø 80
5. Otto Larma, 1977, V, Ø 118
6. Suomen Kemikalikauppiasliitto 50 vuotta, 1982, L, Ø 70
7. Kohtaaminen, 1984, V, Ø 120
8. Toini Nousiainen - TEHY, 1985, L, Ø 70

Suikkanen, Marjo

1. Urbanisoituminen, 1978, V, Ø 100
2. Sisäinen universumi, 1984, V, Ø 100
3. Kuusielu, 1990, V, Ø 110
4. Neutrino, 1991, V, Ø 120
5. Kuplakammio, 1991, V, Ø 120
6. Kaksi aikaa I, 1991, V, Ø 120
7. Kaksi aikaa II, 1991, V, Ø 120

Suvanto, Timo

Lapuan Virkiän yöjuoksumitali -sarja, L, yksipuolinen, urheilumitali, nrot 1-6:

1. Vihtori Kosola, 1985, Ø 60
2. Kustaa Tiitu, 1986, Ø 65
3. Kalle Kuoppala, 1987, Ø 70
4. Tapio Korjus, 1988, Ø 65
5. Lauri Koskela, 1989, Ø 60
6. Lapuan kaupunki, Ø 62
Herättäjäjuhlamitali -sarja, L, Ø 70, nrot 7-11:
7. Oulainen, 1986
8. Suomussalmi, 1987
9. Mäntsälä, 1988
10. Kuopio, 1989
11. Turku, 1990
12. Spelin henki - Lapua, 1990, L, Ø 50, yksipuolinen
13. Evijärvi - Spelit 3.-7.7. 1991, 1991, L, Ø 50, yksipuolinen

14. Ville Ritola - Peräseinäjoki, 1991, L, Ø 60
15. Herättäjäjuhlamitali - Jyväskylä, 1991, L, Ø 70
16. Herättäjäjuhlamitali - Nivala, 1992, L, Ø 70
17. Herättäjäjuhlamitali - Pori, 1993, L, Ø 70
18. Herättäjäjuhlamitali - Laihia, 1994, L, Ø 70

Särestöniemi, Reidar

1. Norja, 1977, L, Ø 70, kuuluu Pohjoismaiseen taidemitalisarjaan

Taleva, Aimo

1. Säästöpankin ansiolevyke, 1982-1983, L, 80 x 80

Tarkka, Kaarina

1. Ruusu, 1973, V, Ø 110, uusi valu 1981, Ø 120
2. Muinainen optimisti, 1974, V, 62 x 70
3. Adam & Eva, 1976, V, Ø 116
4. Clown, 1977, V, Ø 120
5. Kolme sisarta, 1978, V, 128 x 120
6. Daphne, 1978, V, Ø 100
7. Cyrano de Bergerac, 1981, V, Ø 98
8. Pablon syntymästä 100 vuotta, 1981, V, Ø 100
9. Helene Schjerfbeck, 1981, V, Ø 98
10. Näky, 1982, V, Ø 110
11. Vincent, 1982, V, Ø 100
12. Suomen Akateemisten Naisten Liitto, 1982, L, Ø 70
13. Klaus Waris, 1984, L, Ø 80
14. Päärynäkuninkaan jälkeläinen kentties, 1988, V, Ø 150
15. Roi-Soleil aurinkokuningas, 1988, V, Ø 155
16. Ranskalainen jutunkertoja, 1988, V, 140 x 120
17. Un ballo in maschera, 1989, V, Ø 150
18. Monsieur Surréaliste - Dali, 1989, V, Ø 150
19. Valokuva 1890, 1990, V, 130 x 90
20. BOC URWIND - Bo Carpelan, 1993, V, Ø 135
21. Pitsinnyplääjätär, 1993, V, Ø 105
22. Nukkeni, 1994, V, Ø 120
23. Miesleijona, 1995, V, 200 x 150

Tielinen, Erja

1. HYKS, 1981, L, Ø 80

Ulmanen, Veijo

1. Suomen Mitalitaiteen Kilta 20 vuotta, 1985, V, Ø 70

Urm, Anna-Maija

1. Ennustus, 1992, V, 120 x 105
2. Sarastus, 1993, V, Ø 105
3. Temppu, 1993, V, Ø 93
4. Perhe, 1993, V, Ø 110
5. Maailman synty, 1993, V, 115 x 85
6. Muodonmuutos, 1994, V, Ø 105

Vainio, Merja

1. Lintu ja pesä, 1985, V, Ø 95, Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali

Vainio, Taru

1. Väinämöinen, 1977, V, Ø 90, yksipuolinen
2. Penelope, 1977, V, Ø 110, yksipuolinen
3. Odysseus, 1977, V, Ø 110, yksipuolinen
4. Sokrates, 1977, V, Ø 110, yksipuolinen
5. Kaksi, 1977, V, Ø 110, yksipuolinen
6. Herakles, 1977, V, Ø 110, yksipuolinen
7. Maaemo, 1977, V, Ø 114, yksipuolinen
8. Don Quijote, 1977, V, Ø 110, yksipuolinen
9. Palloveli, 1977, V, Ø 115, yksipuolinen
10. Janus, 1977, V, Ø 88, yksipuolinen
11. Prometheus, 1977, V, Ø 90, yksipuolinen
12. Aleksis Kivi, 1977, V, Ø 90, yksipuolinen
13. Aleksis Kivi, 1977, V, Ø 98
14. Musta surma, 1977, V, Ø 113
15. Syntiinlankeemus, 1977, V, Ø 120
16. Hyvinkää, 1977, V, Ø 90
17. Oy Finncanastor Ab 5 vuotta, 1977, V, Ø 115
18. Oiva Helminen 75 vuotta, 1977, V, Ø 90
19. Elias Lönnrot, 1977, V, Ø 90
20. Fredrik Pacius, 1977, V, Ø 82
21. Kaarle XII 1697-1718, 1977, V, Ø 77
22. Mitalinumismaatikot, 1977, V, Ø 97
23. Pyrstö 10 vuotta, 1978, V, Ø 93
24. Hyvinkään Seudun Nimismaatikot, 1978, V, Ø 100
25. Suomen Numismaatikkoliiton kevätkokous Hyvinkäällä 1.-2.4. 1978,

V, Ø 67

26. Tahko-mitali, 1978, V, Ø 90
27. Hyvinkään Tahko, 1978, V, Ø 70, rauta, yleismitali
28. Cantores Minores, 1978, V, Ø 88
29. Taidon portaat, 1978, V, Ø 95
30. Hyvinkään yhteiskoulu - Keskustan koulu 1918-1978, V, Ø 95
31. Keskustan yläaste ja lukio, 1978, V, Ø 67
32. Numismatica, 1978, V, Ø 97
33. Koulumuistoja, 1978, V, Ø 95
34. Sancta simplicitas, 1978, V, Ø 97
35. Kolumbus, 1978, V, Ø 97
36. Caesar, 1978, V, Ø 96

Vehkanen, Marjatta

1. Anja Juurikkala, 1993, V, Ø 110

Veijalainen, Hannu

1. Liikunnanopetus 100 vuotta, L, Ø 80/muovailu, piirros Matti Louhi
2. SVUL Häme, 1983, L, Ø 55, yksipuolinen
3. Satakunnan lennosto, 1983, L, Ø 70/muovailu, luonnos Pentti Puutaala
4. Uusi-Suomi Cup, 1984, L, Ø 40, yksipuolinen
5. Kolmen kaupungin kuntokierros, 1984, L, Ø 60, yksipuolinen
6. World Championship Helsinki, 1985, L, Ø 60, yksipuolinen
7. SYP Moskova, 1985, L, Ø 40
8. Pankkiurheilu pyte, 1985, L, Ø 40, yksipuolinen
9. Saab-Valmet, 1985, L, Ø 60, yksipuolinen
10. SVUL Häme, 1986, L, 50 x 50, yksipuolinen
11. Tampereen Pyrintö, 1986, L, 50 x 50, yksipuolinen
12. JCI Senate in Finland, 1987, L, Ø 80, yksipuolinen
13. Lastenlinnan sairaala, 1987, L, Ø 80
14. Pelastusristeilijä Niilo Saarinen, 1987, L, Ø 45
15. X42 Suunnistus, 1987, L, 40 x 56, yksipuolinen
16. Linnaisten omakotiyhdistys, 1987, L, Ø 50, yksipuolinen
17. Mäntsälän Urheilijat, 1987, L, Ø 70, yksipuolinen
18. Pääesikunta, 1987, L, Ø 70, yksipuolinen
19. Kemian Olympialaiset, 1988, L, Ø 60

20. Pyhäranta-hölkä, 1988, L, Ø 50, yksipuolinen
21. Fysiologian kongressi, 1988, L, Ø 50 ja 80
22. Jääkiekkoerotuomarit, 1988, L, 50 x 50, yksipuolinen
23. Tapio Penttilä, 1989, L, Ø 80
24. Pääkaupunkikierros, 1990, L, Ø 60, yksipuolinen
25. Reserviläiskierros, 1990, L, Ø 60
26. SVUL Häme 90, 1990, L, 50 x 50, yksipuolinen
27. Metsästäjien keskusliitto, 1992, L, Ø 60, yksipuolinen
28. Finlandia-hiihto, 1992, L, Ø 70
29. Suur-Helsingin Golf, 1992, L, Ø 50, yksipuolinen
30. Leo Hirvonen, 1992, L, Ø 80

Vellonen, Jarmo

1. Savonlinna 350 vuotta, 1989, L, Ø 80

Vesalainen, Eino

1. Nouseva Hyvinkää, 1973, L, Ø 40
2. Maailman lasten ystävyys, 1976, L, Ø 40
3. MAOL (Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto), 1977, L, Ø 50
4. Maailman lasten ystävyys - Hyvinkää, 1981, V, Ø 110

Veuro, Jaakko

1. Sääksmäki, 1972, L, Ø 70
2. Metsätaito, 1985, L, Ø 60
3. Toijalan Säästöpankki, 1987, L, Ø 70
4. Forssa, 1987, L, Ø 70

Viitasalo, Pirkko

1. Juho, 1981, V, Ø 98
2. Tarinan pituus, 1982, V, Ø 98, Suo-

men Mitalitaiteen Killan vuosimitali

3. 270 days, 1986, V, Ø 104
4. Lahden ev.lut. Seurakunnat 70 vuotta, 1986, L, Ø 75
5. Elävä teatteri, 1987, V, Ø 110
6. Taiteilijan omat kuvat, 1988, V, Ø 110
7. Aikaa olla, 1988, V, Ø 110
8. Nerous, 1989, V, Ø 110
9. Espoon suomenkielinen koululaitos 100 vuotta, 1991, L, Ø 80
10. Ahneuden uhri, 1991, V, Ø 105
11. Giacomettin jalat, 1992, V, Ø 120
12. Nykyaika, 1995, V, Ø 120

Virolainen, Heikki

1. Kalagraal, 1979, V, 100 x 270
2. Lääkärilehti, 1980, V, 200 x 200, yksipuolinen

Weckström, Marjatta

1. Osmerus, 1973, V, Ø 100
2. Fenix, 1974, V, Ø 120
3. Kansanvalistusseura 100 vuotta, 1974, L, Ø 80
4. Suomen Merimieslähetykseura 100 vuotta, 1975, L, Ø 70
5. Suomen Naisten Liikuntaliitto 80 vuotta, 1976, L, Ø 70
6. Vernerin Louhivuori, 1978, L, Ø 80
7. Suomen LVI -yhdistys, 1984, V, Ø 105
8. Suomen Hammaslääkäriseura 100 vuotta 1992, L, Ø 80

Yrjänä, Ari

1. Kansanopistot Suomessa 100 vuotta, 1989, L, Ø 70

Äijälä, Raimo

1. Vallis Gratiae, 1974, V, Ø 100
2. Naantalin kaupunki, 1978, L, Ø 80

YHDISTYKSET JA YHTEISÖT

Toiminta mitalitaiteen alalla sen mukaan kuin tutkimuksen kuluessa on käynyt ilmi. Toiminnasta mainitaan mitalit, näyttelyt, esitelmät ja muut mitalitaiteeseen liittyvät tapahtumat.

NfiÅ = Numismatiska Föreningen i Åbo
 SMK = Suomen Mitalitaiteen Kilta
 SNY = Suomen Numismaattinen Yhdistys

YHDISTYKSET

Etelä-Hämeen Numismaatikot r.y.
 (1971-)

Mitalit

1980, Aulanko-poletti, L, Ø 25, kevään vuosikokoukseen ja huutokauppaan, suunnittelu jäsenten yhteistyönä

1981, 10-vuotisjuhlapoletti, samanlainen etusivu kuin edellisessä, takasivu uusi, hopeaa

Näyttelyt

1975, alkaen useita mitali- ja rahanäyttelyitä tavarataloissa, kirjastoissa, yksityisissä tiloissa, huutokaupoissa omat näyttelyvitriinit

1983, Celle, (Länsi-)Saksa, Hämeenlinna-aiheinen mitalinäyttely, 26 mitalia

Esitelmät

Kokouksissa ollut esitelmäitsijöitä Suomen Mitalitaiteen Killasta, Numismaattikoliitosta ja omasta yhdistyksestä.

Muuta

Opintokäynneillä tutustuttu mitalin valmistukseen mm. Kultakeskus Oy:ssä.

1988 valmistui Hämeenlinna-aiheisten mitalien luettelo, n. 200 mitalia.

Etelä-Kymenlaakson Numismaatikot r.y. (1970-)

Näyttelyt

1973, Karhulan kauppalankirjasto, rahoja ja mitaleita kaksi päivää

Muuta

Valmistettu esitteet Hamina-mitalista ja Karhula-Iittala lasitehtaan mitalista.

Etelä-Pohjanmaan Numismaattinen Kerho r.y. (1955-)

Mitalit

1984, Lapuan herättäjäjuhlat, L, Ø 70, luonnos Aarne Mäkelä

1985, Nilsiä herättäjäjuhlat, L, Ø 70, luonnos Sulo Saukko

1986 alkaen Timo Suvanto: Herättäjäjuhlamitali L, Ø 70, Oulainen

1987, Suomussalmi

1988, Mäntsälä

1989, Kuopio

1990, Turku

1991, Jyväskylä

1992, Nivala

1993, Pori

1994, Laihia

Näyttelyt

1984, Kyrö, Vapaa-aikanäyttely, mitaleita ja rahoja

1985, syksy, Lapua, Suomen Numismaattikoliiton kokous, rahoja ja mitaleita

1987, kirjasto, Soini, mitaleita, kunniamerkkejä ja Suomen käymien sotien muistomitaleita

1988, Vapaa-aikanäyttely, rahoja, mitaleita, postikortteja

Muuta

1984, alkaen Etelä-Pohjanmaan Keräily-uutiset -lehti

Helsingin Numismaattinen Yhdistys r.y. (1971-)

Mitalit

1977, Näyttelymitali 17.-18.12. 1977, L,

62 x 45, HNY:n tunnus, jaettiin näyttelyyn voittajille ja myytiin keräilijöille

Näyttelyt

1975, 8.-9.3. Hotelli Inter Continental, Helsinki, Rahamessut, mukana mitaleita

1976, 30.3.-6.4. HOP:n aula, Helsinki, viisivuotisnäyttely, mukana mitaleita

1977, 17.-18.12. Kilpailunäyttely, Helsinki, mukana mitaleita

1981, 7.-8.3. Hotelli Inter Continental, Helsinki, 10-vuotisjuhlanäyttely, mukana mitaleita

Hyvinkään Seudun Numismaatikot r.y. (1975-)

Mitalit

1978, Jäsenmitali, V, Ø, Taru Vainio

Näyttelyt

pankkien ja liikelaitosten ikkunoissa jäsenten itsenäisesti järjestämiä mitalinäyttelyitä

Kaakkois-Suomen Numismaattinen Kerho r.y. (1967-)

Mitalit

1987, Kaakkois-Suomen Numismaattisen kerhon 20-vuotismitali, L, Ø 58, yksi- ja kaksipuolinen versio, Asko Liiri

Näyttelyt

1988, pääposti, Imatra, seteleitä, kolikoita, mitaleita

Keski-Suomen Numismaatikot r.y. (1971-)

Näyttelyt

1978, 4.-5.10. Jyväskylä, Keski-Suomen Filatelistiseuran 40-vuotisnäyttely, kemia-aiheisia mitaleita

1980, 23.3. Jyväskylä, Kauppaoppilaitos, Postimerkin päivän näyttely, yhteistyö Keski-Suomen Filatelistiseuran kanssa, myös mitaleita

1981, 6.3.-2.4. Keski-Suomen museo, Jyväskylä, Mitaleita Aarne Laitakarin ko-

koelmasta, Suomen Numismaattikkoliiton kevätkokous, yhteistyö museon kanssa

1983, huhtikuu, OP Jyväskylä, avajaisissa esillä myös mitaleita

Kuopion Numismaatikot r.y. (1972-)

Näyttelyt

1978, 16.-28.1. Kuopion kirjasto, Kuopio, mitaleita aiheittain: Suomen presidentit, historiamme vaikuttajia, kirjallisuus, taide, politiikka, maatalous- ja teollisuusnäyttelyt

1982, 29.9.-17.10. Kuopion museo, Kuopio, Kustaa III aikansa rahoissa ja mitaleissa, osatapahtuma Kuopio 200-vuotta juhlassa

1983, 3.-14.11. SYP Kuopion konttori, Kuopio, Numismaattikka harrasteena, mukana mitaleita

1988, huhtikuu, Kauppaoppilaitos, Kuopio, Sijoittajamessut, Raili Gröndahlin mitaleita

Esitelmät

1976, 4.10. Hotelli Atlas, Kuopio, Numismaattikkoliitosta Allan Ylinen ja Ahto Linja: Mitalitaide ja mitalien keräily

1978, 17.1. Kuopion kirjasto, Kuopio, Jouko Voionmaa, Suomalaisesta mitalitaiteesta

1979, 8.1. Joensuu, Olavi Koskinen, Kauko Räsänen mitalitaide; yhdistys vieraili Joensuussa

1982, 28.9. Kuopion museo, Kuopio, Tuukka Talvio, Suomi-aiheiset mitalit Ruotsin vallan aikana

1984, 7.5. Kuopion museo, Kuopio, Aro Alho Kuopion museon numismaattiset kohteet ja museossa olevat antikin rahat

1984, 5.11. Aro Alho, Plooturamat

Mitalinumismaatikot (1977-)
kerho toimi noin vuden

Mitalit

1977-1978, Taru Vainion mitalit, ks. Mitalililuetelo 2, Hyvinkään Seudun Numismaatikot

Näyttelyt

1978, 16.-28.1. Kuopion kirjasto, Kuopio yhteistyö Kuopion Numismaatikkojen kanssa, ks. Kuopion Numismaatikot r.y.

Esitelmät

1978, 17.1. Kuopion kirjasto, Kuopio, Jouko Voionmaa, Suomalaisesta mitalitaiteesta, yhteistyö Kuopion Numismaatikkojen kanssa, ks. Kuopion Numismaatikot r.y.

Numismatiska Föreningen i Åbo r.f. (1937-)

Ryhmä mitalitaiteen harrastajia kokoon-tui 1933 alkaen, sittemmin 1935 alkaen Historiska Samfundet i Åbo -seuran jaoston ja lyötti myös mitaleita ennen varsinaista oman yhdistyksen perustamista 1937.

Ks. myös Sandström, Håkan, 1990, Numismatiska Föreningen i Åbo rf 1937-1987, 120-171. Turku.

Mitalit

1935-1979 kaikkiaan 31 lyötyä mitalia

Näyttelyt

osin täydennetty Sandströmin 1990 maitsemia

1938, Turun taideyhdistyksen vuosinäyttelyssä Jussi Vikaisen mitalit

1942, Turkulaistaiteilijoiden näyttely, Helsinki, Numismatiska Föreningen i Åbo-lyöttämät mitalit -otsikolla Jussi Vikainen

1944, kesä, Kungliga Myntkabinettet, Tukholma, Suomalaista mitalitaidetta, mukana yhdistyksen lyöttämät mitalit

1945, 25.-27.11. Kööpenhamina, Nordisk Numismatisk Union'in kokous, Suomalaisia mitaleita

1951, huhtikuu, Malmö museum, Malmö, Finlands medaljkonst, Medaljer berörande Finland -kokoelmat, järj. Sam-

fundet Skåne - Finland, Skånes Numismatiska Förening

1966, 8.-19.3. Åbo Akademis bibliotek, Turku, yhteistyö SMK:n kanssa

1967, 19.3.-9.4. Amos Andersonin taide-museo, Helsinki, mukana yhdistyksen mitaleita, ks. SMK

1968, 7.5.-7.9. Suomen kansallismuseo, Helsinki, Mitalinäyttely, mukana yhdistyksen jäsenten mitaleita, järj. SMK, SNY ja NFiÅ

1969, 27.-30.11. Wäinö Aaltosen museo, Turku, Mitalinäyttely, yhteistyö Turun yliopiston ylioppilaskunnan kanssa

1969, 21.11.-14.12. Ateneumin taidemuseo (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, mukana yhdistyksen mitaleita, ks. SMK

1973, 23.8.-30.9. Ateneumin taidemuseo, (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, ks. SMK

1977, marraskuu, Turun Säästöpankin pääkonttori, Turku, Turku-aiheiset mitalit, yhdistyksen 40-vuotisjuhlanäyttely, yhteistyö Turun maakuntamuseon kanssa

1982, 3.4.-4. Turku, Turun rahan päivä, yhdistyksen mitalit, järj. Turun Numismaattinen Seura, ks Turun Numismaattinen Seura

Esitelmät

1944, Tukholma, Svenska Numismatiska Föreningen, J.J. Huldén, Suomalaisesta mitalitaiteesta

1945, Kööpenhamina, Nordisk Numismatisk Union'in kokous, J.J. Huldén, Moderni Suomalainen mitalitaide

1951, huhtikuu, Malmö museum, Malmö, J.J. Huldén, Suomalaisesta mitalitaiteesta

1968, marraskuu, Wäinö Aaltosen museo, Turku, näyttelyn yhteydessä Jouko Voionmaa, Suomen mitalitaiteesta

Kokouksissa on ollut usein esitelmää mitaleista ja mitalihankkeista.

J.J. Huldén esitelmöi ulkomailla numismaattisten yhdistysten kokouksissa vieraillessaan suomalaisesta mitalitaiteesta.

Muuta

Yhdistyksen keskeinen kiinnostuksen kohde on ollut mitalitaide.

1955, 9.11. Apteekkari Julius Anderson lahjoitti kokoelmansa Åbo Akademiille.

1961, 17.10. Gerda Qvistin perikunta lahjoitti Gerda Qvistin mitalit Åbo Akademiille.

Pohjois-Hämeen Numismaatikot r.y. (1969-)

Näyttelyt

1979, 3.-4.11. Hotelli Tammer, Tampere, Mitaleissa kuvattuja rakennuksia ja Tampere-aiheisia mitaleita

1981, 26.-27.9. Hotelli Tammer, Tampere, Tampereen mitaleita, Suomalaisia urheilumitaleita vuoteen 1918, Venäläisiä mitaleita 1700- ja 1800-luvuilta

1985, 29.-30.9. Hotelli Viktoria, Tampere, 15-vuotisnäyttely, mukana Suomalaisia palkintomitaleita 1897-1925, Suomalaisia kunniamerkkejä, Venäläisiä mitaleita Pietari I ajalta, Tampere-aiheisia mitaleita

1986, 13.-14.9. Sampola, Tampere, Tampere-aiheisia mitaleita, Rakennusaiheisia mitaleita, Suomalaisia palkintomitaleita ja Juna-aiheisia mitaleita

Esitelmät

1972, 6.2. Tampereen kauppaseura, Tampere, Jouko Voionmaa Suomen mitalitaide

1974, 21.9. Hotelli Emmaus, Tampere, Allan Ylinen, Vapaa mitali ja numismaatiikka

1979, 16.9. Hotelli Emmaus, Tampere, Juha Jaakola, Rakennus- ja Tampere-aiheiset mitalit

1981, 5.4. Hotelli Tammer, Tampere, Aarne Salonen, Palkintomitalit

1981, 1.11. Hotelli Tammer, Tampere,

Maunu Ojaniemi, Talvisodan muistomitalit

1982, 18.4. Cabaree Oscar, Tampere, Jussi Hjorth, Tsaarinajan venäläisistä mitaleista

1982, 19.9. Cabaree Oscar, Tampere, Jorma Järvinen, Vanhoja palkintomitaleita ennen vuotta 1920

1983, 22.5. Moterest Jäähovi, Tampere, Maunu Ojaniemi, Hengenpelastusmitalit

1985, 8.12. Maunu Ojaniemi, Sininen risti

1986, 9.2. Seppo Mäenpää, Rautatie-mitaleita

Muuta

1985, Numismatiikan kurssi, Tampereen työväenopisto, Tampere:

2.10. Jorma Järvinen, Suomalaisista palkintomitaleista

9.10. Hannu Id, Kunniamerkit, Lotta Svärd, Suojeluskunta ja Jääkäri-liike mitaleissa

16.10. Juha Jaakola, Mitaleista

Pohjois-Karjalan Numismaatikot r.y. (1970-)

Mitalit

1980, 10-vuotisplootu, L, 65 x 75, pienoiskäljennös plooturahasta vuodelta 1652

1990, 20-vuotisplootu, L, kuten edellä

Näyttelyt

1973, joulukuu, Joensuun kirjasto, Joensuu, Karjalan mitaleita, Suomen presidentit -kokoelma, Lääkärimitaleita

1978, huhtikuu, Joensuun lyseo, Joensuu, Suomen presidentit, Maanpuolustusmitaleita, Kauko Räsänen mitaleita, Lääkäri-mitaleita

1985, kesä, Karjalan messut, Joensuu, mukana mitaleita

1988, 2.5.6. Karjalan messut, Pohjois-Karjalan Säästöpankin sijoitusosasto, Joensuu, mukana mitaleita

Esitelmät

Olavi Koskinen:

1977, marraskuu, Mitaleista

1979, tammikuu, Kuvanveistäjä Kauko Räsänen mitalituotanto
 1979, 31.3. Suomen Numismaatikkoliiton kokous, Kuopio, Kauko Räsänen mitalista
 1980, marraskuu, Suomalaiset lääkärimitalit
 1983, Kitee, Mitalitaiteesta
 1988, kevät, Raimo Vänskä, Mitaleiden tuottaminen ja hankkiminen, Sporrong Oy:n aineiston pohjalta

Pohjois-Kymenlaakson Numismaatikot r.y. (1971-)

Näyttelyt

1974 alkaen Kouvola-päivien aikana esillä myös mitalia kolmen vuoden välein aiheittain mm. Sodista saatuja kunniamerkkejä ja mitalia, Maailman luonnon Säätiön mitalit eri maista, Suomen tasavallan presidentit, Suomen suurmiehiä, Palkinto- ja urheilumitalia

Muuta

Huutokaupoissa mitalia

Päijät-Hämeen Numismaatiko r.y. (1970-)

Mitalit

1971, Päijät-Hämeen Numismaatikot, V, Ø 82, Pentti Papinaho

Näyttelyt

1983, 24.-25.9. Urheilutalo, Lahti, II Raha- ja keräilymessut, Kauko Räsänen mitalia

1984, tammikuu, Lahden Seudun OP, Lahti, raha- ja mitalinäyttely, Kauko Räsänen mitalia

1986, 14.1.-15.4. kiertonäyttely: SYP Aleksis, Lahti, Orimattila, Sampo-yhtiöt ja KOP Aleksis, Lahti

1987, 27.9. Urheilutalo, Lahti, Päijät-Häme -aiheisia mitalia 78 numeroa 1987, kiertonäyttelyssä Päijät-Häme -mitalia

1988, tammikuu, SYP Forum, Lahti

1988, 8.3. OP Mariankadun toimipiste, Lahti

Seinäjoen Seudun Numismaatikot r.y. (1971-)

Mitalit

1978, Lauri Koivisto, L, Ø 70, Tea Helene-lund

1981, Nandor Mikola, L, Ø 70, Raimo Heino

1983, Reino Lehväslaiho, L, Ø 70, Tea Helenelund

Näyttelyt

1978, Postipankki, Seinäjoki, Mitalinäyttely

1987, lokakuu, Seinäjoen Seudun OP, mukana mitalia

Muuta

Kokouksissa esillä omat mitalit

Suomen Mitalitaiteen Kilta r.y. Gillet för Medaljkonst i Finland r.f. (1965-)

Ks. myös Passi, Leena, 1985, Mitali XX, Helsinki.

Mitalit

vm = vuosimitali, p = presidenttisarja

1965, Panssarit, V, Ø 115, vm, Toivo Jaatinen

1966, Tumultus - Kesä -66, V, Ø 80, vm, Markku Kitula - Leena Turpeinen

1967, Pieni surrealistinen perhe, V, 78 x 90, vm, Kullervo Leinonen

1967, Nooa, V, Ø 108, vm, Toivo Jaatinen

1967, Harakan pesä eli keräilijän kätkö, V, Ø 90, ansiomitali, Terho Sakki

1967, Lauri Kr. Relander, L, Ø 72, p, Terho Sakki

1967, Risto Ryti, L, Ø 72, p, Nina Terno

1967, C.G.E. Mannerheim, L, Ø 72, p, Eila Hiltunen

1967, J.K. Paasikivi, L, Ø 72, p, Pekka Kontio

- 1967, Urho Kekkonen, L, Ø 72, Aimo Tukiainen
- 1968, Naisen elämää, V, Ø 78, vm, Arvo Siikamäki
- 1968, K.J. Ståhlberg, L, Ø 72, p, Johan Finne
- 1968, P.E. Svinhufvud, L, Ø 72, p, Kauko Räsänen
- 1968, Kyösti Kallio, L, Ø 72, p, Raimo Heino
- 1969, Yksilö ja yhteisö, V, Ø 77, vm, Kari Juva
- 1969, Näyttelymitali Itävalta - Ruotsi - Suomi, V, Ø 45, Kari Juva
- 1970, Tuomiolla, V, Ø 95, vm, Leena Turpeinen
- 1970, Urho Kekkonen 70 vuotta, V, Ø 115, Raimo Heino
- 1971, Saartorengas, V, Ø 80, vm, Putte Koivu
- 1972, Suomalainen unelma, V, Ø 98, vm, Kaija-Riitta Iivonen
- 1972, Jouko Voionmaa 60 vuotta, V, Ø 130, Raimo Heino, yhdessä Suomen Numismaattisen Yhdistyksen kanssa
- 1973, Pisanello, V, Ø 110, vm, Toivo Jaatinen
- 1973, FIDEM XV 1973 Helsinki, L, Ø 70, Kari Juva
- 1974, Populaatio, V, Ø 120, vm, Irma Melaja
- 1974, Alvar Aalto, L, Ø 80, Eila Hiltunen
- 1975, Juhlavuosi, V, Ø 120, vm, Toivo Pelkonen
- 1975, Näyttelymitali 1975, V, Ø 55, Erkki Kannosto
- 1975, Kolmen mitalin sarja: Urho Kekkonen 75 vuotta, L, Ø 50
Leena Turpeinen
Toivo Jaatinen
Heikki Nieminen
- 1976, Elämää, V, Ø 115, vm, Hannele Kylänpää
- 1976, Edwin Törmälä, L, Ø 70, Terho Sakki
- 1977, Kulttuurin uhrin, V, Ø 118, vm, Vilho Härkönen
- 1978, Avanto, V, Ø 100, vm, Taisto Martiskainen
- 1978, Martti Salmi, V, Ø 140, Raimo Heino
- 1979, Leikin lomassa - lapsen vuoden mitali, V, Ø 100, vm, Jarkko Roth
- 1980, Muinaislöytö, V, Ø 98, vm, Vilho Härkönen
- 1981, Kevyt kosketus, V, Ø 110, vm, Matti Peltokangas
- 1981, Mikko Kallio, V, Ø 125, Raimo Heino
- 1981, Pro arte metallica, L, Ø 80, Jarkko Roth
- 1982, Tarinan pituus, V, Ø 100, vm, Pirkko Viitasalo
- 1983, Mr. Colombo - harjoitusvastustaja, V, Ø 85, vm, Vilho Härkönen
- 1984, Joutsenlaulu, V, Ø 110, vm, Matti Peltokangas
- 1985, Lintu ja pesä, V, Ø 95, vm, Merja Vainio
- 1985, 20-vuotisnäyttelymitali, V, Ø 65, Veijo Ulmanen
- 1986, Elämä, V, Ø 121, vm, Maini Pääläinen
- 1987, Neidon uni, V, Ø 108, vm, Kauko Räsänen
- 1988, Syvä uni, V, Ø 106, vm, Matti Peltokangas
- 1988, Kilta, V, Ø 108, vm, Pertti Mäkinen
- 1989, Muinaiset ajat, V, Ø 110, vm, Pertti Kukkonen

1990, Oispa kesä - Oispa talvi, V, Ø 119, vm, Pertti Mäkinen

1990, Mitalin toinen puoli, V, Ø 120, Ossi Somma - Seija Rusko

1990, Arvo Aho, V, Ø 110, Kauko Räsänen

1990, XXII FIDEM Helsinki 1990, L, 70 x 70, Kauko Räsänen

1991, Kiinan näyttely 1990, V, Ø 93, Mauno Honkanen

1991, Elena ja Nicolae, L, Ø 85, vm, Pertti Kukkonen

1992, Ritarin hauta, V, Ø 115, vm, Raimo Heino

1993, Poliitikon painajainen, V, Ø 110, vm, Pertti Kukkonen,

1994, Kovat ja pehmeät arvot, V, Ø 120, vm, Toivo Jaatinen

1995, Maanjäristys, V, Ø 120, vm, Erik Mäkinen

Näyttelyt

1966, 14.1.-6.2. Ateneumin taidemuseo, (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, Italian renessanssi - Espanja - Ranska - Suomi, sama: Keski-Suomen museo, Jyväskylä

1967, Amos Andersonin taidemuseo, Helsinki, Italia - Puola - Suomi

1967, Pariisi, FIDEM XII 1967, Suomen osasto

1968, 7.5.-7.9. Suomen kansallismuseo, Helsinki, Mitalinäyttely, yhteistyö SNY:n ja NFiÅ -yhdistyksen kanssa

1968, kesäkuu, Bukarest, yhteistyö Suomi-Romania-Seuran kanssa

1968, syyskuu, Statens Historiska Museet, Tukholma

1968, 1.12.-15.12. Espanjan rahapajan museo, Madrid, Nainen mitalissa, Suomen osasto

1969, Wroclawin mitalitaiteen museo,

Wroclaw, Suomalaista mitalitaideta

1969, Praha, FIDEM XIII 1969, Suomen osasto

1969, 21.11.-14.12. Ateneumin taidemuseo, (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, Itävalta - Ruotsi - Suomi

1970, Varsova, sama kokonaisuus kuin 1969 Wroclawissa

1970, Jyväskylä, Vaasa, Oulu: Itävalta - Ruotsi - Suomi -näyttelyn kierto

1970, Espoo, Tapiolan syysllystit, kokoelma suomalaista mitalitaidetta

1971, Hvitträsk, Kirkkonummi, Mitalinäyttely, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1971, Köln, FIDEM XIV 1971, Suomen osasto

1971, Kööpenhamina, sama kokonaisuus kuin FIDEM XIV 1971 Kölnissä

1971, 1-10.-22.10. HOP -näyttelyhuoneisto, Mitalinäyttely, yhteistyö SNY:n kanssa

1971, 2.11.-28.11. Lahden Historiallinen museo, sama kokonaisuus kuin HOP-Helsinki -näyttelyssä

1972, 20.2.-19.3. Wienin taidehistoriallinen museo, Wien, sama kokonaisuus kuin FIDEM XIV 1971 Kölnissä

1972, Zürich, Praha, edellä mainittu kokonaisuus molemmissa

1972, 4.6.-18.6. Reykjavik, Pohjoismaisen Taideliiton näyttelyssä osasto suomalaista mitalitaidetta

1972, 26.9.-1.10. Moskova, Suomen mitalitaidetta, yhteistyö Neuvostoliitto-Instituutin kanssa Suomen kulttuuriviikolla

1973, 8.6.-2.9. Purnu, Orivesi, osallistuminen kokoelmalla mitaleita

1973, HOP -näyttelyhuoneisto, Helsinki, Mitalin valmistus

1973, Hvitträsk, Kirkkonummi, kokoel-

ma mitaleita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1973, Tuusulan kunnallisopisto, useita vaihtuvia näyttelykokonaisuuksia, yhteistyö opiston kanssa

1973, 11.7.-27.7. Goldsmiths Hall, Lontoo, Medals Today

1973, 23.8.-30.9. Ateneumin taidemuseo, (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, FIDEM XV 1973, josta kiertonäyttelyitä:
5.10.-21.10. Jyväskylä
17.10.-11.11. Pori
15.11.-3.12. Turku

1974, 12.2.-16.3. Varsovan taideteollisuus-instituutti, Varsova, Dni Kultury Finskiej W Polsce Maj 1974, Suomalaisen kulttuurin viikolla

1974, 15.8.-1.12. Hvitträsk, Kirkkonummi, Kauko Räsänen mitalituotantoa, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1975, 15.3.-3.4. Tampereen Taidemuseo, mitali -10, Suomen Mitalitaiteen Killan 10-vuotisnäyttely

1975, 7.6.-7.9. Purnu, Orivesi, osallistuminen kokoelmalla mitaleja

1975, Krakova, FIDEM XVI 1975, Suomen osasto

1976, 24.1.-29.2. Nationalmuseum, Tukholma, Finska medaljkonstnärer, yhteistyö Suomen Taidegraafikot r.y:n kanssa

1976, 3.5.-17.5. World Trade Center, Los Angeles, Exhibition on Modern Finnish Jewelry and Medal Art, yhteistyö Bicentennialtoimikunnan ja Suomen Korutaitteen kanssa

1976, 17.6.-22.7. Oaklandin museo, Oakland, sama kokonaisuus kuin World Trade Centerissä

1976, syyskuu, The American Numismatic Society, New York

1977, 12.1.-30.1. Taidepiste, Helsinki, Uusimmat mitalit

1977, 19.8.-5.9. Aleksanterinkadun näyteikkunat, Helsinki, Suomen mitalitaidetta,

yhteistyö Aleksis r.y:n kanssa

1977, Budapest, FIDEM XVII 1977, Suomen osasto

1978, Oulunkylän taiteilijatalo, Helsinki, SMK:n peruskokoelma

1979, 3.5.-1.6. KOP pääkonttori, Helsinki, Unkarin mitalitaidetta

1979, 27.6.-29.7. Etelä-Karjalan taidemuseo, Lappeenranta, Karjala ja karjalaiset mitalitaitteessa, yhteistyö Etelä-Karjalan museon ja Suomen kansallismuseon rahakammion kanssa

1979, Lissabon, FIDEM XVIII 1979, Suomen osasto

1980, 24.3.-2.4. HOP -näyttelyhuoneisto, Helsinki, osallistuminen Suomen Numismaattisen Yhdistyksen 65-vuotisjuhlanäyttelyyn

1980, 10.10.-17.10. Uspekistan, Suomalaisista mitalitaidetta, yhteistyö Suomi-Neuvostoliitto -seuran kanssa

1980, 27.10.-7.11. KOP Tammelantori, Tampere, Raha kautta aikojen -näyttelyssä Erkki Kannoston mitaleita

1980, 24.11.-5.12. Vakuutusyhtiö-Pohjola, Helsinki, SMK:n peruskokoelman valemmit mitalit ja oma tuotanto

1981, 8.4.-26.4. Helsingin Taidetalo, Mitalinäyttely, mukana neljän ulkomaisen taiteilijan töitä

1.10.-24.10. Rauman taidemuseo, Mitalinäyttely, yhteistyö museon ystävien kanssa

1982, SYP ja KOP Laajasalo, Helsinki, osia SMK:n kokoelmasta

1982, SYP Kuopio, osia SMK:n peruskokoelmasta

1983, 25.3.-15.5. Helsingin kaupungin taidemuseo, Helsinki, Mitalin uusi kevät, yhteistyö Helsingin kaupungin kulttuuriasiain keskuksen kanssa

1983, 10.10.-13.11. Palazzo Medici Riccardi, Firenze, FIDEM XIX 1983, Suomen

osasto

1984, 9.4. Vuoranta, Helsinki, Mitalinvalmistajien tuotantoa suomen Mitalitaitteen Killan vuosikokouksessa

1984, 21.7.-15.8. Siikaisten pääkirjasto, Siikainen, Mitalitaidetta, yhteistyö Siikaisten Päivien toimikunnan sekä kulttuuri- ja kirjastolautakunnan kanssa

1985, 24.3.-7.4. Tuomiokirkon krypta, Helsinki, Mitali XX, 20-vuotisnäyttely

1985, 3.6.-28.6. Garnisionen, Tukholma, FIDEM XX 1985, Suomen osasto

1985, 20.7.-30.9. Hvitträsk, Kirkkonummi, Kuuden mitalitaitteijan tuotantoa, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1985, joulukuu, SYP Munkkivuori, Helsinki, mitalinäyttely Taide ja taiteilijat, osallistuminen

1986, 10.12.1985-9.1.1986, Vantaan kirjastotalo, Vantaa, Mitalinäyttely kuuden taiteilijan töitä sekä Kalevala-aiheisia mitaliteita

1986, 13.1.-22.2. Vitriini, Opetusministeriö, Helsinki, Mitali - ajatonta ajassa

1986, 7.7.-13.7. University of Berkeley, Finnfest '86. Heikki Hongiston kokoama mitalinäyttely, myös Killan tuotantoa

1987, 7.4.-24.4. KOP Kämpin sali, Helsinki, Gunnar Finnen mitalituotantoa, yhteistyö Johan Finnen kanssa

1987, 11.9. alkaen The American Numismatic Association Building, Colorado Springs, FIDEM XXI 1987, Suomen osasto

1988, 6.1.-7.2. Vanha kappalaisentalo, Porvoo, Mitaliteja ja pienoisteoksia

1988, 5.5.-26.5. Lahden Historiallinen museo, Mitalin monet kasvot

1988, Hvitträsk, Kirkkonummi, Raimo Heinon mitaliteita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1988, 9.9.-16.10. Tampereen Taidemuseo, Suomalaista mitalitaidetta, Näkökulmia -

lähtökohtana Suomen Mitalitaitteen Killan peruskokoelma, yhteistyö museon kanssa

1988, 9.11.-4.12. Lohjan museo, Mitali Medaljen 88

1989, 18.3.-18.5. Tampereen Taidemuseo, Suomalaista mitalitaidetta, Suomen Mitalitaitteen Killan oma tuotanto ja vuosimitalikilpailun 1989 ehdotukset 18.3.-27.3. yhteistyö museon kanssa

1989, 8.6.-31.8. Hvitträsk, Kirkkonummi, Heikki Häiväojan mitaliteita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1989, 25.9.-12.11. Tampereen Taidemuseo, Suomen Mitalitaitteen Killan vuosimitalit 1965-1989, yhteistyö museon kanssa

1990, 7.6.-30.8. Hvitträsk, Kirkkonummi, Toivo Jaatosen mitaliteita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1990, 13.6.-29.7. Helsingin kaupungin taidemuseo, Helsinki, FIDEM XX 1990

1990, 13.6.-26.8. Amerin kulttuurisäätiön galleria, Helsinki, Presidentti Urho Kekkonen mitalikokoelmasta, kuului FIDEM XX 1990 näyttelyohjelmaan

1990, 14.6.-30.7. Tiedekeskus Heureka, Vantaa, Tiede- ja teknologiamitalit, kuului FIDEM XX 1990 näyttelyohjelmaan

1990, 27.10.-9.11. Pekingin kansallisen kirjaston näyttelysali, Peking, 1900-luvun suomalaista mitalitaidetta, kulttuurinvaihtosopimukseen kuulunut näyttely, yhteistyökumppanit: Opetusministeriö, Suomi-Kiina -seura, Kiinan Helsingin suurlähetystö, The China International Arts Exhibition Agency sekä Tampereen Taidemuseo

1990, 20.11.-4.12. Heilonjiang-maakunnan näyttelyhalli (Maon muistohalli), Harbin, edellä mainittu yhteistyönäyttely

1991, 6.6.-15.9. Hvitträsk, Kirkkonummi, Terho Sakin mitaliteita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1991, 16.11.-5.1.1992, Nelimarkka-museo,

Alajärvi, Modernia mitalitaidetta, yhteistyö Nelimarkka-museon ja Tampereen Taidemuseon kanssa

1992, 9.-26.3. SPR:n veripalvelun tilat, Helsinki, Mitalitaidetta

1992, 4.6.-31.8. Hvitträsk, Kirkkonummi, Aimo Tukiaisen mitaleita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1992, 11.9.-25.10. British Museum, Lontoo, FIDEM XXIII 1992, Suomen osasto

1992, 25.-29.11. Messukeskus, Helsinki, Ole ja elä -näyttely, mukana SMK:n presidenttisarja

1992, 14.11.-3.1.1993, Nelimarkka-museo, Alajärvi, Raimo Heino, Mitaleita, pienoisteoksia ja piirroksia, mukana SMK:n mitaleita

1993, 3.6. alkaen kesä, Hvitträsk, Kirkkonummi, Pirkko Viitasalon mitaleita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1993, 16.7.-20.8. Farmasian museo, Riika, Suomen mitalitaitteen näyttely

1993, 22.9.-24.10. Amerin kulttuurisäätiön galleria, Helsinki, Raimo Heinon mitaleita

1994, 11.3.-19.6. Magyar Nemzeti Galleria, Budapest, FIDEM XXIV 1994, Suomen osasto

1994, 3.6. alkaen kesä, Hvitträsk, Kirkkonummi, Kaarina Tarkan mitaleita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1995, 2.6.-26.8, Hvitträsk, Kirkkonummi, Erik Mäkisen mitaleita, yhteistyö Hvitträsk-säätiön kanssa

1995, 8.9.-25.9. Oulun kaupunginkirjasto, Kämmeren kokoinen avaruus, SMK:n 30-vuotisnäyttely, yhteistyö Tampereen Taidemuseon kanssa

1995, 21.10.-19.11. Nelimarkka-museo, Alajärvi, edellä mainittu näyttely, yhteistyö museon kanssa

Esitelmät

1965, 22.11. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Marja Aintila, Gerda Qvistin mitalitaidete

1966, 17.3. Radiokemian laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki, Sakari Saarikivi, Reliefit ja mitalit

1966, 4.11. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Heikki Häivöja, Stipendimatka Italiaan

1966, 15.12. Biokemian laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki, Jaakko Puokka, Akseli Gallen-Kallelan mitaleista, ex-librikisistä ja muusta pienoistaiteesta

1967, 22.3. Radiokemian laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki, Nils Ludvig Rasmussen, Om medaljkonsten i Sverige

1967, 14.11. Biokemian laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki, Kauko Räsänen, Pariisin FIDEM XII

1968, 18.3. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Jorma K. Miettinen, Mitalitaitteesta ja keräilystä

1968, 18.10. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Olle Adrin, Om medaljkonsten Raimo Heino, Venetsian biennaali 1968

1969, 17.3. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Pekka Kontio, Henry Mooren taide

1969, 21.-23.11. Porthania, Helsingin yliopisto, Mitalitaitteen päivät Helmut Zobl, Itävallan mitalitaitteesta Ulla Westermarck, Ruotsin mitalitaitteesta Raimo Heino, Suomen mitalitaitteesta

1970, 5.3. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Kari Juva, Prahan FIDEM XIII

1970, 15.10. Hotelli Klaus Kurki, Helsinki, Leena Turpeinen, POP-kulttuuri ja esteettisyys

1971, 29.3. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Petra Üexkull, Piste ja siitä kehittyneet muodot

1971, 26.11. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Jouko Voionmaa, Kölnin FIDEM XIV

kongressi ja -näyttely

1972, 29.3. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Kaarina Rissanen, Suomen mitalitaidetta 1945-1965

1972, 26.11. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Ahto Linja ja Antti Lampisuo, Mitalien keräily

1973, 27.3. Amos Andersonin taidemuseo, Helsinki, Sakari Saarikivi, Mitalitaidemuun kuvataiteen kentässä

1973, 12.11. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Yrjö Sormunen, Suomen mitalitaitteen nykyvaiheet

1974, 24.10. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Aune Lindström, Eräitä Wäinö Aaltonen liikemotiiveja

1975, 15.3. Hotelli Tammer, Tampere, Jouko Voionmaa, Katsaus Suomen Mitalitaitteen Killan 10-vuotiseen toimintaan

1975, 28.11. Oy Tillander Ab, Helsinki, Mauno Honkanen, Krakovan FIDEM XVI
Erkki Kannosto, Krakovan FIDEM XVI
Anneli Sipiläinen, Krakovan FIDEM XVI

1978, 9.11. Osuuskassojen Keskuspankki, Helsinki, Seppo Niinivaara, Bertel Hinzsen elämäntyö

1979, maaliskuu, HOP Helsinki, Jorma K. Miettinen, Käsitykseni mitalien olemuksesta ja tehtävistä

1979, 22.11. Oy Alko Ab, Helsinki, Leena Ahtola-Moorhouse, Gunnar Finnen taide

1980, 15.4. KOP Helsinki, Raimo Heino, Hajamietteitä taidepolitiikasta

1980, 24.11. Pohjola-yhtiöt, Helsinki, Jorma Hautala, Arkkitehtuuri ja kuvataide
Leena Passi, Suomen Mitalitaitteen Kilta 1965-1980

1981, 26.3. Aura-yhtiöt, Espoo, Erkki Kannosto, Ihmiskäsitys veistotaiteessani
Martti Salmi, Piirteitä mitalinkeräilystäni

1981, 17.11. SOK, Helsinki, Heikki Häiväoja, Rinnastuksia, diasarja Viimeiset

leposijamme -näyttelystä

1982, 24.4. Hämeenlinna, Hämeenlinna, Arvo Aho, Lähes kaikki mitalin puolet

1982, Neste Oy, Espoo, Lauri Ahlgren

1983, 11.4. Orion-yhtymä, Vihti, Anne Valkonen, Mitali taidetta vai numismaatiikkaa

1983, 21.11. KOP Tanskarla, Kirkkonummi, paneelikeskustelu Kannattaako mitalitaidetta edistää?

1984, Oy Alko Ab, Vuoranta, Helsinki, Arvo Aho, Firenzen FIDEM XIX

1984, 29.11. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Heikki Hongisto, Sokerimitalit
Kauko Räsänen, Mitaliworkshop USA:ssa kesällä 1984

1985, 23.3. Suomalainen Klubi, Helsinki, Raimo Heino, Onko mitalitaidede kehittynyt Killan 20-vuotisen toiminnan aikana

1985, 21.11. Kirkkohallitus, Helsinki, Esko Koskenvesa, Hiippakuntien vaakunat
Matti Peltokangas, Kuvanveiston harrastajaseminaari

1986, 9.4. OKO Helsinki, Leena Passi, Mitalitaidede viestinnän välineenä

1986, 10.12. Suomen Sokeri Oy, Helsinki, Kari Juva, Mitalitaitteeni

1987, 8.4. KOP Helsinki, Kari Huhtamo, Mitalitaitteestani

1987, UNITAS -opisto, Vuosaari, Helsinki, Arvo Aho, Colorado Springsin FIDEM XXI
Kauko Räsänen, Colorado Springsin FIDEM XXI, videonauha

1988, 3.3. Suomen kansallismuseon rakkamio, Jevgenija Stsukina, Eremitaasin länsimaisten mitalien kokoelma
Alla V. Kosareva (A.S. Puškinin taidemuseo), Neuvostoliiton mitalitaitteen taiteellisen kielen erityispiirteitä 1960-1980-luvuilla

1988, 5.4. Yhtyneet Kuvalehdet, Helsinki, Marja-Liisa Bell, Mitalitaitteesta
Hannu Sirén, Mitalitaitteesta

Heikki Hongisto, Mitalitaiteesta

1988, 10.11. SKOP Helsinki, Hannu Mänistö, Kreikan rahat

1989, 12.4 Pohjola-yhtiöt, Helsinki, Aimo Viitala, FIDEM

1989, 29.11. Tapiola-yhtiöt, Espoo, Heikki Häivöja, Mitalitaiteestani

1990, 18.4. Oy Alko Ab, Itämeren talo, Helsinki, Marjatta Peltomaa, Oy Alko Ab:n taidekokoelmat

1990, 11.10. Alvar-Aalto museo, Jyväskylä, Arvo Aho, Mitalitaiteesta
Pirkko Viitasalo, Mitalitaiteesta
Ilkka Voionmaa, Mitalitaiteesta

1990, 24.11. Suomalainen Klubi, Helsinki, Arvo Aho, Mitalin lopullinen määritelmä

1991, 17.4. Suomen Rahapaja, Vantaa, Raimo Makkonen, Tapio Ropponen, Rahapajan toiminnasta

1991, 29.10. Valtion taidemuseo, Helsinki, tutustuminen museoon, Multivideoesitys

1992, 23.4. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Mauno Honkanen, Mitalien valmistus

1992, 21.10. Suomalainen Klubi, Helsinki, Aimo Viitala, Katsaus Killan toimintaan Raimo Heino, Henkilömitaleista

1993, 17.11. Suomalainen Klubi, Helsinki, Raimo Jaatinen, Mitalien valaminen
Aarne Paukku, Mitalien lyönti

1994, 23.3. Suomalainen Klubi, Helsinki, Kalle Achté, Lääkärimitaleista
Mauri Sompaa, Aimo Tukiaisen mitaleista

1995, 11.4. Alko-yhtiöiden pääkonttori, Leena Passi, Mitalinvalun vaiheet 1960-luvun Suomessa

1995, 16.9. Oulun kaupunginkirjasto, Oulu, Mauno Honkanen, Mitalitaiteesta taiteilijan silmin
Leena Passi, Mitalitaiteesta tutkijan silmin

Muuta

Retket ja ekskursion kotimaassa taiteili-

joiden ateljeihin, mitalitehtaisiin, museoihin
Matkat FIDEM -näyttelyihin ja kongresseihin

1974 alkaen Suomen Numismaattikoliiton kannattajajäsen.

1987 alkaen julkaistu Mitali - Medaljen -lehteä kaksi numeroa vuodessa

1988 Peruskokoelma ainaistallettiin Tampereen Taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseoon.

Suomen Numismaattinen Yhdistys r.y. (1914-), vuoteen 1945 Numismatiska Föreningen i Finland.

Ks. myös Talvio, Tuukka 1989. Rahan vuoksi - Suomen Numismaattinen Yhdistys 1914-1989. Helsinki.

Mitalit

Vuosina 1920-1989 kaikkiaan 39 teetettyä tai toimintaan liittyvää mitalia.

Näyttelyt

1921, 18.4. Helsinki, Lauri O. Th. Tudeer esitteli kokoelman norjalaisia mitaleita jäsenille

1949, 15.10. alkaen Pariisi, FIDEM III, Suomen osasto

1950, 28.11. alkaen, Helsingin Taidehalli, Helsinki, ks. Muut yhteisöt

1953, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Kööpenhamina, Pohjoismaisen mitalitaiteen näyttely, Suomen osasto 349 mitalia

1953, Rooma, FIDEM V, Suomen osasto

1953, Moskova, Suomalaisen taiteen näyttely, ks. Muut yhteisöt

1954, Sotamuseo, Helsinki, Eino Tamelanderin kokoama sotahistoriallisten mitaleiden näyttely

1954, 25.11.-19.2. 1955, Suomen kansallismuseon rahakammio, Helsinki, Numismaattinen näyttely, myös mitaleita

1955, Tukholma FIDEM VI 1955, ks.

Muut yhteisöt

1964, 18.4. alkaen, Suomen kansallismuseon rahakammio, Helsinki, Raha- ja mitalinäyttely osana yhdistyksen 50-vuotisjuhlallisuuksia

1968, 7.5.-7.9. Suomen kansallismuseon rahakammio, Mitalinäyttely, yhteistyö SMK:n kanssa

1971, 1.-22.10. HOP näyttelyhuoneisto, Helsinki, Mitalinäyttely, yhteistyö SMK:n kanssa

1974, 60-vuotisnäyttely, Helsinki, yhteistyö HOP:n kanssa

1980, 24.3.-2.4. HOP näyttelyhuoneisto, Helsinki, 65-vuotisnäyttely, mukana SMK

Esitelmät

Kokouksissa on ollut esitelmiä säännöllisesti perustamisesta alkaen. Kokouspaikat Talvio 1989 (mainittu julkaisu): Kämppe, Seurahuone 1915-1935, 1949:ään saakka Ostrobotnia, minkä jälkeen Suomen kansallismuseon rahakammio, 1957- Katajanokan upseerikasino, 1961 alkaen HOK:n ravintola, 1967 alkaen Helsingin Taidehalli, 1970 alkaen TVK:n talo, 1973 alkaen Balderin sali. Luettelossa on esimerkkejä esitelmistä.

1917, Lauri O. Th Tudeer, Elias Brennerista

1921, 14.11. Mauritz Halbergin toimesta Gerda Qvistin mitalinäyttelyn luettelo

1924, 13.10. H. J. Boström, Tillkomsten av Wasa stads 300-årsmedalj

1925, 12.10. Hjalmar Tallqvist, Om medaljer präglade till minne av Isaac Newton och Alessandro Volta

1930, 10. 11. H.J. Boström, Inhemska små medaljer och jettonger

1930, 8.12. A. Renqvist, Karlsten som medaljkonstnär

1932, 14.3. A. Renqvist, Carl Magnus Mellgren

1932, G. Sidorow, Medaljen och dess fransida eller de nyare finska medaljerna

1933, 13.2. E. Pikoff, Kritik av Suomen muistorahat

1933, 24.4. E. Pikoff, Om ryska medaljer

1936, 18.4. Hj. Tallqvist, Johan Carl Hedlinger

1939, 18.4. Axel Wahlstedt, Medaljkonsten genom tiderna

1946, 12.3. Lauri O. Th. Tudeer, Eräitä sveitsläisiä mitaliluonnoksia Suomen itsenäisyyden johdosta

1946, 11.11. J.J. Huldén, Suomen muistorahat ja siitä puuttuvat mitalit

1949, 14.3. Paavo Pajula, Mitalit ja tekijänoikeuslaki

1950, 18.4. Heikki Teräsvuori, Giovanni Gavino, padovalainen mitalinkaivertaja ja antiikkirahain jäljittelijä renessanssin ajalta

1951, 12.2. Jouko Voionmaa, Suomen maatalousmitaleista

1955, 14.11. Arno Viljanen, Mitalien lyönti

1957, 10.12. Paavo Pajula, Mitalinomistajan oikeudesta panna mitalejaan näyttelille

1977, 18.4. Tuukka Talvio, Turun raha- ja mitalikokoelman alkuvaiheista

Muuta

Huutokaupoissa mitaleita perustamisesta lähtien

1960-luvulta alkaen junioritoimintaa

1970 alkaen SMK:n tilaajajäsen

1978 alkaen tiedotuslehti

Turun Numismaattinen Seura r.y.
(1969-)

Mitalit

1979, Turun Numismaattisen Seuran 10-vuotismitali, L, Ø 72, Juhani Vikainen

Rahamessujen näyttelymitali, L, Ø 57, yksipuolinen 1985, 1986, 1987, 1988

Näyttelyt

1979, 16.3.-6.4. Turun Suomalaisen Säästöpankin pääkonttori, Turku, Kultateollisuus Oy:n mitalituotantoa seuran toimesta

1982, 3.-4.4. Turku, Turun rahan päivän näyttely, Numismatiska Föreningen i Åbo-yhdistyksen lyöttämät mitalit, Kultateollisuus Oy:n, Auran Kultaseppä Oy:n ja Merki-Mitali Oy:n mitalituotantoa, Suomen presidentit -kokoelma, Ruotsin kuninkaat tuhannen vuoden ajalta 970-1973

1983, Turku, Turun rahan päivän näyttely, urheilu- ja kuntoilumitaleita

1984, 31.3.-1.4. Turku, Turun rahan päivän näyttely, Kultateollisuus Oy:n ja Merkki-Mitali Oy:n mitalituotantoa, Suomen presidentit ja Euroopan monarkit, Leonardo da Vinci -aiheisia mitaleita

1985, Suomen presidentit, Urheilu- ja kuntoilumitaleita 1959-1985, Ruotsin kuninkaat tuhannen vuoden ajalta

1987, Ikituuri, Turku, Suomalaista mitalitaidetta

1988, Turku, Yleisurheilu-, hөлkkä ja hiihtomitaleita, Mitalikirjallisuutta

Esitelmät

Kokouspaikka Ikituuri, Turku.

1975, 12.11. Tom C. Bergroth, Mitalitaitteen syntyvaiheista ja kehityksestä nykypäivään saakka

1976, 13.10. Erkki Lahtinen, Mitalien suunnittelu- ja valmistusvaiheista

1977, 27.3. Tom C. Bergroth, Turku-aiheisista mitaleista

1979, 22.5. Lauri Viljanen, Mitalien valmistus havainnollisesti tehtaalla

1980, 12.2. Jouko Voionmaa, Suomen moderni mitalitaide

1982, Raimo Aarras, Jussi Vikaisen mita-

litaide

1983, Juhani Vikainen, Jussi Vikaisen mitalituotanto

1984, 11.1. Jouko Voionmaa, Aimo Tukiaisen mitalitaide

1985, 13.11. Leena Passi, Mitä on mitalitaide suhteessa numismatiikkaan - erilaisia mitalikäsitteitä

1986, Tom C. Bergroth. Mitä vapaamuotoinen mitali voi kertoa?

Muuta

Ekskursioita mitalitehtaisiin Turun rahan päivän järjestelyt useana vuonna

Vaasanseudun Numismaatikot r.y. - Vasanejdens Numismatiker r.f. (1958-)

Näyttelyt

1978, 28.-29.10. Hotelli Waskia, Vaasa, Rahamessut, Mitaleita Bror Löfmanin kokoelmasta

MUUT YHTEISÖT

Mitalinäyttelyitä tai näyttelyitä, joissa on ollut mitaleita

1917, pysyvästi mitaleita ja rahoja esillä Turun linnassa, uusittuna avattu viimeksi 1992

1928, Helsingin Taidehalli, Helsinki, avajaisnäyttelyssä Gerda Qvistin mitaleita

1929, 5.-24.2. Liljevalchs Konsthall, Tukholma, Finlands nutida konst, mukana Gerda Qvistin mitaleita

1929, 9.4.-9.5., Oslo, Suomalaista kuvataidetta, mukana Gerda Qvistin mitaleita

1929, kesä, Pariisi, Kansainvälinen mitalinäyttely, Gerda Qvistin mitaleita

1935, 27.10.-10.11. Suomen kansallismuseo, Helsinki, Unkarilaisia mitaleja, järj. Muinaistieteellinen toimikunta yhteistyössä Verein für Ungarische Medailenkunst -yhdistyksen kanssa

- 1936, 19.1. alkaen, kaksi viikkoa, Budapest, Suomalaisia mitaleita ja taideteollisuutta
- 1936, 7.-23.2. Wienin taidehistoriallisen museon rahakabinetti, Wien, edellä mainittu kokonaisuus
- 1936, Ateneumin taidemuseo (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, Suomalaista mitalitaidetta, järj. mukana Suomen Kuvanveistäjäliitto
- 1937, Galleria Gian Ferrari, Milano, Gerda Qvistin mitaleita
- 1940, 12.10.-3.11. Ateneumin taidemuseo, (nyk. Valtion taidemuseo), Helsinki, Suomen Kuvanveistäjäliiton 30-vuotisnäyttely, Gerda Qvistin mitaleita
- 1940-luvulta alkaen, Emil Cedercreutzin museo, Harjavalta, E. Cedercreutz (1879-1949) piti esillä mitaleita, hänen kuolemansa jälkeen mitalivitriini on ollut esillä ensin säätion ja Harjavallan kaupungin toimesta edelleen.
- 1950, 28.11. alkaen, Helsingin Taidehalli, Helsinki, Suomen Kuvanveistäjäliiton 40-vuotisnäyttelyssä Suomalaista mitalitaidetta sadan vuoden ajalta, ks. SNY
- 1953, Moskova, Suomalaista kuvataidetta, mukana mitaleita
- 1953, Leningrad, edellä mainittu kokonaisuus
- 1955, Kungliga Myntkabinettet, Tukholma, FIDEM VI, materiaali Suomen kansallismuseon rahakammion toimesta
- 1957, Pariisi, FIDEM VII, materiaali kuten edellä
- 1957, Antwerpen, Mitalinäyttelyssä suomalaisia mitaleita
- 1960, Turun taidemuseo, Turku, Taideyhdistyksen 70. Vuosinäyttely, Gerda Qvistin muistoryhmä
- 1961, maaliskuu-huhtikuun vaihe, Suomen kansallismuseo, Helsinki, Unkarilaista grafiikkaa, mitalitaidetta ja pienoisteoksia, Suomi-Unkari-seura
- 1961, Rooma FIDEM IX, materiaali Suomen kansallismuseon rahakammion toimesta
- 1963, Hämeenlinna, Keski-Suomen taiteilijoiden näyttely, mukana Armas Lähteenkorvan mitaleita
- 1963, Pinx, Helsinki, Viipurin Taiteilijaseuran näyttely, mukana Aimo Tukiaisen mitaleita
- 1963, 17.6.-28.7. Haags Gemeentemuseum, Haag, FIDEM X, materiaali Suomen kansallismuseon rahakammion toimesta, 28 numeroa
- 1964, 5.-23.2. Helsingin Taidehalli, Helsinki, Suomen Taiteilijaseuran 100-vuotisnäyttely, mukana Gerda Qvistin mitaleita
- 1965, 14.1.-7.2. Amos Andersonin taidemuseo, Helsinki, Felix Nylundin tuotantoa, mukana mitaleita
- 1969, 28.6.-24.8. Purnu, Orivesi, Purnu 69, myös Aimo Tukiaisen mitaleita, järj. mukana Taidesalonki Pinx
- 1969, 27.-30.11. Wäinö Aaltosen museo, Turku, ks. NFiÅ
- 1970, 27.11.-30.12. Lahden historiallinen museo, Lahti, Presidentti J.K. Paasikiven 100-vuotisnäyttely, mukana Paasikiven mitalikokoelma
- 1971, 18.3.-12.4. Turun taidemuseo, Turku, Turun Taiteilijaseuran vuosinäyttely, kutsuttuna Raimo Heino, valettuja mitaleita
- 1971, 3.6.-30.8. Wäinö Aaltosen museo, Turku, Turkulaista nykytaidetta, mukana Jussi Vikaisen mitaleita
- 1971, 19.-29.9. Keski-Suomen museo, Jyväskylä, Suomalaista mitalitaidetta
- 1971, Smithsonian Institute, Leila Härmäläisen (Hietalan) mitaleita
- 1972, Wäinö Aaltosen museo, Turku, kesänäyttely, mukana Kauko Räsänen mitaleita
- 1972, 30.9.-8.10. Keski-Suomen museo,

Jyväskylä, Mitaleita Aarne Laitakarin kokoelmasta

1973, Lahden historiallinen museo, pysyväksi järjestetty mitalinäyttely, myös valumitalin tekovaiheet

1977, 10.-27.2. Amos Andersonin taidemuseo, Helsinki, Pohjoismainen taide-mitalisarja

1977, 30.9.-14.10. Dresner Bank, Köln, Finnlands moderne medaillenkunst, Turku-päivien yhteydessä, järj. Turun Goethe-Instituutti, Turun kaupunki, Deutsche-Finnische Gesellschaft

1977, 9.-24.11. Turun Säästöpankin aula, Turku, ks. Numismatiska Föreningen i Åbo

1978, 27.4.-11.5. Kultateollisuus Oy, Turku, Mitali- ja grafiikkanäyttely

1978, 11.5.-15.6. Keski-Suomen museo, Jyväskylä, Museon omat taidekokoelmat, mukana mitaleita

1978, kesä, Amos Andersonin taidemuseo, Helsinki, Felix Nylundin tuotanto mitaleineen

1978, kesä, Nykyaiteen museo, Tampere, Leila Hämäläisen (Hietala) veistoksia, mitalit diaesityksinä

1979, 31.3.-27.5. Amos Andersonin taidemuseo, Helsinki, Pekka Kontion muistonäyttely, tuotanto mitaleineen

1980, 14.3.-13.4. Suomen kansallismuseo, Helsinki, Mitalit, Essi Renvallin muistonäyttely

1980, Helsingin Taidehalli, Helsinki, Vuoden taiteilija Raimo Utraisen näyttely, Helsingin juhlaviikoilla mukana mitalituotanto

1980. 12.11.-18.1. 1981 Wäinö Aaltonen museo, Turku, Sculptor 80, mukana mitaleita

1981 24.1.-22.2. Tampereen Taidemuseo, Tampere, edellä mainittu kokonaisuus

1981 27.2.-22.3. Alvar Aalto museo, Jyväskylä, edellä mainittu kokonaisuus

1981, syyskuu, SYP Laajasalo, Helsinki, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

1981, Grundig Bank, Fürth, Moderne Finnische Medaillenkunst, Kauko Räsäsen mitalit

1981, KOP Turku, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

1981, 9.12.-3.1. 1982, Galleria Sculptor, Helsinki, Taisto Martiskaisen veistoksia ja mitaleita

1982, tammikuu, SYP Tampere, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

1982, helmikuu, SYP Munkkivuori, Helsinki, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

2.-26.3. Joensuun taidemuseo, Joensuu, Toivo Jaatosen veistoksia ja mitaleita

1982, Pohjola-yhtiöt, Kerava, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

1982, touko- ja kesäkuu, SYP Uudenmaankatu, Helsinki, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

1982, heinäkuu, Savonlinna, Riihisaaren kesänäyttely, Kauko Räsäsen veistoksia ja mitaleita

1982, 24.9.-24.10. Keski-Suomen museo, Jyväskylä, Kauko Räsäsen mitalit 1951-1981

1982, 15.12.-2.1.1983, Galleria Sculptor Helsinki, Kari Ovaskan veistoksia ja mitaleita

1983, toukokuu, Espoo, Espoon kuvataiteilijoiden näyttely, mukana Kauko Räsäsen mitaleita

1983, 18.5.-9.9. Helsingin kaupungintalo, Helsinki, Eila Hiltusen takautuva näyttely, mukana mitalituotanto

1983, 23.9.-16.10. Porin taidemuseo, Pori, Kauko Räikke, veistoksia, mukana mitaleita

1983, 21.10.-31.12. Suomen lasimuseo, Riihimäki, Tšekkoslovakian nykygrafiikkaa, pienoisteistoksia, mitaleita

TEOSLUETTELO

Kokoelmalyhenne Tamu/SMK:n peruskokoelma = Tampereen taidemuseo - Pirkanmaan aluetaidemuseo/Suomen Mitalitaiteen Killan peruskokoelma. Kirjainmerkinnät Killan mitalieissa hallituksen päätösten mukaan:

(22.11.1965 § 3 ja 13.12.1965 § 3. SMKA.)

A, B = Killan kokoelmaan
C, D = Killan vaihtokappaleita
E = taiteilijan kappale
A-D voidaan antaa myös taiteilijalle
S = suojelijan kappale

(27.5.1970 § 4. Liite. SMKA.)

A-D = Killan kokoelma
E-F = Killan vaihtokappaleita
G1-G2 = taiteilijan kappaleet

(10.9.1970 § 7. valettu UK -mitali. SMKA.)

A-F = Killan kokoelma
G1-G2 = taiteilijan kappaleet
H = puheenjohtajan kappale

Aaltonen, Wäinö (1894-1966)

Toivo Kuula, 1953.

Vaasan Entiset Lyseolaiset r.y.

Ø 56 mm, pronssi, hopea

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Wäinö Aaltonen 1994, 247; Laitakari 1969, 161; Valkonen 1990, 62; Voionmaa J & L 1964, 23.

Wäinö Aaltosen museo, Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma, Turun maakuntamuseo.

Toivo Kuula (1883-1918), säveltäjä, orkesterinjohtaja.

Es: profiili oikealle, laitaa myötäilee kohokirjaimin TOIVO KUULA 1883-1918.

Sign. va uurtomonogrammi päällekkäisin kirjaimin WA

Ts: nelikulmaiseksi, pelkistetty kasvotaso, katkelmallisia viulun osia, kohokirjaimin laidan myötäisesti teksti VIRTAVENHETTÄ VIE 1953.

Patina vaalea.

Kuvat 11 ja 12.

Finne, Gunnar (1886-1952)

J. A. Palmén, 1921.

Suomen Maantieteellinen Seura J.A.

Palménin 60-vuotispäiväksi.

Ø 55 mm, pronssi, hopea

Lyönyt ja kaivertanut Hugenin Frères & C:o, Le Locie, Neuchâtel.

Boström I, 132; Voionmaa J & L 1964, 38. Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma, Turun maakuntamuseo.

Johan Axel Palmén (1845-1919), luonnontieteilijä, ornitologi, eläintieteen professori.

Es: profiili oikealle, kohokirjaimin J.A. PALMÉN oikeassa laidassa.

Sign. va uurtokirjaimin GUNNAR FINNE

Ts: kolme koillista kohti lentävää joutsenta Suomen karttakuvan yllä, laitaa kiertää kohokirjaimin teksti SECRETARIO SUO SOCIETAS PRO GEOGRAPHIA FENNIAE DIE VII NOV MCMXV. (Suomen Maantieteellinen Seura sihteerilleen 7 päivänä marraskuuta 1915.)

Patina vaalea.

Kuvat 6 ja 7.

John Grundström - Suomen Sokeri, 1943.

Suomen Sokerin 25-vuotismitali.

Ø 55 mm, pronssi

Lyönyt Sporrong & Co, Tukholma.

Laitakari 1969, 89.

Tamu/SMK:n peruskokoelma, Turun maakuntamuseo.

John Grundström (1877-1953), vuorineuvos, sokeriteollisuusmies.

Es: profiili oikealle, ylälaidassa kohokirjaimin JOHN GRUNDSTRÖM.

Sign. oa kirjoituskirjaimin Gfe/1943

Ts: sokerikekoa jaloissaan pitävä, vasemmalle lentävä kotka, alalaidassa kohokirjaimin SUOMEN SOKERI OY FINSKA SOCKER AB sekä banderollissa uurtoteksti FORS IUVAT AUDENTES. (Kohotalo auttaa uskaltavia.)

Sylinteripinnassa uurtomerkinnot SMK ja SPORRONG & CO.

Patina keskiruskea.

Kuva 8, ts.

Finne, Johan (1918-)

Talismaani, 1967.

Osallistunut SMK:n ansiomitalin kutsukilpailuun 1967, toteutettu Killan kanssa yhteistyössä.

Ø 72 mm, pronssi, merkitty valumäärä 3 kpl

Valanut Erkki Savolainen, Vantaa.

Laitakari 1967, 1019.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: sileän sivun oikeassa yläohkossa syvennys, jossa pieni mitali suoraan ylhäältä ja sivulta.

Ts: kulmikas, haarakkeinen kohokuvio.

Sign. kirjoituskirjaimin uurrettu syrjään F 67

Syrjässä uurtomerkinnot A/3.

Patina vaaleanruskea.

Kuvat 67 ja 68.

Heino, Raimo (1932-1995)

Suomen Taiteilijaseura 100 vuotta, muov. 1963, julkistettu 1964.

Osallistunut Suomen Taiteilijaseuran 100-vuotismitalikilpailuun, I palk., Suomen Taiteilijaseuran 100-vuotismitali.

Ø 70 mm, pronssi

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Laitakari 1969, 844; Suomen taide 1964, 110; Valkonen 1990, 85; Voionmaa J & L 1964, 76-77.

Lahden historiallinen museo, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: vaakasuorat uurtotekstit 1864/1964 ja ARS/LONGA/VITA/BREVIS. (Taide

pitkä, elämä lyhyt.)

Ts: abstrakti sommitelma " muoto, jonka välistä näkyy toinen muoto"(RH).

Sign. ao uurtokirjaimin R. HEINO

Patina vaalea.

Kuva 2, ts.

Dante, 1965.

Vapaa mitali.

Ø 137 mm, epäsäännöllisen pyöreä, kirjasinmetalli, uniikki

Valanut Raimo Heino, Hämeenlinna.

Myöhemmin valettu 2-3 pronssikappaleita. Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Raimo Heinon kokoelma 12.9.1989.

Dante Alighieri (1265-1321), italialainen runoilija, tunnetuin teos *Divina Commedia*.

Signeeraamaton.

Es: profiili vasemmalle, korvaläpällinen lakki päässä.

Ts: kohokirjaimin horisontaali NEL/MEZZO/DEL/CAMMIN/DI/NOSTRA/VITA. (Elomme keskipäivään ehtineenä.) Patina melkein musta. Kuvat 133 ja 134.

Pan, 1966.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 115 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, yksipuolinen

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki, 2 kpl.

Lisäkappaleita Toivo Jaatinen, Perttula.

Laitakari 1969, 1006.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Signeeraamaton.

Es: oikealle kääntynyt, istuva, tyyllitelty Pan- hahmo kädessään ruokohuilu.

Patina tummanruskea.

Kuva 71.

Gustaf Erik Eurén, 1968.

Hämeenlinnan kaupungin ja Suomen Mitalitaiteen Killan tuottama mitali.

Ø 108 ja 113 mm, pronssi, merkitty valumäärä 51 kpl

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Martti Suominen, Nummela.

Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 999.

Risto Holopainen, Hämeenlinnan taidemuseo, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Gustaf Erik Eurén (1818-1872), kielentutkija, Hämeenlinnan lukion historian lehtori.

Es: profiili oikealle, kohokirjaimin GUSTAF ERIK EURÉN oik. laidassa ja uurtonumerot 20.9.1918/13.2.1972.

Sign. ka R.H. 68

Ts: abstrakti osaksi säteittäinen, osaksi kulmikas sommitelma, sileiden tasojen välissä pallo- ja putkilomaisia pieniä elementtejä.

Patina vihertävä.

Kuvat 121 ja 122.

Sam Vanni, 1968.

Vapaa mitali, tehty syntymäpäivälahjaksi.

Ø 106 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi

Valettu, Toivo Jaatinen, Perttula.

Martti Suominen, Nummela.

Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Laitakari 1969, 1023; Valkonen 1990, 60.

British Museum, Kungliga Myntkabinettet, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Sam Vanni (1908-), taidemaalari, akateemikko, pitkäaikainen kuvataiteen opettaja.

Es: hiukan karrikoitu, profiili vasemmalle, uurtoteksti SAM VANNI myötäilee vas. laittaa.

Ts: seisovaa naismallia piirtäviä taidekoululaisia, pelkistetty.

Sign. ka kohokirjaimet RH

Patina tummanruskea.

Kuvat 140 ja 141.

Paistaa se aurinko..., 1969.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1969, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 95, pronssi, 8 kpl

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Risto Holopainen.

Es: abstrakti, yläosa melko tasainen, alaosan muodostuu pienistä elementeistä leikkeen kaltainen alue.

Sign. va uurtokirjaimin RH

Ts: abstrakti, säteittäinen sommitelma, jossa tasaisten alueiden välissä pienten, kuutiomaisten muotojen rykelmiä.

Patina keskiruskea.

Kuvat 59 ja 60.

Pentti Kaskipuro, 1969.

Vapaa mitali, tehty syntymäpäivälahjaksi.

Ø 108 mm, pronssi

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo

Helsinki, 2 kpl.

Toivo Jaatinen, Perttula, 20 kpl.

Valkonen 1990, 60.

Keski-Suomen museo, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Pentti Kaskipuro (1935-), taidegraafikko ja -maalari.

Es: muotokuva lähes en face, katse vasempaan, kohoteksti PENTTI KASKIPURO vas. laidan myötäisesti.

Sign. oa kohokirjaimin RH/69

Ts: prässiä vääntävä, pelkistetty figuuri, vaaka- ja pystysuorien liikesäteiden keskus on prässin ruuvauskohta, alalaidassa kissa.

Syrjässä merkintä SMK.

Patina tummanruskea.

Kuvat 142 ja 143.

Dan Andersson, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 104 mm, alumiini, yksipuolinen, uniikki- pronssi 7 kpl

Valanut, Toivo Jaatinen, Perttula.

Risto Holopainen.

Dan Andersson (1888-1929), ruotsalainen kirjailija, aihepiireinä metsätyöväestö ja kaupunkiköyhälistö.

Valun jäljiltä alumiinisen kappaleen metallin kaatoaukkoa ei ole poistettu.

Signeeraamaton.

Es: 3/4 -profiili vasemmalle, lierihattu päässä, vas. laidassa kohoteksti DAN ANDERSSON.

Patina vaalea harmaa.

Kuva 135.

Sumo 1969.

Vapaa mitali. Muovailtu ensin yksipuolisenä mitalikilpailua varten, toinen sivu myöhemmin.

Ø 121 mm, pronssi

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo

Helsinki, yksipuoliset kappaleet.

Toivo Jaatinen, Perttula, kaksipuoliset kappaleet.

Risto Holopainen, Keski-Suomen museo, Lahden historiallinen museo, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: varpaiden varaan valmiusasentoon kyyristynyt sumopainija, kohokirjaiminen teksti SUMO ylälaidassa.

Ts: kaksi sumopainijaa heitto-otteessa.

Sign. ka uurrettu R.H.

Patina tummanruskea.

Kuvat 125 ja 126.

Heikki Konttinen, 1970.

Vapaa mitali, tehty syntymäpäivälahjaksi.

Ø 105 mm, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Valkonen 1990, 61.

Risto Holopainen, Marjatta Konttinen, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Heikki Konttinen (1910-1988), kuvanveistäjä.

Es: 3/4 kasvokuva, uurtoteksti HEIKKI KONTTINEN myötäilee vas. laitaa.

Sign. ok uurtokirjaimin RH

Ts: kookas, liikkeessä oleva kala, jonka selässä pieni figuuri polvet koukussa, haara-asennossa, kädet kohotettuina.

Patina tummanruskea.

Kuvat 33 ja 34.

Urho Kekkonen, 1970.

Suomen Mitalitaiteen Killan tilaama 70-vuotismitali.

Ø 115 mm, pronssi, 100 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Keski-Suomen museo, Lahden historiallinen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Urho Kekkonen (1900-1986), lakitieteen tohtori, Suomen tasavallan kahdeksas presidentti.

Es: profiili vasemmalle, kohokirjaiminen teksti URHO KEKKONEN myötäilee laitaa ja vaakateksti 3.9./1970/VALTIOMIES on keskiosassa.

Sign. ok kohokirjaimin RH

Ts: kookas kala, jonka selässä kaksi toisiinsa kättelevää, istuvaa miestä, kohokirjaimiset tekstit URHEILUMIES ja KALAMIES myötäilevät laitoja.

Patina melkein musta.

Kuvat 138 ja 139.

Sirkus, 1970.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1970, III palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 95 mm, pronssi, merkitty valumäärä 26 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: karikatyyrinomaisesti pelkistetty, palloja heittelevän jonglööriin rintakuva.

Sign. ao uurtokirjaimin RH

Ts: hevonen ja ratsastaja, pelkistetty, ratsastussuunta vasemmalle.

Syrjässä uurtomerkinä F/26.

Patina tummanruskea.

Kuvat 136 ja 137.

Hiltunen, Eila (1922-)

Ilmari Kianto, 1957.

Kustannusosakeyhtiö Otavan tilaama 80-vuotismitali.

Ø 56 mm, pronssi

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Kruskopf - Pietinen 1979, 89; Laitakari 1969,150; Valkonen 1990, 68; Voionmaa J&L 1964, 62.

Lahden historiallinen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma, Turun maakuntamuseo.

Ilmari Kianto (1874-1970), kirjailija, korpiseudun ja kansan kuvaaja.

Es: profiili oikealle, laittaa myötäilevät tekstit ILMARI Kianto ja ARCTOPHILACIUS CALAMNIUS. (Karhunvartijain piiriin kuuluva Kianto.)

Sign. oa kohokirjaimin, kirjoituskirjaimin *Eila Hiltunen/57*

Ts: pystysuoria ja vinoja uurtoviivoja, joiden lomaan on kuvattu karhuhuntassun jälkiä, vas. yläneljänneksessä vaakasuora teksti MUSIS/FAUNOQUE/CARUS. (Runottarille ja luonnonjumalille rakas.) Syrjässä uurtomerkinä KULTATEOLLISUUS

Patina vaalea.

Kuvat 17 ja 19.

F. E. Sillanpää, 1959.

Kustannusosakeyhtiö Otavan tilaama 70-vuotismitali.

Ø 60 mm, pronssi

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Kruskopf - Pietilä 1976, 89; Laitakari 1969, 300; Valkonen 1990, 67; Voionmaa J & L 1964, 64-65.

Lahden historiallinen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Frans Emil Sillanpää (1888-1964), kirjailija, Nobelpalkinto 1939.

Es: kaksoismuotokuva en face "Taata" ja profiili oikealle keski-ikäisenä, ylälaidassa uurtoteksti kirjoituskirjaimin *F. E. Sillanpää*.

Sign. oa kohokirjaimin kirjoitettu *Eila Hiltunen 1959*

Ts: horisontaalinen, toisiaan leikkaavien ympyröiden ja kolmioiden sommitelma kulkee poikki sivun, alalaidassa pelkistetyt mies ja naishahmot hartiakuvana.

Syrjässä uurtomerkinä SMK ja KULTATEOLLISUUS.

Patina vaalea.

Kuvat 18 ja 20.

Häiväoja, Heikki (1929-)

Kansallis-Osake-Pankki 75 vuotta, 1964.

Kansallis-Osake-Pankin tilaama 75-vuotismitali.

Ø 70 mm, pronssi

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Laitakari 1969, 517; Suomen Taide 1965, 113; Valkonen 1990, 79.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: abstrakti kohoviiva- ja suunnikas-sommitelma, horisontaalit tekstit 1889/ KANSALLIS/OSAKE/PANKKI.

Sign. ka uurtokirjaimin HÄIVÄOJA 64

Ts: ympyrä- ja nelikulmiosommitelma - kolikot - setelit.

Patina vaalea.

Kuvat 214 ja 215.

Kalevalaseura, 1966.

Kalevalaseura r.y:n tilaama huomionosoitusplaketti.

75 x 75 mm, pronssi, yksipuolinen, 4 kpl/v edelleen

Valanut Heikki Häiväoja, Vantaa.

Pirkko Alhoniemi, Heikki Häiväoja.

Signeeraamaton.

Es: pelkistetty kuva kaadetusta tammesta ja vapautetuista taivaanvaloista.

Patina keskiruskea.

Kuva 22.

Uusi valumalli 1989, jolloin alareunaan

on lisätty vaakasuora kohoteksti KALE-VALASEURA.

89 x 79 mm, pronssi, yksipuolinen
Valanut Heikki Häiväoja, Vantaa.
Kuva 172.

Hämäläinen (Hietala), Leila (1934-)

Picasso - La femme, muov. 1966, toteutettu 1967.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1967, A-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 120 mm, pronssi
Valettu, Soinion hiekkavalimo, Vantaa.
Risto Holopainen, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: tyylitelty, istuva naisfiguuri, puolivartalokuva, ylälaitaa myötäilee kohoteksti PICASSO.

Ts: pelkistetty, pitkävartinen kukka, jonka keskiössä pelkistetyt kasvot, kohotekstit PICASSO ja LA FEMME mukailevat laitoja.

Sign. va uurtokirjaimin LH -66
Syrjässä uurtomerkinä SMK.
Patina keskiruskea.
Kuvat 123 ja 124.

Corrida, 1968.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailun 1968, II palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 135 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, merkitty valumäärä 19 kpl
Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Suomen Taide 1968, 136; Valkonen 1990, 28-29.

Keski-Suomen museo, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: kukkaa pitelevän, huntupäisen naisen kasvot en face.

Sign. vk uurtokirjaimin LH-68
Ts: sileän keskiosan ympärillä nauhamaisia pallojonoja, keskellä diagonaali kohoviiva - härkätaistelija ja yleisö.
Sylinteripinnassa uurtomerkinä B/19.

Patina melkein musta.
Kuvat 45 ja 46.

Ihmisoikeudet, 1969.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1969, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 110 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi
Valanut Leila Hämäläinen, Kastari.
Risto Holopainen, Leila Hämäläinen.

Signeeraamaton.

Es: tyylitelty, sivun täyttävä, vasemmalle suunnattu profiili ja käsi.

Ts: tyyliteltyt, vastakkaiset profiilit, toinen pienempi pää alaspäin, alalaitaa reunustaa käsivarsi.

Patina tummanruskea.
Kuvat 115 ja 116.

Jaatinen, Toivo (1926-)

Panssarit, 1965.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1965, toinen kahdesta palkitusta, toteutettu Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali 1965.

Ø 115 mm, pronssi, merkitty valumäärä 72 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 658; Suomen Taide 1966, 125; Valkonen 1990, 117.

Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: osaksi säteittäinen sommitelma koostuu sivun täyttävistä, pienistä pysty- ja vaakaelementeistä.

Sign. ka kohokirjaimin TJ
Ts: horisontaali teksti kohokirjaimin SUOMEN/MITALITAITEEN/ KILTA.../ ENSIMMÄINEN/VUOSIMITALI/MCMLXV.

Syrjässä uurtomerkinä C/72.
Patina tumma vihertävän harmaa.
Kuvat 77 ja 78.

Nooa, 1967.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1967, II palk., toteutettu vaihtoehtoisena vuosimitalina 1967.

Ø 108 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, merkitty valumäärä 51 kpl
Valettu, Martti Suominen, Nummela.

Toivo Jaatinen, Perttula.

Laitakari 1969, 814; Suomen Taide 1967, 135; Valkonen 1990, 118.

Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: keskellä en face silmät, nenä, suu ja vasemmalla viitteellinen profiili suunnattuna kasvoihin päin, Jumala puhuu Nooalle.

Ts: oikealla ylhäällä laivan keula, vasemmalla alhaalla viitteellinen figuuri, Nooan arkki ja Nooa.

Sign. oa uurtokirjaimin TJ

Syrjässä uurtomerkinä A/51.

Patina vihertävän ruskea.

Kuvat 29 ja 30.

Hevosratsastajat, 1967.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1967, A-luokka, toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 126 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, merkitty valumäärä 22 kpl
Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 467 nimellä Hevoskilpailu; Suomen Taide 1967, 135.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: ryhmä viitteellisiä figuureita.

Sign. ka uurtokirjaimin TJ -67

Ts: muutamien muodoin hahmoteltu hevonen selässään kaksi ratsastajaa.

Syrjässä uurtomerkinä G1/22.

Patina keskiruskea.

Kuvat 144 ja 145.

Genesis 1, 1968.

Vapaa mitali.

101 x 110 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 5 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Jaakko Hemmi.

Signeeraamaton.

Es: abstrakti, horisontaaliksi painottuva sommitelma, jonka elementtien korkeuserot suuret, laidassa ulokkeita ja koverruksia.

Ts: reunamuotojen ulokkeet ja koverrukset vastakkaisilla laidoilla kuin Es, elementtejä vähemmän.

Yhtenäinen, jäsentymätön avaruus.

Patina tummanruskea.

Kuva 87.

Genesis 2, 1968.

Vapaa mitali.

105 x 110 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 5 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Jaakko Hemmi.

Signeeraamaton.

Es: abstrakti, runsaasti eri kokoisia elementtejä, vasen laita melkein suora, alaosat rosoinen.

Ts: muovailun elementit kookkaampia kuin Es ja reunamuotojen ulokkeet ja koverrukset vastakkaisilla laidoilla, rauhallisempi kuin Es.

Autio ja tyhjä maa on luotu.

Syrjässä uurtomerkinä 3/5.

Patina punertavan ruskea.

Kuva 87.

Genesis 3, 1968.

Vapaa mitali.

103 x 109 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 5 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Jaakko Hemmi.

Signeeraamaton.

Es: abstrakti, ylä- ja alareunassa ulokkeet, elementit pienehjä, yläosassa sileä alue,

vas. alhaalla kaksi aukkoa.

Ts: sommittelu rakentuu vertikaaleille uurteille, vasemmalla sileähköjä alueita, muovailun elementit matalampia kuin sarjan muissa töissä, aukot nyt oikealla.

Valo on luotu.
Syrjässä uurtomerkinä 3/5.
Patina ruskea, osin vaaleampi.
Kuva 87.

Juurikkala, Anja (1923-)

Suomen Taideakatemia koulu, 1964.
Oppilastyö, toteutettu omatoimisesti.
Ø 68 mm, pronssi, 2 kpl
Valanut Heikki Nieminen, Espoo.
Jauhiainen 1989, 19; Laitakari 1969, 1016.
Jorma K. Miettinen, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Signeeraamaton.

Es: ryhmä taideopiskelijoita, kulkusuunta vasemmalle, laitaa kierteä kohoteksti SUOMEN TAIDEAKATEMIAN KOU-LU.

Ts: profiili vasemmalle, nutturakampaus, niskaa ja kaulaa myötäilevä liina.
Patina tummanruskea.
Kuvat 106 ja 107.

Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969, 1969.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1969, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 95 mm, kirjasinmetalli, 3 kpl
Valanut Anja Juurikkala, Helsinki.
Jauhiainen 1989, 70 nimellä Kaikki kansat.

Heinolan kaupunginmuseo, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Signeeraamaton.

Es: naamiomaiset, symmetriset kasvot en face, laitaa kierteä kohoteksti Y.K. IHMISOIKEUDET SUOMEN MITALITAI-TEEN KILTA 1969.

Ts: pelkistettyjä figuureja sommitelmana yli sivun.
Patina harmaa.
Kuvat 117 ja 118.

Juva, Kari (1939-)

Rapu, 1968.
Vapaa mitali.
64 x 67 mm, epäsäännöllinen, kirjasinmetalli, merkitty valumäärä 4 kpl
Valanut Kari Juva, Helsinki.
Pronssi, 40 kpl
Valanut Olli Raiskinen, Kirkkonummi.
Kari Juva.

Es: selkäpuoleltaan kuvattu rapu, ylälaitaa myötäilee kohoteksti RAPU.

Sign. ka kohokirjaimin KJ 68, numero 6 peilikuvanaan

Ts: vatsapuoleltaan kuvattu rapu, ylälaitassa uurtomerkinä IV/IV.

Patina harmaa.

Kuvat 188 ja 189.

Aika ja aika I, 1968.

Vapaa mitali.
Ø 70 mm, epäsäännöllisen pyöreä, kirjasinmetalli, uniikki
Valanut Kari Juva, Helsinki.
Kari Juva.

Es: abstrakti, sommittelun päälinja horisontaalinen, keskiosassa vertikaalit kohoviivat.

Sign. oa kohokirjaimin KJ, uurrettu -68
Ts: kolme horisontaalia pallonauhaketju.

Patina harmaa.

Kuvat 192 ja 193.

Ensimmäinen askel kuussa, 1968.

Vapaa mitali.
Ø 65 mm, kirjasinmetalli
Valanut Kari Juva, Helsinki.
Pronssikappaleet valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Es: pelkistetty avaruuslentäjän kasvokuva.

Ts: keskiosassa soikeahko syvennys, askeleen painauma kuun pinnalla.

Sign. va uurtokirjaimin KJ 68

Patina harmaa.

Kuvat 109 ja 110.

Jean Sibelius, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 84 mm, pronssi 8 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Kari Juva.

Jean (Johan Julius Kristian) Sibelius (1865-1957), säveltäjä.

Es: vasemmalle katsova, pelkistetty 3/4 -profiili, uurtoviivoin veistetty.

Sign. oa uurtokirjaimin KJ 68

Ts: tyylitelty, uurrettu sanakirjateksti SIBELIUS/JEAN S. 8. JOU/LUK. 1865 HÄM/ EENLINNASSA/ SÄVELTÄJÄ,-TUL/TUAAN YLIOP/PILAAKSI S./ OPISKE.

Patina keskiruskea.

Kuvat 85 ja 86.

Filosofin kivi, 1968.

Vapaa mitali.

56 x 33 mm, epäsäännöllinen, pronssi, 2 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Kari Juva.

Es: kaarevalla uurtoviivalla piirretty torso nainen selkäpuolelta, pelkistetty.

Ts: alaosan syvennyksessä kaksi kaarevin uurtoviivoin piirrettyä kuviota.

Sign. syrjässä uurtokirjaimin KJ

Patina vaalea.

Kuvat 55 ja 56.

Šakki, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 72 mm, pronssi, merkitty valumäärä 10 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Jorma K. Miettinen.

Es: pelkistetty, korkeareliefinen profiili vasemmalle.

Ts: osin sileä, osin uurrettu ja katkelmallinen šakkiruudutus uurtoviivoin piirrettyin tai negatiivisin kaiverretuin nappuloin.

Sign. ka uurtokirjaimin KJ

Syrjässä uurtomerkinä 3/10/JKM.

Patina keskiruskea.

Kuvat 200 ja 201.

Muusa, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 88 mm, pronssi, 3-5 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: uurtoviivalla piirretyt, pelkistetyt, naisen en face -kasvot, katse juuri havaittavasti vasemmalle, vasenta laitaa myötäilee uurrettu teksti MUUSA.

Ts: uurtoviivalla piirretyt miehen en face -kasvot, parransäki kuvattu pistein, ei yhtä yhtenäisen uurtoviiva kuin Es.

Sign. ok uurtokirjaimin KJ 68

Syrjässä uurtomerkinä SMK.

Patina tummanruskea.

Kuvat 57 ja 58.

Aika ja aika II, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 75 mm, pronssi, 2-3 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Kari Juva.

Signeeraamaton.

Es: rosoinen, negatiivinen, muodoiltaan epäsäännöllinen olio, avaruusolio.

Ts: uurtomuodoista erottuvat kaariviiva, jonka päässä suippeneva tupsu, neljä pelkistettyä sorkkaa, viitteellinen härän pää, esihistoriallisen ajan härkä.

Patina keskiruskea.

Kuvat 198 ja 199.

Per personae per omnibus, 1968.

Vapaa mitali.

44 x 45 x 44 mm, pronssi, uniikki

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Kari Juva.

Es: uurtoviivalla piirretty käsi, sydän ja epäsäännöllisiä kuvioita.

Syrjä: kapenee kohti keskiosaansa, alaosaa kiertää uurtoteksti PER PERSONAE ja yläosaa vastakkaiseen suuntaan PER OMNIBUS. (Ihmisen kautta kaikille.)

Sign. pystysuorassa keskellä syrjää uurtokirjaimin KJ

Ts: uurtoviivalla piirretty, pelkistetty

figuuri.

Teos on käännettävä kolmeen suuntaan, että teksti ja signeeraus voidaan lukea.

Patina keskiruskea.

Kuvat 25,196 ja 197.

Salaseura, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 75 mm, epäsäännöllinen, pronssi, 5-6 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Keski-Suomen museo.

Es: oikealla neljä vierekkäistä sormen painallusta, uurtoviivalla piirretty silmä.

Ts: uurrettu käärme.

Sign. uurto kirjaimin syrjässä KJ
Syrjässä uurtoteksti SALASEURA.

Patina keskiruskea.

Kuvat 204 ja 205.

Mietiskelijä, 1968.

Vapaa työ.

75 x 59 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 10 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Kari Juva.

Hyvin veistoksenomainen ja kokeileva työ, jolla on mitalin ominaisuuksia.

Es: pyöreäkulmaisen C-kirjaimen muotoinen, avoimessa keskustassa jalustalla istuva pelkistetty figuuri, selvimmin erottuu hahmon pää, oikealta avoin.

Ts: etusivun peilikuva, avoin osa nyt vasemmalla.

Sign. uurtokirjaimin syrjässä, joka on samalla vasen laita KJ

Itsenäisesti syrjällään pystyssä seisova, syrjässä uurtomerkinä 4/10.

Patina melkein musta.

Kuva 206.

Yksilö ja yhteisö, 1969.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1969, I palk., toteutettu Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalina 1969.

Ø 79 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, merkitty valumäärä 85 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Suomen Taide 1969, 153.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: keskiosastaan horisontaalisuunnassa kovera, syvennyksessä kohouma, jossa pelkistetty figuuri, yksilö.

Ts: keskiosastaan kovera kuten Es, syvennyksessä useita pelkistettyjä figuureita, yhteisö.

Sign. Syrjässä uurtokirjaimin KJ -69

Syrjässä merkintä C/85.

Patina tummanruskea.

Kuvat 119 ja 120.

Droits de l'homme (Ihmisoikeudet.), 1969.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1969, II palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

68 x 76 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Suomen Taide 1969, 153; Valkonen 1990, 10.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: pelkistetty hartiakuva, kädet kohoavat kaarina pään yläpuolelle, muodostavat yhtenäisen renkaan, muu osa aukollinen.

Ts: edellisen peilikuva, olkavarren lyhennys huomattava.

Sign. uurtokirjaimin syrjässä KJ -69

Syrjä niin paksu, että seisoo itsenäisesti syrjällään, uurtomerkinä A/24.

Patina melkein musta.

Kuva 52.

Ruma mies ja kultakala, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 71 mm, kirjasinmetalli, uniikki

Valanut Kari Juva, Helsinki.

Kari Juva.

Es: tyylitellyt miehen kasvot en face.

Ts: kookas kultakala.

Sign. ka uurtomonogrammi KJ 69

Patina harmaa.

Kuvat 190 ja 191.

Näyttelymitali Itävalta - Ruotsi - Suomi, 1969.

Suomen Mitalitaiteen Killan tilaus.
44 x 40 mm, epäsäännöllinen, pronssi, yli 200 kpl

Valanut Olli Raiskinen, Kirkkonummi.
Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: viitteellinen, pelkistetty profiilikuva vasemmalle, alaosassa pyöreähköjä kohoelementtejä.

Sign. oa uurtokirjaimin KJ

Ts: uurtoteksti MITALI/NÄYTTELY/SUOMI- / ITÄVALTA - /RUOTSI sekä alhaalla vuosiluku 1969.

Syrjässä uurtomerkinä 206.

Patina tummanruskea.

Kuvat 202 ja 203.

Ystävälleni, 1970.

Vapaa mitali.

Ø 26 mm, pronssi, 100 kpl

Valanut Olli Raiskinen, Kirkkonummi.

Kari Juva.

Es: uurtoviivalla piirretty, pekistetty figuuri.

Ts: uurtoteksti kahtena sisäkkäisenä ympyränä, ulompana YSTÄVÄLLENI, sisempänä KARI JUVA.

Patina vaalea.

Kuvat 194 ja 195.

Kara, Timo (1945-)

Väinö Ollikainen, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 85 mm, pronssi, 5 kpl

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Valtion taidemuseo Ateneum, Timo Kara, Väinö Ollikainen.

Väinö Ollikainen (1924-), metallivalaja.

Es: 3/4 kasvokuva vasemmalle, laitoja myötäilevät kohotekstit VÄINÖ/ OLLIKAINEN 69.

Sign. oa uurtokirjaimin T KARA

Ts: valajan työkaluja, pihdit, kaatotanko, upokas.

Patina tummanruskea.

Kuvat 63 ja 64.

Kitula, Markku (1945-1991)

Tanssi, 1965.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1965, toinen kahdesta palkitusta, toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 96 mm, pronssi, merkitty valumäärä 24 kpl

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Laitakari 1969, 916; Suomen Taide 67, 124;

Valkonen 1990, 117.

Belgian kuninkaallinen kirjasto, Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: pelkistettyjä, tikku-ukkomaisia, tanssivia figuureita.

Sign. ko uurtomonogrammi M

Ts: figuuriryhmä kookkaamin ja kaarevammin elementein kuin Es.

Syrjässä uurtomerkinä B/24.

Patina melkein musta.

Kuvat 46 ja 47.

Kesä -66 - Tumultus, 1966.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1966, III palk., Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalin 1966 takasivu *Tumultus*.

Ø 79 mm, pronssi, merkitty valumäärä 67 kpl

Valaneet Markku Kitula ja Leena Turpeinen, Espoo.

Belgian kuninkaallinen kirjasto, Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Ks. myös Turpeinen, Leena.

Ts: abstrakti sommitelma, viisi vertikaalia kohomuotoa, pyöreähköjä painantei-

ta.

Sign. oa uurretut LT ja M

Patina keskiruskea.

Kuva 89.

Murros, 1969.

Vapaa mitali.

77 x 83 mm, epäsäännöllinen, pronssi,

merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Signeeraamaton.

Es: abstrakti sommitelma, diagonaali syvennys sivun halki, kaksi aukkoa.

Ts: abstrakti sommitelma painottuu keskiosaan, jossa rosoisuutta aukkojen ympärillä.

Patina tummanruskea.

Kuvat 39 ja 40.

Tasa-arvoisiksi, 1969.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1969, III palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 80 mm, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Suomen Taide 1969, 153.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: pelkistetty, pohjaan sulautuva naisfiguuri.

Ts: pelkistetty miesfiguuri, selkeämmin rajattu kuin Es.

Sign. va uurtominogrammi M

Patina tummanruskea.

Kuvat 99 ja 100.

Suma, 1970.

Vapaa mitali.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1970, A-luokka, toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 80 mm, pronssi, merkitty valumäärä 10 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Jaakko Hemmi, Risto Holopainen, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Signeeraamaton.

Es: abstrahoitu sommitelma, veden kuohtukien lomassa.

Ts: abstrahoitu sommitelma, joka painottuu keskiosaan, alaosassa pienehköjä elementtejä.

Syrjässä uurtomerkinä 8/10.

Patina musta.

Kuvat 148 ja 149.

Polttopiste, 1970.

Vapaa mitali.

79 x 77 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Risto Holopainen, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Es: kärjellään oleva nelikulmio, jonka keskellä aukko - polttopiste, aukot myös nelikulmion ja reunojen välissä.

Sign. ka uurtomonogrammi M

Ts: peilikuva Es:lle.

Syrjässä uurtomerkinä 3/20.

Patina tummanruskea.

Kuva 28.

Ikkuna tulevaisuuteen, 1980.

Veistos.

Osallistunut Espoon valtuustotalon veistoskilpailuun 1978, IV palk.

45 x 50 cm, pronssi

Suomen kansallismuseo.

Kuva 150.

Kivioja, Mauno (1941-)

Mitali X, 1970.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1970, II, palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

67 x 64 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Risto Holopainen, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: abstrakti, sivun täyttävä sommitelma kulmikkaista ja sylinterimäisistä eri koruisista elementeistä.

Ts: kuten Es.
Syrjässä uurtomerkinä KIVIOJA F/20 -
70

Patina vaalea.
Kuva kannessa.

Pohjoinen kylä, 1970.
Vapaa mitali.
Ø 90 mm, pronssi, uniikki.
Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.
Mauno Kivioja.

Signeeraamaton.
Es: ylälaudassa pyöreä aukko, kohoviivoin piirretty rakennusrykelmä.
Patina tumma.

Ts: uurtoviivoin piirrettyjä kuvioita.
Patina vaalea, kiilloitettu.
Kuvat 26 ja 27.

Vilu - Auringonpalvoja, 1970.
Vapaa mitali.
Ø 91 mm, pronssi, uniikki
Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.
Mauno Kivioja.
Es: kubisoivasti pelkistetty, seisova naisfiguuri.
Sign. va uurto kirjoituskirjaimin
Kivioja-70
Ts: kubisoivasti pelkistetty, makaava naisfiguuri.
Patina vaalea.
Kuvat 209 ja 210.

Kontio, Pekka (1933-1976)

Pro Pekka Kontio, 1950-luvun loppu (1960-luvun alku).
Vapaa mitali.
Ø 76 mm, kirjasinmetalli, uniikki, yksipuolinen
Valettu, mahdollisesti Pekka Kontio, Helsinki.
Kirsti Kontio-Ollila.
Signeeraamaton.
Es: reuna kohooa pohjan tasosta, 3/4 omakuva oikealle, oikeata laittaa myötäilee kohoteksti PRO PEKKA KONTIO.
Patina tummanharmaa.

Kuva 181.

Suomen Numismaattinen yhdistys 50 vuotta, 1964.

Suomen Numismaattisen Yhdistyksen tilaama juhlamitali
Ø 70 mm, pronssi 138 kpl, hopea 1 kpl
Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.
Laitakari 1969, 817; Talvio 1989, 51; Voionmaa J & L 1964, 79.
Kirsti Kontio-Ollila.

Es: kohoumia ja painanteita, oik. yläosassa pieniä pyörylöitä kasassa, rahakätkö/-löytö.

Ts: kohoumat ja painanteet kuten Es, neljä kookasta pyörylää/mitaleita, rahoja, uurtoviivoja, pesäsymboliikka.
Syrjässä uurtoteksti SUOMEN NUMISMAATTINEN YHDISTYS.
Patina keskiruskea.
Kuvat 103 ja 104.

Katajaiset 1917-1967, 1967.
NMKY:n Katajaiset-partiolippukunnan 50-vuotisjuhlatoimikunnan tilaama mitali.
Ø 68-69 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, 100 numeroitua kappaletta
Valanut Railo Säde, Helsinki.
Laitakari 1969, 526.
Risto Holopainen, Katajaiset, Kirsti Kontio-Ollila, Jorma K. Miettinen, Satakunnan museo, Turun maakuntamuseo.

Es: kookas, reunoiltaan haaroittuva kohoelementti, vasemmalla kohonumeroin 1917/1967 ja oikealla tyylytellyin kirjaimin KATAJAISET.

Ts: kolmio, jonka keskellä uurtoviivalla piirretty, pelkistetty partiolilja.
Syrjässä uurtosigneeraus KONTIO
Patina keskiruskea.
Kuva 83 ja 84.

Eeva, 1967.
Vapaa mitali.
70 x 107 mm, kulmikas, pronssi, yksipuolinen
Valettu.
Laitakari 1969, 997.

Jorma K. Miettinen.

Es: reunat kohoavat joissakin kohdin pohjan tason yläpuolelle, kohoviivoin muovailtu, lepäävä naisfiguuri.

Syrjässä uurtomerkinät JKM KONTIO 67

Patina tummanruskea.

Kuva 35.

Naamio, [1960-luku tai] 1970-luvun alku. Vapaa mitali.

Ø 110 mm, epäsäännöllinen, pronssi

Valettu.

Kirsti Kontio-Ollila.

Signeeraamaton.

Es: abstrahoitu, tunnistettavissa oleva kasvokuva - naamio.

Ts: abstrakti, yläosassa horisontaali, aaltomainen muoto

Patina tummanruskea.

Kuva 182, es.

Leinonen, Kullervo (1938-)

Laulavat ja kuulevat, 1966.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1966, lunastus, toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 75 mm, pronssi, merkitty valumäärä 22 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 584; Suomen Taide 67,125.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: viisi, geometrisiin perusmuotoihin naivistisesti pelkistettyä figuuria.

Sign. ka uurtokirjaimin KL -66

Ts: kolme pelkistettyä figuuria kuten Es.

Patina keskiruskea.

Kuvat 127 ja 128.

Pieni surrealistinen perhe, 1967.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1967, I palk., toteutettu vaihtoehtoisena vuosimitalina 1967.

78 x 90 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 48 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari, 1969, 668; Suomen Taide 67, 132; Valkonen 1990, 118.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: kaareva, horisontaali uurtoviiva sivun poikki, viivan alapuolella kaksi viitteellistä, pelkistettyä figuuria.

Sign. va uurtokirjaimin KL 67

Ts: kolme viitteellistä figuuria.

Syrjässä uurtomerkinä A/48.

Patina vaalea.

Kuvat 101 ja 102.

Etnologin uni, 1967.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1967, II palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 97 mm, pronssi, merkitty valumäärä 22 kpl

Valettu, Aug Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 409.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: naivistisesti pelkistetyt kasvot, ympyrä-, kolmio- ja suorakaidemuotoja.

Sign. va uurtokirjaimin KL 67

Ts: abstrakti sommitelma, pohjanaan molemmin puolin laidan suuntaisesti kulkevat painanteet.

Syrjässä uurtomerkinä F/22.

Patina vaalea.

Kuvat 173 ja 174.

[*Nainen*, 1969.

Ø 109 mm, pronssi

Valettu.

Muut tiedot puuttuvat.

Ei tavoitettu.]

Lähteenkorva, Armas (1906-1993)

P. Martti, 1965.

Vapaa mitali.

Ø 140 mm, pronssi, yksipuolinen

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton vali-

mo, Helsinki.
Armas Lähteenkorvan kokoelma 4.11. 1989.

Signeeraamaton.
Es: hevonen selässään miekkaa pitelevä ratsastaja ja istuva figuuri, miekan päällä hulmuava viitta.
Patina keskiruskea.
Kuva 76.

P.Y., 1966.
Vapaa mitali.
Ø 120 mm, pronssi
Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.
Armas Lähteenkorvan kokoelma 4.11. 1989.
Eri työ kuin Laitakari 1969, 702.

Signeeraamaton.
Es: hevonen juoksuaskelissa selässään ratsastaja, joka surmaa peitsellä lohikäärmeen, figuurit pelkistettyjä, mutta luonnonmukaisia.
Ts: abstrakti, viuhkamaisia kohoelementtejä
tait. nimeämä Murtavia voimia.
Patina tummanruskea.
Kuvat 151 ja 152.

Nieminen, Heikki (1926-)

Telle, 1965.
Vapaa mitali.
Ø 110 mm, pronssi, uniikki
Valettu Tanskassa (Rasmussen?) Suomen Mitalitaiteen Killan teettämänä koevaluna.
Heikki Nieminen.

Signeeraamaton.
Es: naisen profiili oikealle, nutturakampaus.
Ts: siipiään levittävä, geometrisesti pelkistetty lintuemo ruokkii kahta poikasta.
Patina vihertävä.
Kuvat 50 ja 51.

Aarne Laitakari, 1965.

Suomen Numismaattisen Yhdistyksen tilaama 75-vuotismitali.
Ø 81 mm, pronssi, 32 kpl
Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki. Mallikappaleet valanut Heikki Nieminen, Espoo.
Laitakari 1969, 170; Talvio 1989, 51.
Suomen kansallismuseon rahakammio.

Aarne Laitakari (1890-1984), professori, Geologisen tutkimuslaitoksen ylijohtaja, numismaatikko.

Es: profiili oikealle, kohoteksti AARNE LAITAKARI myötäilee laitaa.
Sign. ka kohokirjaimin HN 65
Ts: rahoja, mitaleita, valumuotti, puheenjohtajan nuija, kohoteksti SUOMEN NUMISMAATTINEN YHDISTYS myötäilee alalaitaa.
Sign. ka kohokirjaimin HN 65
Patina punertavan ruskea.
Kuvat 79 ja 80.

Tapiolan Kamerakerho, 1969.
Tapiolan Kamerakerhon tilaama huomionosoitusmitali.
Ø 65 mm, pronssi, 20-25 kpl
Valanut Heikki Nieminen, Espoo.
Tapiolan Kamerakerho.

Es: geometrisesti pelkistetty kamera- ja lamppusommitelma, kohoteksti TAPIOLAN ylälaidassa ja KAMERAKERHO alalaidassa.
Sign. ka kohokirjaimin HN 69
Ts: jalat koukussa, selin istuva naisfiguuri, kohoviivoin suorakaiteita.
Sign. ka kohokirjaimin HN 69
Patina vaalea.
Kuvat 153 ja 154.

Pullinen, Laila (1933-)

Mika Waltari (Nec umbrae terrent), 1968.
Vapaa mitali.
Ø 76 mm, epäsäännöllinen, pronssi, uniikki
Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Laila Pullinen.

Mika Waltari (1908-1974), kirjailija.

Signeeraamaton.

Es: keskiosassa kaarevia koho-uurtomuotoja, turkkilainen pylväs ja oikealle kaartuvat kierteet, kohoteksiti MIKA WALTARI 1968 oikeassa laidassa.

Ts: viitteellinen dervišsin tanssi, koho-uurtokaaria, vertikaali korostus keskellä, kohoteksti NEC UMBRAE TERRENT oikeassa laidassa. (Varjot eivät pelota.) Patina osin vaalea kiilloitettu, osin matta tumma.

Kiinnitettävissä jalustaan.

Kuvat 43 ja 44.

Pyykkö, Kimmo (1940-)

Bacchus, 1966.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1966, II palk., toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 94 mm, pronssi, merkitty valumäärä 22 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 386; Suomen Taide, 125. Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: abstrakti sommitelma painottuu keskiosaan, liike horisontaali, oikealla kaareva elementti ylös vasemmalla kaareva alas.

Ts: abstrakti sommitelma kuten Es.

Sign.ka kohokirjaimin KIMMO PYYKKÖ -66

Syrjässä uurtomerkinä A/22.

Patina keskiruskea.

Kuvat 81 ja 82.

Qvist, Gerda (1883-1957)

Tukinuittajat, 1957.

Vapaa mitali.

Ø 147 mm, pronssi, yksipuolinen

Valettu.

Laitakari 1969, 922; Voionmaa J & L

1964, 35.

Suomen kansallismuseon rahakammio.

Es: kaksi tukeilla seisovaa uittomiestä.

Sign. ka kohomonogrammi GQ

Patina tummanruskea, vihertävä.

Kuva 9.

Renvall, Essi (1911-1979)

Frithiof Nevanlinna, 1957.

Vakuutusyhtiö Pohjolan tilaama 60-vuotismitali.

Ø 56-58 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, hopea

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Laitakari 1969, 225; Sarvas - Talvio 1980, 20; Voionmaa J & L 1964, 50.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Frithiof Nevanlinna (1894-1977), professori, matemaatikko, vakuutusmies.

Es: profiili vasemmalle, alareunassa pyöreähkö negatiivinen alue, jonka reunat rosoiset, kohoteksti FRITHIOF NEVANLINNA myötäilee alalaitaa, alaosassa uurtovuosisiluvut 1894/16/VIII/1954/7. Sign. oa uurtokirjoituskirjaimin Essi Renvall

Ts: keskiosassa reunoiltaan epäsäännöllinen syvennys, jossa voimakkaalla perspektiivillä kuvattu kerrostalo, alalaitaa myötäilee uurtoteksti NUMERIS FIRMA SECURITAS. (Numeroin kestävä vakuutus.)

Patina keskiruskea.

Kuvat 15 ja 16.

Runeberg, Walter (1838-1920)

J. L. Runeberg, 1904.

Syntymän 100-vuotismitali.

Ø 60 mm, pronssi 300 kpl, hopea 5 kpl

Lyöty Tukholmassa, kaivertanut Erik Lindberg (1873-1966).

Boström I 1932, 106; Reitala 1978, 167-168; Voionmaa J & L 1964, 4.

Suomen kansallismuseon rahakammio,
Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Johan Ludvig Runeberg (1804-1877),
Suomen kansallisrunoilija.

Es: profiili oikealle medaljongin päällä,
kivialttari, lyyra, laakeripuun oksia, kes-
kellä horisontaali kohoteksti JOHAN
LUDVIG/RUNEBERG/1804-1904, kivi-
alttarissa kohoteksti ISÄNMAA.

Sign. oa uurtokirjaimin W. RUNBERG ja
kaivertajan monogrammi EL muotokuva
medaljongin reunassa.

Ts: karhunaljaviittaaan verhoutunut Suo-
mi ottaa vastaan runottaren lyyran, män-
ty, järvi-joutsen-kallio -maisema, leijona-
vaakuna, kohoteksti kahdella rivillä ylä-
laidassa FINLAND STOD FÖR HANS
SJÄL DET KULNA HANS TORFTIGA
GÖMDA/HELIGA FÄDERNESLAND.
(Suomi oli hänen sielunsa, hänen kolea,
köyhä, kätkeyty, pyhä isänmaansa.) Ala-
laidan kohoteksti on vaakasuorassa AF
MEDBORGARE OCH /MEDBORGAR-
RINNOR. (Kansalaisilta.)

Patina vaalea.

Kuvat 3 ja 4.

Räsänen, Kauko (1926-)

Helsingin Olympiakisat 1952, muov. 1951.
Osallistunut Suomen Olympiakisojen
järjestelytoimikunnan kilpailuun 1951, I
palk., toteutettu Helsingin Olympiaki-
sojen 1952 muistomitalina.

Ø 54 mm, pronssi

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku,

Laitakari 1969, 636; Talvio 198, 30-31.

Suomen kansallismuseon rahakammio.

Es: urheilukenttä, seppelöidyt profiilit
oikealle, toinen positiivinen, toinen nega-
tiivinen, ylälaitaa myötäilee kohoteksti
HELSINKI 1952, jonka alapuolella nega-
tiivinen teksti HELSINGFORS.

Sign. va uurtokirjaimin KAUKO RÄSÄ-
NEN/51

Ts: pelkistetty mies- ja naisfiguuri kädes-
sään soihtu, olympiarenkaat, ylälaidassa

kohoteksti XV OLYMPIA.

Patina vaalea.

Kuva 10.

Kunnallinen itsehallinto 100 vuotta, 1965,
muov. 1964.

Maalaiskuntien Liiton tilaama muistomi-
tali.

Ø 70 mm, pronssi

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Laitakari 1969, 555.

Suomen kansallismuseon rahakammio,
Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: abstrakti sommitelma kohoviivoin,
joiden välissä positiivisia ja negatiivisia
nelikulmioita, ylälaitaa myötäilee koho-
teksti KUNNALLINEN ITSEHALLINTO
- KANSANVALLAN PERUSTA, vasem-
malla alhaalla negatiiviset vuosiluvut
vaakasuorassa 1865/1965.

Ts: abstrakti sommitelma harjennemai-
sista kohoviivoista ja pyöreistä positiivi-
sista ja negatiivisista muodoista.

Sign. ka kohokirjaimin KAUKO RÄSÄ-
NEN 1964

Patina vaalea.

Kuvat 212 ja 213.

Helsingin kaupungin urheilumitali, 1964.

Helsingin kaupungin tilaama huomiono-
soitusmitali.

Ø 120 mm, pronssi, 20 kpl; uusi valusar-
ja 1982.

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton va-
limo, Helsinki.

Laitakari 1969, 440.

Kauko Räsänen.

1982 sarjan mitalit ovat 3 mm paksum-
pia, mutta reliefeiltään matalampia kuin
1964 valetut.

Es: urheilijaa ilmaan heittäviä käsiä, sta-
dionin torni.

Ts: urheiluvälineitä ja -paikkoja uurtovii-
valla piirrettyinä.

Sign. va KR/-64 uurtokirjaimin

Patina tummanruskea

Kuvat 130 ja 131.

Mater Mare, 1965.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1965, B-luokka, toteutettu yhteistyössä Killan kanssa.

Ø 120 mm, pronssi, merkitty valumäärä 29 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf; Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Laitakari 1969, 607; Luostarinen 1991, 83, 89; Valkonen 1990, 117.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokolema.

Es: naisfiguuri, osittain sikiöasennossa, polvet koukussa, sivun keskellä horisontaali viiva.

Ts: abstrahoitu meri, vaaka- ja pystysuoria harjannemaisia kohoviivoja, pyöreitä syvänteitä.

Sign. ka uurtokirjaimin KAUKO RÄSÄNEN 1965

Syrjässä uurtomerkinä 21/29.

Patina tummanruskea.

Kuvat 94 ja 95.

Maternité, 1967.

Vapaa mitali.

100 x 50 mm, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Mitalin mallikappale on muovitettua puuta.

Es: suoraan edestäpäin kuvattu naisvartalo kaulasta reisien puoliväliin, pelkistetty osin.

Ts: sama naisvartalo takaa kuvattuna.

Sign. alasyrjässä uurtokirjaimin KR -67 sekä merkinnät SMK 1/20.

Patina tummanruskea.

Kuvat 74 ja 75.

Via Salaria, 1967.

Vapaa mitali.

115 x 115 mm, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Luostarinen 1991, 84.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Mitalin mallikappale on muovitettua puuta.

Es: abstrakti sommitelma, pyöreäköjä painanteita, joista viidessä aukko.

Ts: kuten es, aukkojen sijainti kuin peilikuvassa.

Syrjässä uurtoteksti VIA SALARIA.

Sign. syrjässä uurtokirjaimin KAUKO RÄSÄNEN 1967 sekä merkinnät SMK 14/ 20.

Patina ruskea, kiilloitettu.

Kuva 49.

Möhkö, 1968, valettu 1969.

Vapaa mitali.

86 x 71 mm, epäsäännöllinen, pronssi, merkitty valumäärä 20 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Luostarinen 1991, 99.

Kauko Räsänen.

Mitalin mallikappale on hiekkakiveä.

Kuvat 23 ja 24.

Es: käpertyneen, istuvan naishahmon muotoinen, pelkistetty.

Ts: sama naisfiguuri takaa päin.

Sign. uurtokirjaimin syrjässä KR -68

Patina tummanruskea.

Kuva 132.

Sakki, Terho (1930-)

Harakan pesä eli Keräilijän kätkö, 1967.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan ansiomitalin kutsukilpailuun 1967, I palk., Suomen Mitalitaiteen Killan ansiomitali.

Ø 90 mm, pronssi, 20 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 1013; Taajamaa 1982, 116-117; Valkonen 1990, 123.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Uusi valusarja 1988, pronssi, 6 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Es: vasen laita koholla, yläosassa pyöreä pesä, uurtoteksti SUOMEN MITALITAI-

TEEN KILTA myötäilee alalaitaa.

Ts: alaosassa kookas, kulmistaan pyöristetty nelikulmainen syväne.

Sign. syrjässä uurtokirjaimin T. SAKKI 67

Patina keskiruskea.

Kuvat 72 ja 73.

Kalastaja, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 90 mm, pronssi, merkitty valumäärä 15 kpl

Valettu, Väinö Kärkkäisen taidevalimo, Kellokoski.

Taajamaa 1982, 106-107.

Risto Holopainen.

Es: kalastajan profiili vasemmalle.

Ts: kookas, pelkistetty kala.

Sign. va uurtokirjaimin TERHO SAKKI -69

Syrjässä uurtomerkinä 1/15.

Patina melkein musta.

Kuvat 185 ja 186.

Kotka, 1970.

Vapaa mitali.

115 x 114 mm, epäsäännöllinen, pronssi

Valanut Väinö Kärkkäinen, Kellokoski.

Taajamaa 1982, 104-105.

Jaakko Hemmi.

Es: laskeutumisasennossa lentävä kotka.

Sign. ka uurtokirjaimin T: SAKKI -70

Ts: metsämaisema.

Patina tummanruskea.

Kuvat 69 ja 70.

Savikurki, Viljo (1905-1975)

Adam Wilke, 1959.

Viipurin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tilaama Wilken koulun 100-vuotismuistomitali.

Ø 56 mm, pronssi, 300 kpl

Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.

Laitakari 1969, 350.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Leena Turner.

Adam Wilke (1798-1847), liikemies, lahjoittaja.

Es: profiili vasemmalle, sulkakynä kädessä, kirjoitustyössä, ylälaidassa kohoteksti ADAM WILKE 1798.1847.

Sign. ka uurtokirjaimin VS 59

Ts: koulurakennus, puu, laittaa kiertää kohoteksti PYYSI KANSAN KASVATUSTA. SUOMEN KIELEN SUOJELUSTA, yläpuolella 1860-1892.

Syrjässä uurtomerkinä KULTATEOLLISUUS.

Patina keskiruskea.

Kuva 21, es.

Paavo Montonen, 1965.

Vapaa mitali, tehty syntymäpäivälahjaksi.

Ø 117 mm, pronssi, yksipuolinen

Valettu.

Leena Turner.

Paavo Montonen (1892-1986), Eteläkarjalaisten Nuorisoseurojen Liiton pitkäaikainen toiminnanjohtaja.

Es: profiili vasemmalle.

Sign. oa uurtokirjaimin VS 65

Patina keskiruskea.

Kuva 160.

Sopiva esine (Kasvatus-alusta), 1965.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1965, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 109 mm, pronssi

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 733.

Keski-Suomen museo, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: istuva, kenkäparia kohottava mieshahmo, pelkistetty, luonnonmukainen.

Sign. ka uurtokirjaimin VS 65

Ts: vastakkain seisovat mies- ja naisfiguurit, horisontaali uurtoteksti SOPIVA ESINE jaettu henkilöiden molemmin puolin.

Patina vihertävän ruskea.

Kuvat 155 ja 156.

Tanhu, 1965.

Vapaa mitali.

Ø 108 mm, pronssi, yksipuolinen

Valettu.

Laitakari 1969, 915.

Leena Turner.

Mitalista on valettu myös Ø 117 mm kappaleita.

Signeeraamaton.

Es: tanhupiiri, yksi tyttöhahmo kokonaan, kulkusuunta oikealle.

Patina keskiruskea.

Kuva 165.

Siivetön Pegasus, 1966.

Vapaa mitali.

Ø 110 mm, pronssi

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 729.

Keski-Suomen museo, Leena Turner.

Vrt. Järvi ja metsä.

Es: nuorukaisen muotokuva, melkein en face.

Ts: hevonen ilman riimua, suitsia, mies ja reki.

Sign. oa uurtokirjaimin VS/-66

Patina vaaleanruskea.

Kuvat 168 ja 170.

Järvi ja metsä, 1966.

Vapaa mitali.

Ø 110 mm, pronssi

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Laitakari 1969, 504.

Jorma K. Miettinen, Leena Turner.

Vrt. Siivetön Pegasus.

Es: nuorukaisen muotokuva, melkein en face, ylälaitaa reunustaa uurtoteksti JÄRVI JA METSÄ.

Sign. uurtokirjaimin va VS ja vo 66

Ts: hevonen, riimu, suitset, mies ja reki.

Patina vaaleanruskea.

Kuvat 113, 114 ja 169.

Taneli Kuusisto, 1966.

Vapaa mitali, tehty syntymäpäivälahjaksi.

Ø 109 mm, pronssi

Valettu.

Laitakari 1969, 164.

Leena Turner.

Taneli Kuusisto (1905-1988), säveltäjä, urku- ja pianotaiteilija.

Es: profiili oikealle.

Sign. uurtokirjaimin ka VS -66

Ts: kartta Savitaipaleen Kivijärvestä ilmaperspektiivi.

Patina kellertävän ruskea.

Kuvat 161 ja 162.

Äitini, 1967.

Vapaa mitali.

Ø 109 mm, pronssi

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Jorma K. Miettinen, Leena Turner.

Es: naisen rintakuva, profiili vasemmalle.

Sign. uurtokirjaimin va Viljo S. ja oa 67

Ts: tyttö ja poika asettumassa soikkoon pesulle.

Patina kellertävän ruskea.

Kuvat 96 ja 97.

Kilpalaulanta, 1968.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1968, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 108 mm, pronssi, merkitty valumäärä 5 kpl

Valettu.

Jorma K. Miettinen, Leena Turner.

Es: naisen puolivartalokuva, profiili oikealle.

Sign. ka uurtokirjaimin V.S. 1968

Ts: mieshahmo hajareisin, matalalla tämän jalkojen välissä toisen figuurin pää ja kädet, osa rekeä, hevosen pää, luokki, länget, Väinämöinen laulaa Joukahaisen

suohon.

Patina kellertävän ruskea.

Kuvat 111 ja 112.

Särpimelle, 1968.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1968, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 114 mm, pronssi

Valettu.

Leena Turner.

Mitalista on valettu myös yksipuolisia reverssiversioita.

Ø 114 mm, pronssi, merkitty valumäärä 5 kpl

Leena Turner.

Signeeraamaton.

Es: leipää pitelevä, istuva pikkutyttö, laitaa kiertää ä-, i- ja ö- kirjaimista muodostuva merkityksetön uurtoteksti.

Ts: kukkoa tavoitteleva, juokseva naisfiguuri.

Patina tumma vihertävänruskea.

Kuvat 37 ja 38.

Paimenidylli, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 108 mm, pronssi.

Valettu.

Jorma K. Miettinen, Leena Turner.

Es: tytön puolivartalokuva, pelkistetty, luonnonmukainen, kädessä oksa.

Sign. oy uurtokirjaimin VS -69

Ts: sonnin perässä juokseva poika, risu kädessä, puuryhmä, horisontaali uurtoteksti alaosassa PAIMEN/IDYLLI.

Patina tummanruskea.

Kuvat 166 ja 167.

Seitsemän veljestä, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 118 mm, pronssi

Valettu.

Jorma K. Miettinen, Leena Turner.

Mitalista on myös 1970 lyöty, Aleksis Kiven Seuran tilaama versio.

Ø 70 mm, pronssi

Valkonen 1990, 15.

Es: oviaukkoa kohti kulkevat viisi mieshahmoa, yksi maassa istuva, yksi ovea auki pitelevä, seitsemän veljestä menossa kosimaan, eväspussit rivissä maassa, uurtovuosisiluku alhaalla 1870.

Sign. oa uurtokirjaimin VS -69

Ts: oviaukosta kurkistava naishahmo, Männistön muori ja rukilla kehräävä naisfiguuri Venla, uurtovuosisiluku alaosassa 1970.

Patina vaaleanruskea.

Kuvat 90 ja 91.

Yrjö Kokko, 1970.

Vapaa mitali, tehty syntymäpäivälahjaksi.

Ø 108 mm, pronssi

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Aune Kokko, Leena Turner.

Yrjö Kokko (1903-1977), kirjailija, pohjoisen luonnon kuvaaja.

Signeeraamaton.

Es: 3/4 profiili oikealle, tyylielty Lapin pähine.

Ts: vasemmalle kulkeva poro vaaramaisemassa, ylälaidassa uurtovuosisiluku 1970 ja alalaidassa teksti YKSINÄ(I)NEN PRORO.

Patina harmaa - potkumatina.

Kuvat 65 ja 66.

Mitalista on myös ruskeapatinainen versio,

Ø 105 mm

Sign. es oa VS 70

Ts puuttuu vuosiluku 1970.

Syrjässä uurtoteksti YRJÖ KOKKO 1903-1977.

Siikamäki, Arvo (1943-)

Naisen elämää, 1968.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1968, I palk., Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali 1968.

Ø 75 mm, pronssi, merkitty valumäärä

87 kpl

Valettu, Aug. Bischoffin valimo, Düsseldorf.

Suomen taide 1968, 136.

Lahden historiallinen museo, Keski-Suomen museo, Suomen kansallismuseon ra-hakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: pelkistetty, istuva naisfiguuri.

Ts: kaksi pelkistettyä figuuria.

Sign. oa uurtokirjaimin AS.68

Patina melkein musta.

Kuvat 47 ja 48.

Somma, Ossi (1926-)*Tempus fugit*, 1966.

Vapaa mitali.

Ø 100 mm, pronssi, uniikki

Syövyttänyt Ossi Somma, Siuro.

Yksityiskokoelma.

Signeeraamaton.

Es: silta, joonialainen pylvä, ylälaitaa myötäilee kohoteksti TEMPUS FUGIT. (Aika rientää.)

Ts: holvikaari, lehvistöä.

Patina keskiruskea.

Kuvat 53 ja 54.

Alfa ja Omega, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 110 mm, epäsäännöllinen, pronssi

Valettu, Suomen Kuvanveistäjäliiton valimo, Helsinki.

Ossi Somma.

Signeeraamaton.

Es: uurtoviivalla piirretty sielmä, alaosassa uurrettu Alfa merkki.

Ts: housunlahje, jalkaterä, viitteellinen figuuri, uurrettu Omega merkki.

Patina keskiruskea.

Kuvat 207 ja 208.

Yövärtio, 1968.

Vapaa mitali.

Ø 110 mm, epäsäännöllinen, pronssi

Valettu, Vantaan taidevalimo, Vantaa.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Signeeraamaton.

Es: palamatonta soihtua pitelevä käsi, koukistunut jalka, viiden aaltomaisen kohoviivan ryhmä.

Ts: jalkaterä, polvi

Patina keskiruskea.

Kuvat 31 ja 32.

Terno, Nina (1935-)*Musta madonna*, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 118 mm, poltettu luonnonsavi, uniikki, yksipuolinen

Polttanut Nina Terno, Helsinki.

Nina Terno.

Signeeraamaton.

Es: istuva, laiha naisfiguuri laiha lapsi sylissään, madonna-aihe, syvä uurtoviiva keskiosassa muodostaa kapean aukon, alalaitaa myötäilee kohoteksti FOOD FOR EVERY MAN. (Ruokaa jokaiselle.)

Patina ruskeahko, toisin paikoin melkein musta.

Kuva 98.

Hjalmar Tallqvist, 1971, muov. 1970.

Suomen Numismaattisen Yhdistyksen tilaama Hjalmar Tallqvistin syntymän 100-vuotismitali.

108 x 71 mm, pronssi

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Talvio 1989, 52.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Hjalmar Tallqvist (1870-1958), professori, Suomen Numismaattisen Yhdistyksen pitkäaikainen jäsen.

Es: kuperalla pohjalla muotokuva vasemmalle, melkein en face.

Ts: viisi pyöreähköä kohoumaa, rahaa - mitalia, koveralla pohjalla, ylälaidassa uurtoteksti HJALMAR TALLQVIST.

Sign. v laittaa myötäilee kirjoituskirjaimin Nina Terno 1970

Patina vaaleanruskea.
Kuva 105, ts.

Tukiainen, Aimo (1917-1996)

Aarne Kuusi, 1953.
Vakuutusyhtiö Suomi-Salaman tilaama huomionosoitusmitali.
Ø 56 mm, pronssi
Lyönyt Kultateollisuus Oy, Turku.
Laitakari 1969, 163; Valkonen 1993, IV/3.
Suomen kansallismuseon rahakammio.

Aarne Kuusi (1881-1968), vakuutusjohtaja.

Es: profiili oikealle, laitaa kiertää kohoteksti PRO SALAMA 1910-1952 AARNE KUUSI.

Sign. va uurrettu kirjoituskirjaimin Aimo Tukiainen

Ts: aaltoilevat, sisäkkäiset kohoviivat - vuosirenkaat, keskellä pelkistetty tiimalasi, laitaa kiertää kohoteksti VAKUUTUS. SUOMALAISUUS . RAITTIUS.

Patina vaaleanruskea.

Kuvat 13 ja 14.

Pesä I, 1961.

Vapaa mitali.

Ø 98 mm, pronssi, yksipuolinen
Valanut Aimo Tukiainen, Helsinki.
Laitakari 1969, 665; Valkonen 1990, 98; Valkonen 1993, IV/7; Voionmaa J & L 1964, 53.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Aimo Tukiainen.

Signeeraamaton.

Es: 6-kulmioksi hahmottuva, risteilevien kohoviivojen sommitelma.

Patina keskiruskea.

Kuva 108.

Kultatuoli, 1961.

Vapaa mitali.

Ø 87 mm, pronssi, yksipuolinen
Valanut Aimo Tukiainen, Helsinki.
Laitakari 1969, 554; Valkonen 1993, IV/8; Voionmaan J & L 1964, 58.

Aimo Tukiainen.

Signeeraamaton.

Es: käsien muodostama kultatuoli, piirissä viidet kasvot säteittäin kohti laitaa.

Patina ruskea.

Kuva 129.

Pesä II, 1964.

Vapaa mitali.

Ø 98 mm, pronssi, yksipuolinen
Valanut Aimo Tukiainen, Orivesi.
Aimo Tukiainen.

Signeeraamaton.

Es: keskellä kolme munaa, ympärillä risteilevistä kohoviivoista hahmottuva 6-kulmio.

Patina keskiruskea.

Kuva 36.

Turpeinen, Leena (1941-)

Kesä -66 - Tumultus, 1966.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1966, I palk., Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalin 1966 etusivu *Kesä -66*.

Ø 79 mm, pronssi, merkitty valumäärä 67 kpl

Valaneet Markku Kitula ja Leena Turpeinen, Espoo.

Laitakari 1969, 813; Suomen Taide 67, 125.

Belgian Kuninkaallinen kirjasto, Keski-Suomen museo, Lahden historiallinen museo, Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Ks. myös Kitula, Markku.

Signeeraus Tumultus-sivulla.

Es: abstrakti sommitelma, rosoisten syvennyksien ja sileiden alueiden vuorottelu.

Syrjässä uurtomerkinä A/67.

Patina keskiruskea.

Kuva 88.

Maanjäristys, 1967.

Vapaa mitali.

Ø 87 mm, pronssi, merkitty valumäärä

10 kpl
Valanut Markku Kitula, Espoo.
Jorma K. Miettinen.

Es: harjannemainen kohoelementti, josta haarautuu ylös- ja alaspäin pienehköjä kohoumia, alareunassa kuin pää ja pisteet silminä.

Sign. ok uurtokirjaimin LT 67

Ts: abstrakti sommitelma, sileän ja tasaisen alueen lomassa negatiivisia ja rosoisia pieniä elementtejä.

Sylinteripinnassa uurtomerkinä 3/10 JKM.

Patina tummanruskea.

Kuvat 175 ja 176.

Hiljainen mielenosoitus, 1968.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1968, B. luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 115 mm, pronssi, merkitty valumäärä 10 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: seitsemät pelkistetyt kasvat

Ts: käsiä kämmenpoli katsojaan päin.

Sign. oa uurtokirjaimin L.T.

Syrjässä uurtomerkinä SMK 5/10.

Patina tummanruskea.

Kuvat 41 ja 42.

Elojuhla, 1969.

Vapaa mitali.

Ø 106 mm, pronssi, merkitty valumäärä 10 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Jorma K. Miettinen, Suomen kansallismuseon rahakammio.

Es: neljä ohuiksi pelkistettyä liikkeessä olevaa figuuria

Sign. va LT -69

Ts: abstrakti somitelma rakentuu horisontaalien ja niitä rytmittävien vertikaalien kohomuotojen varaan.

Syrjässä uurtomerkinä 6/10.

Patina tummanruskea.

Kuvat 177 ja 178.

Tuomiolla, 1970.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1970, I palk., Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitali 1970.

Ø 95 mm, pronssi, merkitty valumäärä 105 kpl

Valanut Markku Kitula, Espoo.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: pelkistetty seisova viittaaan pukeutunut figuuri.

Sign. ka uurtokirjaimin LT -70

Ts: neljä pelkistettyä, seisovaa viittaaan pukeutunutta figuuria.

Syrjässä uurtomerkinä D/105.

Patina melkein musta.

Kuvat 61 ja 62.

Lepäävä, 1970.

Veistos.

N. 30 x 18 cm, pronssi

Yksityiskokoelma.

Kuva 1.

Vallgren, Ville (1855-1949)

Albert Edelfelt, 1908.

Suomen Taiteilijaseuran tilaus.

Ø 57 mm, hopea, pronssi

Lyöty Pariisissa

Boström I 1932, 139; Voionmaa J & L 1964,6,7.

Suomen kansallismuseon rahakammio, Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Albert Edelfelt (1854-1905), taidemaalari.

Es: profiili oikealle, laittaa myötäilee kohokirjaimin 1854 - ALBERT EDELFFELT - 1905

Sign. ka uurrettu kirjoituskirjaimin Vallgren

Ts: kalliomaisemassa mänty, kaksi naisfiguuria, toinen polvistunut paletti kädessä.

Patina keskiruskea.

Kuva 3, ts.

Vikainen, Jussi (1907-1992)*Susanna*, 1970.

Osallistunut Suomen Mitalitaiteen Killan vuosimitalikilpailuun 1970, B-luokka, toteutettu omatoimisesti.

Ø 98 mm, epäsäännöllisen pyöreä, pronssi, merkitty valumäärä 10 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Bergh 1987, 150.

Tamu/SMK:n peruskokoelma.

Es: vedessä selin katsojaan seisova nais-hahmo, ylälaidan syvennyksessä kaksi päätä.

Ts: kaksi selkäpuoleltaan kuvattua, laidan yli kurkistavaa mieshahmoa.

Sign. oy J.V -70

Syrjässä uurtomerkinä 9/10

Patina tummanruskea.

Kuvat 92 ja 93.

Kylpijä, 1970.

Vapaa mitali.

110 x 116 mm, epäsäännöllinen, pronssi, yksipuolinen, 3 kpl

Valanut Toivo Jaatinen, Perttula.

Bergh 1987, 151.

Helmi Vikainen.

Es: keskellä syvennyksessä istuma-asennossa kylpevä naisfiguuri, nutturakampaus.

Sign. ka uurtokirjaimin J.V -70

Patina vaaleanruskea.

Kuva 211.

KUVALUETTELO

L=lyöty, V=valettu, es=etusivu, ts=takasivu

- Kuva 1. Leena Turpeinen, Lepäävä, 1970, pronssi, yksityiskokoelma
 Kuva 2. Raimo Heino, Suomen Taiteilijaseura 100 vuotta 1964, L, ts
 Kuva 3. Ville Vallgren, Albert Edelfelt, 1908, L, ts
 Kuva 4. Walter Runeberg, J. L. Runeberg, 1904, L, es
 Kuva 5. Walter Runeberg, J. L. Runeberg, 1904, L, ts
 Kuva 6. Gunnar Finne, J. A. Palmén, 1921, L, es
 Kuva 7. Gunnar Finne, J. A. Palmén, 1921, L, ts
 Kuva 8. Gunnar Finne, John Grundström - Suomen Sokeri, 1943, L, ts
 Kuva 9. Gerda Qvist, Tukinuittajat, 1957, V
 Kuva 10. Kauko Räsänen, Helsingin Olympiakisat 1952, 1951, L
 Kuva 11. Wäinö Aaltonen, Toivo Kuula, 1953, L, es
 Kuva 12. Wäinö Aaltonen, Toivo Kuula, 1953, L, ts
 Kuva 13. Aimo Tukiainen, Aarne Kuusi, 1953, L, es
 Kuva 14. Aimo Tukiainen, Aarne Kuusi, 1953, L, ts
 Kuva 15. Essi Renvall, Frithiof Nevanlinna, 1957, L, es
 Kuva 16. Essi Renvall, Frithiof Nevanlinna, 1957, L, ts
 Kuva 17. Eila Hiltunen, Ilmari Kianto, 1957, L, es
 Kuva 18. Eila Hiltunen, F. E. Sillanpää, 1959, L, es
 Kuva 19. Eila Hiltunen, Ilmari Kianto, 1957, L, ts
 Kuva 20. Eila Hiltunen, F. E. Sillanpää, 1959, L, ts
 Kuva 21. Viljo Savikurki, Adam Wilke, 1959, L, es
 Kuva 22. Heikki Häiväoja, Kalevalaseura, 1966, V
 Kuva 23. Kauko Räsänen, Möhkö, 1968, es, hiekkakivi
 Kuva 24. Kauko Räsänen, Möhkö, 1968, ts, hiekkakivi
 Kuva 25. Kari Juva, Per personae per omnibus, 1968, V, syrjä
 Kuva 26. Mauno Kivioja, Pohjoinen kylä, 1970, V, s
 Kuva 27. Mauno Kivioja, Pohjoinen kylä, 1970, V, ts
 Kuva 28. Markku Kitula, Polttopiste, 1970, V, es
 Kuva 29. Toivo Jaatinen, Nooa, 1967, V, es
 Kuva 30. Toivo Jaatinen, Nooa, 1967, V, ts
 Kuva 31. Ossi Somma, Yöpartio, 1968, V, es
 Kuva 32. Ossi Somma, Yöpartio, 1968, V, ts
 Kuva 33. Raimo Heino, Heikki Konttinen, 1970, V, es
 Kuva 34. Raimo Heino, Heikki Konttinen, 1970, V, ts
 Kuva 35. Pekka Kontio, Eeva, 1967, V
 Kuva 36. Aimo Tukiainen, Pesä II, 1964, V
 Kuva 37. Viljo Savikurki, Särpimelle, 1968, V, es
 Kuva 38. Viljo Savikurki, Särpimelle, 1968, V, ts
 Kuva 39. Markku Kitula, Murros, 1969, V, es
 Kuva 40. Markku Kitula, Murros, 1969, V, ts
 Kuva 41. Leena Turpeinen, Hiljainen mielenosoitus, 1968, V, es
 Kuva 42. Leena Turpeinen, Hiljainen mielenosoitus, 1968, V, ts
 Kuva 43. Laila Pullinen, Mika Waltari, 1968, V, es
 Kuva 44. Laila Pullinen, Mika Waltari, 1968, V, ts
 Kuva 45. Leila Hämäläinen, Corrida, 1968, V, es
 Kuva 46. Leila Hämäläinen, Corrida, 1968, V, ts
 Kuva 47. Arvo Siikamäki, Naisen elämää, 1968, V, es
 Kuva 48. Arvo Siikamäki, Naisen elämää, 1968, V, ts

- Kuva 49. Kauko Räsänen, *Via Salaria*, 1967, V, es
 Kuva 50. Heikki Nieminen, *Telle*, 1965, V, es
 Kuva 51. Heikki Nieminen, *Telle*, 1965, V, ts
 Kuva 52. Kari Juva, *Droits de l'homme*, 1969, V, es
 Kuva 53. Ossi Somma, *Tempus fugit*, 1966, syövytetty, es
 Kuva 54. Ossi Somma, *Tempus fugit*, 1966, syövytetty, ts
 Kuva 55. Kari Juva, *Filosofin kivi*, 1968, V, es
 Kuva 56. Kari Juva, *Filosofin kivi*, 1968, V, ts
 Kuva 57. Kari Juva, *Muusa*, 1968, V, es
 Kuva 58. Kari Juva, *Muusa*, 1968, V, ts
 Kuva 59. Raimo Heino, *Paistaa se aurinko...*, 1969, V, es
 Kuva 60. Raimo Heino, *Paistaa se aurinko...*, 1969, V, ts
 Kuva 61. Leena Turpeinen, *Tuomiolla*, 1970, V, es
 Kuva 62. Leena Turpeinen, *Tuomiolla*, 1970, V, ts
 Kuva 63. Timo Kara, *Väinö Ollikainen*, 1969, V, es
 Kuva 64. Timo Kara, *Väinö Ollikainen*, 1969, V, ts
 Kuva 65. Viljo Savikurki, *Yrjö Kokko*, 1970, V, es
 Kuva 66. Viljo Savikurki, *Yrjö Kokko*, 1970, V, ts
 Kuva 67. Johan Finne, *Talismaani*, 1967, V, es
 Kuva 68. Johan Finne, *Talismaani*, 1967, V, ts
 Kuva 69. Terho Sakki, *Kotka*, 1970, V, es
 Kuva 70. Terho Sakki, *Kotka*, 1970, V, ts
 Kuva 71. Raimo Heino, *Pan*, 1966, V
 Kuva 72. Terho Sakki, *Harakan pesä eli keräilijän kätkö*, 1967, V, es
 Kuva 73. Terho Sakki, *Harakan pesä eli keräilijän kätkö*, 1967, V, ts
 Kuva 74. Kauko Räsänen, *Maternité*, 1967, V, es
 Kuva 75. Kauko Räsänen, *Maternité*, 1967, V, ts
 Kuva 76. Armas Lähteenkorva, *P. Martti*, 1965, V
 Kuva 77. Toivo Jaatinen, *Panssarit*, 1965, V, es
 Kuva 78. Toivo Jaatinen, *Panssarit*, 1965, V, ts
 Kuva 79. Heikki Nieminen, *Aarne Laitakari*, 1965, V, es
 Kuva 80. Heikki Nieminen, *Aarne Laitakari*, 1965, V, ts
 Kuva 81. Kimmo Pyykkö, *Bacchus*, 1966, V, es
 Kuva 82. Kimmo Pyykkö, *Bacchus*, 1966, V, ts
 Kuva 83. Pekka Kontio, *Katajaiset*, 1967, V, es
 Kuva 84. Pekka Kontio, *Katajaiset*, 1967, V, ts
 Kuva 85. Kari Juva, *Jean Sibelius*, 1968, V, es
 Kuva 86. Kari Juva, *Jean Sibelius*, 1968, V, ts
 Kuva 87. Toivo Jaatinen, *Genesis 1-3*, 1968, V
 Kuva 88. Leena Turpeinen, *Kesä -66*, 1966, V, es
 Kuva 89. Markku Kitula, *Tumultus*, 1966, V, ts
 Kuva 90. Viljo Savikurki, *Seitsemän veljestä*, 1969, V, es
 Kuva 91. Viljo Savikurki, *Seitsemän veljestä*, 1969, V, ts
 Kuva 92. Jussi Vikainen, *Susanna*, 1970, V, es
 Kuva 93. Jussi Vikainen, *Susanna*, 1970, V, ts
 Kuva 94. Kauko Räsänen, *Mater Mare*, 1965, V, es
 Kuva 95. Kauko Räsänen, *Mater Mare*, 1965, V, ts
 Kuva 96. Viljo Savikurki, *Äitini*, 1967, V, es
 Kuva 97. Viljo Savikurki, *Äitini*, 1967, V, ts
 Kuva 98. Nina Terno, *Musta madonna*, 1969, poltettu savi
 Kuva 99. Markku Kitula, *Tasa-arvoiseksi*, 1969, V, es
 Kuva 100. Markku Kitula, *Tasa-arvoiseksi*, 1969, V, ts

- Kuva 101. Kullervo Leinonen, Pieni surrealistinen perhe, 1967, V, ts
Kuva 102. Kullervo Leinonen, Pieni surrealistinen perhe, 1967, V, ts
Kuva 103. Pekka Kontio, Suomen Numismaattinen Yhdistys 50 vuotta, 1964, L, es
Kuva 104. Pekka Kontio, Suomen Numismaattinen Yhdistys 50 vuotta, 1964, L, ts
Kuva 105. Nina Terno, Hjalmar Tallqvist, 1971, V, ts
Kuva 106. Anja Juurikkala, Suomen Taideakatemia koulu, 1964, V, es
Kuva 107. Anja Juurikkala, Suomen Taideakatemia koulu, 1964, V, ts
Kuva 108. Aimo Tukiainen, Pesä I, 1961, V
Kuva 109. Kari Juva, Ensimmäinen askel kuussa, 1968, V, es
Kuva 110. Kari Juva, Ensimmäinen askel kuussa, 1968, V, ts
Kuva 111. Viljo Savikurki, Kilpalaulanta, 1968, V, es
Kuva 112. Viljo Savikurki, Kilpalaulanta, 1968, V, ts
Kuva 113. Viljo Savikurki, Järvi ja metsä, 1966, V, es
Kuva 114. Viljo Savikurki, Järvi ja metsä, 1966, V, ts
Kuva 115. Leila Hämäläinen, Ihmisoikeudet, 1969, V, es
Kuva 116. Leila Hämäläinen, Ihmisoikeudet, 1969, V, ts
Kuva 117. Anja Juurikkala, Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969, 1969, V, es
Kuva 118. Anja Juurikkala, Y.K. Ihmisoikeudet Suomen Mitalitaiteen Kilta 1969, 1969, V, ts
Kuva 119. Kari Juva, Yksilö ja yhteisö, 1969, V, es
Kuva 120. Kari Juva, Yksilö ja yhteisö, 1969, V, ts
Kuva 121. Raimo Heino, Gustaf Erik Eurén, 1968, V, es
Kuva 122. Raimo Heino, Gustaf Erik Eurén, 1968, V, ts
Kuva 123. Leila Hämäläinen, Picasso - La femme, 1967, V, es
Kuva 124. Leila Hämäläinen, Picasso - La femme, 1967, V, ts
Kuva 125. Raimo Heino, Sumo, 1969, V, es
Kuva 126. Raimo Heino, Sumo, 1969, V, ts
Kuva 127. Kullervo Leinonen, Laulavat ja kuulevat, 1966, V, es
Kuva 128. Kullervo Leinonen, Laulavat ja kuulevat, 1966, V, ts
Kuva 129. Aimo Tukiainen, Kultatuoli, 1961, V
Kuva 130. Kauko Räsänen, Helsingin kaupungin urheilumitali, 1964, V, es
Kuva 131. Kauko Räsänen, Helsingin kaupungin urheilumitali, 1964, V, ts
Kuva 132. Kauko Räsänen, Möhkö, 1969, V, es
Kuva 133. Raimo Heino, Dante, 1965, V, es
Kuva 134. Raimo Heino, Dante, 1965, V, ts
Kuva 135. Raimo Heino, Dan Andersson, 1969, V
Kuva 136. Raimo Heino, Sirkus, 1970, V, es
Kuva 137. Raimo Heino, Sirkus, 1970, V, ts
Kuva 138. Raimo Heino, Urho Kekkonen, 1970, V, es
Kuva 139. Raimo Heino, Urho Kekkonen, 1970, V, ts
Kuva 140. Raimo Heino, Sam Vanni, 1968, V, es
Kuva 141. Raimo Heino, Sam Vanni, 1968, V, ts
Kuva 142. Raimo Heino, Pentti Kaskipuro, 1969, V, es
Kuva 143. Raimo Heino, Pentti Kaskipuro, 1969, V, ts
Kuva 144. Toivo Jaatinen, Hevosratsastajat, 1967, V, es
Kuva 145. Toivo Jaatinen, Hevosratsastajat, 1967, V, ts
Kuva 146. Markku Kitula, Tanssi, 1965, V, es
Kuva 147. Markku Kitula, Tanssi, 1965, V, ts
Kuva 148. Markku Kitula, Suma, 1970, V, es

- Kuva 149. Markku Kitula, Suma, 1970, V, ts
- Kuva 150. Markku Kitula, Ikkuna tulevaisuuteen, 1980, pronssi, Suomen kansallismuseo
- Kuva 151. Armas Lähteenkorva, P.Y., 1966, V, es
- Kuva 152. Armas Lähteenkorva, P.Y., 1966, V, ts
- Kuva 153. Heikki Nieminen, Tapiolan Kamerakerho, 1969, V, es
- Kuva 154. Heikki Nieminen, Tapiolan Kamerakerho, 1969, V, ts
- Kuva 155. Viljo Savikurki, Sopiva esine, 1965, V, es
- Kuva 156. Viljo Savikurki, Sopiva esine, 1965, V, ts
- Kuva 157. Viljo Savikurki, Sopiva esine, luonnos, es
- Kuva 158. Viljo Savikurki, Sopiva esine, luonnos, es
- Kuva 159. Viljo Savikurki, Seitsemän veljestä, 1970, L, es
- Kuva 160. Viljo Savikurki, Paavo Montonen, 1965, V
- Kuva 161. Viljo savikurki, Taneli Kuusisto, 1966, V, es
- Kuva 162. Viljo Savikurki, Taneli Kuusisto, 1966, V, ts
- Kuva 163. Viljo Savikurki, Yrjö Kokko, luonnos, es
- Kuva 164. Viljo Savikurki, Yrjö Kokko, luonnos, es
- Kuva 165. Viljo Savikurki, Tanhu, 1965, V
- Kuva 166. Viljo Savikurki, Paimenidylli, 1969, V, es
- Kuva 167. Viljo Savikurki, Paimenidylli, 1969, V, ts
- Kuva 168. Viljo Savikurki, Siivetön Pegasus, 1966, V, es
- Kuva 169. Viljo Savikurki, Järvi ja metsä, 1966, V, es
- Kuva 170. Viljo Savikurki, Siivetön Pegasus, 1966, V, ts
- Kuva 171. Viljo Savikurki, Talonpoikaisrunoilijat - Wäinämöisen weljenpojat, 1974, L, ts
- Kuva 172. Heikki Häiväoja, Kalevalaseura, uusi kipsimalli, 1989
- Kuva 173. Kullervo Leinonen, Etnologin uni, 1967, V, es
- Kuva 174. Kullervo Leinonen, Etnologin uni, 1967, V, ts
- Kuva 175. Leena Turpeinen, Maanjäristys, 1967, V, es
- Kuva 176. Leena Turpeinen, Maanjäristys, 1967, V, ts
- Kuva 177. Leena Turpeinen, Elojuhla, 1969, V, es
- Kuva 178. Leena Turpeinen, Elojuhla, 1969, V, ts
- Kuva 179. Leila Hämmäläisen Picasso-mitalin etusivun esikuva: Picasso, Unelma, 1932, kuvalähde Porzio ja Valsecchi (toim.) 1975, ei sivunumeroa
- Kuva 180. Leila Hämmäläisen Picasso-mitalin takasivun esikuva: Picasso, La Femme Fleur, 1949, kuvalähde Öhman, 1988 s. 47
- Kuva 181. Pekka Kontio, Pro Pekka Kontio, 1950-luvun loppu/1960-luvun alku, V
- Kuva 182. Pekka Kontio, Naamio, 1960-luvun loppu/1970-luvun alku, V, es
- Kuva 183. Pekka Kontio, kipsimuotti
- Kuva 184. Pekka Kontio, kipsiluonnos
- Kuva 185. Terho Sakki, Kalastaja, 1969, V, es
- Kuva 186. Terho Sakki, Kalastaja, 1969, V, ts
- Kuva 187. Terho Sakki, Taiteen tammi, 1968, pronssi, Pori
- Kuva 188. Kari Juva, Rapu, 1968, V, es
- Kuva 189. Kari Juva, Rapu, 1968, V, ts
- Kuva 190. Kari Juva, Ruma mies ja kultakala, 1969, V, es
- Kuva 191. Kari Juva, Ruma mies ja kultakala, 1969, V, ts
- Kuva 192. Kari Juva, Aika ja aika I, 1968, V, es
- Kuva 193. Kari Juva, Aika ja aika I, 1968, V, ts
- Kuva 194. Kari Juva, Ystävälleni, 1970, V, es
- Kuva 195. Kari Juva, Ystävälleni, 1970, V, ts

- Kuva 196. Kari Juva, *Per personae per omnibus*, 1968, V, es
Kuva 197. Kari Juva, *Per personae omnibus*, 1968, V, ts
Kuva 198. Kari Juva, *Aika ja aika II*, 1968, V, es
Kuva 199. Kari Juva, *Aika ja aika II*, 1968, V, ts
Kuva 200. Kari Juva, *Šakki*, 1968, V, es
Kuva 201. Kari Juva, *Šakki*, 1968, V, ts
Kuva 202. Kari Juva, *Itävalta-Ruotsi-Suomi -näyttelymitali*, 1969, V, es
Kuva 203. Kari Juva, *Itävalta-Ruotsi- Suomi -näyttelymitali*, 1969, V, ts
Kuva 204. Kari Juva, *Salaseura*, 1968, V, es
Kuva 205. Kari Juva, *Salaseura*, 1968, V, ts
Kuva 206. Kari Juva, *Mietiskelijä*, 1968, pronssi, yksityiskokoelma
Kuva 207. Ossi Somma, *Alfa ja Omega*, 1968, V, es
Kuva 208. Ossi Somma, *Alfa ja Omega*, 1968, V, ts
Kuva 209. Mauno Kivioja, *Vilu - Auringonpalvoja*, 1970, V, es
Kuva 210. Mauno Kivioja, *Vilu - Auringonpalvoja*, 1970, V, ts
Kuva 211. Jussi Vikainen, *Kylpijä*, 1970, V
Kuva 212. Kauko Räsänen, *Kunnallinen itsehallinto 100 vuotta*, 1965, L, es
Kuva 213. Kauko Räsänen, *Kunnallinen itsehallinto 100 vuotta*, 1965, L, ts
Kuva 214. Heikki Häiväoja, *Kansallis-Osake-Pankki 75 vuotta*, 1964, L, es
Kuva 215. Heikki Häiväoja, *Kansallis-Osake-Pankki 75 vuotta*, 1964, L, ts